טור חשן משפט

כתב יד מ־ה׳קמ״ח · רבי יעקב בן הרא״ש

Ṭur Ḥoshen Mishpaṭ

An early manuscript of the Tur's civil-law code

1388 (5148)

An exact copy of the original codex

What you are holding is an exact copy of a 1388 manuscript of Ṭur Ḥoshen Mishpaṭ — the civil-law volume of the Arba'ah Turim, R' Yaakov ben Asher's (the Tur, c. 1269–c. 1343) great fourfold halakhic code.

The Arba'ah Turim — Orach Chayim, Yoreh De'ah, Even ha-Ezer, and Choshen Mishpat — was composed in Toledo in the early 14th century and became the second great halakhic compendium of the medieval period after the Rambam's Mishneh Torah. Choshen Mishpat treats the civil law: debts and damages, partnerships, contracts, inheritance, and the practical machinery of Jewish jurisprudence as it had developed since the Talmud.

The Tur's structural innovation — gathering each topic's halakhic history into a single sequence of presentations and dispositions — would later become the bones on which Rabbi Yosef Karo built his Beit Yosef commentary, and ultimately the Shulchan Arukh.

This codex was written in 1388 — only about fifty years after the Tur's death — making it one of the closest surviving textual witnesses to Choshen Mishpat as it left his hands. Held at The Library of The Jewish Theological Seminary in New York.

ECHOES OF HISTORY SERIES

Brought to the public and printed by the Baal Shem Tov House Press

Bringing Jewish History to life.

www.baalshemtovhouse.com

The original codex is held at **The Library of The Jewish Theological Seminary** in New York.

Image courtesy of The Library of The Jewish Theological Seminary.

Contact **office@baalshemtovhouse.com** for more information about the Baal Shem Tov House Press and its Echoes of History Series.

Copyright 2026 The Baal Shem Tov House
www.baalshemtovhouse.com
office@baalshemtovhouse.com

Jewish Theological Seminary of America
LIBRARY

Jewish Theological Seminary of America
LIBRARY

025 47
14

צריך

אך צריכין

הביא

אחר

קטן

עדים

שנב

כותבין

הערים

13

תקנת

חכמי לקייס השער שכל זמן

כלוה

סופר

כשכותבין

שטר

שטר

שטר

שטר הוי כשטר שאין מעשין בו. וכן הלכתא כרב דאמר שטר שאין מעשין בו אין מהנין בו אע"פ שכתב בו אע"פ שחתם בו אע"פ שכתב אחר אינו כלום

שליש

בזמן ששלישותו בידו פאמן בשני עדים אפי׳ אם הוא קרוב. ואין צריך
לשבוע שתזקה אין אדם חושדו לגזל לו. ואפי׳ אם נראה כבר בבל שהלוה השטר
מתחה ידו סתם ושתקן עד שתקי״ס. ואח פרוש הוא אפי׳ הכי פאמן אין שלישותו בידו הכי

הוא כשיר כג ...

בשם הר' הגאון ...

הרשומה אבל אם יש ...

שהוא. הכתיש אחד מהם יהא השכיר ...

שליש. ויכול נאמן במה שיאמר. ובשלהה ...

עשרו שליש את בהמת פקדון בא לידו שיכול לטבוח ...

שהאמינו עכו"ם לדבר פקדון הכי הוא נאמן בכל מה שיאמר את ...

לקבל את שליש מפטם ביד ובין פנ' נאמן בש"ד בשעין בידהם הכתי...

את שאחד מהם אומר אם אפי' שפטם אותו דרך בזלזה התשקו ...

אם יש בידהם הכמשה בסך הממון שהגיע אותו לו השלי...

אותו יהא היה כיון שהגיע מיד שכנגה הוה ליה כעבד ...

ואת לא על השני. זה היית שליש בידהן כה המוכן ...

על השלישות בין שלא הזמינום את שיביע שהיה בזולה ...

בש"ד נשאות השליש בידם פנ' נאמר בידי השלישות ...

אבל אם אמר בתחלה כך וכך הוא בידי סתם אע"פ שיש ...

כן השליש נאמן שמא אחר כך באו לפניו והנה על...

אנו מעמידין לו לכן כגי שלא יהא מוכתב תן העגים. שלא ...

או מכתיבת אחד ששער זה המות אצלו פירוש הכי זה ...

נעל העיטור אמרו בבוהא אפי' עבד הזמן שהיה ...

הוא. וכה הוא ומסתברא שאם עשה שליש לזמן ידוע עבד הזמן ...

נפט בד' ויפטם להם עין השלישות שמא יפול בידהם ממשכה ואם ...

לא יהא נאמן אלא בעד אחד ולפי עניין שיכתבו בד' ויתחתמו העדים. ...

היה לו שעל שמשון ובתשבו בידהם שיפרעו לשמשים יעשים ועשה את ...

מהם זהו ונקבל ליה נאמן בהא שאם יעבד אחד מהזמשים שקבל לפרוע ...

שיהן השער לגיאונו ועבדו המטם ולא פרע שמעון. וכאותן הלבוש שעבד ...

הנאמן ישלים נאמנתו ויהן השער לגיאונו כמו שהושלש בידו אבל ...

שהיקנו ויקיימנו בעדים ויימר לפני העדים היאך נא השער ליהן ושהו...

ויכתבו ויתחתמו העדים כל הנכתבים. ויהיום בידו השלש. והשלש יהן בב ...

נשמעון ושיקבל ממנו את שמעון לכן לבעלת ממנו השער ישען בעצמו מה שיעלה ...

שלישותו ואין לעשען בשביל שמעון ושמעון ישען בעצמו מה שיעלה. שעל שיעל מהם ...

י שליש ושנים השה כי הוא מזניים אופרוגא ואין יכולין לקיים תחתמת העדים והשלש מעיד ...

כי המקבה והנה מסרו השער. ואת לא שכח ולכך שאל עדיין לפנות משער זה אינו שלם ...

שאין השליש נאמן בשביל תפישתו יותר מבעל לכך בעצמו נאמן היה השער בידו המעלה כיון שי...

יכול לקיימו אינו כמו שמונה בשער שכתבו עליך לקיימו ואין כח בידו השלישי לעשות

אסור

ראובן

אשה הנשואת

כל שטר

שטרי

מי

לוה

המלוה

המלוה

התובע

אחר

אחר

הקובע

מי שעשה בפני בי טענה אחת ונתחייב בה אינו יכול לשנות טענה אחרת שמותרת
הראשונה. אבל אם לא לתקן טענתו הראשונה גמור לכך כיוונתי ויש במשמעותה לשון ס
שמובן זה התיקון שמתקנה שומעין לו בגמ' שלא מדבר אבל אם מדבר אין שומעין לו אפי

אמ

מלוה

הפונם שטרו לא יפרע את בשבועה אעפ שהוא שטר שאין עמו הנאה השבועה כלא הלי שהיה

אם

ראובן

ראובן

התובע

אמן . העושן את התכיפין שעשאם הנכרי אין מטבילין אותם עד שיעשה ויעמוד בהם
על הכל ונתחייב ב שבועת עד שעשות [illegible] ותתוקן משביעין אותן בתמורה ומטבילין בה שאר
הכלים . כל העושן לחביריו עשרה שפי אם הוקח לו לא יתחייב לו ממון . אבל שכבר מחייב
אותו היסת כיצד התקיזמיתה ליתן לי מעט להלס אין משביעין אותו שבועת היסת ואין הלס שוה
אם הוזה לו אינו חייב לו כלום אבל קונה אותה ואם הלוהו עבדי שם כלי וזה הכלי אינו מחזיר
על זה וכיוצא בזה . ומסתבלין שמחמירין על זה שהכי יתביישו שרואין את החנוני
אותו עשיר אבל מחזיר לו הלס שבגד היסת שאינו משלם קנס על פי עצמו שבגד היסת
אבל בי שתי . וזה אומר להלס אם הוא נמחוס שבגד חנם שבגד היסת שהכי הוזה היה חייב
גם הכשתי בלא שפטור במוזה בחנם מבגד בפקדון אבל אם הוזה שהכלים והעתיקו בלי
ונתחייב לו על פי עדים באותו כל כך וכך חייב לשלם לי אם עשה בלי [illegible]
על שחבלת בי והוא אומר להלס הכי זה לשבגד היסת ופשוט [illegible]
ואת שבגדת נאמן את כל התרו כו לא השבגד את בפני עדים [illegible]
באותו ענין שאומר ששבגד הותיק בפקדון אחרת שבועה ואינו [illegible]
שיזה לו בעל כינו או עד שישבגד בפניו . ובני הגיי קיבל מי שהתחייב שבועה וכפר
ושוטן שבגד לא ישבגד להתקיים לא עבדי אבד היה חייב שבועה ואחר
שבגד שבגד היסת כגון בתשובה שבגד היסת ואחר כך הוזה מעלמו נתחייב הוא
ליה חשוד ופטרתי לאולי ושבגד שבגד על השאר ונועל והתלוה וגבין איך יחשד עכשי
עלמו ובב שביעי כגון אולי מנעתיה אם דרך השוכה הוזק שהוא מתחלק על מה שבגד שמ
נפטר מהשאר ואם הוזה שלא על דרך השוכה שבגד על השאר . שאינו נפטר לשבועה עכשי עלמו
מי שכפר בגבוש אחר מכתישו ושבגד להכתיב הש ואחר כך הכיר התובע עד אחר
מעשרה עם הנישטן ומשלם זה הממון . אבל שבגד עליו ונעשה עד חשוד עכשי שהי
שהופיע אותו עד אוהה הביעה ששבגד לו עליה שלא שבגד לו כאותה . זה אומר כבר שבגדתי
ונתחייב מכח זכרי הין עם התופיע ונאמן במנו שלא השבתי משכר כלום ושבגד היסת ואי
אין לו שם הכיר התובע עד אחר ששבגד שמלינין מידו ונותנין לזה בין שבגד שבועה
לאולי בין שבגד היסת ונעשה חשוד על השבועה עכשי העדים . כל הלוקח מעשרה
לא יקנו חוב בעדים וקנין או בשטר ואבד נהוא אומר פרעתיך אוחייב לך כלום ושבגד
ואחר כך באו עדי הקנין או הלוח השטר ועתניס הרי זה משלם אחר שי שבגד המלוה ואינו
חשוד שהרי לא העילו שלא פרע ולא עשן התובע להלס עכ . ומיהו שאם יש נאמנות בשטרו
או בקרקעות נועל בפני שבועה . אין מולה מקבלת חייב לישבגד על שיולה לפחות
בפרוטה . והיה הכתיבה לפחות ב מעין כסף עכי אינו חייב עד שיתבענו ב
מעין ופרוטה והוא מולה בפרוטה וכופר בב מעין . אבב אם תבגד ב מעין ופרוטה והולה לו
בב פרוטות פעמ כיון שאין בבתיבה מעין . או אם הולה בחלב פרוטה פעמ . כיון שאין בהולאה
פרוטה ושיעור הפרוטה כמה לת נמב אפס הוא מחלב חלב שעורה שבכסף עכי ושיעור

שבשטר ניתן כאן הוודאה ואפי' אם הלוה [illegible] והר על משמעות השטר אפי' הכי
פטור להני למשיב אבדה שאם היה נושה היה אותו שטח וכל משיב אבדה פטור לפי' זה נומעה
היה לך או מסיר בידי ופרעתיו מתלה ונשיב זה לא הייתי זכאי אך עתה הזכרתני ויודעים
שלא פרעתני בגופו פטור אפי' משבועה ואפי' מדברים שיונין אז למשיב אבדה ואפי' שהודאה
מועה כשטר אינה הודאה כך הודאת מלוה בתקון אינה כאן עיקר תקון אינה הודאה לכתיבה שמא
הקון וכתב במחכיס שבבו הימת. וכתב המחבר בדין כשהעדים לפנינו אבל אם עיקר תקון
אינם שהלוה הלה שהיתה בתקון הכי היא כשאר תביעה ושבבו כשאר מולה מחלת וטוענת
הביעה כשטר אם אינו יכול להחזיר או משטר שטרוחה או משטר עדים שיכינו [illegible]
הלוה שכתבו כיון דקיימ לן מוכה כשטר שכתבו עכיד לקיימו הכי הוי [illegible] ושבבו
על הכפירה שטמה אין לב אם אין למלוה שטר ונתן שעכקיה כי [illegible] שטר
עשה לו וכפר במקלת או שהודה בבב השטר את שאלתו עכשו [illegible] התוק
כשאר מודה במקלת. וכשי אם לא הודה הלוה לא בשטר ולא בפרעון [illegible] התלוה שעכ
היה לי ואבד אם הודה ע הלוה במקלת וכפר במקלת או שהעיד שנים עד אחד שקנה ממנו ע
אותו הממון והוא אומר להם שחייב לשטעה לזכויתא כשאר מודה מקלת וכשאר העיד עד
אחד. אבל התנסטות כתבו ואפי' במלוה על פה ליכא אם שבועה לזכויתא לא במודה מקלת
ולא בהעיד עד אחד כיון דקיימ לן שעבודא לזכויתא. אב כל מלוה הניתן שעבוד קרקע ולים
משכחת שעבודא לזכויתא את אב אין ללוה קרקע או שמחל לו המלוה השעבוד. ונ כתב
הגיש נב ..

הלוה עכין כתבו שטה ממנו אעפ שהוחזק כתבו בבב אם הודה כמקלת
וכפר בשאר אם אין בו נאמנות בשבע שפרעו מתלה. וכן אם הלבו מנה על פה ומנה בכתב וכפר
בהלוה עליו מקניס. והודה בשל כתבו. וכפר בעל פה או שכפר בכתבו ועשו שפרעוה
בעל פה הכי זה בשבע בשעה התודה שלא יחלו בשעה שתשוב בשעבוד חקרקעות
שיפה כתו לבבה בו מן המשועבדים. אבל זה שאין עורפין בו מן המשועבדים אין בו שעבוד
קרקעות והוי בשאר הלישה בשבע פה ובשבע עליו לפי אם מפר הלוה למשך כתבו כמו
אין בשבעין עליו את היסת כיון שעורף בו מן המשועבדים. כל השבעין שב
בשבעין ולא משלמין לפטר ואם שבעין ונפלין השכיר ששמה מעמה על בעל הבית
ואומר לא הפקדתי בין אם יאמר נו בעל הבית פרעתיך כל שכרך או קלתו בשבע השכיר
בקיטה חפץ כעין של תורה ונוטל ובעל שתהא הכפירה בב כתף. וכן כתב המחבב והלבוב
השיב עליו. וכתב מה יעשה השכיר שהשכיר עלמו במעה יכך בתחי נפש ומסתבר כדבריו
המחבב. וכתב עוד המחבב אפי' השכיר קטן השכיר בשבע ונוטל עב .. והלבוב
השיב עליו וכתב ואפי' אין משכינין לקטן את שבע בעל הבית אעפ שהבשו קטן..
ואיתיה נוסחאות אפי' השוכר קטן השכיר בשבע ונוטל.. בלא שבבו בעל פה ובבשו קרוב
שעבב זמנו דהיינו שכיר יום כל הלילה שלאחר שכיר ליכה כב היום שלאחריו אבל שבבו
שלא בעדים נאמן נומו פרעתיך בלא שבועה .. ואפי' הוי קרוב כשעושין פרעתיך כב

חנוני

החשוך

ואחר כך מתעלה שאין כאן מלוה עכשיו ההלוה כיון שאין לישבע מי שהתחייב בשבועת
היסת והיה ההתחייב חשוב אין הנתבע יכול להפסיד עכשיו שבועה שהרי אינו נשבע שפטר או
ישבע היסת ואין טוענין כזה עכשיו בבית שאי אפשר והרי זה כמי שהפסיד שבועתו עכשיו החשין
שאומרת לו אי אתה השבע היסת או השלם מי שהתחייב שבועה בין שנתברר
ושבע ואחר כך באו עדים שהוא חשוד אין שבועתו משבעת כלום ואם שבע ושבע ישבע
זה שטענו ויטול ממנו כשעה זכין כזה עכשיו עד שילמה כבר ואם היו עדים שלמה עדים
ועשה השובה תחזר כשהיתה בין כעכשיו בין לשבועה אלו שבעין כשעת שתא
אעפ שאינו טוענו ואי אתה יודע אם סבור שהוא הופש משלי השתא הוו שתפין
ביתל והאיש בבעל הבית והאפוטרופין פשיטא שאפוטרופא שלאדם בבית שבע
אפוטרופא של יתומים קיימן מי שהוא בר שבועה מטעות יתומים כי שבע
נמי באפוטרופא שמעינן אבל יתומים דהא ליתא בית דין שבע דוקא לכתחלה ובדיעבד
הוליה מקלת ישבע אבל מינוהו בר אפי ליפי הוליה במקלת ישבע ואשר ונתבטל בית
כתי נעשה או שהושיבה בעלה חנוניתו וכן הטוען פי אחד מהאחין שהלוה לפקח בבית אחי מונח
זכה כל אחד מהן ישבע אעפ שאין שומעין אבל ואפי והטעם משום שהוכיח לשמעון
שבהלוה הם לוחתים בשביל שכך עולות בפי הטיט חכמים עשאם שבועה בבי טיחתא ומי
אינו שבע בשעת פסק עד טיתשלם ההלוה בב מעין כפסק ופשיטא שמעינן אם שבע שעבוד
משני בכפסק ופרוטה דהוי כופר ב כפסק ומודה בפרוטה וכן פי הכלה והבי ישעיה כהן ששבע
אפי בטופר בבל שהוא וראשון עיקר כהן הלוהו מכאן והגו כבתי שאם מת יורשי היחיד
שאין היורש יכול להשביע שלהם שלא בו בשעה שמת שהרי אינן יודעין בו בכפסק
ויש מי שהגלה שגם היורש משביע בשעת מיתה וכזה כיון להוכיח שהרי היורש משביע
היאך ששמיט אעפ בחי בעלה וכל אפי אין עדים שהיה שותף אלא מפי אחד מעשה
משלהו שהוא שותפו אלא עדים לא נזכרו כלום אפי הכי שבועת שאין אחד
מהם לפשוט מהשבועה וכן כתב הרי יוסף הלוי ומהרי פתח הגדול שאין מישך בזה כיון
חמין לשבועה ושבועה אחיא בממון שהוא מתחייב בממון המשנה כיצד
מביאין מפיו למוכרו אוטשלח ביד אחרות לקנות בסמוכה אעפ שאינו נותן לו שכר ואין לו
שום הפסד בשביתה זה הולך ושב ונתן במתון מביאין הרי זה כאחד מהאחים שמהעסק בעסק
ויכול להשביע מספק שמא עשב משלו כלום השותפין שנשטפו ונתקשן ביתד או שהיה אחד
מהם נושא ונותן ומפקיד הסמוכה או מקלקה או המשלח ביד העני בעל משקל וכבעל מטן וכבעל
מזה הרי שהסם נבעלין בספק ויכול כל אחד להשביע זה מביאו וכבר אם היה היחד נושא ונותן
והעני לא ידע כלל אין שבועה זה ששמע ונתן מלחי השותפין אין משביעין שמא זה יהזה
בשעת שמת מחציס ספק על כלמי שהלוהו כלום והרי אפי הכי יכול להשביע ובן כהן הכלה השותפין שנשבעו
נהגבו כבר ולא ישתייר בהו מידי יכול להשביע ובן כהן הכלה השותפין שנשבעו
היאך ונתברר היתין זה מזה ולא הבנו זה המזה כלום אין כאן שעבוד והלוה כהן מנוח
מלחי השותפין ונתעשה היאך ונתברר היתין זה מזה ולא נתבע ולא נתן חלקו של המת

משמע לן הכא דאפי' בתרי עבדי תלתא עבדי ושבעה משמע ליה יש להם כמה שתולחין
הילכך כיון שתלתן ושלשתן אחד התלתן ואין הבגד אחוב אחיל לשבועה ואפי' כולהו כולהו
תמוהא לבגד הכי הוא ולית להו מאתא בגיה אעב דפשעי מהלכי לא נשלם
שבועתן תיובתן דהא לא שכחינהו כה לחי ישחק מידי דעמ מלבד הבגיה לשבועה אחיל
בגיה ואפי' הכי עד שתלתן אעב שתלתן אסיב לו עליו טענה משביעין
עליה ומשבע עליו השאר נתן אם לאחר זמן עתידים לו שבועה שלא השאר בין שלכלכם
בין שלא הקבר ומשבע עליו שומרת השכר וכה בגד העשוי ליבא מאי לאו לוקח שתלתן
סלתא בגד זה זה משבועה אין יכולין עול לבגד מלבני המלכים חל לדון
השומרין ואל תהי חובות אעב אחד אין יכולין להשביע זה את זה מפני שהרי תלתן
והחוב שעליהן אחד אחד אחד אחד ויכול יכנס אחד אחד אחד נכנסין כולן
וכן אם שלח אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד אחד
זה לזה אבל כולם שהם שלשתן טוענים כולם שהם תלתן אחד ואין יכולין משבע אחד אחד
ביניהם עד מן השומרים שלא עשו בו משכון ואפי' לעבד את מהם כמה הוא תלתן עדין השומרים
חייבת ומשביעין זה לזה אחד מהם שתלתן ואת לו השבון כי עדין השומרים
והנבגד אותו כבר תלתן או שאת התנבגן תלתן אבל על תנאי משביעין אותך אי אתה
שלא ועדין לא נשבעה כי אינו יכול להשביעו בשעה ספק ואפי' את התנבגד תלתן וכך
וכך נשאר בגד אצלי וזה שנשאר לך אצלי אינו אלא חוב שנתפרע אצלי מלוה או הנחתו אצלי
תלתן אינו יכול להשביעו בשעה ספק ונם אינו יכול להשביעו היסת שכבר תלתן או שנא
שהרי אינו יכול להשביעו על ידי נעבד לפי שאין משביעין היסת אין מנבגדין את טענה שעה
יכול הוא שיאמר לו אבל בגד שאפי' אם הולך בו אינו תיב לשלם את שבועה אינו שכבר
עליו אפי' על ידי נעבד " טעון עדין שותפי אתה ונשאר לי אצלך כך וכך וזה אומר כבר
מודינא שאר לך אצלי נגנוס. אין לי היית שותפי משלם הנתבע שכבר טעין לו כיון
כשם שתבגד עליו שלא נעבד משלם אבל אינו מנבגד שכבר תלתן או שהיה שנתבע מהשלם
שמשביעין וכן ישלשלה לאת הנעבד אבל אינו תבגד לשמעון ואומר טעיתי עמך בחשבון בחתני
זה השלשה אינו שותפין ושאל מהם אצלך לזהובי ושמעון משיב כבר הקצתני בזו התבגיעה
וכיוצא אותך בשעה שאומר אצלי נגנוס. וכה תייב לשמעון לשבוע שכילך לך אבל
נשמעון היפך השבועה עליו אבל טעון ראובן טעון ימלוני לי הלא זהו שיהיו מנבגדים את שבגד
" השובה הדין עם ראובן ישבע שמעון שהלוה לראובן ופטרו מהבגיעה זו או יכול תשבע
כיל בה כלל זהובי. וישבע ראובן שלא נתן לו כלום בשביל הבגיעה זו ולא תשבו ואחר ישלם
יתנו לו בה כלל זהובי או התשבון " טעון עדיין שותפין אתנו ויש לי להשביעך בשעה ספק
והלה עונה לא שהתפגו משלם והביא העובד עדים שהיה שותפו וחזר הנתבע ואמר תלתנו את
שומעים שהרי התחזק כאן לשבועה זו " שותף טעון אחר מהם כך היה התנאי ביניהם ואחר
אומר לא היה כך אי טעון שהחזן שלי היה כך וכך והאחר אומר אינו אלא פחות אי טעון בגד
עדיין לך מהשותפות " זה אומר לא נתחתי אי טעון עד שתחזיר את שהיה שם בגדו וזה אומר

כל מי

אלו

מצות

מהלכקה כגר עבר נשב זהשע שה
עשה להלוות נשני ישכב ותעוך
גלוקה היב יהלך מהלכקה ש התקבב

בעל חוב שמשכנו" כתב הלבוש מי שהוחזק עכו"ם זמן רב בהנס והיכר ובני ויכוח
לדין ולערב העם ובא בעל חובו להשביעו בהקנה זו והוחזק התשביעו מיתקיים כשיעמוד שכי
זה" שיהא מכוין לשעבד ולבישנו כדי להנקס ממנו אז כלי שילוה מבני"ם בחזקת שהכל
בבני ישראל להשבעה אפשר לדין להשביעו שלא תחזיק הבעלים שבועה אז שיעמוד הלוה
ותאחז שהוחזק זה שיגיע כמוהו אפשר להשביעו וכן מי שהניח כמוהו וכלכו מלוים ואוהב
פיו בן ממון ושוה שיין בן והוא כך לישבע בהקנה זו אין כאן להשביעו שלא נתכוין לדין
נעשותו עד שיפרע בעל חובו או בעדותו עד שיקנו יעשה כלום שלבו גמור שיעשה הדין
מלבבים זו וכוונתו לדיוק הענין ובא להעביר הדין על אחד מבעלי הדיוק הרי זה מוכרח לעשות
ומקבל שכר והוא שיקיים מעשיו כשם שמים ... שאלת מה הדין אם שמת ויורש מהיכן
תי"ב לשמשון משה שמה ונתן בא שלו בני להפקיע חוב שמשון בזה ויורש מת ואלמנת
המוכת ובעל במים אין כיס והעבה בידו חנם אין לו שתלוים חוץ שיש בכל יעשר
בו מאחים ויחזר על האחים את להפקיע להפקיע חוב שמשון ובא התובע זמן
ולא תעשיל שמתו ויבוא בעל חובו מבני מקבל המתנה ... שיהא הדין זה יורש
משה משמשון משה בשעל ושעבד לו בא עבדיו שיקנה ושיקנה משלשני אנב מחקקני ואחכ
נתן בא עבדיו לאחר מקנוביו ולא שייך נעלמו כגוס ויורש עם קנוכב הוא ויעשו ולוכשים בבים
מים ונותנין מהנאת מאחים ואומ שהכל נתן להם קנוכב ויוש כשלוביו נעלה להתעסק בזוס
לבד ונעל שיעשו מתעסקת בפרקמטיא בביתקנוכו ואומ שהכל שלו קנוכו ובשבא בעל
חובו עבדות ממנו שבבן קנוכו שהכל שלו ובא בעל חוב להשביעו בתקנה הקנוכם ושיבטע
בו בשבועתו אם המתנה שנתן אם יש בה קיבוץ ומאומה או לא ועל שאם יש בידו יכולת
ניקח מקבלים אז להבית להבוה חובו שיטול מלעות מקבל המתנה בין מן המעות
והמעשים עלמן שנתן בו בין מה שקנה והגיח בתמיהס מקבל מתנה זו ועשתו ובקשעול
שישביעהו שיתנל במאכה שכיבלבה בפרקמטיא או בביתו ויבואהו חובו מאכה שיכניח
שישביעהו שישתעל במאכה שכיבלבה בפרקמטיא או בביתו ויבואהו חובו מאכה שיכניח
אחכ שיגיא ממנו לגרך מזונו ואם אומ איני מוצא משות להתעסק בביתו במאכה טה"ת
כביל בה אני אמצא או יבא וישאה עלי מעכה בחובי במאכה זו בעלמה ואם
בן בא עבד הפועל בן כי יש בגופו ולהכיחו שיתעסק בבי לעבוד חובו שפיישת בה מלוה ומכין אותו
עד שתגא נפשו. ושעל שמייב עלמו בשער שיתן לי בשות לבעה חובי בבי ויש אומות העושם
וליש אומות השלם להשתעבד בו בפי הגאו ושעל לתן בשעב שיתן לי בשות לבעה חובי בבי
יבעלתי בין מן הדין או שיגא מן הדין בפי בן יבעלתי לו בא ועשה עלי בחובי אפי איבו מן הדין
כשאר בעלי חובים בשביל העשו להתבה. ועוד יש תשובה לשון שמייבאים להשביל עלמו
נאון שהא משום הפי כתבה בם טה זה שהתבה מה שכתב בשער חייבאים בפי הגאו ... תשובה
כיון שעבד בחובו בשמשון בא עבדיו מעלמי אנב מחקקני בין שיבוא חובו ממעלמי
שמכר בחובו או נתן כמו שהי בבה ממחקקני אם מכרם או נתנם בא עבדיו מעלמי אנב מחקקני ובבגון זה
בשאר מקומות משום הקנת הטוח שאין בה בבה ממעלמי אנב מחקקני ובבגון זה

לוח

לוה

כאשר

מאן דכני לשבועה ושלשע מכי ליע תלתא איעי מהיקין ובקיאי כשומע ושמו ליה ההי
אלעא בבר וכך זוזי דליהני ליליה למיכלפיי דאלעא כי ליומא ולהני ליה לשומא למכ
ולמסהר ולמיעבא מיסק כל כשעה עשיה ולא ימהה טיה איניש כעם דהכי קיימא קמ
ל"ש למהימי מהתמי. ואי אתי איעי מעלמא ושקיל לה מהדין פעם לש"מא ליה בג"
אחכיותיה, עבדין פעם דהוה ליליה תן קמהדינא וכתב לש"מא להיות אלעא קבילנא שטר
אלכתבא וכתבא ליה הלין שטרא ומה להנית קמסע אעתא כי ליע כתבן ומהתמנו להיות בילו
לזכות ועביה ".

בר ששמו מקחק שלוה למנוק בחובו אחד זמן ולא הוא אלא
יכשו לפרעתה וליקן כ משעתו הלין עמו אפי שהתה ביניו כמה עשה ולקח כמקחק ע
אצב שמו ט מעשטי בפרשן חובו אין צריך להחזיר " כה כשב ההקדמות חטה עם הל
ובנה טלענו בקחקע ולפי מדיית העין נו השביח הקחקע באותו הכפן ב"ה היה חטן לבעה
כך אעפ שהוא כמקחקע בשני הלוה כשבא לפקחו צריך ליקן לו לתי הכפ ליה תוריו כאכ
ואומל טינו שלא השביחו מחזיר ל לתי חובו ועשל הקחקע. ואם השביח הקחקע מדיית כעוי
טעקיבל ושוה כפליס כיון ששומא תוזכת לשעה הכי המשהא אצ הלוה עדיין כחלוה ואם
יעול המלוה אותו שבח לממילא הוה ליה כגוזל שכר משהתו. והוה ליה כשכיח אבל שבח הבא
מחמת הקחקע נועל ונשבע כדין כל יכול בשעות. ואי הלאש זל כה שאם השביחה המלוה אינה
חוזרת כבל אפי אם יבלה הלוה ליקן לו הנאה שהנאיע עליה ואם עקיבה חוזרת ל אם יבעה
ליקחנה כפי היוקר טלוה עשיו כה הלוואם שהו עכשי לוקח בחלוה להדיא ליק
אי לוקשין שאיתה טיבלה לוקח ליקן למלוה המשהא ויקחנה. ואי הלאש זל כה לבלי הדין
ליה למה לקוחא הכיא היינו משום ועשית הישר והטוב טשיר הקחקע בין בעליו אבל לוקח
טעבד המלוה לא שייך ביה הטוב והישר כי נכנס בשעבודו של מלוה ולקחו בחשהיו יחזור
ויקבל משהתו מן המוכר וישיב למלוה טעבדו. שמו אותה לבעל חוב בחובו ואזר אם הון
ונתנה לבעל חוב שלא בחובו אם השט עליך להחזיר לבעליו. ויפה כת השט לבין אם שמוק
לגיטין בקן והוא נתנה לשט בי או אם שמוק לגיטין בי והוא נתנה לשט בקן לעולם לא יחזיר ע
אי בי ואם שמוק לשעל חוב מכרה לאחר או נתנה או הלוישה שוב אינה תוזכת לבעליה
ולקן שהלוישה במיין לאחר מיוטשין אבל יכולה למיפא יכול במקום מוכיש הון ועביד לחזי
ובין אי אי הלאש זל בהשן לוקן שלא היה ל אי יכול אחל כהא אמרי להלוה אבל לה יכולים
הבה ולקחו ועשל הקחקע לחלקן שלאחד מהם אפי לא שמוה ליביהם בחיין אי לאחל מיתהו
שמוה ליוכשים קודם שחלקו ירושת אביהם וחלקו ועשו זה הקחקע לחלק אחל מהם לא הלוין
לקי"מ לן אמים שחלקו לקוחותיהם ונמלא אותו שיכיל שוה אבין מכר חלק שהיה ל בקחקע
שעבה אבין בחובו לאחיו ואחיו מכר החלק שהיה לו בקחקע שעבה אבין. ותוה ליה כמו זבנית
לגא הלוין ליה כי אשתא ואיבעי נחית לי שעשל לחלקו השומא שיהיה ל בקחקע כמו לאחיו ולא
שיכל אחיו בקחקע והוא משעת. שמוה לעשה בחובה ונשיה לבעל חובה ויכולה הבעל חוב שמוק
ממנה ושיחזור ויכולה הבעל זכותה לא מהדר ולא מהדרי ליה. שאין ל לין יוכל שהוא חשוב
כגוקת. הבה אותה לוה למלוה מכלנו בא בי לא מהדרין ליה " כה הלוואם קנו מידו שלא

נבה מעלמו. אפי׳ ע״י שומא ולכיכא לתימר מיהן שם לך מה שנתן לא נבה. וכה״ג הכיעו ז״ל
ונראין דבריו במקרקעי. אבל במטלטלי מה שנבה נבה. אפי׳ נבה מעלמו. וכמפי׳ כן העזר פיכשהו
לין כתובת אשה ובעל חוב שקדם המאוחר. היו בעלי החובות נותן עוה ובאין עבורת באחד. או בעלי
חובות שאחר מהם קדם להכיגו ובאין עבורת מהעלמו שאין בהם כין חלימה או שבאין עבורת
מקרקעי שקנה הלוה אחר שלוה מהאחרון ואין בנכסים כדי שיגבה כל אחד ואחד כל מה שלוה ה
הנכסים ביניהם כיצד לוה כראובן ושלכלי מלוהו על שיעבוד מחובו כיצד היה אחד במאה ואחד
במאתים ואחד בג׳ מאות הנכסים נשמה חמשים וישוב שלמה חמש אחד. ושלמאתים ב חמשים
ושל ג׳ מאות ג׳ חמשים. ולבר שפם חמשים בשוה ממש על שיעבד מחובו. כיון היו שם ג׳ מאות ישוב
כל אחד ואחד ק היו שם חמשה מאות חמשים חמשים בשוה. היו שם ׳ה מאות חמשים בשוה והשוה
חמשים שם השאר׳ים. כיצד היו שם ק׳ זו פחות חמשים בשוה ויפחתו בשוה והיו ק׳ חמשים זוטו
השטר. היו שם ה׳ חמשים בשוה ויפחתו כמו המלה וחמשים ומשים כין השטר ויפחתו כשעה הל
וק השאר׳ים יקחו כשעה הג׳ חמשים. ולפי החשבון ולזה הסכים ז״ל הגי׳ע ז״ל. מי שהלוה ב
שטרי חובות על אחד ונשתו ביום אחד מהכתם אחד הכי זה טבה שעשתה שאין אותם שהם נשתו
על הטיחה אחרת. ואם יש מלוה בשטר ומלוה על פה היה חוקמת למלוה בשטר. כתב הרב ז״ל
שמלוה שעל פה קודמת לבעלת מגג תכי כיון שעיכב שקדמה. וכן אפם קל שמלוה
בשטר קודמת אעפ״י שהיא מאוחרת שעשבד בשטר ליגע כמלוה וכשם שמלוה על פה יכה טבה
מלקוחות מאותכין מפני שאין לה קול כך יכה טבה מכח תכי ששהעכבו כאחר מכן מפני שאין
לה קול אבל מלוה על פה מוקדמת קודמת למלוה על פה מאוחרת. כתב הרב ז״ל נראה שלוה
על פה מוה משמשין בנכסים ואחר זמן ההלוא׳ה והשת חקקע לתנוך כגון ששוה מוה והעד טה
נאחר מ׳ יהת׳אבי מלה מלוה בשטר הנעזאן השטר ליפרע ובא בעלי לעבות הקרקע ש יש חנוך מיזובו
אבל ושוען שמשון אע״פ קודם שבבר היה משועבד לי בתי׳ אבל ומלוה על פה טבה מהיוכשין הין
שם בעלי אע״פ שבא״ן בא קביע זמנו של שמשון ולכא נמיתש לפיכשין ש מן הזב ומ מן הבן אפי׳ הכי
בעלי קודם לשמשון שהכי בשטר מאוחרת קודמת למלוה על פה מוקדמת וכותכין בה שטר חוב שמשון
על תנך במלוה שהכי המזיק שעבדו של תביבו מ״ב מדינא דגמי. וכ״ש זה שפרע חובו משעבדו
של תביבו. ואם עבר זמן הלוא׳ה שמשון אע״פ שאת ליזובו הוך הזמן יבול בעלי לשמשון שמ
פרע תנך כשעבר הזמן ואף אם אמר שפ פרעך אינו מאמינו כי הוא עשה עמך חינוש להקשיע
שעבדי. ואף בשבועה אינו מאמינו. וישבע בעלי לשמשון שפ פרעו תנוך. אם אין נאמנות בשטר
וכותכין לשמשון שטר על תנוך במלוה. אם לוה תנוך מבעלי אבין. ואמר לך מה אבין או שמשון
קודם בעלי. אע״פ שכתב תנוך בעלי לאקוה הומיל ומשעת שעבוד לא היו הנכסים של תנוך.
מלוה שפ מצא נכסים בעה ליפרע מהם חובו אע״פ שנתנו לו עלתבי שיחמו לו ואחרי לפרוע
יש אומ׳ שהוא נבה מהם לכי היכי שהם חניין לו לעשן שיטול מהנכסים לקיים לן יבו הראשון ומ
מכר אין נעשה אלא מה שייר הראשון לך יכול נשעבדם. והרמבן חלק בין מכר לשעבוד שאע״פ
שיכול מהנכסים אינו יכול נשעבדם. ואין בעל חוב נבה ממנו אלא הפילות אם בא בעל הראשון
חי ואם מת הראשון ואחר כך בא בעל חוב עבות מהם אין מנבין ע מהם כלום אפי׳ עשאן לו אפוהי

התופש

לבעל חוב במקום שחב לאחרים כגון האובן
ולפני ואין לו כלי לתגונו פשיטא. וכי תולה
שחייב נשמעו
מיהו הנעבדים".

ק"כ

והקשה לפ"ז בשביל שמשון אינו מועיל לנו כלום היו שיש לו חובה לפני שהכי לא ישיאר לו כלום
ש"מ דבעל חוב גבה מן היכר ע"כ בעל חוב להביא ראיה שהתוליש מה בישון ואם לאו אינו כלום
וכעל חוב גבה מן היכר. והתלה אומר התוכיש מה בישון ומתוך שזכה המלה בנעבדים מחייב
כלום שיגיע עליו בדיני. והתלה אומר התוכיש מה בישון ומתוך שזכה המלה בנעבדים מחייב
התלוה אומר אבינו מה בישון ויכיל שהתוכיש מה בחוב והוכישו בגן ואין לבעל חוב ליטול מתוך
פשיעה. ואפי' אם היה בידו שטר שאינו מחתייב בכך אפי' שאומר למפקיד אל התזכתיני לך היה טוענו
ממך או משאר נכסיך". מלוה שלא נשאר מקנייס ואין הלוה בחיבוי כלום לחשוין
נזקקין לו שאין נפרעין כלל שלא נתנו אפי' בשבועה. אבל כבר שפרע כלום שבעין
לו בשבועה. ולזה המכיס את הגזל. והלה הלמה לאפי' פשעו משבועה אינו מועיל לא את הגזל
פירשו בפירוש. ובעל התגומות כתב שאם כתב כן אחתונה עליו ועל באי כחו כל בכלל באי כחו אם
אבל אם היה גומר בלבו שלא כתב כן ליתבעי מיניה ואפי' הגזל כתב
כתב בשל הגיעור ההופש לבעל חוב במקום שאינו חב לאחרים חייב באחריותו ושני נפשיה עבד
לוה לאיש מטה. ונתן לקונה נפשי הלוה וחייב באחריותו. ומכרבי אפי' הגזל כל זמן שאינו
חייב באחריותו. כלכתב אם יאחר הלוה להופש קבל עליך אחריות או התזר לי מה שהפשת
שומעין לו. ואפי' בי אומר היל מה נפל שאינו חייב לו אם בא לחזקו ליטול אין שומעין לו
ואפי' הכי הוי באחריות הלוה. שאני התם שנתנו לו מיד מדעתו והאמינו אבל זה שהפשו
מדעתו יכול לומר לא חשמתיך לי עד ותשמע אבל במקום שאינו חייב באחריותו. כלהלמן
נפקד שהפשו במקום לבעל חוב במקום שאינו חב לאחרים ואעיל לו הפיטתו לעשר
זה שאם מה התפקיד שאינו נעשה משלטין אבל בשו נין שבועת משמעתו ואם בנו לאחרים
אינו נתון ומלא אם אין הבעל חוב כאן אין הנפקד יכול לעבב הפקדון בשבילו אפי' אם הלוה מונח
ולכשיבא המלוה יאמר איש הפשתי בשבילו וידונו בי ביחד ואם הנפקד מבני לו התלוה אין זו
פשיעה. ואפי' אם היה גומר שטר שאינו מחתייב בכך אפי' שאומר למפקיד אל התזכתיני לך היה טוענו

שאין בהשובה שאין צריך שתעשה אפי' בשמונת ממש. ויש אומ' אפי' אין בו שמונת והלך למדינת
הים בתוך הזמן כיון ומזקה שאין אדם קרוב בתוך זמנו עבירה בידו שבשעה שעשה בשעת
פרעון עבר זמנו ואפי' היכא כיון שעשה עבר זמנו יש לחוש שמא שלח ע"י משום ממקום שהוא
על יד שליח והוא שלח שיבר שעבודו ובתב לו טובת הנאה. כלומר אפי' מלי לשלוחי ליה
ולאוקומי מודעין לה. וכלומר שאם הוא קרוב כדי שיגיע השליח ליד ובא הוך קודם
ימים מוכיחים ליה ואם כתבין אלכתא וגבית לתשלומין ומודעין ליה אם חזר השליח ואמר
שלא היה כלום לבא כתבין אלכתא וגבית מיד ואם אמר השתא אשלח אי נמי איעבר שליח
על האי שישבא משלחים ליה עמי לא משלחין ליה. ואי הלישנ' זו כלומר אי יפיעבר לזמנו.
שכלומר אפי' בלכתי שיהך שליח ניתזור הוך לימים שהוא זמן בא לעתי לימים אינו לאחר
פרעון הלוה והמלוה יקח שכר השליח וימתינו עם חובו ויגבה עם חובו ואם אין השליח יכול
ליהך ולחזור הוך לימים יגבין לגבאי מיד ומבין לו חובו. כלומר המלוה בי גבאי שיהך להבין
לגבי. ואחר כך יפרע שלא בפני כשעה שיטה שבגד חובו בתודיה אחלת. ואינו
מיני כאן שליש"ה שנכתבים או שלפנינו הם. ואי הלישנ' זו כלומר בהשובה על לבבי כיון שהגבאים
היו בתוקף הלוה על הימים יגבין לגבאי שאם שאין יכול היהך בעו ליהך אם בישנה אם נחטה
ואם יבא אחר כך בשעה או בגדיה חנקדמת לשעה המלוה מלא ממנו. שעשה אם כל
יכולן למשכן לבשגל חוב קנקט בחובו כמו שיכולין למוכרו ועבד ליה כשבא ליה כדי שיתזור
לו קנקט שיפרנו הימים או מתר. גבי שלהך כשהלך הלוה למדינת הגים שאם הוא בבין ששלה
אה"כ ויעשו כפי מה שיאמר. ואם אינו כתבינו בי "עשו כפי היה בתבינו ומבקש זכות"
ושום עשה שהיין טובה לו כך יעשו בי ויחפשו וינגשו כל גבר שהוא טוב לו זה יעשו לפי שזכין
לאדם שלא בפניו.

מצוה

על היהומים לפרוע חובותיהם. וכופין אותם בכך מה
שכופין את אביהם בחיי אביהם שהנית להם אביהם אחריות נכסים שיז שהעבדו
או העמידם בחיי אביהם אבל אם לא הנית להם אחריות נכסים אלא שהיו ברשותו על
ותשום כבול אביהם אבל אין כופין אותם למטלטלי ליתמי לא משהעבדי לבעל חוב מן ההלכה
אפי' הם מופקדים ביד המלוה או בילאחכים ושעמדו משום למעות כבול היו אלא עשה שמתן
שכבה בעזה. ובלמעות עשה שמתן שכבה בעזה אין בי שלמלוה מונהכין עליה אבל אם לא
ישנו מאביהם כלום אין מיכין לפרוע חובות אביהם ואפי' אלא נמי ליכא עשי היהום שאביו לא הנית
למתנן ואינו חייב לפרוע חובות אביו משלו. כלומר אפי' בהשובה אם עזון המלוה ואי' שאמו
ההיא שלו ממנן שבבה היכלש הסה ונפטר. ואם עזון שמא אין עדים אלא חכם אחד כגון הבא בשעת
שמא אבדים עזיך להשביעו משום הקטה הצאוים שהחזיק להשביעו ללוה שפא הקנוה את על
הלוה בעלמו אבל לא היקנוה על הינכש יכול שמכר כל הנכסים ואי' בעל חוב עזרף מהלקוחות
אפי' אם יש כיד היכש נכסים הרבה אפי' שהנכסים שלהם אינו משועבדים לחובות אביהם
ואם היכש כלה לפלח המלוה במעות יכול לפלוח מהנכסים שמכר אבל שפא יכש המעות תחזיר
את זה עשה אביו נכסים את שפרנסוחי מפרכש לבעל חוב. אבל אם אין לינכש משל עלמו לו
אלא נכסים שיפרנו היום או מחר. גבי שלהך כשהלך הלוה למדינת הגים שאם הוא בבין ששלה
אה"כ ויעשו כפי מה שיאמר. ואם אינו כתבינו בי "עשו כפי היה בתבינו ומבקש זכות"
ושום עשה שהיין טובה לו כך יעשו בי ויחפשו וינגשו כל גבר שהוא טוב לו זה יעשו אפי' שזכין
לאדם שלא בפניו.

ושניהם בשניהם זוז השוכרים אע"פ שיכשו זו הכ זוז שאע נוהגין הם בשניהם הקונה שטרה ב זוז.

יכשו השתין קרקעות מיבמין וחלקום ובא בעל חוב לעכבם אם יכשו אע"פ שלוה ולקח כל
אחד שלה אחה יכין. כגון בעל חוב קח מכב אחה חלי שלה שהם במקום יבמים ויהיה
יבמים אומ לו עול מכל שלוה חלק אחד משלה זה וחלק אחד משלה זה אין שומעין לו אע"פ כל
מבנין לו כל חלוט משלה אחה כך כשבא לעבוה מן היתומים נועל שלה אחה מיי זה מהם ש"לקח
יבם אם יכשו ל שלוה וחוב כנגד ב שלוה אינו יכול לעמל אחת מאחד ב שלות אע"פ שקח מכב אחד
שלה אחה כיון שיכול לקח מכב אחד שלה שלמה עדיף ליטול מכב אחד ואחד שלה אחה ואם
עשאם כ אפותיקי אין ולי יבה הכל מאחד מהם לא מכשיע אם עשאה אפותיקי מפקיע שומא
לו לא יהא לך פרשן אמן שנוטל מאחד הכל אע"פ עשאה ל אפותיקי מפקיע שומא לו כל
נכסיו ואפי לו קנקע אחד בחלי להיותו התלה לפרשן אם יכלה עובה מאחד הכל והיינו ועוד
בעל חוב מיתמי בחקנת השוטים יי הכי לו המשתא מל מטלטלי עקיל הכל חד ואחד כבי מאחיך
ליליה. כלל שכתם מתיין לפשוטי אבל אם אין לפנינו אין עדיך לחזור אחריהם אע"פ כן תוכו
מזוזתו שלפנינו והוא יחזיר אחר האחרים. ישנו קרקעות וחלקום ומכר אחד מהם חלקו או
עהנו במתנה ובא בעל חוב אביהם לעכבם מהעקת טקנה מהיכן ואומ העקהו לך בב מוכין בידי
היכש האחר לעבות מהם. כהא הלישנ זו בשני שהלין עם הבעל חוב ולא אמרי אין נכין חעכם
משועבדים במקום שיש בני תורין אע"פ שעשעבד הלוה נבסיו אבל בני יבש או לוקח שלעבדו לא אמרי
הט הילכך יטול חלי התוב מהלוקח והחלי מהיכש. כיון שכופין היתומים לפרוע
חוב אביהם מלוה שבא ליפרע מהיתומים מחוב שהתי"ב אביהם אפי הוא מלוה על
פה טאינו נבה מהלקוחות נבה מהיתומים לכן תלוה מקנקע שהיה אם ולקחה הלוה אפי מהשעבל
שהם והוא שהוה אביהם לפני מותו שיש לפני חוב זה עליו או שהיה ההלוה לוחן ועכין לא הגבו
זמנה שחזקה אין אם פרעו הוך זמנו ונחה אפי בא שבועה. ואפי מהקרן וכגון שהקבל השבועת
בחי אביהם שאם לא כן אין מקבלין עדות בפני קרובי אבל אם היה מהם עבד לפהם הלוה לו אם עבד
יכש לפרע הוך ל יום. וכן אם מלוהו על שלא לפרוע ואת בעדיו אחר משו הזכים נבין
מהם אפי מלוה על פה בבל שבועה. אבל אם אין כאן אחד משו הזכים אין נכין מהם אפי אם יש עדי
שטוה אביהם ושמ פרע ו המלוה את מכירו בעדים אין עדיך לפרש בעדים ואפי אם יש ו טכה יד של
אביהם אין נכין מהם שאינו יודע היה אביהם חי היה נאמן עמ פרעתי ואין טענין להם. כיש אומ שלי
היכש לישבע שאינו יודע לו שום זכות בממון שיכש מאביו. אבל אם כתבו בכבי אביך עלי
לך שאתה חייב לי מנה מאי כיון שעשה בגין לי שילטה מאביך ממון שיש לי בו זכות מחמת שהוא חייב
לי עדיך לישבע שבועה היסה שאינו יודע לו שום זכות בממון שיכש מאביו. ואי כתבו לעצמה שאינו
עדיך שום שבועה שלא מלינן שבועת יכשין אעבות אבל אם לפרע ואם מלוה המלוה ניכשין בניו
לפבות מיכש הלוה מלוה על פה אם היה על אחת משו הזכים נכין מהם בבל שבועה אבל אחת
לוה בתי מלוה שהבי אביהם לא היה עדיך לישבע ואם היה על אחת משו הזכים אם עשו יכש
הלוה אביהם מלוה על פה אם היה על אחת משו הזכים נכין מהם בבל שבועה אבל אחת
ואין עושין בבל נועלין יכשי המלוה אפי בבל שבועה שאין עושין יכשי הלוה לחוב ליכש המלוה

והלכה כרבי אפי לא טענו אלא עשרה והכי משמע: ואם המלוה מוכיח על היתומים שעד חוב
מקויים אם הם קטנים אין נשבעין מהם. אבל באחת מב' הנאמנות לעיל. ואם הם גדולים אין עליך
אחת מב' הנאמנות שאם אין נאמנות בשעה שנשבעין עליהם בבית דין אחר ונועל. ואפילו
אם תפש מלוה בלא שבועה משבעינן ליה ומי אי לא בעי לי' שתשבוע לי מפקי מיניה אלים
משמתין ליה עד ימשכבע כדין מי שתי"ב לישבע שבועה היסת ואם יש ממונות ונועל בלא
שבועה. בלא שמפרש שהתימין עליו ועל יורשיו או על פלוני כאן לישבע בכלל פלוני כאן אבל
אם כתבו נאמנות סתם ולא פירש על יורשיו או בלי כאן אין עליך לישבע ואם מוכיח על היתומי
שעד שעמד המלוה ושבע ונטל. והתם יש לו לדין פקדון מיניה ומינה לשבועה
שניטל היה אביהם חי היה יכול לטעון החזירתי במתנה ולא נשבע ונפטר לפי טוענין להו
נמי הטוענין כאן שבועה ואין עליהם אלא שתים שבועה אחת שתחזיר לו שמא הוא זמנו ולא
כאן שהוא אביהם שהוא המחזיר אלא שמא הוא זמנו. וכן אם מת הקטן לבעל השטר כלומר
שנא עזה להם אביהם על זאת ושלא את להם בפיו ולא מלאו שובב בין שעלתה שטר זה
פרוע שאם מלאו עליו שובב הוא בחזקת תפוס וכאן שמלא השטר בין שעיותיו הקרועין לו.
ואו הכי לא מתקיים בשטיל השובב שמלא עליו כדפי' לעיל ונם עליך לתבע להם שבשבר
השבועה שלא אמר להם אביהם שלא היה לו שטר פרוע בין שעיותיו שאז אמר להם כן לא היו
יכולין לבבותו ואם יש בשטר ממונות שהאמין את המלוה ואת יורשיו עליו. כלומר הגיע זמן נתבין
חוב אביהם בלא שבועה כיון שהאמין בי יורשי המלוה עליו איך עליכן לישבע שלא פרעו אבא
ומשבועה זו פטרם לגמרי שבועה מסלה עליהם שלא פרעו אבא ומשבועה זו פטרם. אפי' היה
היורש קטן כשמת אביו אפי' נולד אחרי מות אביו כשיגיע לשבע שבועה יתעין ונועל ומיהו
כשהיה קטן כשמת אביו אין עליך לישבע שלא מלאתי שבע שלא פרעו אבא ושלא את
לי שהרי לאו בר שבועה הוא: כלומר בשעה אם יש לקטן אפטרופא שמנהו אביו ומכחש
תובעתו של קטן עליך לישבע שלא לוהו אבי היתומים ושלא מצא בין שעיותיו ששטר זה פרוע
ואם מינהו בי דין עליך לישבע שלא פקדוני אבי היתומים את שלא מלאתי וכו'. ואין תושבין לומר
אם עליך לישבע שמא ימצא מהניות אפטרופא שבשביל זה לא ימנע שתלוה בשבועה זו
כבי שלא יפקידו היתומים את תובעם. ואם יש לקטן אחים גדולים ואין נזקקין להמתין עד שיגיע לקטן
הם נשבעין שבועת היסת ונוטלין ואפילו הכי שאין שבועה מועלת על הקטן כבר כיון שיש לו אחים גדולים שהרי
אין עליו מועל שפקדון אבא לפלוני הוא. ובשלא מלאו וכו' אין עליו שהאחים מלאו מה
שמלאו ולא הוא לפי בבין הכל בשבועה ונותן לקטן חלקו. וכן אם מת הקטן זוכין בנו בחלקו ושבע
היורשין ונועלין חלקו וחלקם. ואם אומר אחד מהיורשים לי' צוה שהשטר פרוע והאחים אומר לא פקדנו
כופין את השטר. נלמד מהתחיל זה שאומר שהוא פרוע הפקידו כולם שהוא נאמן במה שאם היה

ונעלין מלקס שהוא אינו ממין להפסיל בהוליכתו למתניס. ואפ"ה הניחו אותו אפ"ס
השער בילו אינו ממין להפסילין מלקס לכך שותפין של עשק אין כח בידו לתביעי להפסיל
כלום בהוליכתו ולא אמרי' גבי קלחיה את בני עלינ שהשלישו שנתנס בילו. ואס"ס יש עניס
שאין המלוק בשעת מוכה שאינו פרוע נועלין בלא שטעה בין מלוה בין מיוכשין. ובכל הלין
שיש ליוכשי המלוה עם הלוה כשבאין ליפרע תחלה כך יש להס עם יוכשיו. ואס מהנס הלוה
ובאין ליפרע מהס ששבעין שטעה יוכשין ונועלין מהס את שוה יש ביניהס כשטוענין עם
הלוה אז אין לבעלי לישבע את שלא פקדוני אצלו ולא אבדתי עדיין לישבע שלא עבשו אתנן
תמך שהלי אינו טוען שפרעתי לבעל כשטוענין עם יוקבי הלוה עדיין בס לישבע שלא עבשו
הס עלמן מיבוהס שאס היה איבוהס קיים היה יכול לטעון פרעתי לבעלי הס נלוים כדין
שפתים לישבע. וזהו לשעת הלוה. אבל בשעת העיטור כה שאין לבעלי לישבע שלא עבשו את
כך טוענין יוקבי הלוה אינו את לנו שפרעתם. אבל אס לא טענו אין טוענין כלום שאין נועלין
ליוקב במקום שיש תובה ליוקב אחר ומסתבר טבחי הלוה שלשלם טעשה להחזיק המתון פחו
במקומו. כה"ג אפ"ס בתשו' אפ"ס יוקבין שבאו שטעה יוכשין ונועלין הא היוכשין בעלמן
אבל אס מתו היוכשין שהיה להס לישבע שטעה יוכשין אין היוכשין שלהס עשבעין ונועלין וכך
כה הל' הלוה ב' בלילטו. וכיולא בזה השיב הגאון בתשובה היכא שמתו מלוה בחיי לוה שהיה
להס לישבע שטעה יוכשיס ולישול ומקחאת מהס קונס ששבע אין האתין בכין תלקו כשטעה
שתא להס לא לוה ולא לוה והס אינס יכולין לישבע שלא נתקל אתיהס המלוה מאבא לבי שבעין ובין
תלקס ומפסילין חלקו. ואפ"ה הניחו ז"ל כה ולבר תימה הוא נה לין אס מוכיח שטעה
לבטל היינו שטעה בגין אבל שטעה יוכשין כולה שטעה שמא היו ושבעין שלא את להס מוכיח
שלא את להס מוכיחין שטער זה פרוע. וכן כה בשם העיטור. בלא שיוכל המלוה שבעין
ונועלין מיוכשי הלוה שמתו מלוה ואחר כך מתו המה אבל אס מת לוה בחיי מלוה ואחר כך מתו
המלוה אין יוכשין נועלין כלום. אפ"ס בשטעה שהבי אבד אתי"ב המלוה שטעה ליוכשי הלוה
כדין הכל ליפרע מנכסי יתומים ואין אלס מוכיח לבטל ממון שיוכל לבטלו את בשטעה
ואין מיפוק בין אס מת מלוה והניח יתומים או בלס או שאר יוכשים שאף הן היו שבעין שלא פקדונות
ונועלין אז מת מלוה בחיי לוה. ועתה שמת לוה בחיי מלוה אינו מוכיח שטעה לאחיו או לשאר
יוכשיו אפ"ס אס השער משבעה והיה איבוהס מוחזק בה ואבד פיטוקיה בגבייתא אינה נפרעה
את בשטעה כדין שהיה יכול לטעון במשה לא היה יכול לבטלו את בשטעה בחיי. ואס"ס היה מיס
עדיין לישבעו שלא פקדונו אבל. ואס מת לוה בחיי מלוה אין אלס מוכיח שטעה לבטל ניס ומכי
אס היתה מוחזקת בידל איבוהס בחיי לוה בלא שטעה. ואס"ס היוכשין בזכי כדין שהיא מוחזקת
כיל איבוהס. והכי מסתבר בלא שאין יוכשין נועלין כשמת לוה בחיי מלוה כשאין נאמנות בשער
אבל אס יש בו נאמנה שהאמין לוה למלוה עדיו ועבדי כתו בשבעין יוכשין נועלין שהבי איבוהס לא
היה עדיין לישבע את למלוה ולא ליוכשיו אבל אס האמין גם לבני המלוה נועלין בלא שטעה ואפ"ס
שבתחלה לבן טוענין המלוה שלא ליפרע מיוכשי הלוה כשמת לוה בחיי המלוה ואבל אס עבר הלין

והשביעם ונבא אל מוכס אין מוציאין לו אם לפי התומים שיש להם שער תוב על יוצרי הטוה שמה
בחיי המטוה אין נאמנותם שלהם לקונטרס וכן אין לבד לעותה ש"ק ועוד שבתחלה אין דש
כן כיון שאם נבא כבר אין מוציאין מידם יש להם להשהותן שמא יתנו לו ש"ק ויבואו להם ויבא וכן
אם כן ליד כל יש להם לקונטרס כיון שמן הדין אין כאן לעבותבו לכתחלה. כל הלמה אף ע"פ שהי
שניא מעיקרא לילך לביתו ועבור כבר ושמוש ולא יובא ביה והלך אחא לילך לביתו אחתינן
ומובי ביה מיי לעבד עבד. קימו יוצרי המטוה ותתעו מכתב הטוה ועוד שמתגוה בר"י
מלוה אין מוציאין מידם ומוק בזו השבועה שהיה לו למלוה ליישבע ליוצרי הטוה אנא אומר שיוצרין מוכי שא
לבעו אבל שיר שפעות חוכישין לבעי לפי הפנים שעלו ועוד שהוא היה עכ"ל ליישבע בעו
נשבעין שלא אבדם שיהא פרוצה יותר ממה שאמר ועוד כאן שהלוה ק"ל אבל אם חזר
לוה בפ' מנהג היינו התומים מן היתומים לאין אנס מוכיח שבועה לבעו וכן הבא ליפרע שלא בפני
בעל אין אומן הנחוחות. אז עד אחד מעיד שהוא פרוע ואם חזקה ששבר וכתי הטוה יוצרין ש
נשבעין שבועת יוצרין ונוטלין ואם כ' עדים מעידים שקלקלו פרוע נשבעין שלא פקדנו אבל של
אומנין פרוע. ותר ממה שהעדים מעידים ומוק כי היכי דנימא לקמיה. שעתא נשבעין ונוטלין אבל של
ובגזל שאין להם שער. וכן שבועת היסת שהפרה לתובע ואתי אין היוצרין נשבעין שבועת יוצרין
ונוטלין שלא נתקנה תקנתם את בתביעת שעד ששבעין ונוטלין. אעפ שאין אומן בשאר שבועות
שלא יהא מוכי שן לבעי היפי שמה לוה בתי מלוה. ואלו כך מהמלוה והיה לו ערב ובאין היוצרין
להתבע מהערב היינו כמו יוצרין מיוצרין ואין נכון שהרי כל מה שנוכין מהערב הוא חוזר על
יוצרי הלוה לפי אין שבעין ונוטלין מהערב כיון אם הוא ערב אין קבל. וכתי הלזה על אם הל
משה בר יוסף לא מבעיא אם יצוו בני הלוה ובתים מאביהם לפשיטא שאין נפרעין מן הערב
שהרי הוא חוזר על היוצרין אלא אפי לא הניח להם אביהם כלום הוא ואלמנה שלה היתומים לפרוע תוב
אביהם אפי אם לא הניח להם אביהם כלום הרי הערב הולך אחר היתומים הגדול ועשה חמר עם אבי
שעשה לו ערב הרי אין הערב והיתומים הכל אחד עכ"ל. ולפי זה שכתב מעלה אינו יכול לבעות
כלום שאין עליהם לפרוע חוב אביהם. ואפי מלה מי ליכא. נגד כאן שגם יצוו כלום שיוכל לבעות
עליהם את כתובת החמר שעשה לו אין לו יוכלין ונוכין ממנו כשבועה. וכן כתב הלמה אף אי
יצוו עכשי עשה לגבי ערבא בתר. אף הכי לא נכיון מעיקרא מיישי ליתא שבק להו עכשי
במי נתהים ואזיל ערבא ונבי להו מיניה אבל ואי אי איתחזק היי טוה לפי הוה ליה עכשי כבר לגבות
למיחש מיילי נכיון מערבא עכ"ל. ואם לא הניח אביהם ליתומים ואין יוכלי המטוה לערוך מהתחתונים
שבשעת יוכלין ונוטלין אעפ שאם טוה בתי מלוה ואין למלין לקחוות מכל ערב שלקחו
אלא לאחר נחות. ועכיל ליישב זוכין אבאי ליומיה אין מלוה על היתומים לפרוע נחות
מעצמם שלא הניח אביהם להם שבעין ונכין מהם מלוה או יוכלין שבאו לעבות מיוצרי הטוה
ועושין אותו כאלו לא עליהם שער זה משלם הרי המלוה או יוכלין נכין כאן שבועה. אף האחין
מלוה לוה לוה אבא לא עליהם שער זה משלם הרי המלוה או יוכלין נכין כאן שבועה. אף האחין
לתי.. יוצרי המטוה שהם קטנים והולא שטר על הטוה אלא הטוה שובר שכתב בתי.. אבי הס
שער זה פרוע אין קורעין השער ואם אין נכין כן על שיגדלו היוצרים שיבואו יש לנכר שהשובר

כשנובין

מכתב היתומים שמין בה הקונה
פעמים ואם אין מכיזין כשעיס
מכין בעל. ואע"ג דלישנא קתני כיון שהכיזו אע"פ אין עליהן יש הוטחה שלקחו ה' ומכרן
בגוי. כלומר אע"פ כשאין עליך הכיזה. אפי' אם הכיזו כמאן דליתיה למיקם ואם טענו בשעת
מכרן בעל. ואע"ג דלישנא קתני כיון שהכיזו אע"פ שעם בשעת משעת מכרן ק"ס עם שעת מכרן
הפך הוטחו. וכיון שאין עליהן הכיזה אם עם בשעת משעת מכרן ק"ס עם שעת מכרן
אם הכיזו שלא יקנו אותם אוכלי נפשי דאכיזתא פי' שהוא נשי עחנון נפשיה שלהן נמכר
עם הכיזו ומקנה שהכיזו נשמע מכיזין נשמע להכיזו עם מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
שאין מכיזין שיש מקומות שנוקבין שש להכיזו נשמע מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
וכיצד ולקנולי שכבר שהטה בעליך אחד מהן כשמוכרין לו מוכרין בלא הכיזה. ומקום
שאין מנעלין שמוכרין בשעם בלא הכיזה. ושעה שאין מכיזין כגון שמוכרין בעליך מזוז
וכל שאר מנעלין שמוכרין בשעם בלא הכיזה. אבל לבגדים שאין עליהן הכיזה כגון עבדים ושפחות
ומקום שמכיזין וכשעה שמכיזין. אבל לבגדים שאין עליהן הכיזה כגון עבדים ושפחות
מכרו בלא הכיזה אפי' עשו ומכרו שוה כשוה מכרן בעל. בא בגבדים שלהן הכיזה
מפסק ליה בגמי. וכיון שהכיזו אפי' עשו ומכרו שוה תיתיס במה מכרן ק"ס אבל אם
המעה אע"ג דקבע השנה בלא שומא בפרשת תוכי. והיכשין אותן לא כי אשומו אותה בא שומעין
ליכש נישומו אותה ויכיזו עליה ויקבעה המעה בשוויה. לאי מזומנ ליכש זעני בהר הכי מפ
מפסק ליה בגמי. וכיון שהכיזו אפי' עשו ומכרו שוה תיתיס במה מכרן ק"ס אבל אם
מכרו בלא הכיזה אפי' עשו ומכרו שוה כשוה מכרן בעל. בא בגבדים שלהן הכיזה
ומקום שמכיזין וכשעה שמכיזין. אבל לבגדים שאין עליהן הכיזה כגון עבדים ושפחות
וכל שאר מנעלין שמוכרין בשעם בלא הכיזה. ושעה שאין מכיזין כגון שמוכרין בעליך מזוז
וכיצד ולקנולי שכבר שהטה בעליך אחד מהן כשמוכרין לו מוכרין בלא הכיזה. ומקום
שאין מכיזין שיש מקומות שנוקבין שש להכיזו נשמע מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
אם הכיזו שלא יקנו אותם אוכלי נפשי דאכיזתא פי' שהוא נשי עחנון נפשיה שלהן נמכר
עם הכיזו ומקנה שהכיזו נשמע מכיזין נשמע להכיזו עם מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
מפסק ליה בגמי. וכיון שהכיזו אפי' עשו ומכרו שוה תיתיס במה מכרן ק"ס אבל אם
המעה אע"ג דקבע השנה בלא שומא בפרשת תוכי. והיכשין אותן לא כי אשומו אותה בא שומעין
ליכש נישומו אותה ויכיזו עליה ויקבעה המעה בשוויה. לאי מזומנ ליכש זעני בהר הכי מפ
מפסק ליה בגמי. וכיון שהכיזו אפי' עשו ומכרו שוה תיתיס במה מכרן ק"ס אבל אם
מכרו בלא הכיזה אפי' עשו ומכרו שוה כשוה מכרן בעל. בא בגבדים שלהן הכיזה
ומקום שמכיזין וכשעה שמכיזין. אבל לבגדים שאין עליהן הכיזה כגון עבדים ושפחות
וכל שאר מנעלין שמוכרין בשעם בלא הכיזה. ושעה שאין מכיזין כגון שמוכרין בעליך מזוז
וכיצד ולקנולי שכבר שהטה בעליך אחד מהן כשמוכרין לו מוכרין בלא הכיזה. ומקום
שאין מכיזין שיש מקומות שנוקבין שש להכיזו נשמע מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
אם הכיזו שלא יקנו אותם אוכלי נפשי דאכיזתא פי' שהוא נשי עחנון נפשיה שלהן נמכר
עם הכיזו ומקנה שהכיזו נשמע מכיזין נשמע להכיזו עם מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
מפסק ליה בגמי. וכיון שהכיזו אפי' עשו ומכרו שוה תיתיס במה מכרן ק"ס אבל אם
מכרו בלא הכיזה אפי' עשו ומכרו שוה כשוה מכרן בעל. בא בגבדים שלהן הכיזה
ומקום שמכיזין וכשעה שמכיזין. אבל לבגדים שאין עליהן הכיזה כגון עבדים ושפחות
וכל שאר מנעלין שמוכרין בשעם בלא הכיזה. ושעה שאין מכיזין כגון שמוכרין בעליך מזוז
וכיצד ולקנולי שכבר שהטה בעליך אחד מהן כשמוכרין לו מוכרין בלא הכיזה. ומקום
שאין מכיזין שיש מקומות שנוקבין שש להכיזו נשמע מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
אם הכיזו שלא יקנו אותם אוכלי נפשי דאכיזתא פי' שהוא נשי עחנון נפשיה שלהן נמכר
עם הכיזו ומקנה שהכיזו נשמע מכיזין נשמע להכיזו עם מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
מפסק ליה בגמי. וכיון שהכיזו אפי' עשו ומכרו שוה תיתיס במה מכרן ק"ס אבל אם
מכרו בלא הכיזה אפי' עשו ומכרו שוה כשוה מכרן בעל. בא בגבדים שלהן הכיזה
ומקום שמכיזין וכשעה שמכיזין. אבל לבגדים שאין עליהן הכיזה כגון עבדים ושפחות
וכל שאר מנעלין שמוכרין בשעם בלא הכיזה. ושעה שאין מכיזין כגון שמוכרין בעליך מזוז
וכיצד ולקנולי שכבר שהטה בעליך אחד מהן כשמוכרין לו מוכרין בלא הכיזה. ומקום
שאין מכיזין שיש מקומות שנוקבין שש להכיזו נשמע מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
אם הכיזו שלא יקנו אותם אוכלי נפשי דאכיזתא פי' שהוא נשי עחנון נפשיה שלהן נמכר
עם הכיזו ומקנה שהכיזו נשמע מכיזין נשמע להכיזו עם מפני שיש בהם שש יכלו לחזות
מפסק ליה בגמי. וכיון שהכיזו אפי' עשו ומכרו שוה תיתיס במה מכרן ק"ס אבל אם
מכרו בלא הכיזה אפי' עשו ומכרו שוה כשוה מכרן בעל. בא בגבדים שלהן הכיזה
ומקום שמכיזין וכשעה שמכיזין. אבל לבגדים שאין עליהן הכיזה כגון עבדים ושפחות
וכל שאר מנעלין שמוכרין בשעם בלא הכיזה. ושעה שאין מכיזין כגון שמוכרין בעליך מזוז
וכיצד ולקנולי שכבר שהטה בעליך אחד מהן כשמוכרין לו מוכרין בלא הכיזה. ומקום
שאין מכיזין שיש מקומות שנוקבין שש להכיזו נשמע מפני שיש בהם שש יכלו לחזות

אפי׳ נתבטל ממנו עכשיו ואפי׳ אחר שאפי׳ מהנתבעים אם אינה אפי׳ הכי
ואי״צ הגיוס ז״ל מיהו כיון שעכ״פ נזקקין לגבות אפי׳ הערב אפי׳ מתי שיגלה
לו במה נתחייב שנתבה מן הערב. והמ״מ כתב שאין נתבעין מן הערב. אפי׳ אם הוא קבלן
עבור תיובתא דהתם. עד שיגלו. וכיון שאין פשוטין את שעון קטנים ונכשיגדלו יתחייבו ונמלא
סוף סוף עבדן בהך תמי׳ דזיל ונמלא שנזקקין לגבות תומים קטנים שהכי אין הערב יכול
לעבות מהם. עד שיגלו. וכיון שאין פשוטין את שעון קטנים ונכשיגדלו יתחייבו ונמלא

המלוה

קיח

את תבילו על פה אינו נוטה את מה שנתלוה כיל עליו. אבל אינו עובר על
משקולות שקונו מהנו ועל מתנות שנתן. אבל מכל מה שימלא כילו נוטה כין
קיבץ עכין עשרי. אפי קטן את ההלואה. אבל המלוה כשעת עובה מהלקוחות ומהמקבלי מהנות

ממנו כאחד. ואין את מהם קונם לתכילו ובא בעל חוב עכו"ם. כה"ג וכ' לה"י. שנכנס תג' זק
אינו נוכה מהלקוחות. שיאמרו ל הנתנו לך מקום לעבות ממנו ואם יש כאן כ"ג לקוחות שקנו
יכול לעבות מקום מחמת פשיעתן כגון שמיחה שעבדו מהם ולקח מהלוה בקנין שלא יבה מהם
כגבי תוכין ביד הלוה ונתקלקלו כגון טולף מהלקוחות ולוקח נתקלקלו אבל לא נתקלקלו את אינו
נמלוה מובטחים ש"ש ל בעבד אחרת ולא עליה היו מבבית אותו מתחתיה. העתק הלאחות
ואינו יכול לומר לו הנתתי לך בג תוכין כיון שאינן בעיר שנם הלוה בעלמו לא היה יכול לעבוד
ש"ש ל כגבי לוה ל ש ל עבין קרקע בעיר אחרת. כה"ג הלא"ש ז"ל שבעל תוב נוכה מן הלוקח
אם אינו מספיק נוכה משלפנין. ואם אינו מספיק נוכה משעבוד קנין. ואם מכר הלוה קרקע
נוכה מכולם וכפי החלוקה יפרע כל את ואחד ואחד מחלקו אבל אם אמ' כ זוז לפלוני ואחרינ ש זוז
לפלו' ואחרינ ה זוז לפלוני בהקדם בשטר זכה. לפי שיקדם בשטר תוב נוכה מן האחרונ
אם אינו מספיק נוכה משלפנין. ואם אינו מספיק נוכה משעבוד קנין. ואם מכר הלוה קרקע
ש"ש ל כגבי לוה ל ש ל עבין קרקע בעיר אחרת. כה"ג הלא"ש ז"ל שבעל תוב נוכה מן הלוקח
ואינו יכול לומר לו הנתתי לך בג תוכין כיון שאינן בעיר שנם הלוה בעלמו לא היה יכול לעבוד
בג תוכין ביד הלוה ונתקלקלו כגון טולף מהלקוחות ולוקח נתקלקלו אבל לא נתקלקלו את אינו
יכול לעבות מקום מחמת פשיעתן כגון שמיחה שעבדו מהם ולקח מהלוה בקנין שלא יבה מהם
אינו נוכה מהלקוחות. שיאמרו ל הנתנו לך מקום לעבות ממנו ואם יש כאן כ"ג לקוחות שקנו
ממנו כאחד. ואין את מהם קונם לתכילו ובא בעל חוב עכו"ם. כה"ג וכ' לה"י. שנכנס תג' זק

מהם שיכלה. וגינגעריך ליקח מלי שלה מזה ומלי שלה מזה. ואם הלקח שקנה מהמה מכרו לאח
והיתה לאחר אפי' על כמה וכמה נגעלתוב לגלוף מלאכת היחכון. כלומר הכלש זל בהשוב שיהיו
יגל נוחל למה לא הבשת תוכך מהכיאשוטם לשמיא לא כלה לקבל עשר שהשפעתם הטוב
שם. ולעתים אם עשיר וישלם שעלות הכבה וגינו זוכר לגבוהם עד שיזמן לידו השטר. ואיתו
כשפא ליד שטר ישן זכי נוכש וחוקר על יחור הנביה ליישראם יש רמזות כגבר. לזה שתכל
נבמיו. וחתם המלוה על שטר המכילה לא הפסיד בשביל זה זכותו ועורף מהלוחת שיכול עתה
השטר נות לי והיאשון קשה מאחר. שלה לגלכלש זל ששלח ליאובן קשה כיה משתעשן ולי
היה לו שטר על ביתו של שמעון ולי היה בתעתד כשקנה ליאובן הבית. ולא הלא שטרי. ובם
ליאובן סתם הבית ובנה בו ומכה לי על הבנין. ואחר כך הלא לי שטרי. לא זכה לי זכותו כש
בשביל שתיקתו. לזה שנוה ואחר כך נתן בבמיו מתנה עלמ להחזיר ולי אין מתנתו כלום
שהרי כבר זכה המלוה בבמיו בשביל חובו שקנס למתנה. ואם המתנה קיחה לזמן ההלוק
ונתנה לזמן ידוע זכה המקבל מתנה על שיעבר זמנה. ואם נתנה לו עלמ להחזיר בסתם ולם
פירש לו בי זה זמן יחזילנה לו ואחר כך נוקב כשם שהמקבל יכול לעכב המתנה כיון לפי כל
לזמן מכובה בעל כרחו שלנתן לפי שיכול עומל לו יחזילנה לך לאחר זמן ואקיים הבי. וכן יכול
להחזיר בעל כרחו כך הוא נוחה למלוה ההוא שיכול נתן לכשיבלה להחזיר
שלא יחזילה אלא לגמרי. ליאובן הלוה לשמעון על פה ושמעון הלוה ליהודה בשטר ואחר
יהודה בא לגבות ואין ליאובן לעכוב מהלוחת שקבל מיהודה בבת שטר שיש לשמעון על יהודה הדין
עמו. אלא שלשמעון היה יכול לעכב לפיעבור אין הלוחת שקבל מיהודה יכול לגבות מלוחתו
פרוע שהרי משמעון אין שמעון מחזיר בחוזקתו עכשיו שהרי עשה קיומיא עליו לפי שפוח פרוע
עכשיו לפרוע לשמעון שהרי משה של המוכר ש"מ והתיב ר"ל שלשמעון לעכוב מהם לו ליאובן
שהרי משה של שמעון טוכח מהם הא"ר ושמעון תורה שהרי חייב ע"ו. לא קיה עכוב בבמיס אלא
שעבי חובות שיש לו על אחרים לא מכניס בעולן בשעת לקבלת שחרה שלו בבה מהם אפי' לא
שעבד לו משעבי אלא מקרקעי ואין עליך לעשות בהם שום הקפה לא כהיבה ולא מסילה אלא
עכוב אוהם מלו נתן לכי היכי לכעבי חובים שלוה משועבדים לו משועבדים הם לחרה שלו אלא
אפי' מת הלוה ונפלו השעבוד לפני היורשים בבה מהם לא מכניס אם נעשו השעבוד שיש בקרקע
על בעבי חובי קונם שהה הוא מהמלוה אלא אפי' נעשו אחרי כן. ואפי' קנו בעבי חובי שלהקרקע
הבמיס אחר שהה הלוה מהמלוה שט. אפי' הכי המלוה שלו בבה מהם ומיורשים אם מלו נתן. ואם
מכר הלוה שעבי חובות שלו לאחר או נתן לאחר או שבעבי חובין מכרו ובמיהם אחר שהה הוא מהלוה
רואים אם כמהר שיש למלוה על הלוה וכן בשהר שיש לחרה על בעבי חובי שנקבל משעבי אלא
מקרקעי אין יש בהם לין קיומה ובמיהם של בעבי חובי שלהלוה משועבדים למלוה שלו מכתן
כיון שהוא קנם מכירה שמכרו אם היו לחרה ב מטרין שהלוו לו ובאין פחות שבעבי מכרבי חובים
שלו. רואין אם הלוה הלוה לבעבי חובי בשהר לאחר שהה הוא משלהם. חשתקו ואם הפשיחר
מהם זכה בהפשיחו. ואם חובותיו שלהלוה קודם שהה משלהם או קודם שהה מן הירחון וכל
לגשעון אלא זכה בהם הגשעון. שלה לגלכלש זל ליאובן היה לו שטר על שמעון ונתנו

לגבי בהמה ומטלטלי וכשבא לגבותו הלוה שעיי"ז יהיה לו על ראובן מוקדם לשעבר שהיה
לו לראובן על שמשון. ואומ' כי השטר שעתה ראובן לגבי הוא ממונ' של בעל חוב וזכה בו מדין קדי
קדימה. ולפי משיב השטר הוא מטלטל ואין בו לדין קדימה הלין עם הלוה כיון ששטרי מוקדם
ושעבד לו מטלטלי וגבי מקדקעי. אע"ג דשטר מטלטלי שעתה לראובן פי' הוה גבי מיניה אע"פ ששעבד
לו מטלטלי וגבי מקדקעי. ה"מ משום תקנת השוק שאם לא היה נותן קודם תפס מתכירו
מפני שעבד עשיר אבל בנדון שטר חובנו ש"ר תקנת השוק למיליהא לא שכיח הוא ועוד שעל
ידי השטר חזקתו ראובן לומ' שעיי"ן שעיכ בידו כח למחול השטר הילכך חשיב שפיר ממונו
לגבות ממנו בגוף חובו" אין כעל חוב עולה ממשעבדי אע"ג דיו הנכסים עלה בשעת
שלוה ומכרם אין מהם אחר כך אבד מקצתם אחר שלוה ומכרם לא משתעבדו לבעל
חוב. ואיכא למימר אותם מן המחותות. ומ' כשעמד בית הלוה נגבה מהם אע"פ שקנאם אחר שלוה ואם
שעבד לו נכסיו שקנה ש"מ אין על השעבוד גם על מה שיקנה אחר כך ואם קנה אחר כך ומכרו
בעל חובו מחזיר ומוקדם שפיכ לו כפי שנכסים לא היו לו כשקנה לא. ולא דמי לזה אחריות שעות
מוסר הוא אע"ג מה ששעבד לו כהבו ומה שלא שעבד לו לא כהבו. וי"ל אומ' כיון דקיי"ל כן אחריות
שעות מוסר הוא כבר מה שפירש שהשעבד אמכי' עשות מוסר הוא וכן דעת הי"ג זל ואם לית
לה לפירוש ומכר נכסיו אחר שלוה וכא מלוה לעיכוב מהמחותות ועוד שהי הנכסים היו בי
הלוה בשעה שלוה ופרוקת עוכן שלאחר שלוה קנה ומכר. כה הלמ"ן שאם יש עכ"פ שהלוה
קנה קרקעות ומכרו אין לבי המלוה להכיש עכ"פ שקשו הלוה קודם שעבדו אע"ג שהמלוה
עוכן עשה בי"ן והשקת לעשת שאי כיון שהשקת מוחזק וזה לא ידעו עכיו עכ"פ היו
אבל אם יש עכ"פ שהלוה היה מוחזק בנכשהיה שם אין לבי השקת שהכיש לאיה שקנאו הלוה ופי'
זה זמן קנאו ואם אנו מעמידין אותו עד חזקתו שלוה ושאר שהיה שם ושל אבותיו מעמד וכן הגרי
הנאמ"ס. נגזלן נכסיו מעבדיו ולאחר מיתה ולא נזדמן הנכסים שהיו כאותה שעה ופסקו שאם
לא נזדמן שקנה נכסים אחר כן שהכל בחזקת מוקדם מהתם. וי"ל אומ' שמעמד על המלוה להכיש היאיה
שהיו הנכסים בשעת הלוה בשעת ההלואה שהחזקות שהם מוחזקין בנכסים הם ודאי והמלוה
ספק אם שעבדו עליהם אם לאו. ואין ספק מוציא מידי ודאי. שפיר מאכיו שמא אחר
ההלואה נפנו לו ואח"כ שעבדו שלוה עליהם וכן בנזלן מעבדיו ולאחר מיתה היוכע ול"ל
מוחזק מהמוקבל מהנה ספק ועוד יל בעל השטר עכ התחתונה. ועכיו לכבר שהיו נכסים אז עכותו
בשעת המהנה. והכי מסתבר. ואם יש שם מעיין שהרי אומ' וכאחר שעבד ואין בשום אחד מהם כהוב
לידקט ואין הנכסים מספיקין לחובות שלוה ושהם המוחזקים כי כשעה מהלוה לבד קנה הנכסים
והמיוחד עוכן שעה ולוה משעבד. ואחר כך קנה אין משעבד לשעבר. כה הלמ"ן אם יש עכי
כלבדי המוקדם ונפרע קודם הכל ואם אין עכ"פ בזה יש עכ"פ שקנה ואין נושאין מהי קנה התם
שמולה המיוחד למוקדם קודם וכשאר התם חולקין. ואם יש עכ"פ שקנאם מעמדי לן הנכסים
בי"ד המוקדם ואומ' כי הוא שלהלוה ושל אבותיו משעה. והוא הולך אחר מקרקעי שהרי מקרקעי
הסכיא האחר תגם בכאן לעכ"פ הוא מפקין וחולקין התם שתולקין עפ"י אע"ג יש עכ"פ
למוקדם שהיו בידות הלוה בשעת הלואה ראובן שעה כשעה ואח"כ מתלוה לו מקדק

ואת והיה לו בת ש"ש ושמלה ושאה אין המלוה נוכה מן הכסף ממה שהכניסה לו אשתו באותן
הנכסים אפי' למ"ד לוה והוכיח משהעבד הכא מ"ב לבעל בעבד אשתו משיב כלוקח ..

אין בעל חוב עוקף מן המקוחות את בקרקעות שמכר הלוה אבל ממטלטלי שמכר אינו נוטל
אפי' הין בידו בשעה ההלוואה לפי שאין לעה המלוה סומכת על המטלטלין מפני שהלוה
יכול להבריחם ואפי' ההלוה המלוה בפקחות גמור לא תקנו ממטלטלי הלוה אינו נוכה מהם מפני
תק ש שנבנו עליהם כגון ונוק שטבע בתחנה בריא וכב עלים כתחנה שמ' נוכה מהם שמהבה עמ'
תשובה כיוצא . ואם שעבד לו מטלטלי אבל מקרקעי אין יכם לין מקרקעי אף לעורף במה
שמכר . אמר כן . אם כתב לו נכסיו וכן לכל לכל . וכתבתי למענה בפ' מן ש שעבד אין נוה בין
לעורף ממטלטלי אבל מקרקעי . עכיד בתוכב לו לא כאמכתא ולא כשופטי לשטרי אפי' שעבד
השעבוד הוא על הקרקעות ושעבוד מטלטלי אבל מקרקעי הוי דומה שעבוד השעבד שהוא כמו
אמכתא שאם לא יפרע המלוה ש יפרע השעבד אף כאן אם לא פרע יחלק קרקע ש פרע מן המטלטלי
המשועבדים עכלן עכיד לפרש שלשון מסורת על המטלטלי כמו על הקרקעי אם יחל לו משעבדי
אין עכיד לפרש לפי פשוטה שכל קנין משעבדין קונה אפי' באמכתא וכבד תשוב . ולפי נר
כשופטי לשטרי פי' שנהתב שם שעבוד נחוב ולא כשופט שטרות כך הוא . וכי משעבד ליה
מטלטלי אבל מקרקעי אין עכיכין להיות עבדי בתוכן . ואפי' מטלטלי לעיני משתעבדי ואפי' לו
נקנה עכ שהוא יכול לשעבד כל מטלטלין . ואם אין קרקע נלוה וזכה לו המלוה בתוך שלהו נקנין
או נאתה מההקנאות שקונין בהן קרקעות או שהשיגו לו השכיר לו קרקע כל שהוא הכי ונק
מקנה על בבי כל מטלטלין ש"לה ואין עכיד לפי' המקנס שמקנה אבל המטלטלין ואם אין
נגזה קרקע כגון ונם אין למלוה להשיגו לו להשכיר לו קרקע אמות קרקע שלהן .
ואבל הקניתי נו המטלטלין אפי' אינו יכולין לו קרקע הוצאת סנב לין קן נעלים למו לחוכתו
ונא מלתי כשיקנא שיפשל שיהיה נו קרקע במליה אמלת ואין אנו יכולין כה .. **מלוה**
שיכע מקוחות שקנו מהלוה אחר שהלוה הולך ושרף מהם נאין עכיר לכב אחר
ואם אינו יכול מקוחות שקנו מהלוה עכיר נחלט יהם כתבין פ' כב שעב שיפפא שעמוף מהכ
מהשחוחות וקונשין שעל החוב וכותבי בשיפא שקנש שעל החוב ופשעב יחלט לוקח החזותה
טפין אותו בב נגון עמו ואינו יכול נוחל לו לך אצל הלוה ופשעב יהת"ב לך בדין ויכתבו לך ע"כ
על הנקחות או אפרעך את יפך הוא אם יכלה אצל הלוה ויזקיקו נכא נדין . ומי היכא דאיכא
מוכיח עיה כגון שאתי שפית בב בשכתא ואתי בב בשכתא נמיפ ואתי בה בשכתא . ואם יכחש
הלוקח נמן נתבין לו זמן בב ג' יום ובבב שהפא הדין נאמתו שנא בבא בתק"כ . ואם הלוה
קונקת לפלוף החלוה בתשעה הלשוה כיצד וישאל לו הלוקח ויחזור וישאל מהמוכר מה שפיע
למלוה נשבילו ואם עשאוה אפוקיקי אינו יכול נמשקן במשלה ואם קנה ב שוות זו אחר זו נל אחר
במנה . והחוב שהיה למלוה על הלוה היה במאתים ובא ונרפע מהנו שלה שקנה הראשונה כמנה
וכשבא לגבות השניה במנה השאר הכיא ע מאתים . אומ לו אם תלה לקבל שלה הראשונה שעבית
כבר בבב המאתים קני טוב . ואם אמר לך מאתים והמתנת הדין עמו ואם כלה המלוה לעתוב כה
בבר בבב המאתים אין הלקח חוזר על הלוה היה במאתים ובא ונרפע מהנו שלה שקנה הראשונה כמנה
וכשבא לגבות השניה במנה השאר הכיא ע מאתים . אומ לו אם תלה לקבל שלה הראשונה שעבית
כבר בבב המאתים קני טוב . ואם אמר לך מאתים והמתנת הדין עמו ואם כלה המלוה לעתוב כה

אעפ"י שהמנה קבוצה במאתים אינה שוה אא"כ מנה. אא"כ שהמנה קבוצה כך מפני שהיא מכוונת עכ"ו
וכה"ג יעה נוקי בשלא עשו בה תחלה שומא והכרזה לפי שיכול להכניסו לקבוצה כך זמן או להחזירה לו
אבל אם עשו שומא והכרזה שוב אינו יכול לסלקו וכן מסתבר לאא"כ הפירוש ז"ל ע"ין שיטת הנוקי
החלה שיין ט במה לסבועקולם שיטרוף המנוה מן המשועבדים ומכר או מתנה ומשכישין המנוה
בנקיטתפץ שלא נתבע כלום ונתבע כשבועתו שיין זה שטר אמנה ושלא מכרו לאחר ושלא
מתנו. וכה"ה הלוקח אם השטר עמו והוא עדין בתוך הזמן שהוא נתבע בלא שבועה אבל
רב האי כה שיקף תוך הזמן אינו נתבע מן הלקוחות אא"כ בשבועה. וכאשר יוכיחו המלוה
בקיום שטרו בגוקח שמין לו קרקע כשיעור חובו ושמין אותה כפי מה שוה עתה שאם
השביחה אותך שיקנאה. או אם לא שמין אותה כפי מה שוה שתה ומכרין עליה
כ יום כמו שעשין כשיגבו לגבאי המסים וכין לעשין עשוה אם עשו כמו שכין לגבי המסים.
והלוקח בדין שאם עשו בכך שהוא מכרן בפני שהכי כשלית הס לעורף ולעקח ניש להס
כשות להקין אבל לא עשוה. ומסתבר שיין לתקן בין יכיר בקוקת. ואם לא יתעצו בקוקת יתלוה
למלוה כמו ששמו אותה. כה"ה יונה אם יכר שום אם בתוך ימי ההסדוה ויעלה הקרקע
יותר ממה ששמו אותה כבר והמלוה רצה ליקח הקרקע עדיך לקבל בחזקתו עליו ששומת וההפרש
להועלה הלוה הוא שאם ימצאו מי שיבלה ליתן בה יותר הכי עובד ואם לאו יקחנה הוא בחזקה שומתן
אבל אם הקרקע בעלמו רצה לעצות השומא ששמו בר כגי שישיר הקרקע בידו אין שומעין לו
כי בוגדי להועלה הוא מכוין. שאומר מה אעט חושש שישומיף ותשיר הקרקע בידי כי אחר כן
אחזור ליקח הכל מן המוכר כי לכך נשבע העבי שלא לבטל שומת בר שטוה לרובה לאישני
וכ"כ הגי"ה כה אם כשבע חובו ולוקח ת בא"ם אחד להוסיף עד ת כיכו נותנין הקרקע באותו שהפיף
יותר" וזה נראה כחוקף על לכאי הר יונה. וכה"ה הגי"ה זל שאינו חוקף שלכאי רב הגי"
בשאחל מוסיף עד כעבר כך ומי החוב אבל אם רצה להוסיף משע על שומת בר ואפ"ה
כל החוב פרוע בהא אזלין בתר שומת בר עכאי הר יונה. ואם אחר המלוה אקבל הקרקע בכל
חובו בגוא שומת בר. והלוקח אומר לא כי אשומו אותה בר. ואיתן לך כפי מה שישומו אותה
בר. אין שומעין לגוקח. ופשומתניטין אותה לו ואחבין לו אחלטותא. כמו ששמוה והכיו עליה
כיאני. ושמתניטין אותה לו ואחבין לה שהכיו בה שהיא של פרוע הלוה ושקרקע שטר הזכוכית
השביח הקרקע קצה כשבא המלוה לעורפה עורף אותה כמו שהיא עם שבחה בין שבחה ותתיקן
בעין שעשו בה אילנות או שהשביחה הקרקע מחמת הלוות שהלוא עליה ואפ"ה שיכול לשבח אא"כ
לקל תלוי. מ"ן היכא שבא לקרקע ואיקרקע ואחר כך קנה חובין קלוה ישתעבד ואלוה שיש לפי
ששעבוד שטרם הוי קודם. והוי שבח הבי כאי קפוי המוכר ומקבל בגוקח אחי שמכר לן השוה
ונתחייב באחריותו. ומלא אחריות הלוקח עד השבח לפי חובין אותן. כלומר היה עליו חוב של
ל זוז ומכר לגוקח שדה שוה מנה והשביחה ששוה ל עוקף כשעת חוב ממנה קנ"ק שלו מי הוא
ג של שבח. ולוקח יקח ג של שבח השלים. ותוזר לוקח ונתה החכן מנכסי המוכר זו מן הוא
המשועבדים שמכר זו נתן והשבח הוא טובה אא"כ מכר חוץ. והלוקח יתלוק. ולוקח שבח
הבא מחמת הלוה אינו כלום אא"כ המלוה שבח הבא מחמת גופו של לקח. וגם הכי זל

מילק בזה. וכתב על המכתב הנזכר חכמי בולוניא ואמרו לא היה השקיעת כעבת תהיורך כשהוא תכיון
שלא נכשלו ששת ימים ויהיו על התחתונה לפי שהשכינה והנשיאים נועלכל ההולאה ותלי השבת
היתר על ההולאה. והתלי עם הקרן עורף בעבי תוך. ויראה מדבריו שפי שהחוב כעבי כל השדה
עם השבת ונועל הלקח ההולאה החוב ואין הלוה זכאי לגבות כלום שהחוב כעבי כל השדה עד
השבת ואינו נותן ללוקח שום הולאה ונועל כל השדה עם השבת. ומי שיש בלוקח משות ורבך
למלקח בדמים יכול למלקח בין מן השדה בין מן השבת. בלוה נשתה עשיה אפותיקי שיאמר ליה לא
יהא לך פישטן אלא מזוי שפי שיש לו משהתיכו יכול למלקח אלא עשיה כל השדה עם שבתך ואפי יהא
לו כלום מההולאה. ואם לא היה החוב אלא כעבי השדה ולא עשיה אפותיקי אלא בין כעבי חובנלך
ממכה אלא כשיעור חובו והשיבר ישיר למלקח. וכאין אם יש במה ששיעל יהיה לפי החוב שיעור
שדה שהוא ט קבין יכול בעבי חוב לומר למלקח עול מלכך בחיקיך ואין עקמי יכול עומר לו הן
לי חמרי במעשה ולא מצה יכול לטפי שיקחנו במעות. ואם אין בו שיעור שוה את המי בעלן הפק
אם רלה יעול בחיקיך. ואם רלה לריך ליתן לו מעות. ואם עשיה אפותיקי אפי אין בחוב אלא
כעבי השדה כגון שבת שעל כעבה עם שבתה. וכאין את השבת יותר על ההולאה נועל ההולאה
מכעבי חוב ומותר השבת נועלמן החוכר. ואם ההולאה יתירה עבי השבת אין לו את הולאה שישי
שבת מכעבי חוב והשיר יתיר. והפירות שיצאו אחרי כן אכלם את שהגשם כעבי אין כעבי חוב
נועל מהם. יצאו אם עריין מחוברין אפי אם נתמלו כל ערכן וקרובין ליהבש אז ליכן לשיר השבת
שאם החוב כעבי השדה והפירות נובה אותם עם השדה. ואינו נותן לו כלום ואם אין החוב את
כעבי השדה. ישאלו הפירות לנוקח" נראה שאם עשיה אפותיקי. יצאו אם עשיה אפותיקי אפי
אין בחוב את כעבי השדה נוטה אותה עם פירותיה ונותן לו הולאה עידור וזיבוט. כל ולו הדברים
לא נאמרו את בנוקח יצאו מקבל מתנה שהשבית השדה בידו ובא בעל חוב לטרפה אפי אם החל
כעבי השדה עם השבת. ואם לא אם שבת הפה ממי לא עריף. ולזה המכתב את הכיעל זל.
ואם הנותן קבע עליו אחריות אז אין מתנה כלין נוקח נעשין שבת ופירות. ואין היתומים נעשין שבת
כלין מקבל מתנה שאין בעבי חוב מהם שבת כלל אפי החוב כעבי השדה והשבת את
עשיה אפותיקי. ואז נוטה אותה עם שבתה אפי אם אין בחוב את כעבי השדה עבי וכאין אם
השבת כעבי ההולאה או יותר נותן להם ההולאה. ואם ההולאה יתירה על השבת אינו נותן להם
את ההולאה שישי שבת. ואם בעבי חוב אותו יכיסם השכיח. והם אותו אינתנו השבתנו אחלי מות
יכיון אם עשיה אפותיקי עד היתומים להביא ראיה ואם לא יביאו ראיה ומתיק כהנו שישי יבעל
ושבחה נועל אותה ושבתה אינו נותן להם כלום. ואם יביאו ראיה שהם שהשכיחוה נותן להם
ההולאה. ואם לא עשיה אפותיקי עד להביא ראיה ואם יביא ראיה ומתיק בה שישי אלעזר
שבת". לוקח מוכר שהמוכר. ומוזל ועולה מן המוכר. ואם קונה בחוק והוקנן
ושוה את כעבי השדה כשהיא כשהיה. וכן אם היתה שוה את כעבה עלחה ובשעת שיופא את
שטרפו ממנו השדה כתבין לו כל שיכפא היזך עלפוהו מתנו
נשכיל

העושה

והקליש השאר כבי היי נעשה מפקיע מידי שעבוד ונשבה מכר מכי שטייר ונפקע מיניה שיעבו
היה בהקדש יפותיק מפורש ההקדש מפקיעו ועדיין עבדות ממקום אחר מה שיין כמכר
אבל אם הקדישו כל נכסיו אפי קרושת הגוף אינו מפקיע מידי שעבוד. דתורה גבי מועל
שפא יאמרו ההקדש יפא בעי פדיון אבל משכונין אותו תחלה כדין והכא ליפרע מובחרים תשוב
תוך משמ שהקדישו נכסיו ואמ תאמר נפרעו בידי טיין משכונין אותו תזקה אין אדם עושה
קניגא בשעת מיתה" והלמדנו כה הקדיש נכסיו אין בעל חוב יכול לערוף מההקדש שההקדש
מפקיע מידי שעבוד וכשפורין הקדקע אומרין כמה אדם כגה ניתן בשדה זו על מנת לפרוע
לבעל חוב חובו לפי שבשעת תפלה נתנו לתולין כיל הטקח יבא בעל חוב ויטרוף אותה שהכי
שעבודו עליה היא נמה זה אומה לשם פקחות שכה לגישטון דין ולבבים אין לי עמך על שדה זו
ומכר הגישטון לשם שטורף מן השט. ואיי הלימד זה כה כמכר הגישטונה" לוה אין
שמכר נכסיו לשם וכה המלוה לשם דין ולבבים אין לי עמך וחנו מידו על זה
לו על הגישטון כגון אבל אם כה לגישטון דין ולבבים אין לי עמך בובה מן השט לפי שהיה על
הגישטון כלום ופא היה שעבודו עליו כבי אבל אם היה חובו כעבד מה שחנו שהם כעין שתובו
ומכר לגישטון שלא שוה ק ושט שוה ק וכה לשם דין ולבבים אין לי עמך. נובה השלה שכיל
הגישטון. ואינו יכול לומר הניחו לך מקום עבדות ממנו שהלי חובך כעבד כ השלות לגישטון
תוזר לשורף מהשט שהכי קנה יחלין ומטה טורף אותו מפקח גישטון ופקח שט עורף
אותו מהמלוה שהכי כה לוין ולבבים אין לי עמך ופקח גישטון תוזר ותורף אותה מפקיע
שט ותוזרין תלוה עד שיעשו פשרה ביניהם. וכן הדין אם החוב מנה ומכר לשם לחומות לבבל
אחד במנה וכה בעל חוב לפקח שט דין ולבבים אין לי עמך ומצא השדה שקנה הגישטון שוה
שט הכי הגישטון טורף מהשט ובעל חוב טורף מהגישטון ושט טורף מבעל חוב ותוזרין תלוה
עד שיעשו פשרה ביניהם. וכן אם היתה אותה שדה שקנה הגישטון אפותיקי לבעל חוב אחר
מוקדם הכי אותו בעל חוב עדיפה מהגישטון וגישטון עורף משט ובעל חוב הראשון עורף
מהגישטון ופקח שט טורף מבעל חוב שהלי כה לו דין ולבבים אין לי עמך ותוזרין תלוה"
והלמדנו כה שכן הדין שאם היה חובו מנה ומכר הלוקח שדה שוק מנה לאחד ואותו מכר
לשם וכה לפקח גישטון דין ולבבים אין לי עמך שבעל חוב נובה מפקח שט ופקח גישטון
מבעל חוב ופקח שט טורף מפקח גישטון שהכי הוא מכרה. ובעל חוב תוזר ושורף מפקח
שט. ותוזרין תלוה. ואם תאמר כיון שכה לגישטון דין ולבבים אין לי עמך אינו יכול לטורפך
מהשט אלא מיד דין ולבבים אין לי עמך ואם עם כמי כאן שיזאר לו השט אי שקלת
שהקת ואי לא הדרת שעלית נמלית" ראובן שמכר כל עדותיו לשמעון כשער
אחד. ותזר שמעון ומכר שדה אחת לבני והיא כינונית ואם נשתר כינוס
ימכרה כיל שמעון ובא בעל חוב לבבות לבה נובה מכינונית שכיל בני כיצה נובה ממה שימצא
כיל שמעון לפי מבעיי שיכול עבדות מן הזיבוליות שכיל שמעון שאפי לא נשתר כינוס
עליה. יכול עבדות ממנו. בלי שנובה מבני כאן שקח כינונית אבל אם נקח עדיה או זיבוליה
אינו יכול עבדות ממנו וכן אם נשתר כינונית כיל שמעון אינו יכול עבדות מבני אפי נקח כינונית

תמה שקנה אחר מהם אבל אם הניח כיצד הכי אם לקח ב' בבית ה' באחרונה כולם נותן ממנה ואם לקח
עליה באחרונה יקחו כולם בניהן ש"א אחר לא ניחא ליה בתקנת חכמים שתקנו אין נותן מעבדים
משועבדים במקום שיש בני חורין ואם לקח בינונית באחרונה ניזקין ובעל חוב בבינונית ובהנחת אל
בינונית מכרן לאחר בזה אחר זה לפי שבא עליה באחרונה וחוב העמוד ואחר בינונית וב' בבינונית ש"י
לו עליה הנותן נותן מעבדית שהיו אין בידו בינונית וב' בבינונית ש"ו אבל לוה לא נתחייב בתקנת
הגבוה. ואם מכר עבדית ושייר בינונית מזיל עבדית ונותן אז נותן בניהן נמצית בת בבינונית
והנחת אשה בזיבורית כדרך שהיו שנים אם היו שנים לו ליקח ניעשן

הלוה

משעה שנתחייבו הם בחייהן עד שיעשה ליה המלוה אוכיל טלתא ואם זכה
בפניו ואבדו חייב לא מבני אם אמר לו זכות לי חוב וזכות לו במלוה חייב אם
אבדו למסתמא זכות ואמר קיימ ליה אבד אם אמר לו המלוה זכות לי חוב ואבד זכות אפי'
אחוק במלוה ואבד קונס שהשעה לידו פטור. שהכי הכשהו בבן. ואם אמר לו זכות לי חוב
בתולה ניטין אז יש לו לין גם שאם זכות בתוך ל' אמותיו של מלוה ואבד פטור שכבר זכה
בו וזכות אחר לא אמרינן אם יכול המלוה לשומרו אפי' אם היה אחוק ממנו הבה בו ופטור
הלוה ואם הלוה יכול לשומרו ולא המלוה אז לא יצא עד שיחזיר ואם שהיה יכול לשמרו
אז הוא בפשוה שהיה ואם אבד משם נאבד לשהיה. ובה הכלל לכל זה מי"כ בסתם שפיר
ליה מלוה לעולם שיהיו נלוה לקבל אפי' אם זכה לו ואבדו חייב שיאמר לו אל תהיה
שומר אותם. אבל אם אמר לו הלוה היה משהיה ולא כלה המלוה לקבל וזכה בהם ואבדו
אם הוא במקום שהמלוה משהלמלוה שם ויניע לו להביאם לבו לפשעו בעל כרחו הוי פשעו
וכן נמי אם אמר לו הנח משתיך עבורין ומונחין בבית בא ונטל משתיך והלה מסרב ויבואו ואבדו
פטור הנח אפי' פשעו בהם ויבואו או נאבדו. **שלח** לו תובו עליו שליח אם עשה
המלוה שליח ואמר לפלוני פשעת עליו ואבדו פטור אפי' לא אמר לו פה אלפים
עשלח לו בכתב שלח לי עליו פטור ושלחם לו עליו ואבדו פטור השליח ניי אם תלש שטר
וקרע שיירי בב שלחות וכיון שיצא לו עליו מלא שטר לי עליו פטור. ואפי' לא ידע
לו המלוה אלם יודע בעל שלח לי עליו פטור אפי' כתב לו שלח לי מי שהלוה ושלחם לו ואבדו
אי שכתב בהם השליח פטור והוא שלח לו בית אחם ממון וכתב שנב אחם כיון להשביר
אם ממונך אבד אם שלח לו עליו מי שהזקוק בפנו או במקום מצוה הלכים שאין הכיס כנגד
להעביר אם ממונם הרי פשוט ומייב שעב כעה כן לא הכשהו אפי' פירש לו כי בתהם לא
עבדון לפרעה אפי' מהאוכלים. ואפי' לא אמר לשליח אמור לפלוני ששלח לי עליך משהי שבידו
אפי' לו בתב עשים משהי שבידך פטור אך ואמור לו שיעשך לבוא נכאן ואם יתנם לך הכי אם לו
ועתם לו הלוה ואבדו בדרך פטור. אבל לא עשאו אפי' אמר לו יש לי משהי בידך פטור אי
שולחם לי אולי אינו מלא אפי' שולחם עליו לך וההביאה אינו אולי ישלחם לי עליך כי היכי
בוש לא הני שליח ואם נתנם לו ואבדו חייב פאתליותם. לא עשאו שניה כעבים אפי' מסר לו תומו
לקיטן שהוא שנתו ומסרו לו לאמר לך והבא לי משהי והוא בא עצה נוטל פטור שלחתי לך לומר
שלחתי משהי והנה לך חותמו לפיטן ועשים מעילים לו שהוא מנהגו אבל אינו מעיל שעשאו

שכושה תמורה שלא קבלם ויצבה תובו מהנה שהשליח אינו נותן לפי שהוא מעשה שהי

שליח ושלחם לו ושכרו בהא פליגי שמוע"א אמ' לא נתעשר הטוה. וכ' יותן אמ' נתעשר ותמת רב"א אפי
כשמוע. והתם ענין א"א הגיעו זל' דהא קיימ' לן הלכה כ' יותן כתב שמוע ומיימ' רבינו מ"י
נשתהות דבר א"א. שפסק נמ כן כשמוע. ונראה שכבר"ם המוהיס אין להלוק עלכבר"ם
עכ"ל ונן סה הלימבם טעון התנוה ואמ' לא נתעשר א"א אחר שלחתי וכ"מה בר הטוה ח"ב
באחב יוהם ומשלם אחב. ויתב"ם מי שלחם כה זה מרשתו ופ' גלה. ויש מי שהוכיה שיטב
התנוה כך"ן כל השבתין וגשלין. כה רב אפם היכי דשכר ליה כהפא לחבי"ק ואמ' ליה ההוץ
מ"ל לאיתי לי בבר שכרי והן ניהלי לא מתי"ב באחבי"ה והכי נהינן הנב". ומשמע מדבבי
אפי' לא"ק לו שום אנם. וכה הכ"ב ובמקנם שיש"ב שכינה עמה שלחני בי"ד מי שפיני
מהבאה הכתב ליתן המתן למי שמביא הכתב שיש"ב שכינה עמה שלחני בי"ד מי שפיני
נשלחני. ע"כ. אהר כבי מעלה. ואם לא עשה כן ת"ב באחבי"ה. אבב במקנם שיש מנה בתוב
לי"ד מי ש"כ"א הכתב. אין נכן א"א מה שהבן. אם הסכימו שהיה ש"שלח לו ממונו על
י"ד מי ש"כ"א לו כתב ילו ומ"מ לו נאבדו ואחר כך בא בעל המתן והבעל מתונו מהשפק
או מהלוה ושוכן כבר נהניו למי שהב"א לי כתב"ך נשלי תוכך ואמ' הא אב לא כתבתי כתב
זה משלם אם הולי"ן זה כה"ג ילו והוץ שכר בעלים שהוא כה"ג ילו או שכתב ילו. ולא מת קנס
אחב. ואי הוא פעול ואם א"א שכר בעלים ואינו. ולא מחקנם אחב והוא אומ' אב מכיר בו שהוץ
כה"ג ילך אם זה המתן נפקד אצלו שלא בפני אם בפני בעלים על פה מהוך ש"כ"ל לומ' להלם
או התזהתי לך מילה לילך. נאמן לומ' אב מכר שהוא כה"ג ילך ועל פי כה"ג מפקהתי ליד
שלוחך ושכנג הימהגונמל. ואם נפקד אצלו בשעה מהוך ש"כ"ל מ"מ נאמנו לומ' מפקהתי
ליד שלוחך אל שלביך ליטכב שכועה תמורה כעין של הלוה. ואם הוא לוה שלא היה לו עוס
עשוק ליפטר את אינו שמן וחי"ב לשלם אל שהמטה עליך ליטכב שכועה תמורה שאין זה הכב
יכו והשליח שומ' שנאנסו עליך בב ליטכב שכועה חמורה מפני שהיא שכועה השומלין"
ואם התכב תולה שהוא כה"ג יכו אל שומ' לשליח אינ מזומיך שפשעו ואינ מזומין לנפקד ושל
שלוחך כך הלי זה מתב"ם על הלוה או על הנפקד חנם סהם שלוחם שליח ושכנג השליח
שכושה תמורה שנאנסו מילו וכן זה מ"ל שה שליח מודה שכאו ליכו אל שומ' שפשעו אבל אם
כופר במינה או במפק"ד שומ' לו נהתים לך והמלוה או המפק"ד אומ' לא קבלתים השליח אינו
נאמן אפי' אם הם שם שהם נוכנין בנכד לפי שליכין ליפטר כי השליח שכנג
הימת ונפטר. והלוה או הנפקד מוכנ עליו חנם סהם שמפרוס ליד השליח ואם הוא כופר נפקד
או כלה שהוא אומ' לא נהתם לי והוא אומ' נהתם לך שבנה השליח ללוה או לנפקד שכושה הימת
ונפטר והלוה או הנפקד נשכנ למלוה או למפק"ד שכושה הימת ונפטר. ויש אומ' שיין עם הלוה
או עם הנפקד אל מנס סהם וקמ' מסהכנ. בא בשעשו מליח להביא את השלו אבבלע ששיו
שליח אל שומ' לו הלוה או הנפקד הוליך לפלוני משהא שבילי או שבא אחב לבוה או לנפקד
ואמ' פלוני ששיב שליח להביא לו משהתי והאמינו ומפר לו המתן והשליח אומ' נאבד או מפרוס
מלוה והמלוה אומ' לא עשיתו שליח ולא קבלתים שכנג השליח שהחם למלוה וישכנה המלוה
שכושה תמורה שלא קבלם ויצבה תובו מהנה שהשליח אינו נותן לפי שהוא מעשה שהי

עניך לישבע כגון ליפטר לפי שאין השליח עניך לישבע כגון שהמשלח הלך עם השליח ושמע
מכמוך ובאה שעשה שליחותו הכי אין השליח עניך לישבע לפי תשובה לעיל ומזקיר
למלוה לישבע שבועה היסת ואם הם שנים הם מעידים ומצוה להאמין כבר בשלמא באה המשלח
ששמע שליחותן אפי' אם כלה למחול הבישתו כבר קבל השליח כלי שיעיד על המלוה אין שומעין לו
כה"ג דוקא ששיקש לפניו השליח והמשלח ומכחישין זה את זה אבל אם בא השליח
לבדו אמר נתתי כמו שאמרה לי אינו יכול לה שבעו שעשה שליחותו כיון שאינו טוענו ואי שלא
עשה שליחותו וכן אם בא המלוה לבדו וטוענו אינו יכול להשביעו שלא פרעו השליח שהרי אין
כאן מי שטוענו עכשיו לעשות שלוחו את המחזיר פתם ומשם ... שזה נאמן הלוה לומר
כיון תייב לשמשון מנה ולך בעבור אחרת ולוי היה תייב לראובן מנה אמר ליוכן ללוי הן התשע
שאתה תייב לי לשמשון לוי אמר נתתי ושמשון אומר לא קבלתי אם יש תשלום בין הנך מנה זה לפני
אותן ט מנה שאתה תייב לי לעשין תשלום בין הנך מנה זה לפני אותן ט מנה שאתה תייב לי
בשניהם שבשבועה מאמינו ומפטר בעל חוב בשבע נקיטה חפץ ונוטל כה"ג שלח
המלוה שלוחו ללוה להביא לו חוכו והיה החוב מנה ושלח הלוה שטען לשליח כי המנה והמלוה אומר
שלא שלחו להביא לו אינו נאמן ואפי' אומר שטען לו כן המנה ישבע השליח הסת לנוקט
שטען למלוה כל המלוה והמלוה ישבע שבועה חמורה כדין כל מודה מקלת שהוא שלוחו לקבל אינו
ואפי' נאמן ניטול מהמלוה ויאיב מכין לכבין למה עשין זה למודה מקלת למודה מקלת שבועה
לפעול אבל היד ישבע זה ויטול אין שלוחו של זה שלוחו של זה שלחו להביא לו שלו והלוה אומר שטען לו הכי
והמלוה אומר שלא טען לו אינו נאמן ישבע הלוה ויפטר ... אלא שלוחו של זה שלחו להביא חוכו
בעיונין על יד שלוחו ומכר פעור אם יכלה העוף לו ישלחנו לו על יד שלוחו
אפי' אם יש עדים שעשאו שליח להביאו לו עד שיבא ויאמר שלחו ושמע משום שיש לחשוש שמא
בטלה הלוה את השליחות אומת שמא או בטל השליחות קודם שיבא השליח ואחר כך נשלח
ונאבד חייב באחריותו עד שיבא שמא הלוה או בטל השליחות ובעל השטר כת שאפי' בטל
השליחות קודם שהביאו המשלח ליד השליח ונתנם לו אחר כך ומכרו פעור הלוה שיאמר למלוה אני
הייתי מודאך עליך שקיית שומר בשליחותך שכשם שחזקת שליח עשוק שליחותו כך חזקה
שבעל הבית עומד בשליחותו ולא היה לך לחזור כך ואין לי להפסיד בשבילך מזכתך והלוה כתב
בפנים הכא"ש וכן כתב הגאון זצ"ל לפי עלה טובה לנוה או לנפקד שלא יתנו לשליח אפי'
כן בהכא"ה שהקנה לו בקנין המתון שיש לו כיד פעור להשהא ליבא ולחייב ולעל כך כתב
הגאון זצ"ל כיון שהכא"ה שלחו וכבר נזיל ונפיק לנפשיך הני כאן ונתן לו בחתנה והוי לי
מלי מבני לייה אעפ"כ אין שליחת שנייה הויינו לכאן אלא מלי למהפך לנפשיה אבל ולוי אהני
מי נמי לייה זיל ון ונפיק לנפשיך לעכין זה שלא יוכל לבטל השליחות אבל הכא"ה כתבי שלה
שהכא"ה נאחר ולא לבטל השליחות ולהלשות נאחר כשאי וכן כתב הכא"ה אם בעל משם כב יהולאי ונפיק
לפי לבביהם כתב הגאון זצ"ל אם בעל ההמשכה בבא ליעשת המוכשה והלך ושמע עם התחזיק
בגבים ונתחייב בדין לא מלי מוכשה למיחר כבר בטלה שליחותו לכאן לנפק לבל לגבי עבד
ההכא"ה והיה כתב כה זיל ון ונפיק לנפשיך לישהם דין וכן אם נתן לו החתון ומשם פעור ונבבד

נקרקע עצמו פירות אבל אין בו פירות לא שייך לכל לקח ראוי לימנע וליקח בהם קרקע וכל פירות
והכי משמע בב׳ שני שותפין ש״ש להם קרקע פלוני יכול אחד מהם להתנגד הכל ואין זה יכול
למוכרו בפני לקוחו ולא יוכל שלוחו של לקוח שלקח עם זה השותף שלו עם זה שיעמיד עליו שותפו
לקרקעיו ולוקח נדחים ש״ש אם הוא בעצמו היה בא לדון לא היה יכול לשנות בטענות לפי מה שהתנו
גם הוא בטענות מקרקעיו ופקדון מיהא ש״ש לדין אינו יכול למחות בו זמן עד שיבא עמו
לדין אבל אם יכול לשנות בטענות כגון שהלוה הראשון או שומרין לי כיה וזה נפקד או ש״ש לו כיה
לא שמיע ואפי׳ כשיש יכול לשנות בטענות שונות אחרות שיש יכול למחות בו זמן עד שיבא עמו לדין
דוקא כשהוא בעיר לכאן שהוא בעיר ופלוני בעיר פלוני במה שעשין זה כשכיר. אבל אם אינו בעיר
לא הפסיד ויכול למחות לו זמן. וכה הלמ״ה לפי יכול הנתבע לעשב ועמלא אדון עמך את עלתלך
או הבא הכשוק משותף שהכי יבוא שותפך ויתבענו הוא. וכה את הגוי זב מיי. איכפת ליה
אם ירון על הכל אם יזכה בדין כנגדו הכי נפטל מחלקו ושוב מלא הני למימר ליה אם אבוד עמך לדין
עלהדדי ואזכה בדין אשיירך לחלוק עם שותפי שיאמר לו מיון פלוני לך הילכך כיון שיש יכול לזכות
בחלקו. את כל יכל עמו לדין על הכל עשיר להשיבו על הכל נגד. ומסתברא כלכי. הלמ״ה דיכפת
ליה ניפסדא שאם יוכה לא נמלט ואם יתחייב הרבה. אם כן נקרה מלת הלין. וכי
נשכיל שיון התובע יכול לזכות בחלקו את כל יכל עמו לדין על הכל נגד ואחזיק שיכל עמו לדין
על הכל כלומר שיכול להפסיד ולא להניח. שזוטר הוא שיש בדבר שעשין עשיר המתזיק לדין שמופסד
אחת שיכול להתחיס עליו שלא יבא שותפו עמו לדין ושלא יהא ליכל עמו לדין" מיהא
דנמי אין כותבין הלשונא את להתבוע פקדונו שכיל חביבו ולא כתבו וכן יכול להלשות להתבוע קרקע
אפי׳ אם כתב כן אין מלוה כשטר אפי׳ אם כתב בה התנגד לפי שהוא כתב שעבוד קרקעות וכשם
שיכול להקנות השטר ושעבודו בבתיבה מסירה כך יכול להלשות עליו ומסתמא השטר בידו כך
שיבוא ויאמר שיפסד בה חלק לו היו שעבוד וכל שעבודא ליתיה. אבל אין כותבין הלשונא על פקדון
שכיל חביבו שכבר כתב בו שנאמר כשחר שנותן לו מה שאין לו בא הזחר. וכן אין כותבין על התלוש
שבעל פה שהלוה שהנה ואינה מקנה את המעות שלשהן ואפי׳ פקדון ש״ש כיל מכילו אם הוא
משותפין כותבין עליו הלשונא שאין מעבר נקנה בחליפין כל זה מליא דנמי אבד נהנו עבדי לבתי
על הכל. וכן כלמ״ה הנאוטס התקנו שכותבין הלשונא על מנה שלא יטול כל אחד תמנן תביון
ילך למליגא ה״ס. ושל תקנו שאם הקשהו ליטול מאשת ש״ש לו כיל תביון ואין לו מקרקע ש״קנה לו
אמנה מקרקע ש״ש בארץ. שכב ומקנה לו משאת־נבן וכבים אן קנים מאי שמחר ש״קנה לו
לו אמנה ש״ש לו בארץ. שכב והנאוטס בעלמא כתבו. שאין זוה כזה ״קנו הלין את ההר ואינו
את כלי ל״ם עד שיבא לכאן בהלשונא וליתן ונטול שאין זה פתוח מלעלית שבא בעל
אבל אם לא ילך הנתבע לכאן עמהן אין נותן אותו ליתן ונטול עד שיבא בעל״ו והוי הנאוטס
שכותבין הלשונא אפי׳ על מלוה שכבר כתב בה הלוה ודוקא בשטר אין בעל קרקעות שעבוד
קרקעותיו אבל מלוה שלפה שכתב בה אין כותבין. ואת הניגש זל כתו שעל הכל כותבין לו שני
פקדון ונזל לא שמא מלוה בשטר ועל פה יעבד לכתביה.. מלכי הלמ״ה היה לו שבועה על
חביבו אינו יכול להלשות אחר להשביעו שאינו בר שיקנה בחנן שאינו את יכול בעלמא. לי

שהכשה לחבירו ולא לבעל השיחות ולהכשרה לאחר נשיו ומ"מ אין הטבבן יכול לחזור למוכשך
ולומר שמא המכשה יוהר בעל שיחותך שזה יאמר התן מה שיש לי בידך וההיא הכשירתו חזקת עלך
ואם הכשילה לאחר הוא הפסיד יהא עלמו שהרי מהכשירתו עתה ואם הטבבן יעע שכישל שיחותך
המוכשה והכשה לאחר ושטחם בין לפניכן כל אחד הכשירתו בידו אין לו להשיב את לשני ..
למוכשך לכתוב הכשרה לאחר שזה יאמר אין כלום שיהיה פקדון בידי אחר לפי אם ההנה עליו
שיכשה לאחר ואחר לאחר הכל לפי תבון . הסא בהכשרה שמחמת לטבבניו עמכב לו אחת לו על
השבועה או עשה עמו פשרה לא עשה גם כגוס שזה יאמר לו להחזיר שלחתך ולא נשחת לפי אם התנ
עמו כין להקין בין לשוות אפי אחת לו על הכל אחוכי וכש אם פיכש כה אמת אלחך כמאזני
מוכשך שפל נשענך בריא כגון כפני הפקיד לך פלוני כך וכך או כפני לויה אמנין כך וכך אם הוה
במקלת הני זה יכול להפך הסבועה על המוכשך . ואם אמ להס שכבה יפת ואם טען שכבו
המוכשך שהוא רוצה להפלה עליו מלא יהן המתון מירו ויהיה מונח ביד בי עד שיבא המוכשך
וישבע ויטול. וכן בבע הכבים שתוכה בכוכשה ילכן עם המוכשך ויהיה המתון מונח ביד בי
עד שיבא המוכשך ויטול ליש למוכשך להחזיס עד אחי שטוכן עשה שקיב כלי לעצב המתון ואם
ואם עשן הטבבן יש שבבו על שיחזיס בפני המוכשך עד אחי שטוכן עלי שקב אין שומעין לו
שיין זה התלס את מתקנת הנוטס ואין מעבבין שכוכה שלזה משום תקנה שלזה ליש אומה
שבי שילחו כהקם לבי שבמקום המלכה ויחליפו בפניו ואין ישבועה .. כה הלמדן כתבו
מוכשך שהוכשה בשכר יוכל אפי אם אין אחי המתון מיד הטבבן בשכיס הם קרובין כין לעשות
כין לכן לפי שההפסד וההוצאה הכל לטבבן המתון אבל מוכשה שיש לו מתן כמה שיגיע מן ה
הטבבן פטולין קרובין כין לכן לעשות . לפי אי שיש לו עשיס על הכישתו לא יכשה אחר להשמי
את קלקן על שלכי יוכל . וכן הטבבן שיש לו עשיס בפישתו לא ניכא לכין עם המוכשך בזמן
שיש לו מתן בהקישתו . ואם הוא קרוב לעשיס שהרי נבעל העזות . יכול להכשה להכישתו עשיס ועבדי
אבבשא את הטבבן שהרי אין קטן לעבד עבדי רבו שהרי נוטל קנין לו וילו כילו ממלא שיגיע אין
שלחו ויכול הטבבן לומר לו פלו בעב לכבים לילי את אבל יכול להכישה את אישתו שהרי אם עלו
לה מתנה קטנה אין לבעל יוכל פירות ומלא כשיתקב זכי לבעלי אין הטבבן יכולה לה
לאו כעל לכבים לילי את .. הה היה נוהג לשלוח הכשרה ביד בני מלקאל מכפר מקנטו הוא
נקנה ואינו נתן בתורת הבאה וכלים . ומיי ניהו חליפי למלמו שכשאר לבבים מוליכים
תליפין לבני ועליך לזהר שלא לבקוב בהכשרה שביד בני וקטנה מינה אין שליחות וזכיה עבי
את יכתבו וקנה הבני אעב דק"ל כן שליחו שני"ק אין שליחות לבי הינולוק לעשן שלא יכל
לעכבם .. ואשל לא מוב עשה פתרון פתיון זה הכא בהכשרה . בלא בשהטבבן והמוכבן בתו
במליכה אחת . ובכ אם המוכבן במליכה זו והטבבן במליכה אחרת הכי זה ששק מלוק אין לך
מיכיל מתון מכילו בלוב מזה שאם יזהק אומ כן בל אחד נוטל מתון מכילו והולך לו למלי עלמס ..

בענין הטבבן אי מלי למנוע מוכשה מה המתנס אי אי שמוהא בב לכוהא אי כיכא מל
אי בני אי כיכא דלא נמיתי לבי ליטא קשוויה שנית בעב"ם למעשן בשכיס למעשן בבל
מהא לאמ כי הנשלחי למלחלין כהן בלוכל לא כן ולא לשן אחרו ופריך ימינה אשאל הטבן שלחך

ראובן

יכול נטפו להקנע למי שיגיע נגלה
שהיה ח"ב מתה בשמעון או שהיה לו
פקדון ביניהם ואמ' נגלי לי אילך מתה זה בשמעון
ומי יודיע כשהביא לי אני זכה בשביל שמעון. נפ' כיון דס"ל מהלכה או מתה ממילא יהנה ליעקב
שמעון ואמ' כיוון ח"ב בזוזי יותן עד שיגיע ליד שמעון. וקס"ד דמי החזיר לי המתה לראובן והעבד כיון
דאתר כך ולא היה לו מתה בפרוע בשמעון שהפס"ד שמעון שלא לי ח"ב לשלם ולא שהוא פשוע במה
שהתעכב בראובן. ומ"ש אם מחמת אונס החזירן שיגיע לראובן על שהעכב להחזירו פטור.
והלכתא כך החזירן ע"ש שהפס ח"בין באתרי' מתו על שיגיע ליד חובו. והוי כבפקדון שיגיע. כגון לתחזר
וליעלו מיל לי נוקי שהוחזק הנפקד כבדין הוא וכתה הוא למפקיד שיגיע מהחזק ילן ואבד לא הוחזק
כבדין יכול להוי לתחזר וליעלו. כך הלכה וכי שני"ה מכיר לפקדון שניח להביאו לו כיון דבעי לשתי
לכתחי' ליה להביא ניהליה אם לא לתחזר אינו מחזר ואפי' במתני' לו שליח לדעת פשוט
בהכי מיאתי שתה או אפי' לא מתעכב ליה שליח אלא שליח מהימן בביה מפקיד ואבד זמן הוה מפקיד
בביה אם לא לתחזר אינו מחזר. כך בגמ' ההגהות את השניה למענך הנה מעשיך שתלת לך פעמי
במובן ביני אך אינו נלע להחזיק בהס כשביל החוב שיש לי ביד. אם המלוה מוחזק בשלית שיש
לו בידו אין לו שיגיע נכסים שיגבה מהס השלית חבירו והביאו זמן הלואתו אין כח בידו המלוה לעשות
על המשלח ועוד הפסדתי משותי שמפסידם לי מי שיגיע. יכול להלוות אם מינו שהבי המשלח
יאמר לו אף אם היו עדים בילי היו מוכיחים אין מילי נתן הענין לו אין לך נכסים יחבירי. יכול אם
יש לו נכסים יחבירי המשלח כופה השליח ליתנם למנוה שכבר זמן שלא נתנם לו נעבר המשלח מן
המוב והשליח חוזר ונובה אותם ומכר. ומ"ש אין המלוה מוחזק בשלית שי"כ לי לנכס מלוה אפי'
אם אין לו נכסים יחבירי אעפ שהוא ממהן כבר המלוה עמו אין הנפסדים בתוכי כמו שפרשתי הוא לי
וכבר זמן שלא נתן לי המלוה לא פקע שליחותו ומלא שהשליח בעבד לבבי של המשלח הוא וכבר
המשלח אין לו מבע שיגיע ממהן לומי החזירתים לו הוא לי והלוה כזכאי למי נפ' אם מת המשלח ולא
הניח נכסים תזק הלין בין השליח ובין המנוה ששהבמו לו. ואפי' קבצם השליח מן המשלח בעבדים
מבו שיכול לומ' למלוה פיעתיך ומאמן בהס ממהן אם כן כהסה עומ' אין הנפסדים בתוכי שיהה חי"ב
לי כיון שיגיע הנכסים בהס המשלח ואפי' וכישיג". אבל הלכה כך אם השליח כא להחזיק בהס כשפל
חוב שיש לו ביד המלוה או המפקיד יניחו יכול ובין ממילא ליה הן או הלוה כמהן ליה זכי או הלוה עמ'
שההן נפ' למי אפי' מק"ס הניחו זכי ואי לא זכי וכאו לא. לא מיל הלוה או הנפקד ולוק במלוה
או בפקדון הני הלוה כוכי אבל במהנה לא הני הלוה כוכי. אפי' עשיון זה שליח נקבל ואמ' לו הנהן
הילך לו מנה בשבי שיגיע נותן לו יכול לתחזר בו עד שיגיעו ליד המקבל אם המקבל עני יהלו

שהלוה עבד השלית לעשות שליחותו ואין לו לחוש שמא יתרפא ויתנו למוכר ואם יחזור

כל זמן שלא עמד אינו חוזר ואם עמדו חוזר אפי׳ אם כבר פרע הנותן. ומת כל זמן שהוא בבית

אותו הבן שהיה שולח הבן לבעל חובו הוה כי כאלו אותו מהנהו אם מתו אפי׳

המקבל זוכה בו המוכר והוי שיורי לבעלים ואם מת מקבל בתר׳ נותן יחזיר ליורשי המוכר

ואי כזכי למי. ועיין שמא מתן אחר כך לא שייך עומד מלוה לק״ס לבעל התה לכאן שמא

מקבל בתר׳ נותן בעלו לבעל בתר׳. ואם שמא היה הנותן חזין אם מת מקבל בשעה שנתן הש

ליל השלית יחזיר ליורשי משלח לכאן שמא המקבל פירות הוי לנותן לבעל אם היה חי בשעה

שנתן המוה לשלית יהן ליורשי המקבל אפי׳ אם מת הנותן בתר׳ המקבל. ואפי׳ נעלו יורשי המקבל

אחרי מיתת הנותן. ועיין שבשעה מיתת הנותן לא היו לאינן ליורשין לקנות אלא המזכה עומד

לא קנה ונם המקבל לא קנה בתר׳ כאן שמא בתר׳ הנותן אפי׳ הכי קנו משום דדבר שלא בעולם

וכמוסרין למו למקבל משעה שהיה לבעל כאן שמא מקבל בשעת מתן מעות הוברר

הדבר שזכה משעת המתנה והוי שלו ליורשין ומצאוה עניה שאם יבלה הנותן יבא לחזור בו

כאן מהנה שלא שיניה חובה עד לאחר מיתה. ובעל המלה כה שיניו יבול לחזור בו ואהני אמ

לן למקבל אן ליורשין אם מהנה אמ שישאר ביד השלית עד שיבוא אם ימות הנותן אם לאו

כמו שעושין לשאר מהנה שלא משום לפי לאמי לשאר מתנה שלא שיניו נותן במעיה אם יניו

מוליא הממון מהתחת ידו ה׳ לכך אינו חוזר עד לאחר מיתה. ובעל זה שהעלים הממון מהתחת ידו

ודאי לעניה ליה ט׳ קטה מיד ולא משום לבעל שלא כבתובין וכמסורין למו לבעל הילא לקט מקבל

מהשתא לא קט באמירה בלבד אם הכא כו קט בשליחה ליליה או במשיכה ההוא לזכי ליה

הוא לקט. ועיין להקר לבעל אם כזכי למי הנר לעלא כזכי למי דמקחתי כי ה׳ב מחוסר שלית

אלעזר לזכי ליה למקבל קרא ממר ניה והא לעלא אלא זכי ועיין לא למי אלעזר מילי לחוק

ענמו ועיין לבעל׳ אלא שמא כתבו בו לאשמעי׳ אינו כלום עד שיאמר הנו בו שלא כוהכין ועיין לפי

ראובן

הנותן שאר למוכר ואם יתפייס יחזיר כנותן
בין מכוה בין פקדון ואמ לו תהא עני במעמד ששתן
בב' אפי שעניין לעמוק באותו שבין ואמ' שיבוא לחזור כגון זמן שעמוקין באותו שבין את נתקן
מוכר שאין הקטן עשוה לטרף הוכר וגב בשאר קניטס כגון משיכה ומסילה והגבהה הויצי
ונעשה נתף הקטן באותו הלבר עלמו טעקנה אין זאת מהם יכול לחזור לו ההוא מעמד ששתן כבר
עמהבן הזוכה תשב החומחה והחומחה עבדם בתוקמו ונמצא הבן עשוי אין המומחה ולא
המומחה יכולין לחזור בהם ואפי אם נולד לו אחר שהטה ראובן לשמעון קטה בא שמעון אינו
לבני בתהבה ואפי שש עתנו לו בפרשת תובב ולוקח שה'ה לראובן מטה בידי שמעון אבל אם לא ה'ה לו
בידו מטה את שאמ לו תן מטה לבני בשבילי ואפילטו לא קטה אבל אחד מששתן יכול לחזור
בו ואמ אם עתנו לו תוזל ונתה מראובן שהרי עבדיו שהן הוא לבני שאה הלוקח מראובן
קטה סמולה מעמעון ואמ לו אעמיד אבל לבני שאני עשוה לו מפשה פלו ועתן לו לך וקך בשאה
ולכשיבוא הזמן יתן לך שכרי בתקומי והעשמי שה'ה לו ליתן המשות אם תיב הלוקח ליתן
למוכר אין לבני תיב הלוקח ליתן למוכר המשות שזה שהין עשין לו התזכה לא עתחיב בפני
בחשת לראובן הלוקח בשאה שחבב עשין ליתם כיון שעבין לא עשיתי התזכה ואין מתחיב
כמעמד שנשתן את זכה ה'ה לו חשת משלמי שתשה לוליתן וכיון שקטה ממנו הסחורה עמד
המוכר ואם לבני לא יתן לו מיב לראובן הלוקח ליתן לו שהשה הלוקח זכי חזן העיר
מיב לראובן כי זהובים העמידו אבל שמעון שה'ה מבה את משנה ופרעמתה לחזן שיתן כשבילו
לראובן כי זהובי ושנן לראובן שיצא בהם בחנן ובמעמד ששתן השיב שמעון לבני בהם
אבל שהיה שום חסרון בהם לא היה לבני באותה שעה ביכי כשום את שיפיק אותי לעשות בהם
בשביל להבא ומיד יצא בני מן העיר ואי היה ע ליתן לו כשום ואל כיון לו ליתן לו כשום בשבילו
הרי עם שמעון כיון שאי אפשה לא ביכי באותה שעה לא עתחיב לזמכת מעמד ששתן את מכרת
קפן שעון ראובן שה'ה שם נתחיב בו ושמעון כופר ואומ שלא ה'ה שם קטן ויש בעדים שתעד
שאי היה שם קטן ויפטר אמ ראובן לשמעון הן אמה לבני שהם ואי אמ אמה שיש לי בידך
הבהו לבני ושמעון אומה שיש לראובן אמה בידו את אמ כיון שאי פיכש אמה ישלי בידך הבהו
ללוי לא היה יכול עבאמה שיש לו בידי את שאלוה לו אמה ואבהו לך כה הלמ"ד קטן
לתשתה עשמתה שיש לו בידו קטן והלמ"ד קטן לא קטה וכן כל את הנשאל לכיון נתשל
ששתן הקטה מכמיס היבתה בבא טעמ' עין בני את מה שהקנו אמה לי בידך הבהו לבני את בא
בעבא הזכיך המטה לא מחזי את כשבטה היה לראובן בית שמעון כור חיטין ואמ לו במעמד
עשתן הן לבני בשבילי לבני שהרי יש לו בידך כור חיטין ונתלה ואתר לך כלה שמעון לחזור
בו שאמ אין לו בילי לבני את חטין בזה כה הלמ"ד אם החטין פקדון ופיכש לו הן לו
לי אין החטין במשמה לא קטה לו שיכול שמעון לומ אין מיב בלמכול חטין שלראובן בני לבני
תובתו ואפי אם אמ לו הן לי חטין שניו לי יכול לומ לא עניתי לך חטין את משמה את
אם אמ לו סתם הן לו לי אפי מהחטין שיש לו בידך עשה כאומ לו הן לו חטין שלו לי אין
נקבה ואם היה המטה את בעל הנילי והמטה להוליכה ונתבה ואם לא היו לו חטין נתן לו משה

היה והעני אם היה החוב שנתחייב ראובן לבני עליה ממון ראובן כמו שאם היה אומר פרעתיך
היה שבוענה יפה ונפטר כי אמר נמי תחלה שהמתיתיך אבל שמעון כבר היתה נאמן ובשבועה
אבל אם היה החוב בשטר על ראובן להטיל דיוק שלא השההו ואם לא יביא דיוק אם יש נאמנות
בשטר נדחה לגמרי אבל שבועה תיכון בו ואם אין בו ממנות בשטר ישבע גמי ויטול שאפי אם היה
טוב ביד ראובן היה עדיך לקיימו אח כמו עדיך לכבדי בעדים שלא השההו. ואם נאמר
שמתחלה השה לו הנפקד ליתן למקבל בעדים ושכחה כמה שהגיעה ע אם יכול לברר בעדים שהון
אותו ממה פשוט אפי היה בעדים כשמתחלה ליתן לו ותייב הנותן ליתן למקבל אם עתה לו כפי בעין
חובו שעשוה היה מעיקרא. ואם אינו יכול לברר השתה כה בעד ההלוואה אם המחתה לפני
עדים ונם קבעו זמן למקבל ליתנו בזמן ידועה בתוך זמנו אינו נאמן לומר שניתי ונם אם
יבעה לומר משטה היתי בך לא עשיתי מחתיה. וט היט למלוה לומר
לראובן משטה אני השהא מעיקר משטה היתי בך לא שמעינן דלא הוה בקטן
ומעתה שכשהן הוא בהונאה בקטן. ואע דלא אמר אם עדי כי כך הוא בשטר והתחייב
עצמו בשטר אין כאן עדים. ועוד לא שייך לומר משטה אני בך בהתנה מתחילה לפי
שכשהתנה שלא כדין מועה לו כדי להשטות בו. ובב הכא אם לבה להשטות בהתנה למה השטן
בשלש שלא יעשה כלום אם תיבע לו אמן ואם לא התחה בעדים נאמן לומר שניתי במעט ובשלש
ו כמו לפי שהיך אם הוא אחר הזמן לכאן שלא היו עדים בדבר לא תעשה להלות אחרת אמר
אם אמלא שעניתי מהדבנא כי כיון לכאן מדין נתפייס עבי. ושבוע שבועת הסת למקבל ונפטר
והמקבל חוזר לתבוע לנותן ונם בבלה אם הגיעו לו שלא שתקנו המקבל תעב הנותן כשהמחק
ועל זה. ונפטרת אפי שנתקנו בם הנותן פשוט אע שבוע שבועת הסת למקבל שהיה לו
מנה ביד כשהמחה ועכו אם התחה ועל בשטר חוב שהיה לו ביד ואבל אם מהנה נותן לו אז
אינו לפיך לשבוע לו ואע הגיעו לו כה בתשובה עוד אע שיבול לומ פרעתי אינו נאמן לומ עשיתי
כמו פרעתי להני כמו מנו נמקנס עדים דלא שכיח עשה אע ובבה אם מקלקל בשוכקנס
שילה. ואם הנותן חולה שעשה בתשבן והמקבל אינו יודע אם עשה אם אינו אם עתה למקבל
בשבי לחוב שהיה לו עליו והמחה ועכו ליפרע מחנו אם יש לו נכסים לנותן שיבב המקבל ליפרע
נאמן הנותן לומ שעשה ויחזור המקבל ויבבה חוב מן הנותן ובב אם אין לו נכסים ילו כב כמיניה
פתוב לנותן בהולאתו. ואפי אם יש לו נכסים והוא בבי אמ והשתא נתת לי ליפרע ממיני לא מהימן
כיון שיש למקבל שום הפסד. ואם מהנה הוא אינו נאמן כבל ועדיך השקל ליתנו למקבל ותוזר
מן הנותן כיון שמלוה שלא היה לו ביום כנוס. ובבלתו הוא עתייב ליתן לזה ואין בזה חילוק בין אם
נתן הנותן למקבל בשביל חוב שהיה לו ביד בין אם נתן לו מהנה. ואם המקבל מלוה שעשה בתשבן
והנותן אינו מלוה הנפקד פשוט בלא שבועה שהבי מיי בשהמחה הנותן למקבל אע הנפקד
ובקבלה ליתן לו נמלפק נמהנה הוא ממנו אינו עם המקבל והבי הוא מלוה לו שאין לנותן ביד הנפקד
כלום והנותן עדיך לישבע שבועה למקבל. בלא שהמחה אע בשביל חוב שהיה לו ביד אע אם
המחה ועכו ליפרע מהנה פשוט בלא שבועה והוא ליה נבי ובא מיי ואפי אם יודה הנותן בשאין לנותן ביד הנפקד
כלום והנותן עדיך לישבע שבועה למקבל. בלא שהמחה אע בשביל חוב שהיה לו ביד אע אם
היה לו ביד הנפקד כלום אינו תייב למקבל כלום ומהנה כשהיה.

כיון

שלא היה לשמעון כיון שני כנס את שמעון לפיוט בניהם אף ת"ב שמעון לפיוט בניהם אמנם מה שאמר
שבניה מכלי מקנת החנוך בפני זו עשה מדינה היא שלפי שלא נתת"ב לו מן הדין ליתן לניהם בשביל
כנס מאי כיון שהוא טוען עשה בריא שהוא קבל פרעון ממנו בפניו שבאמת היה הפרעון שקנג
מכלי מאותו מנה ניפרע המוכר סומכי שאמר למנמול שיקבל בשטיל מעותיו והשתא ניתן השוטה והשתא
יעבד שוטה מאחר כך עבד השוטה המעשה מחמת שהיה מ"ב לו המלמול אף המלמול היה מ"ב
מעות לשוטה הלי כדין עבדם והני כאן עבדם ולא נתנם לילוות מ"ב המלמול ליתן המעות לבעלי אבל אם
המלמול אומר שאינו מ"ב מעות לשוטה והוא מעבדם שלא כדין שבעל המלמול שאינו מ"ב
לשוטה כגון ניתנו מן הסותר כיצד השטר תפץ לשמעון עבד יהוא ליום ניתן ליעבד לו
וליעקב היה מ"ב לבני ק' והוא והתחתו ליעבד לשמעון ניעבד כהם במעמד ושהם עבד אותו עבודה
ולא נתת"ב כשכירות אבל זהוכיח כיש לעבד ותך לתפץ ושהה הטבר משמעון קיזמכיח כי אם
לו בהם בפתם בנא הבאי ושמעון אומר כי פיהיה לו ליעקב ליבי אבל השטר התפץ אם שמעון יאבל
בהם בפתם בנא הבאי ושמעון אומר כי פיהיה לו ליעקב ליבי אבל השטר התפץ אם שמעון יאבל
את ק' זהונכס שיש לי משל ליעקב אמנם לך ולא הזכיר לו השטר התפץ אין עדיך ליתנם לו ואפי'
את ק' שאני מ"ב ליעקב משטר התפץ אתם לך מ"ב ליתנם לו סיון שהולה שהיה מ"ב ליעקב ק'
זהונכס משטר התפץ ונמוכ כמיניה לומ' מחתה עכשה שהי"ה עדיך להשתמש בתפץ אבל כיון
שאת שאני מ"ב ליעקב משטר התפץ אתם לך מ"ב ליתנם לו סיון שהולה שהיה מ"ב ליעקב ק
זהונכס משטר התפץ ונמוכ כמיניה לומ' מחתה עכשה שהי"ה עדיך להשתמש בתפץ אבל כיון
שאת שאני מ"ב ליעקב משטר התפץ אתם לך מ"ב ליתנם לו סיון שהולה שהיה מ"ב ליעקב ק
זהונכס משטר התפץ ונמוכ כמיניה לומ' מחתה עכשה שהי"ה עדיך להשתמש בתפץ אבל כיון
שאת שאני מ"ב ליעקב משטר התפץ אתם לך מ"ב ליתנם לו סיון שהולה שהיה מ"ב ליעקב ק
זהונכס משטר התפץ ונמוכ כמיניה לומ' מחתה עכשה שהי"ה עדיך להשתמש בתפץ אבל כיון
שאת שאני מ"ב ליעקב משטר התפץ אתם לך מ"ב ליתנם לו סיון שהולה שהיה מ"ב ליעקב ק
זהונכס משטר התפץ ונמוכ כמיניה לומ' מחתה עכשה שהי"ה עדיך להשתמש בתפץ אבל כיון

האיש

הפורע

הערב

אלף

יכבוֹ את הערב התוך את הבגד לטוה ואם הבגד ואל מעשיך והיא מלוכה עליכם שנטוה הסדר
ונפשר הוא והערב. ואפי׳ אם לטוה אין נכפים יוצאים בהם מקלקלת בית נכפים יוצאים לערב לא יכבוֹ
מן הערב את עיניך לחזר אחר הטוה אולי יש לו מטלטלי. תזר אחר הטוה ואל תחזר כלום עיניך לישנן
שאין לו לכלום בהקמה השוטים חוקים ש׳מרעמן הערב ניניך לבטול בשבועתו שעליו הוא חי׳ב לו
חוב זה שלא עשה קנוניא על נכסי הערב ואינו יכול ליפרע מהשבח עד פחות ל׳ יום מיום שנתחי׳ב
הערב לשלם שפל׳ הוא כחו של הערב פחות משלושה בעלמו ואם התנה עמהם הכל לפי הענין ואם
אין הלוה לפניהם עיניך להודיעם אם הוא חכם כלי׳ שיכול שליח לך ולבא תוך ל׳ יום ואם לא
יכלו את הבגד לערב" ואם הניח במליטה ה׳ס שאי אפשר להודיעם ואין לו לאמן נכפים אומר
הוא לבית דין אין ואין לי׳ה לי׳נם את הבגד הערב ואחר כך יתזוך הערב עד הטוה וינבה ממנו את
יעזוהו עד שיפרע לו מה שפרע בשבילו" כה לב נתשנון את הערב הגי׳ זמן ואביאנו לב׳
ד׳ יכיע היכן הוא ה׳ב׳ ליה זמן כש׳שהי׳ו ואי לא יכיע ה׳ב׳ ליה זמן ל׳ יום ומשביאנו
לב׳ יפטר הערב עד שישבע הטוה שאין לו תה לפרוע הביאו הערב שבת בין השמשות ומוצאי
שבת נכרח לא לפטר הערב וכל זמן שלא בא הטוה יכול הערב לעשות לא יפרע לך עד שתביא ראי׳ה
שלא פרעך. ואם ההנה התנה עם הערב ש׳הא נאמן לומר לך בזמן פלוני פרעתי הכל לפי הדעת. ואם
את המשנה ממי שאלה יפרע כה הל׳ נפרש הגי׳ שיכול ליפרע מהשבח התנה. אפי׳ אם יש
לו נכסים לטוה אפי׳ הכי כה אם את ממי שאלה יפרע לא יפרע מהשבח כל זמן שיש קימ׳
לטוה אפי׳ היא זיבולית את מוכרתה אדוכתא של נכסי הטוה ומוליך אותן לנכסיו אפי׳ אם הם
משועבדים נובה מהלקוחות חולם שיגבה מהערב. אבל אם אין לנוכח קונה יוצא הבגד
את הערב ואין עיניך לחזר אחר הלוה אולי יהן לו מטלטלי דלהכי אתא מלת שהתנה ממי שאלה
יפרע לחסרון כיס לא מטרחינן ליה ליך אחר הלוה. וכן כה את הבגד זה ואם את בני ממי ש
שאלה יפרע התנה אין ואי׳ יכול להכביע לערב התנה אפי׳ אם יש נכסים לטוה והכא כה שאפי׳
את בני ממי שאלה יפרע התנה לא יהבגד לערב התנה אפי׳ אם יש נכסים לטוה" ואת הבגד
זה כה כמבי׳א הגי׳שונה ולמעלה בימין ק׳ כתבתי מה שיכול מלוה עם הערב כשיש יתומי
קטנים. וכן מן הקבלן יכול ליפרע אפי׳ אם יש נכסים לטוה. ואי׳ והוק קבלן כבלן שאת לו ואם
כותבין לך אם הוא בשערה מהן משה ואם קנה אחד מהן משות. אמר מה שטרה לזה את זהן לך
וכן ינאי אם את לו הן לו ואם קבלן ערב אם אמר כל הטוהו ואם ערב הלוהו ואם פרוע הלקוח
ואם ת׳׳ב לך הלוהו ואם נותן לך הנוהו ואם קבלן. או הן לו ואם פרוע הן לו ואם ת׳׳ב לך הן לו
ואם ערב. דבונס הני ערב ואינו יכול להעכבו התנה ולא יפרע ממנו כל זמן ש׳׳ב נכסים לטוה
על שאת הן לו ואם נותן לך או הן לו ואם קבלן אין יכול ליפרע מיזה מהם שיבוא ואין שונה
אחד מהם יכול לדחותו עד תביני. כה בגד ההתרומה שאם את לו הן לו ואם ת׳׳ב ליתן לך והני
ערבי הוי׳ם ואת באחרונה ת׳׳ב אבל אחת בסוף ואם אתן לך אין זה את מזוס הוכר שלו ואם ת׳׳ב
וכה עוד שלא לכתו בשטר הקבלנות ואם אמרתי לו הן לו ואם את הן לך אבל אם כה נתתם ערב
קבלן יד בעל השער על ההתנה אולי את לו הלוהו ואם קבלן שאינו את ערב. את הבגד זה
כה אבל שאינו מפורש בו את שכה בו פרוע קבלן מפתח בשטרות המוסיפ להיות קבלן קיימ׳ והלוה

כה והן לו אע פ שיש לו אט תי"ב הני נמי קבלן אע"ג דלית ליה כה כמבואר בשטרות ואפ
פקח הערב או הקבלן המשכיר מיד המלוה ונתנם ליד הלוה או אין למלוה על הלוה כלום ואין יכול
לתבוע את הערב. ומי אם אין לערב טובה מהלוה מדי נתן. וכתב הרמ"ה ה"א דאמרי כשטר
הערב ונתן ליד הלוה שאין למלוה על הלוה כלום רוק בקבלן דבר בערב עשה שטר ונתן
ליד בע"פ ופשיר הלוה וכיון שאי"ל בשטרות לשעבודא נמי לגבי מילתא. ונראה לפי"ז הלשון
זל נתקן בזה בין ערב לקבלן. וכה על ע"ג הלשון זל הני מילי ערבות וקבלות ה"נ כשהקבל
הלוה מהמלוה שיקבל והקבל הערב עמו בשטר כשטרות שיקבלו קבלות אבל אם לא
קבל הלוה עם המלוה כלום את מינו אותו לשמשון הלוה משות לבני הלוה ואט נתן לך או הל
הלוה ואט תי"ב לך אין לשמשון עכמי כלום אפי אם נתנם לו מיד ליד את עליכן שאתם לו
הלוה וכשלי תוהג של כאן נתנם לו. כה בעל התרומות קבלן שפרע נשאבד ליד ומכר
הלוה כל נכסיו ונמצאו שיש נכסים לקבלן אם יכנה המלוה לשלוח מהלקוחות של הלוה אין
יכולין לגבות את"ג כי תנין של קבלן לומר כיון נכסים מוכרים משועבדים במקום שיש כב
תולין לפי שטשות ליד המלוה לגבות מהלוה או מהקבלן אי זה מהם שירצה והכי תל שערבות
על נכסי הלוה שמכר להם ועל נכסי הקבלן לפי יכול לגבות מאי זה מהם שירצה וכיון
הכין בשטים שעשו את"ג כן כיון ואם כל אין נכסים לקבלן ערב או קבלן שפרעו
יכול לגבות מהלקוחות של הלוה את"ג אין נכסים לקבלן. ערב
למלוה כסף עד"ס את פרעו הלוה ושוטר שכבר פרעו אינו מ"ב
הנשה לפרוע את"ג כשאינו פרוע עד"ן אבל אם כשהוא פרוע אבל אם פרעו אחר שהלך ליד המלוה
ניה שלא נפרע עדיין המה ליתן לו כל מה שפרע בשביל כן שהמ"ב הלוה למלוה בשעה
בין שהמ"ב כן במלוה על פה או בכתב עדים כגון. והכי הלכתא כאן שאם לו הלוה בשעה שעשאו
על ערבות וכשם אבל אם מעלמו עמד ועשה לו ערב או קבלן או שאם לו הלוה ערבות ולא
הנשה הלוה שיתן ומכר החוב אין הלוה מ"ב כשם לו כלום. והלכתא השיבו והלוה לומר
ומפתח כיון שיכל ערבות כאן הגשה זמי. ואין הערב נהנה מן הלוה עד שיבא עדים שפרע
בשבילו. אבל כל זמן שאין לו עדים אינו נהנה ממנו כלום אפי אם שטר החוב בידו אינו מועיל
לו לגבות ממנו כלום שיכול לומר לא פרעתי למלוה והחזיר לי ונמצאתי ואשתו או פרעתי
אין למלוה ובפ חמנו ומשתו או הפקידו בידך את"ג יכול לומר לו פרעתיך כי אין שטר החוב
שבידו ראיה לשאותו מלוה בשטר. ואם כה המלוה לערב קבלתי ממך זמי החוב מהלוה
לגבות מהלוה וכיון שמקבל הערבות בשטר או הלוה מוגה לו שאם לא כן מה אנו אומרים לו
לערב. ופשטם דאין הני לגבי כמלוה בשטר ממש לענין כי אף מקנותות שקנו מהשק
והה יונה פ' לגבי לקבל ליה קנאתו ממך לא מהני ליה את לגבי הלוה בעלמו שאינו ממן לומר
פרעתי אבל אינו יכול לגבות ממשעבדי שמכר הלוה עד שימסור לו המלוה שטר החוב ניקנה
לו דרך קנין טשנה שלא תהיה הביעתו הביעה על פה. וההנאם כה הלוה לערב שהכניסו
ערב הכי"ת מעבד לך עלמי ובמי מעבד ומן שהפרעתו החוב שעשית ערב עלי
לפרוע המלוה בי קבלתי המעות מיד הכי זה בטח מה לקחתו ומה תומ"ס נראים שאין לך

תשובה

לגוי לאחר זמן הקנה המלוה בערב שהן כשומרתו הכיני כמו שה"ת לא היה נפרעה כקונס שנ
המשכון כיוצא בו כשאחר שבא המשכון כיוצא שמא ה"ת תשועבד לך ואיה להבי שכבר ואיה מכבד
מכנגוהו כשבא הגוי מלוהו בערב נשבעו והלוהו הכבד בפיסוק שכתב הלין עם הערב שהיה לו לתפוש
לפניו עדנתו ואעפ"כ מ"ב השעם לפ"ש להלין החוב מיד הגוי" השונה בגמ' שיכל
שהיה בידו משכון מגוי והגוי שב ממנו ש"מ חזקה בך שלא הקנהו בערב ישב והוקן לגבי והכא הגוי
ישב והתם בגוי בצלמין הקיל אע"ג דאתה בך שלא הקנהו בערב ואע"ג דפשט הגוי אע"ג דערב לך הלין
נותן לחב"ב לערב בין שזה מסר לגוי משכון שבידו על פיו והלי הוא כערב בשעת מתן משכון
שאין עדיך קטן והתלוה שההלוה בן איננה לפנים שהוא היה לו לישמעאל מן הגוי ולהתוה מלוהות
ערב לו כיון שלא עשה כן אע"ג הנדה בערבות בפני הגוי אינו יכול להלוה לישמעאל ולומר לגוי אינו
מקבל עדה ערב שהכל לוואין שלאחר הוא ש"ק בעדותו כערב והוא כבר הולה לגוי ש"ח חזיב לו המ
המשכון על ידי ערב שאם הפקיד זה אצל חבירו מכירות מפקיד ובעל משכון שבא כשב
בשבילו הוא לו כיון והלוה שמשכון לפרוע בשבילו כשבא כיון הבעל משכון מה שפרע בשבילו ע
אמ לו לא היה לך לפרוע לי כבר פרעתיו ניח לי שער פרעון ממנו אמ לו למשכון הלוה לפי
בו זמן שהוא הנתן בילי שער הפרעון ונשהתה עיקר שער התוב ניל הגוי כיון שמוכר
כיון שהגיע ערב חייב לפרוע לו כלומה ש"בבד שמשכון שהן לגוי אפי הגוי קבע מחינו הת
שפא לגוי ואמרו לו כי הכבד יוכל ש"ם תקפה עליו ועדיך הוא כיון לו כלומה ש"הבעל
ממנו וזה יכיר כיון שהשכון ערב לגוי וקבל עליו שבעל זה לפלוני ולפלוני מכל הזרים
שיבא לו מהגוי אעפ"י שלא כן בפירוש ומה שהשכון כיון ש"ש לשער פרעון מהגוי אינה
טענה כזמן שהשעת עיקר השער ביל הגוי וגם כה"ג הפרעון יכול לעכבה מהערב על כן
עדיך לפרוע לערב כל מה ש"בבד שפרע בשבילו והכירור יהיה על ידי עדים או על ידי פתקין
שלה הגוי ובזה שקבל מפלוני כך וכך או שכתב בשער ביום פלוני שפרעתי כך וכך. וכן שהם שקבלו
חכירות מגוי ועשו שבאין זה לזה והגוי מעיד אחד מהם ובבא ממנו ח"ב חבירו לפרוע ואחר
מכל הפרעון שבא לו מידותו הגוי ואם הוא ה"ה מזומן לפרוע תלקו וההפסד בא לו מכח שלא פרע
חבירו חייב חבירו לפרוע לו כל ההפסד. כה"ג המכר כיון שמכר שדה לשמעון ובא לגוי נקבל
עליו אחריות המכירה אפי בשעת המכירה לא שתבבד שלא עד אמרו קנה השדה שפעמים
אם קנה שדה שלא באחריות נעבד אינש לזמיה ואם קנו מידו בשום לגוי מכר
זה נבד עה"ב הבעלו שמשון ח"ב. והגבה השיב עליו וכה"ג הוא זה שאם את כן נשעת
מתן משתעבד שאין באחריות אפמכתא" שזה שאי הגישו. כיון קנה שדה
משמשון ועשה פרעון גמור לו שישה לו שטר גם על עשתו ואע"פ היתה כאן שתעבד לגוי כשבא לו
לפשתבע שהעשה שטר גם היא שטר עליה ואם כלתה והבעל כיון בגוי הערב שישה לו הוא
שטר על עבדי בגוי. למי הקנקט נשון הערב שאינו לגוה אם חזיב לו משתיו הלין עם הער
כי לא עד שמשון המוכר אם שתעשה לשתו השטר ואם לא השעבד ש"הבעל המקח ובין שלא
נתחייב המוכר אם באחרות המשת גם הערב לא שתעבד אם לבבד זה. ואם יכלה כיון הקנה
לבעל המקח חזיר השטר שעשה לו שמשון ושמשון יחזיר לו משתיו. כה"ג המכר על

עבד

עין תי״ן עי״ן שעבד את תי״ס ותתי״ב או נכנס קבלנין ונתי״ב בו לשלם
ש׳ שהתכר העבד או תקימן האשה או התבלש. אבל קטן שעבד את תי״ס הקבו הנשוים שאינו
תי״ב לשלם אם נבשיבל שאין לקטן רשות לתי״ב עלמו. בגבר שאינו תי״ב בו לא בשנות ולא נגד
כיצד בזה. וזה שנתן משהנין עבדי הקטן אבל משהנין. נאשה פניה שעבד לאתי״ס ושאה אינה
כאן לוקה ושאת שלם עבדה על פה אינה מי״בת לשלם. כל זמן שהיא תחת בעלה. עד שתקבמן או תת
התבלש. ואם עבדה בשער בבה ממה שהכניסה לבעלה. כת׳ הנמוקי שלם שעבד לאחל כשבן
המלוה ליפרע מהעבד יפרע מיני זה מהם שיבעה ואם לא היה לאחד מהם כל התוב תניר ותובב
לשני ואי אחר התוב ואחר שעבד בשביל שלם כשיפרע למלוה יגיעו בשבי לאי זה מהם הוא
פוכע כלי שיחזר עליו. והכאבל השיב עליו וכת׳ אינו מחוור כלל שיפרע מיי זה מהם שיבלה
את לבי המעהב ולמיין מחעהב הניים לישרש. וכן כת׳ הנמוקי שאם יכול ליפרע מעשה הם לא
יפרע מאחד מהם קבל את בבה מזה מחלה ומזה מחלה. את אין לאחד מהם אי יפרע מהאחר
הכל ואם אמ ממי שבלה יפרע אין יפרע מיי זה מהם שיבלה. פרע אחד מהם כל התוב לתנוך

ובזה יבא בעניים מי שהתקבל שכרו עפ"י העדים הכל תוזר ותובע מהבינוני זה תלקח כל
ערב שהשבוע זה הלוה כשמלבר שקבע בשטרו. שהבן הפועלים שכרם שקבעו ערבים ופעל
המלוה אחר מהם יכול המלוה להשבון כל החמון לפי בזיון העבד השני שפעל אותו לפי שהחמון
כנגד שתי"ם על כל אחד ואחד מהם ואותו שפעל פעל ואותו שלא פעל לא פעל. ושאיר עליו ועל
הלוה החוב על זמן פרעון. וזה נעשה לרבי הלוי"ם ז"ל לקבוע כל החמון מיד זה מהם
ש"ינה: כל המעשה שהוא כיל האדם שמן עניו שהוא שלו לפי אם יבא המעשה ע
עליו שהוא שלו. אומר למוחזק הפקיהו בידך או השאהו לך שמן המוחזק לומר
מכרתו או נתתו לי במתנה ושבוב הישה שהוא כלבני לפי אם עוזן המוחזק משלכן הוא כיל שמן
עד כמי ומי בשבועת הישה. כגמ"ש לעיל. וכתב הרמב"ם ז"ל שיכול לעשות לאות הוא כיל
ושמן בהישה אם עוזן שלך הוא אבל אתה מי"ב בלי כך וכך שבוב בעדיותה תפיל ועשלבני כל
השבוע נעשין. ומה"ת הרמב"ם ז"ל בתשובה שאם עוזן עתמי"ב בלי עד כמי למי מעשה מש"ה
ומתן שביטנו שנתן הדבר לבבר מהיכן עתמי"ב לו משום דעתיה. כמתי. וכן כתב הנמוקים עלי"ך
לבבל מהיכן עתמי"ב לו דשמא הוא ישבבל שהוא מי"בבל וכשיבבר לבבני. ימצא שאינו מי"ב לו עכ"ל.
ואפי' אם המשעבד מסר התפץ בעדים למחזיק אם אין עדים שהוא עתה בידו שמן לומר החזלתיו
לך או לקוחת הוא בידי נמצ שהיה יכול לומר החזלתיו לך ושהתפץ שהתחזיקו בעדים אין עכיך להת
לו בעדים. ואם אומר החזיר לי את בעדים. והוא אומר החזלתיו לך ביט לביך שבבר שבועה
לאוכיהה נמצ שהיה יכול לטעון ואיה שבבר שבועה לאוכיהה ואם עוזן התחזלתיו לך בעדים פעל
ופעל ומתן או הלבו למדינה הים שבבר שבועה לאוכיהה. ואם לא מסרו לו בעדים אפי' אם אין עתה
בידו שמן לומר לקוחת הוא בידי. אבל אם מסרו לו בעדים ואם אין אותה עתה בידו אין שמן לומר
לקוחת הוא בידי ולכך שהעדים מעידים שנתנו לו בתורת פקדון אבל אם מסרו לידו סתם יכול לומר
בתורת מכר או מתנה עתנו. כתב הרשב"ז ז"ל בתשו' אם אין בעדים התפץ בל המחזיק קונם
שהקנה המשעבד לזין אפי' אם בפיהם קונם שהקיהו ושם כי הוא ממושכן לי בבבי למי
קניין בזה שפיב עדים ובזה ואינו שמן שוב כי הכל הבני כשבועתו כי בב' פתקו לו ש"שבבר
שתי"ב לו בבי למי במתן שהיה יכול לישבבר שהחזיקו וסין שבזהו בב' בידו לא יוכל לישבבר
ועבין להחזיקו עב'. מעשה בתב על שם הב' יונה שאם אמר המשעבד למחזיק מה עיבב
עבלי. ואמר לו אתה מכרתו או נתתו לי במתנה. ושהם המשעבד לפנים הפקיהו. ואמרתי לו ש
החזיקו לי בעדים ופי החזילו לי ועתה לך שאי במלותי שהלין עם המשעבד עין המיש הל
שלזה כדיה מן הנפקד בא בידו הוא"ל ואינל חושלין הנפקד שפי החזילו לו. והוא מתחי"ב כל"ן
לבעל התפץ עב'. ואם תתה אם כתב לכתן שהוא מתחזק בו ואומר שמכרו או נתנו לומה נעשה
ש"אמר אם מסרהו לפנים. ואמרתי לו ש החזילהו לי בעדים כבי להוציאו מיד המחזיק יתר
אם מוטה שכך היה ואם אומר שהחזיקו לך בעדים ופקפתי ממך שהבי אם היה הנפקד לפנינו נם
הוא היה שמן לומר החזלתיו לך בפני פעל ופעל והלכו למדינת הים. בב' שהמחזיק שמן בבבי
לא יוכל לומר לו בפני פעל ופעל. אם לא מסרו לו בפני עדים אפי' אם אין עתה
בידו שמן לומר לקוחת הוא בידי. אבל אם מסרו לו בעדים ואם אין אותה בידו אין שמן לומר
לקוחת הוא בידי ולכך שהעדים מעידים שנתנו לו בתורת פקדון אבל אם מסרו לידו סתם יכול לומר
בתורת מכר או מתנה עתנו. כתב הרשב"ז ז"ל בתשו' אם אין בעדים התפץ בל המחזיק קונם
שהקנה המשעבד לזין אפי' אם בפיהם קונם שהקיהו ושם כי הוא ממושכן לי בבבי למי
קניין בזה שפיב עדים ובזה ואינו שמן שוב כי הכל הבני כשבועתו כי בב' פתקו לו ש"שבבר
שתי"ב לו בבי למי במתן שהיה יכול לישבבר שהחזיקו וסין שבזהו בב' בידו לא יוכל לישבבר
ועבין להחזיקו עב'. מעשה בתב על שם הב' יונה שאם אמר המשעבד למחזיק מה עיבב
עבלי. ואמר לו אתה מכרתו או נתתו לי במתנה. ושהם המשעבד לפנים הפקיהו. ואמרתי לו ש
החזיקו לי בעדים ופי החזילו לי ועתה לך שאי במלותי שהלין עם המשעבד עין המיש הל
שלזה כדיה מן הנפקד בא בידו הוא"ל ואינל חושלין הנפקד שפי החזילו לו. והוא מתחי"ב כל"ן
לבעל התפץ עב'. ואם תתה אם כתב לכתן שהוא מתחזק בו ואומר שמכרו או נתנו לומה נעשה
ש"אמר אם מסרהו לפנים. ואמרתי לו ש החזילהו לי בעדים כבי להוציאו מיד המחזיק יתר
אם מוטה שכך היה ואם אומר שהחזיקו לך בעדים ופקפתי ממך שהבי אם היה הנפקד לפנינו נם
הוא היה שמן לומר החזלתיו לך בפני פעל ופעל והלכו למדינת הים. בב' שהמחזיק שמן בבבי

אומן

כלים כלך בבית האומן אחר שנגנב ט"כ מאומנתו. בן אומן שאינו אומן אם בא לשמור עבור שומר
שקשין מכשלין הכי הוא כשאר כל אדם. ואם אמר שיכשה מיבי הכי הוא לאכוני. **אעפ** שהמ
שהמחזיק בבבר המשעבד נאמן לטעון עבור שהוא שלו על בהמה ותיק אינו נאמן **כיון**
שהיא תהלכת ישתוש שמא משאלה נכנסה לבעלתו או שמא לקחה בכלך והחזיק בה אע"פ אם כן
החזיק בה ג' שנים ל[illegible] יש למערער עליה שהיא שלו שכבר פסדה ונעשל ואם אין לו עדים שבבר
המחזיק היה שלו אמר בשבועה. ובמקום שאין למסור להבהמה ליד הבעל שתכיר הנקיקת אותה מיד
עדיות בעלה הולכת אצל בעלה אז ליכא כשאר המשעבדין ואמן המחזיק לומר שהיא קנויה
לו או שהזיקה לו עד כדי למיה. וכשבועה עבד כעבד בגזל ליכא בבהמה ואין לו חזקה עד אחר
ג' שנים. כיון שהוא מהלך: ואם הוא חרש שיכול מהלך עם יבניו אז ליכא כשאר משעבדין ויש לו
חזקה מיד אפי' אם לא שכבה לצמה (ובג) לכיה המחזיק ולא אמר שמיד הכיאתו אם
ושכחתו". **מד** שהתפקן בו בבית האומן הכי זה שהמשכ בהם עד שיפא בעל הבלי
ויטול את שלו שאנו תונן שמא אם אתר נתן עליה אומן למוכרו לו ונעשה האומן ונתן
עליה שלו זה במקומו. וכשבא זה ליטול עליה מהאומן יכול שטעה ונתן לו בעבורה עליה של
היתר שעה למכור. ואין כאן השמיט שלא מדעתו. ולוקח שהנה לו האומן בעצמו אבל אם נתנו לו
אשתו או בנו לא. ואפי' אומן לוקח שאת לו היה עליה מהם אבל אם אמר היה עליך לשלם
טעה ואם הוא שוה יותר על שנים כשיפא בעלה בשבילה אתן לו עשרה אניחיך לו עליה והוא יתן
לזה דמי העלית שלו שעשה ואם יבא בעל העלית ויאמר לא צויתי לאומן למכור עליה ואל לקחתי
ממנו שום דמים שאמן ניקח עליה מיד זה אם יש לו עדים שזה השלה הוא אם יתן בו
פימין לנהי שיאות הנזק שעשה למוכרו. אומן ה"ג כשהוכר במפקן. אבל כשבא בעל העלית ושאין
בניו שאמן. **היורד** שהתפקן בו בבית האבל וכבי' המשהה לא שהתע בהם"
להון שלה חבירו ולקח פילותיו ושוין בשלהשלה שבעל לקחם וזה אומר
שמכרם לו ממון כיון שהוא מוחזק בהם אפי' אם עדים שלקחם מעל שקיבל בחזקה בשלה
שמלה שמן על הפילות טין שלקחם כבר. ואין לו אם לקחם עדים לבוה שהוא ממון על הפילות
במנג שהיה. בגל נשען גם על השלה לחות הוא כילי. ואם אין בגל הדיטי והשלה כאן אתל אומר
לך ולקוח פילות הילך והשלה שלפעמים שמכרה לי אין בלך עליכן למושען עד שיבואו הבעלים
ולא עד מהם אם הוא אמת אינו אלא תלוף לקח פילותיו שלי אתר". אפי' אם באו הבעלים ואמרו
בשלה קונם שהנאתם עביתו. ממון כיון שלקחם קודם שנאמו הבעלים. אבל אם באו קודם שלקחם
מעבדין על ידו ואפי' אם לקחם כבר אם עושין שמכר לו בלך השלה אינו ממון אף על הפילות שיכל
כיון שאין לו שעד. וכהלכה מזקיהו גם נמוקי שאת בפרקים אלך ולקחתי פילותיו שלי פעמים אין
ההלכה כהם ונמלה כהם בפרקים ולא בקדושין ובשלה ובקומלך ואיכבו ואיכבו
שלפעמים ואי אתת מתין בילי". **שנים** המוחזקין בבבר המשעבד כל אחד אומר כולו שלי
ואין כישהם ישתבר אחד תלוי אחד שישבע שאין לה בה פחות מחציק
ואם אחד לחביו השבע ועל כולו שומעין לו. ואם נם השע אינו לגלה ש שבע חולק בבל
שבועה. ופרשי' חוק שכל אחד עושן שתעשה לאי בי למיתר שלשהם היא שהבי' הוה כאחת

כיוס אחד. וכל אחד אומר שהוא קונס שיין לגמוד עד הכוכב אם לא ישימו העדים לב לאחן המתיק
בכוכב שיי. ישתעי לגמוד עליו כבל כגון שט שעטיוה שלמחנה הינעדים לשטים עד שלשה אחה
ומעיב בבבלי והשני נופש במומיק הינוכב קונה אותך וכי קבוה. ואם בא אחד ויחזיק בו קונה ואם תקופת
שהופש ממנה בידו והשני לא קנה לא זה ולא זה. ואם בא אחד ויחזיק בו קונה ואם תקופת
בכוכב שיי. ישתעי לגמוד עליו כבל כגון שט שעטיוה שלמחנה הינעדים לשטים עד שלשה אחה
והזהב כלל אחד מהם ויאיגו יכול לומר תחת שהוא נרחב כלי שיבא לחנקי. אבל אם אומר תנקין אותה
לאוכלה בי שיבא לשטהם נשוה אבל אם כל אחד ואחד אומר לחתן כילו כל אחד ואחד נועל מה שבי ו
בשבועה והשאר תנקין לפי טעמותיהם ובשבועה היה האמת אומר והשטי מהלה טו מועל כלי
שיאמין בה בם האמינו כשם ונותנין אותה למי שאמרו בה. הינו שטהם אומרין בו ותקופה אחד
מהם מתכיוני בפיהגו ועומת לאחד זכותו שתחן הכי הולה טו טהיא שלו ואיבל זכותו. ואפי אם
שתחן התחל ועומת אחד לר הני כהולאה כיון ששתחן התחל. והיה אומר אין הדין זה שאפי אם
יבא עדים אחר כך שהוא שלו לא מהני ליה להולאה דאמר כיון דכך עדים דמי. אבל הלמדנו שאם
חזר האחד ותקפה מיד זה התוקף אפי שעות מהתחלה ועד סוף תנקין בבהתחלה עכ"
ובגיה כיון שזכה התחל התוקף מעות המיותו שלזה אין האחר יכול לתקפה ממנו בגלל כיון
ומן השיב עליו הלמדנו. שאומר לפי הני כהולאה אי בפני בה אבל שלא בפני בה לא הויא
כהולאה שלא תשש כעות. ואין הדין זה היה אומר אפי שלא בפני בה עדי הויא כהולאה כיון שהיא
בפני עדים. באו לפני בה ושקסם אוקין בה ואמרו להם לתנק אותה וחזרו ואמרו לו והיה כי ל
אחד מהם ועומת שתבינו הולה ט ונסתלק ממנה וחבירו עומת שחה תעפה ממנו שמן ויתנדל
אבל אם עומת השברתיה עדיין שמן והמוכר מתבינו עדי הויא. והלמדנו בל שוש בעומת
תעפה ממלא יין שמן. ואין הדין זה בל שהוא שמן. שטם שתנקין על בהמה ושהסם
רוכבין עליה ומנהיגין בבבלי הם והשני. אם שאחד מהם רוכב ומנהיג בבבלי והשני מנהיג אותה
בבל שהסם קנו בשוה וימכרוה ויתנקו למיה וכן בבל בבל שיין בבבלי תנקה ויפסל אם יתקן
אותה ימכרוה ויחלקו הדמים. אבל אם רוכב בבל הנהוג בבבלי אינו קונה לעפם. ואם אחד רוכב
ומנהיג בבבלי והשני מנהיג בבבלי הם והשני. אם שאחד מהם רוכב ומנהיג בבבלי והשני מנהיג אותה
בבל שהסם קנו בשוה וימכרוה ויתנקו למיה וכן בבל בבל שיין בבבלי תנקה ויפסל אם יתקן
אותה ימכרוה ויחלקו הדמים. אבל אם רוכב בבל הנהוג בבבלי אינו קונה לעפם. ואם אחד רוכב
ומנהיג בבבלי והשני נופש במומיק הינוכב קונה אותך וכי קבוה. ואם בא אחד ויחזיק בו קונה ואם תקופת
שהופש ממנה בידו והשני לא קנה לא זה ולא זה. ואם בא אחד ויחזיק בו קונה ואם תקופת
בכוכב שיי. ישתעי לגמוד עליו כבל כגון שט שעטיוה שלמחנה הינעדים לשטים עד שלשה אחה
והזהב כלל אחד מהם ויאיגו יכול לומר תחת שהוא נרחב כלי שיבא לחנקי. אבל אם אומר תנקין אותה
לאוכלה בי שיבא לשטהם נשוה אבל אם כל אחד ואחד אומר לחתן כילו כל אחד ואחד נועל מה שבי ו
בשבועה והשאר תנקין לפי טעמותיהם ובשבועה היה האמת אומר והשטי מהלה טו מועל כלי
שיאמין בה בם האמינו כשם ונותנין אותה למי שאמרו בה. הינו שטהם אומרין בו ותקופה אחד
מהם מתכיוני בפיהגו ועומת לאחד זכותו שתחן הכי הולה ט טהיא שלו ואיבל זכותו. ואפי אם
שתחן התחל ועומת אחד לר הני כהולאה כיון ששתחן התחל. והיה אומר אין הדין זה שאפי אם
יבא עדים אחר כך שהוא שלו לא מהני ליה להולאה דאמר כיון דכך עדים דמי. אבל הלמדנו שאם
חזר האחד ותקפה מיד זה התוקף אפי שעות מהתחלה ועד סוף תנקין בבהתחלה עכ"
ובגיה כיון שזכה התחל התוקף מעות המיותו שלזה אין האחר יכול לתקפה ממנו בגלל כיון
ומן השיב עליו הלמדנו. שאומר לפי הני כהולאה אי בפני בה אבל שלא בפני בה לא הויא
כהולאה שלא תשש כעות. ואין הדין זה היה אומר אפי שלא בפני בה עדי הויא כהולאה כיון שהיא
בפני עדים. באו לפני בה ושקסם אוקין בה ואמרו להם לתנק אותה וחזרו ואמרו לו והיה כי ל
אחד מהם ועומת שתבינו הולה ט ונסתלק ממנה וחבירו עומת שחה תעפה ממנו שמן ויתנדל
אבל אם עומת השברתיה עדיין שמן והמוכר מתבינו עדי הויא. והלמדנו בל שוש בעומת
תעפה ממלא יין שמן. ואין הדין זה בל שהוא שמן. שטם שתנקין על בהמה ושהסם

לישנא זה מהס קנס ק"מ לן כשמואל ליתא שורא דל"ש פ' שהבור בשעת הלין לגיאות כתי
שיעשה הגזוזטרא קרובה ע' יהב ליתכי מסתברא לא מסר תתלה ומתניתין אוהה ע"
שנים
שמעקרין בגבב ואין שנס אחד מהס מזחזק בו כהה"א אבא והוו מ"ט עלה
תני וכלתר נתר אותי לידי הוא קני ליה לכל לישי בבר ואוהו שבבר ידו התחלה הוא שעשע עד שיגיע
היתר ליה ומי טעמא נכנס להשביעי שעיר ליטבע שהוא שעט וכל זמן שלא יגיע היתר ליה
אף אם הבבר ידו אין מניחין על ליקת מזה שבבר ה' ידו התחלה בא שניני ותתפק בשעה שאול
שהיא שבע אין פשיס היתלים בו בגס כיון עזה שמזחזק בו טוען שהוא שלו אבל אם תעפק
בלא שעה מנפקין אותו מידו ופשיטא שאין לתקנה עד שיתן לכל אחד ואחד שהכי אינו יכול
לתי ישיב והלמדן כה שמקנימו למקום שעשע ודיו ואין הלישע זל כה כתבבו הישעוה
ומיהו תבי לוק במטלטלין שהן עשלין אבל אם הוא קרקע והחזיק בו ואבל פירותיו גוף הקרקע
נבזלה אבל הפירות עשיר לשלם לכל אחד ואחד אם אחד מהטוס שמלוקין עשיאות לכל התשוה
על שאבוא עשיס אין שומעין לו ואם התשוה בו מלעלה שהקס או שעבלו והתשוה אין מנפקין
אותו עד שיתבבר של מי הוא כה הלמדן שנים אוחזין בבלי אוינשבין כגב שהחה על התשוס
המונחת בפימטא וכל אחד אומר כולה שלי שבגב בל אחד בגפיעת תפלץ שאין לו בה פחות מחלק
ויחלוקו עב" איפשר שניגה לא כאן שמוטחה בפימטא שהוא מחוס הכאני לה נוחה ושהקס
ינשבין בעלה תשוב כאו שהקס מזחזקין בה ואם הס תבלוקין על עלה נאין אחד מהס מזחזק
בה כלן שהחה בגב השלה ושנים פשיס לינשין בגאחד אומר אני מקנוב ואני ליש ואין לשנס
אחד עשיס כל לישי בבר ואם בבר האחד ואבל פילותיו ואחד בך הביא השש עשיס שהוא מקוב
ואין הששיס יגעין אם זה שבבר מקוב אם לאו מנפקין מזה שבבר שהוא ספק מקוב והאחר
מקוב ופי' ועשיר להחזיר בל הפילות שאבל ואפי' אם אין יכול שיאבס את על פי שהוא בהס
ואין עשיר לומל אם יש עשיס שיאבס. ויש בבר שתעקיס עשיו ואין אחד מהס מזחזק ואפי' הבי בן
אלפי לל לישיס בבר בגון המתליס פרה בחמור וילוה נבן המוכר שפחתו וילדה ובא אחד ואמר
בבשתו ילדה ואני אומר אתה תזקה לממוש ומוקמי' לה בחזקת מבה מיעפי' איה שתחת
בבשוקה את שמחת פרעס. ואפי' אם הקונה טוען שהוא והמוכר בריא מוקמי' לה בחזקת המוכר
ואם הלוקח מזחזק אין עשיר המוכר להביא ראיה ובל בינלא בזה ליאיבא לליא לממוש אפי' שיש
שיבות ממון לעלהס שלפשר שבשעה מליפין ילדה ניש אומר לליא לממוש שאפי' בלים
שעוהבהס ראיני הקונה שיסתפקו בו בגשות מי מהס גולד"
אגוז
שאם נאמן
לעשין עבהמעלעלין שניהן נקונה הס בי' חבקין בחזקת בשבה
הילוע לאובן בעשיס שיעשיס שהיה בחזקתו. אפי' יש אחד והוא עתה בחזקת שעשין ומחזיק
בו ואובל פילותיו ושוען שהוא לקחו ואובן מעד עדי לוה שהיא בזולה בידו נאמן ושבבר
ונעלים שקט. אבל החזיק בה שמשין לבאי ובשעה אין מנפקין אותה מידו אשבבר
ושומד בשעה ואם אין עשיס לראובן שהיה שבאין עיר שמשין חזקה אבל עשבב ושומד
בשעה אגוז שבי החזיק בו" עשין שמשין שיש לו עשר שמכרה ל. וראובן בפר אותו שעשכו
מזי"ף יתק"ס העשר בתוהמי' ואפי' אם חזרה שכתבו אבל שאומר שעל אחתה הוא יתק"ס

במותמיני ואם לא קי"מו מונ"א אוהה מידו לן לק"מ לן מונה כשער שכתבנו ע"ד לק"מו;
ענין שמשון ש"ש ע שער שמכלה אונתנה לו. ונם החזקתי בו ב שטס אומ לק"ס שעלך אס יכול
לק"מו מונע נע"ד לתזר אתכיו לק"מו. ואם אי אישער לק"מו כמו שמהנו העכ"ם אנ הלבו למלי
היס ואין כאן מי שמכיל עדותן מועיל לו חזקתו. אבל אס יטען עכ"ם לא תועיל לו חזקתו ונ"ד
ש"ב"א העלים. וכתב לה שאס טען אחר כך אבד השטר אינ"מ מן כתב רבי הני שאס לא הביא
השטר אנ שהכ"א ונתרצא בגל עקבולה מלי החזקה. וכ"ש ה"א החזקה ש"שתמש בו ניהה מתנו
ב עכס שלימות מיוס ליום כל נכר נכר בפ"ע התיתו ותשמישו שכולן שהחזיק בו ב שטס ולא
מיתק בו עוס אלא לא נזקק עד כשעבוד ואמרן לומ מכרתו או נתתו לי ואבד שעדי. הכתב
שקס לו"ה ע"ד להביא עכ"ס שלו בו ב שטס ומשהביא עכ"ס שלו בו ב שטס הוי חזקה ע"ע
שלא השיגו בפיגוש עכ"ל ימים ולילות א"ל ע"ד לתקנו עכותס אס מעידין עם על הלילות לא
מקתתא מעידין עם על הלילות כל זמן שלא עשאן התערער אבל אס עשאן התערער אע"ג
שלא נל בו בלילה אנ ע"ד התחזיק להביא עכ"ס שיעידו בפ"ע על לילות הלילות ועל פי הכתב
שיעידו שלא הביטו בו ש"ע בלילות אלא כפי ניהוג העולם לישנה ובתם בעבד וינאס בבקר ואס
יפיק לעשון ניתיה ש"ע ממנו בלילות אלא ש"ש בו השכנים לא הוי חזקה. אבל אס יבואו עכ"ס
שיאמרו שלנו הוא בו הבית ולנו בו ימים ולילות וכתן שטכרנו הבית עכ"ן בימים ואנחנו נתן זוזים
למי שיזוכה בו מן הדין ועכ"ס שעכ"ן לא נהנה התחזיק מפיהות זה הבית כיון שלנו הוא מכרנו
הויינן קשות פילוהתו. אפי אס הושילו להם בחנם וכ"ש עתה שהשכר בידם להוציא אס יזכה בו
אבל אס כבר פרעם השכר לתחזיק אין יכולין להעיד לפי שנתנו בדבר שתלוי להחזיק בבית
ואס לא מהתחלה ונ"ע כן נתרוצה השכר פעם אחרת למערער. ועכ"פ שהתחזיק עכ"ד להחזיק
להם מכ"מ פעמים שאין לו. ומי אר' אס כבר נתקבלה להחזיק כתב הלי יונה ש"כ לחזור ולהוציא
להם ויאמר להם הקבלה למי שיזכה בין כך שלא יהו נותנין בשבילה ונתת שב שאס שעכן המחזיק
בבל קונס שיבא המערער שיוכל להוציא השוכרים כשכרם כיון שפרעו לו השכר כשעתו טענה
ולא הוו נותנין בשבילה כיון ולא הוי מערער קמן ואע"פ שיין מקבלין בעדות אל בפני בעל דין
כיון דהשתא כשכרם ואס יעידו מעידי המערער שהיו נותנין בעדות מקבלין אפי שלא בפניו
כלל לה שאס אין השוכרים לריס בדבר ב שטס ניצלו ממנו אס אין המערער יודע
שלנו הוא אל פיהם אפי אס נתנו השכר כבר להחזיק אינן נותנין בשבילה כיון דיו שבאמת לא
קבלו הוא משלהם נאמנין נם כן לומר קבלנו ופרעונו להחזיק ואינן נותנין כיון שבאים להעיד להחזיק
להחזיקו בבית. ואי אתה יכול להם להחזיקו הוא אלא שלנו הוא אבל אי אפשר שלנו הוא
ואין כאן מנוס. כתב הגי"א אין עכות השוכרים מועיל אלא כשבו בשעת לידת קנין
אבל בא אחר ואמר לי מכרתי לך ונתן כשעה. וכן כתב בעל העיטור והטעם
מילף שאס ב שוכרים זה בזה ב שטס הוי חזקה אע"פ שכל אחד בשעת אבד אס ב כתי עכ"ס
לזה בו כל כתי שעה לא מהני בגין שעה. אבל הלי יונה כתב אפי שכנגד שוכרים זה אחר זה
נכון בגין שעה מיעוטין לשון אחר לפי לקוחות להתם אין שם המוכר עקיר על שם הקיקע ואס לא

נקח מזו נשער אין הדבר יוצא שקח מזה מזה ויכול המשכיר לומר לא תשתכר למחות לפי שכל היו
לכן בו את הכלים בזפלן כל זמן שהוא אצל שוכרים שמא המשכיר נקפיד על שם הבית ונמצא מחמת
המשכיר הרי הוא לתוכו היה לו למחות והכי מפתבר . כתב הרשב"א ז"ל נראה בו ב' השוכרים ביחד
את זה שכר וזה וזה שכר את זה שנה אחד בכבוד עליה ע' מזקה ליקח מן כל אחד השוכר
לעצמו משמשה אף בעניות קרקעי . היה מהמשכיר ונכל המחזיק בכלי לומר אלמלי שכרו אין
לי שכל לך בו בימים ובלילות נעשין כיה ושמא מפני שכל היה לך בכלי אינו יכול שכרו נעשה
בגיע . ועיין המחזיק להביא ראיה מן הלילות זו שיטת רשב"ם ומן להביא את הרשב"ם זל
והל יובה . ולה פי שיין עיין שיעלו העגלים בפי עב לילה יום ולילה להני מילתא לפלוגתא
הוא אצו בכפא תבא ניה ולפי כיתי טורחא בימתא ולפי יאמו מן העיר לפעמים יום אנו יתים אין
לי בעגלה תקלה ימים או תקלה לילות שיעלו השכים אצל יוצאים שכר בו ב' שכים כמנהג שכר
שלנו לן השכים ליוצאים לפעמים . שהשכים לעמקים לתוך לעיר ולא ידע יום שיצרך
בביה בעוד שלא היו בגיע את שמעילין כשהיו בגיע וימו מטם הימתוהו בביה וכשבאו תלאו
שם כל בו הני מזקה . ומם יאמר המחזיק לפעים מתם העילו שוהתי בו ב' שכים בחזקת ימים
ולילות אלמלי עיין יוצאים שלו בו בהימים ולכהלילות את שיצו שכר בו מקלה הימים ומקלת
הלילות עשרה עשרה ומפסיק עשרון אם יעילו שכרי את אם יעשן המעיר בגיע לי
שלא כל בו בלילות אם היו עגלי לוכלן המחזיקין בגלי נות את לפי עשן המחזיק העילו מתם
אנו עושין לן כלן שמעילין הוכלין שיוצאין שהבית היה בחזקתן ב' שכים שכר . ולן היזמפקנא
את הלשון זל . ומה כתב היה המחזיק או הכלים כו מסתו לוכלין אלמלי שלא כלו ב' שכים
לפעים את שהיה בחזקתן ב' שכים הני מזקה אלמלי שימים רבים היו מחזיקין ואלא בו בביה ואם
הוא מבור שלא הועיל לו חזקתו מפני שלא ידו בו הוכלין ב' שכים ש"מ אינו עושין לן יש
לי עגלים שהיו בחזקתן ב' שכים אנו עושין לן שיביא העגלים הוכלין שנכנו בו מכתן . והלמה
סה הפך מזה שכתב היו המחזיק או העגלים שיכנו בו לוכלין עושין אותם בבהמה וכשיבין
עגלי מזקה אותן לו הבא עגלים שלהי מחזיק בו כים ובלילה עב ואת הלשון זל הביא רבי
לח . ובתב ומובכיו למלכו שאם המחזיק יעיד מן העיר לפעמים ושוהה מקלת ימים ובשהוי
חוזר לעיר המיד נבסם שוהה בית הני מזקה שכן מנהג של עגלים . ולא מלי יידך למימר לא אמזקה
למחזקי ישני . ומם אין עיר להשים חה ששוהה חוץ לעיר את בחלה ש"ש הני מזקה ולא למי
לתנוהה לפי מחזיק עביד ולא לן עביד ובגי שש שאם להתם זמן הביעול יוצא נעביד להשלמו
אבל הכא אין קבוע עביד ולילה לן עביד ובגי שש שאם להתם זמן הביעול יוצא נעביד להשלמו
אין עיר להשים ומן מקומות שבבית הכסא אם מעילין העגלים ש"ש בו בשש בבא עקר
שבבית הכסא ולא ישב במקום אחר זולתו אם שיטה לקומו מחמת אכסת שבו אין ש"ש
אם היה עליו בעמקין ובא בבית הכסא הני מזקה שכן מנהג העגלים ש"ש בו בשש בבא עקר
אין הוכלין בבית הכסא מחמת עילת עמקים . ואם שהה המעיר ללא בבית הפנימי ועבית
לכך עליו . ולפי לא משתכח אם יוצא שהה כל בבית הפנימי והיה לו לכך לעבור עליו ומם לכך
לעשה מלא אחר את שאין יוצא אם עבר לכך עליו אם לאו עשתה שעה עיד המחזיק לבבל

החזיק

חלקת

מזקה את הכתמה פירות. וכתב המחבר משמעה זו למדנו הלכות שיש בגד חבורה של חכתה
חבירו ב' שנים או שנה משלש שנים לא עלתה לו מזקה. וכתב לפי זולתו. מי שגר בתוך שלו
למשכון ב' שנים של מזקה שאין מונין את משנת זכיעה ואילך לפי עבשנה שהיה גר שם היה להנך
מן הקלקן בו את מהנה ואין מזקה למהנה את עלמה. כלומר בי שכשלמני ניהנה חנוכ וכו' אין נעשה
שאר המקבלים כן את משנה שנגנב להתן קשלה מונין לו כאן שלבעלים זוכה פירות וכן כתב את
הגאון ז"ל לפמן שב בגת טוח ושל לכבי"ל למה מהתיל למנות משנת זכיעה לא היה לו להתחיל
את משנת הכתמת פירות. אבל שחה לא הני מזקה והוא שהמקבל מלקלה עד שנשנו ובגנבלין
בשאין שאינו חונר ונגל. אבל את קלקה בשלה ילך שחונר ונבל נקלקה אחריך הני מזקה ובמקנס
ש"ל לה את בהמקבה ולכם לפי שער הבאתם עחת שבהמתם הני מזקה ביהה לי"ו בשלה שחת
כש"ג שנה שנש"ת מי"ם פינם הני מזקה אעפ שאנבה כשנ"ש. את עתה החזיק במקנס
ש"ג מ"ש שהמקבל כאן חנר לבעל עזכש את והחזיק בו לא הני מזקה. הפתחת לא הני חזקה ופשטם
אכן דעה ומעלה בקנים ש"ג מלאין ממנה את כי הזמן גלמ"ד שפ מכשה את הנשמק
ונשבה הנות מזת השמש ושלבקעה כאן פתחי מכישה וזכי עבה. וכו' מי"ם שפתח בה לנר
מי"ם לתתן השלק אעפ שמהנה השלה כאן שאין השאק למחזיק באותה עבדה. אבל מי"ם
כאן שאבה עבה ושבישה של הני מזקה ולנק שאבל הפירות שהם פי"מ אבל את מה
מזמוכהה שהם השל הני מזקה אעפ שלא נהנה מפירותה שהכי אין בה השאק אחת כשנים את
וכאן וכ"ש באמנות כיום יותר ממה שהיה את עליו. והלמדנו מבהאבה עלה ושבישה וכבאים
אעפ שאבה פי"מ הני מזקה וכן כתבו הגאונים. ואת הגיע"ז זל כה כבא הגיזונה. וכשה
כלה תוך מביתו מוכר ממנה לא קנה אותו בי"ה גוכב שלא וכש את אמלי. שיהיה בשל אב השלה אפי
אם אינו לפני עליה ולוקח שש"י בי"ה גוכב שהוא את משוב את פחוה מביתו גוכב בשל אב השלק
היתה השלה אצלו מעשים שאינה ליוכיעה מזקתה כלכך השמישה להעמיד בה בהמות
או לשמות בה פירות. בשלה הלין לא הני מזקה את אלא לקח הפירות בידו. אבל אם
האילנות משיכין פרותיהן קונים שי"ל לא הני חזקה אעפ שעמדו על האילן עד שנבש בשלק
היתה עזעה אינות שאין עשין פלי את אחה לנ שעים כאן בנות שות כה את הגיע"ז אם התחי
בשש חזקה כשנה ראשונה שתעשו ונשב ונבל השלה בבנ"ה השעים ואחן שכי האילנות ואבל
הפירות בשנה השלשית הני מזקה. שלה הלילן שיש בה שלשים בשלך ב' בית סאין ואבל מ
ראשונה ני בשנה שניה בשלש"ת הני מזקה בגונס וכאן שבבל שנה לא עשו פירות את שבל
כאן בבות שלח שעשין קב אחת לנ שעים ני שאבל בשנה ראשונה משוי כבר לפש בשעים ושנעשן
שניה חשב את שתחל לשבש"ת חשב בשנה ראשונה שהתחיל להחזיק אבל אם עשו פירות בבל
שנה ובל אבלם לא הני חזקה והוא שיאבלם בפי זמן שיאבל מבל בהפיס בבל שנה לבל סאה ופיק
זבל את אבלם בסאה אחת ני בסאה שנה ני בסאה שלש"ת לא הני מזקה ופ"ל שנם שנש שבבל
סאה ופאה עכשיו שהיו מפוזרים שאם נעושין במקנס אחד בתוך הבי"ת סאה לא הני מזקה לבל
הבי"ת סאה לפי לוק נשישה שיקשר לפוזרים כלפי שי. אבל ט אילנות זקנים ממעט בבי"ת סאה
ואובל ב' בבל שנה להיינו אחד לבל בי"ת סאה לא הני מזקה. והכלה כת להה"ג ז זקנים לב

אעפ"

אין

שנים בין המלינה שש־יוה מצניה בין זה לזו. אבל אם אין ש־יוה מצניה ביניהם ויכונו שלא
היה בכאן לא היין חזקה ש־יכול לומר לא ידעתי. ואפי׳ אם יש עדים שהא המערער כאן בשוק והיה
כאן ל׳ יום. והיו אלו ל׳ יום בפוף בשם בעשן שאם לא ימתה עתה לא היה לו ערך זמן למחות ואפי׳
הכי. כגון שהוא אבל ה־מים שהיתה כאן היתה טבורה בעפר. ולא ידעתי שהיה מתחזק בבתי ומייתי
ש־יש לו טיה אחר לגזול בן. אבל אם טוען שאם מיתה לפני חמה עדיין שלא היה לו פנאי למחות אינה
טענה שכתל היה יכול למחות בפני שטס. וכתב הרמב״ם ז״ל לי שלין זה אינו אלא בפני׳ס שהעם
עומדין בשוק ורואים שהם עב״ד. אבל אלו הפרי׳ס לא ראוהו כשהובא יונע שלא היה המערער
במליה. אבל אם אינו יודע אין שומעין לו מה שיענה שלא היה כאן עד שיבוא נערי׳ס כדי
המערער מחמה סכנת נפשות אין מלחיקין בגבמי שיבא למחות פן יגלע מקומו ויכנסו
אחרים ואם בית מחמה מחמת חזק בגבמי שיבא כגון
השבוין והגעוטי׳ס והרעוש׳ים והשוע׳ים אין מחזקין בגבמי׳ס כיעוט מעב שאין אנס יגלע
אנס הגל. ושבי מפני שהוא עדיך בשבי ובעוט שהוא במקום שכול למחות עבי
אינו. אבל מי מחזיק בשלו אין עדיך למחות אבל בעוט שהוא במקום שיכול למחות עבי
למחות בגלל מי להא כגון מי שיכול למחות במקומו בפני ב׳ אם לא מיחה הפסיד והוא שהובר
יודע ובדבר שזה מחזיק בשלו והוא אינו מפחד מהבר שפי עליו וכגון הך מפחד אין

שנים

יכולין למחות. משום שאין יודעין מי מחזיק בשלהם או לעפיש עדי״הג״
שהחזיקו בשלה אחר אבל אבה בלו ובאים בטענה אינה חזקה
שיאמר המערער לא תשתה למחות טין שלא החזיקו כגון אחר לבוא שטס לפי אם עשו
חלוקה או בשטר לא אבל המערער עוקר כן שקול יוצא לבר והוי חזקה בג׳ שטס הראשונים וכת
הל׳ יונה ההוא אם טוענין שמפסוט לחזוה. ועשה להם המוכר שעל מכרו קלא היה ושהבתי
שבהו ושובדין חזקתן לפרך הגמלט ומעשרין ותזקתן מזקה ועושין להם שהמוכר חשוב
מזה המערער אם יש עדים שלו בה יום אחד. אבל היאחד שנה ומלבה לאחר והחזיק בה הוא
שנה. ואותו מכרה בי לשלישי והחזיק בה בו הוא שנה אחת לא הוי חזקה שיאמר המערער לא
ידעתי שהיתם באים כל אחד מכת מכרו אלא היתה מכגל שכל אחד טומט ואוכל כזולן. ואפי׳ אם
מכרו כל אחד בתורו בשעה מעשרין שיש לו קולי ילע שכל אחד בפני מכרו אבל הוא
שנה ואחד ויבשה הכן ואבה שהם. אבל אבה האב שהם והבן שנה. אין שאבה האבשה והבן
שנה והלוקח שקנאה שנה. אם קנאה ממנו בשעל הוי חזקה. אבה המערער בתי׳ המחזיק
שנה. ואחל כך בתי׳ בן שנה. ואחר כך בפני הלוקח שקנאה מהבן שנה הוי חזקה ולוקח שמכר
הבן כל טענותיו. וזו בבבלי. אפי׳ לא הניח המכירה כמחזיק אפי׳ אם הזכיר זו השלה בפני כין שמוכר
כולם ליה קלא שבא אם מכר זו לבנה אין לך מחזיק גדולה מזו. והיכ ש למחזיק ליהה בשעלי
לעולם ניש אומלון שמכר הבן בשעל דיהלי קלא. וכי פי אפי בא שעל דוקן בי לקוחות
שהמחזיקים בשבן שעל כיצין עם המערער למקנל אם יחזיקן בגוי אם לא ש־יקבל הלבר מהם
בקונל אבל הבא המחזיק יש לו לתקון שלא ימכור אחר שלהן. וכן כתב הלמלך. וכבי אלא הלישע זל
לקמן בהניח בשני חזקה טובא משמע נוטים לפבבי הראשונה.

הביא המחזיק

עניים על חזקתו ולא כיוונו עדותם אלא אחר העיד שאכלה אבל והשני העיד שאכלה להן אם
מכחישין זה את זה שזה מעיד אכלה אבל ולא להו והשני מעיד אכלה והן ולא אבל עתבעלה עדותם
ומחזיר הקרקע ולא הפרי ואם אין מכחישין זה את זה אחד מעיד בימי שאכלה אבל והשני
מעיד עליהן הוי חזקה ואם אחד מעיד אכלה אבל והוכיח בלו והשני מעיד אכלה להן
והוכיח אינה לא הוי חזקה אפי באתרא למובני כיון שמכחישין זה את זה ואם אין מכחישין
זה את זה אחד מעיד עליה וזה מעיד על להן יש אומר שאם הוא באתרא למובני להוי חזקה
ואל לא הוי חזקה כיון שלבני טהם אכלה ועוד והוא באתרא למובני לא הוי חזקה כיון
שלא החזיק כדמחזק אינשי וכן נמי באתרא לא למובני לא הוי חזקה כיון שאין שום אחד
מהם מעיד עליה חזקה ג שנים כשטוקי כיוונו עדותם ותנוק בפירות שאחד אומר אכלה
תעין והשני אומר שלשים הוי חזקה לבני מעים ושלשים שאינו לפי אחד אומר תעין
והשני אומר קטניות אם היו אין מצטרפין דבהם לא עשו אינשי לא מלא עניים אלא ב שנים
שלמות אין עד ב שנים צריך להחזיר הקרקע והפירות שאכל לא שפו אם שנים מעידים על
השנים לא שנא אם אחד מעיד עליהם ומי פירות של שנה שניה אין צריך להחזיר אלא
שאומר שאכלם שאם סמוך שאכלם כשהגיע להחזיק בקרקע וכן אם הכיר על אחד שאכלה ב
שנים מחזיר הקרקע והפירות לא מהני שעמד ואין לו כשאין שניים נגד עד אחד הפירות
שמחזיר הקרקע ואת הפירות ובגבעון השערער שמכר ולא נתן לו כלום והחזיר לו
הקרקע וישבע המחזיק שאינו מייב לו כלום מהפירות שאכל ויפטר הכיר ב עדים שאכלם
ג שנים והממר לא שנא הוזמו בגד ג שנים לא שנא החזו באחת מהשנים אי זו שהיה משעת
למשער ומי הקרקע שנאו להפסידו אבל ומי הפירות אין צריכין לשלם לו שהרי נתבטל
עדותם והמחזיק עמי אין צריך לשלם הפירות אלא שחומה שאכלם שהרי אומר לו שלי אכלתי
ואם יש עניים אחרים שיכולים שיאכלם פחות מג שנים וירדעים כמה היו אין צריכין המוזמין
לשלם בהשערת הפירות על פי אותם העניים ואם הכיר ב עדים על שנה ישנה ולא על השניה
וב על השלישית והוזמו יפרע כל כתובת למשער ומי שנים הקרקע ואם הוזמה כת אחת
מהם משום פירות ב השנים על פי ב כתות האחרונות הכיר ג אחד כת אחד מעיד על שנים
אחד נאמר עמו הוי עדות והוי חזקה כמלוא זומתין משלמין ב האחין התלו והאחר התלו
כת הלמטה כל המחזיק ב להחזיר הפירות אם לא היו עניים ואין בכל ישראל אחד שיודע להן כשיעור
הבתים וכיצד בו שהוא יכול לתבוע פירות אינן ושנה שאינן הוזיל ויש כאן עשרה ולפי משום
חמה שמוזה ט ומחרימין על מי שאכל ואינו משלם וכל מי שעיר להחזיל אם שכרה פחתים
בעיר שהיא מחזיק בו והעוכרים עד ג מין מנלפין מהם השכר פעם שנית ונותנין בעבור
הקרקע ומוקין ותובעין לזה שהשכירה להם

מראה

מבעלה החזקה אפי מיתה
האחרת אם הפירות מעניות

כל

מה ערוך להחזיקם. אע"פ שיש שעה אחת מהיום כי אז נתחייב כי בחתונה ואבד שטר שכנגדו נפרעה
לשעה על שטר קנית אותה. אע"פ שהיה לך ואבד מידיו אפילו הוא מעצמו. חזור וישתעבד מכירתה או
נתנה לי. ושטר היה לי ואבד שומעין לי. ואין זה חוזר ונושה. ואפילו בא מחמת יורשה שטוענין יפה
ממוכיש. אין ערוך טענה אחרת, וכאבד ש"ב ערוך שלך בה המוכיש. אפילו אמר. והוא נ"ט שנים
או שלך בה המוכיש נ' שנים והוא יום אחד. טען המחזיק קנויה ממך בינם פלוני והשיב המעשר
לא יתן דעתו שקנויה ממנו בינם פלוני. והפלוני היום פלוני הוא יומר
שקנויה. כגון הנזכר שערוך המחזיק להביא ראיה שהמחזיק היה במדינה בזמן זה שטען ש
שמכרה לו אפילו יום אחד כגון שיעיד שמטר לו. וטען בת"כ פ. וכגון הלוה בשטר
לוקח כמוכיר היום שמכרה לו. אבל אם אינו מזכיר היום אין ערוך להביא ראיה שהיה בתוך כיום
שקנאוהו לפני שיגיע נזכר על היום ואפילו אמר המעשר אמור כאי זה יום קנית אותה אין מזקיקין
אותו לכך. וכן כגון הלוה שערוך המחזיק להביא ראיה וזוקק בשעה מיום. אבל שטר בשעה
מיום אעפ"י לא אמר ביה זכיתה ממך ביום פלוני פטן לא נתבטל כיון ההוא יום הוה בהליך
למטן ראי כאלו אמר ביומא אתמיר הוה. בהדך אזלי מיכי מכרתה לי כי אתי נתי בההוא יומא הוה
בהדך וזכיתה מיד ממך. וכן כגון הלוה שטר בתוכו שהשיירונה מלעיה הוי חזקה
אין ערוך להביא ראיה שהיה המעשר כאן שעי פשוט שמכרה על יד אחר שמעשים בכל יום שטוען
מוכר בכאן על יד שליח שבא בהשיתו. טען המחזיק מפנטקטתה והוא קטנה ממך בפני אפי'
לא אמך בפני ויש לו עדים שהוא המוכר אפי' יום אחד או שעה אחת בתוכה הוי חזקה טעון
בנוקמת זה שהחזיק בה שיותו שמכרה לו מניה מהמשעבר. אעפ"י שיש למשעבר עדים שהיה שלו
ומי לוקח יש עדים שלך בו בתוכה ראיה אבל אם אין מעידין על הראיה אע"פ שיודעים שנכנסו בו לחזקו
לא מהני שמא היה דעתו לחזרה ולא קטנה " ואם אין עדות ממך בפני נפש אין לו עדים
שקנאוהו שלך בו לא הוי חזקה אפי' אם אמר הוא שלך בו בפני אפי' אם אין עדים למשעבר שהיה
שלו. יחזירנה לו וישב מעשתו מהמוכר שמכרה לו. ואם למחר טוענים קנויה מפנטקטתה שמך לי שקנית
ממך חזר ונטען קטנה ממך בפני אין שומעין לו. אבל אם אמר מהתלה מפנטקטתה קנית סתם ושלב
הופיע עתה קטנה ממך בפני שומעין לו. וכה"ג כיון שאין למשעבר עדים שהיתה שלו אם
יטען המחזיק קנויה מפנטקטתה שקטנה ממך בפני אין מוציאין אותה מ"ל אפי' לא החזיק בה ג' שנים
במצי שהם ה"ל אומר לא היתה שלך מעולם " והלכה כן אם יש לו עדים שלך בו המוכר
יום אחד אפי' אינו טוען שקטנה ממך בפני נפש לא החזיק בו ג' שנים אין מוציאין אותה מידו כיון
שאין עדים למשעבר שהיתה שלו עכ" אבל לשכב אפי' אמר אין עדים למשעבר שהיתה
שלו מוציאין אותה מיד המחזיק אע"פ שהחזיק בה ג' שנים ושוטן קטנה ממך בפני או שיש לו עדים
שלך בו יום אחד לאחר החזיק בה ג' שנים ושוטן קטנה ממך בפני או המחזיק בה ואינו טוען קטנה
ממך בפני ואם אין לו עדים שלך בו יום אחד מוציאין מידו. ואפ"ה יונה נכנסין למה מוציאין מידו אפי'
כשאין למשעבר עדים לוקח כשהולה המחזיק טוען שלו המשעבר. אפי' שהוא עכשיו המוכרה לו
אבל אם הולה לו בזה ואח"כ טען שלו המשעבר אע"פ שהמוכר אין מוציאין אותה מידו. ואע"ג דאמרינן
זכה שיעבד שפיר יכול שהיה שלו אע"פ המוכר עדיף להחזיקה " ולשון המשנה שטען למוכר

בשבילה כח הלוקח שחוזר וטוען ממנו מה שטען לו והלכ יונה כה שיהיו תוקף עבור כיון שכ
שנפשעתו הפסיד עוד ה"ה אומר מפני קנתיך ואיתך לא היה המשער יכול להעלות מ"ל
אפי' אם לא החזיק בה עדיין כיון שיש עשים שהיתה שנוי ונם הוא לא הוה לו שהיה שנוי לפיכך
יאמר לו המוכר אעפ"ש מתחת ידך אין לך לחזור עכ"ל שפיר הכשיר להוונות לו שנשנה היתה
ויש לא נגון שמי היה פועל עלמי בשעה שלך היתה ונקחתיה ממך כמנ שפי היתה שכך
משערים אעפ"ש שיהה יכול לפטור עלמך בשעה שטענת עמו כיון שה"ה לך טענה לפטור
עלמך וכיוב נכון נתחייבת אין לי לקפיל כזה ואם המוכר עמל בין שם המשער קודם
שמכרה לחזיק ואפשר ממנו כיון שמקיק לו עשים שהיתה שנוי אעפ"ש שאמר שמכיק לזה המחזיק
עשר עשו המשער והוה לו שהיתה טוב עכפי המוכר שאמר לו שהיתה טוב ונחנאה הוא ממנו
לא הפסיד כזה כיון שכבר יצא מכלי המוכר שמוכרה לו כה הלוה היה לטעון לו כוב ולמקח
כי היה לו סהלי לבל בית יכיר מה שאומר לוקח שמכבר כעלים שיכשה או לקחה מפלוני אבל אם
אין לו עשים אלא על פיגינו שאין לשוויה נפשיה יוכש ולמקח אבל כשטענן פעם וכנה מיכר קמיס
לי' אין אנו יכיר עשים שהוא טוקח והלכה כה שנשמש אין עיכר עשים שהוא יוכש ולקח כיון
שהחזיק בה ג' שנים וכן היה אומרים הגאונים ז"ל הביא המחזיק עליו שלו המוכר יום אחד
ואמר כך הביא המשער עשים שהמחזיק כאה לקנותה ממנו ועתה אין חפצה אותה אפשר כאו שיוכל
עתה לאלה לחנותה ממנו אינה טענה שיגנאמ לאלתי לפי' אם לקח המשער ממנו משוה כי אם לקח המשער
משלי ואם הביא המחזיק עשים שלו המוכר יום אחד ועתה המשער שהמוכר נזקה אני
אפי' יש עשים שלו המוכר יום אחד אין שיש עשים למשער שהחזיק המוכר נזק עכשיו
זה ונזק אין לו חזקה והביא המחזיק עשים שהיו עד עם המשער אם יקחנה נישן לקחנותה
ושוער הוא היה נזולה ממך למה יעלה לי לקנותה אינה טענה שיאמר המשער אתה נזת לי
להעלות מיכר אתה מחנה שיעלינה מיד הנזלן אבל אם כופר ואומר לא יעלה לך לקנותה וזה
הביא עדים שיעלו כה הלוה יונה מתייבין לזה למשער שזה כיה נזולה שאינה שלו אפי' אם
הביא המחזיק עשים שאמר למשער ליקחה לו מיד המוכר אינה טענה לומר לו אם היה שלך
למה לא לקחתה לעבכיגיטה דוכין ליטה שנן המחזיק מפלוני קנתיך והחזקתי בו
שנ חזקה ליש לו עשים שהמוכר נתב יום אחד הביא המשער עשי שהיו שלו שנתן פעם חנוך
לו מהימנים ג' שנים וקנתה קנייתי לקניתך וחזר המחזיק ואנן חזקה שאמרתי לא כשבי
ג' שנים אלא שנים לבד וקנתה קנייתי לקניתך שומעין לו וכה הלוה יונה לומר שאמר התנה
עמו חזקה סתם אבל אם פירש ג' שנים ואחר כך הולין זה שנה שני שנים אפי' הביא עשים
שהחזיק בו ג' שנים אינו כלום להוליאת כעבלין כך עשים למו ובהוריה ליעקוב שהולך
שלש היתה בילו ג' שנים פחלעשים שמעידין על ג' שנים ואין שומעין חנוך ואומר שמכיר
עדים להכחיש ובבי הכיושנים עכ' כפי אם אמר שנו חזקה סתם ויש עדים שהחזיק בו ג'
שנים שקנתה חזקתו לקניית המשער מתזיק ין אותה כילו אבל אם הביא עד אחד שנים
אחד שמכרה המוכר שתך קודם שעתה בה הוא ג' שנים ומעידין אותה מיד נשיין לך מחזיק
בזולה מינו מה שמכרה לאחר קודם שנתחה החזקה והיה לי לזהר בשעת מכירה שנים ויהיה

הגיש זה נוקט שמכרה המוכר למערער כשהיו בידה קודם שנכנס לעשות אלא
בעלים מכרה לו אין לו קול ולא משיב במכרה ולי לו בחזקה ב' שנים ומה שיינו פחות
קנייתו קדמה לקנייתך במה ששיטר לומר לחחזה ממך אתך שקניתה והחזקתי בה ב'
שנים בלי שיין זה מנע עצמו שלא שחחה ממנו שפה"ר יודע שיש לו שער מהמוכר
שמכרה לו ואם יאמר שפחה ממנו יהבעלים המוכר לרון על כן טה הלי ישניה יום הי"ה
בעיון שנודע לו שיש לו שער עליה חודש ששים שעמתו כדון שיזל מיי בעיה כהיי יודעו והש"
לו המחזיק ואה מיי בגיית להבעיה לי יודעו להויה לפעיית ואפיי היה מערער שעיה לזכות
הגל שעון ושעון המחזיק השוה מקמייה לזכות לו זכות לי מי יחיי פחות כמה לי מי בעל
יחי מיי וכעיה. שעון המחזיק שלאחרי הי"ו והמשערי שעון בין שלאחרי הי"ו ואין
לאחר מהם היה יותר מלחציל כדון שיין לשום יחד מהם עדים או שיש לבעל אחר עדים
לזכות או שעון בעל אחד שהחזיק בה להכיי המחזיק עדים לבעל והכיי המערער עדים
והכחישום ואומר אותם ב' שנים שיאחם יחד המשערי שעון שיאחם המחזיק היה ביד המשערי הני לי"ש
בעל לי"ש נבי והשאל ביד המחזיק ואם לא היה ביד שום אחד מהם עד שהה בעל לי"ש נבי
הכיי היחד עדי יכוה והם בעלמם העידו על התזקה והכיי העד עדי תזקה והכחישו או
לפי תזקה של שכנגדו עדיין כשיעור עדותן שהעידו בעדות האחרונים והשערין אותו
בידו כשכיל עדי האחרונים שלאחר שבעל אחד מהם עדי יכוה ועדי תזקה מחזירין אותו לבעל
שהיתה תחלה ואם זה שהכיי עדי יכוה באחרונה היה מוחזק בה והנידוה מילו כשבא היה
לו עדי יכוה עדה שהכיי ממחזירין אותה לידו ואם היתה בידו אחד מהם ונתנה לאחר
ידו לעשנם ואם התחלה לא היתה בידו שום אחד מהם ונתנה לאחר על ידי עדי היכוה אין
מידי שהמחזיק בה והיה בין שניהם ובעל לי"ש נבי ונכנס לו היתה התחלה בידו
מי שמכיי עדיו כאחרונה שלא שלחוה ממנו כשהיה בעל לי"ש נבי עדיים והוא לא היה לו ידיעה
כשחזר להכיי עדיים מחזירין אותה לו כבתחלה יכול לו היתה התחלה בידו שום אחד מהם
והולידו בו לאחד מהם כשהביא עדיו יעמד שהתה מביא הראשון נאמן עדיים שאומרין אותה
מידו הראשון כן עדיים אין מאמרין אותה מידו הראשון כלין כל לי"ש נבי לא פשיטא בידו מי שהיה
וכן כתב הרמב"ן נראה הלישנא לא מתפרש בזה. שעון שבאחד מהם שהיה שכתבו
והכיא המשלש עדיים שהיה שכתבו מעשם ולא מכרה והמחזיק מכיי עדי תזקה
מוליכין אותה מידו ומחזיר גם כן כל הפירות שהכה אין עדיים יודעים אם על פי שיין
כאן מלו לומר אין זכות נדיי זכות שהכי עדיים מפחישין אותו בין על פני הקרקע בין על
פיהם זכות מגיעל אין סתם שהיה של אבותיו אין מעילין שמא מכרוה או שעון המחזיק
ישהיה מאבותיו שמן שיינו משמע ממנו שהיה של אבותיו משעה ולאי הייו שומעין לו
והייו מפרשים זכות אבותיו לחוה מזה או מאבותיו שאין העדים מכחישין אותו בזה
שאי פשר שאבותיו של זה שהעדים מעידים שהיה שהם מכרוה מאבותיו שלזה והוא
לא אכל עלה שעון של אבותיו שמשמע שיעה לומר שמעשם היה שאבותיו שהכי כן
להשיב על עעמתו של שכנגדו ולומר לא כי שאבותיו ולא של אבותיך והוא שטא לחוק

אבותיו מיכותו של זה כפי אין מפרש זכיו לומ שיבותו לחתוה מיכותיו של זה. את אסכן
יפרש הוא כן בגמ' וכתי הלוקח שיין לו עניים שיבותיו לכהנים אחר אבל אם יש לעניים
שיבותיו לכו"ע אם אחר ואין עשין עשיתו ליה לפרש לכהנים תזר המחזיק ושון אחת
טהיתה של אבותיך אבל קניתיה ממך ומה שעשתי של אבותי לעולם שיש תומך עניך כיוצא
של אבותי שומעין לו דק"ל כן חוזל ושון כי היכ בנא שיינו מותר לכהנים הירשונים את מפרש
לכהנים הירשונים וקש אם אחר של אבותי וקמוה מיכותיך שומעין לו והוא שחוזר ושון כן
כשהו בפ"ב אבל אם אחר מלפני בה וחזר ושון אין שומעין לו לתי"ש שמא למלוהו לעשן ש
שקר וכן אם מהתחה אמר שיבותי ולא של אבותיך אינו יכול לחזור ושעשן של אבותי וקשאוה
מיכותיך אפי בשעה כפני בה בלא שיין שעה אחר ושון כשעשן התחה בפני בה אבל אם
שמא תוך לבה יכול לחזור ולעשן בפני בה אפי למתוך לכהנים הירשונים ופרשכם אפי אחר
תוך לבה של אבותי ולא של אבותיך כגלגול בבה של אבותי ולקחוה מיכותיך והלכ יונה
כה שיינו יכול לחזור ולעשן של אבותי ולקחוה מיכותיך שבה אומ של אבותי ולא של אבותיך
כאן אומ לא לקחוה אבותי מיכותיך למי נמלא שהוזה תוך לבה שלא לקחוה מיכותיו מיכותיו
של הוכשי והויות בשב לין אפי תוך לבה על חובתו כן על"י למי אינה שהמוזה לחכירין שחי"ב
לו מנה כל זמן שלא אמר אתם ענ"י כגלגול משטה אינ בר אבה זה שעשן של אבותי ולא של אבותיך
אינו יכול לומ משטה אינ בר שהלי לזכות עצמו הוא בא והלי הוזה נאוכתו מכב שעה שבא
לזכות בה את עצמו. בא המחזיק מכח שטרו שיש לו שער שקפה מהמערער ושון המערער
שהוא מוני"ם והוזה לו המחזיק את שמ שטר כשר היה לי ואבד ואמכתי אקח כלי זה בא
לי"ם עלי אם הוא כעשן שיכול לק"מו שהעדים שחתמו לו שחר יק"מוהו אז שהוא בעלמו
ז"ם אותו עד שהעדים אבודים שה"א מהימת. ידיהם לק"מוהו אז שכבר שהוא כבר"
ומעמי הין הקיקין בינו. ופלת ובזפם לא שיטעון מוני"ם ממש שאב ואלי הינו מלגין מלו
כיון שמלוה לו את שיטעון שטר אמנה ה"ה אבד לטבח פי אם שון מוני"ם ממש כיון
שהמחזיק יכול לק"מו אין מלגין מיכו וזה הסכים את הלש"ע זל"ש והלכ יהודה בבינוני כתב

עבדים הבאים ומשום שעיה לתוך לא היו ממזיקין בינו את מי"כי שהחזיק בו בשם כיוני
ולא נהי לאב מה לך שיעיה. **נא** המחזיק בכת שעלו שקנה מפקוח והמערער
חתום על שטר המכירה את
שעון שפקוח בזה ממנו אבד זכותו שאילו ה"ה
אמת לא ה"ה לחתום על שטר המכירה אין לך עשאה מימן ליתר שיאבד את זכותו פי שהמערער
היה לו שנה אחת ומכרה לאחר וכת מעד פקוח שנה שני וחתם המערער. ומ"ם המלש כתב
מעד פעם שנה שנפקוח והזכיר המחזיק. אז שמבר המחזיק שנה שיצל זו. ואפי אם אחר ה"ה ט
שנה אחת ומכרה לאחר וכת מעד פעם שנה שהמחזיק וחתם המערער אבד זכותו. וכן נמי הין
אם המחזיק מכר שנה שיעבה. וכת מעד פעם שנה שנפקוח והזכיר המעשה אבד זכותו. בלא
שחתום בעד אבד אם המערער ליין וחתום בתי"ם השטר לא אבד זכותו שיש לקחת השטר
שהלין חותם על קיום השטר אעפ שלא קיים וכל היכא שיבד זכותו בהוויותו אם חוזר ושון לא הוליכו
לו את בתגם אחר עבדים כונו שומעין לו. וכתה"ג יונה והוא שיש בתגם ט חכמים שהוא שיעל שנה

שהכי כתב לו מצד פלוני שלה פלוני ואין שלה פחות מט קטין ואם טען על התגס שהוציא
לו חזקתו ונקחתהו ממנו אם אין כח בידו לישבע ממקום אחר כמנן במנו שאין זה כח בידי ואין עכ
אם החזיק בגב שכם אחר הקונים שהוא נאמן . והלמה כח בפי אם כח בידו יגע ממקום אחר
נאמן במנו שיכול לומר עכ התגי מכחיק לו ונא עכתי"ם התגי שמה שזכה בה מכח הול
הולאתו שלזה שתחם בה אין זו הוכחה במוכה שפי זוכב לומר על התגי היה עכתי של
הא לשמן לומר חזקתי ונקחתי ממנו התגס אעפ שכבר הנחה לו עליו הי"נו דוק מקמי
דנפק מלי ליתא אבל אי נפק מלי ליתא לא מהימן אמנוכה שטענה אמנוכה

מי טה"ל שלוה של אחרים מן הפין שהלסביב והיה ט ללך על אחד מהם ואבדו
שאינו יולט עליו זה מהם היה לדבו לא מבעיא אם ט השלוה הם בידו בני אלם
שאין לו עליהם כלום שכבר אחד ואחד חבירו ואפי אם קנאום מאנוס אחר אא אפילו
אם הם בידו אלם אחד אם קנאם מן אין לו עכין כלום שיבול עתה אחזיר לבב אחד ואחד שעמו
ואיך יבול לעבוד על אחד מהם ואני קניתי מבב אחד מהם בב זכות שהיה לו אבל אם היולו
שלוה של אחר מעולם אז יש לו ללך עליו ממה שפשך וילך ט בקלקה בא זה מקום שיבוך
בעל השלה . וכת הלמוס אם החזיק בגדך ואמ זה ובבי אין מסלקין אותו ממנו אא בדיין
בגוכה . יש שאין להם חזקה שאפי אם יחזיקו כתה שכם בשלאחבים מחזיקי
ואין מועיל להם אבל אחבים מחזיקין בגבמיהם וישאינן מחזיקין בגבמיהם אם
אחבים ולא אחבים מחזיקין בגבמיהם . כיצב השותפין אין מחזיקין זה עב זה שאם היתה
בית אחד מהם כמה שכם אין לו בה חזקה בין אם החזיק בלוה ושוכן שמכבה לו או בהבה
לו בין אם החזיק בחניה ושוכן חלחנו וזה הבית לחנה . אינו ממן וישבע שכינגו שהוציא
כנבין וישלוהזק שיכנס בשלים שהוא שותפו ובא אם אין לו עב"ם שהוא שותפו אא עב פי
המחזיק שאומ שהיה שותפו אבל מכבה או נתנה לו ממן במנו שלא היה שותפו מעולם
כלל בשאין בה בין חלוקה אבל אם יש בה בין חלוקה מחזיקין זה עב זה . ויש מפבשי דוק בשמת
בלוה אבל אם מחזיק בחלה . ואומ חלקתי עם אבל לא כת לו אף בחלק עמי יש לו
חזקה . ואא הגיש זב כת בקבבין הגישוב . וכת בשב העיטור פיתין אינו כשותפין ומחזיקין
זה עב זה . עשה שא הגיש זב . למלנו ביובן ושמשון יש להם בית בשותפות ולי החזיק בו בבי
ביובן ולא מיחה ושמשון לא היה בעיב אם הועיל חזקתו לבי ביובן בחלה שלו שאמ לא
חשבתי למחות הואיל ואין מועיל חזקה בבי שמשון והבית עבין בשותפות אין בבירה
השובה לא ידעתי טעם לזה הועיל חזקה בבי במלקן של ביובן היאך אמר לא חשבתי למחות
כיון שאין מועיל חזקתו בבי שמשון וכי בשביל זה שתוק ניניח פיתו להחזיק בחלקו של ועל
לבבין מי שקנה חלק השותף האחר ושכי חלק השותף השני לא היה ש חזקה כי יאמר לו
מכבתי חלקי כי הכי קהוא עבין שלי ושל שותפי אין בבירה ובבר לא חשבתי למחות אא ואי
לא נתלקו אא אם יש בשותף חזקה בחלק חבילו אבל אחר המחזיק בחלק אחד מהשותפין פשי
שיש לו חזקה אף אם הועיל חזקתו בחלק השני . הבן שמותר עב שומען אבל אין לאחד מהם
חזקה עב חבילו שהחלק מעב שותפין מחזיקין זה עב זה . אין לו חזקה בבשי אשהו אפי

חזקה בה אבל יש לו חזקה עכ"ל שלנו אחרונה אפי' אם אינו יכול שבזמן הקנס לא היו בתורת
גזלה כיון שקנס אחר הוחזק עליה גזלן ואינה מתחת ידו נתורת גזלה שכאין לו בה חזקה
לענפ"ד. ויש לומר שיש הבדל יכול שעשה התובה במוכה שאחר אעפ"י שאין עדיין שהשיב זה
הקרקע שאחז לומר החזרתיו לך ונקיתיך ממך אחר כך יכול לומר שאין לו חזקה להקנס
יכול בוכי שבא לידו בהשלמת אומן אבל הכא שאינו אלא שהוחזק בגזלן עליה לומר
החזרתיו לך ונקיתיך אחר כך ומסתברא שאין לחלק כיון שהוחזק עליה בגזלן שוב אינו שאחר
גי' אין לו חזקה בשל ישכר אע"ג כשעה הפך זה הנעשה בשלחו שהוא אם וישב שקנה מאחר
קרקע היכול שהיה של ישכר לינן כמותה ואין לו חזקה אע"ג בשעה. שעה זה ישכר המחזיר
בפני קטנה הגדי ממך אין הכיצד שעה שקנה ממך שאחר במקח שהיה אומר קנית ממך ולא
החזיק בה הגדי ונתבייר ושהתה בידו ב' שנים אחר כך ושוטן קנית ממך אחר שנתבייר היה
שאומר שאינו נאמן. ואע"ג הכיעש זה היה אומר שהוא נאמן מילי להנה אישכח הבא מחתה בגי
שאאמן לומר קנית ממך. אין מחזיקין בגבעי קטן ואפי' שנעה ושנעה ליון כאחין וקן חזקה
בגבעי אחרים אינה חזקה. וכן כתב הרמב"ם אחד שוטה וקטן אין אכילתם ביאה אפי' שאין
להם שעה כגי' שהעמוד הקרקע בידם וקן המחזיק בגבעיהם אין אכילתו ביאה עכ"ל.
והרמב"ם כתב שקטן שהיה חזקה ביאהו נמי לאו בר איזדהוני בשעה אפי' אחד שנים
והיה לו בבעלים למחות ומסתברא. כגבי הרמב"ם שלא משש למחות כיון שאין מעשה קטן
כלום והיכא שיכל בגבעי קטן ואחר כך הגדיל הקטן והיתה ביד המחזיק שני חזקה ואיכא
טהגדיל כגון הי יהודה בגי לוי בהא איכא פלוגתא דרבוותא איכא מאן דאמר חזקה ואיכא
מאן דאמר לאו הכי חזקה. והרמב"ם כתב אחר שכתב ב' שנים קנסם שהגדיל ושנה
אחר שהגדיל אינה חזקה עד שיעבור ב' שנים כיעודות אחר כך. ואע"ג הכיעש זה כתב שיעוך
חזקה כיון שיכל לתובעה כשהיה קטן לא יצא שהיתה שאינו שימחה. וכבר הניח חילק בכתב
בהשגותיו. וכתב אם המחזיק בגבעי קטן אפי' החזיק בו כמה שנים אחר שיגדיל אינה חזקה והוא
שבא המחזיק מכח שעשתן הניעשה שהחזיק עליו כשהיה קטן ושוטן לו שמחל לו משהיגדל
אבל היכא שיכול לומר לו ולישבע תזרתי ונחלתי ממך אחר שגדלת והחזקתי אחר כך שנים
חזקה. הני חזקה וישבע שבך עשוק אינו אם החזיק הבא בפני הקטן אחר שגדל גמלת בגו
יכול לעשות שחזר וקנאה מיורשו קטן אחר שהגדיל וזהו שכתבו טועמין ליתא שכל אם אינו
יכול לבא לחלוקת זו העשה קטן שיגדל שמחתת טעמה כיעשוה הוא צד אינו טעם
כתב המחזיק והקטן שגדל אחר כך וזה טוענו קטן הי' כשבא הקרקע זה מכשיחך וזה
טוענו אתה ילדה ואתנת ואינו טוען חזרתי ונחלתי ממך ואחר שגדלת אינו יכול לישבע כבן
ובהא אמרי' אין מחזיקין בגבעי קטן אפי' הגדיל עכ"ל. והא ליתן מחזיקין בגבעי קטן ונקט
בשיטעון עה"ב של איכא אבל אם אינו יודע הני חזקה כמאן שהיה טוען את היתה של אבי
מעולם. ואם המחזיק כה בשם כתב היאב ואחר מות היאב בא בנו הקטן לשעבר ואינו
אין שומעין לו ואם עליך להביא עדים על חזקתו מביאם ומקבלים עדותם אעפ"י שהתעבר
קטן נקי"ל לן אין מקבלין עדות בגבעי קטן הכא מקבלין כיון שהחזיק בגדלות והוא עדה בחזקתו

ואפי׳ אם יש קול המגיע החזקה כגון ש׳יש קול שבעירת משטונה באה עדנו. פי׳ שאין
תושבין בו כיון שאכלה ג׳ שנים בתי׳ הגב אין קול שבהעדת משטונה באה לידו אין לגבי בעל
החזקה בשטיל הקול. וגב נשכם פי׳ שהקול מבטל החזקה. וכן פה הנמצא ולפי הע״י. ופי׳
הכ׳ יונה אה וכבי״ה אם שיש יש קול בבתי׳ הגב קונם שהמחזיק בה ב׳ שנים שהיתה משטונה כילו
לעגם יגנעה. וכאי השנים ההם יחבי מוהתיבי הם אם הניח חזקה שיין לך מחזקה בגובה מזון והיה
לו ליהנה נשערו כיון ש׳יש הקול שבמשטונה באה לידו מפני הקול לא המחזיק יבי הם נתחוה
יבב׳ אם המזיק בה ב׳ שנים בתי׳ הגב קונם ש׳יש הקול ואמר כך מה הרי חזקה ומקבלין עדי׳
חזקה אפי׳ בפני קטן וכן הי׳ מפקנה יש הלי׳ע זל׳. ואם המזיק בה המחזיק ב׳ שנים בתי׳
הגב ובשעת מיחה הגב היתה בחזקה הגב יבב׳ לא המזיק בה ב׳ שנים יחב שהלי׳ך מיד
המחזיק ואתה הכית בן קטן. כגון הלי׳ הוזה בפלוני ואעפי׳ל יונו בחזקה הקטן ויין מקבלין
עדות המחזיק להחזיק בה כיון שהבן קטן ובעל בחזקת יבי׳ בשעת מיחה. ולאחר ל׳ יב׳ל הקטן
יבי׳ המחזיק עדיין אם מעידין שהחזיק ב׳ ב׳ שנים לבי׳ הגב מעידין יונו מיד הקטן
ונותנין יונו ליד המחזיק יבב׳ ובעל בגטות הגב בשעת מיחה טען שלא שהה בשוקר ב׳
שנים יחב שהלי׳ך ב׳ ביני ואשנים הב׳ ביד בגי׳חב שי׳ב׳ל׳ין מעידין יונה מיד ואבב מק
שהיה ביד הבן בשעה קטן יהיו מעשיה לשנים ב׳ עד חזקה שלי׳ב׳ל׳. כגון שלי הלי׳ הוזה
בגיענב מיכד שמיכה ליאובן יחב בני יאפעדופא על כבי קטנים או שמנהו ב׳ יחבי מיתה
ליאובן וקיימו בן שהוא כשיי נעשות בפ׳ עבי היתומים ונעמד בהם עמהם ומכרו להזכים
ובעל שהיה מי יאפעדופא על בני ליאובן הקטנים החזיק שמעון בחב משלותו של ליאובן שנים
וכגה ונעמד שבעל הקטן בן ליאובן ונפהבח בני מהיאפעדופסה הבגבן ליאובן לשמעון אותכי
השנה והכיא עדים שהיא של אבי׳ ושמעון טוען שקפשה מליאובן והחזיק בו מפעיהת ליאובן עד
שהה שבעל הקטן כפני בני היאפעדופא ועלמיחה בו ליאובן אותה שעה שהחזיק בה בתי׳ ונפל בני
היאפעדופא אחר כך ניין לו לבן ליאובן עדי מחיה לא מיבי׳ן ואי מעבי היאפעדופא יב׳ בעמעון קטן
הי״ת וכיון שהא החזקה בתי׳ יבי׳ב׳ ב׳ שנים אין מחזיקין בגבם קטן ויב׳ תושב שהא מיתה היאפעדי
כי ליפשל שפא יהב שזה הקטן היה שבי׳ב וכן שקי״ת מחזיק שנה בשנה קונם פעיבה יבב׳
ועבלן לא יהב בני שהיה שבי׳ב ש׳מחה. וכן נמי אם לא החזיק שמעון בשנה בתי׳ ליאובן כבל
אם שהחזיק בה שחב מיהה ליאובן יחב חשב חזקה עד שבבלבן ליאובן ונפהבח בו מיאפעדופסה
והנגבם ליאובן משמעון ועמעון שמעון כי מעבי היאפעדופא קניהי השלה והחזקה בו ב׳ שנים
ויבב שעבי ופא מיחה בי בני היאפעדופא וכן ליאובן עמעון ליין מחזיקין בגבם קטן ובבב׳ הקטן
מיאפעדופא קנקט ש יהב שיין שע תזדהד בהה״י ש עבא יהב מבשער אחל ואם הפל״ל
השער איהו ליפסי׳ל יעפשיק ואפי׳ אם לבבי׳ך אחה אה הוא ליאפעדות אעפשר כש שיין לי עהיהיך
על קקטן עבי כי ליפשר שפ קניה אותו בעלם מבני היאפעדופא ובני ליהה לש״כ כגון שעפשר
או הבך למיהה ה״ס. ואפי׳ אם הוא כאן ומוזה בשמעון שמכרו לו בעמעון כן ליאובן בבב נפהבח בני
מיאפעדופא ואיבן שמע עבי ואי׳פשר שעשק קינופא עבי ואין לי להחלין עבי ואי׳פא מיון לבבי
למיהה כיון ליאפעדופא כמו אביה״ם ויכול למכור קטן שב׳ הגמ״ס להזכיה ליבן כבין אב״ה

ואם שוכן שמשון שקנה השדה מהאפטרופא ויש לו ערים שיכל בו בשעה שהיה לו
אפטרופא והתלוי בו בשטר ואפ"ה אינו נראה בעיני שהרי חזקה שמשון חזקה
איתן היא האפטרופא כאלו היתומים לשון מחזק ט' אפטרופא שהפקיד מפקידין ליה וכיון
שגבי מיתת הבי הפקיד והאפטרופא עליית הוא וכבר השלימו כוכשנתגדלו לתקוני שנהגיך
ואפ"ע שעותי עכ"ל. היכים שהוא יכול בשדה פלוני אין בה חזקה אבל בעבד בית מחזיק בשל
היכים כגון כרמי בתי אבותיהם שנהגו לעבוד כל השנה של המעפחה הם ואינהגיהם ואין
כאלו לפנים לפי אינו חושש שיאבד היכים כל התיבות ב' שנים ואחר כך יאבד הוא כאלו אבד
יכים אחר שיוכל כל התיבות ב' שנים יש לו חזקה ואפי' יכים בתו אבות אם הכיל יכים אחרים
לשנה והוא אינו שבר עמהם הני חזקה כגון עבדי אינש דשתו יכים. פירוש ושהיה אבד אם
הוא עבד עמהם לא קפיד בעל השדה ואפ"ה הני חזקה. כל היכים מיאימתן ושהתה בידו בשנים
אחרים יש לו חזקה. היאומנין שקן בנין או מתקנים בשל בעלה והיה בשותפים כמה שנים אין להם
חזקה אבל בעל הבית מחזיק בשלהם. כל מיומנותו יש לו חזקה" האפטרופא אין לו חזקה
בגלם. בעל הבית אבל בעל הבית מחזיק בגלמי. כתב הר' יהודה בבלעטש אין לו אם התתיל
אפטרופסותו בשנין קטנים שנתיי אין מחזיקין בגלמי חטן אפי' הגדיל אפי' אפטרופא על בגדול
בנין שמנהו אלם בשעת מותו על בני הגדולים. או שמנהו כ"ד בין על בטח החזקה או על התיות
הילדים מן החזקה בין שהוא אפטרופא מהתומים שמתו אבל בעלה בגלמי אין להם חזקה
על ע"י לו מיאפטרופסותם. וכלו מיאפטרופסותם ושהה בידם ג' שנים ולא מיחו יש להם
חזקה עכ"ל. ונראה שיש הוא אפטרופא בשנה ינועה יש לו חזקה בשנות אחרות מיני והוא
אבוך שהוחזק בזה בשנה ינועה יש לו חזקה בשנות אחרות. אעפ"י שאין נראה כן מלבני
הלמדנים שכתב האפטרופא כין שהוא על שדה זו בין שהוא על שאר נכסים. בין שמיחה אותו בני
היתומים בין שמינו אותו כ"ד ונראה היתומים בין שמיחה אם אפטרופא על הלמתן והכסתה היו
והם מתהמשים בשותף אין להם חזקה. כתב הר' יהודה בבלעטש היתן שיוכלין עשותן אחרונים
אחר להם היא מילתא ליתה כמתא ותמות באב ובן ואשה ובעלה כין שתפח ואשה שתבעל
הלי הן כשאב בל אלם משתעבדי אתין בין תפחן וכין עתקתן הלי הם כשאב בל אלם אבל משיקול
הלשון יש נמן לפקפק אם אין מוכחין בניקהן קרוכין פה אחד באב ובן אפי' אם בל הלאתם בי תד
אין להם חזקה זה עבזה. ואפ' על פי אם מוכיח היא עבי אתו כגון שהאמד עשיר והשני אין
לו כלום דר' בבית חמיחה אתו אין יכול להחזיק בזה הבית ואם כן הבית והשכיר אין מחזיקין
על בעל הבית. בן הבית הבל יתן שהוא בן הבית והשכיר כל ימי שכירותו הוא בבעל אומנו ואינו
ואפטרופין הם. והמחזיק בהקפשות כגון החנוך שם עשים וכן הכתוב בזמן הזה אינה חזקה
שמי מוחה בעבור ההפלש שאם יבא בעל השדה אלם אומרי העולם. יבא בן לקבל הפירות נעשה
העשים כיהיו אינה על שיעורכו העניים ואם יעשו קניהו מן עובי העיר כלבד שמוכרין הקרקעות
אם יהיו בעל עובי העיר יש לו חזקה אבל אם עוכרי עיר שהבאו להם בעל עובי העיר או מהו
נראה כן ונראי אם מכרו בעל עובי העיר הוה כיה קלא וכיון שאין עכשיו מי שיעיר בזק יש לחוש
עליהם אין שטר שיהו קרקעות היה הקלש וזה אין בו של עוה ואפ שטר בתה שהוא עוכן לאוכל

כמ"ש עכ"ל. מ"ל שיכל עשרה בתורת משכונה שוכרין לו בה מזקק בפ"ג ש"מ שכתבת משכונת יכל להוכיח. אבל אם אין לו קול בעצמו וה"פ למעשה. ומ"מ עלה עובד לממשכן למתות בפרוף בב"ב ומ"ש רבינו וה"ש שעל המשכונה אחר ש"ש בשבועת הובר ויעשו לחות הוא בי"ד כההוא דמשכן פרקמא לחבריה בעשר שטרי בתר ביומא ב' שט"א ולא נתבטלה לי מועב ואי"ש אבבשוא ליה בעשר משכונתא ואמינא לחומה ה"א בי"ד נתנה הממשכן לבעה בתנה ותזר ונעשה שער מכירה לבעל המשכונה ואם יקנא שטר מכירה אינו כלום ואפ"ה המשכון יהיה על המשכונה אינו אלא כמלוה על פה. וכתב הרמב"ן ה"א ש"ש בה בתורת משכונה אין לו בה מזקק לעשם אפ"ה אם יהיה שעל שבעה ימי המשכונה יש לו מזקק. ולפ"ז כתב ה' יהודה ז' כגלעדי. ומדברי הרא"ש נ"ל דיקוק כדברי הרמב"ן. וכתב הר' יונה העירוה"ש שטרה זו משכונה אינה אינו יכולין לכתוב שטס אפ"ה החזיק בו כמה שטס אין לו מזקק ה"ש שטרה משכונה אינה מהס אבבה נ' שטס משכון בשטרה ואינו יכול יש לו מזקק לפתס משכונה שהא. נימוקו ש"ל נתון שכון שמשון בתורת משכונה והיה לגיזבין אינו שמעון עוד תביעה אחרת עליה ואינו יכולה להוציא מידו. וכל ימי המשכונה ואינה לעבב השכר ושכר פירותיו עד כדי התביעה ש"ש לו אינו שמשון ונהחזיקה לו אחר כך אם יהיה לה בתורת משכונה אינו שמען אפ"ה אם החזיק בה נ' שטס אינו יגיד בהחזיקה מ"ל כיון שכבר ימי המשכונה. אם אינו יהיה שמען עד התביעה האחרת כמו שהיה יכול לבבוש שער המשכונה ולשעון לקוח הוא בי"ד ונמשכונה. ומ"ה הר' יונה לוקח שאבד כבר מהפירות כדי התביעה שעשן עליהן הוא שמען לעבב כמובן בתנו שהיה יכול לומר לקוח הוא בי"ד. אבל אם נתן לו קונס שיאבד הפילות אינו שמען לעבב התביעה כיון כמו שהיה אומר לקוח הוא בי"ד שפא מלינן תנו את שבא נמי שבא נתנה בממון. מהיך עה"ק יכול לזכות באותו ממון עצמו בטענה אחרת אבל הכא מ"ל כשהגיה ש כדי ימי המשכונה הקרקע הוא בחזקת בעלים ואין להוציאו בתביעה האחרת כמו לקוח הוא בי"ד. ואם אין יכול שיכל לו בתורת משכונה את קול. שא שיכל לה בתורת משכונה אם אינו הקול חוזר שהחזיק בה נ' שטס אינו שמען לעשן לקוח הוא בי"ד כדפרישית לעיל ואם אינו הקול אחר ששהה בילו נ' שטס. ואי"ש אם היה שוען לקוח הוא בי"ד ממון כיון שהחזיק בה נ' ששה בשופי קונס אינו הקול אבל אם אינו שמען לעשן לקוח הוא בי"ד כדפרישית לעיל ואם אינו הקול אחר ששהה בילו נ' שטס אינו שמען לעשן לקוח הוא בי"ד ממון שהוא"ש בתנו כיון ש"ש הקול ש"כ לה בתורת משכונה אבל אם אם היה תפס לעשן לקוח הוא בי"ד. ומאשר הל"ן כיון דאזבן לעשן לן הין כינו נפן יכול שמשון אם מה שמשון ובא לעשן כבר יכול שיאם הוא לענין ש"כל לעשן לקוח הוא בי"ד ממון עד כל הפירות שאבד עד כדי התביעה וכשיגיע יכול לעשן לקוח הוא בי"ד אפ"ה ממון עד התביעה האחרת אינו שכתב כתב הר' יונה ש"ש בין שהם האבמלטיש בעשרה בגיץ מין בעיקר השעבוד שהיא התביעה האחרת שיש לו עליו בין בעשרה המנה שהיה לקוח הוא בי"ד אבל בכך ה"תומים שאין להם טענה כלל נגד שבועה. אינו הל"ש זל כתב כל מ"ש ואבהן למעשה והשבע טעניין להתומים אפ"ה בשמע. יכל לתובעה בתורת משכונה ואבהה בשטס ואין שם שבועה ניון

נתנה משכונה ואומ שעיין יש ע להחזיק כה נתנה משכונה כ שטס ואין ע שער נאמן במנ
טעס היק אומ לתוך הוא כילי. ומה הל יונה ולא הוי מנו להנעין לפי שיבב זכה בקרקע לפי שעשתן
משעה ש ילדה והחזיק בה לה שנס בחזקה דעבד בלוקיץ ואפי למאן דאמ המקנה
נבי מלוה אומ ה ונה אומ ב היינו כשטר לויעה שעבדיה לפיכן לקוחי אינ קאי מי והל זהיכ
ביה ולא כביש ביה לפי זס טעון היה לי שטר משכנתה ואנן אינו טוענין לפי שהמלוה נזהב בשטר
המשכנתה עב ש יבנו מי המשכנתה שעיד ע לויה שממושכנת ביבו כיון שאינו בא להחזיק
בקון בעוף הקרקע ונב נבנ שטר לויכא כישתא בעשת המלוה ממון במנו. ונב אפס פסק שפי
אס טוען המלוה שטר היה לי ואבד נאמן לומר שהוא לה שטס במנו לקוחת הוא בילי. וכן נהגי
הגיעי זל וכורן שאין נקס חזקה היגנ מק כשבאין בעשת חזקה ואבנאס ע נהס
עלים שנקמנס אפי לא היו נתנה המשכנתה ולא עשו ע שטר אנ טעילים
שנתנוס ע במתנה מתזיקין אותס כיבו מוך מכנזין ובעל כנבי ישתו. ואשה כנבי בעלה שאפי
עלים מעילים שמכרוס לא מהני ליה. ולוקח עיקתה במשנה טמונין ואבאס קונה במשנת שאין
טמונין קונה והעוף טונה והוא אוכל פילות. ובעל כנבי אשתו נלי כנבי מלוג שנה מהני ליה
ליה. ואבבבנ שאיר נכסיה בין כנבי אין כנול בין נבנ שאיר נכסיה לא מהני ליה אלא שיכולה
למכ נתהנות עשיתי לבעלי. והמה הה שלין מ כלין נכסי אין כנבי ויכולה למכ נתהנות
עשיתי לבעלי. ואפ הגיעי זל כה כמכיר הילשונה. ונזון אפי אס מעילים שתכיר לו ועשה ע
שטר אינו מועיל שמתחת. ליה עשה ע בם השטר. והמה אפי עשה ע אחריות אינו מועיל
אעב ובקחת מהמקריקין. ומזר ונחת מכעב הבית ומחתו בעל. אפי עשה ע שטר וקיים ע
שס מכר עניו אחלי מהני שאל מקריקין שאינו מקפיד אס אין בעה משעבד לעקח ונמי
הילכך כיון שמוציא שעבד מ נכסיו ואי נמי מחק ע בזון שאנסו ע האחריות לא קנה מיהו
בבזון שאינו הולב נפשות על עסקי ממון אפי שהוחזק בזון עב שלה זו ואי כי היכי דאמי שס
הוחזק בזון עב שלה זו יש ע חזקה עב שלה אחרה שאין לחתות בה נשנה זו שתופל
עליה הכא נמי אין יכין לתלות בו עב שעבד הנכסים והשעבד כשלה אחרת ומי הילכך
אס פה ע שעבד קנה עב" ואס העלים מעילים שאנו טוען לו ומי השלה אז לא ינצא השלה
מתחת ידו עד שיחזיר לו הדמים. ואבאס מעילים בפנינו ההמה שקנבם ממנו מה טוען שאנ
קנל ממנו כלום עיד להחזיר ע השלה בא ומים שמתחת ידיהו הושרי להנות והיא נא ה ני
זכיה זכיה אפי שטען המשנה ומק כשמכר מוכעת ואבל לא מכר מולעה קיימ ע הגיע
וזכין זכיה זכיה. אפי אנסוהו למכול שלה ידועה ולא מצא המשנת כשקבם שניבל שמתחת
אוכם מיבר ונא הוה ליה לא שתמוני. אפי הכי הוו זכיה זכיה. ומי. אין אס ניבל מולעה מכבול
המקח אל באונסא דאחריני. ואבל באונסא דידהא ליה מועיל לא מהני ליה לבעל המקח. לפיכן
עליך שיכירו העלים האונס ואפי באונסא דאחריני אס לא אנסוהו בפי על הכיסה השלה אל
שאנסוהו ליכן מעות ומחמה שהא היו לו הוערך למכבר הי זכיה. אבל שמכר מולעה. והמכם
כה שיין הכבל עליך לתסור מולעה כשמוכר לבזון אפי בגי מולעה המכר בעל כיון שהוחזק
בזון עב שלה זו שיינו לומה שאנס תכירו עב שימכר ע שלה שזה האונס אינו נועה לבעל ולא נא

עיין כלום. נפ' אם לא מתר המוכר הפגם מוכיח מכרנוהו וכו' אבל זה שהנתוק בזמן המכר
נעל בבא מועצא ואין הדין כן כתבתי. ולקמן בסימן רכ"ז המבואר עוד ביו פרישת מוכיח.

כל קמן

מן שאין להם חזקה כיוצא יש להם מזקה אם שהתה בידה ג' שנים ושנתן אחה מכרה
לי אפי' אם מוכה שבאה לידו בתורה יומתנה וכיוצא בזה ונזקקת את שטוען שקמק
אחרכך יש לו מזקה. אבל אם טוען שיבשה אין לו חזקה ואם כן הכן אם טוען שיבשה מיכי אינו
אין לו חזקה וכן על פנים. אבל אם טוען כן הכן שיבשה מיכי יש לו חזקה וכן אם טוען הכן נפל
הוא לי מכי שמכרתה לו והוא בעצמו החזיק בה ג' שנים ממן כמו שהיה יכול לומר
מכרתה לי חוץ מכן נזקן שאפי' אם הוא אחה שהוכה מיכי אינו מועיל לו אלא יאמר כפי מנה על
כי המשנה והוא החזיק בה ג' שנים. וכה"ג הגאון בעל החזיק מן הנזקן ג' שנים
ונותן כפי המשנה והוא החזיק בה ג' שנים. וכה"ג הגאון בעל החזיק מן הנזקן ג' שנים
ונותן כפי המשנה שמכרה לי מיכי והוא החזיק בה ג' שנים. וכה"ג הגאון בעל החזיק מן הנזקן ג' שנים
ונותן כפי המשנה שמכרה לי מיכי והוא החזיק בה ג' שנים. וכה"ג הגאון בעל החזיק מן הנזקן ג' שנים

יש חוקה שאינה עשוי הקרקע להשתמש כגון שהחזיק להשתמש וכשער ימיל
תשמישן. שאין המקום פנוי לבעלים כיוצא כיוצא כיוצא שהיה ביתו ממוך לחלר שמשון
והלה אין מכיחו לחלר שמשון והחזיק בו ג' שנים ושנה שכשנות הלה אין שקנה ממנו להלה אין
או שהנה לו במהנה הני חזקה ומשתמש בו כל זמן שיכלה. ומעבר את שמשון מלהשתמש בו ולהתשב
כשכא להלה אין נאמר שהולה אין והחזיק בו ג' שנים. כגון שמשון לחמות בו וכיוצא להפיכו
לו ובעוד שהא המילו שמכיחו שמשון שם מלעונין בעל הדין לשוני להשתמש בו מפני שמזיק
לבעל חלר בגיתו. אבל בעל החלר יכול להשתמש בו כל זמן שיכלה שהכיחן שם אין בעל הדין
יכול לעכב עליו בזה בעל החלר אין לו חזקה שאין בעל החלר חושש לחחות
בו כיון שהוא פחות משפחי כפי כן הדר ג' כיון שחזר ג' יכול למוען כל שעה שיכלה לבא להפיכו
ובעלמא שם משתמש עמו בעל החלר. ואין בעל הדין מעכב עליו ובשעה שמוש בעל הדין עליו
פליני וכן הוא פסק שבעל החלר מעכב עליו וכן. והורה מכר כיון שהוא קטן ואין בו השמיש
קבוע אינו יכול לעכב עליו. והלוה והכ' הורה שלטוט פסקו כרב הוסף וכן פסק אחי הגאון
ז"ל. החזיק בזיז בעל עפח כמשך ל' עפחים כאורך הכותל. אע"פ שבעל ל' במשך עפח כאורך
הכותל. ושוען עכיו שקנה ממנו לעשותו בעל ל' עפחים כשישב משכו או עשותו משוך כפיעו
בפי שהן ממן יכול לעשותו ל' עב ל' אבל אם החזיק בזיז בעל עפח במשך ל' כאורך הכותל אינו יכול
להשפים כפי שעלך משכו אע"פ יכול לעשותו בעל ל' ולא יותר. אם החזיק בזיז בעל עפח כמשך ל'
אינו יכול להשפים כפי שהן משכו אע"פ שיש כמו שהוא. וכן פסק הרב שהוא בעל עפח כמשך
ל' יש לו רשות לב להשתמש במשך ל' שהחזיק. והכ' הורה שלטוט קופיף שיש יכול להעמיד
בו חפלים יכול לשוני החלר ואין בעל החלר יכול לעכב עליו לפי אין בעל הדין יכול לבנות בזיז ע"ג
שהחזיק הזיז. ואע"ג הגאון ז"ל כתב שאין יכול להשתמש על גבי זיז אבל אם שהחזיו אין לעשות
חזקה. והלכתא כתב אפי' אם אין בו עפח אם עשה מיחה לפי תר הוי חזקה אע"פ שאין בו כשיעור
רוחב עפח החזיק בגוף החלר כגון אם כלה בעל החלר לבנות התחתונה הזיז לבנות העליונה בעל
הזיז מעכב עליו. ואם אין בו כדי שיהא החזיק בגוף החלר וכן עשה שכלה בעל החלר לבנות התחתונה
ולבעל השמיש אין בעל הזיז מעכב עליו. כתב הכ' יהורה שלטוט זיז פחות מעפח אין בו

חזקה כגון בין אם קבעו בעל הגב בין אם חבשו בעל המצר אין בו מחזקה ועדיין למחות בו אין בעל
החלב יכול למחות בבעל הגב מלקוצבו שאם יבוא לקוצבו ולהשתמש בו כבתר פשט אין בעל החלב
יכול למחות. וכבר שפט ישתמש בו כחזק בעל משום היזק היא. וכן אם בא בעל המצר לקוצבו
בכותל של בעל הגב כיון שהוא פחות מעשרה אין בעל הגב יכול למחות בו וכבר זה כופין על מדת
סדום ותובע בו תשלום. ואין בעל הגב יכול למחות בו ואי משום היזק היא ליכא לבעל הגב ומשום
חזקה נמי ליתא כיון שאין בו טפח אין בו חזקה. אי משום עשרה היזק הכותב זיז שהוא
פחות מעשרה אין מכות אין יכול למחות בו משום כבר כבר ש"ש בו ה' היזק בכותב אבל זיז
טפח ש"ב בו חזקה ש"א זה מהם שהחזיק בו ש"ש בו חזקה בין בעל הגב בין בעל החלב. שאם החזיק
בעל החלב בבעל הגב משתמש בו וכותב עליו כל מה ש"יכול ומעשין עליו כל מה ש"יכול לפי כותב
הזיז שהחזיק בו ואם החזיק בעל הגב בבעל החלב יש לו חזקה בחלב במקום שהחזיו ש"יכול לעשב
בבעל החלב שלא יבוא התחתיו בבעל הגב ואם תחתיבתו אין לו למחות בתחלה זה בזה
עב. ואם מסתכב בעל שבעל החלב שאם זיז פחות מעשרה בכותב בעל הגב בבעל בתו והוא לחזות
פחות מעשרה אין יכול למחות מוך בשימוש קיות כדפרישי. לעולם שבעל שבעל החלב מניחו שם
אין בעל הגב יכול למחות בו מלהשתמש בו. כה"ג ישעיה בעל זה לא מיירי. אבל החלב תביו
כשאין לו בו פחת ואין תקון. אבל בחלב העומדין ש"ש עליו פחתים ותלועות אם מצא להלי
זיז לפני חלונו נשמש עליו לפני תלונו אין יכול למחות בו שהרי מתבזה היא אותו ואת יעשיך
לו היזק ואם נפגמו בעבור כבד הזיז אינו יכול לבנות חמש תלועות ה' יבר יכול להלים בם זיז.
ואוכן שהיה בית אחד תחילו של שמשון ועשה נשפת בו על פני גודל הבן מזחלה שמקבלת המי
הבאין מלמעלה ולכך עליה מדישה היחד לישה העשן וילאין שם ונופלין לחלל שמשון והחזיק בה
ב' שנים בעשרה שעושן שמשון מכר את בתו ע"י נשואה לעשותה. ואותם עושן שהבא והחלל היה
לאחד ומכר לו החלל ולו מכר הבא ושלא שזכיה בחלון לשפוך בו מי בית הניו חזקה. אין שמשון
יכול לבנות החקיה כלל. ומוסיף לה כמלא במזחלה של אנשים. אלא לא נתנו לו להתרחב אלא כדי
נשא עץ יכול לבנות התחתה. אבל הגיע זמן הכיאון בפחמין ויין ונעשתה. ואם מתן עגול
בפי המזחלה לקבל מדי המזחלה להחזיק קיות המים שהכותב זה הלשנך בבעל ליכיל תלי כדי
של שמשון והחזיק בכשעשה אינו יכול למנוע בבעל החלב מלבנות התחתיו את יכול לבנות התחתיו
אבל אינו יכול לו לשהעשוה לבנות אחת ולא לשנות בו כלל. שאפי אם הוא אנוך אינו יכול לחלי
והא הגיע זמן. מי נוח ש"ש ן קלה עשרה בעבי המנזב שאין המים מחלמין יפה בתחלה אעפ
שאין לו בזה היזק. אבל בבא עשרה כופין על מדת סדום רק שיקח מימיו יפה. וכן במזיב וכן
במזחלה יכול לעשב עליו כשבא בתחלה לעשותו בתיכו. הא הלכה כיון שיכול בעל החלב
לבנות התחתה הלינוך ואין עליו את לקבל מימין ואפי אם כיצה לקבלם בבגי אז כיצה הלין עתו ואם
בא להשפיל השער בעל החלב מעבב עליו לפי שיש לו בשות לבנות התחתו וכשישפיל אינו יכול
לבנות התחתון כך. אבל אם בלה להבליה יכול להבליה אעפ שלקחו. ותב מזיק. ובעל העיטור כתב
שאינו יכול להבליה ומסתבר כדבר הלכה דקיימ לן אחזיק בעשרי ונשופני אחזיק בעשרי.
לאוכני. ואם פירש שהחזיק בעל הבא כחלב שיקבל מימיו כיצה להם כיס משם יכול בעל החלב

נעבד עניו כשם שהמוזיק בעל הבית נעבד מלאכתו כך המוזיק בעל המלאכה ממילי כעל
הבית ׳׳ כה"ג המלכם ניעה כעל הבית לשקור הערוב מעבד זה ולהחזירו לעבד אחר ׳ אע"פ שהיה אינו
ומעה נקלנו ׳ אין כעל המלאכה מעבב עניו שהרי לא החזיק אא"כ במילי הבית ׳ והרי פירש לו מלא׳׳
ראובן שהמוזיק כתלאכת שמעון שיקבל מי בית וכשעה ׳ כעל לשמעון מעכן כעיר זה על שילקה
כין אם היו יודעין כעיר בעבד אורך הבית ופת נשמעון שילכו לדור בעור כמקום אחר כין אם היו
מקבלין עליך עבור למקום אחר ואפ נשמעון שילכו כעיר אורך בית ׳ אפי׳ אם הבית נשכר
שהשכיר הבעלים זה שה מיד עד שיגיע זמן נשמעון ׳ אפי׳ הכי איכא מעבב עניו ׳׳ שאם
נאבד הכלים ח"ו ראובן היה כי היעל הבעל שמעון ומי שבר מעלין לתלאכת שמעון ונפל כיתו של
ראובן ושוב בעה שמעון כיה בתלאכה ׳ ומעה מיוחין שיקבל מי בית כחזרתו כמקום שיבעך
אחר כך בעה ראובן חלבתו והחזיר מי בית לתלאכה של שמעון כבתחלה ומי בית של שמעון שקבה
מראובן שיקבם נושפים על בית ראובן וחוזרין לתלאכה שמעון עם מי בית של ראובן ׳ ושמעון אומר
שאין לו לקבל מי בית של ראובן אא"כ יגלבה הוא עניך לקבל מי בית הדין עם שמעון דעה ׳ והתחיל
היה מקבל מי בית ראובן מפ כשנפב כיה ראובן והתבה עמו שמעון שיקבל מי בית כחזרתן
כשב מקום שילכה עניך לחבם כיחתו מקום שבא יחזרו לתלאכה שמעון ׳ סלקם קטן שאין לו לטביעות
אין בו חזקה ׳ ואפ יש לו של בית יש בו חזקה ומלשכם שראובן השתיל סלקם כתלאכה שמעון ונעשה
כו כראיבה בית והחזיק בו כשעה כיון שהוא קטן אין בו חזקה שבא משש לחתות ׳ ולי פי׳ ובכי ה"ר
נוסא אפי׳ קטן נמי יש לו חזקה כיון שהוא עשוי על תלאכה מיבי חקיל אא"כ מיבי שפחה כתלאכה ו
על כתף תלאכה ׳ וכיון שהוא קטן אין חבי לו חקיל עניו ׳׳ כה"ג המלכם אפי׳ כשבא כעה הבע
להעמיד סלקם בדוק כעבד התלאכה לחתות בו שבא יחזיק עניו אבל אם הסלקם קטן אין יכולים
שהרי יאמר לו אין כך הפסד בזה שכל מה שהלך הבעל עכ"ל ואינו נראה להיות ׳ שהרש
כשל מביאו כעבד כדאמר ׳ כותב היעוץ שהוא של שמעון וראובן המזיקו בו ׳ שפם מהכלים בו
חבורתו הוי חזקה להכלים בבב הכותב כיי זה מקום שילקה או להכלים בו חקולות בעבה ועבדות
ועבד שעה שהה לו ראובן אא"כ טוענת אפי׳ אם אחר רואה הקונות בעיני הקונות בעבד ואם אין לראובן
חבורה בעבד אבל יש בכותב מעד לראובן מחזקות מפולין להכלים בהם רואי הקונות ועבדות
שקבה משמעון שבתן לו בשעה להכלים בו רואי הקונות ׳ ובעבד חפר המקבלה אינה בעה שיבע
שמעון בשעה אם חפלתים כיי שיהיו מוכלים לו בעבתקבה מתי בשעה להכלים בו רואי קונותיך
ואפ התעבד בחפר ולקבל הכותב ׳ כשכם שבחזקה זו אין עניך בשש שאין עניך בשש
אא"כ בב שיש בו מפלגין קרקע כגון פרקית תמשמת ומרוב ומזחלת שהם השמישים ובונים
ובונין בבתוב עליהם שאל יבא תשמיש קטן כזה אין בונין בבתוב עניו שעה הילבד לפיכך הוי חזק
יבב בעבד ׳׳ והשומעים פירשו דאפי׳ הכלים אין מרוב ומזחלת והעמדה סלקם על אין
עניך חזקה בשש שהשש הוא משוש מחיצה ואין שכיבה אותו משתמש בשש ושותף בזה
הוי חזקה אפי׳ בבית שעה ׳׳ נם כה"ג המלכם ׳ מפני שמשון בבתוב ראובן ׳ בהנח ט קונה ושתף ראובן
ולא מיחה בו המוזיק במקום הקונה ׳ אפי׳ היתה קטנה ובלא שמשון שהניחה בבונה מחניף
המוזיק בתגובה אחת ׳ אינו כבב בהמוזיק בקונה שניה ׳ שהרי לא מחה ׳ כלל ׳ בשהוה ש׳ אין הבבה

קמש

ויש חזקה לגי"ק שאעפ"י שאין אפס כשיעי לפתוח תחלה לחלל חבירו אפ"ה פתח והחניף
בו מועיל אין אפס כשיעי לפתוח תחלה לחלל חבירו אפ"ה לחלל שותפו נמי לא יפתח
וכן אפ"ה חנה ביה אעבדי אינו כשיעי לפותחו מתוך השותפין שנמצאת מביא החלל אינו כשיעי
לעשות בו כאחד מהם אלא חפותהו או יעשוהו יש להם להנות בו אלא מבשיל שיעור כשיעי
לפתוח בית חדש לחלל אפ"ה לפותחו לביתו ולשתות ממנו לכך ביתו לחלל אינו כשיעי אבל יכול
לעשות חלל אחורי ביתו או עליה על גבי ביתו ופותח אותם לתוך ביתו אבל לחלל לא יפתח כגון
ומשמם עיקר עליה וחדר לא שכיח אבל היאנוש שכונה תחלק בחלל בנה ביתו ומוסיף בו
עליה או חולק ביתו לשנים ושנה מחילה באמצע וגג והוסיף על הכותל כגון לבנות חלל תחת
אחורי ביתו או להגביה קורתי ביתו כדי לחלל עליה חנשה אינו כשיעי אבל בשאינו מוסיף
בנין שפיר כמי שיכול למשוך כל ביתו באמצעין וינכלין כח שלא יפיפו עליו בנין חלש לו
בנדה ולא במשך. והלמ"ד נה שיוכין אינו כשיעי לפתוח להוסיף אעפ"י שאין מוסיף
בנין לבד חדש. ולא שיוכין עליה וחדר אא"כ לעשות מהם עולם אבל להוסיף לבנות עליה
עד צביו או לפתוח לו חלון אחורי ביתו אעפ"י שאין מוסיף ביה כיוכין הרי מדבר לעלמו
ובר בחלל ליכנס מתוכה לבשות אחרת ולזה לא שתעבד בו החצר. והמ"ם להוסיף בה כיוכין אבל
להוסיף עכין לא מחלל מעבד לכיוכין מוסיף ביה ליכא החלל שתעבד ליכנס עליה לכי"ה זה
ולא נחלש עשיים יכוונים שתעבד את נבחים שתעבה לא שמא נתכוו כיוכין או נתמעטו. וסיפ"
הל' יוסי. והלמ"ד סה שאפ"ה אם חנה ביה אעבדי כשיעי לפתוחו לתוך ביתו שכל שהיא
פתוחה לתוך ביתו אינו כשיעי להכנס שם כיוכין כעין שעיין עובדין אעבדי עליו. ומדכתי אא"
הל' יוסי למה אינו כשיעי לפתוח בית שמנה אעבדי ביתו אפ"ה לתוך ביתו אבל יכול לבנות עליו הא
מדר ופותחם לתוך ביתו אעפ"י מוסיף בנין חדש. ואפ"ה אם יש לאחר פתח או תנין פתוח לחלל
אינו כשיעי לפתוח בית חדש לחלל אפ"י לפותחו לביתו ולשתות ממנו לכך ביתו לחלל אינו כשיעי אבל יכול
לבנות חלל אחורי ביתו או עליה על גבי ביתו ופותח אותם לתוך ביתו אבל לחלל לא יפתח כגון
ומשמם עיקר עליה וחדר לא שכיח אבל היאנוש שכונה תחלק בחלל בנה ביתו ומוסיף בו
עליה או חולק ביתו לשנים ושנה מחילה באמצע וגג והוסיף על הכותל כגון לבנות חלל תחת
אחורי ביתו או להגביה קורתי ביתו כדי לחלל עליה חנשה אינו כשיעי אבל בשאינו מוסיף
בנין שפיר כמי שיכול למשוך כל ביתו באמצעין וינכלין כח שלא יפיפו עליו בנין חלש לו
בנדה ולא במשך. והלמ"ד נה שיוכין אינו כשיעי לפתוח להוסיף אעפ"י שאין מוסיף
בנין לבד חדש. ולא שיוכין עליה וחדר אא"כ לעשות מהם עולם אבל להוסיף לבנות עליה
עד צביו או לפתוח לו חלון אחורי ביתו אעפ"י שאין מוסיף ביה כיוכין הרי מדבר לעלמו
ובר בחלל ליכנס מתוכה לבשות אחרת ולזה לא שתעבד בו החצר. והמ"ם להוסיף בה כיוכין אבל
להוסיף עכין לא מחלל מעבד לכיוכין מוסיף ביה ליכא החלל שתעבד ליכנס עליה לכי"ה זה
ולא נחלש עשיים יכוונים שתעבד את נבחים שתעבה לא שמא נתכוו כיוכין או נתמעטו. וסיפ"
הל' יוסי. והלמ"ד סה שאפ"ה אם חנה ביה אעבדי כשיעי לפתוחו לתוך ביתו שכל שהיא
פתוחה לתוך ביתו אינו כשיעי להכנס שם כיוכין כעין שעיין עובדין אעבדי עליו. ומדכתי אא"
הל' יוסי למה אינו כשיעי לפתוח בית שמנה אעבדי ביתו אפ"ה לתוך ביתו אבל יכול לבנות עליו הא
מדר ופותחם לתוך ביתו אעפ"י מוסיף בנין חדש. ואפ"ה אם יש לאחר פתח או תנין פתוח לחלל

ובוכה ואמרים זו ניפתח אחת קטנה כשל החצר מעבר עליו עב׳ וכיוצא בזה אפתח
אחת קטנה במקום אחר׳ ותתן כשל תשן או פתח כשל פתח לא יעשה כשל אפי׳ יש יג׳ עשות
לפתוח לתתן או הפתח״ ופשטה שיין עכיר להכמיק שאמרתו זה מכשל זה׳ וכהנפתח
עליך להכמיק שאמרת׳ וכה הכמה ניפי תזוק נא מהגיא כיה כיון דכשיקול עשינו ומי׳ נזקק
פתח כשל פתח אחר׳ ותתן כשל תשן ניגא הני כלכך קפיגא מהגיא ביה מזקה עב״ מוהדר לפתח
פתח כשל פתח אחר׳ ותתן לשל תשן פשוה הכתים דבריהו הני עכיר ליאמר מכשל כשות הכתים
שמפתגלין בו לפי כשעה גם כשות הכתים אפיר לפתח כשל תשן תכיגו שבעליתו׳ ונקב
הכמכן לפי כחשב הכיה אם הן בבהן קשה ואין כשל כשות הכתים ההובתים יכולין להפתבב
שם אפור׳ אעפ״ש שהכובתים יכולים להפתבב שיין זה תכיר ואין מותר אם כשתיכן במקום
שההובתין יכולין לבות׳ שאה גיא הגיש זל שאתה שהתיכו חכמים לפתוח פתח
כשל פתח בשות הכתים אם עכיר שיהא רוחב ג׳ אמה כשות הכתים של מבוי לא נגעי לתב
ג׳ אמה שאפי אינו רחב ג׳ אמה כיון שיש כשות בשל אחד שם אין אחד כשל אחד שם
נעשה כן יכולה שכבי הכתים לפי׳ מותר לפתוח פתח כשל פתח׳ כת הל׳ יונה שהגיאון הכל
לפתוח בעליה אינו יכול לפתוח אא עד תלי ביתו כלי שישאר השיור לשכיגו אא הגיש
זל היה אומר שיין אחד יכול לעבב עד תביגו ולומר הינס או לאחר שפתח והעבב על שהשות
הכתים׳ הפרק הגיא והגישון שפתח הני כזוכה מן ההפרק׳ וחגות אפור לפתוח כשל פתח
חביגו אפי כשות הכתים לפי שישב שם תמיד ולומר׳ כת הל׳ יהודה שכבי שמכבי
המשפ אין כשות הכתים ושיגו מתפש אינו כתב״ שאה גיא הגיש זל שהלכו כבי
יוחנן הכלא בכיתת עלייתו לתוך ובכותב הכביתה מן הלר פתח חבון והחזיק בו כמה שנים
לפגוף שלך שמשון שכבר להכלא גם הוא בכיתה עלייתו׳ ושהה אומר ליוחנן שיכתיק בביגין
ל אמות מלכל תשנו שפי יעפיל׳ ושמשון זה כבר הכמיק בביגיו כיצד לו הל״ין להכמיק ונפ
שלו אתפי אם אינו מתוי״ב לומר לשמשון שיגיע עכיר להכמיק״ השובה מזקה שש״כ
הכא לחזק במקום שבר עשלה לעד ג שעפ מזלהב שיש בשעריה שפי לא מזלהב ושמן
לומר קניתי מבל שעלי והכא מלי קנה ונפ אין עכיר לחנות משום אגם מי שפתח חבון שאת
הכתים וכיון שאין ליוחנן חזקה אין שמשון עכיר להכמיק׳ אמנם עכיר לחזק ליוחנן שפתח
חבון בשות פתח אחר מזלה מן ההפרק מיין שום אגם יכול לחבון׳ ומי לפי שאתה מתמע
שמבב בעיר שבבי אגם מגיא דיין ובאזכיות ואין שום אגם יכול לחתות בוכים לא כן הגיאון
היינו הלין כבית עלייתו וכיון שבב אחד יכול להולא בביגו לשות הכתים לא הגי הגיל שלפי
ביתו הפרק׳ אא הני כמו חלר השותפין וכשפתח יוחנן חבון כבב הגיור שלפבית שמשון שלא
כל פתח כיון שום שמשון יכולה להולא בביגו ועד הנה לא היה שמשון מחזיק כי לא היה מזיק
לו נפא היה יפה נחתוה ברה יעד אין לו חזקה ליוחנן ניכול שמשון עבות לפי חבון׳ ומצוה פתח
לשמשון אינו מחוי״ב להכמיק להשבה אבבה היינו שום בבב משנה׳ וחוזר הכין״ מי
שיש לו חבון פתוח חלר חבירו והחזיק בו ג שנים בשעה שקנה ממנו שבון לו כשות לפתוח
אם הוא גדול שהאגם יכול להולא ממנו כיצד יש לו חזקה בכל עבין אפי הוא למעלה מל

אמוה ואפי׳ אם אינו עשוי להתיר את הכתים אניל ואם אינו נקוב כשיעור זה בזה יש מי
אם הוא למעלה מל׳ אמות ואינו עשוי להתיר אין לו חזקה שפיו תשט לתחתון בו כיון שאינו קבוע
ומ״מ אם יכנה למטה אותו שפיו לפנים כשיעי. ואם הוא למעלה מל׳ אמות אפי׳ אינו עשוי
לאורה יש לו חזקה. וכן אם הוא עשוי לאורה יש לו חזקה אפי׳ הוא למעלה מל׳ אמות ואפי׳ הוא
בב׳ שהוא ועשוי לאורה. פי׳ כלומר שעשוי להכניס אורה למקום אפי׳ וכי כשבס שאין לאורך
ממקום אחר את מכאן. וכן הדין לכל כיוצא בזה היי חתן לא נתכוין להוציא בהוי כמהזנפי
בכוב בתים אלא ומתכוין לאורה לאו עשוי לאורה הוא ובגב העיטור כתב של לוקח שעשה עשי״ו
לאורה כגון שלא מבחוץ וכתב מכפתים אבל אם הוא שוה אינו עשוי לאורה והכי פירוש הלי״ן.
וכל שהוא פי׳ כלי שאין לו שיעור ויש אומר לשישענו עליהן. יש מפרש אפי׳ היכא שאין לחזקה
אין צריך לסותתו את להכי אהני שאין לו חזקה. שיכול לסבות בקבלו. ולא אהני היכא דאיכא
את כיון שאין לו חזקה צריך לסותתו. כתב הלמ״ן לחזקת חתן נזיזין וכיוצא בהם שאינו אין
נזוק. ואינו נזוב בוף הקלקע כגון ממיכת קרוות ולפה מזכב ומ״ל ובב נזוק פנקי׳ לכל יחפור
אין חזקת ב׳ שעם את מלכי מתבגיל נזקיה ושהיח מחל. וכן כתב הלמ״ן וכן לעה הנמוקים
וכן כתב הלמ״ן וה״פ שלכל צריך חזקה ב׳ שעם ושעה בין בחזק תשמיש בין בחזקת
נזק הקלקע חוץ מלפתחם שאם בוה לפותם כגב חלוק בהדיא הניח חזקת פלוני שאין אלם
עשוי שפותחין אוזו בפניו ושותק ומי שעמד צריך שאם בגב החלון יש לו שער עליהחלון
כיצד צריך שיעשון זה שקפאו ומהלמתו בפניו הניח כיצד לרבים נאסרין לו שער ולא כיצד אינם
חזקה אין צריך שיעשה את שיאמר שחזקתו היתה בשעות. ולזה הסכים את הלי״ש ולכאורה
חזקת מלון כתב הלמ״ם לא בשיש בה היזק כיצד פלוני שיש לו חלון לחצר ופתח הזיקו
מיאחר שהחזיק את לעשות זה יש לו חזקה שאינו יכול לסגרה כעבו ולא אפי׳ אמר שאינו עשוי
לאורה כיון שיש לו ממלון אורה לאו כב היזק שיאפי׳ עשוי. ובשאין בה היזק כיצד עפיק. יכב
אם יש בה היזק כיי״ה עשוים אין בו חזקה לכחושרא ובית הכסא לחי. וכן כתב אפי׳ בשאינו
ואפי׳ אם עקר לו רשות לפותחו יכול לומר סבור הי״ת לקבל ואי אפשי פקבל ואפי׳ מחפ לו
הנזק כיון לכתחי אסור למזיק להזיקו בגי״ה ואין אלם יכול לזזתר ונעתה כל היום בגלוי
עיטם על פרחינן שאחר לזה מקום תנור ושתתש המיל. וכן כתב הלמ״ם שאין חזקה להזיק
כי״ת חתן אבל אין הכיעז זל כאן יש לו חזקה. וכן כתב הלי. ומפ הלבי. כתב אין הכיעז זל כאן
שבא לפתוח חתן לתוכה שאעפ שאינו יכול למחות בו כיון שיזיקו מזיקו וכאן שאינו יכול
למחות בו אין לו חזקה לפי אם נמלא חלון פתוח לתוכו אין לו חזקה אם לא שיביא עדים
שהחזיק בו ג׳ שנים קודם שעשה תוכה אלא יש לו חתן פתוח לרשות תביבו ושחוכה מקום
טוב הוא שיעמיד עדים שהחזיק בחתן זה ג׳ שנים ויכתב עדותו ויהיה בידו עזכות ולכיך
שמא לאחר זמן יבוא זה תוכתו לפב חתנו ויאמר פתחת חתוך אחר שעשה תוכה ולא יהי
יכול למחות בך כי לא החזיק הבי אלם אין לך חזקה וכן בנין שלנו שהן מקופין בישבין וי״ן
עליהם השמיט יכול לפתוחו עכיו חתן אלם יאחר זמן יתלוך זה בנו ויכול עליהם מיהו חלון
לאחר טופחו לפותחו אין לו חזקה הי׳ בר חתן פתוח לאחר תביבו והוא בחקום בנוק וכיצ

ק"ו כיצד בגזרת החרטין ובגזרות על הבנין וכו' כלומר. ואותו הבנין מונח מלהסתכל בתוך יכול
למושכו מעצמות הבנין והנ"ס יאמר לו היאך אוכל להתיר המתוך הבנין שכך והכופף לפחות מעט
כי האמר אין לך חזקה כי היה פתוח עכ"ל נראין. ואינו נראה לפרש עניין שהחזקה בו ג' שנים
בשעה שהיתה יכול להסתכל כתלה ... שאם לאו היה לו חזקה היה ביתו ושמעון יש לו
ביתו בעבר ביתו של ראובן. והיו בבית חלונות פתוחים כנגד ביתו של שמעון ואחר זמן מכר
שמעון לראובן והביתו והיה לנגד חלונות כנגד הבית שקנה ראובן משמעון ובאותו הבית ה"ן
חלונות פתוחות לבתו שנבנו ומן החלונות של ראובן שהיה נגדי היה ניזק לבתו כי היה הבית
שקנה משמעון מפסיק כנגדם וכך מחלונות שהיו בבית שקנה ראובן משמעון היו נזקים לבתו
ולא היה כח בבעל הבתים לעשות על זה כי כבר החזיק בהם שמעון ואחר זמן נפל הבית שקנה
ראובן משמעון ונתבנו חלונות מבית ראובן שנתנו בהם בתים של בני הבנין לראובן לומר
פתוחים חלונותיך שנתבנו שהרי כשנפל הבית שקנה משמעון וזה מזיקים בתים כבתחלה הר"ן
והני כגון בניתוחי שהם כיון שלא היו מזיקין עד עתה והש"ב ראובן כבר היו חלונות שה"ן
בבית שקנית משמעון קונם שנהנה. ואפילו הוין בהם בתים ולא חלונות אי מניח לך אין לך
לפותחם עתה שהיו פתוחים כמה שנים קונם בתים. השובה אין זה שראובן בא בטענה
טענות שאומר מיום שעמדו החלונות היו שם זמן הרבה ושל טענן מתוך שנים היה לו לתת שפתוחים
הפתוחים מטית שמעון לבתו בטענה כשאומר ראובן לו זמנתיך שהיו פתוחים החלונות זמן
מרובה אין חזקה זו מועלת שבית לי כי עד הנה לא היו מזיקין לבתי ולא היה לי כבר למחות כי
שיפתחם אותם וכך מפרש שאין מחזקה אין חזקה עכשיו בית שלמעלה שמשמש ובזה מובן טעם
בתו מעתה נעשה מזיק ואפילו שעשה מתיישב קיימן על עד המזיק להרחיק אותו עכשיו היכי להני
בתי היא הוא ואפילו שקודמו חלונותיו בהתר עתה שלזיקין חמומתו לבתו לי עכשיו להחזיר
לבתי ובכך אפשר שהמחזיק עכשיו להרחיק אפילו שמחזיק בהיתר. ואפילו בתי
המזיק עכשיו להחזיק היכא שמחזיק בהיתר ומן עיקר הכי עכשיו הכא להרחיק שלא זמן לי
אלא היכא שהמזיק מחזיק בהיתר ואחר כך נתן שם הניזק הכבד השזוק כנגד לבתי שנבנו
למחזיק מחלל שקנה בהיתר כגון כתבי לך מעכשיו למחזיקן להרחיק חלונותיך אבל
בענין זה שלא מכר בעל הבנה כלום והחלונות מזיקין לבתו שהיה כבר והבתו עפעלה בי אינו
יכול להשתמש השתמיש עצמו מפני הזיק כיוצא מכלם בשעבוד היזמנת אבל מזה יאמר ראובן כיון
שהחלונות של בית שמעון היו פתוחים לבתי ולא היה יכול למחתן אבל לא כתפוס שנם הוזל
לבתי בגלל בית שמעון כמפיקנא נתי הוה בתי לאשעבוני מלהלוות בבית שמעון ולאהוה
יכול לעשות בה שום השתמיש עצמו. ועוד אם יאמר ראובן תזוז וניבנה הבית שקנה משמעון ויפתח
חלונותיך בכתלך ואמר לי חלונות של בית ראובן ואמר לי חלונותיך של שמעון. שלא יוכל
לומר אין בעל הבית יש לו חלונות מבית ראובן ואם חלונות קטנים פתוחים מאחורתן על ראובן לתלות שהתלון פתוחים בתוכה כתב
כי אמות. ואיכוך זאמות ואם חלונות קטנים פתוחים מאחורתן על ראובן לתלות של שמעון ושתק
בא שמעון לבנות חלונותיו של ראובן השניטים והתחתונים שהיו אותם ואלה לומר כיון
שיש בתלך שיעור לי אמות גבי לי שם תני לתשמיש ולא שייך ניק הזק מיוק ואין

היה בו ראובן בפתח תלונתו לאותו תלי קטן של שמשון לא היה שמשון יכול לעבוד עליו וכיון
שלא היה שמשון יכול לעבוד עליו אלא חזקת שמשון חזקה. אם חזקת שמשון שבמקדש כיון שהתחילה
מהלכה בפיהם ולא הגיעה מהם לאמות הרי אלו כראוי כל זמן התומה זכוקה ממש לתלונה ש
היה במקדש חזקה אוכה לתלי היה בעל החלי עדיין להתחיל מהם לאמוק. תשובה ראובן
שאין בתלי שיעור תלי שיר ניה הזה כדי שיגיע למימי לגה. ואם תזי עלמשה בגוב תזי עלמשה
קטן ראשו תלי עב עיניו יכול נעשות תלי גבונה ושאשה תלי קטנה שכיון הקובב יצ יפתח תלונה
תלונותיו לתלי ויכול תשמישו לפי שיניו. יכול למושון מלבוות בשבי להתלונות ש
המיתה לפי שלא החזיק בהם כיון שכתב של שמשון קיובהם נתון לאמות הרי הוא כאלו נכנס
להם ממש כגפי ש. מתי מונעין לבוות בשבי תשן כיצד הפתח נתלו ובאותו אין הכתב כגבי
והחזיק בו בגיני. עד שזה שלא הגיע לו שעשה ראובן שפתח מבון לתלי שיתקיים והחזיק בו בשעם
בפני האחר והשני ראינו פה מי הוי חזקה ראשונה שהוא כאן ונפקא מינה לבשיחלקו ויפול
גדלי שלאותו שבבאן לזה הרי זהני חזקה אובא. תשובה עב שיניה חזקה אף אם היה טוען
קונה ממך אובה זו אלא שהיה בשותפות ואחר שהתחלקו השדה אשה שיתר ויפול בגורל אצל
שלא הובל לתחום עלי תבא ראינה חזקה ראיה מן האחין שהחזיקו לחלקן הם בלבד
וכשיפול בהגורל אצל נמצא שלאותו החלק שנפל בו היה עד שעה שנתנו וחלק חבירו היה טל
והחליפו שהה נמצא שלא החזיק בשלו לגמרי אבל כשל חבירו ושל אלו אם יהה השותף שמכר
או נתן על הזוכה על תשאי זה יבול כגמרי לומר שהה זו בכשהחזיקה ההוא קונה לו לאלא קונה
עד שעה נמצא הדבר שעשה ראובן יש לו בית אצל שמשון שכנגדו ופתח חלון שבנגד של
הבני והחזיק בו כמה שנים פתאם זמן מרב הבי בית בישבו זבא הנקח להבי היה בית בעיני שמוכר
החלון של ישבו ונוטן ראובן אהה מיפיל על אוהה מבוי שהחזיקו בו כמה שנים טעה לאובן
אינה לבעים לבקבא מלחמה הבי הלי הוא כבי וכיון בשוב שהיה הבית שלהבי אין היה רואה לבהה
בפני תבוע של ראובן לא היה יכול להחזיר בו וכגיב הבי אין חזקה שוהה בגד אב הרי
לבשות תביבו. וכשילא חביבו מותם אחר אלו בפניו אפי החזיק בו כמה שנים וכף תזכה שהיה
לו בני קנה הישבו מהבי ואין ראובן יכול להחזיר. ועוד יש לו אחר בדין זה הבא מעופש
שאין מתמשין עליו אין לו תוקה ראהה ואחר כך שפתח ראובן על בני של שמשון לא היה שמשון
יכול למחות בו שהוא יפתח כיון שאינו מזיקו לפי אין לראובן מזקה זכלי כיצד שאין חביבו יכול
למחות בו שהוא חזקה שלא הפסיד בשהיקתו כיון שאינה מועלת מתיקתו עב. תשובה אף
הגיש זל. גבי תי השובה עבאמן שאסור לו לחזונה לתוהם שאין עשות בה כשאר אף ישבו הבא מכחו אין
לקני ישבו במקום בי אלא עד שעתא. מה בני אין לו חזקה בה כשאר אף ישבו הבא מכחו אין
לו חזקה בה כשאר. עוד תשובה לבאון ישבו שהיה לו חלון פתוח לתלי הבי וסתם אותו מכתלו
והניחו פתוח כיב פנים שמוכר זמן מרב הבי תלבי ישבו ואחר ישבו בונה טהב ונזדמן קרן טהב
לסתום החלון ונוטען הישבו אי מפני הבי שהתחילה מפני הזק בידיה. ועתה אי יכול לסתום
אינו יכול ואשתו כיון שסתם תלה לו נשבי הכותב בו בפנים ביום בעת שעשה
מלהשתמש בראוה ועשאה כחלון שהוא עשוי בתוך ביתו. ועוד יכול הקונה טול אם תשתה חלון

זה מהנזקה ואם שפחתה היתה ונפחתה יש לחוש שמא הגיע מהתה ועשיו התזקק ויאמר
לה הרי מזקק על השוכה עבדו ויובן היה לו עכ"ל ולשמעון נית כעב עכ"ה שכ
ויובן ומבי קטן כגי עבד ג' אמות ביהם אלא זמן מהר שמעון קנה מכיתו ועשיו מע
ויובן מיה מעכ"ה לחלקו של שמעון ומזיקו ועל כן כיצה שמעון להביה כוהב חלק ו
למעלה מחטונו של יובן ולהזקים עכ"ו ויש כשיכי כיון שהוא בהגד ל' אמות לחטון ומה שעושן
שמעון כיון שיש בין מהבי לבוהבר ג' אמות לא כבר המזקתי להפיל על הלבה הפתוחה
מהחלון העכ"ה וכשם שהחזקתי להזיק על הלבה כך יכול להביה כוהבי ולהזיק עב
החטון ויהה עובה ולמה שהחזיק החזיק ומה שפ החזיק פ החזיק " ויובן שהחזיק
בקמנו שפחות לחלק שמעון ובא עמעון לבוה כעבו עליך להחזיק ממנו ל' אמות שלא יזיק
עכ"ו ואם מביה כוהבו יהר מן החלון עליך שיהא נבוה ל' אמות ופחות שלא יעמוד עליו
ויזיק בחטון ואם הכוהב כמגיד מן החלון עליך שיהא נמוך מן החטון לכל הפחות ל' אמות שלא
יעמוד עליו ויזיק מן החטון ואם כא לבגות כוהב מעב החטון כעו שכוהב החטון כתוכו הוכ
ממוכת למעלב וזה כא לבגות כעבו מעמעון לבכוס אם כא לבגות מעב אחד ויהא החטון כ' טפחים
כהחזקה טפח מכעבו ועליך שיהא נבוה מהחטון או נמוך ממנו ל' אמות ואם עליך שישפע
ויזיק הכוהב בעבין שיזיק לעמוד עליו שאם אין כן יהא נבוה או נמוך מהחטון ל' אמות
יכול להחזק ולהעיד כיון שהוא מהבר ואם כא לבגות ב' טוחבים מכ עכ"ו החטון ואחד
מזה עליו שיהא בין הטוחבים ל' אמות מעבר לוחב החטון טפח מעב האחד ול' אמות חסר טפח
מעב העכ"ו ואם יכלה להזיק ב' אמות מעב זה וכ' אמות מעב זה הכשות ביכו אין יתכן אוכ
כפי מה שיכלה לזק שיהיה בין שניהם ל' אמות ואין יסכר על הביקן ג' אמות יכתיך מן המיבוד
לכוהב טיש בו החלון ל' אמות בכי שכא יזיק עכ"ו " שה"ג הלישנא ששה"ג אם עשק
בממעבד אחד מהן תביאו אם עליך להשפיעו מהטון ל' אמות לפי שאין עבי השמיט קבוע
אי שהמחים עושים להקטן. עליך להטמיד מן החטון ל' אמות ניותר. הוא בבנין מתקופס שעשין
עבי התיל כי אין נוהגין בבי הביות לעשות השלישי עיגול בקצי החטון שמא יעבו ויהיו עכבי העליה
עליו אין נוהגין ויהיה היזק עפי וכל אמות שבהמוד הם ל' טפחים. והעשה ל
גולגלים " ה"ז כחטון לחלק חבירו וכא לבגות כעבו ואין לו עליו אפשה לך חטון אחר
כבוהב זה למעלה הכי זה מעכב עליו שיאמר לו הטוהב מהחלקת במה שמותין ובנין בן
ואפי אם יאמר אמתין לך כל הטוהב או אפי כל הביות אי אפשר לך מכח ואי אפשה חטון מלמעלה
ואתן לך ביה במה שהזה עד שיבנה לך מעכב עליו שיבנה לנו ויה כמה לשנות ובאמת
מחלקים למקום אפי אינו משתמש בו"א בעלמא. כך המחבר לפי אם היה עם עומת כבל
ואינו רולה לעצמו אינו יכול לעכב עליו שיתפיע עד אחת מהם " אחין שחלקו
והניע החלק לאחד והביה נשאר והיה נתבים חטונה מהומים מהביה
לחלק עליך להחטון. אעפ שחלקו בשוחין ומקו בעבי הביה משה לחלק בשבי מהביה אחד
עוב מהחלק אפי הכי עליך להחטים שאי אפשה לעשים בעבי זה אי עם כל הביה אבל אי היה
יעחים עד החטונות בחחים כל זמן שלא פרעו. והל' יעה כת לוקח שפיעו שלא היה העבי

בביתו מ״ב להתיחס ש׳ עליס הלא מפני השכנס שמעבירין עניו. וכן כתב הרב ישעיה ו׳

יש חזקה לעזקין שמ״ב בא״ס להתיחס אפי׳ בהוך שב בעין שפס הזק מחבין וא״ס בא הכיחס והחזיק בעזק מהם פשוט ״הבאל״ הבית והעליה של שנים אי אתה בעל הבית התחתון את״ב ש בעל עליה ואין לו תקרה ואומות ביניהן תקרת העליה. ובעל העליה בא לעשות בעלי׳ בתקרה את״ב ש החתין לו משיבה עבה ג׳ טפחים. ושניו נבה ל׳ אמות. ובביכה אס בא להשתיק כי במעזיבה טפח ושיעור הנבה שעל נבה אינו מפנכש. וכתב הרמב״ן שהוא טפחים השלש של שיעור התנוך. כמו שנבי שיעור משיבה בעלי׳ הוא נביכה שליש של שיעור התנוך. ין הוא בנוף שעל נבי. והרשב״א כתב כין שבביכה אין פתחה עובר את מן הלב ואין שהבית שעה תחתון ואין עיך להקמיך את כשביל התוס בין מלמעלה בין מלמטה סני בב טפחים ועלין כתב שתנולי שבין שפתחן מן הלב בין למעלה בין למטן ש׳ שכן ג׳ טפחים ובא״י הלא״ש זכ את תנולין שבין כאן לכאן נוכין עיך אלא מל אומות. ומה יהולה בא בלעלוט כתב נב כין שבתוכ יש עניו מלאת ואינו כוכ לעמוד בגבך עיך ל׳ אמות ובביכה כש בביכה שאין עליך מחילה שלך ל׳ אמות ובתוכ שב נתחתון עיך ש״ה עשי קמשבה ל׳ טפחים ובביכה של נתחתון ג׳ טפחים ואס הדין אחד שהקמיק כשישער תי״ב עשנס״. ועזה לפי כל אוס בביתו מ״ב להתיחס ש׳ עליס הלא מפני השכנס שמעבירין עניו. וכן כתב הרב ישעיה ו׳

להתיחס משום דק״מ ט מוכר בעין יפה מוכר״ יש חזקה לעזקין שמ״ב בא״ס

מתלוגתיו ש׳ עשר הקמקק. ניט מי שיומי שנס בזה עיך להתיחס והכי״ב הוי ש׳ עין עיך

כין שמוכך בעין יפה מוכר כשמכך התלר מסרו לעשות בו כל חפלא ואינו יכול למוכרו ונמצר שלא יפיל להוה ליה כלו קבל עניו בשעה המכיכה ש׳ יפיל עניו הויל ואפ פיכש ש׳ יתחיל מתלוגתיו ש׳ עשר הקמקק. ניט מי שיומי שנס בזה עיך להתיחס והכי״ב הוי ש׳ עין עיך

להתיחס משום דק״מ ט מוכר בעין יפה מוכר״ יש חזקה לעזקין שמ״ב בא״ס

להתיחס אפי׳ בהוך שב בעין שפס הזק מחבין וא״ס בא הכיחס והחזיק בעזק

מהם פשוט ״הבאל״ הבית והעליה של שנים אי אתה בעל הבית התחתון את״ב ש בעל

נבי נבה ל׳ אמות ביניהן תקרת העליה. ובעל העליה בא לעשות בעלי׳ בתקרה את״ב ש החתין לו

משיבה עבה ג׳ טפחים. ושניו נבה ל׳ אמות. ובביכה אס בא להשתיק כי במעזיבה טפח

ושיעור הנבה שעל נבה אינו מפנכש. וכתב הרמב״ן שהוא טפחים השלש של שיעור

התנוך. כמו שנבי שיעור משיבה בעלי׳ הוא נביכה שליש של שיעור התנוך. ין הוא בנוף

שעל נבי. והרשב״א כתב כין שבביכה אין פתחה עובר את מן הלב ואין שהבית שעה תחתון

ואין עיך להקמיך את כשביל התוס בין מלמעלה בין מלמטה סני בב טפחים ועלין כתב

שתנולי שבין שפתחן מן הלב בין למעלה בין למטן ש׳ שכן ג׳ טפחים ובא״י הלא״ש זכ

את תנולין שבין כאן לכאן נוכין עיך אלא מל אומות. ומה יהולה בא בלעלוט כתב נב כין

שבתוכ יש עניו מלאת ואינו כוכ לעמוד בגבך עיך ל׳ אמות ובביכה אס בא להשתיק כי

מחילה שלך ל׳ אמות ובתוכ שב נתחתון עיך ש״ה עשי קמשבה ל׳ טפחים ובביכה של

נתחתון ג׳ טפחים ואס הדין אחד שהקמיק כשישער תי״ב עשנס״. ועזה לפי כל אוס

היה לבעל העלייה אומר של הבזיה אין אין שמין בעלייתו אין בעה כשאי לפתוח התחתונה חנותה
של התגמלין ואת עבדו ושכיפה כחל ושיתן שם שחת ומיעט בזה מלכלכים שעושה בהם
הכבס חוס חפץ שהחזוס מפחיל מה שבאולם. וכתב הלשכת זיעף היה ע חמות של עבדו
או של התגמלין בביה אחר המעיד לביה שהחת היאלך אי יפתח אותן חנות לביה שהחת
היאלך לפי שהכבס עובר מזה לזה ומתמיד היאלך ואם חלם בעל הביה ועשק אחר מאי ואחר
כך נמלך בעל העלייה לעשות אולם אינו יכול לעשות לפיקון ואפי אם נילה בה עתה שתפץ
לעשות אולם כגון שהביא לביה עבר או של הביה בו חנועה כגון שעשו לאולם או מבבה
העלייה עשוק היובל או זפי התחיל לאולם בהנאחים או נמנעם וקבס בעל הביה ועשק
הרוחני אחר מאי אינגיא אם עדיף לם נאמן אם לאו ואפי אינתשיע ואין עדיף לאמתן אם
ממי העלין יפדין על התחתון ומזיקין אותו אם אין שם חעזיבה כגון שהיל כשעופך
מיתין ובלין ומדיחין להתחתון מייב למחוק הזיקן ואם יש שם משיבה שהמים נבלעין בה
ואין יוכלין מיל אינגיא אחר כדי יובלין ומזיקין אינתי ב למען הזיקן מי שהיה לתכיבו
כולה בתוך נבולו ובא חוץ ליתן בתוך נבולו אפי אין זכב או מעת או סיד או סגנים או תוך
ת עדיף להחמיק ב עפתים ומלתיקין את הזכרים ואת המתחישה ומי כנים מן הטהר ב
עפתים או מי נתיל. כתב הלחכם מכת מיקין זה הנומא שמשתבשם בה מי כנים ב עפתים
עב. ועדיף להתחיל דבריו בבותב וכנים להיו חשיב פ ישתין אם מיל כלי כותבו שלחכיבו
את הלמיק ממנו ב עפתים אחי אפי בשא נומא עדיף להלמיק ב עפתים את ה"ינו דוקין
כותב לבנים ובבלבם הל וכנים אין עדיף להלמיק ב עפתים כהעלה מי יונים את מהבשם
נומא לקיומי כמא בשא דבריו ב עפתים כמהב לבנים אבל בהב וכנים מן בהמקה עפת
ואם ה טהב שלוכנים בגי על בי סגב ומותב בממור טומיל ועדיף לחוא ליתן בעופת ווק
בהעלה מי יונים אבל אם מהפלים בנומא אפי בכותב וכנים עדיף להלמיק ב עפתים. וכן כתב
הלחה הם משתכין או שוחכין אבל כיב עלמי כונים או נומא שהם מקין להתבה אפי כותב של
וכנים עדיף להלמיק ב עפתים: ומב בתיד. כתב מכתיקין הרמ"ם מן הטהב ב עפתים מכתים
ההתבה שהם לאוה שיוכה שהשנה חשה בהב ואפי בימים שלחמור שיין כהם בעבל הקוב
קשה ע ומכתיקין התנוך ב עפתים מקדלקעיתן שהם לחשפתו ומפרש בירוש שמוכל מעבה
הפגימ"ת שעשב כותב הוחר מכבה ב עפתים: כתב הלי שעיה וכב הע התקוה ששעבו ב
כותב זוק כמהב לבנים ובבלשל וכנים אינו ניזוק כבל זה. וכן ביאה מהכב. כ"ש. ומלי יונה כתב
אפי בבותב וכנים נמי מיל: כתב הלחכם נר יחפיר אם בור ואם טיח ושם מערה ואם עשק
בביתה מים לשוחה בו כלים בבבם בלב כותבו שלחכיבו את הלמיק מן הטהב ב עפתים
ומב בתיד בבותב הבור או בבותב מקוה המים או בבותב היוחה מלא חכיבו בל שלא יבלש בה המים
ויזיק לחכיבו ומקום שהטובם מבה שם עב קבלים בל שיהבגו עדיף להלמיק ל ימוה מפב
שטהצין למחוק שב. וכבל מפיח מבותב בולו שעיה פ ובב הע מתשין בשעין ליתוקן מבלין
של חכיבו ואפי אינ כי בהמחקן מבותב לעגל ומלמפהב שלדיף להלמיקן בם מבותב חכיבו לעש
מזק הבל ממי כלים שלדיף להלמיקן ב עפתים. הפא נמחוך בותב בלב בותב של חכיבו

המכיס אע"פ שהלוה לו וקנה עליו כגון שנתן המוכר מעות לחבירו שיקנה לו מהיכן
ומהיכן יגיעה עליה קנה ואפי' עליו קנה ואע"פ שהוא בין אם מכר או נתן או מחל כן כתב
הרמב"ם החזיק בבגד שאין בו חזקה לעשן שקנה מידו של ניזק על המזיק להביא ראיה ואם לא
יביא ראיה שבגד הפוזל הימנו שלקחנו מידו על כך נפסק זה הזיקו עשה שלא הפקיע זכות
ניזקין ע"י לוותים בקלעה והשכר עשויה לכמה גלגולות והתלמות פתוחות לאכסניות ומקום
הקלביס היה בתלם עמוקה לאכסניה טובה ניזקין פתוחה לנוכה ושתה מקרוב חזקו למטר
הבשר חוץ לתלם ממוך לביתו של ניזקין ומקום משרש ניזקין שיגיעו יכולים ע"י היו קלביס
ממוך לביתו מפני כיצד נעשה הבשר והכלביס והחזיקים שמעיין במקום הקלביס. הגין עם
ניזקין אפי' אם המקום שמוכרין עתה הבשר גינו של ניזקין אע"פ שהלכים כיון שמניעין
כח ניזקין ניזקין יהא ממה שהיה מניח לו כשהיו מוכרין בתלם יגין יכולין לקלב ההזק לביתו
ניזקין ולא עוד אע"פ אפי' אם היה המקום שהקלביס עתה גינם יכולים לעשות בגבי שיגיע
ממנו הזק לניזקין ואפי' אם טועים הקלביס שקנו המקום ההוא מניזקין לתלם שם כשר
והחזיקו בו שפם היכן להחזיק שיגין חזקה לגזקין כאמ ואפי' חזק גזקין והחזיקו יגין חזק
חזקה. **אחד** מכבי תלם שבקש לעשות ניופי לתלם המעכבין שניהם שבא
או מנפר שעמוה שלבא העיר שרכים בתים לילכי התלם מעכבין שניהם שבא
לה"ם הזיק ממנו. וכן מעכבין שניהם שפ לתכיר ביתו או שפ להשכיר שאחד מהם ואפי' אם איגין
מולא להשכירו בבגי ש"ש כבגי זוהי זה. ואפי' אם כל בגי התלם הסכימו לעשות בן חוץ תיגח
שפ המכים נמחקים הוא מעכב עליהם. וכן אם בקש אחד מבני התלם לפתוח חנות בתלם יכולין ל
לעכב עליו ואומ לו אין אנו יכולים לשון חוקה העכבין והיזקין. ודקדק הלשכה מהתם חנות
ש בתלם יכולין לעכב בידו ואע"פ שלא עשה אם חנות בתלם שמ אפי' חנות שבתלם שעשיק
בגשות אפי' הכי יכולין לעכב בידו ואומר סבגרין היינו יכולין לקבב ולעכב איגין אנו יכולין לקבב
ובן כתב הרמב"ם שהגרו הגאונים שאם החזיק ועשה זומן או נבלי ואת אחו עכיטו שיש
לגזק זה חזקה שהוא הזק קבוע כמו שיגיע ואם הכמה. כתב הלכה לוק בגבי זומנות
וכילה בהם שיגין קלבה לגלגלין ויגלגלין איגין קכיעות עכיבתן ויגיעתן אבל אי קבגי לזומנות
לכמה גישני לילכי כיון לא מלא מעכבי. אבל עושה הוא מלכתו בביתו ואיגין בני התלם
יכולין לעכב עליו ואומר איגנו יכולין לשון מקום התגיש ומכר הדחים. וכן איגין יכולין לתחות
כיצד מעמיק הזנוחות של ביתו אפי' אם הם לכים. והקל אבל מילי המלה בגון לחש שיקק
או להתפלל בגשלה. והרמב"ם נקט למבי שאיגנו מפוטם כין תלם שכה אחד מבני ש
שאיגנו מפוטם שכיקט ליעשות ניופי או נבלי בני מבני מעכבין עליו. **כופין** בני
מבני זה את זה שלא להושיב ביתם מופי זומן או נבלי ולא אחד מבני. פי
עם במבני אחד מבני המבני זומן או נבלי או שהיק ע"ש חנות אריתם ופיאחד ליכל שיוחנ
או עשות בם הוא חנות אוחים ישלזה לעכב עליו. כגון שיוחנ הכא הוא מעיד אחרת אבב

הירבא

ין משנה לבנות אם השני ירצה לבנות בשלו ולבנות משלו אין עכ"ד לבד אחר ואם לא רצה
ש אומ' שלשן זה כלי הבית והעליה של שנים שעמד והאחר אין לו משנה לבנות ואם שניהם עשים
אין לם משנה לבנות הכי שניהם שנים כל אחד מזיק ונקרם כיתר על שיכולת להם המקום מי הן
ע"כ"ן להחזיק שלא יזיק אחד לחבירו כגב מה שיכבו ואם יבנין ליזק מהעשקה לעשות כותב
מהגלן נפסד הכי הם עשין וכן כך ע"כ"ן לשמוע עלהם מן החזק כמו שיכבו עב
" כלאי הגיש ל"ג ואם תלקו ואת הבנין שהם אחד מהם לעשות הכותל ואחר זמן הבנין אחד לחבירו
שיעשה אותו ושוין שכבנין מתחלה על הזק היה שיזמזיק או מכרתו אין כותב לו בחזק
והחזקתי בו ב שנים אינה טענה לפי שיר שאין חזקה לטענת לחזק כיון שפת מיחה הפסיד
והיינלוק הכא שהמחזיק מזיק אינו כיאה לבנין מי שישנו חנין פתחת נחלה תכירו בכב הכי
שהמחזיק כזוק כמו שהוא מזיק יבגל טמר לא תעשה לחתוך כיון שהיה כמו שיחזיק
מזיקו והיה לו ממתין אולי תפתח אותה לחקבוע ואם הזק הבי היא זה כמו קונטיא ואפי' לחלון
להחם לו חזיק הבי"ל הוא שלאונה הא עשוי ואפי' להסתבב לחלר תכירו ביפסור לו שלם להסתבב
לחלר חבירו אבב אם יש עשים שמחלב זה לזה על הזק היה שוכיין יטלן לחזור בהם ויטתל
זה יבנוה על מקום שניהם ובהלאת שהם יעשו שיין בו כין תעלה ואין יזקו מהם יבגלמחר
לא נתלקתי לחלוק בתני שהבנו אחד משלו והקהלה אפי' אם יש לאחד מי שיש
בחלר לבנין שיחל בבגד ואחד פשוט אפי' הכי יעשו הכותל בין שניהם שבכך תי"ב לפלג חזק
ריק מי שאין לו אלא חלק אחד כמו מי שיש לו שני חלקים. לפי שאחד ומן עבד הכותל המקום
והאבנים הוא של שניהם אפי' אם עבד כולו לבנות אחל מהם או עתיק והטפס לעשותן אפילו
עם בעלים נשהו בשותף זמן רב ואפי' אין בהן חלקה ואינו יכול עתה לא נתלקתי לחלוק אם
עמ' שאבנו הכל משלי. והלה הר' יונה פלק שבלים האבנים שהם מזה הכותל אבב אם לינם
ניכרים לא מבנים אם טוען לחלוק ממך חלקך שהוא שאתן במנו שיפול עמך אינו מוכב
זה הכותל ואין פתן מנו במקום חזקה אלא אפי' עונין אם בשהיו משלי נאמן במנו" כלאי הר'
יונה הני שאם אין בו לין חלוקה ולא נתלקה האחד לחלוק אלא עמ' שיעשה מבירו כל הכותל אין
לו תקנה אלא כשעל ידי מוענל לו סימן מזית אבב אם האחד בגה עלי' הקרה ומעיבה הני
חזקה לידיה וכן אם יש לו בו חלונות מלרבו וכבר שנעשו כשעתהבנין ולא נבי' לאלי הגיש ל
דוקא מהם חזית בחלר כי היכי מהם נבקעה. וכן כתב הלי' יהודה בלפלוני למהם חזית בבב
מקום בין בחלר בין בבית. וכתב שר אלפס שטעתו המעתות אם אהו נשום מקום מעה נאחר
לעשאן לשמור בהני הם הכמאים. לבן אחר מהם. ויבנוהו כפי מה שיש מהבבעי לעשות
כותב התוכן בין התלרות שיין לי"ר בבין חזק בזו בהני הבית ואפי' אם לא נהב לעשותו אל
מהלן או מסלים בקים אין יכלן לכוף ציותו מכן. בין שמסי' הזק היה מעלים.
וכתב הלמ"ר והוא הי אם נקב בפתחות מזה כמו במחלוקת שיין יכלן לכוף ציותו יבב הי כתשוב
מהבן בפתחות מזה אינו כוכם אין הנלבין אחרין ואם אין מתהני דומבשני כתב הי יונה עיין אחד
מהם יכול לומ' אעשנו והלא מפני אל עכ"ד לעשותו בפתחות שבכותלים השני כמשנה. להיינו
כתבים ולבנים. ושיעור שפיו בעי שלשה טפחים שם הס"ד ובלי חמשה. ובפתחים ארבע

Bibliotheca Alexandrina

קנה אכוכה בגיע הכותב ליתן עליה פעמי קנמה וכן מאכל שהנית אבן עבמה ואפי׳ יפסד
כלבד שעשין בבתן פשפשין ונולין להוסיף עליו תיב לפי׳ עבבב התוספת שהוסיף תכיכי ומי
כבה הלל יוכה אם יטעון אין לעמוד להוסיף את שונה אחת או עתי טונות שאין אינו מחק כן בעמ
את אינו נאמן ומיבעי׳ ש בבל אם לאחר שכבה כבר אלא שפעת אבן בתוספת ואכיכי ואומרת
פרע אינו נאמן עמ שפעתו ואפי׳ אם יש עדים שהיה מהחלה לפי׳ פתוספת מאכל מחפי
ליקח בו בעלי דינות אינו חוקה לומי שפיי׳ עד שיכיין עד שיפעה וכבה הלמ׳ שחכי׳
שבבר בפני יותר מעיר ונעשה הלה שנעשל בפי שבועה לעפי הוי כמוזקת שלא עבן מקח ובבר
זמן לחבילן ואמ׳ לו פרעתיך כזמנ לחיימ לן לעקילבפי שבועה ואם ממך על התוספת סוכה
העשויה לעל עד ל׳ יום לא הי חזקה לפעון שפרע בו מקח לאחר ל׳ יום הוי מזקה ואם חבבה פעיע
שהר הוי מוקה ואם ממך עניי סוכה של מיטה תוך ל׳ יום לא הוי חזקה לאחר ל׳ הוי חוקה וכל
זה מי׳׳כ שיעון שבועה שוה התובע בבה בל הכותב וכל אם אינו יודע הוי בחזקת

שהם שיין יחד מהם חוזקן בו יותר מחבירו ואפי׳ אם התובע חוכה להוכיח שבועה
פיעתיך שאמן במו לי׳ כגי אמ׳ פרעתיה בהנך ב׳ אמ׳ נתי אחה בשהה ופרעתיך לפלוני נאמן׳

שנים שהתבעין בנגה ובגין לחלוק אם יש בה ין חלוקה מחי׳׳כין אותם לעבור בשהם
אפי׳ פחתיין שיין מנה ן יחוע לפחתיו הוי כחקום שהנה לעבור אבל אם נהנו שלא
לעבור אין מחי׳׳כין אותו ובבקעה פחתיו אין מחי׳׳כין את אפי׳ יש מנה ן יחוע לעבור וכבר ב
הגמ׳׳ב לפי שעבר נזכה הנגל נגנה ובבקעה׳ פשמ׳׳ס כיצה אחד מהם לעבור בבקעה עם להנך
שלו ובזה משלם נשמה תזיה לפימן שהנה נמו׳ פי יש נגיע הפועל מבחוץ לפי חבירו מחל
עליזמה ואם עשה נבל מהלל יש בל בגיע הקנים נעל חבירו שפימן זה לבבר מכמ׳׳ם למי
ש עשנו לבבו לפי אם נפל הכותב המקום והאבנים שלו ואם עשאוה שהשם עשה בל אחד
פימן כגה לעל חבירו ואם אחר בך שפל הכותב המקום והאבנים שלו שהשם ופלש׳ ההוא אם
עשאוה שהשם ולא עשה שום אחד מהם פימן שהוא בחזקת שהשם אפי׳ אם פלל בעשות אחד

מי מהם אבל הלל יוכה בתי אם אין לשום אחד מהם ויפל בגשות אחד מהם הוא שלו׳׳

ש יש לו לי שלות סביב שדה חבירו והקיפו בו פיחותו בגל אין הקף חיב לפרש
בשם בפי׳ נעשה לי להעה בו זמן שהוא פרוץ בבבישת נגל את הבבישת חיב שהם לו
חלי מבל מה שהוא אפי׳ בבקעה אבל אם אמ׳ לא נהנו לעבור הוי בגל שבינו לבין חבי ל׳
ומשום הזק בעיב אבל אם חביבו ומנע ממנו בגל בלם ובהמה חיב לשלם ואין אם בגל פקח
זה הבבישת חיב לשלם למי חבקו בשלש בין לבי דעתה אחת ליה וכה הלמ׳׳ד לקן שבגל
המקיף את הכותב על ש לשהם אבל אם בנה הכותב עד זה שכבתו בחבקו בזה אין מובבין עמו
את לבל מונעו בפי מה שיבוה לבי׳׳ם שהבי בינו יבול להשתמש בבותב עד׳׳ה הלמ׳׳ד
הוי למובבין עליו הבל דוק בבבישת הבבישת בפני לא שפ מקיף לא שפ בבל אם בגל
הבבישת פקים בין מותלו את לחי קנים׳׳ הלמ׳׳ד אם אין המקיף יבול לעבל כמה הוא
עבבד פנין לאוכל תא לאוכל בין שבעות הלא׳׳ אם אמ׳ אומ לי בפחות שבעומות ואטול
בגל שבועה שומעין ל׳ ולעבין טענת פ בעין אינו נאמן למי פרעתי עד ש׳׳ב בא פיק׳ אם

שנ

העין יש בהם הזק כיוצא ואם הם נתקנים הגבה כענין שאין מסתלק הזק כיוצא במה שיבנה כל
אחד מהם התלר בהעמדה ג"א כ"ל יבנה אחד מהם הכל אם יכולין להסכים שיבנה האחד הפב ניקבב
תלר ההוצאה הכי טוב ויבנה הכל ויעשוק שער לתביבו על תלר הסבין שהוא שלו ואם לא יניח נהל
ביניהם מי יבנה הכל ויקח תלר ההוצאה מתבבו" נך הסמוך לתלר מתביבו בעל הנב
מזיק לבעל תלר ואין בעל תלר מניח לבעל הנב לפי בעל הנב צריך לעשות
ביניהם מתלר נבוהה ל' אמות ומפלס הזיקו ואין בעל התלר מסייעו ג"א כפי שיבעתלר
למתלר" טפחים כדי שיהא נתפש בנב ואם קרקעית התלר נבוה מהנב צריך בעל הנב
לבנות עד שלא למעלה עד שיהיה נבוה ל' אמות למעלה מקרקעית התלר כדי. שפלס הזיקו שיהי
אם הנב נמוך מהתלר ל' אמות ג"כ יכול הזק כיוצא ממנו לתלר שיעמד שיהיה יכול להסתכל
בבל התלר מה כשבעל התלר עומד בשפה תערו יהיה בעל הנב לפי צריך לעשות מתלר
נבוהה מקרקעית התלר ולמעלה ואם הנב נמוך מן התלר" גו אין צריך בעל תלר לסייע
בבנוס שכיון שהוא נבוה מן הנב" הוא נתפש עליו בנבב. אם היכו נמוך ממנו" זה יבנה בעל
הנב עד קרקעית התלר ונראין כמה חסר עדין להשלים לגובה" וזה יתן לו בעל התלר התלר
שגם הוא מ"ב להשלימו עד כדי שיהיה נתפש עליו בנבב כגון אם הנב נמוך מן התלר ל' טפחים
יבנה הוא לבדו ל' טפחים" ולא העתבים יתן לו מהם והתלר" והוזה ב כבלעטו כה שאם הנב
נמוך מן התלר ל' אמות אין צריך לעשות בבוס לכאן שהתלר נבוה ממנו ל' אמות טוב אין עדב
הזק כיוצא. ואם הניח זל כה כמבבין פיעונה" טהו תלשית קרקעית היחד נבוה משל
תבבו צריך העליון לסיים עד התחתון לבנות מלמטה והתחתון צריך בב לסייע לעליון עד שיהן
נבוה ל' מקרקעית העליון ולמעלה כפי שיעור שעתה בב הנמוך מקרקעית התלר לפי כך
יקלעו העפר מקרקעית העליונה שיעור עובי תלר הכותל וכעין הטהור עד קרקעית שביהם
ומשל שביהם עד שיהיו נבוה ל' אמות מקרקעית העליונה ולמעלה" והב יוצה כה ואין התחתון
צריך לסייע לעליון מקרקעיתו ולמעלה ואלי אין לו שיעור אלא הכל לפי ענוך התלר שאם תלר ועל
עליך לסייע לעליון מקרקעיתו ולמעלה ואלי אין לו שיעור אלא הכל לפי ענוך התלר שאם תלר ועל
עליון נבוה הכבה אין שתלרו של התחתון אינו נתב לעמוד בו ולהטיט בה מלמוך ויפשל שבמתילה
מועלת יפתלק הזק כיוצא שם ומלי בוטה למעלה עד שיהיו בב אם שיהיו מזיק עד בב ביוצ"ת
עב" ואם בם בבין הב יהודה ב כבלעטו שאם התחתון נמוך ל' אמות מהעליון אינו צריך
לעשות בבוס אלא העליון יעשה כל הב וכאילו נתון ממנו ל' אלה שתפר לו מהב לעשותו כיון
שביהם ועלו. שלים העליון לבבו להשלימו לו מקרקעית תלר ולמעלה" ואם הניח זל כה כמבבין
הלכיזונק" בנו תלר כנסין זה את זה לבנות לשה ביתשעה בתלר. וכתב הלמדם וכן כב
הלכיזונק שהתלר ערוך בהם עריך נבוה או נכרים שתנו בב התלר לעשותו ביב
ש"ר הלכיזונק כגון פיל וכיוצ"ב כגון פרה עשה אחד מעלמו אם ניתן השוכר שהוא חפץ
בו מוכרין עליו את הכב ונותן לו חלקו בהשמה. מי שיש לו בית בתלר אחרת ואינו רוצה שיהיה
תיב לעשות עמהם לעת נוך ומנעו זבב לא שאר הכבים ואם הוא רוצה עמהם תיב בב
" וכתב לא כשנתנו לכבים זל בתלר נוכל לומר ממון ונמי נמי קנוב בהם זלוק בעיב
כיוצא תלר נמי קרוב ואיבא למיפתק שיעיך בתלר בב בתלר נא. והלמה כה שאין התלר

כמו כן העיר וכה שר ואם אחד מבני חלר אינו נותנ לתן בזה התיקון ואינ ניעה להשכיר
כיצד שתלר יתקנם וישכירו ביחד ויקחו השכירות עד שיפגע מתקנו המוצע ע"כ אחד
מבני חלר שבקש להשתמש בחלר השלישי קבוע או שאר בני חבר שאינ לכך אשר המקום
לעשותן בחלריהם בני חלר מעכבין עליו מנץ מהכביסה שאין לכך בנוה שיפיס להתבזות
עב העלל ויראה מדבריו כל שאם שאין לתוך קבוע אינ עושה מתיקה עבור בהתחתן
או לתנור וכיוצ ועשה כל שלא תניעבים אבל כהעמדה בעלמ שתעתיד בהמה או תגור או
כיוצ או מנבל עם תניעבים עי מחבי קבוע ומלכבי אינ הניעש זל יראה להו נמי מיקרי
קבוע חתש חלרות השופטות לי"ס בבי אחד ונתקלקל כולן עבי כות עמ"ש עתחתונ
לתקון נמלאות עליונה מפי"עת לכולם ואין שום אחת מהן מקפי"עת לה והתחתונ יניח
מהתונת אינ כאנ חלרי בנ מבני פונין זה אתזה לעשות לחי וחומה למבני אבל
אם באו להעמיד בו לעתות אי זה מהם יי כלה יכול לעכב ולמחר אינ לוקח
לי כמה בחכירות עד פתחי ואפי אם ירכימו פולם להעמיד בו לעתות כבי רשות הכיס
משבבין עליהם ואפי אם יכלו להעמיד לעתות בפשם כמבי הבבה עפי שעתעמיס לוחקים
ומבמים להבנו הלבה יש מפרש לוק לפתות לרשות הבים אבל אם פתות לברמניל
או לפמיעא אין מעבבין עליהם ותר הולה בלשון כת ואפי פתות לרשות הבים
יכולין להעמיל בו לעתות אבל הוא מתש ב פישין לרשות הבים ואינ הפרש זלבה
שאין מילוק זה אם פולם מעבבין עליהם ומי מבואות הקעים הפתוחים לחוק
הפתוחים לרשות הבים או לפמיעא ושאין בני המבוי להעמיד להם לעתות כה הלמ
לוק במבוי שפתות כרחב לרשות הבים שאין בו פתח בולן לם שיעה אבל כולם מתש זבל
היה בו פתח בולן לבי עיתי שאינו רחב כרחב של מבוי ניל בו פלמין ומלבן לעבב בבל
רשות הבים מחמת מעמי אין לו לעתות וכן מבואות המתושות ללכך עבי אחת ופתש
בני מבואות לפותמן בני אותה העיר מעבבין עליהם אפי אם יש להם דרך אחרת לעבור משם
תלר השומרת בין שש מבואות ופתוחה לאחד מהם ופוה לפתות פתח בשש לא מבואי
שבב אותו מבוי שבאה לפתות שם מעבבין עליה אפי בגי המבוי שהיא פתוחה בו
מעבבין עליה שמרבה לבי פתח הלוב של בני המבוי האחר לבן נפיון דרך בתה היה לך
כבר פותח פתות למבוי ומתוק בזמן שאין פרץ פלמין יכוללחזור ולפותחו כיבי פלמין
שוב אינו יכול לחזור ולפותחו כלל במבוי שיניעו מתש אבל במבוי מתש אין מעבבין
עליו ואם הלמ"ה ואי אית בי לעתות טוענין בגילה כמהום זמי שמרבה עליהם הדרך
בלי לה הה הקמ"ב אחד מבני מבוי שפתח שם פתוח ופתחו לו למבוי אחר
בני מבוי מעבבין עליו שמא יבא עליהם ממ ומתמעט מתוקים מהמם הקלב על בני
המבוי לפי מקום שאין החם קישב על בני פמבוי סותם את פתחו בבי אחת בילה וכה
עוד בענין השמיט המבוי שבני המבוי מעבבין וה אחזה שנו להשתמש בו אפילו
שמשתמשין בני המבוי במבוי חמש תלרות הפתוחות מבוי בל אחד יש לה בעות
להשתמש מבני חלרה ובני חוץ אבל לא בלבי פבים לפי הסבימית משתמש עם בולם

ואין אחרים משמשת עמהם. והמלונה משתתפת עמהם ואינה משמשת עם אחת מהם לפי שם
בגד בעל השנה אעפי לפי פתחו אין העיר המלונה מעכבת עליה שאין לה להשתתף
מפתחה ונתון ובגד שם פתח פתחו אחר בינו לבין השלישית הפנימית מעכבת עליו ואינה נכר
כגון חלוק יש לה רשות לפתוח בין כלפי פנים בין כלפי חוץ. וכן כתב הרמ"ה
ונהגו של יפי אם חלונו של מכרי בחצר המבוי אע"פ שחלונו ופתחים אין חלון עשוי לפתוח לפנים
בגשותו ויכול למותתו כאן שאין שם בגד לעבור שם אם לא דרך עלייה עכ"ל נראין לפרש שם
מן הלשון הוא שהוא על מקום שהוא מותר. ובגד הכ' יחולה ב בלעז כת שיבנו לסתום אעפ
שאין העלין שבו ונוסף לגמרי אם כיוצא. יש ע פתח לתוך המבוי בעמוד ואלו שחשבו בחצר
בלבוש ופתחו של כיוצא הוא לבד פנים בגבי מחיצת המבוי. והרי מעל שחשבו בחצר לעשות בפתח
מפתחו עד כותל שכנגדו ומחזיק המקום אעפ שהוא כגבי אלו שחשבו בחצר לעשות בפתח
כלפי מחיצת המבוי לבד פנים בגבי מחיצת המבוי. והרי מעל שחשבו בחצר לעשות בפתח
שיקח מה שבגבי אלו שחשבו שהיום או למחר אם יהיה שחשבו. פתח פתח למעלה מפתחו

כלפי מחיצת המבוי לבד פנים בגבי מחיצת המבוי. והרי מעל שחשבו בחצר לעשות בפתח
שיקח מה שבגבי אלו שחשבו שהיום או למחר אם יהיה שחשבו. פתח פתח למעלה מפתחו

בני העיר כופין זה את זה לעשות חומה ולתת

ובניית ולבגוה להם בית הכנסת ולקנות להם ספר תורה ותשבים ומי שיש לו
אלו בגבי אחרת ואינו רוצה שם חייב עמהם בחפיסת בורות שיחין ומערות אבל בשאר לבניים
אינו חייב עמהם ואם הוא לו בגבי הרי הוא כאחד העיר ובלבד שלא שכר שם יב חצי או קונה
שם בית דירה הרי הוא כאחד העיר לכל ובשנבין נבין לפי הממון ולא לפי הנפשות
ואמר שחלקו לפי הממון כגון יב' זה בית קרוב יותר לחומה ופגיעתו ב' יעד בתים
שוים בחלוב זה בזה יש בהם ממון בשוה פרעים בשוה ואם יש בקרוב לחומה ואין בו
ממון ויתר רחוק יש בו ממון אין בוכין מהקרוב כלום כיון שאין לו על מה לחוש ואם בתים
שיש בהם ממון בשוק ואחד קרוב או אחד רחוק הקרוב יתן יותר מהרחוק ורוח בשיש שעם
באבן ואין אימה מצוה אין לחוש ב' אלוהם שבניים לדר אם עניות ובחיבני בעלמא אבל
בזמן שיש מחמה והמבנים מהבניים זה בזה אז לא איכפת לן בחיוב בתים לעבי בקום
הכותב העיר חיוב בתים וחיתוך בתים חדש מיהקא הילכך אין נבין לפי שבת ממון ואם
בנים על עסקי עשרה נבין אחד לפי נפשות והחלו לפי נפשות שבת ממון והלי שבת
ממון לקחת ממון המעונה אלא כמו שחש עליה אבל ממון שאין מעונה אין נבין עליו
כגון לקיחת כוה נמי. ואם יש לחוש לגזילת תלמידות וקלקלה בתים ובניהם
נבין אף לפי כגון הוא ועל עסק הכל הם בנים. כל הדברים שהם לשמירת העיר הרי הם פי
פעמים שאין בניין שמור שהקהל משתתפין לפי פעולין מכל מיני מסים אין קבועים בין שאין
קבועים והלוכם כת שאין הגמי מכמי פעולין ממעשר הקיומם ולא מכספי מעשרות שהלבוי
נותנים בית כך וכך לפעול טוב והם מפקחין בינהם ובאם הסך אמר שיתן כל אחד כפף על
עלמותו אין עם הארץ פורעין בשום של הלל ושל שמאי אלא כך וכך עשים
יש כאן וחייב כל אחד מהם מיחד או מכבים על ידי כוס כדיניה כמפולש להנזל בין
עה לנזקין מהלך. וכן כת רלה כגון שיש עליהם בגד קשוב בחם הנפלנות או בגם קרוב
לאבעת והעבירו על כל אחד ומקבלם אוהו בי ניהם אין עד הלה עם כלום ואינו ניזוק

הבית

לא קפדי אהדדי היה אומר מהם מכיר מקלתה אבבים והם שלימות והשני מונה לו אין שומעין על
ידעתי ועל ב לא ידעתי נגעתן ואפי הם נגלות ונעלות יותר משאר הבבים והשני נועל כבגד כך
כך שלימות ואם אמר בעל העליה לבעל הבית שיבבה הוא התחתון על התקלה כגי שיבנה לו עלי
עליתי ואינו נוצה הוא יבנה לו בית לגור בו עד שיתן לו כל שעותיו ואם אין להם במה שיבנו הע
העליון יעול שליש התקלה והתחתון יעול שני שלישים ואם מוכרין אותה מיניה שניהם יעול ל
העליון שלש הרמים והתחתון יעול שני שלישים כאן לבנות בלה התחתון לשתי בבין בשני
שמיבה במחזק הבשן כגון שהגשיקה התחתה או למעט בחלונות ובנבה הכותל ולעשות
קנגות מזוקקות ממה טהיו הלשות בידו ואבלאם לא לפחות בעוב החומה ולבנות במלעה
ובנבה ולעשות קונית קטנות אין שומעין לו וכן עליון שבא להרחיב בחומה ולמעט בח
בחלונות אין שומעין לו מפני שמיבה להכביד על כותל התחתון ואם לא לפחות בעוב החומה
ולהיבות בחלונות שומעין לו שהמעט בטובו כה הגמ כגון שני בעוב החומה אין
שומעין לו להתחתון למעט בה ולא לעליון להרבות בה אפי אם יש מקום בעוביה בניה ונזיק
שאם היה נזיק ובא התחתון לשנות בניה ואמר העליון אנא כותב תזק בניה כמעיקיה וכן אם
היה נזיק ובא עליון לשנות בניין אין שומעין אפי הוא רוצה ליתן הוספת ההגשה שיאמר לו
התחתון יפה כלה למעט אוכל כדי שפת אנא שני כבוכב הבנין כגון שבא לשנות במקום או
למעט בחלונות ולהיבות בטובה העליה דוקא אם בא לשנות מהמקום אין שומעין לו יאבל אם
בא לשנות על המקום שומעין לו כיון שיניו מפני לו את בעוב הטובו והכי גי הא דתספתי
ב"ה שאמר ועליה שאחד גלה בעל עליה לבנות על גבך במקום שהגה לבנות שלשה או שש
עשה הכל כמה שהיה בית הבר הבגי על גב סלע וניהא אמי על גבי ווספתא
הטיפה בעוב שאין בעל הבנה יכול למעה ולעשה בעל הבר לבית בבו כיפה בעוב שיבר
במקום אחר בעל הבנה יכול למעה ולעשה ב"ש עשה בעל הבר לבית בבו כיפה בעוב שיבר
בעל הבנה לזכות לא שנא אם הם שוכר ומשכיר לא שנא אם הם שהתנו שהתחתון עליו בם
הוא לתקן שלא יתקלקל בית הבר שב מי היה כותבו ממנו לבנות תחבילו ומבלבלו
אותו למבנות ואם אמר פנה אותם ויהיו שכר אין שומעין לו ואם נתקלה בעל הבנה
בכך ופנה אותם וחזר זה ואמר הן יאבד ואתן לך אין שומעין לו יאבד זמן שלא פנה
אותם למבנות אפי הם בחלון שלזה ואמר לו פנה אותם ויהיו שכר לא קנה לו חלון שלא כיון
לחתונו שתי בנוה זו אינו זו נקרקע שיש התחת בבוה אשל חברתה ויכן בבל באות
הבבוק כל שהעליון יכול לשנות יכול וליטול הוא שלו ואינו שום יכול שהתחתון
מנעה שם ובבר שש אינום לשנות יכול יותר מהיי והשאר הוא שלו התחתון ואפי אם המבוה תלוי
הבבה על שליך למבות במקום כלי ליטול ואם יכול על עליון מבות על למעה כה הכי בבל שהכל
שלו תל מפתחה מן ממון לקרקע שהוא ולא שכל התחתון ואם יכול העליון מבות לעיקר ולא לבל
או לבבל ולא לעיקר מבניו ובניו פשיט לפי לא יעול בו חולקין ואם שלו אין מלשין אותו מיד
אבל יכול השומל על המלך חולקין פי יותר אפי אם הוא מעה לתוך שלה שלא חל מהם

שתף נהב זיתיו ושתבם בשלה חבבו אם נעקר עמהם מהעפר שפבי בותהן בעשן

שיאוניין להתקייס על ידו יתלקח בעבד הקרקע ובעבד הזתים בתילתא כלל בתוך ב שנים אבל
לאחר ב שנים הרי הם לבעל הקרקע הכל ואפ לא נתקיר עמהם תחעפר שיאוניין להתקייס עב
ידו אפ בתוך ב שנים הכל לבעל הקרקע ואפ בעבד הזתים ליטול פירותיו כדין לאחר ב
הרשות בידו בתלה לאכל באבל שקיי אין שומעין לו וזה נותן לו דמי זתיו כמו שעומדין
למכר לבעל שעת ואפ זה אומר לא עלה על דעתי לבנותיך שומעין לו המוכר זתיו לקדן אפ פרק עמה
שיקצם ושיהא אותם כל הפירות שיעשו הם לבעל הקרקע ואפ ההגה שיקדן אותם כל זמן
שילה הם לבוקת. מכר פתם אפ עשויות הם כעיס שאין ניצא מהם מהם לכישית שמן הם טל
לוקת ואפ הם עוכרים שמפיגה מהם יצא רכישית שמן מבעד ההצמת תבקנ"

מי שיש לו בור לחבים מכיתו של תכיכוי שיש לו דרך עליו אין לוכשות ליכנס עם אחים קסו
בשעה שלכך בני אדם ניכנס ואין לו רשות להכניס שם בהמתו אא ממכא ומעלין לחדן
ובא אחר מהם עשה תפתח לבור עצא יכנס שום אחר מהם בלא דעת תבכו. מי שיש לו בור
לפחים מונחו של תכיכוי אין לוכשות ליכנס בה בלילה ולא להכניס לתוכה תעין עצא יכנס מתוכה
לשכה אחרת והמילן זוכעי הלך עהן לו דרך מן הלי מדעת שיהם עכנס בלי זה מהם שעה
שילה ומכניס לתוכה העין אבל לא יכנס לתוכה לשהה אחד ושיהם אין רשאין לוכנס.

חמש נגנה המפתקת מים ממעין אחד ונתקלקל כולם מתקנות עם העליונה נתלא קסו
ההתחונה מתקנה עם כולם ומתקנת עלמה והעליונה אינה מתקנת אא לעלמה
ותיעפא בה תלאות המקלקלות מים לכיב אחד ונתקלקל כולם מתקנים עם ההתחונה מעצת
עליונה מתקנת עם כולם ומתקנת עלמה. והתחתונה אינה מתקנת אא עלמה. אחת המים
המונחת על פני השדה ומשקין ממנה כדרך הישכה כולם משקין עד הסגר ואין אחד מהם
יכול לעכב ואפ אם עשקה החלה אם אחד בא לפתוח הילוך המים להמשיכה לבדו עד שיש
שישקה קתנה ואחר מעכב על ידו כל אילנים בבד אבל אם האמה מונחת בתוך הישכה על פני
אחד מבעלי הבוכה מלא בדו ואין עליך לפתוח פי בדו משום ללכי שנים.

שותפין שיש להם קרקע בשותפות בין שקשותה בשותפות אי ירשוה או ניתן להם קסו
במתנה אי זכו בו מן ההפקר אי שאחד קנה מחביכו מלי שלהו ובבד אחד
מחביכו שיתלקח ויהיה ע מקום לבדו אם יש בדלין מקום כגפה אחד מחביכו ונתלקח עמו ואם
אין בדלין מקום גפה אינו יכול לבוקה לתלוק ואין מיעוק בזה בין קרקע למשעלי. בלא בז מן
שאין אחד מהם מכיר מקום חלקו אא בדם משהתעין בו בבד אבל אם כל אחד מכיר את חלקו
יכול לבוא את חביכו להכיל בין חלקו ובין חלק חביכו אעפ שאין בדלין מקום וכי זהו בין
מקום בד שיש לו יתלק בפי השותפין ניבע לפתוח שבהם חלק שעדין שאר עם הישנין עבד
אבל אם יתמעט החלק שלא יקיף בשם הישנין אין בדלין מקום לפי אין מוקין את המלך
עד שיהא לכל אחד לו אמה על לו ונא השדה עד שיתא לבל אחד כדי מכישת אם אחד וכל
הפחות עד שיניע לכל אחד מה שהוא כדי עבודת אם אחד אם לאו אם אחד ושדה שכיבלין
להשקותה עד שיניע לכל אחד שיעור שיוכל טעון להשקות בום אחד. וכמה בלילה
בשאין לו קרקע אעפ שותו הישני לו להעמיק עמו אבל אם אין לו קרקע אעפ הישני לו להעמיק

נמי אם הוא בענין שאם היה בו עין חשקה היו יכין ליתן לו אותו שיעור המלך שלא יבין
כי הקנה הכי היה אחד מעבדיו שהיה נמי יכול לבוא לתוכו וכבר שלו שאם בעים לתוכו בית אל
תעבור עליהם שיש בו עין חשקה אם עין בו כדי שיניעו לבית אחד מהם וכך בכל עלמו שלא יעבור
לעבור על תוכן תכבדו עין בו עין חשקה ... עין בו עין חשקה לטן בו גל אינו גל פי שאם
יאמר אחד מהם לתכירו תכור לי חשקך בבך וכך אז קנה אחד לחבירו באותו הפרס שומעין
לו אפי אם שאם אותה הכבה יתר משוויה כדי שלא יחסרו שהקנו שהקנו אחד לעבדו
כדי שהשיב לו אפי הכי שומעין לו והכי שעיה שהם שומעין לו אבל אינה וכן
כתבו הגאונים שמעין אותה בבב ואין הלכה כן כמבואר הפעמונים ואם אין שאם אחד
מהם כונה לקנות את המכור יכול לחזור אחר ואם אין אחד מהם כונה לקנות את המכור
אז שאין שאם אחד מהם כונה לקנות המכור חשקו ובא לקנות חשק מכירו שאינו שוקפין והני לילי
הכי שאם הוא לבב שאין ראוי שהרם להשתמש בו ביתר שהשתמש בו כל אחד לחוד אז שפי
שכיבוהו ויחלקו השכר כמו עבר ובהמה טמאה או חנות לבב חד וחד מפסיד לתיותיה
לחבריה וכן בית שני אינם שלהם לגוד בית וכבר בזמן שאם אחד מהם להשתמש
ביתר משום הזק היה וכאילו לבחלר צריכין להשתמש בו בשותפות כיון שאינם יכולים
ליתן לבירם את זה המר היאך יכנס לבירו בזמן של תכירו לבב בלבד שאינם שהשתמש
בו ביתר כגון מיתת וכיה הבב צריכין להשתמש בו ביתר ואין אחד מהם יכול לתכירו של
חשתמש בו לזמנים שכשם שאינו יכול להפסיד אם מזמן שיהנה ממנו לעולי כך אינו יכול
להפסיד ממונו אפי שעה אחת כיון שאינם להם להשתמש ביתר. כתב הגאון בעל הנפ
שאם שאם יש להם בית בשותפות ליתר לחנים ושני שאין בו עין חשקה ואותו שיש
לו שאין עושין הכן לי שאין השכנות אותו השני בו ב חדשים ואם אחד מהם אז שאין לו בעל השני
של בבב לא יאמר אז יבעל שני שאין שאין שעד ובעל שני השאין אינו חעה לו לקנות ולא
שאמר הין עמו וכשי אם בעל שני השאין עומדין בעל אז יבעל ובעל השאין אינו יכול
שישכור ממנו אין הדין שישכור ממנו בעל השאין שני השאין כגום ואם אין בעל השאין
יכול לומר לו השכר בו חדשים ואם חוש אז שכר בעל שני שאין הכעל אה יכול
לקחה מלה הכין שאז שהשתמש בו ביתר שפיל בעל שני החנים אם הבעל שאם
להשכיר ישכירהו ניקח בעל אחד חנקו מהשכירות כפי חנקו ואם יבא להשתמש בו בעלמם
שהשתמש בו בעל אחד ומו אם הוא לבב שכנין להשכירו לימים ואם הוא לבב שכנין להשכיר
לו ים או לשנה שהשתמש בו בעל אחד לפי הזמן שכנין להשכירו לו פחות מלפי ומך ובבית
שיעיר נוכל אי זה שהשתמש בו תחלה ואותו שיש לו ב חנים שהשתמש בו זמן השמיעו לפים
וכן כתב הגאון זל בשאה שני אחין שיש להם מכתף ובא בתורו לאחד ב חנים ולאחר
חנם שלישי אחד אומר שי שהשתמש בו בפי חנים אחד ב שנים והשני שנה אחת ושיי לו נוטל
אי זה שהשתמש בו תחלה והשני אומר שנלה להשתמש בו בבל שנה ושנה עמו ביתר בל אחד
לפי חנים ושנה מפסיק לן אי מלמין ליה לביתו וישתמש בו לפי שנים או למכתן וכיון
הבב מאחר שאינו עשוי אז לאלה ... אין וישתמש בו ביתר ואם יהיה לו בב אין יעיר

שישית לתוך להכי פליגי וקסבר ניה שפיר כל שיטה יתלק ושמו עליו. ואיכא למימר זה כתב ולכתחלה
לא ס"ל ניה ליטול לעולם אלא לפי שיעור הכבד השומר לעצמו את משמרתו הוא לבתים ואין כאן
בעל חלב וכאן שה בבתים מספיקין לשניהם עכ"ל כן הם להשתמש בחלב בשותפות.

השובה לעזרן ליובן ושמשון ולפי ליטול כית שיכלו ב' אמות ורחבו ' אמות. וחלב שיכבה ית
אמות ורחבה ' אמות. ומכל שמשון חלקו לליובן ומהבני ניילטו ליובן ושמשון חלקו ועתה פניס
ליובן ושמשון לחלוק חלק לפי שנפל להם גדיי שני חלקי. ליובן חלקו וחלק שקנה משמשון.
עם הלקו מליטול לעולם אלא ליטול שיעור להם עמהן בשעה המלוקה כבר שהיא שיעור להם לחלוק שם
חלק לפי שנפל להם אחד כך וכאן שאין בני ן חלוקה ית כזה ליטול לעולם אלא ליטול. ניימר ליובן
בשמשון אחד משני חלקי. עד כאן. שיטה בחלק המשותף ביניהן שיעור חלב ובאותו השיעור
בעל אלא ליטול לעולם אלא בלבד שהשמיטו שוה ואין בו כדי לזה ולזה ויש בו
כדי לאחד שאין זה מהם שיטול מספיק לו כדי השמיטו לפי שאמר לו בעל כאן שמספיק לך
או ליטול אבל לכך שאין השמישו שוה כגון כ טפחות או כ פרים שאין מלאכתם שוה ואבל אחד
עדיף בשניהם אפי למי פרים שוים אין החלב יכול שמר לחביבו עולם אלא זה ואת השני אלא פעם
לפי שכל אחד אחד עדיף בשניהם. ואין לך אפי למי פרים שוים שאינו יכול לעמוד עולם אלא
היות ואין השני ומי שיקח הטוב יתן לחביבו מאי לכיס ביס. וכן אם יש להם שלה וכרם
ואין בשום אחד כדי חלוקה אפי אם למי פרים שוים לא יאמר לו עולם אלא שלה ואת כרם או אלא פעם
וכל הכלל שאפי אם יאמר לו בעל או אלא בשניהם כאחד אין שומעין לו שיאמר פעם אחד
מספיק לי שהרי כבר השמישו כתב עלמו את אם יכלה יאמר לו בפעם אחד בעל או אלא
והשני שאר בשותפות או יאמר לו בבת אחת זה אחר זה בעל או אלא ובכל לכביס שהשמישו
שוים ולמלהם שוין אין בשום אחד מלהם כדי חלוקה בהא ואי מולקין אחד כגבי חבבי בעל או
אלא אבל אם אין למי פרים שוה כת הכלל שאין אומר בעל או אלא עעפ שהשמישו שוים ליפה
ולע כב מיטן ולמי. והכלל כת כיון שהשמישו שוה אעפ שאין למי פרים שוין להם בעל או
אלא בין אם יאמר לו כלמי שיקח המעולה יפרוש לחביבו למי פרים לפי שומא בין אם יאמר
שיקח אי זה מהם שיבחר בלא תוספת למי פרים. וכן כת הלכה וכה אם יש להם עליה וזיבורי שיקח
או בעולה וקטנה יכול לומר לו טול אתה מן העלית כשומא כפי שוי הזיבורי ומה שיטול מן
העלית יהיה על שני הזיבורית את אעלבא ואתן לך למין. אעפ שאין בו שיעור או העשה כן.
וכן בשוה בעולה וקטנה יאמר לו אם אחת הקטנה ועולה מהבעולה שיעור הקטנה והיתרן
אקתנו ואתן לך למין. אעפ שאין בו שיעור או העשה כן. וכן כת אם הקטנה זכ. וכן כת הלכי
בהשוכה על מנת שיש כה בתים ואין בבת אחת כדי חלוקה אם יש לחלוק בתים כגבי בתים אי
ישן בבל בית או אלא והשיב פשיטא בתים שבחלק מתחלקים בתים כגבי בתים
במלה ובשום ואין אומר בבל בית בפני עלמו בעל או אלא. עגל שלה לו על ביובן ושמשון שיעור
ב בתים כחלב אמות ברוחבו שיש בבל אחת כדי חלוקה. ונם פרוש ליחלק זה בבל זה והאחד אומר
לחלוק בל בית ובית בפני עלמו והשני אומר לא כי אלא לחלוק בית בבל בית. והשיב שלא יפסידו
עד עלמן לחלוק בל בית שאעפ שיש בבל אחת כדי חלוקה יחלקו בית בבל בית. שלה לא

הכיצד זה לישנו אחד והניח אחד וכן והניח בית ועל אחד עליה וגם חנות על אחד והניח
אחרים פעור בי"ן וכפ"ז הדיינות כל אחת לי"ה בפני עצמה העליה עולה לה בשותפות הכיס וגם
התנור פתוח בשותפות הכיס וגם האחד והגיגיו כ"ב לשמוה ונתן לכל אחד בתוך הכיס כפי
חלקו של טלה וכא היוכח למוכר חלקו ואומר שניצה למוכר הכל כיוצא כי יהיה שוה יותר
ואומר לי שמנה או נתן לי אלי מה שעתידין לי בבב הקרקעות או ניצל בשומא שנותנין לי בבית
וחלק המשותפים אותן לך אלי המים והלאה אומר אין לי מעות אל אקח הבית ואתך
תחת השיר וישומו כב' אם ישוו שיר הקרקעות כפי הבית שיש לחלקו הכי טוב ואם
שוה חלק אחד על של חביבו יתן היחד לחביבו מני זביבי וביש תשובה אם יש בבית כלי
מטוקה לבב אחד ואחד לי אמות על לי אמות מנוקו הבית מהחנם ארעא ועד רקיעא עם העליה
והחנות שעל גבי והמרתף שתחתיו ואם שייך בהן נגר או ניצל כיון שיש בו כלי לזה ולזה אם אין
בבית כלי מטוקה והבן אומר שלא למכור הכל כיתב כלי שימכור חלקו כיוצא ואומר לי אחד
בגד ותן לי אלי מה שנותנין לי בבב הקרקעות או ניצל בשומא שיוותנין לי בבבה ואקבל המשות
ואתן לך אלי המים אלי עבד עשרה היי שאין זה בגד או ניצל כיון שאין לו משות לקנות משל
אחרים אומר למוכר אחד לשם אמר בגד או ניצל את כשאומר אקנה חלקך להשמיש או תקנה
חלקי להשב מי שך אבל בבי היי בשם שאומר בגד חלקי כלי שאמכור בב הקרקעות או ניצל מכור
הכל ואתן לך אלי המים כלי שימכור חלקו ואקב לי שייך ביה בגד או ניצל ולא נתחך
היחד מהשתת בשתלתו בשביל הוסף אלי המים שלזה את חלקו כמו שיכל והשקת
שיתקף עם היחד ונשב בגבון זה שהעליה לי"ה בפני עצמה והחנות לי"ה בפני עצמו והמרתף
לעצמו שהלין עם העשה שם אלה הבן יקח בשומת בב ויעשה זה לזה המים וכל אחד
הגיש זב יאמר לא אמר בגד או ניצל את כי שיש אם משתף לקנות אבל אם אחד אין
יודע משנה לא וכב אפם כתב שהבב תבי בתובב ולא חיישי אי אית לי לבתובב וכיון שהתובב
עשיר יכול לומר לבתובב בגד או ניצל אף אם אין לבתובב במה לקנות עב וכן כתב הרמב"ם
ש אומר שאין אומר לבן את ניצל בבתובת האלים מיל אפב אי אומר בגד ואתן לך המשות
לי אם או ניצל והמתין לי מהמשות ל' אם אין שומעין לו שיכול לומר אע נתן לך ואתה קשה המוני
והלוקח חילק בזה ואת אם אחר שאמר התובב בגדי או ניצל ואת בתובב אבילא ותבא לי לי אם
זמן בב לפרעון נותנין לו אבל אם השיב בתובב לבתובב בגד אחר ושם התובב זמן אין נותנין לו
ולא מתיכין לבתובב הי לשם למילת לבי אם או ניצל ונפק מינה לישמ אלהכי והכי
מהתמי לבתובב זוזי למינא בהו אי נמי לילמ משכת מאן לוקח למוכר"ה מינה בדמי והכי
לכי מיתן הובב זוזי אי אמ בתובב הבו לי זימנא לשלחי בהו זוזי והבי ליה זמן מהשתא
ולא מהכיעה קמיתא והלא שנותנין זמן לי אם לבתובב כשמתחלה אומר ניצל והכי לי זימנא
אבל לא אמ מתחלה ניצל את התובב לבי למינא ואמ הבו לי זימנא ואתן הדין אין ליתן לו לכל זמן
כדפרישי וכשהיה ליה ניצל או ניצל אם פחות כן בא והובב ניצל בגד או ניצל ואת בתובב
אבילא והבו לי זימנא לא יהבי ליה למוכחא מילתא דאי שתמוני משתמיש ליה כיון דלא
כעי למינא מעיקרא ואי עשין בתובב לא כעי למיטרח בהדי זוזי עד למוב לשא יהבי

חצר

המתחלקת נותנין לכל פתח ופתח לימות והעיר תולין כשוק
שכל פתח פתח עגיד לפנוי לימות בתוך החלר ואפי הפתח נמי הכא נטלי
ימות עכ פש כל לחכו לפשר גויל החלר ואם הפתח יהיו רחב משנים עליו מעזרין לב כלי שיהיה
בו ל עכ ואם שתוך בית הפתח לחלר שיט בו ב פתחים והשני אין בו אלא פתח אחד אותו שיש
בו ב פתחים נוטל לכל פתח ל כפי מה שהוא פתחו וכגון הפתח הראשון אין בו אלא ל אמות לפניו
ופי' הלי יפסוק הלי שמיני כשנים שקנו מן ההפקר כגון שבנו במקום הפקר זה בנה כיה ופתח
בו ב פתחים וזה בנה ביתו ופתח פתח אחר ואחר כך הקדימו זה לזה שעשה להם לחלר
וכן כת המתנה אבל ב שקנו או ירשו ואי קנו או ירשו חלק כחלק בין בבתים בין בחלר
ואפי יעול אחד עם חבירו בשוה ואי העמידו ביאוכן שחלק נמצאו על פיו נשמ בנו ובין

האחין שנים שחלקו ושמו החלקים זה כנגד זה וכתבו להם גיל ואחד מהם חלק

ועוד לו אחות מיני׳ המת יחלקו אותו וכל אחד יטול פחתים ושנים ביה עם פחתים

את נתה יחד נגד שני הפחתים כיון שמן הדין יש לו אחות לכל אחד מפחתיו אלא לתת לה עבי׳ תנו

לחלוק עד שיהיה בו שיעור חלק מלבד החלק המגיע לפחתיו׃ כל זכר שהלק עם

שותפין לחלק חולקין אפי׳ שוין בדין חלוקה הנעשית בידם חוץ מחלקי הקרקע

שאין מחלקין אותם אלא יתבטל משנה בזמן בבד נשתם בבד אחד וכל נשתי כרכות חולקין

אם הם ב׳ עבדים אין בו ליפה לגזל אין לו לתרוה עד יבוי להם ולהבי אם הם עבדי אחד אולי

בן גזל או גנב כשבאי׳ לעיל בסימן קע״ב׃ השותפין שחלקו בחלק בבד אין כן דין

חלקה יכולין לחזור בהם אפי׳ אם לקחו בקנין לכל״ם בעבד הוא׃ וכתב הלחם״מ אם חלקו

מ״ם שזה לזה בהודעה וזה לזה בגזלת פלוני אין יכולין לחזור בהם׃ ואין הדין כן בכל

היכי בנוגע קנין לכל״ם קנו אפי׳ בכיכר זה לוקח פלוני וזה בכיכר בות פלוני וקנו אם חלקו

והחזיקו אחד מהם בחלקו אפי׳ שנים בפני חבירו עתה״מה החלוקה וזכה שכנגדו בחלקו קשט לים

אחד מהם יכול לחזור בו אפי׳ לא אמר לו חבירו חזק נקט׃ והלחם״מ כתב לדון שהחזיק כל אחד בפני

ואין הדין כן בכל כסבור הכיעבונה׃׃ ואם חלקו בגזלת שחת ועשה הגזלן שחת מהם עתה״מה

החלוקה בטלה׃ ועשה אין הדין כן אלא אפי׳ שחלקו חלקים בגזלן בטלה על״ם

וכיצד אחת מהם לחזור בהם׃ הגזלנים קונה כיון שם לבבי החלקים וכל אם החזיקה אחת

מהם בחלקה אז עתה״מה החלוקה אפי׳ שנים היו עדים בגזלן כיון שהם מוכרות החלוקה

ק״מת לגזלן כבר׃ כהלי אי נשקלי היכבר אם מנחות שהשיגו לגזלן והחזיקה אחת מהם החלוק

ק״מת׃ ומה שבתבה שעשו חפצי שהגזלן קנין כתב לגזלה שתתי״ם כה הבתים בגזלנה אם ״בגזלנ

בגזלנה וכן אחה לבחל וכחזרומ שיניה מלה לקי״ם אחה הבתים בגזלנה וכיון שהתבטל ההגזי

מהבטלה גם החלוקה ואחה טועה בי הגזלן לא עתבטל גזילה כיצה כחיבה שבגזלן׃ לא הגזלן

הגזלן הכבי״ם אם הבתים היו שלשה וכחל אחה הוו עבי׳ כחלו בקנין אחד החלוקה והחזיקו

לכיון שהחזיקה אחת מהם בחלקה קנו שתיהן׃ אם כיצה אחה ש׳ שישו קיבין לקי״ם החלוקה

וכל החזיקה שם אחת מהם בחלק שנפלה כי היו סמוכות שאין קרקע אחה אי בחלקי

כיון שחזקה חלקם הקנין מהבטלה החלוקה׃׃ אמ״ם בחלקין אין הדם זה עליה

שאם יכיהם היה עובד דרך השדה קשה לחלקו שבגזלן לחלקו של שחשון ויאבן מעבדינו

ונא פולחנות לא מבטי אם עבה העליה לגזלן והבית והחלב שחשה שאי אין כן כיצד

הגזלן סופם בחלב שחשון פעמים שנעבית אפי׳ כמה בחלקו היחה העבי׳ והחלב והפירות

שחשון אין גזלן יכול לחלוק עד שיחשון לעבוה לו׃ וכל אפי׳ המים שהם הי״ם

עובדת על שדהו שלה אחי הוא מעבד עדיו ולא חלוקה כלפי״ש׃ לעי״ל שחלקו לחלוקי

ופוקם לו החלק שהם כשעם שקנו שלה מיחד וחלקוהו שאין יחד עליחביו כלום׃ וכל

הלחם יכול עשם שקנו שלה מעט אפי׳ אם מעט אחים אין לאחד מהם להפסיק אחה המים

ולא לשנות דבר מכל הנזקים שהחזיקו בהם המגבי׳ם עכ׃ וגחין שחלקו ועשה מחד מהם

כרם ונעשה שלה הגבן יש לבעל הכרם לומות בשלה הגבן להעד בו מחכי׳ שהן׃

לא

מכתז ומכת אחיו שקעה מתנו השניש"
מנקשים נתנוך מקכין ב שכקיין כשומיא
עיכין שומיא אין לייך ב"א כ נליציה כשנמיא.
היינו כין כל הימים ואותם שנתעני
ומנקן כפנימה ואם משת שיי"ן
וכתי הלי"ש זל כה שיין תילנק כין משנעני למקיקעני
עיינ יפנ לתנוך כגא דעת מכירו. ואיא הלי"ש זל כה שיין תילנק כין משנעני למקיקעני

כאמר מלהחנק"ס ומעלה אותו ואומר אני אתן כו כך וכך יותר על מה ש שמוהו אנשתם תקמו אותו
כך וכך שומעין לו ואם יש כנפש אותו פלוני עיפני יעשנו הוא כבא עליו. היה נאחז מהם שנק
נכב שלה המשותף ואמר תנו לי חנקי אעב שלה שלי בבא עליו. כה הלמכם אם כשה עוק עליה
אנ זיכול ית שומעין לו. ואיא הלי"ש זל פסק שיין שומעין לו אעפ שיין חנק אחד שות עב חבנו
כנפש אי יכולין נה עשותה עליו הרבה אעפ עיינו שוה כך לעלם אחד יאמרו כני עיכו מיישנק
כך כך. ומ' אם הוא פקח יכול לפתוח מעלי"ם ולמה אינו אתן בה כך וכך תעש יותר משניק
או אתם תקמו אותה כך וכך והם לא יכלו בה והשיב לו כפותה הסכום וגין עב שאם החנק הטוב
אעב שלקו ושמו הטוב כנכב הנע שיין שומעין לו ליטול כב עליו. וכה הלמכם אכב אם חנק ה
הכא אעב שלקו ואמר הנו לי מחלי מלהקה מעב הנע כבא עומיא ונשב אתם חלי העוב כני שיה יין
חנקי ממוך לשני הנאנשים שומעין לו. ואם יש להם כ שיוה לחנוק ואומר אחד שיחלקו
כך שלה ושלה והשני אומר שיחנקו שלה כנכב שלה אם שיהם שוה שיין אתה עוכה כנוס של
מכתה שומעין לו ואולין שלה כנכב שלה ואם אומר האחד אעב כלה שיחלקו כב שלה ושלה אעפי
פולחנק בראשנה ויהיה שמוב. יהב שיהה שעבה אכב אם אחת מחכרתה בשנם לי כנין שיחה
קיובה נגהר ואחת קיובה לנכב קטן או כב כיולא בזה שומעין לו ואולין כב שלה ושלה. וכן
אם יש לאחד שלה אעב אחת מהם ואומר שיחלקו כב אחה עלעם כשעבה שיומר אם נחלוק לזה
כנכב שלה אומי לא יפנלי חנקי אעב מלי שני נבן אנ כיעה לחלוק כב שלה כני שיניעי לפחות
מלי חנקי אעב שלה שלי שומעין לו ואם חולק ראשה אחת ויש לה נהר במזרחה וכב כלפונק
חולקין אותה כראשון לה חנקים כני שיניעבב אחר קיובי נגהר וכב כמו שחבנו. כנכב
שכא נחלוק עם אחיל עב"ד ליקח לו כב חלוקו כיחד כנין אם יש להם שלה לחלוק חולקין אותה
לב ואם יכב הפשוע עומד עפיל הנדל כשנחם אם יעלה נגדל כאמלע הקח אחה של חנקים
התלענים אנ המלענים של הכבול ממה נפשך ניפילו נגדל על כ חנקים התיענים א זה יעלה
לנגדל. כנא כשנגה שוה אבל אם יש בו מקום שנב מחכי כנא אמרי שיקח כב חנקו כמקום
הטוב כשומיא כנכב המקום הכעבי שיעול כב חנקו כיחד אנ יעול חנקו בבב מקום ומקום בשוב
ובבא ואפי אם כנה שוה יש לו טעה לפשוט כנין שיש להם שנות הקיחה כ לוה על מכיהם
והפשוט מעני לגדולה יכול עומ אחלוק בה כני שיעול חנקי קכוב לשלה שני אעפשש יעול
הכבול כב חנקו כיחד. ניבם שנעכ חנקו מחנק אחיו המת כנפש אכיניין ליכו כבבול ליעול
כ התנקים ניחם אנ על הנעל אנשב יא לו שפוק הנגדל יעש. ואיא הלי"ש זל כה ונקיעי
מהכא שאם שקע שלה בשותפות אחד שניש אחר כ שפיש כשחולקין נעולב שניש כאחד
כיון שקנאום כולם. אבל בשקנו השלה כשותפות ושוב קנה אחד מהם חנק חבבו כשנאין
נחלוק יהיו יכול לכוף את חכיכו שיקח לו כ חנקין כיון ששני חנקים פ היו ואחה שנו אנ כא
מכתז ומכת אחיו שקעה מתנו השניש"
מנקשים נתנוך מקכין ב שכקיין כשומיא
עיכין שומיא אין לייך ב"א כ נליציה כשנמיא.
היינו כין כל הימים ואותם שנתעני
ומנקן כפנימה ואם משת שיי"ן
וכתי הלי"ש זל כה שיין תילנק כין משנעני למקיקעני
עיינ יפנ לתנוך כגא דעת מכירו. ואיא הלי"ש זל כה שיין תילנק כין משנעני למקיקעני

אחר

ש"כ מ"ש ובכ"מ לא בא הגזל בת"י פ"ק ע"ב לבן אתגיין לשלם מה ש"ז"ק הבע"י יש מהפוסקים
ס"ל כהקב שאפי' אם א"י מוכר ישכיר ש"כ לקנותו ומ"ה המעכן אין לו כוחה לקנות אפי' הכי א"י נ"מ
למוכר לבע"י אפי' הוא עכ"ג אין לו מה יעכב תפיסת מה"ע ק"ה ומלישנא הזה נתבאר ג"כ מ"ש מהפוסקים
ה"כ ש"א"י מוכר בשכ"ל פרעתיך כגון לקנות אחרת יותר עובה או יותר קרובה א"י
א"י נשיג למוכר לבע"י אפי' א"י מוכר ישכיר ש"כ לקנותה ובכ"מ מוכר בשכ"ל פרעתיך וא"י
מוכר ישכיר ש"כ לקנותה יכול למוכרה לבע"י ויקבל עליו מה ש"כ מהבע"י ובכ"מ הכ"ש ב"ב
כה והוא ש"כול למוכרה ליטרף באותם הדמים שקיבל הבע"י וכ"א מוכרה ליטרף בפחות וא"י
תזיק שהבע"י מכיון לקנות במלא ישכיר כלי להשתית בתוכו כגון בשכונה ה"הוס' או ש"ש ערמה
בגבר הכל לפי לאותה"ל עכ"ל המוכר שדה ע"ג בלי לקנות בדמים שלה יפה או שמוכר
מקום לחוק כלי לקנות מקום קרוב לי"ה בזה מעות ליפרע מכר מלא שמא בעת ש"א"ע למ"ע
יקנה אחר אותה שלה שלוה הוא לקנות. כה"ג המלוה המלוה מלך במלך אין כו' ל"ן המלך עכ"ל
ובתשובה לבאון מיוחן מכר שלה הסמוכה למלך שמעון לפני והתניפה עמו בכסף ונ"ע שמעון
המלכן למלך בלי ולא ניתן לביוחן עם הוא כסף שהיה לו. אמר ליוחן ש"י תפך בכסף שלך ש"א"ע
טוב למו של לוי והש"ב שהלין עמו וניפה מ"ב ש"ש היה נרמז טוב כמו של נוחה שהיה
מפלקו וא"פשר שש הכ"מ היה מונה בזה שהוא לא כה"ג את החליף חלב כחלב אבל בשנה וכסף
היה מוכר. היה מוכר כלי לפרוע עם קמלך או לערך קבולה או למזון האשה והבנות ליקביה
משום ליפי' לבר מ"ל"ע. ואפי' אחר שנה נערכי הקבולה או למזון האשה והבנות או שהנה לחבבו
לפרוע המם כשמוכר לפרוע למלוה אין כו משום ליפי' לבר מלא. כה"ג הכ"מ טעם הלוקח מפני
המם וכיולא בו מכרה לי והמעכן אומ' שקרן אתה טוען כלי להפסיד זכותי עד המעכן להכי"ל
כ"ה ואם לא כ"כ"ע ישבע הלוקח שבעת הסת שאין הלוקח מפתלח ב"ש בא"ה בבוזה נפ"מ
אם טען הלוקח למלוה בזמן אחה בשלה זו או אלים או שוכר או ממשכן ע"ד המלוה להכי"ל כ"ה
שהוא מעכן ושקרן זו בחזקתו וכל כיולא בזה. והכ"מ כה לא מכע"ל אם שהם טוענין טענת
כ"ל ש"ע הלוקח להכי"ל כ"ה אפי' מעכן טוען שהא ולוקח כ"ש ע"ג הלוקח להכי"ל כ"ה
לזל"ע בחזקת מעכן קי"ל. ואפי' הגע"ל זל כה לדבי הכ"מ. כה"ג הכ"מ היכא דמלוה מלוה
ללוקח ואחר כך נודע שהשלה אינה של מעכן יד הלוקח על העליונה כיצה מחזיק במעות כ"ל
כיצה מחזיק למלוה משתין ומחזיר למקומו וחי"ב שאם לו כך הפילוה שיכב אם העכ"ל טבא
הקיכוע שהה ניתן כיצה לפ"ה לוקח מ"ש לבר מלא מחזיק יד לעבוכיה והי"ה יפ"ל
לפ"ה בעיונא דפ"ה בזמנא ואי פ"ה הו אי"כ לפ"ה ואי אי"ל עבוכיה מקומי הכין
אע"ג דאי"ה לא"ל לפ"ה נזלכא לוקח אי בעינא מעבוכיה בהכין עכ"ל המוכר למשך
או ליהגמ"י קטעם אין כו משום ליפי' לבר מלא לפי שאין דרך העשה לחזר ולקנות וכן היתומ"י
אין יכולין לחזק ונוכ' ניתר הוא למכור להם. כה"ג הכ"מ מכר לשומעון ושמעון ובנגנג אין ה
מעכן ליטול לפרוע המם כשמוכר לפרוע למלוה אין כו משום ליפי' לבר מלא. כה"ג הכ"מ טעם הלוקח מפני
המם וכיולא בו מכרה לי והמעכן אומ' שקרן אתה טוען כלי להפסיד זכותי עד המעכן להכי"ל
כ"ה ואם לא כ"כ"ע ישבע הלוקח שבעת הסת שאין הלוקח מפתלח ב"ש בא"ה בבוזה נפ"מ
אם טען הלוקח למלוה בזמן אחה בשלה זו או אלים או שוכר או ממשכן ע"ד המלוה להכי"ל כ"ה
שהוא מעכן ושקרן זו בחזקתו וכל כיולא בזה. והכ"מ כה לא מכע"ל אם שהם טוענין טענת
כ"ל ש"ע הלוקח להכי"ל כ"ה אפי' מעכן טוען שהא ולוקח כ"ש ע"ג הלוקח להכי"ל כ"ה
לזל"ע בחזקת מעכן קי"ל. ואפי' הגע"ל זל כה לדבי הכ"מ. כה"ג הכ"מ היכא דמלוה מלוה
ללוקח ואחר כך נודע שהשלה אינה של מעכן יד הלוקח על העליונה כיצה מחזיק במעות כ"ל
כיצה מחזיק למלוה משתין ומחזיר למקומו וחי"ב שאם לו כך הפילוה שיכב אם העכ"ל טבא
הקיכוע שהה ניתן כיצה לפ"ה לוקח מ"ש לבר מלא מחזיק יד לעבוכיה והי"ה יפ"ל
לפ"ה בעיונא דפ"ה בזמנא ואי פ"ה הו אי"כ לפ"ה ואי אי"ל עבוכיה מקומי הכין
אע"ג דאי"ה לא"ל לפ"ה נזלכא לוקח אי בעינא מעבוכיה בהכין עכ"ל המוכר למשך
או ליהגמ"י קטעם אין כו משום ליפי' לבר מלא לפי שאין דרך העשה לחזר ולקנות וכן היתומ"י
אין יכולין לחזק ונוכ' ניתר הוא למכור להם. כה"ג הכ"מ מכר לשומעון ושמעון ובנגנג אין ה
מעכן ליטול לפרוע המם כשמוכר לפרוע למלוה אין כו משום ליפי' לבר מלא. כה"ג הכ"מ טעם הלוקח מפני
המם וכיולא בו מכרה לי והמעכן אומ' שקרן אתה טוען כלי להפסיד זכותי עד המעכן להכי"ל
כ"ה ואם לא כ"כ"ע ישבע הלוקח שבעת הסת שאין הלוקח מפתלח ב"ש בא"ה בבוזה נפ"מ
אם טען הלוקח למלוה בזמן אחה בשלה זו או אלים או שוכר או ממשכן ע"ד המלוה להכי"ל כ"ה
שהוא מעכן ושקרן זו בחזקתו וכל כיולא בזה. והכ"מ כה לא מכע"ל אם שהם טוענין טענת
כ"ל ש"ע הלוקח להכי"ל כ"ה אפי' מעכן טוען שהא ולוקח כ"ש ע"ג הלוקח להכי"ל כ"ה
לזל"ע בחזקת מעכן קי"ל. ואפי' הגע"ל זל כה לדבי הכ"מ. כה"ג הכ"מ היכא דמלוה מלוה

השותפין

כיוצא עיין ש המתנה שמכר לשקר היא מן המחורות הנמכרות בתנות ונם השער עבוד על
ידקב ושמעון פנו כל זה מוכיח שלבני ליעקב כלים הם וניכי יודע ש שמעון שמעון הוא שמא בניעכי
לכך בכור הוא ש טון שהם שותפין בחנות אחת אלא שכל אחד ואחד מהשותפין מהמוכרים
המוכרים בחנות בחזקת שהם הוא קונהו ונם מותנו בחנות ונם שמעון נזכר כשאר עם אבני
הילבך מה שעושין ניכי יודע ש כי עמך ניכי תוף שעבוד עכ׳ אחד מהשותפין שאמר
נגיד המחורה למקנס פנוי שהוא מוכר ביוקר מכירו יכול לעכב עליו אפי׳ אם יקבל עליו
כל האונס וכל התפחת ש יבא לו ש אחר ש מכירו ניכי ניתן מעות ושאכלוך אחכי
לעין לתלוש מיד וכן כל כיוצא בזה אחד מהשותפין שכא לישן הפיכות על זמן הילוש אין
מכירו יכול לעכב עליו ואם אין זמן ידוע מחכרו מעכב עליו וכן פסק׳ שכל זמן שאם הביא ה
הזמן למכור אין אחד יכול למכור בלא דעת חבכרו אבל משהגיע הזמן למכור יכול למכור ואם
מכר בלא דעת מכירו ושתף אחד כך אין למכירו עליו כלום כה על הלחם שותפין שהקנו
כיוצא ש יעמדו בשותפות עד זמן ידוע כל אחד מעכב על חכירו ואינו יכול לתלוש עד ש יבא
הזמן או עד ש יבלה פל ממון השותפין אין אחד יכול לישטול חלק לא בקמן ולא בכיות עד ש יבלה
הזמן ושהתבואה מתם ונקבעו זמן כל זמן ש יבא אחד מהם שתלקו ניטול כל אחד מהם חלק
מן המחורה ואם לא היתה באותה מחורה אין חלוקה אבל שהיתה בחלוקה הפעם הכי אז מוכרין
אותה וחולקין הכמים היה הזמן יכול לאותה המחורה כל אחד מעכב שלא יחלקו עד
שהתמי המחורה בזמן הילוע למכירתה ואין אחד מהם יכול לא מהקדין ולא מהכילות עד זמן
החלוקה אין כך התנאי ביניהם היה להם חוב על אחים אחים ואין יכול לומר לא נחלוק עד
שיגבה כל החוב אין חולקין וכן פרש החנוני יכול כל אחד לחלקו היה עליהם חוב לאחר ואם
אין אחד אין זה לזה חולקין וכן ניכי זמן החוב ליפרע יכול כל אחד לחלקו ואם הם אחכיי זה
לזה כל אחד מהם מעכב לחלוק עד שיגיע זמן השער ויפרע החוב ואפי׳ אחד אחד נחלוק ויכול
אותה למי׳ש כגון כל השער ועשה בהם מחורה עלמך ושלם כל השער חבכרו מעכב עליו למי שמא
יפסיד שהשטח מנימים יותר מהאחר ואין הכי׳ש זל כה בהשוכה זמן או שותפין שמאו
לחנות ניט להם שערי חובנות שומו בי׳ה השערנה כל שער ושער לפי שניו לפי קרוב הזמן ולפי
כיוקר הזמן ולפי עבדי הלוה ובשעת החוב ניחלוקו בעכל ואם אין בו ש יעל חלוקה חולקין
בעכל או ניעל ואם אחד שמו בי׳ה וחלקו בעכל שחלקל חוב שלאחד מזלכעלי כיה בם וחמי
מחמת חשטח או שמא יחלקל חוב אחד מהם אין בעכל החלוקה משיקנו הנותן חשות
לחבכו לילך בו למקום פלוני לם מחורה או לקנות בהם פירות או לישב בחנות אינו יכול למזוך בו
ולהבעו מחנו הממנן עד ש יגיע למקום שהתנו ניחזור או עד ש יקנה אותם הפירות וימכור
או ש יעשב בחנות הזמן שקבע וכן כתב הכי׳ש זל המוכר בע׳פ מחכירו לזמן קצוב
המוכר יכול לחזור בו כלין קונה שחוזר אפי׳ כתב היום אבל הנותן אינו יכול לחזור בו ..
שם שותפין ש יש להם הכיעה על אחד והבעו אחד מהם שכועה ניצא השותף חי׳ב אם היה על עסק
שכועה שהיה חי׳ב להם ושבבע לו אין שותף השני יכול לתבוע שכועה לאחד שכועה למאה היה
להם עליו הכיעה ממון ניצא השותף חי׳ב אם לא היה שותף בעיני יכול לתובעו פעם אחת היה

היה כגבי יכול להוכיחו בב"מ שלא נתחייב השותף מהיכן שהוציאו אבל נתחייב מהיכן שעשאו
כאן שהגלה או שאמר אין לי כאיה לא הפסיד שותפו בהולאתו וכן אם יש לו כאיה ואם עליך להוציא
שאינו יכול לשנות בעדותו ממקום שעמד הראשון אפי' משכיר ליה כאילו ידע לכאן וכו' התבן שבגג
פסק כאן וכתבו לגבסיו ואינו יכול לתחוב ולומר שמתנו לו על שיכיל לאן אם אינו יכול לטלטל אם
היתה שם היולת בגגים יתר על שיכין מוכחים אבל אם עבדשמת שומעין לו אפילו שהיה
בגגיך ויש אומר היכא שהיה בגגיך שיכול להוכיחו שיכול להחזיר עליו שלא יעשה שותפו
עמו נלין כתב הרמב"ם וכי אזיל תר מתני שותפי ליכא כהאי חד מלא אידך למימר לך
אין עתך את על מנכך שהכי כתיבא שתפך אעבוך נגן עמו וכתב את הגזלן זל ולית דמה
ליכתב ליה שיגן על הכל אם יזמה נגן עמו הכי נפעל מתנקן ועוד אמלא זל הני אם אבך עתך
לגין על התלא ואזכה בגין אעביד לתעך יותו עם שותפי משום דאתי לי מיגן לך פעם הילכך
אין שאינו יכול לזכות בתנקו אם לא ילך עמו לגין על הכל עד להשיכם על הכל ואל תלין
שאין לי להכיר הוי אומר שתפסה כל כך הרמב"ם שאם יכל עמו על הכל ויזכה לא יזכה
אלא שטוחף השני יקבענו כשיכין ואם יתחייב נבגג לקחתה מהה הגין ואם נשבר
שאינו יכול לזכות בתנקו אם לא יכל עמו על הכל נגרף לזה שיכל עמו על הכל כבר שיכל
להפסיד ולא להניח כתב הרמב"ם קהה כשותפין לקחין על שקבלו את אחד מהם אותו וקחין עמהם
חוב שיש להם על המוכר שמכרה להם או שיש להם עליהם שנזקה תמנו והוי כמו שקבלו כהקבה לא
אלא שותפין מפקחת למסתך ליכא אבל מייתי כיון מהכי אי לא סתר להו שותפיה לקחם
בגיכא בהליה של מותיה קעביד ודוק בממונא לא מחסר ביש מהך שותפיה ולא אזא כגון
בחקקע או בהמה או עבד דהוה חצי בגטותיה להאי אותו לבי ליש אבל מילי מחסר ביש
לא נבין מיכה על לקחי הוכגן כהלי לבי ליגן אחד מהשותפין שבא לתנק בלא רשות חבירו תנק
בפני ג אפי' הם הלינשותה וכבר שיקו בקיין ולעגן בשומא אם מנק כפחות מכ"א עשה ולא
כלום בגין שתנקו פידהו אין שיכר כל המעגלין שלכיכן שומא אבל אם יש להם משה כתנקין
ומו ניכול ליקח מהם מנקו אפי' בא בד ניקו תנק חבירו כיון כל והוא שיהיו כל המשה מטלטלי
אחד ושנין אבל אם מקלקלן מלטים ומקעקעין שאם לא ואין עניך לומר אם מקלקלן יפים ומקלקלים
כגיים שאין הם כפילולה ואין מנקין את כלל וכתב הר' שעיה נוקף שהשלימו שותפותם אבל אם
אומו מעגלת בשותפות ההגעק כהם לזמן אין אחד מהם יכול לתנק ולישול זולתו ונומל כל מוק
שאשהבר בהם יהיה שלי עד שיגיע לתביעתו או לב שהם בב עכ"ל למטעמא מלבגין טבל אחד יכול
לבוף תביעתו לתנק אפי' בתוך זמן השותפות אין זה כגבי הרמב"ם שכתב אחד יכול לעבד
מלתנק הוך הזמן וכן כתב הפיגבל טעין אחד מהם יכול לתנק הוך הזמן אם מנק בלא רשות חבירו
והכגיא אי הפסיד הכל נאמר עבד כאי לא תנק ויש אומר שכבר ההפסד שלו שתביעתו לא יעיל על
מנקתו והוא כשלמו אינו יכול לעכב ולבעל מנקה שתנק הוא ואף על פי שלא מנק את על רשות
שהיה סבור שהיתה החנקה כדין וכאין שלא היתה כדין יכול לעכבה כתב הרמב"ם מהאחד מהשותפין
או אחד מהמשפחים שמקבלו השותפות או העסק אעפ"י שהתנו לזמן קבוע שכבר יש הממון
ליד היכרים וכזה הדבר הנאמנים וכן כתב הלאעש זל שלא נאמר הלאעש זל כאן אלא שמעתין

כשיך

בעליך ונתן לה כך וכך אע"פ שראוי ליטול כתובתו השיבה אחת מהגיורות שאף כאן מקנת הנכסים ומחזירן השיבני זוטה אחת כך כ"ש לבעל התובעה כשחזרנו לענין כאן היתה שגזרה אם הוא כדברי אחת מהגיורות שהתחילו בתחלה וביותר השיבה מחלקו וחזר ועשרו ממונם הרי כאן שהשתתפה מכאן ולהבא וכאשה שהלוה כל אחת מהם משפך מעקה עד שעה שתחזרו ושתתפו משנ עליהו הלוה. אבל אם אחד מהם קנה מהממון השייך ליורשים מאותם השותפות שלא נחלק עדיין השוה אחת שמשון כפי מה שנתן ליורשים והתובעת נמי כמה שתחזיר ועשרה עמהו כי אין כשנחלקו ממון השותפות והחזיר ליתן לאחת שמשון כפי מה שהתנו כל אחד כפי הממון ש"ש לו ולא הפסיד זוטה כמה שלא פיזר כך ולך יש לי בממון ס' כשיבואו לחלק שנה אין ש"ש לבעל אחד כמה יש לו בממון" עוד תוכיחו אחת שמשון הקטנה העיד לפטור האחות כמה שהיתה אחת מהם ש"ש לה ל' מנים וכעליך נשה מהם בערבי. הנהו לי" השיבה אחת ביורשין נעלי היה עשיר ונותן בנכסים כפי שהיתה במה שהניחו כך נהגה הוא ועל אחת כן היה עשיר ונותן ושוכרת להכנית בנכסים לעשות בהם כשלו. יכיה לי שעל יורשין היה מושל בכל זה לאחר שאחת שמשון היו יודעת שאם תבלוח עמי מה שיבוד מתלקך כמה אני יעשה כמחון לי לך ואם לאו עוד מלקך כי אינו נלה לעדות יהיה בחלקך כי לך אמין העומדין אם נשבר אחד מהם השיבר טולת בבל ממון הקיומות בשבילי יהמי אחד ואחת וכל זמן ששתף ולא חיה הכונית לא לימעט ולא שיטול בשבר שלחו מה שחנבין שאחת הקהל ומה שעושות אחת שמשון שהלוה ליורשין וכבי פיתו אחרי חות בעצה יהיה מחה שהלוה היו ובני כיתה אם תהנו ליורשין שמשון" עד הינם הזה להלוה בשמלם שנו יולא אמי יהיה מחכינו נם שתה אם הלוה ליורשין יהיה העוד אחת שמשון כשבר ואבד אם לא נהנו בשמלם עד ה' אם הנה אחד מהם כי אחד מולין כי יעבר נם שתה נמי לא יפסידו אם הלוה ליורשין יהיה שעד אחת שמשון היו מושבעים זה בפני ושמיר הלוה הך בגונא מהלוה כיון שבאת בשעת המהנה וכך זמן ששתפה אחת על נעת המהנים שהנתנו עד היום הזה שתפה ואחנה" עוד תוכיחו אחת שמשון כך נקן מחון שתה לפלו בתי כעליך הני לי כיולא בו השיבה אחת ליורשין שהם להתעסק בהם שהגשת נכליהם כיוצא אם נאבדו מה אני כגונא לעשות. השכנו אחת ליורשין שהוא כדברי שנהתם בו להתעסק בהם בשביל השותפות וכשהות ליורשין כעצה. ואם היתה נקשרת ונותנת בתוך הבית מלאה עצמה בגד יי שתבעה אם נהנה או המשרת להתעסק בהם בגד יי שיעה כעצה לא פשעה כזה" ואם נאבדו פטורה כשכנעה שקיים כדברי. ומה שעושות אחת ליורשין כעליך וכעלי נתנו לי כך וכך ממון ושכנו לי שש יחקנוס מחר כ"מ תי" נאבד הלואתים בבית ליורשין ואני כולה שתה ליעשר קנוס תנוקה. כיון שאחת ליורשין מוחזקת בנכסים השכנו שהוא כדברי והעוד אותם החשה במנו לי בעליו יהי נתנו לך חלקך" ומה שעושות שמשון פשע שהחזיר שער חוב לעני שהיה להם עניו שהיה מבו פרנס ומתוך כך באו לידי הפסד והיא כולה ליטול מהנכסים קנוס תנוקה כיצד ההפסד שהפסיד שמשון נפשיעה נאחנת שמשון שומרת שיון זה פשיעה כיון עשה כן לכשנאבד אם יבואו בעלים שפשע שמשון בחזקת הטוען חייב שמשון לשלם כל הפסד

רבר הידוע שהוא משל השותפות אין
בניא כשות כרכי המשנעל המשותף ..

שותף שבקש אחד מהם להמוכם ש"מחל לו והחל הוא שנחל
כיון שהוא שנחס לבקש כשביל שנם ואם מעלמו בלא פיום אע"פ שמחל בשביל
פשוט הוא שלו לבדו שותף מ"כ נשלה המשותפת ועבדה חשוב כיכר בדשות וגנעל כך
יכים" העיר אפי בקמק השמלה לקלוך ואפי בשלה טיינה עשויה ליטע ונכון להה"ג אם עשתה
בניא כשות כרכי המשנעל המשותף ..

שותפי שנלקו השאר זה מזה ניש ל
להם חלק בשותפות אם יש בו דין חלוקה אסור
מוקצים ליכנס בו אבל אסורים להעמיל בו תמר וגמיס ולגלל בו הצמנטין. הגיל אחד מהם
אחר מהשוק אסור לו ליכנס בו לעכו. היה אחד מהם מוכר הטוב מתכילו הוא אסור ליכנס בו אם
יש בו דין חלוקה והשמיר בו התבור וגמיס ולגלל בו הקיגוביס אם אין בו דין חלוקה ותבן מותר בכל
וכופין את המניר למכור חלקו לתכיכו בין שהגיל עלמו מחלק תכיכו בין שהגיל את תכיכו
מחלקו. ואם אם שניהם הגירו זה את זה אם אחד מהם רוצה להגיל יותר להגיל טופין את הגדול למכור
והלמדם כתב שאין טופין למכור את כשאומר חלקו על תכיכו. אבל כשאומר חלק תכיכו עליו
אין כופין. והלמדם כתב בהפך שאין כופין את כשאומר חלק תכיכו עליו אבל אם אומר חלקו על
תכיכו אין כופין. ואין הלכה זו מה נכתבה הפיעונק. וכן הדין שלי כשותפין בבבי המעגל שאם
אין בו דין חלוקה מותרין בו ואם יש בו דין חלוקה אסורין בו. **שוירא** המהלבת
הם יכולין
להגיל אם הוא לעלמו אבל אם הגיל לבהמה שהגיל הוא לאחלני ואם כן אחד שלו. לא היו
יכולין להגיל כלחה שהגיל להוא לעלמו אם יש אחר לעלמו אם אחלני ואם יכולין להגיל עדיני הדחק
בזה יש חילוק אחר לעלמו אבל אם הוא לעלמו לא אחר הוא לאחלני ואם הם שותפין ואחר לעלמו
אבל אם הם יכולין. הגיל לה שהגיל עד כדי חלקו הוא לעלמו ואם הגיל יותר הוא שהגיל ואם
אין יכולין להגיל הכל לעלמו לא אחר לעלמו אבל אם אין יכולין להגיל הכל לאחלני ואם הוא
פועל שהם ואחר לעלמו אבל אם אין יכולין להגיל הכל לעלמו שפועל חוזר אם בחלי היום
לא אחר הוא שהם. **אסור** להשתתף עם הנכרי שאין יתחייב לו שמירה ויטבע ויגנב ואם
עבד ואם שבר ואשתקד שאין יתחייב לו שבועה. כתב בעל שאם שאין לו לקבלה והלה כתב
שאין לו לקבלה כבר שלא יפטיר ממונו ולזה הסכים אבל הגיש זל. לא הלמדם אסור לעשות
סחורה בגבולות ושלפות שקלים ומחשים ואם ענר השותף ועשה כהם סחורה השכר לאחלני
ואם הפסיד הפסיד לעלמו. **שלוחו** של גוי כמותו לכל לכך חוץ מלגבי עבירה
קים לן אין שליח לדבר עבירה. כתב הלמדם הזומ שלוחו של ישראל ומכור לו קיקיון
או מעגנה או קטה לו הכי זה מוכר ולוקח ועשה שליחותו וכל מעשיו קיים. ואין השטה שלית
על קטן ולא עדים את פומיה בעלמא כגון וכין תכילו ואין עדין את עבודת הדבר אם
כפל אחד מהם. עבד השלית על לעשות שלחו לא עשה ולא כלום. ותוכן הלמדם דוקא שהודיע
שהוא שלית מעט לפי אלא שהמשיך או המשיך אם לא ידע שעבד על לשת משלחו בעת המכת
ומחזיר אבל אם לא הודיע שהוא שלית נקנה המקח והדין היה כגון ומן משלחו. עעק

הנותן

במלוה. ואע"ג שאין זה לוה את המקח של המשכנת. כך הלכה ראובן שאומר לשמעון זכה לי הגי מ"ל מכניה למסמר קטיה ראובן ולשעת משיכה כיון דאל זכין לי לזכי מעצ"ו. קי"ל מזכין ואפילו דאמר ליה זכי לי למי ואפי' מזך שמעון את מש"ה ואת עצמי כיוצי לקנות אינו שמין אלא ליהיב שמעון למי מי"ל קטיה לראובן ויהיב לשמעון זוזי וכתבין ליה שטרי למי ונתן שכא מזך בו שמעון קונס משיכה אבל אם מזך בו קונס משיכה. ואומר שקנה לעצמו אפי' מזך בין מקח משנת למש"ה קנה כיון שמעשה אינן קנינות שהרי שעב"י לא קנה ראובן ומכרה משיכה זוכה לעצמו ואפי' מי שפלג ליכא שפ קנו מי שפלג את בין מוכר ומקח אבל בשאר מיני אינו קנין ליהיב שמעון למוכר למי מי"ל אבל ליהיב ראובן לשמעון זוזי למזכן ליה מילי ואזיל ליהיב הנהו זוזי למוכר אעפ"י דראובן ומקחי משיכה חוב כ שמעון וזכה לעצמו אע"ג דקנה שמעון עד דמנקע למוכר ומכרן מוכר לאקנויי ליה לא ליה מעיקרא לא מכרן לאקנויי. אע"ג לבעל המשנת וכי יש הלכה מקחי משיכה לא אמרן דאקנה ראובן ואזיל זכין לי אבל אי"ה ליה ואזכין ואזיל זכי לבמשיכה לא שויה שליח אע"ג דאיתי' והא הלכה ביה" נתן לו החמשת דקנונה מעיס בין נאכילה בין לחתוכה וקנה ט' שטרים אוי"ס אם פחתו פחתו לשליח אוס נתייקרו הכיח למשנת. שהפס לו להחליף עם ושינה בהם והלוח הביח הוא שלשהם ואס הפסיל ההפסד על בעלו. היה השער יום נתן ומתו לה המוכר הנכר הקלב והופיע לו שעיון מילתא תולין השלח והמשנת ואס הוא לפי שיעין על קלבה הכל למשנת. ופלגי בה בשהופיע לו מילתו אבל אם שהה ונתן לו ניתר הכל למשנת ולן כתב כמי ששהה את מכירו שלית עין בעלו משנת מיל הבני ושנה שהכל למשנת" וכ"כ כתב לקנין מקחו אין מילוח כיון אס הוסיף על מעשה בין על"י. שנה את שמילך בין משנת שכמקח. ובין היכא ששלח הבני בתשבון לבני מקחו היה מכור שאין המקח שוה יותר מהמעות שלקבל ונתן הכל לבעל המשנה על מקחו זה לפי אס אין לו קלבה הכל לבעל המשנה. ומוכיח כשיש לו קלבה אבל בשנת שכתשבון משנת בעלו הוא שהבני יליע בפר שהוא מי"כ ולא הקרין לבר בעש עלמו הוא כיון בעל ע"ש היה נולה הה אומר לבני שעיון בתשבון והיה מחזיק לו המותר. והיכא הוא עומד שלא היה יכול להחזיר לו ולזה הפסיד את הכיעש"ל. השובה לה"ר מנעשבורק. כיון שנתן את שמעון שיקנה לו בבר מבני בהקפה וכשהגיע זמן הפרעון נתן היו נשתעבד המעות ליקנה לבני ועמדו משלחם הבני עליו שלחם לבני לכיון להחזיר להם המעות לראובן מעיקרא ונעשה עבד בשביל בבא משתבם עבדם על הפקח בשביל ובכרון ונם אינו יכול לומר אני כוונה בחיל השם ולהשיבם לבני לכשלו יבוא לתרץ שם שמים ולא בשל אחרים. אבל הלוה מיד כה על לילא בזוק בראובן שקנה מפון מבני והאמין לו הבני ליתקלו המשנה ליום המחלת ונמחלתו היה בבר ראובן נתוך נשתי מהעיר ונתן המעות לשמעון ליתפש לבני ושלחם הבני. ואת שאם הלכך בדוק ששלחם הבני וכה בהם שמעון אבל מי יוכל לכבר זה יכול ראובן לומר לא שלחם הבני והבאים אקבשם ונתן שא שלחם הבני אין שמעון יכול לומר כבר זכיתו לבני ראין שלי מזה לבני הילכך שורה הדין שיחזיר לראובן אם הוא שלח לשמעון לך והם מהם לכבין וכה שלאם אם יוכל שלחם הבני עליך להחזיר לראובן המשנה.

שלישה

כתב הרמב"ם משם הפרפור שליח הוא שנתרשה על שליחותו לפי שזה מועיל לשני הצדדים
מה שהפרפ"ל כיצד נתנו לו מפץ למכור ואמר לו אי תמכור בפחות ממך ומכרו בכך משום מכיתו
מכרו בכך הרי זה למשלחו. שאלה נראה הדבר. למדנו מכאן כיון שנתן המפץ לפרפור למכור בלי
ומכרו בכך וזה מ"ב ליתן לו ההוספה. ומה הדין אם הפרפור כשבא החפץ לידו הילך לו בפ
כשכילו אם יכול לחזור בו כיון שמשך הפרפור החפץ אין שוקל אלא הכי נתנו לו
ואינה יהיה בהיפך הדין. ושוב מצאתי שכתב הלל שלמה ז"ל תשובה מיוחסת מהרי"ן שם לר
כלומר מי מכרן לך לפי שהיה שנוחה היה למוכר אבל לדידה מי מכרה ומכאן לאינה שאין
השליח יכול לקבל לעצמו אפי' כשהתנה רמב"ם שהשוהו הפרפור למוכרן לפי שעשה שליח
להקנות הקרקע לאחר אבל לעצמו אינו יכול ליזמתו ולקחתה לדין אלא מקנה לעצמו שאין המוכר
את הקרקע לכך מכרה לפלוני וזה לא יצא מכשותו שהוא כמקום שמים עכ"ל. השוטה
כיצה לי שההוספה הוא של היכון שהרי לא הקנה היכון המפץ לפרפור אלא שליחותו מכרו
לקונה ומיד כשקבל המשלח זכה בהם היכון כדפרי לילו כי כשליחותו מכרם וכיון שקבלם
בשליחותו הקנה הקונה המשלח לבעל החפץ אין הפרפור יכול לעכבם. ומה שאמר לו למוכרו
כך היה סבור שגם היה שוה יותר ומפי היה יודע שהיה שוה יותר ומחמת זה אמר לו למוכר
בזול מזה לא כיון להקנות לפרפור המותר אלא יחזרו ביניהם והבי עליו בכחה שעשה שליחותו
בשמחה ומכרו ביותר סוף דבר שאין לפרפור במותר כלום. כך עיר הרמב"ם אומר המשלח אל
תהיה פמוכרו בך והפרפור אומר בך בשביל הפרפור שבעת התורה שהרי קולה לו במקלת
ואם נתן לו ב' בשביל שעשה שליחותו וזוכה הפרפור. והלא"ב השיגעניו ולה שאין כאן
שבעת התורה שהמשלח אינו הבעל אל חפץ ואינו יודע שמכר אל הפרפור ואינו עושה
כן כאדם שהפרפ"ל כיצד נתנו לו חפץ למכור ואמר לו אי תמכור בפחות ממך ומכרו בך משום מכיתו
מכרו בך הכל למשלחו. שאלה נראה הדבר. למדנו מכאן כיון שנתן החפץ לפרפור למכור בלי
ומכרו בך אם מ"ב ליתן לו ההוספה. ומה הדין אם הפרפור כשבא החפץ לידו הילך לו בפ
כשכילו אם יכול לחזור בו כיון שמשך הפרפור החפץ אין שוקל אלא הכי נתנו לו
ואינה יהיה בהיפך הדין. ושוב מצאתי שכתב הלל שלמה ז"ל תשובה מיוחסת מהרי"ן שם לר
כלומר מי מכרן לך לפי שהיה שנוחה היה למוכר אבל לדידה מי מכרה ומכאן לאינה שאין
השליח יכול לקבל לעצמו אפי' כשהתנה רמב"ם שהשוהו הפרפור למוכרן לפי שעשה שליח
להקנות הקרקע לאחר אבל לעצמו אינו יכול ליזמתו ולקחתה לדין אלא מקנה לעצמו שאין
את הקרקע לכך מכרה לפלוני וזה לא יצא מכשותו שהוא כמקום שמים עכ"ל. השוטה
כיצה לי שההוספה הוא של היכון שהרי לא הקנה היכון המפץ לפרפור אלא שליחותו מכרו
לקונה ומיד כשקבל המשלח זכה בהם היכון כדפרי לילו כי כשליחותו מכרם וכיון שקבלם
בשליחותו הקנה הקונה המשלח לבעל החפץ אין הפרפור יכול לעכבם. ומה שאמר לו למוכרו
כך היה סבור שגם היה שוה יותר ומפי היה יודע שהיה שוה יותר ומחמת זה אמר לו למוכר
בזול מזה לא כיון להקנות לפרפור המותר אלא יחזרו ביניהם והבי עליו בכחה שעשה שליחותו
בשמחה ומכרו ביותר סוף דבר שאין לפרפור במותר כלום. כך עיר הרמב"ם אומר המשלח אל
תהיה פמוכרו בך והפרפור אומר בך בשביל הפרפור שבעת התורה שהרי קולה לו במקלת
ואם נתן לו ב' בשביל שעשה שליחותו וזוכה הפרפור. והלא"ב השיגעניו ולה שאין כאן
שבעת התורה שהמשלח אינו הבעל אל חפץ ואינו יודע שמכר אל הפרפור ואינו עושה

הלוקח כגון מכר לו חפץ זה בעשרה ונמלכו על מנת שיתן לו כשיעור למכור בג׳ או שיעשה בו אחר שקיבלו. עם כזה השיב הרי"ב ונכון שלא יחזיר ולא עשו אלא שיהא לו הפרמוד ואת הטקת קנוסיא אתם עשים עכ"ל והכי משמע מכאן כתב של המוכס כל פרמוד שהנישא בעגלה שמשיך זה או קפקעזה של זיבון הוא ואמר שקנה הטקת זיבון ויש ענין ליתנו לו בגמ׳ זה מחזיר הטקת שהלי לא פסק לו הלמים לאחר מכר בכך וכך וכל פרמוד שיוצא החפץ מידו אין עניך אי"ב שלשם מפני שהוא שומר שכר. ומכר הריב"ב וכשקיבלו לא אמר לו כלום אבל אם אמר לו מכור לי חפץ זה בעשרה שהמציא והכי מצא והיינו חזור ואמר אין כיוצא בגמ׳ הלוקח

הלוקח כגון מכר לו היום ואמר שלחנו לבית חתני וההגה שיפסוק כלומר ממיכן ואילך אם נאבד או נגנב אי"ב שלשם מפני שהוא שומר שכר. ומכר הריב"ב וכשקיבלו לא אמר לו כלום אבל אם אמר לו מכור לי חפץ זה בעשרה שהמציא והכי מצא והיינו חזור ואמר אין כיוצא בגמ׳ הלוקח

כהב המוכס כל שליח שיכיעו אוכם והמפיל שבגע על שעתו ופעל ועם היעוש במקום שיפשוך להביא עכים או נכר שנגבי לבל טהכי. מלא כיוצא שיך להביא כיוצא ואם אינו נאמן ומשלם כהוגן לי"ב זוז לתביה כמיקט ליה אכבע מיזה כך לחמכיו ואמר לו קשה לך והתחיל מפסק שזהו לכך שיש לו קול כלום התחיל לו לחכות ואינו שמן שעבריה. וכן הין בכל שעבה שישען הטוקף כיולמו. והלוה כהוגן אמר הכי בשבועת שומרין אבל בעל בעלמא כגון בשעבה פרשון והטבה וכיולא בהם לזיבלי. ישני שמפרש בשעה אפי׳ יש ויזה מיפעל בשבועה והיינו שבכיון מיזה לכ תחכיו לקמי דקמי. שפקדון היה שיאמר לו לחנות במעה שהפקיל אינו בפומי כל שקנסו והיופקדון אינו והחתיל. **אין** שליחות טבי לא שיעשה הוא שליח לשבע ולא שיעשנו שבע שליח אבל אשה ועבד ושפחה בני שליחות הם כיון שחייבין בקלה מלוותיהם להם לעשות אבל חבש שנעשה וקטן כיון שאין להם לעשה אינן בני שליחות אי שיעשוהם שלוחים ולא שיעשנום אמכים שליח לפי הטולת בנו אבל מנוי ועלותיה בילו ופונבין כידו שהוא כ אינן כלי שיכין לו החנוני בישר שמן ויחזיר לגיסר ומלל ט בישר שמן להחזיר בישר נשבר העלוחית והפסיד הישר החנוני ח"ב שבר הישר והשמן שלא שלחו אי פהוליש והיה ט שלוח ט עכ"ל בן לעת נפטור עה העלוחית אפי׳ אם שלח כידו נמלוך בה להנוק שאבדה מלעתה אי כין שמסרה כיד קטן. ואם שלמיד הקטן נמלוך בה לאחכים ח"ב אם שליק אפי׳ אם שבדק אחר שהחזיר לה כיד הקטן. כתב המוכס האומר לחכיכו מנה שיש לי כיד שלחהו לי כיד קטן ושלחו ונאבד פטור לתשעה בתימן קפ"ד כהבתי השוחט נחכיכו כיד שליח תשעת טהיו לו כידו מלוה ואפקדון. **אין** המלקח עמד בלבים היומל לחכיכו היד אהה נותן לי חפץ זה ואמר לו בכך וכך ונהגלע ענהם ופסקו המחים יכול לחזור בהם שיהם אפי׳ ה"ה הלכה בפני עדים ואמר לשנים הין עדיו עדים שפלוני מכר ושל שפלוני לקח אינו כלום עד שיאמר המוכר לכל לכך ולכך כאחד. ל קדקע לפי קניני וכעבי חיים

כגון בהמה ועבדים לפי קניינם ושאר כל המעשרים לפי קניינם ועחד שנתאר בגוי אין עוסק אחר
מהם יכול לחזור בו אפי׳ עשאה בפניהם לבר ואפי׳ עשים בלבר ולא אי בי סהני אע״ג דשקלי׳ ואין התקח
מהקני׳ם לקוחה אע״ג דקנהו ע״י המקח אבל אם היו עשים בלבר ונתנו לקונהו בבית ולעשותו
ליתן בו לעפרא לא קנה׳ קיקלע נקנה בכסף ובשטר ובחזקה ובחליפין בכסף כיצד מכר לו
בית או שדה ונתן לו הכסף קנה ואין אחד מהם יכול לחזור בו ואינו נקנה בתחלת משוה פרוטה
אפי׳ נתן לו הכסף על מנת שיחזיר לו קנה׳ וכן אם אמר המוכר לגוקח נתן הכסף לפלוני וקנוך
לך החליקו שלי ונתנו לו ואמר לו יקנה לי חליקו שלך בכסף שנתת לפלוני קנה׳׳ וכן אם אמר
אחר אמר למוכר כסף השדה קח לך ממני ומכור אותה לפלוני ואותה פלוני עשאו שליח אע״ג שהנתן
נתן הכסף תשלום אין אמר לו עשאו הלוקח שליח ואמר הוא למוכר שלך קנוי לי בכסף שנתן לך פלוני
קנה ואפי׳ אמר המוכר לאחר תן כסף לגוקח ויקנה בו שדה שלי ואמר הלוקח למוכר שלך קנוי לי
בכסף שקבלתי מפלוני קנה ואפי׳ אם המוכר נתן הכסף לגוקח ואמר לו קנה שדי בכסף שנתת לך
נקנבו אם הלוקח אלם תשוב שהמוכר עדנה כמה שהלוקח מקנג ממנו מהנה קנה שאותה השדה
תשלום כדי קנב ממנו פרוטה׳׳ בגמ׳ שקונה בכסף ובגו במקום שאין דרך לבהמ שער
ובגב במקום שנוהגין שטר אין קונין בכסף עד שיכתוב להם השטר וכאיב כיצד לוקח אם אלמה
שיקנה לי הכסף יקנה ואם אלמה שלא יקנה הכסף עד שיכתוב לו השטר ואז הוכר הגוי בו אם
יבוא יחזור בו כל זמן שלא נכתב השטר ואם יבוא יקנה מיד בנתינת הכסף ואין המוכר יכול
לחזור בו׳ ונתן הלוקח וכן הדין אם התנה המוכר כזה אז הוכר הגוי כלום אם יבוא יקנה במה שקנה
מיד בנתינת הכסף ואם לא יבוא יחזור בו עד שיכתוב להם השטר וכאיב כיצד לוקח אם אמר
לחבירו קח לך ממני שה זה בשלשה פרוטות ונתן לו מהם תקן מזקף על השאר בהנאה קנה הכל ואין אחד מהם
יכול לחזור בו אפי׳ אי נפיק ועייל אזוזי׳ וכן אם מכר השוק מפני שהיין נשפך ונתן השפיות קלה מהמה
וכן אם מכר לו השלה בשף זוז ונתן לו מהם תקן מזקף על השאר בהנאה קנה הכל ואין אחד מהם
יכול לחזור בו אפי׳ אי נפיק ועייל אזוזי׳׳ בקש למכור שלה כך ונא מלא

בשטר

בחזקה

כיצד מכר זה נתן לו בית זו שלה כאן שנמצאו נכסי אבין בקיקע בעל ידו ובאן שהיה הנכסי
בעצמו שהיו עשין בו בניות ונכסי בו כבר שהוא הני חזקה עתה איכא נמי חזקה שהוא
את כחותו. והכא הכא שלך הוא שמתחלה לא היה נכסה עטפתיס והשלמתי לו. נמי כתיב
הכא שלך הוא שאנו שאין עכיר להוציא ממנו כאן שש היה נכסה והשלמתי לו אוכחינן למיטעם
נקט לכך שהשלמתי לו הני הכי והכי נכסתות מלוג הוא בזה העשין. נמי פרץ כבר שהוא מיכי
בבי האי בעוא שמתחלה לא היו יכולים בה את בחזקה ועתה נכשין בה כלים. ועוד מי לשון
שתחן המעשה אבל אם היה מתוקן ואח עשה כאן את שמוך הלוה לא קנה. ולי מי לבשנית לפת
לתוליה קנה. נמי כתיב הכא את השש זך לבתך מהם לתוך בה העשמת לבה הוא שהיה הלוה שומר והיקן
לומעשה אם שהיה הכר מתוקן ואח עשה את שמוך קנה איש אחר שנם בתחילת לפת קונה לפי שאין
דרך בני אדם לפתות בית בגלל זה שהוא שנו ולא מסתבר לי כבר לפי אחר מי לפרך להתם היקון פתח
הוא ליכנס ולצאת בבר פתחה לתוכה שמכיח ליכנס בה איכא נמי חזקה את חק עכילה הוא
חזקה לפי שמוצא פלוני ליכנס בו עכ"ל והכא הכא עכילה הוא חזקה לבן שהיה הפתח
פתוח ועכל הגחה הפתח וחזר ופתחו ואיכא מבין מה לעיל לפותחו אחר כך. והך חזקה לא מהני
את בפנינו בין במכר בין במתנה אבל שש בפנינו לא מהני את לך חזק ונקני. ולשכנה
כתב למפרע מפתח נמי קונה ואם אחר אחרים מפתח לחוה ליה כאילו לך
חזק ונקני. וכן חוזק אפי שש בפנינו יקנה ואן בבור אם מסר לו כפנינו הוה ליה כאילו אמר ליה לך
חזק ונקני שש בפנינו. וכן אם היקן בה שעל מי תיקון כאן שפתח בה מקום כגי שיכנסו אם
המים להשקותה אין שהיו בה מים להשקותה והיה שם מקום שיוכל לעשות ופתחו כגי שש יעמדו
הני חזקה וכל שלא בזה אבל אם היה שומעים שיש ליכנס בתוכה ומעון מליכנס בתוכה אין
שהיה כבר בתוכה ופתח מקום לצאת היה חזקה אבל בה אפי סך אכלה ורחבה לא
קנה. ואם מכר ע לבר השמישי שהיקן כאן שכבר שכרמים כיון שלך לך חזק ונקני והלך בו
קנה וכמה שיעור יוחב הלבר שיקנה בה לך אם אינו מפויים במחילת לא קנה את כי שיבא לבר
אם היינו כי שיביא כבר ליניח כבר ואם הוא מפויים במחילת שיוכל כי שיבא לילך אם עשין בו
כמשיני שלזמורות. כתב הגמוכס המוכר שלה יתכיון בשר שהוא אין עתה לו במתנה כיון שלך
המיר שכין שתי השלות ועשאו שתיכון כאחת קנה הכלי היתה הקיקע עתית פלוני שיין בה לא
גידה ואם פרייה ואיכה בת זכייעה קונה אעפי בשטיחת פירות או בהעמדת בהמה וכיוצא בה מעשי
השמיט. המוכר קיקע ובכלם בה העקרת וזכעה או נראה אין אפי פירות האילן אין זימני וכל כיוצא
בו קנה ואין אחר מהם כגון לחזור בו ולכן אם נתן המוכר לקונה כל פירות קנה עקרת מיד בחזקה זו
שהלי ניכה לעולם שהקנה לו שלה זו קנין גמור ועשוי פירותיו שלו. והגאנון השיב עליו ונכתב
להעמדת בהמה ואיכה פירות לא מהני את כיון שעשה אבל לחרוש ולזרוע אם אמר לו קיקע ניכה אילנות שי פירות אין
כמילי לחתיכן לאילנות כגון שנתן לו פרץ והכי מסתבר" כתב הי"ו פי' הא מסתברא לה"ט
לעביך אילנות לאילנות לא הוי חזקה היינו לוקח בבית שהחזיק בבית הבר אבל בבית לא עשה
הכי נמי שש הכי קונה לפשוט אינו הוכחה לאוקמא לחיקון עביך מי בפנינו בזמן שעומדין

כל

בן

בהמה בין גמה בן נקה נקבת במ"כ וא"ן ב"ר ט"ב"ה
יאמר לו חזק ונקי.

ע"ב אין עשה ע"א מה מלאכות ש"ק יאמר שהוא החזקה בפני עבד אע"פ שאינו כלי ואם
ע"ב אינו עשה ע"א מה מלאכות ש"ק יאמר שהוא החזקה בפני עבד אע"פ שאינו כלי ואם

שעכו"ם נא"ת והחזיק בו זכה. כה"ג לשבת אם יכול הנישון לכון עם הנוי והגלגל משהינו ישנה
ואם לאו יפסיד וכה"ג הגיעה זמן והביניהם מונחים הימך יכול להגלגל משהינו מן הנוי לכליהם
ובם בגינון נגמר המקח ע"י. נתינת הכסף ושוב"א מ"מ להעמיד על מקחו כיון אם בלי
יכול זכה המחזיק וזה בא לעשות התנאה עם הנוי ש"מ בא מות וכבת עם המחזיק לבוש להחזיק
הקרקע משכר קנהו מיהו כיוה שעבדה היא כיון ואין ממנר ש"ט כאן שזכה בו מיון התורה. וכל זה
לא מ"מ בא בקרקע שאין דעתה לקנות אא בשער וכבר במעשה קנוה בשעת המשיכה.

בקנין כ"ע הקונה יכן כלי למקנה והמ"ח עד שתפיק שט תפיק הנוי שהוא נותן ע"ז והוא
הקרקע מניכן ולכן שמשך המקנה לכלי עקור תפיק נפקת אין למקבל המתנה
בכל מקום שהוא אין אתה מהם יכול לחזור בו אפי' אם אין עכשיו בכאן אם מוכן זה לזה. לשון ה
הלכתא נותן הקונה למקנה הכלי ואומר לו קנה כלי זה תהנה אתה ה"ן שמעתה לי. ואין נגלגל
עתה ש"אמר לו הקונה לן כי מהתמיא אלעתא דהכי הוא גלוין לו אפי' לא נתן לו מחנה נמוקי
עג"מ להחזיר קונה כו' אפי' לא תפיק המקנה בכאן הכלי אא במקלתו ושלא מקנתו ביד הקונה
קונה בו והוא שיאחזנו ממנו ש"ער כלי להי"נ ש"ער נא"ע בשעת והלכתא כהא אפי' יוליכנו
בו כלי. נ"ע בשעה אם הוא בגינון ש"כוכ לנתקן והבי"ן ע"ע קנה. אפי' לא נתן הכלי הקונה למקנה
את אתר נתנו לו בשבילו ושפר בפני הקונה קנה. ויש אומ' ש"י"ג קונה את בפני הקונה. ואין הכי"ש
זל"ה כמ"ב ב"ישנה: וכה"ג ובכך הוא בלו לשנות הקנין בסולר של העי"ס אפי' בפני הקונה אפי'
שכוב קשקשים שלו בפני הקונה .. קונין בכלי ע"ע שאין בו שוה פרוטה וכבר ש"ה ע"י
מלבר התשוב למפוקי מיוחד אפי' כלי העשוי ללקח. אין קונין בדבר שהוא אסור בהנאה
ולא בפירות ולא בשאר כל המלגלגין שאין כלי אבן בהמה אפי' שהיא לתוכי וקונה בה אין קנין
במ"ע ע"ע שהוא אתו כלי ולא בכלי שלמחוה ע"י המעבדו ולאחר ל"ם קנה ע"ע טעמי הדבר
המוכר למקנה. אבל אם אתו כלי שתקנה ע"י מעבדו ולאחר ל"ם קנה ע"ע טעמי הדבר
בקנין בפ"ע שהוא כלי לחזור מ"ם כגון שעשוקין באוהנעשין מה שאין בו בשאר ככלי הקנין
הטמיל אין הענין אין אחד מהם יכול לחזור בו לשם שקנוה באחד משני הכלים לך
שניהם קרקע בקנה בהם. וכשהקרקע יש אומ' שאין מועיל תפיסין אפי' הכל כת שמועיל
בהם תפיסין.

עבד כגון שהקנו לו כקרקע ונקנה בכסף ושטר וחזקה ותפיסין ונקנה ב
כן הוא כה פנן שהקנו ומכיון אין אבל אם קנאו ובא אין אומ' לו לבא להשתמש
ע"ע והמחת והנל אין לו קנין אא"כ הוא קנין אוכלין בקלות שקונה לו והוא בפ"י וכ"ל
הוא מחזקת ע"ע ש"שמע כי בכלל שמשמעין בעבדים כגון ט"ת ל"ת משמעו אין יעבדנו אין יעלה
כלי אתכין בית המלחת. הפשיעו או הלבישו מכו נדרו אין שהעביד את בכו קנאו והעביד בכו
אותו. כה"ג שנפ"ן קנאו בהנאה ואין ע"ע נמת שהכי ת"ל לא שמשון קונה לה אבל
ע"ע לא קנאו בהנאה. ופה"ג הלוקח זל לוקח בחמשה על ש"מוש נפ"ן אבל בחמשה אתה נתן שהפך
ע"ע אין עשה ע"א מה מלאכות ש"ק יאמר שהוא החזקה בפני עבד אע"פ שאינו כלי ואם

יאמר לו חזק ונקי.

דבר הגזלה משתקנת בבל המטלטלין אחד בעני׳ חיוב ואחד שאר כל המטלטלין שכיון

שנפסקו סכום הדמים ונתן למוכר חזר המקח לגבשות ליקח לבר לבר ואין אחד מהם יכול

לחזור בו לפי שעל כל המוכר המעות הם שנתן התגזה ואם קדש בהם תשה מחוסרת ומכמים

נקנו שפי הוא מעות קונות שיבי׳ הלבר שלוכו להבי׳ וימלוך לבר שיין ללכו להבי׳ וכיון שמע

אל הבי׳ אן שנמסר לו וכה יעלה שפי נתן המעות וא׳ נו יכול לחזור בו והופין אותו ליתן המעות

נפי הלמכס שיפי משא שנפשתן אוש עלים שיי׳ פשר הבי׳ הו נקנה לבר שלך להבי׳ הו

כיון שיי׳ פשר להתיר הזוג ולהבי׳ כל עין ושא לבלו ואינו נקנה לבר שיין לקנו להבי׳ אי כמו ל

משני שנפשתן אוזלוניס משקלים וכיולא בהם והוא בגוב שיין אחד יכול להבי׳ הו ואם תבעוהו

יהיה בו טוכת גזילו ויזק כיון שהוא משני כבר נקנה בחשיכה שלא הלי כגהו להתיבו ולחבי׳ הו

אחד ואם מבי׳ק לבר שיין לכו להפיהה שיין לכו בבר קונה " ספינה נקנית במשי

או במסירה. ואם בא לקנותה במשיכה צריך שימשוך את הגוה שיחזור סופה למקום שהיה כעשך "

כתי׳ הגיש זב יש אומ׳ להה בטוב כל המטלטלין צריך שימשוך את המוס. ועל מוק ספינה צריך

למשוך את הטוה. וכן בענני מ״ס אינו מין לימל צריך שיתלה מעל מקומותה משום לכי לריך להו כל לה

גזלי ממי׳ת ולחכי אין קשיכה כל להו לילהו תשיבה אבל מל׳כה שאינו כל המשלטלין שמשיכין מכרת

אוש המושכן משיכה כל להו לילהו תשיבה. כתי הלי יונה יש אומ׳ לם פינה אינה נקנית במשיכה אין

כלידך משיכה כגון שמונחת במיסגן בקוק מיס שהיין בתוכו ונתלה שלשהם ובא הי

נפשה אינה קונה עד שיבי׳הנה. כתי הלמכס ספינה כיון שיש עוגן במשיכה הלי׳ק

משיכה ונקנית במסירה וכל כיולא בזה. ואם אמ׳ לו המוכר לך משוך יקנה לא קנה עד שיעשכנה

כולה כיון שהקניה המוכר שלא יקנה אל במשיכה אבל. לכן כתי הלוה שכל מטלטלין נקנין במסי׳

אל שמינן היכי לנא למסר ליה מקנה לקנות מיניה אל לכי מיקנט ומילו להבי׳ה כה דפי שלא למבי אי

נמי קפיש כה כפניו כתי ואלו מוכר שקנני ליה כי היי נמנא אמרי מילי דבר משיכה הוא לא קש

במסירה. אבל היכי לאמסר ליה מקנה גופיה לקנות מיניה ולילו ילונהא ליקנני׳ יקנה אפי במסי׳ה

אבל לי פי לנא מקני במסירה אל ספינה ובענני חיוב ונעלם משום דמשיכה לילהו הוי כחו מגילה

לפטיוחו בתפיגה במכר ומעשה כל שהוא הופכת מלחתו עד פני המוס. הילכך אבל לא הפכה כבל

קני להו במסירה. וכן בבגני מ״ס אבל בשאר מטלטלין שמחוס מסיק. ובגלאי ההלעיל ונעלמו

שתקנו חכמים שפי הו משות קנינות מעות שמא שנמלים אחר ניין הנקח דמי החיוב וקנסו

שיקחנו אבל בינוים כגון שהפסל בבית המוכר ואם ה״ה בינהליונה הנקח אל עלה המוכר

להלילו עפי העדי דהו מכלים פחמיותו על המוכר כי שיערו ניל וכיון שהפסל חכלים הי שיקנו כבת

המוכר יכ לא עמדו המקח עד שימשוך עפי זפי אם שבר בחוס ולא הי׳ה כח למוכר להלילו ואם עשה מהלטו

זפי הכי הפסיל ט״ו להקח ויתן ט״ו מקחי. זו החזיל מעות ואפי מטלטלין שיין לבבר כיון שתוך

בו מתחת הפסד וכיון ונשתעבד משום הכי הוא דס"ל דיהיב טלטלתא משעבד למוכר והמקח עם אין
השקת. וגם לחזור בו אינו יכול כשנתן הוא פחיתות שהרי אם הקונה הוא יכול להלוך ביה
וכן אם המוכר הטיל בקרקע מקום בבית משתקנות אם הוא דר במקום ההוא וכיון שהוא דר בבית
המוכר אם הקונה הוא עולה להלוך בי מותו שבבית המוכר. אעפ"י שהניחן למ"ס על המקח אינן
קנינות לו. כת"ב אפ"ם משם רבי הי"ו. כיון שקבלם המוכר כך. להשתא לגבוה מקחו הכי קבלם
להלוך ולעשות בהם כרצונו ומתחייב בדיוקן והוו להו כהשתא בדיוקן אבל אם אחר לקחו. זכיני הן
ונקנין ואינם חוזרין בהם כשחזרו ערך לקנין עניני שפיר ולא חזרו כל זמן שפיר קבל עלי
מי שפיר בשעתו הם ויכול להלוך היכך מי"ב בשומעין הם. אפי' אם הם בעין ואין ערך למוכר
אם הקונה טוען הם כתמה אינו וכן כת' המחבר. ויהיה הקבר כבשלם אם קבל עלי מי שפיר
תחל לו טול משערך אינם יותר בשעתו ואם שנתנו שפיר השחת וכן כת' המחבר שהוא פשוט אפי' י
אפקיעהו ויהיב ליה זוזי אחריני ויש מחלוקת ביני ראשונים אי נפלגו לקונה ואם הקונה
אפי' אם אחר לו אחרים וקבל עלי מי שפיר שנתנו למוכר. והמלה כת' אפי' קבל עלי מי שפיר
ואח"כ נתעכל משערך מי"ב בבגדים וכיון מתוך זמן עד שיעשה השבה שהוא מועלת למפרק
והכי מסתברא" כת' המחבר" אם חזר בו הלוקח ואח"כ המוכר טוען משערך טוען הם אינם
פקחין ואם עברו ונתבררו בדיעבד" ויהיה שיעור מיקח כי אם מוזל בו עקרת
או מוכר וכיון קונה שקבל עלי מי שפיר אחר כך נתעלם הם שבין במוכר עד שיחזרם"
יש משעת קנינות כגון שהיה לו משעת בילו בגד קטן וכבא משוקל ואח"כ לחבירו מכור לי
חפץ שלך במעות או שבילי ולקח המוכר ושלח לו עלמא מיניה טעה החפץ לוקח
ואין אחד מהם יכול לחזור בו מפני שהוא לכך שיניהם" ולא הע"ה בו מחכמים משיבה" וכן
ריבון שמכר לשמשון חפץ במנה ונתן לו שמשון במנה וה"ה שמשון חפץ למוכר ואח"כ ירבון
לא השמן מכור לי חפץ שלך ב"מ שיהה מ"ב לי מלוי החפץ שמכרתי לך. ואח"כ שמשון הקונה
החפץ ירבון בבגדים שהוא שוה והבר שיניהם מלעי הוא לא יכול בו מחכמים משיבה וכן כת'
הלמ"ם אבל אם היה לו עבד חוב שעה מחמת מכר ואח"כ מכור לי החפץ שלך בחוב ש"ש לי ועבד
ונהנה שהם לא קנה עד שיבא ענך ויתשור" ט"ז זמן שמעות קחות שהא להבן בלבנה
פרקים בשנה משתיעין השבת בגד קרוס פי' אם היה לו שנוי טוה מנה וקבל ירבון את מפקת
ליתן לו בגד כמו שתנו ואח"כ לא קנם לו בגדתי השוכר. ירבון יכול לחזור בו אע"פ שנתן
לו הן הבגד לוקח לפי אם מת השור מת לוקח. והם עבדים הם אחרון של חב ועבד ט' להחזיר עד
פסח ועבד עלית. ועבד כיוצא השנה. ושעת משום שהבר עיכון בגד בזמנם אע"פ שהעמידו לבני הם
עד ירון הגדה. וכיתומים גם כן העמידו וכבר הם עד לירון תורה שיהיו קונין מהם אע"פ שבבתם לפי אם
האפעלוהו מכר פיכות משלה"ה הגומים ומשכם הלוקח ועדין לא נתנו המעות ובקיקלי חזרו בהם
הי"גומים שירון נבתבם הם נתנו בבתם הזול הפירות אין הלוקח יכול לחזר בו שנינו אח"כ שנא' קו
נבתבם לוקח אע"פ בבתם לך לעולם" קבלו הי"גומים הלמ"ם ולא תעשך הלוקח הפירות ועיקרו
תוזרין בהן כשיזר כל אלם אם הזול ורצה לחזור בו הלוקח חוזר בו ומקבל עליו מי שפיר שלא

יש שור

משיכה מהיא נבגיו שלמוכר שאם מת המוכר ובעל הבהמה קונה אפי' אם לא
משך כלי זה לקנות מהשטבנ"ל. אין הלשון קונה ולא הכלי ולא משיכה ולא הגבהה וכן
כל כסדר התורה המלה בבר וכן אבב כל זמן שאם פסק אין שום עד שקנה בו וכל זמן שאם פסק
לא ממכא דעתו שהרי סכימו על הסדר ואם המקח וכר שמתי קלעים או קונה עבדי שאם
פסק. וכן אם אמר לו הלי מוכר לך כפי שישומו אותו בקונה אפי' אין המין קונים בלא משיכה
המליכה מעכבת כאשר הזכיר על סדר כל המקח אי אומר כל מלה המלה בבר לפי הענין
ומלה לבר בפני עצמו אבל אם אמר לה כגר בל וגו אינו מוכר לך. כגון לחזור בו אפי' במלה אחרונה
ואפי' הוא בשורה עקום. וכבר נתפי הנביא או משך כל הכור אינו קונה אי אלא מלה לבדו שאין
ושתא שיעור מדה למכור אי כל הכור כיצד לא ממכא דעתא שהרי שימלו. והלמה כתב
לוקח בפיעתא אבל אם הוא בשורה עקום או שקבלה כל הכור קנה וכן כל כיוצא בזה. והכי יונק הוסף
נמי לפי משך אי כל סאה וסאה עבדה קנאה במש יהה עבדי אי כל כיוצא בזה לפי
משך כל הכור או הבליה לא קנה בגמרא. וכן דשתא הפשט זל. וכל שאר הלכות
כבר אמרי. כשמגיד לו סאה אחרונה קנה כל הכור לוקח שמגיד כל סאה וסאה ושאינו כולם בתוך
הכלי עד אם כוה למגיד כל הכור אבל אם מגיד כל סאה וסאה ועתה עד בי פיעתא כיון שלפי
קנה כשעתה מגידה בם בתוך לא קנה. ואינו נראה הפשט זל. כיון שגמר מגידת כל הכור
אבדו מגידה טרחה כל סאה וסאה כמפרש משעה שמגידה כור כל סאה בפעם אם מוכר לך
בשעון בשעון קנה אם במקום הראוי לקנות בבן בפיעתא או בתלך עד שיהא משוך
למספק לן אי הפוש לשון ראשון או לשון אחרון ה"ל כך מה שפא כיון והוא מוחזק בו לא מפקין
מיניה. ואם לא נתן המשוה. כל הלמה לוקח שהוא תקוש. כגון לחזור בו כיון שהוא מוחזק
עליו במשוך אולי חמוש בחזקת מכיר. שהה לגי הלשון זל. עשאה ליורן מכר עשר חביות
בשתשון ואל אמר מוכר לך הכיוהו המלה בבר וכך ונתחר עשרה בשתשון קלה מה" מחביות
אחת תחזר בו ואפי כלה ליקח ממך אם יכל לחזור בו בם מחביות שפתח" משאר החביות
יכול לחזור בו כיון שלא משך ואם לא נתן משוה אף מי שפרעיפא ואוהה חביות שפתח מילתא
דפשיטא קיי"ל אם יתחיל כך התחיל ותקן לתקנתו. עיין ליקח טוה אעפ שלא משך ואם
יכול לומר למוכר אני מתוי"ב באחריותה ן שנולאוהה ה"ין שנחכיתי בשומתכם ואם יתחילו תפר
עשים ואפרע למי החביות כפי מה שהיה עומד כשקלתיו. הכנים הטוחן החמורים בי"ט
עם התבואה שעליהם אוהה משיכה אינה כלום אפי' אם פסק הגמיס ומלך המוכר עם החמורים
לא קנה שם אי כל פרקס והכנסם שאין קונה בו כיון שפסק הוא בתשני שאינו מוטת
בבגין שלמוכר אעפ שלא מגיד. והלי"ב נה לפי מגיד עקת על החמורים לא קנה שלא נתבטן
במשיכה ולקנות במגידה זו למגידה בעלמא נתבטן אבל מפתיב" היה המוכר מוכר ממלת
הסרסור או שלא שהשיכה להם עד שלא נתמלאה המלה הוא בשעת המוכר ויכול לחזור
בו אפי אם יש בה כשומין לידע עד היכן הוא לוקח בו בטבן ואם לא כל כדרוש נקוש בכך וכך.
כשנתמלאה הוא בגמר לוקח וקונה לו אם הוא בפיעתא או בתלך שאינה שלא משך המוכר
על הלוקח יש בה כיוצא לומן לבן נשתנה ונשתנה אם לא כל כדרוש בכך וכך כשיגבל כל דרוש

מטלטלי

יין

מטלטלין

שבתוכה. אע"פ שיש קנה הקופה. בד"א בעקת אבל במליאה שאת אינו מושך בהמה זו עקעתה ואהכלים שעליה קנסס. קונין זה את זה כארץ מליפין לה מבעיי אם אין המקנה מקפיד כיצד עכסס החפץ שמונח במליפין כעין שקונין במוכר להייבו קנין במוכר טמוניל לבל הכלים שבבית קונין מעמל בין בעלי מיים נקנין במליפין. ופילוגתא דרבי אע"פ שאין קונין בהם נקנין כמליפין תוך מלבר שאין כל ממש שאין קונין מונעי לבל כעין שקנו ממנו שיעור שם פעם למקום פעמים או שיתקוקו תלג שביהם וכיוצא בזו שהיא קונין לכלים ואין נגרר מה נתון אבל שאר כל הכלים שם נקנין בקנין חוץ ממטבע. אע"פ אם מקפיד כיצד עכסס החפץ שמונח בהשתא דומה לממים אפי הכי נקנה כיון שהיה לאה פגוק ונלוק חמור והעבירו אותם כמה שנה בבית מהם. והם כימי להחליפם והבקר כיון שמעמד בבבל הפרה את החמור נקנית פרתו בבבל החמור בבבל מקנים שהיום ואין אחד יבבל נתזול בו. המליפ חמור כפרה ונשלה ומעמד את הפרה ובא מעמד את השליה לא קנה כיון שאין פרנסה מעמד בא אותה השליה ליש אומר לנוק בבי הלי נענע משום שאין החמור כיוי שיתנק אבל פרה נשלית בבור תמין ומעמד הפרה ובא מעמד השליה קנה בתמין כעין שמי הפרה. ואיכא דאמי לאע"ג דלא אמר קונין בו ובא נקנה בקנין. כיצד מכר לו פרה או שלית או אחד מיבב מיים מעמלין בביר והבב אוכסף או במטבע שנתמשה אע"פ שקנה המשה לא נקנה המפץ לעקת וכן וכן אם לא נהקנות לחבילו מטבע שבידו או שיש לו ביד אחר בקנין סודר אינו מועיל אבל לשעבר ובמיון בקנין שמחר עבות מהם סך ממון. וממעמד השקה החפץ נתחייב הוא למוכר בדמים ומי לוקח בהזדה לתיס שאם יחל לו המשה לפי משמעמד המקח נתחייב במשה אבל בהזדה מליפין שיחל לו משה ואת"ל לו המשה לא קנה לכיון לייתנס אם אבדו אינו חייב בחזיותן ליתן למוכר לפי לא סמכא ועתיה זבוב המקח על שיבעו המשה לינו וכמו שאי זכה המוכר במשה כך קנה הלקח החפץ אע"פ שמכר שאר כל המטבעות באחד מכל המטבעות שבעולם שיש להם בין מטבע בבי שאר מטלטלין בין לענין שאין שם מליפין להיות קונין בהם בהזדה סודר ולא נקנין בקנין ולא קונין במטיכתן המטלטלין דבר מהזדה בהם בענין שיכתן המטלטלין זבר המוכר מטבע במטבע שאין להם שיש להם בין מטבע שאינו מהזדה לחבילו המטבע שעתן המזדה ויש מהם שיש להם בין מטבע שאינו מהזדה בהם בענין שאם מכר לו ביר זהב בבה ביר כסף בהזדה לתיס שאם יחל לו הכסף ומעמד הלקח ביר הזהב נהזדה לתיב למוכר בכסף מיל ומיב ליקח לו כה ביר כסף כבי מה שפקק עמו אם תרשים חרשים אם שעם שעים ענבר אם מעמד המוכר הכסף לא עקה ביר הזהב לגקת עד שיביעו לידו וכלאחד מהם יבבלחזור. נתשה קונה הכסף בין הכסף קונה הנתשה כיצד מכר לו פיסבי נתשה בביר כסף ומעמד הלקח נאיסלוה נתחייב בביר הכסף למוכר וחייב ליתנו לו כבי מה שפקק אם חרש חרש ואם שון יבבל אם מעמד המוכר בביר הכסף לא קנה הלקח הזיסבה עד שיביעו לידו. ונתשה בעבי הזהב פרי שיש בין מטבע ובא עקה הזהב במשיכתו. ואיכא דאמי משהה שעשלקו ועד יגיעו בהולעה אבל לא להחזיר

אעפ

ש"ש בהם כל זמנה כי לבטל מקח אין פחות הגלת מקח ונזיה לפי דבריו כשאינו טוען את
המטיה אבל במטח המשת אינו מפחה ליתנו בפחות מטוניו אף בקנין אין
תורת מקח והוי כמו שאנסוהו ליתן שיניה מהנה. גמ' שכאן עכיס שק בל המשת ת אבל אם לא
יהנה שהגלה בפניהם שקבלם לא". והיכא שניין שהעה המשת לא שמא אנסוהו שימכור שלה יוכיח
לא שמא אנסוהו בפחם ט' מכור ומכר אחת מטוהו אף לא הוה ליה לא"ש המוכ' ולא מהנה המשת
כשקבלם שהשתא איכא הוכחה שעל כרחך קבלם אף הכי הוי זכיטה זכיטה לא שמא אנסוהו אנסם
הערב לא שמא אנסוהו אנסם ממון כגון שהפחיתו והפסיד ממון בין על"י בין על"י שכיב
כשהוא למשכן פרעתיך לחבי"ה לא שמם ונאחב שהיה בידו ב שמם אלא אי לא זכות לי אבבא
שנב משכונא אימ לקוח הוא בי"ד והפסדתי השטר ועשה לו שטר מכירה ואפיקם לחשיב אנסם
לבטל המקח". ואם מסר מודעא לפני עכיס שאל לפניהם דעו מה שאנו מוכר לפלוני תפך פלוני
או שלה פלוני תפיב שאנו אנסם המכר בטל אף המזיק בו כמה שנים ונוקי באונסא דאתי ליה
מחכיב אוהו מבטל המקח אבל אונסא דאתי ליה מנפשיה כגון שמוכלה תפיב שהוא לחוק למשת
ואף באונסא דאתי ליה מאחכיב דוקא שאנסוהו למכור אבל לא אנסם והו למכור אלא ליתן משלהם
שלא היו לו לעשות הולך למכור לא הוי אונסא וזכיטה זכיטה. ואף אם עיל המודעא עצמם שהתו
על המכר אינו לכאם אף אומר להם בפלוני אנו מוכר בפלוני אנסם שכאם שאנסוהו למכור כך אנסוהו
למכר שהוא מלענין. ואם העכיס משיל"ם שבפניהם מנה ל המשת אין לא יחזיל ל השלה שאכ
יחזיר לו המשת שקבל ואם משיל"ם בפניהם הולה לא שקבלם אין עביך להחזיר לו בלא מעות
שהחמת כיה הולה שקבלם. ועביך ש' לשו העכיס שהוא אנסם אבל לא שמט על לבריו שאנו
להם שהוא אנסם. ונה"ה אף אמר כתבו לי שמסרתי מודעא בפניהם ושיוודע עכיס עכיס
היאנסם שאנסוני ועכשיו עדותכם לבטל המקח אין שומעין לו לפי כל מודעא שאין בה והכ"ג
אונסא אינה מודעא. בגמ' במודעא של מכר אבל במודעה של מתנה שכפאוהו ליתן או שלחיה או
בא אין עביך להכי אונסא שאף אם אינו אנסם כיון שאינו מתנל או נותן מכשתו אין המתנה והמחילה
כלום לבטל לבי מכר אמכי כיון שקבל משה נחל ומקח מה שאין כן במתנה ומחילה". הה המוכ
בלא שלביך מודעא בחמקח שהוא כופה את המוכר למכור שאל לביענו אבל הבעל והוחזק בזה
ואתה כח לקח שלה שנזל אין המוכר עביך למסור מודעא. ואם מסר מודעא ובאה אתה כך אם
לבי הא"י לא הוי בטול אף אם בשעה זכיט בלא אנס ואחים ביה אבל בטול מודעא לאו
כגוס היא כהוא אונסא דאנסיה אעניקי זכיט הוא בטיה אנסיה לעולם". ליה מאי לבעי. וכן אם
לבי אחם והמוכ". וכן כח הלמה לא מהם בטול מודעא בזכיט עד שיעילו עכיס ש"שו בחיקן
אונסו או שהגלה לו שלא מסר מודעא קולם לבן להולאה בעלין כאן עכיס ואמו. אבל אם הגיעש זל
לה אם כשאוהו לבטל המודעא מהם הבטול ולא הוי מודעא אעפ שאמ בשעת מסירת המודעא
כל מה שבטל לא יהיה בטול אינו מועיל לאמר לבמוף כשכפאוהו לבטל מה שאמ מקוים הכ
בעל לבוב אונסיה נאמר ומבטל ומהנה היכא ליעבי באונסיה אף אם בעל לא מהנה הבטול לכאן
הוא אף לא מקר מודעא לא הוי מהנה אבל מסר מודעא ולא יעבי באונסיה ואתה כך בעבה
מהשתא מהנה הבטול כאן שלא הכניו באונסו ומהכי נהיב למטעם בטול מודעא מהנה עכ"

האומר

המקנה

בחכורה המקח כגון שלא היה לשתו ע"מ שיוכל ליתן מס בעד אותם וכיון שאינו יכול ליתן
מס בעד מכגלה הני אינם. וכן הדין במוכר מפיץ לקוחה בבתי לבר יהוא ולא יעשיט להו זוזי
אי אמר כשעה שתמכר שלי הוא מוכר בעד אותם שלא התנה ואם לא אמר הני לבריס שכבר
והמקח ק"ס. וכתב לוקח במוכר קרקע הוא להני ליכא דכבר במעשרין אין כיון שמשך
קרקע נשוב אין המוכר יכול לבטלו. ולוקח לא יעשיט להו זוזי משום סכר שהמלט אחל לך כהוזל
בעירתא להוא בהגלגלא זיבנהו שפדיתהו למזבן תיטי ולבתוף אזהו תיטי או שמכר יבמי לך
לקנות לבר יהושע אחר המוכר ולא רצה למוכרה לו אבל אם היא בעלמו חזר בו ואין רוצה
לקנות אותו הבר שמכר עמו אז כשיכלו כבר לקנותה המקח ק"ס. כתב הכמכם מי שהקנה לחבירו
והתנה עליו עכו"ם שהבן מקח זה אז התנאי בטל ואם מכרו או נתנו פלוגתא פליגי קנה ואם לא ק"ס
ההגהי"ת אם מכרו אחר אז שמא מכרו או נתנו בזמן שקנה בעלי לא קנה. מכר לוקח והתנה המוכר
ט"ח זכנו לו כשהיו לו המשות עדיין להחזיר לו כשיבא לו משהיו לפי שמוכר לוקח לאכלה פירות
והוו להו תרי זוזי. כתב הטאה בבא אם אמר הלוקח מעלמו אחזיר לך כשתלה או זמן עד שהתנה
עליו המוכר הש"ב הלוקח כן אעשה אם לא השתבה לעתי אבל אם השתבה לעתי ואח"כ אמר להחזיר לך
אין מתחייב להחזיר אין כאן תנאי לפי. כגון הלוקח לאכל פירות שיעור אם יחזיר לו אחר כך הני
מוכרנן מעתה. לשון הלחם מכרו לו סתם ואמר לו הלוקח מלעתי כשיהיו לך משתתבי אין אנו
אחזיר לך הקרקע הני זה התנאי ק"ס והלוקח אוכל פירות אין זה אבן נבית שהרי מלעתי ח"ב
עלמו בהתנאי זה עכו"ם. אין מבין לבר יון שמחשב אותו התנאי ועל"ד הלוקח לקח"מ אם טן היין
יאכל הפירות ואי אין כאן התנאי כלל. בספר יראה ועשה בהלכות לבן התחבתי מכר לו שלך
ושקן לו קלה הדמים ואמר לו כשתביא יהר המשות עוד שלך. הלוהו עד עלהה קן זהוכיח והי"ב
שוה יותר ואמר לו אם לא תביאנו עד ג' שנים הרי אלמחטא ולא קנה אם אמר לו אם לא תביאנו
עד ג' שנים הרי שלך מעכשיו קנה ואם תחלה כשלה ממנו הקפיד שלא למשכן את שלה זו לוקח
קונה אפי' בלא מעכשיו ואם אמר לא יהיה לך עד שבעה אפי' לא אמר מעכשיו מלמד שיכול
להבעותו ממקום אחר ואז זה יכול להתבטל ממנו ט"ר שבעה ממקום אחר ואי אם יכול למכרו
במשות ולא היכא שהקנה השדה משום להני אם מתנא הפירות שזכה הוך ג' שנים אין עדיין להחזיר
להני אבל כבית ואם אבדם אחר בתוך שהלה היה סבור שהשדה לו והשתו לו שלו ושובגדול כי
שלא נתנה לו עדיין להחזיר לו הפירות שזכה. כתב הלחם בלא שקנה כשמתו"ס התנאי נתק"
שקנה ממנו באחר מהנכסים שקונין בהם את ההתנה שיהיה עד התנאי לפי אם נתק"ס התנאי נתק"
המקח אבל אם לא קנה ממנו עדה והתנה שאם לא יקנה אעפ"י שתק"ס לא יקנה כיון
מכר או נתן לו כיתן על התנאי שלך למקום פלוני כיון פלוני והחזיק בו עדה אם ק"ס השני והלך
למקום פלוני והחזיק בו עדה כיון פלוני קנה ואם לאו לא קנה אבל אם התנה ואמר תן לך למקום
פלוני או הביא לי לבר פלוני אמכור לך בית זה או התנה לך נק"ס השני והלך כיון פלוני למקום
פלוני או הביא לי לבר פלוני אמכור לך בית זה או התנה לך נק"ס השני והלך כיון פלוני למקום
לא קנה שהלי לא נתל להחזיק בפי הנותן עד בבן עד המקח ואומר אם אינו מוכר בי עד כבוש מתון

לך ואמ' המוכר אם אני מוזיל לי אכפול לך עבורך אם מזל הלוקח קנה המוכר העבדון שהרי הוא
התחיל ואם מזל המוכר אין מחייבין אותו לבטל העבדון שזו אסמכתא היא וכן כל התנאים שמתנין
בין אלם ביניהם עשה שהם לעשיה ובשעה שאם יהיה כך אנו עושין עמך כך וכך אז אקנה לך
ביהוזה ואם לא יהיה כך או לא העשה כך לא אקנה לך ופלוני יקנה לך אשה שכבר הוא מת אם
יהיה אם לא יהיה לא אינשא ונקנה לעולם אסמכתא שמא יהיה או לא יהיה סב והכלבו הטיב
הטיב עליו ממה שכתב שהמוכר קונה את העבדון מפני שהוא ביניהן וכן פשוט שאף הלוקח אינו מוחל
אם תוזיל כו ונמצא שכבר הוא מת אם יהיה ואם לא יהיה ואת מילוך בין היכא שהוא בילד אם אני זהנית מה
לבעל מחלוק בזה ולי מילוך בכך ומי לכך שיהיה בילד והוא תבי ביה אחריות כגון לתבוע קנה לי יין
ממקום פלוני או כיוצא בזה ואם לאו התחייב לי בכך וכך הרי אסמכתא לפי שאין נמכר ומקנה כי שמא לא
יביא המוכרים למכור הרי ן שהיה לו לקנות ולפי שאין נמכר ומקנה אפי' לא נזיק ולכך שהיה בילד
כלל ואין לכך להתחבב בו לומר אז עתה להכי הקנה שהוא שמא יבוא לידי כך בגון משחק בקוביא וכיוצא
בו שהיה יכול אם לא יעלה אם לאו הכי הקנה ולפי שאין נמכר ומקנה בעל משחק כמשחק
מוכרים אבל אם משחק בשמא אין מוכרין ממנו מה שהפסיד והמתנה על לכך שהיו לעשות
אי לא נזיק כגון אם אוכל ולא אעביד אשפם במי טבת לא הוי אסמכתא אי נזיק שאם אשפם אפיא
זוזי הוי אסמכתא לפי שאין נמכר ומקנה ואם משלם את מה שהפסיד לפי שהמוכר מקנה לחברו
אם תעשה לו לבר פלוני תקנה הרי אסמכתא כיון שקיים התנאי אינו תבי ביה המוכר את ביה הלוקח
כהלכתא כל היומא מעבדי אין כאן אסמכתא כיון אם לא באתי מכאן עד יום פלוני קנה ביה
זה מעבדיו וחפני מילו עבדון הרי זה קנה אם בא בתוך הזמן שלא נתרצה להקנות לא הקנה ומעבדיו
ניסן קנו מילו בבבל תשוב קנה וקנו שיתפיט זכיותיו בבבל והוא שלא היה ענוס כיון התפיט שעבדו
או שובבו בבבל וקנו מילוס שאם לא יבא לזמן פלוני שיקנו לבעל לבעל והבעה הזמן ולא בא הרי זו נותנין
ואם עבדו חוני או נהרדעי נותנין עכ' וכן כתב הרשב"ם ז"ל שאם קנו מילוה בבבל תשוב
מעבדיו קנתה ונקרא לבבל תשוב ב שנתבאר בביני אסמכתא המיתנה שיש בין היכא לנזיק או לא נזיק
וכן היסא שיש בילו לשעות מה שיש עבד או אין בידו לעשות לכתחלה בביני אסמכתא והקונה
לא כאסמכתא הפקר כל הפקר ואם חזר מילו בבבל תשוב קונה אפי' לא התפיט שעבדו בבבל כהלכתא
כשהיו חלוקי סופרי עשיס להקשות באסמכתא כך היו עושין קושט מזה שהיה חייב ר"ח
זהוכיח ואתה שחייב עלמו קונין מכאן מכאן שכל זמן שיהיה כך יעשה כך הכי התוכהזה מחוק
לו מעבדיו. ואם לא יהיה כך או לא יעשה כך הכי תוכחו בחתן שחייב עלמו ועל לכך זה היו עושין
כל התנאים בשטרות וכל הלשונות הלומיס להס. ואם הלשון בבבל שקנס שעושין בקנוסין לקנסה
החוזר בו מעבדנים לא הוי אסמכתא לשהגאון מיהא כי כגוני הוא שיחייב החוזר בו בקנס
בלשון הבגשתא שבי' שיאת חביבו והוי כמו אם אינו בא ואי עביד ליה אשפם במי טבת ושפס שהקנו
ביהוה לקיים לכך יאמר ונתנו עבדנותא לקנס שמי שיחזור בו שיזכה חבירו בשבדון לא יאמר אם
אחזור כי לא זכה כמשכון כל זמן שאינו מחייב על כגון זה עדיף להקנותו בסודר לגמרי כאסמכתא
ובבבל תשוב כלי שיחייב כי מן הדין אם יחזור בו ויתן ליהיחפץ ממשכון ואין חגל השעבד
על המשכון כיון שהתחייב כי נקנס אם יחזור בו יאמר אם אחזור כי תהיה נבר וכך ממון כשר

חפץ זה · שזה נאמר הכתוב אל שאמר שכתוב בו אם יתרע לזמן פלוני ט"ת"ב בכך וכך ממון
וכתב בסוף השטר לפי כאסמכתא אם אותו הקנס נקבה בבל' לשכי אסמכתא היא להיות נזיקי שקר בעלי
טיאם לא יפרע בזמנו ט"ת"ב בכך שיניני מ"י"ב וכו ואסמכתא לא מקניא אא בקנין מעכשיו ובבל'
תשוב ואעפ"כ כשטר לפי כאסמכתא לא מהני מ"י להיות חזיק לאסמכתא היא ואפי' אהני היכא
לפי כאסמכתא · שזה נאמר הכתוב אל ראובן היה לו פרה והיה יכול לשוחטה ולהלוקה טרפה אמ"ו
שמשון שחוט אותה ואם תצא עליה יתן לך כשכיל כשיהא לך וכך ואם תלא כשלה תתן לי כך וכך ועכ
שמשון משכון את שכיל ושחט ראובן הפרה ובדקה והתחיל לחתוך הנשר ונבעה שמשון המעשה
עם כלי חלוק וגיזה שמשון שהיה מסייע בה וחזר בו ואמ' טול מעותיך · השיב לו ראובן כבר קניתי
המשכון ואין יכול לחזור בך אמ' לו שמשון כי לא קניתו אסמכתא היתה אם הלא עקלקה או כשלה
נמלך רבי הלין עם מי ואם תאמר נתן ר' הלין עם ראובן המשכון אינו שוה כנגד כל המשכון מה תהא
שמשון להשכיס על המשכון או נאמר שמקנה את כנגד משכונו · יראה לי שמקח זה עשוי בתנ
תנן כי היה כאן את ובכיס כשעמד ויטל שמשון לחזור בו אעפ' שנתן משכון כל שכיל בשכילה
לא קנאו המקח · תדע ממשנתינו קנינות ושוו תשלומי קנונות שהמשכון אינו קונה ואילו משכ
שמשון הפרה מחיים אם הקיה שרפה או אם הקיב הנשר אתה שמשכון את ואני חפשך
ולא מלי למהדר ולא הוי אסמכתא לפי לתי אם אוביד ואם אעבד את אם אפיר זה · להקס נזיקים והכא
לא נזיקים · ואפי' אם האמר להכא עבדי נזיקים לשתא חקק בשר הערפה יהבה מכרי שוויה כלי שיתעשק
מיד כיון שההגה שמשון הן לי כך וכך יולשתא ובבי למיקם נמי ומקם כלומר בבי שני בבא
שהמכר זה בזק ופלוק לפי הני אסמכתא לאבד לבני למיקם נמי ומקם · כתב הסמכים המחי"ב
שלחו לאחר ממון בבא הנאי כגון שלח לו הי"ב בכו כגון הבי זה מ"י"ב שלכך זה מהשה הוא
ואינה אסמכתא מ"י"ב שלחו בכך שיניני קלוב כגון הלייט מ"י"ב לזון אותך או לכסות אותך ה שנים
שלח שקנו מידו לא משכר בך שזה כמו מתנה הוא ואין כאן דבר ילוט ואעפ' שהגיע להשגת
וכן הוכו בבורסי ומפני מה הפוסק לזון בהשתה ה שנים שמ"ב לזונה מעט שפוסק בשעשקין
ומחה שבבי הנקין באמינה · והגאב השיגעליו בזה וכן שיה מהשומה אי"ן הלאל זל שעשוהו
על ראובן שהמ"ב לשמשון בשעה בקנין נתול על כל נכסיו כבי מה שיראה שמשון במאכל
ומשתה וכסות ועב יום פעילתו הכל לבני בבורו ועשה אומ' לשמשון אע"פ שהלך מעל שולחנם כבל
יום ממה שיאכל ואתה בני שבך ושמשון אומ' איני כופך לפרנסה שלחתך את הן לי משה ואוכל
כבי מה שיראה · ועוד עוד שיתן לו שמשו ולקנות לו מה שלבך כי מ"י"ב עלמו הכל לפי כבודו
ואינו כבודו להיות בבא שמש ואם יראה לו לשוב · יהבו הן הראוי · שלחו בל' שה שבך ויקנה ·
השובה אחר שמ"ב ראובן זה עלמו ליתן לשמשון מאכל ומשתה וכסות לפי כבודו ולפי הראוי לו
כיון אם שמשון הוא מתפלגם כל ימיו בתוך ביתו ולא סמך על שולחנם אמרי נם שה שמי בבי
ואין ליתן לו מעות שיקנה ערפי אכילה ושתיה כפי מה שיראה בל' שלחו יהבו ליתן לערך אכילה
ושתיה לפי כבודו · ואם אם שמשון היה בעל שמאכלתן נעשית על ידי שלית לקנות לו שכי אכילה
ושתיה ולא היה לו בעלמו הכל נשוח לקנות מה שהה בבי ראובן להלוק לו שלית להעמיד על
כבודו הראוי ל ראוי הכבוד מימי קדם לראשתא והה שעבד ל נכסיו ·

מכח שעשה

באיפור כגון שהוסיף בשווי המקח בשביל התחרבת המעורת או שפסק קודם שיעא
השער ולא היה לו למוכר ונתקיים בקטן המקח קיים ויתן כשער שלו היתה ואין אחד
מהם יכול לגמור המקח בעל כורחו שנעשה באיסור אלא מכירין שקנו באחד מדרכי
הקנאות המקח קיים והרבית שבו אין מכירין אותו מיד הלוקח׃

כתב הרמב"ם

המקנה לחבירו דבר שאינו מסויים אם היכר
מינו ידוע אעפ"י שאין מדתן ומשקלו ידוע קנה׃
ואם אין מינו ידוע לא קנה׃ כיצד ערמה זו שלחטים אע"פ שמוכר לך בכך וכך מלוקף
זה שלפיך אע"פ שמוכר לך בכך וכך אעפ"י שאין מדת הערמה ידוע ולא מיני הקנקנים
ידוע מ"מ מכרו לו קיים אעפ"י שנמצא חסר או יתר על האמדן שהיה בדעתם יש להם
אותה כפי שערך שבשוק׃ אבל האומר לחבירו כל מה שבביתי זה או כל מה שבחנותי
זו אע"פ שמוכר לך בכך וכך ודעה הלוקח ומשך אין כאן קנין כלום לפי שמוכה דעת
הלוקח שהרי אינו יודע מה יש בו אם הבין או לקב ואין זה אלא כמשחק בקוביא׃
וכן המוכר לחבירו בעשרה ליטרין חטין ולא פרש כמה מאה מכר לו נותן לו כשער
כשער שבשוק בשעת המכירה׃ וכל להחזיר בו אחר נתינת דמים ולא לערך
כשער שבשוק בשעת מתן מעות מקבל מי שפרע׃ אין אדם מקנה
דבר שלא בא לעולם בין במוכר בין בגמותנת בין בין במתנת שכיב מרע׃
כיצד אמר לו מה שיוציא אילן זה מכור לך או מה שתלד פרתי או שחרישי
מכור לך אינו כלום ואפי' היו הפרה והשפחה בבר מעוברות ויכול לחזור בו
אפי' אחר שתלד הפרה והשפחה ואחר שגדלו פירות האילן ובאו לעולם׃ ואפי'
קדם הלוקח ותפש הפירות אין מוציאין מידו׃ ואם מכר האילן לפירותיו
או פרה ושפחה לעוברן הרי זה קנה מיד ואין אחד מהם יכול לחזור בו׃ כתב
בעל העיטור לא חשיב דבר שלא בא לעולם אלא כגון פירות אילן וכיוצא בו
שעתידים ובאים ומתגין בדבר שלא בא לעולם׃ אבל המוכר מתנה בדבר
שבא לעולם כגון מתנה ליתן לו דבר פלוני והוא בעולם אלא שאינו ברשותו
חייב ליתן לו הגאון שעל מתכון עין הלוקח מעותיו׃ ואין דעת אחד הלאוזן
ונעול כן׃ כשם שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כך אין אדם מע"
מוציא דבר שלא בא לעולם׃ כיצד מכר לראובן ונתייר מפירותיו לשמעון
דבר ידוע לכל שנה לא קנה שמעון כלום מהפירות לפי שנתייר דבר שלא בא
לעולם׃ והשדה גופ הפירות הכל לראובן׃ אבל אם נתייר מהפירות לנעמן׳
מהו משום לאמרי לנעמן נתייר נעמן יפה ולואין כאילו נתייר לו מקום
הפירות והוי דבר שיש בו ממש׃ ואפי' מכר לוקח זה השדה לאחר חלקן של
זה המוכר אינו יכול למוכר ונריך ליתן לו כל מה שנתייר׃ ואם אמר כל זמן
שעדה זו בידך ומכרה לאחר כבר פקע כחו של מוכר ראשון וקנאה מהלוקח

השש שקנאה ממנו אינו נותן למוכר הראשון ואם מת המוכר הראשון אין
לבעל כלום אפי׳ מת בעודה ביד הלוקח הראשון אלא אם פרע לו עליורשי דכיון
שאין לו אלא מעות דאמרי׳ דבעין יפה שייר לא אהני אלא לו נלא ליורשין
ואע״ג שצריך ליתן לו הפילות שעשייר אם לא יתנם לו אין המקח מתבטל בכך
שאין קיום המקח תלוי בכך אבל אם התנה עליהמת שיתן לו מהמיכות כך וכך
בכל שנה אין קיום המקח ותלוי בזן ואם לא יתן לו כמו שהתנה יתבטל המקח
דנהי שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם יכול להתנות על דבר שלא בא
לעולם וכן אם מכר או נתן דקל לאחד ופירותיו לאחר ראשון קנה דקל ופירות
ושני לא קנה כלום אבל אם אמר לאחד קנה דקל זה חוץ מפירותיו שייר לעצמו
גם מקוס הפילות שהם הענפים ואין לבוקח אלא הגזע לבד״ב

וכשם שאין אדם מקנה דבר שלא בא לעולם כך אין אדם מקנה לדבר
שלא בא לעולם כגון המזכה לעובר ואפי׳ אם הוכר העובר
חשוב לדבר שלא בא לעולם והמוכר או המזכה לו לא קנה וכתב הרמב״ם אפילו
אמר לבשיולד לא קנה אבל רבי חננאל כתב שאם אמר לבשיולד קנה ולזה הסכים
אאז״ל ז״ל והוא שלא מת המזכה וגם לא חזר בו קודם שנולד העובר
אבל אם חזר בו או מת ונתלו נכסי קמי יתמי לא קנה שלא נגמר הקנין עד
שיולד ומייתי נמי בשלא הקנה לו בקנין סודר דאלו לבשיולד הדרא סודרא
למאריה וגם לא בחזקה אלא במשיכה וישנה בירושת הזוכה כשנולד העובר
או עומדת באגם או קרקע והשטר קיים ביד הזוכה בשעה שנולד העובר
ופסק לח דהכל בירושתו שאין לעובר בה זכיה אעפ״ם שבאה לו מאיליה
וכן כת הרמב״ם לא שנא הכין בירושת אבין לא שנא בשאר יורשין והראב״ד כת
שיש לו זכיה בירושתו כיון שבאה לו מאיליה וכן כת אאז״ל ז״ל
ואם זכה לעובר שלו אין קנה אפי׳ לא אמר לבשיולד שדעתו שלאדם קרובה אצל
בנו ודוק במזכה לעובר שלו שכבר נתעברה אשתו אבל אמר לאשתו נכסי
לבניס שתלדי אינו כלום ואם לאחר שאמר לה כך אמר לאחד מבניו קני את
כחד מיניהו לא קנה דהוה ליה קנה את כחמור דלא קנה כשם שלא קנה החמור
אבל אם אמר לאחר קני את וחמודר את נכסי או חפץ פלו קנה הוא הדין״

אין אדם מקנה דבר שלא בא לבעולם כיצד אמר לו מה שאירש מאבא
מכור לך מה שתעלה במעולתי מכור לך לא אמר כלום ופלוני רוצה
בסחס אבל אם פלוני ואמר שדה זו שאירש מאבא מכור לך קנה היה
אבין גוסס וצריך למכור לעורך הבורהן ואמר מה שאירש מאבי היום מכור
לך תקנו חכמים שהוא מכור מעשו כבוד אבין שיהא מוכן לעורך קבורתו
וכן אם היה עני ואין לו מה יאכל ואמר מה שתעלה במעולתי היום מכור לך
כלי חיי אותו היום קנה אפי׳ אמר מה שאירש מאבא היום מכור לך ומת

הבן בחיי האב ואחר מות האב בן הבן מוציא מיד הלקוחות. ואפילו
הלמיס שקבל אבין מהלקוחות אין עליך להחזיר שכיון שמת הבן בחיי
האב לא באו לעולם הנכסים לרשותו וזה בן הבן בא מכח אבי אבין.

כתב רבי האיי ראובן שלוה מיעקב אבין ואחר כך מכר נכסיו
ומת ראובן ויעקב וירשו חנוך בן ראובן שטר החוב מיעקב מוציא
הנכסים שמכר אביו מהלקוחות למיני אמר אינא מאמינה לאבא ילירענא.
אבל הכותב נכסיו לבנו או לאחר אחר מותו שאין המקבל יכול למכור
הפירות כל זמן שהנותן קיים אלא יכול למכרם מהיום ולאחר מיתת
הנותן. פי שיזכה הלוקח בגוף הקרקע מיד ובפירות יזכה בהם אחר
מיתת הנותן וכשימות הנותן יזכה בהן הלוקח אפי אם מת המקבל
בחיי הנותן שאין מקנה דבר שלא בא לעולם כיון שהגוף שלו שקנין
פירות שנשאר לו לאב לאו כקנין הגוף לאמי. כתב הלבוש הפושט
על שער שבגיר ולא היה לו אותו מין שפסק חייב המוכר לקנות
וליתן ללוקח מה שפסק ואם חוזר בו עמול בעי שפרע. מי שנתן
לחברו קרקע ונתן לו אגביו מעות או שאר מטלטלין לא קנה אלא אם
היו המעות והמטלטלין ברשותו לפיכך צריך הזוכה להביא ראיה שהיו
המעות והמטלטלין שהקנה לו ברשותו באותה שעה. מי שהיה לו
פקדון ביד אחר יכול להקנותו לאחר בין במכר בין במתנה שהוא ברשות
בעליו והוא בחזקת שהוא קיים. אבל מי שיש לו מלוה ביד אחר אינו
יכול להקנותה אלא במעמד שלשתן. ואע כתבתי למעלה שגם מלוה
יכול להקנות לאחר בקנין "

אין אדם

מקנה לאחר בין
במכר בין במתנה אלא דבר שיש בו ממש
אבל דבר שאין בו ממש אין קנין נתפס בו. כיצד אין אדם מקנה לחברו
ריח התפוח ולא טעם המדש ולא עין הבדולח. לפיכך הקנה לחברו
דירת ביתו אינו נתפס בקנין. וכן המוכר אויר חצירו ואויר חדרתו כגון
שהיה לחברו כותל סמוך לחצרו או לחדרתו והקנה לו אויר חצירו
להכניס בו זיזין אינו כלום אלא אם יקנה לו הבית לדור בו ולהחזיק
להכניס בו זיזין. וכן המוכר רחל לניזהה ופירה ולולדותיה ושפחה לעובדה
הוי מכר לא שנא מכרן או נתנן לזמן קצוב או כל ימי חיי המוכר או
כל ימי חיי הלוקח. ומיהו אם מכרן לאחר ושייר לעצמו הדירה והקויר
מהני כדפרישית לעיל לבעין יפה שייר והני כאילו פרש ששייר לו במקום
ואפי לא הזכיר לו שיור בחצר כלל אלא מכר לו הבית ואמר לו עמך שהדיעות
העליונה שלי אמרי שייר לו מקום בחצר להוציא זיזין מהלזיעא לחצר.
וכן כל כיוצא בזה " כתב הלבוש המוכר גוף הקרקע לזמן קצוב

יקנה

הרי זו מכורה ומשתמש הלוקח בשוח הקרקע כחפצו ואוכל הפירות כל זמן המ
המכירה ובשוף תחזור למוכר · ומה הפרש בין המוכר קרקע לזמן קצוב ובין
המקנה אותה בשיורית שהקונה בפירות אינו יכול לשנות בעורת הקרקע ש
ולא יבנה ולא יהרוס אבל הקונה לזמן קצוב הרי זה בונה והורס ועושה בכל
זמנו הקצוב כמו שעושה הקונה קשן לעולם · ומה הפרש בין המוכר
שדה לפירות ובין המוכר פירות שדהו לחברו פי אחר שבאו לעולם שהמוכ
פירות השדה אינו יכול להשתמש בשדה כלל אפי להכנס בה אלא בשעת הפירות
ויש לבעל השדה להשתמש בה כחפצו אבל המוכר שדה לפירותיה אין לבעל
השדה להשתמש בה ולא להכנס בה אלא מדעת הלוקח ויש ללוקח להשתמש בה
כחפצו · ומה הפרש יש בין קונה שדה זו לפירותיה ובין השוכל שדה מחברו
שהקונה שדה לפירותיה יש לו לנטועה ולזרועה כל זמן שירצה או להוביר
והשוכר אינו כן · והשוכר אינו רשאי להשכיר וכל הקונה מקנה לאחר כל
מה שקנה · וכת עוד דין העניים והגרים אינו כדין הדיוט שאילו
אמ מה שתלד בהמתי יהיה הקדש או התנו לצדקה או יהיה עלי אסור אעפ
שאינו מתקדש לפי שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם מ"מ חייב להיים
דברין משום כבד היוצא מפיו יעשה הואיל וכן אם ענה אדם כשהוא שכיב מר
ואמ כל מה שיוציא אילן זה או שכר בית זה יתן לעניים זכו בו העניים · ויש
נאוסף שחולקין ואומרי שאין העניים זוכין אלא בדבר שההדיוט זוכה בו
לפי לא יזכו בדבר שלא בא לעולם · ואין דעתי נוטה לדבריהם · ודברי אלו הרוצ
ז"ל נוטה לדברי הנאוסף שכת מי שאמ חוב יש לי על פלוני יהיה הקדש או
לעניים אינו כלום שאין אדם מקדיש דבר שלא בא לעולם אלא אם אמ חוב
שיש לי על פלוני נשיבא לידי אתננו לעניים או לצדקה אין חייב להיים לבר"ן
ונראין להקדישו או ליתנו לצדקה כשיגבנו · וכן השיב עליו הראב"ד · וכת אם
חייב אדם עצמו ואמ ליתן כך וכך מן הפירות שיצאו בכרם פלוני וכל כיוצא
בזה הרי חייב עצמו ליתן · אבל אם אמ יתן כך וכך מפירות שלא באו לעולם
או שאמ לבעלו תנו לא קנו עניים · שאלה לאלו הרוצ ז"ל ששאלת
אדם שקנה קרקע אלעתא שיעשנו הקדש ואחר שקנאו נשלך ולא רצה
להקדישו אי אמרינן זכה אמירתי לגבוה כמסירתי להדיוט · תשובה אם
קנאו אדעתא שיעשנו הקדש ולא הוציאו מפיו כלום הוי לדבריס שבלב ואמ
שמעת נמר בלבו עריך להוציא בשפתיו אעפ"כ כל נדרים בב' שעות הר"ז
אמרי חולין מקדשים לא יצאי · והאידנא כל הקדש יש לו דין חולין שאין עתה
חולין לבדק הבית ואינו אלא צדקה הילכך עריך להוציא בשפתיו · וכן אם אמ
קרקע זה לבשאקנגו יהא הקדש אינו כלום שאין אדם מקדיש דבר שלא בא
לעולם · אבל אם אמ לבשאקנגו אקדישנו או אתננו להקדש הוי נדר עליו ר

המוכר

ויצ"ל בקיים נדרו " פירות שנכר או פירות כוורת לחבירו קנה ריית
ואין זה מוכר דבר שלא בא לעולם שאינו מוכר היוצא שיולדו
והלכך שיכול לכוונה אלא מוכר השובך לשירותו והכוורת למכשה והרי הוא כמוכר אמדת
הפירות לחבירו שהוא נהנה בבל מה שיגדל בה וכמוכר אילן לפירותיו. והכיצים והאפרוחים
שהם עתה בשובך לא קנה אותם בעל השובך כל זמן שלא פרחו מעשה לא תחת האם על הכיצים.
לפיכך הנוגע להקנות לחבירו ביצים ואפרוחים שבשובך מטפח על השובך כדי שיגביהו
האי מלהות מעליהן ואחר כך יקנה אותם לחבירו בקנין או אגב קרקע או בשאר הדברים שהמקנה

דברים

שהמוכר סתם " שהמוכלס סתם מה נמכר מהם ואי ריב
זה דבר נמכר בכל חבירו ואי זה מהתשמישים נמכרים בבלם.

המוכר את הבית סתם לא מכר את היציע שהוא כמו בנין קטן אצלו. ולא
את החדר שבתוכם מפני שמפי עומדים בין המערים והוא שיש בהם ארבע אמות אין אין
נמכרין עמו אפי אינן פתוחין אלא לתוך הבית. אבל אם אין בהן ד' אמות אין נמכרין ר
עמו אפי פתוחין למקום אחר. וירושה מדברי הלמדנו דוקא ביציע אבל שהוא פתוח
על אמות נמכר בבלל הבית אבל בחדר אפי אין בו ד' אמות אינו נמכר עמו. אבל אא
הלאש יצוע כתי לאף בחדר אם אין בו ד' אמות נמכר עמו. וירושה עד מדברי הלמדנו
דקוקא בחדר אמרי שאינו נמכר אעפ שהוא עומד בין המערים אבל ביציע שאינו חשוב כך
עומד בין המערים נמכר עמו. ואא הלאש יצוע כתי שדינם שוה. ובעלייה כתי
הלמדנו שאם היא פתוחה לבית בארובה במעמדת הבית שהיא בבלל הבית. ויא שאינה
בבלל הבית. והלמה חלק שאם היא עשויה בחלל הבית כעין אוצר אז היא נמכרת עמו.
אבל אם עשויה על תקרת הבית ויש בה ד' אמות וגבוהה י אפי אינה פתוחה אלא לתוך
הבית אינה נמכרת עמו. ואפי אם היא עשויה בחלל הבית לוקי דפתיחא לגו ביתא ואפיא
יש בה ד' אמות וגבוהה י טפחים ואפי יש לה פתח גם מצד אחר מזדבנא. אבל אם אינה
פתוחה לבית אפי אין בה ד' אמות בל היכא דאית לה שיעורא דחזיא לפרס מנהונא לעשתא
לאשתמושי בה ואפי עשה לא מזדבנא. לא מכר את הגג בזמן שיש לו מעקה
גבוה י טפחים ויש בו רוחב ד' אמות. ולא את הבור ולא את הדות הסחפוליס
בקרקע אפי עומדים בין המערים וכתב לו עומקא ורומא וכתב לו גב ולא שיירי
בגבין אילן בלפ אפי הכי אין בל אלו נמכרים. ולשבם כת שהגב אפי הוא גבוה י טפחי
בבלל רומא הוא ונמכר עמו אם כת לו רומא. ולי פרש כסברא הראשונה. וכן כת הלמה שלא
קנה גג הגבוה י אפי כת לו עומקא ורומא. וגם בשאינו גבוה אינו קונה אותו פתאם עד
שיכתוב לו רומא. ומיהו הני נאי שלא קנאו לוקח מהמת מלא קרקעיהו של גבוה ואי
אפשר למוכר להשתמש בו אפי בדלי סת הגג. אבל היכא שגבוה י שאינו מכוון מפני
שהוא חשוב בפני עצמו גם קרקעיתו אינו מכור עכ. לא מהני מה שכתב לו
עומקא ורומא. לא לגעין האויר שעל גבי שאין המוכר יכול להוציא זיזין על שלו. ולי
לחפור תחתיו שאילו לא להלו עומקא ורומא לא היה בבלל והיה יכול המוכר לבנות עליה

בלומו על גבי עמודים בענין שלא יכביד על הבנין וכן לחפור תחתיו ובלבד שלא
יזיקנו והלוקח כתב לאפי' לא כתב לו עומקא אין המוכר יכול לחפור תחתיו אלא בענין זה הוא
שלמוכר שאם יש לו בית אצלו שיכול להשתמש בו במכנס קדושת וכן כתב הלי' ונפק מכלי שאין
המוכר יכול לחפור תחת הבית כלי שלא יזיק ואם כן מה הועיל המוכר שיור עומקא ולומא
שאם חפר הלוקח בורות שיחין ומערות הלי הם שלמוכר וכיון שאין מועיל עומקא ולומא
אלא בענין האויל והשומק ולא בענין גג בור ודות ומחילות להיותם מבוליס לפיכך אם מכרם
לו בפירוש צריך לכתוב בשטר מאיר עיני תהומא עד כמה רקיעא ומיהו אם כתב לו מאירעית
תהומא עד רקיעא סגי ולקח גג בור ודות ומחילות ואין צריך לכתוב לו עומקא ולומא

כתב הלשכה המוכר התחיר סתם ולא כתב לו עומקא ולומא לא קנה עומקא
ולומא אבל בחורבה כיון דסתם חורבה עומדת ליבנות קנה באויר כלסתם בית דהינו
כי היכי דנקיט איסוריהא למחוזא והדר ובעדה ונבנם נסתם קני לומא לבך נעשין
שאין עשויין לבנות על גביהן אבל בעומקא לא קנה עד דכתב ליה עומקא דתנן המוכר
את העדה לא מכר את הדות ואת הבור והלך ינוה כתב דבחצר קנה כל האויר אעפ
שלא כתב לו לומא כיון שאין מקום מגופים למעלה וכן לעת אלא הלאש יצנוך דבטולן קנה
כל לומא מפתמא כתב הלשכה המוכר בית לחבירו סתם שלא קנה עומק
ולומא משתמא ואפי' כתב
לה עומקא ולומא והיתה עליה בגויה על גבי עמודים כיון שלא קנאה לוקח אפ נפלה חוזר
ובונה אותה אבל אם מכרה המוכר לאחר ונפלה אחלא ליה ואין הלוקח חוזר ובונה אותה
שלא קנה קרקע אבל אותם עציס ואבנים קנה אבל הקונה עליה בגויה על גבי בית
ונפלה חוזר ובונה אותה עב ואיט מבין למה אין הלוקח מקונה העליה מן המוכ'
יכול לחזור ולבנותה אם תפול כמו שעשאה המוכר שמכרה לו שהרי מכר לו כל הכח שהיה
לו נה בירה שהוא בית גדול ובתים קטנים סתגחים להתוכו והוא עומד באחד
מהם ואומ בית זה אני מוכר לך אם הכל קונין לבירה בית סתם ולבית יחידי אין קונין אותו
בית סתם עד שיפרטו בית לבד אין כולה מכולה אפי' לא מצר לו מצרים החיצונים ולא כתב
לו ולא עיירית בתוכו אינו כלום ואם אין שום אדם קונה לבירה בית אין אינה מכולה אפי'
מצר לו מצרים החיצונים וכתב ולא עיירית בתוכו אינו כלום ואם איכא דקרו לבית בירה
ולבירה בית אם מצר לו מצרים החיצונים וכתב לו ולא עיירית בתוכו אינו כלום קנה כולה
ואם לא כתב ולא עיירית בתוכו אינו כלום לא קנה כולה אעפ שמצר לו מצרים החיצונים
מכר את הבית והתנה עמו שלישה העליונה שלי לא היה צריך ליה התנאי
שבאמצע הכי אינה מכוסה וצריך לקיים יתור לשונו שמועיל לעשות דבר וקאמר רב זביד
שמועיל לו להוציא זיזין לחצר כי שאם מכר החצר עם הבית יכול להוציא זיזין ממנה
לחצר דחשבינן כאילו שייר מקום בחצר בחצר להוצאת זיזין וכן אם לא מכר החצר יכול
להוציא זיזין ממנו על הדיוט' והכ פשיא אמ דמהני יתור לעשות שאם נפלה הדיוט חוזר
ובונה אותה ופי' רשב"ם דרב זביד ור פפא תליגי והלכה כרב זביד ואם נפלה אינו חוזר

ובונה אותה. והלוקח כתב ואיני הקונה עליה מחברו אם נתגלה מוזר ובונה אותה וכל
שכן אם מכר בית ועייר עליה לפטול. וכן כתב הלוקח שאם נתגלה חוזר ובונה אותה. ואם
הראשון ויתבל כתב כלשון. ולישכן שמכר לו סתם שאין בור ודות נמכר
עמו הוא ליקח לו דרך מהלוקח ליכך לבורו דבעין יפה מכר ולא שייר לו דרך. ואם
אמר לו חוץ מן הבור והדות אין צריך ליקח לו דרך דבסתמא מכר לו הדרך. והמוכר
בור ודות לבד אין הלוקח צריך ליקח לו דרך דבסתמא מכר לו הדרך.
מי שיש לו שני בתים זה לתוך זה ומכרן או נתנן לשנים כאחד אין לפתימי דרך על
תחיצון ואין צריך לומר אם נתן לתיצון במתנה ולפתימי במכר. ודוקא שהקנה לשניהם
כאחד או לתיצון בדישתא. דאי אקני לפתימי בדישא מיד שהקנה לו ושייל לעצמו
התיצון זכה הפתימי בדרך על התיצון לא שנא מכר לא שנא מתנה. ואם מכר
לתיצון ונתן לפתימי יש לפתימי דרך על התיצון שהנותן בעין יפה נותן. ודוקא
שהקנה לשניהם ביחד או שהקנה לפתימי תחלה. אבל אם מכר לתיצון תחלה מיד
כשהקנה לו ושייר לעצמו התימי זכה בהפרת דרך מעליו. המוכר את
הבית מכר כל הדברים הקבועים כנגן דלת ומנעול ומבתשת הקבועה והאיצטרובל
והגזוז ולירים אם הם קבועים. ולא מכר המפתח אפי אם קבוע בדלת ולא המכתשת
המיטלטלת ולא הקלת. ואם אמר לו הוא וכל מה שבתוכו כל אלו מכורין. אבל לא
גג וירעיב ובור ודות ומחילות. לשון הלוקח המוכר הבית מכר מלבני כפישי
המוטה תנור לחים וכיליים ומלבנות המתחים המחוברים בעיט ולא מלבני כרעי
המטה ולא מלבני לחלונות אעפ שמחוברים בעיט בזמן שהם לבני. ורשב פרש
לשלחלונות גב אם מחוברין בעיט נמכרין. ולא ידענא מה ענין מלבני כרעי המטה
לבני מכירת הבית שאין המטה נמכרת בכלל הבית. האומר לחבירו
בית אני מוכר לך יכול ליתן לו עלייה דעלייה בכלל בית היא. ואם אמר לו בית
בביתי אינו יכול ליתן לו עלייה דהאי לישנא משמע מעשה שבתים ועלייה ירושה
מבית משום עלייה יילידה. ומיהו נותן הפתוח שבבתיו. ואם אחר כך נפל אחד
מבתיו אינו נותן לו כלום שיאמר לו שלך נפל. המוכר מקום לחבירו
לעשות לו בית סתם או רפת בקר או בית חתנות לבנו או בית אלמנות לנדון או
המקבל עליו לעשותם עושה אותם לי אמות על ג'. ויש לגרסת סוג בלי על ל. ובבית
צריך שיהיה ו על ח. מכר מקום בית גדול או שקבל עליו לעשותן עושה אותן ח
על ג'. טורקלין י על י'. תלבץ אפדנ יב על יב. וכל שיעוריהם אלו לבד עובי
המחיצות. ונובה כל בית ובית כחצי אלכו וכחצי רחבו.

המוכר

את התנר מכר בולות שיתין ומערות שנה וכל הבתים
התיצונים והתימיים והבתים שיש בהם חול שמתקנין בו זכוכית
והחנויות מפתוחים לתוכה ושאין פתוחים לתוכה אין נמכרין עמה. היו פתוחין
לה ולכך אם רוב תשמישן לתוכה נמכרין עמה. ואם לא אין נמכרין עמה. אבל לא

מכר כל המטלטלין שאינן נמכרין בכלל הבית. ואם אמר לו היא וכל מה שבתוכה הכל
נמכר כל העמיתי הבית בר מחיטי ושערי. ומכר מרחץ ובית הבד שנה אין נמכרין
עמה. המוכר את בית הבד מכר את האבן הקבועה הבנויה על הארץ
שטוחנין עליה הזיתים ואת היס שהשמן יורד לתוכה כשנעתר ואת הכלונסות
שסומכין בהן הקורה ואת הלוחות שנותנין על הזיתים סביב כשנעתרין שלא
יתפזרו. ולא מכר לחיס העליונה ולא את הקורה. ואם אמר לו היא ומה שבתוכה
הכל מכור חוץ משקין ומרצופין שמביאין בהם הזיתים. אמר לו בית הבד וכל
תשמישין אע מוכר לך והיה חוצה לו חניות שטוחנין בהן זיתים ושומשמין ואין
עיקר התשמישין לבית הבד אי אמר ליה בית הבד וכל תשמישיו אע מוכר לך ואילין
מרצנאהא ומס בין המרצים קטן ואי לא לא קני להו. המוכר את
המרחץ מכר את המקום שמעיינין שם הנפרים שיושבין עליהן בבית המרחץ
ובית היקמים שנוטלין בהם המים ובית הספסלין שיושבין עליהן בחצר בית
המרחץ ובית הגילפות שמסתכנין בהן. אבל לא מכר הנפרים והיקמים והספסלין
והגילפות שעמן. ואם אמר לו היא וכל מה שבתוכה הכל מכור. ובין כך ובין כך
לא מכר הבריכות המספיקות מים בימות החמה ובימות הגשמים ולא את בית
אוצר העצים. ואם אמר לו הוא וכל תשמישיו אע מוכר לך כולם מכורים אפי הם
חוצה לה ובלבד שיהו בין המרצים וכתב לו אילין מרצנאהא.
המוכר את העיר מכר בתים וחצרות גורות שיחין ומערות מרחצאות ושובכין
ובית הבדין ובית השלחין שבה והתמוכות לה והשדות הידועות לה והבריכים של
חיה ועוף שפשהם כגבלה אע"פ שרחוקין ממנה. אבל לא המטלטלין שבה ולא
את כפליה ולא ניכרי חיה ועוף שאין פתוחין כגבלה. ואם אמר לו היא וכל מה
שבתוכה הכל מכור אפי בהמה ועבדים נשאר המטלטלין שבה.
המוכר את השדה מכר את חצרין ואת כל האילנות שבה והעומדין על מצרין
ואת האבנים שמשתין על העמרים שלא יפזרם הרוח והוא שהונחו פעם אחת
על העמרים ואת הקנים החלקים שמעמידין תחת הנפשים להעמידן ואת התבואה
המחוברת אע"פ שהגיע זמנה ליקצר ואת חיצת הקשים הפחותה מבית רובע אע"פ
שקנים שלה עבים ואת השומרה שאינה טוחה בטיט אע"פ שאינה מחוברת לגרן
ואת התרוב שאינו מוכרב להינו נבחל ותן אבל לאחר שיזקין חשוב הוא ואינו
נמכר ואת בתולת השקמה קודם שנקצו ונפיה. אבל לא מכר האבנים שלא
היתנו מעולם על העמרים אפי אם הם מוכנים לכך ולא הקנים שנכנסו שלא
הועמדו עדיין תחת הנפשים אע"פ שהן מעופין וחלקין ומוכנין לכך ולא התבואה
העקורה אע"פ שהיא צריכה עדיין לקיקע לשוחטה בה ניבשה. ואם אמר לו היא
וכל מה שבתוכה כולם מכורין. ובין כך ובין כך לא מכר חיצת הקשים שיש בית
בית רובע אע"פ שהקנים שלה דקים וקטנים ולא ערוכה שלבשמים שבה

אם יש לה עם בתים וחצרות כגון שקורין לה בית וד שב פרבוע ולא השומרה שעומדה בטיט אפי׳
מחוברת לארץ ולא את חרוט המולכב ולא סדן השקוטה אפי׳ הן דקין ולא את הבור ואת מגרת
שעורי שבה בין תרבין בין שבין . וצריך המוכר ליקח לו דרך ליצר ולשובכו . ואם לא
לו תוך מאלו אין צריך ליקח לו דרך . וכל אלו שאין שכורין בכלל בית חצר
ושדה וכל הנך אחריני אם נתנם לאחר במתנה הכל בכלל וזה המוקבל נכולם לפי שנותן
בעין יפה נותן . וכן אחין שחלקו והחזיק אחד מהם בשלו זכה בכולם . וכן המחזיק בנבסי
הגר זכה בכולם . כתב הרמב״ם אף במוכר ולוקח . אין כל הדברים האלו אלא בזמנין
אבל במקום שאין מנהג ידוע ושמות מיוחדין עושין כמו שפרשו חכמים ״

אלף

שהמוכר שדה בפרהס מכר כל האילנות שבה טוב הוא לפרש בשטר
שמכר אותה וכל האילנות שבה . וכן המוכר הקרקע טוב הוא שיכתוב
לו שיירית בזבוזי אילן בלוס . מכר השדה ופרט ואמ׳ חוץ מדקל פלו׳ ראוין
אם טוב הוא שטושן קב שיירי לבדן וכל האחרים מכורין . ואם אינו טוטן קב אין ודאי
כיון ששייר אפי׳ זה כל האחרים הטובים ממנו . ומיהת כל הפתוחים מימנו או שהם
כיוצא בו מכר . והרמב״ם כתב שלא קנה מהדקלים כלל . ואפ׳ הראש יעלה כתב בפרק
הראשונה . מכר לו שדה וכתב לו חוץ מהאילנות אם אין בו אלא דקלים
שיירי ולא כולם אלא הגבוהים שעריכין לעלות להם בחבל . אבל שאינם גבוהים כלבך הם
לבוקח . ומיהו אם כלם נמוכים לא מכר מהם כלום . ואם אין בו אלא נמצם שיירי . ואם
אין בו אלא שאר אילנות שיירי ולא כולם אלא אותם שהם גבוהים שאין העול כונבסם . אבל
הדקין שהעול כונבסן הם שבלוקח . ואם כולן דקין שהעול כונבסן לא מכר מהן כלום .
ואם יש בה שאר אילנות ודקלים מכר הדקלים ושייר האילנות . וכן אם יש בה שאר
אילנות ונמצם מכר הנמצם ושייר האילנות . ואם יש בה נמצם ודקלים מכר הדקלים
ושייר הנמצם . היו בה תרובין ואמ׳ חוץ מותרוב פלו׳ או חוץ מאלו תרוב
פלו׳ לא קנה שאר תרובין וגם אלו שייר בו לא קנה . ואפלו מה שהזכיר אותן
שייר לו דרך ליכך לאותו תרוב . שהרי בשעה שהיו נמכר בכלל השדה .
אמ׳ לו קרקע ודקלים אני מוכר לך פלו׳ שאין נותן לו אלא ב׳ דקלים אפי׳
יש בה לקלים הרבה . ולשלם פי ואלו צריך ליתן לו כל השדה כמו שהיא עם כל לקל
שבה . ועוד פי מכר לו שני דקלים אם יש לו ב׳ דקלים מאותו אחר יתנם לו אבל אם
אין לו אין צריך לקנותם כדי שיתנם לו שאין אדם מקנה מה שאינו נרשותו . ואם אין
בו דקלים כלל יראה שאין צריך לקנות לו דקלים כדאמרי׳ שיר והקלקע קנוי לו כמו

שהוא עשתי מכילות הן ואין מכירת הקרקע תעלה במכירת הדקלים · אבל הלוקח כת אחי
לא היו בו דקלים אם רצה לקנות לו ב׳ דקלים לכרי וה קנה המקח ואין הלוקח יכול עמו אי ירוצה
אלא בקרקע שיש בו דקלים · ילאה מדברים שאם אינו נותן לו ב׳ דקלים שהם מכר הקרקע
בטל · וכן פי רב אחא · ואין הלוקח רשאי כת כדברי השותפי · ואם אמר לו קרקע בדקלים אני
מוכר לך אם יש בו ב׳ דקלים קנה ואם לאו מקח טעות הוא וחוזר · קרקע של
דקלים אני מוכר לך אפי׳ אם אין בו דקלים כגון הניענו שפא אמר לו אינו קרקע הלאוייה
לדקלים אני מוכר לך · ומי אם יש בו דקלים קנאם · הקונה ב׳ אילנות
בתוך שלחברו קנה קרקע · וכת הר יוסי דוקא אילנות אבל שתילים קטנים שהעול כובשן
ואין עולין להן בחשבון אין להן קרקע אלא שמכרן לקיימן בתוך שלהו בתר שעת מכירה
אזלינן · והשתא כת אפי׳ לן שגיעורת קטנות · ומתניתא כדברי הר יוסי: ואם קנה ב׳
יוצאין מעשרה אחד למטה תחת הקרקע · אבל למעלה בייאתן מן הקרקע הן ב׳ ונטועין
כראוי יש להן קרקע · יבש האילן או נקרץ יכול ליטע אחר במקומו וקונה
כל אילנות קטנות שבתוכן · וכמה קרקע קונה נמהן תחתיהן וכל מה שבייהם
וחוצה להם כמלוא אורה ושבע · וזה המקום שלחוצה להם אין אחד מהם רשאי למרעו
בלא דעת חברו · אבל תחתיהן ובינתן הלוקח זורעין אם ירצה · ואם פרש עייר
הקרקע בעצמו לא קנה הקרקע שתחתיהם בייהם וחוצה להם · לא שנא אם יש עם
קרקע הרבה יותר ממה שצריך לאילנות לא שנא אם אין עם אלא כלי שיעורי
לאילנות · אבל מקום האילנות קונה ליטע אחרים במקומן אם ירצה · בלא שבע
קונה קרקע בזמן שנטועין בתוכה · פי אחד בגוב אחל והשתיתי בגובין כזה ס
והוא שיהיה בין אילן לאילן פא תחות מלא אמות ולא יותר מיי · ואפי הל והיו ס
מונחין אצל מקום יציאת האילן מן הארץ שהוא עבה · אבל אם אינם
עומדין בצורה הזאת או שהם מוקדבין יותר ממל או רחוקים יותר מיי או שמכרן
לו בזה אחר זה או שמכר לו ב׳ בתוך שלהן ולא על המעל או ב׳ בתוך שלו ואחל
שיש לן בתוך שלה חברו ומכרו עם השתים שיש לו בתוך שלה שלו אע שמפסיק
ביניהן בור או אמת המים או רכב דקלים או רשות הרבים ואין צריך לומר אם
לא מכר אלא ב׳ אילנות לבד בבל אלו לא קנה קרקע · לפי לא קנה אילנות קטנים
שבינתיהן ואם יבש או נקרץ אין לו בקרקע כלום והוא שאין ניענו מחליף · אבל אם
ניענו מחליף אין זה אילן חלש אלא כעובה מן הגזע לאמי והוא שלבעל האילן
ופר״ש לפי עקיב לאמ מוכר בעין יפה מוכר ולקל כותיה אפי׳ קונה שנים יש לו
קרקע · אבל לי אפי׳ עקיב מודה דקונה שנים אין לו קרקע · וכן כת אמ הר
אש זעזל · פרי אומר דבשנים אין לו קרקע ליטע אחרים במקומם ולא קרקע
שבינתים · מי יש לן למלוא אורה ופלג וכל תחתיהן כלי לקט הפילות · ונם לפי
יש לו לכבד אפי׳ לרבנן כאדם המשאיל מקום לחבירו להניח שם חפציו שמשאיל לו
נב מקום ליתך שמה · והר יונה כת שאין המוכר רשאי נב לחזור ותחתיהן למטעפי

פירי דלקח. והא דאמרי׳ שמא קנה הלוקח תחתיהם היינו לענין שאינו רשאי לחרוש עם. בשלשה שקונה קרקע אם הגביהו הענפים ונפשטו חוץ משיעור הקרקע עשוי לו עריך לקצצם. וכתב הר׳ יונה אפי׳ לא הגביהו אלא תוך מלוא אורה וסלו עריך לקצצן שאם לא יעשה שמא יחזיק עליו ידי תוספת הענפים כמלוא אורה וסלו חוץ לענפים. ואם נתלקו לאחר זמן שיאמר הלוקח עד כאן היו מענפי הענפים בשעת מכירה והמוכר אומר לא כי אלא נאכלו הבלים כתב הרמב״ם שעל הלוקח להביא ראיה ואינו יכול לומר טוען שאמרו ישפה על המוכר להביא ראיה שאם הגביהו היה משפה דלישמ׳ נאו אלעתיה: וכל השריון היוצאין מקום לא שנא מנוקב האילן לא שנא מהשרשים הכל לבעל האילן. ובשעה שלא קנה הקרקע אפי׳ אם נתפשטו הרבה אין עריך לקצצן. ואם הוציאו שריון מן השרשים והוא במקום שאינו רואה פני החמה הן של מוכר. ואם הוציאו מן הגזע והוא ממקום שרואה פני החמה הן של לוקח אבל עריך לקצצן מיד שמא פעמים יצאו מן הגזע ממוך לארץ ויהכשלו אלהי כן הקרקע על שיל״ן כשלשה ויטענו לוקח לפחות ג׳ טיש לי קרקע עמהם לפי עריך לקצצן מיל. ואם קנה לקבל את לו כלום משריון אפי׳ היוצאין מעיקר הקבל.

מכר הקרקע ושייר לעצמו האילנות אפי׳ לא שייר אלא ב׳ אילנות יש לו קרקע העריך להם. והרמב״ם כתב יש לו מתי הקרקע העריך להם. ולא נהירא. מכר לשנים כאחד נמה הקרקע ונמה האילנות מסקינן זה קנה אילנות מתי קרקע וזה קנה מתי קרקע. ופרשבם לאו דוקא מתי קרקע אלא בעל אילנות קנה תחתיהם וניתנה להם כמלוא אורה וסלו. אלמתי קרקע דוקא וכנגן שכל הקרקע עריך לאילנות. ואפי׳ לא מכר לו אלא ב׳ אילנות. ולפי שאין לבעל האילנות בנוף הקרקע כלום אפי׳ אם קנה ג׳ כיון שמכרו לאחר ולא קנה אלא מקום האילנות ליטע אחרים תחתיהם אם ירצה. וכן הדין אפי׳ אם קנו שנים אם ירצו יטע אחרים תחתיהם. דכי היכי דלהאי זכין בעין יפה להאי נמי בעין יפה זכין. וכן כתב הרא״ש ז״ל. הקונה אילנות לקצצן לשריפה. בזיתים מניח לו ב׳ ענפים הסמוכים לארץ שאם הם חזקים ונלכין. ובבתולת השקמה מניח ג׳ טפחים הסמוכים לארץ והוצץ השאר. ובגדן השקמה ב׳ טפחים. ובשאר כל האילנות טפח. בקנים ובנפעש מקשר התחתון ולמטה. בדקלים ובארזים חופר ומשרש לפי שאין בהם מחט״ף.

המוכר לחברו מקום בתוך שדהו לעשות בו אמת המים להשקות ממונה בית השלחין נותן לו רוחב ג׳ אמות אמה רחב לעיקר האמה ואמה למשפה מכאן ואמה למשפה מכאן. והרמב״ם כתב שעריך ליתן לו ד׳ אמות ב׳ לרוחב האמה. ואם מכר לו מקום להשקות בקילון חצי אמה לעיקר רוחב האמה וחצי אמה מכאן וחצי אמה מכאן למשפה. ומ כאן כתב הרמב״ם

שצריך אמה לריוח האמה. ואותן השפות בעל השדה נוטעין. אבל
אבל אינו רשאי לזרעין שהזרעים מחלחלין הקרקע ומקלקלין אמת המים. ואם
נפלו השפות נוטל העפר מן השדה וחוזר ומתקנן. המוכר לחבירו
דרך לעבור בו בתוך שדהו. אם דרך היחיד נותן לו ב׳ אמות ומחזה שיעור שיעבר
שם חמור טעון. מוכר לו דרך לעבור בו מעיר לעיר נותן לו רחב ח׳ אמות בכל
אורך הדרך. דרך הרבים נותן לו ין אמה. מוכר לו מקום לעשות בו מושב
נותן לו בית ד׳ קבין. מוכר לו בור וכותליה נותן לו מקום רחב הכותל ג׳ טפחים.
המוכר מקום לחברו לעשות בו קבולה או המקבל עליו לעשותו
עשרה מערה ד׳ על ג׳ ופותח לתוכה ח׳ כוכין ג׳ בכל צד לאורך המערה וג׳ ברחבה.
ואורך הכוכין ד׳ אמות ורחבן ג׳ טפחים ובהן ז׳ טפחים. ועושה חצר על פתח
המערה ו׳ על ו׳. וכן יעשה בצד השני של החצר כנגדה אחרת כיוצא בזה.
המוכר קברו ודרך קברו מקום מערתו ובית הספדן בין משפתתו
קוברין אותו בעל כרחו שלנוקח ונותנין לנוקח למרי הקבר שקוברין אותן בה.

האומר לחברו בית כור עפר אני מוכר לך והיו בתוך השדה קלעים
גבוהים ו׳ טפחים או נקעים גבוהים ו׳ טפחים אין נמדדים
עמה אפי׳ אם ראויין לזריעה. ופרשבם דוקא לשהן רחבים ד׳ טפחי׳ שאז תשובין מקום
בפני עצמן. וכתב הרמב״ם אפי׳ לוקח אלו הנקעים והקלעים בכלל בית כור בא
למים. וכן כתב הרמב״ה דשקיל להו לוקח בא למים דטפיחי כובי שדה ומקלבב
אגבה. והני מלי עד דלגבן להכי אבל אי אית ביה בחד מיניהו רובע לא מיבעי.
ורשבם פי׳ ששארו למוכר. וכן יראה מדברי א״א הראש ז״ל שכתב שאין נמדדין
עמה אלא הקרקע המיעור שביניהם עריך לקבלו ואינו יכול לומר איני רוצה
שדה מפולקת בקלעים. ובלבד שלא יתפיקו בכל אורך השדה בענין שיוכל להעביר
המחרישה ביניהם. אבל אם מתפסיקין ואינן יכול להעביר המחרישה ביניהם לא
עכ׳. והראב״ד כתב שכופין את הלוקח ליקח אותם בלמיהם מפני שהם
כדברים אבודים ביד המוכר. ופרשבם דוקא לאמר ליה בית כור עפר למשמע
ראוי לזריעה. אבל אם לא אמר לו עפר אפי׳ בוגו מלגו הניענו. וכן אם אמר לו בית
כור קרקע אפי׳ כולו מלגו הניענו למאי לבנות לו בו בית או למשטח בה פירי
אמר ליה. וכן כתב הרמב״ה. אבל לי פי׳ אפי׳ אמר לו בית כור סתם כיון שהזכיר בית
כור סתמא לזריעה קאמר. ובזה הסכים א״א הראש ז״ל. לא היו הנקעים
עמוקים ו׳ ולא הקלעים גבוהים ו׳ נמדדין עמה והוא שלא יהיה בכולן אלא שיעור
ד׳ קבין אז נמדדין עמה אפי׳ מלאים מים שאינן ראויין לזריעה כיון שאינן
עמוקים ונבוהים ו׳. אבל יש בהן יותר מלי קבין אין נמדדין עמה אפי׳ ראויין
לזריעה ואינן גבוהין ו׳. ומי׳ היה אומר א״א הראש ז״ל דוקא כשגבוהין ג׳ טפחים
אבל אם אינן גבוהין ג׳ אפי׳ אם יש בהן יותר מלי קבין כיון שראויין לזריע

נמדדין עמה. וכתי"ת הלמ"ד הא דנמדדין עמה כשאין בהן יותר מד' קבין דוקא כשהן קטנים מד' טפחים על ג' על ג' אמות אבל יותר מכאן לא שהרי יש להן שם בפני עצמן. ואם אמר לו כבית כור עפר אע"פ שאין בו אפי' ג' לוגין ועמוקין ונמדדין עמו. ופי' השב"ם דהכא שני בעי שלא יהא בהן טפח מלא קבין: וקאמר רב עוקבא שערייך שאותם ד' קבין יהיו מתוזרין בתוך ה' קבין. אבל אם הם מקובצים בפחות מכאן קבין אין נמדדין דכאבן אחת דאמרו. ופי' השב"ם דהיינו דוקא ד' קבין אבל פחות מד' קבין כיון שאין נבוהין אפי' הין סלע אחת נמדד עמה: ול' יוחנן אמר שערייך שיהיו מתוזרין בכובה שלשה דהיינו רובע הקב לבית סאה דלובי בית כור הוא ו' סאין וכשנחלוק ד' קבין בו' סאין יבא רובע הקב לבית סאה. אבל אם אינן מובלטות ברובה של סלה חשובין כסלע יחידי ואין נמדדין עמה בין אמר בית כור בין אמר כבית כור. ופי' השב"ם דר' יוחנן פליג אדרב עוקבא. וכן פי' הר' יוסף הגוי. והראב"ד פי' דלא פליג אלא מוסיף על דבריו הוא. וכן פי' הלמ"ה בענין שאמרו ה' קבין שמובלטין בה היינו רצועה אחת ארוכה וקצרה עד שמחזקת רובה של שלשה. ומפתבי כפי' השב"ם. לא הין מובלטין בשלה רובע לבית סאה אלא רובד' קבין דהיינו ט' רבעי הקב בשבע סאין ומיהו דהיינו ז' רבעים ברובע של רובד השלה דהיינו ט' סאין מיבעיא אם נמדדין עמה אם לאו וכן מיבעיא אם הם עומדים בעיגול או בשורות הרצה זו אצל זו או כהלני השור או כערך לתון ולא איפשיטא. לפי' אם כבר נתן התערות עבייך לקבלם ואם עדיין לא נתנם אין עבייך לקבלם. וכן מיבעיא היכא דהוי עפר מלמטה וסלע מלמעלה או עפר מלמעלה וסלע מלמטה ולא איפשיטא. ואם הוא סלע יחידי שאינו מובלט בתוך השדה אלא עומד אצלו או אפי' עומד בתוכו אלא שהוא שמוך למעך בתוך ג' טפחים אפי' אינו נבוה אין נמדד עמה. ויראה מלברי' הלמ"ד אם אמר לו כבית כור אין נמדד עמה בכל ענין. ואת"ל כת' כפנ"א ההשוה. וכל זה מיירי בשאינו עומד בתוך השדה. לפי' כשאמר לו כור עפר ודאי עבייך ליתן לו בית כור שלם ואפי' אין חסר ממנו אלא קב עבייך להשלימו. ואפי' אם יאמר המוכר אנכה לך מן התערות כבי החסרון שחסר לא ישמע לו הלוקח שיאמר לו לא היה רעתי אלא לקנות בית כור שלם. אלא שעבייך לקבל הנקעים והסלעים כדפרישית. אבל אם עומד בתוך השדה ורואה אותה וזה אומר לו בית כור עפר אע"פ שמוכר הוה ליה כאילו אמר לו הן חסר הן יתר ואפי' אם חסר ז' קבין ומחצה הגיעו. והר' יוסף הגוי פי' דוקא כשאומר לו בית כור עפר זה אע"פ שמוכר לך ומייסר לו השדה אז אמרי' שאפי' אם חסר ז' קבין ומחצה הגיעו אבל בית כור סתמא לא אפי' עומד בתוכה. ואת"ל הלמ"ד ז"ל כת' כפנ"א הראשונה. אמר לו בית כור עפר מדה בחבל או מוכר לך פיחת כל שהוא יכה לו מהדמים. הוסיף כל שהוא ימחול.

והיכא דאמר ליה בית כור עפר הין חסר הין יתר ואפי' אינו עומד בתוכה או שעומד
בקרקעה ואמר בית כור סתם דאמרי' אם פחות או יותר ן קנין ומחצה דהיינו רובו הקב
לכל בית סאה דהני מחילה ההיא אפי' אלא רבועים לאלתר סאין הני מחילה. היה הפחת
או היתרון יתר מרובע הקב לכל בית סאה יחשוב כל הרבועים שחסרו או שהותיר ו
וכל מה שהוסיף יחזיר לו אף הרבועים עצמן אעפ"י שאמר לו הין חסר הין יתר ואעפ"י
שלא הגיע התוספת לכדי קנין. ומה מחזיר לו רואין. אם לא הגיעה התוספת לכדי קנין
שהוא שיעור שדה כדין שמכר לו סאין והיה התוספת לה רבועים אין תלוי בדעתו
המוכר אם ירצה יחזיר לו קרקע ואם ירצה עריך ליתן לו מעות אלא שבזה יפו
כח הלוקח שאם ירצה המוכר למכור התוספת ועיתן לו הלוקח מעות ושתהנה
השער בין שעת מכירה לשעת חזרה עריך ליתן לו כשער הזול לא שעת היה ביוקר
בשעת מכירה והוזל בשעת חזרה לא שעת היה בזול והוקר. ואם יש בתוספת השעה
קנין והוא מכר לו פחות ממלוי סאין אין עריך לקבל התוספת בקרקע. וכן אם
עשאר למוכר שדה אצל הנמכרת אפי' אין בתוספת השעה קנין עריך לקבל
בקרקע לפי שראוי לערבן גם שדהו. ואם היה מפסיק ביניהם כותל או אמות המים
או גדר או רכבא דקלא מיבעיא ולא איתפשיטא לקולא ומחזיר לו מה שירצה.

ובגמרא הני מילי קב כדין ט קנין בשדה שער מילי קב תלוי ברצון המוכר לערב
קרקע ברצה מעות. ובחלי קב עריך לקבל קרקע. היה שדה בשעת מכירה
והיה במוכר מעט יותר מכ רבועים לכ סאין ונמצא שהוא בלין עשיית משבון ונעשה
גגה קולס שיחזיר בה וקס בלין חזרת קרקע. או גגה ונעשה שדה ניצא מלין חזרת
קרקע לרין עשיית חשבון מבעיא אי בתר שעת לקיחה אזלי או בתר שעת חזרה נמי
איפשיטא ולקולא ומחזיר לו מה שירצה. ומשמע דלא מפלגינן בין פחות מע ר
קנין לגו קנין אלא בותר מכן אבל אם פיחת מרובע לסאה לגולם יגבה לו מהלמי
דכנין לליכא דהאי שדה טפי ליכא לחיובי למיתן ליה משדה אחר. וגר דהלה אם
המוכר רוצה ליתן לו משדה אחר שיכול הלוקח לומר מה אענשה בשדה קטנה כזאת
בפני עצמה ועריך לגבות לו מהלמים. אמר לו בית כור עפר אפ
מוכר לך מדה בחבל הין חסר הין יתר מספקא לן אי תפוש לשון לאשון או אחרון ר ח
וגלך אחד פחות ש בשמונה. ולכך הלמדנו שאין לו אלא כדין הין חסר הין יתר. ולשנם
פי' שהולכין אחר הלשון שמפחית כחו של לוקח שהוא המוציא ואם הותיר כל שהוא
יחזיר לכלך אחר לשון מדה נחבל ואם פיחת כל שהוא לא יגבה לילך אחר לשון הין
חסר. ולל שהלוקח לגולם הוא מוציא שקרקע נחקת בגליה עומדת. והלוקח כת
נתן לוקח המעות את הוא הנבע. ואם לא נתן לוקח המעות והוא מוחזק והמוכר הוא
תובע המעות היתרים אין הוא הנבע. ופעמים שהחסר קונא או תומלא למוכר
ופעמים ללוקח. וכן היתר. אמר לו בית כור עפר אע מוכר לך כמו שהוא
בתוך סימניו ומאירין אפי' פיחת או הותיר שהרי הנענ. היה הפחת יתר משתות מוכה

לו מהדמים. הוסיף יתר מעשרות מחזיר גם השמורת והוי דינא כלעיל גבי הלבעים
שיתן לחמים או קרקע הכל לפי מה שהוא היתרון שאם יעריכוהו פחות מכ' כסף
בשדה ובבנה פחות מחצי קב אין הבעלי רצון המוכר שאם לאו יתן לו קרקע.

כתב הלחמה אמר לו בית כור בעתר זה ומעיר לו מעריו באילו אמר לו בחומתו
ובמעריו. אבל לא מעיר לו מעריו אי נמי מעיר לו מעריו ולא אמר לו בית כור בעתר
זה ולא סיימה במעריו בבית כור בעתר סתמא דמי. המוכר שדה
לחבירו ואמר לו בחומתו ובמעריו והלוקח מכירה ואת מעריך אפי' אמר לו יש
במלתה ל' ולא היו בה אלא ק' הנעשו שהרי מכירה וקיבלה ומה שאמר לו חשבון
ל' לפי שהיא יפה כמו אחרת שעוה ל'. וכתב הלחמה הכי דשמיא כי ההוא שיעורא
דאמר ליה אבל אי לא שויא כי ההוא שיעורא לא נמשה ולא בחמים לא למקח טעות
הוא. אבל ר"שבם פי' לפה שביח מקחו אמר לו וירצה מדבריו שלא לעשם תנאי אמר לו
כן אלא להשביח מקחו. והכי מסתבר. האומר לחבירו בית כור פלוני אני
מוכר לך אפי' אין במדתה אלא לתך הנענו שלא מכר לו אלא אותו המקום והוא נקרא
בית כור. לפי צריך המוכר להביא לאיכה שנקרא בית כור. וכן אם אמר לו כרם או
פרדס שיש לי במקום פלוני אני מוכר לך אפי' אין ענבים בכרם ולא רמונים בפרדס
הנענו והוא שקורין אותו כרם ופרדס. וכתב הלחמה כל הדברים האלו כשאין מנהג
אבל במקום שיש מנהג הלך אחר המנהג ואחר לעזן רוב אנשי המקום הילוע להם.

האומר לחבירו חצי שדי אני מוכר לך רואין כמה שוה כל השדה
ונותן לו כדי דמי חצי השדה ממקום הנרוע שבה. אמרו חציה בדרום אני מוכר לך
רואין כמה שוה חציה שבדרום וכשיעור הזה יתן לו ממקום הנרוע שבה. והלחמה כתב
שנותן בדרומה כדי שיעור חצי השדה. ולא נהיר. והמוכר נותן לו מהחצי הנשאר לו
מקום לנטות בד וחוצה לו מקום לעשות חריץ רחב ג' טפחים וחוצה לאותו חריץ מ'
מקום לחריץ אחר רחב ג' טפחים ובין ב' החריצים מקום טפח.

ראובן שיש לו שדה בשותפות עם שמעון ומכרו ללוי ולא פרט כמה וכתב לו פלוני
לאיתי לי בארעא אין מכר לו כל חלקו שהוא חצי השדה. כתב לו פלוני בארעא
לאיתי לי אין לא מכר לו אלא הרביע של כל השדה שהוא חצי חלקו. היה לו בקעה
גדולה ובה הדבה שדות כל אחת ואחת חלוקה במיר שלה לבדה ועומד באחת מהן ואמר
שדה זו אני מוכר לך למקנה אלא אותה שדה לבדה אעפ"י שפיים מעריס הראשונים של
מבקעה. כלומר שחלוקות במעריהם אבל אם אין מעיר מפסיק בין שדה לשדה פיון שאמר
שדה זו הכל מכור שכל מה שמוקף במעיר אחד נקרא שדה.

האומר לחבירו ארעא דבי פלניא אני מוכר לך ויש לו ב' שדות או ג' שנקראות על שמו
אינו נותן לו אלא אחת מהתחותות שבהן. ואם אמר לו ארעאתא עיינוט ארעאתא ב'
ונותן לו ב'. וכתב הלחמה ההג אם אמר לו אי ארעאתאי או ארעאתא דילי שאינו נותן לו אלא
שתים. ואם אמר לו כל ארעאתא נותן לו כל ארעאתא דאית ליה חוץ מגנות ופרדסים. וכתב

הר יונה דוקא כשאומר לו בפנין ארעאתא אין בכלל זה גינות ופרדסים וכל שכן בתים לפי ש
שבפנין אקבאתא כלומר ארעות ואין קולין ארעות בלשון פרט לא לבתים ולא למקומות
שהם מיושבים כגון פרדיסי ובוסתאני אלא לשדות. אבל אמר לו כל קרקעותי אני מוכר
לך הכל בכלל אפי בוסתאני ופרדיסי אפי בתי. ואם אמר לו זיהראי אפי גינות ופרדסים
מכורים בכר מבתי ועבדי. ואם אמר לו נכסי אפי בתי ועבדי. ואפי לשון אבל מטלטלי
לא עד דאמר ליה כל נכסי. והלכ יונה כתי ודאי אי אמר נכסי אני מוכר לך אפי לא אמר
כל נכסי הכל מכור אפי מטלטלי. אבל כשאמר נכסי דבי פלניא אפי אומר כל אין המ
המטלטלין שקנה ממנו מכורין לפי שאין המטלטלין נקראין על שם המוכר אלא לוקח
קרקעות ועבדים. האומר לחבירו נכסי דבי פלניא אני מוכר לך לא
מכר לו אלא קרקעות שקנה מפלוני. ואם היה לו שדה אחת שנקראת על שם בי פלניא
וכא לוקח ליקחנה ונוענן המוכר שלא היתה של אותו פלוני אלא שנקראת על שמו אלא
זו היא שהיתה שלאותו פלוני ואותה מכרתי לך על המוכר להביא ראיה. ואם אינו
מביא ראיה צריך ליתן לו השבה שהכל קורין לה על פלוני. ואם אין לו אלא שדה אחת
והיא נקראת על שם פלוני ולא קנאה ממנו צריך ליתנה לו.

האומר לחבירו שדה פלו אני מוכר לך קנאה כולה אפי היא גדולה הרבה
אעפ שלא פיים המצרים כל זמן שאין מצר מפסיק. ואם פיים
המצרים והזכיר מצר מזרחי ומערבי ולא הזכיר צפוני ולדומי קנה כולה ולא אמרי
שלא יקנה אלא הכלם אחד על פני המזרח והכלם אחד על פני המערב. הזכיר מצר מזרח
ומערב ושתק ולא הזכיר של דרום קנה כולה חוץ ממצר דרומי. וכתב הר יונה דוקא
שיש שם מצר והמצר חלוק מן השדה אז לא קנה אותו המצר כיון שלא מצרו לו.
אבל אם אין שם מצר קנה הכל ואפי הגם אחד לא צייר שהרי כל השדה נבלעה בשלשת
המצרים. בלא שלא קנה מצר רביעי כשאינו מובלע בין המצרים שיש בו רכב דקלין
או יש בו ט קבין. אבל אם הוא מובלע בין המצרים ואין בו ט קבין שם אין עליו
רכב דקלים קנה גם אותו. היה מובלע שיש עליו רכב דקלים או יש בו ט קבין
וכן אם אינו מובלע ואין עליו רכב דקלים ואין בו ט קבין אז הדבר מסור לב"ד שם
כפי מה שיראה להם לפי דעת המוכר והלוקח ולפי הדמים ומנהג המדינה שיהא
מכור או אינו מכור כן יעשו. מצר לו מצר מזרח כולו וחצי מצר
מערב קנה באלבסתון מצר הקצר לצד האורך אפי לא מצר לו מצר צפון ד
וכתב הלמ"מ דוקא שמצר האורך הוא של שנים

אבל אם הוא
וכן כתב
איש אחד
לו. ואם
קצר ומצר

של אחד לא קנה מן האורך אלא כנגד הקצר.
הרמ"ה. והלכ יונה כתי לאפי אם האורך של
קונה באלבסתון ולזה הסכים אא הלאש ז"ל
מצר מצר מזרח ארוך ומצר מערב
דרום ארוך ומצר צפון קצר פלוני

העבדים המשמשין אותה ולא את המרצופין שנהנין בהם הסחורות ולא את הסחורות. ואם אמר היא וכל מה שבתוכה הכל מכור.

המוכר

את הספינה מכר את התורן והוא אילן גבוה שמושיבין עליו הויהלין נמכר את הויהלין ואת העגינין והם הברזלים שמשעמדין אותה בהם ואת כל המשוטין שמנהיגין אותה בהם ואת הכבש שעולין בו ממנה ליבשה ואת בור המים שבה. אבל לא מכר הגיגית והיא ספינה קטנה שהולכין בה ליבשה ולא את הדונית והיא ספינה קטנה שעדין בה המלחים לדגים ולא את

לא מכר הפרדות ואם מכר הפרדות לא מכר הקרון: ואם קשורין זה בזה מכר
הקרון מכר הפרדות מכר הפרדות לא מכר הקרון. בלא במכר אבל המ
המעכיר קרון השכיר עם הפרדות אפי אינן קשורין בו.
המוכר העמד לא מכר הבקר מכר הבקר לא מכר העמד לא מיבעיא אם
הכל קולין לעמד עמד ולבקר בקר ואין שום אדם קורא לבקר עמד. אלא
אפי יש מלאת שקולין לעמד עמד ולבקר בקר ויש מלאת שקולין לבקר עמד
אפי הכי לא מכר הבקר. אפי משך הלוקח לעמד והבקר ולא נתן המעות
מוציאין ממנו הבקר והמעות. ואין הדמים ראיה לגוף אין העמד שוה כלך
בלא הבקר. אלא אם טועה בכך שהדעת טועה יש בו אונאה או ביטול מקח ת
כלין כל לוקח. ואם טעה בכלי שאין הדעת טועה הוי מתנה. כך פסק לשם
והלמה. ולת ורבי האיי כתבו שהדמים ראיה לבטל המקח אם טעה בכלי
שאין הדעת טועה. ואלא הלאש זל כת כלבלי לשם. וכת לשם
אם לין קשורים ניחד אינם מכורין. אבל הר יונה הלוי כת דוקא כשאינם
קשורים אבל אם קשורים מכורין. והכי משתבר. ואם הכל קולין לבקר
עמד לא מיבעיא אם אין קולין לעמד עבדו עמד עד שיפרעו עמד לבדו והוא מכר
לו עמד מתם פשיט שהכל מכור אפי בלא הודעת דמים. אלא אפי במקום שקורין
לעמד לבדו גב עמד מתם כיון שהכל קולין לבקר גב עמד אמרי הדמים מודיעין אפי
אם אין הכל קולין לעמד בקר אלא הלוב קולין לעמד בקר כת הלמה שהדמים
מודיעין כיון דאיכא רוב והודעת דמים. והא דאמרינן שאין הדמים מודיעים
הינו דוקא היכא שהלוב קולין לעמד בקר ולבקר בקר והמיעוט קולין לבקר עמד או
פלגא ופלגא. והא דאמרי מכר הבקר לא מכר העמד דוקא בסתמא דאיכא למימר
נשתיעה זבנה. אבל אם פרש בלילה מכר הבקר מכר את העמד.
כת הלמב המוכר את העגל מכר הפרה מכר הפרה לא מכר את העגל. המוכר את
העגלה מכר הבקר מכר הבקר לא מכר העגלה. והיא הוא היאך תמכר פרה אבל
העגל. וכן השיב ענין הלאלד וכת אלעף שהוא כן בתוספתא אין סומכין עליה.
המוכר החמור מכר האוכף והמרדעת אפי אינן עליו בשעת מכירה.
אבל לא מכל שק ודסקיא ומרכבת הנשים אפי הין עליו. ואפי אמ לו חמורך זה ואפי
אמ לו חמור ולבוש אלא אב אמ הוא וכל מה שעליו. כך פסק רב שפס ולי. והלמה
כת לאוכף ומרדעת אם עודן עליו מכורין ואם אינן עליו אינן מכורין. ושק ודסקיא
אפי אם עודן עליו אינן מכורין אלא אם כן אמ לו הוא וכל מה שעליו אבל מרד
שראוי להיות עליו. בלא בסתם שלא פרש לו אם לרכיבה אם למשוי. אבל אם פרש
לו לרכיבה שק ודסקיא אם הם עליו מכורין אפי ישנן עליו. ואם פרש לו למשוי שק
ודסקיא אם הם עליו מכורין ואם אינן עליו חומרא להוציא וקולא לנתבע. ואוכף
ומרדעת אם אינן עליו אינן מכורין ואם עליו חומרא להוציא וקולא לנתבע. ואם

פרש בין לכיבה בין למשני כגלהו חד דינא איתי להו. אם הן שני מכשירין. ואם אינן
שני חומרא לתובע ומקולא לנתבע. ואע"ג דהלכתא כת"ק כדכתי' הרב ז"ל פ"ב
המוכר פרה או חמור סתם לא מכר ולדיהן. וכתבה אפי' אמ' לו פרה
מעוקה אני מוכר לך לא מכר הולד אבל אם אמ' לו חמורה מעוקה אני מוכר לך
מכל הולד. ואם אמ' לו חמורה או פרה מעוברת אני מוכר לך מכר העובר.
ומסתברא דינה כחמורה שאפי' אמ' לו שפחה מעוקה אני מוכר לך לא מכר הולד.
ואין ערוך לומ' אמ' לו שפחה סתם. ואם אמ' לו שפחה מעוברת אני מוכר לך מכר
העובר. ואע"ג דהלכתא כת"ק דאפי' פרה וחמורה ושפחה זו ולא אמ' מעוברת אם
הם מעוברות מכר העובר. המוכר שפחה לחבירו מכר לו כל כליס
שעליה אפי' הם מאה. אבל לא מכר לו את השיריים ולא את הנזמים ולא את
הטבעות ולא את הקטפאות שבצואתה. שפחה וכל מה שעליה אינו מוכר לך
אלא מה שיש עליה כליס שלך מנה כולן מכורין. כת"ק דלעלם האומר
לחבירו ראש עבד זה או ראש חמור זה אינו מוכר לך הרי זה מכר חציו. וכן הדין בכל
אבר שהשמה תלויה בו. אבל אם אמ' יד עבד או יד חמור זה מכור לך משמעש
ביעקם. וכן הדין בכל אבר שאין השמה תלויה בו. ואם אמ' לו ראש פרה זו אינו
מוכר לך לא מכר אלא הראש שכן דרך למכור הראש לבד. המוכר
הראש בבהמה נפה לא מכר את הרגלים. מכר הרגלים לא מכר הראש. מכר
הקנה לא מכר הכבד מכר הכבד לא מכר הקנה. אבל בבהמה דקה מכר הראש
מכר הרגלים. מכר הרגלים לא מכר הראש. מכר הקנה מכר הכבד. מכר הכבד
לא מכר הקנה. וכל זה לא איירי אלא במקום שאין מנהג ידוע. אבל במקום שיש
מנהג ידוע הכל כמנהג המדינה. כת"ל לעלם כל אלו הדברים שאין
נמכרים במטלטלין ההן שאין ניתנין שאין חילוק בין מוכר לגוזזן. אבל בקלקל
שהוא תשוב נגיעי אובדה בגוזזן אעפ"י שאין בטלין בני מוכר. אבל במטלטלי אין
חילוק בין מוכר לגוזזן. מכר בגד מכר מימיו. מכל אשפה מכר
זבלה. וכת"ל פ"ק שמכר בגד לא מכר מימיו. וכן כתב הלעלם שלא מכר הבגד והאשפה.
וכן מסתברא לאע"ג דלא הדיעו זל. ואם מכר המים והחבל כתב הלעלם שלא מכר הבגד והאשפה.
מכר כוורת מכר דבורים. מכר השובך מכר היונים. וכן נמי יפתח
מכר דבורים מכר כוורת. מכר היונים מכר השובך. בלא שיריש שמכר כל
פירות הכוורת והשובך בלא שיור. אבל אם מכר סתם פירות הכוורת לא מיבעי
שלא מכר הכוורת אלא אף הדבורים לא מכר כולם. אלא יקח הלוקח שעשרה
נחילים הראשונים ומכאן ואילך נוטל נחיל ומעשה נחיל כדי שיתרשל הכוורת.
ואם לקח סתם פירות השובך לא יטול כל הנוקבות שיולדו שאם כן יברחו הזכרים
ויתרוקן השובך אלא לכל אם מעת זמן הראשון שתבל ולאותו הזמן מעת הזמן הרא
הראשון שיוליד והשאר יקח. והרמב"ם כתב אם היו בו אמהות ונקבות בערך

מניחת הבנות מניח בריכה ראשונה שיולידו האמהות ומניח ממה שיגלידו
הבנות שתי בריכות. וכל הגולד מאחר שתי בריכות של הבנות והבריכה ראשונה
של האמהות הוא שלו.

מי שבקש

לבנות מקח מחברו ושאל בו
חברו לו ונתן לו בו
הוא ק ונא ונתרצו ואחר כך
נתקבצו ונתן לו החפץ ואמר אם הלוקח תבע למוכר שיתן לו החפץ צריך שיתן
לו לו. ואם המוכר אמר ללוקח שיקח החפץ או אין צריך ליתן אלא ל.

שנים

שחלוקין על המקח כל אחד אומר לי מכר. כל זמן שהמקח ביד
המוכר נאמן לומר למי מכר. יצא מתחת ידו אינו נאמן. לפי שפם
כל זמן שהמקח בידו נאמן. לא שנא נקיט זוזי מתרוייהו מחד מדעתיה ומחד
בעל כרחיה. לא שנא נקיט זוזי מחד. ואפי אם ידוע בעדים מי מהם נתן לו
המעות או מי מהם נתן לו בעל כרחו. נאמן לומר שנתרצה למי שלא נתן לו
וזה שאני תופס מעותיו לא נתרצית לו אלא השליכם לו בעל כרחי. ויתן למי
שנתרצה ויחזיר לשני מעותיו. ואם אין מקחו בידו ונקיט זוזי מתרוייהו אינו נאמן
לומר מזה קבלתי מדעתי ונתרצית ונשתי השליכם בעל כרחי. אבל אי לא נקיט זוזי
אלא מחד. נאמן אפי שאומר שנתרצה לשני דמידכר לכיר. ולדעת לה היכא דנקיט
זוזי מחד אפי אם מקחו בידו אינו נאמן לומר שנתרצה לשני. לפי אם קבל מעות
מאחד מהם נידוע ממי קבלם לא שנא מפי עדים או על פי הלוקחים או על פי
המוכר בעצמו. הוא זוכה במקח ואין המוכר נאמן לומר שנתרצה לשני אפי מקח
מקחו בידו ובש אם אינו בידו. ואי נקיט זוזי מתרוייהו ומקחו בידו ואין ידוע
מאי זה מהם מדעתו ומאי זה מהם בעל כרחו אלא על פי המוכר נאמן לומר מזה
קבלתי מדעתי ומזה בעל כרחי. אבל אם אין מקחו בידו אינו נאמן אלא הרי הוא
לעד אחד לעלמא לפטור מהשבועה אותו שמפייע לו. — ואם שניהם תופשין
במקח אותו שאומר שנתרצה נוטל חציה וחצי הדמים בלא שבוע והשני נוטל
חציה וחצי הדמים ונשבע שבועה לאוריתא. ואם אותו שמפייע לו מוחזק בו
לבדו אין כאן שבועה. ואם מאחר מוחזק בו ונשבע שבועה לאוריתא להכחיש
המוכר. ואם אין שום אחד מהם מוחזק בו כל לאולים נבר. ואם נבר אותו שהמוכר
מפייעו אין כאן שבועה. ואם נבר השני צריך לשבע להכחיש המוכר.
ואי נקיט זוזי מתרוייהו ואינו יודע למי נתרצה ולא ממי קבל מדעתו שנשתי
שניהם בהקנאת חכמים ונוטל כל אחד חציה וחצי הדמים. לא שנא אם המקח
ביד המוכר לא שנא אם אינו בידו אלא שניהם תופשין בו.

לקח מקח

מחמשה ואינו יודע ממי וכל אחד תובע אותו ואומר
ממני לקחת מניח למי המקח ביניהם ומתפלג ויהיה
מונח עד שיבא שיהו או שיולד אחד לחברו. ואם הוא חפיד ובא לעשות ידי שמים
נותן לכל אחד ואחד. לקח מאחד מהמשה וכפר לו ונשבע על שקר

ועשה תשובה ורוצה לשלם וכל אחד ואחד אומר אני הוא שכפרת לי והוא אינו יודע חייב
לשלם לכל אחד ואחד מפני שעבר עבירה. כתב הר"מ"ב הלי טוען את
חברו ואומר מכרת לי וזה אומר לא מכרתי אן מכרתי ולא נתת לי הדמים אן טוען
הלוקח נתתי הדמים עגליין לא משכתי אן משכתי ולא ראיתיו מכר זה והמוכר אומר
קודם עתה לך אן שאומר אחד מהם כך וכך היה התשעי ביננו והשני אומר לא היה תעמי
ביננו אן לא היה כך אלא כך. כל אלו הטענות וכיוצא בהם המוציא מחברו עליו
הראיה. לא היה שם ראיה נשבע הכופר ממבקשין אותן שבועת היסת. ואם הודה
במקצת אן עמד עליו עד אחד נשבע שבועת התורה כשאר הטענות כולן.

המחליף

פרה בחמור ומשך בעל הפרה את החמור ועדיין החמור בביתו וילדה וטוענין בעל הפרה שילדה קודם שמשך את החמור ובעל החמור טוענן אחר משיכת החמור ילדה. וכן המוכר שפחתו וקבל המעות וילדה והמוכר אומר שילדה קודם שקבל המעות והלוקח אומר אחר כן ילדה. על הלוקח להביא ראיה אפי' אם אין הפרה והשפחה ברשות המוכר אלא עומדת באגם ואפי' אם הלוקח טוען בריא והמוכר טוענן שמא. ואם הלוקח מנוחק אין עריך המוכר להביא ראיה.

כתב הר"מ"ב לא הביא הלוקח ראיה ישבע המוכר על נקי הפרה בנקיטת חפץ. אבל על ולד השפחה אינו נשבע אלא היסת שאין נשבעין על העבדים.
זה אומר איני יודע וזה אומר איני יודע ואינה נרשות שום אחד מהם יתלוקט. זה אומר ברשותי ילדה והלה שותק זכה השני בולד. ע"כ. ונא נהיל שאין הלכה כסומכוס ואמאי מגבין המוטל בספק חולבין. אלא אפי' שניהן טוענין שמא או אפי' התובע טוען בריא והנתבע שמא אוקי מגוונא בחזקת מרא קמא והמוציא מעה. היו לו שתי שדות אחת גדולה ואחת קטנה או שטר עבדים אחד גדול ואחד קטן הלוקח אומר גדולה מכרת והמוכר אומר קטנה מכרתי על הלוקח להביא ראיה. ואם לא יביא ראיה ישבע המוכר היסת שלא מכר אלא הקטנה. צ"ל שלא טענו אלא שזה ועבד אבל אם טענו שזה גדולה בעמריה ועבד גדול בכפותו זה אומר לא מכרתי לך אלא שדה בעמריה ועבד קטן בכפות קטן מאותן כפות שאתה טוען נשבע המוכר שבועת התורה על אותו כפות ועל העמריה ואנב זה נשבע נם על השלה והעבד. ואם הלוקח אומר גדול לקחתי והמוכר אומר איני יודע אם אין עמק שבועה ביניהם פטור דלא אמרי בריא עליה להוציא ממון. ואם יש עמק שבועה ביניהם כגון שט עבדים בכפותם ומוזה על האחד ואומר על השט איני יודע מהוך שאינן יכול להשבע משלם.

המחליף

פרה בחמור ומשך בעל החמור את הפרה ולא הסניק בעל הפרה למשוך את החמור עד שמות ואין ידוע אם מת קודם משיכה או לאחר משיכה. כתב הר"מ"ב אפי' שאם היה עומד בבית בעל החמור עליו להביא ראיה. אבל אם היה עומד בסמוך אין עריך בעל הפרה להביא ראיה. וכן כתב הר"מ"ב אבל אם הלאוש לו כתב שאפי' אם היה עומד בבית בעל החמור על בעל הפרה להביא

ראיה לכיון שמשך בעל החמור את הפרה נקנה החמור לבעל הפרה בכל מקום שהוא וכיון שנגנב הספק בטענתו עליו להביא ראיה ולא מיבעיא כאן שהוא בא להוציא אלא אפי' להחזיק מה שבידו צריך להביא ראיה כגון שלקח בהמה מחברו ושחטה ומצא נקב בבית מכוסות נקל הוגלל תי המוכה בידוע שנגנבה ג' ימים קודם שחיטה ואם שחטה בתוך ג' ימים שקנאה הני מקח טעות לא שחטה תוך שלשה הני ספק אם היה כן בשעה שקנאה אם לאו וכיון שנגלל הספק ברשותו עליו להביא ראיה שטליפה היתה בשעה שקנאה או יפרע אפי' אם הוא מוחזק שערי"ן לא פרעון המעות ושאר טרפות מענינים פירכא יקבאר לקמן בענין המוסרין אם מבטל המקח

המוכר לחברו

כיון שקרקעו בין מטלטלי חייב באחריותו שאם הוציאו אחרת מיד הלוקח מחמת המוכר או שנמצא שהיה

גזול בידו חייב באחריותו וחוזר ונוטל דמיו מן המוכר אעפ"י שפרע הלוקח אלא קנה סתם ואפי' לא נכתב האחריות בשטר חייב שאנו תולין אותו בטעות הסופר שלא כתבו בלא שהוציאו המקח מידו בבית דין שכיון שהיה גנוב או גזול ביד המוכר או ש שבעל חובו בא ונטלפו מן הלוקח הכל בלין ישרש אבל אם בי הוציאו מיד הלוקח בין בלין מלך בין בערכאות שלהם אינו חייב באחריותו אעפ"י שהגוי טוען שהמוכר גנב או גזל חפץ ממנו והביא עדים על כך אין המוכר חייב באחריותו שזה אונס ואפי' הוא חמור ולקחו הגוי ולא לקח הוזיל האוכף לזיכרון למימר שהגוי אומר אמת שהרי אינו נוטל אלא שלו שהרי לא לקח גם האוכף אפי' הכי אינו חייב באחריותו: ואם קבל עליו כל אונס שיארע לגבוה המקח אין חייב באחריותו אפי' הוציאה בי מידו אבל אם שטפה הנהר או שפסק הנהר שהיו מושכין אותה ממנו וכיוצא בזה אינו חייב באחריותו כיון דאונסא לא שכיח הוא ולא עלה על דעת המוכר שאם יבוא דבר כזה שיקבלנו עליו וכל הלומד לכל הגוי שנמצאין שהמוכרין דעת המתנה ואין כוללין באותו הגוי אלא דברים הידועים שבכללם היה הגוי והם הין בשעת המתנה כשהתנה כשהוא לרב פפא נכ הוציא בריה לכב יהושב בין שומשמי אגודא דנהר מלכא קבלו עליהם המוכרים לשעבדינהו וכל אונסא דמתיל ושכר המוכר ספינה להניאם ללוקח ונפסק הנהר ואמרי שלא היה היה עליך לשכור בהמות להביאם שבודאי לא היה לעלות על אונס כזה ואם פרע המוכר בפירוש שאינו מקבל עליו אחריות אפי' אם נמצאת גזולה ונלקחה הנגזל מיד הלוקח אין המוכר חייב באחריותו ואין צריך לומר אם נגרמה נגזל תוב שאינו חייב באחריותו שכל תנאי שבממון קיים שאלה נאמ הראש זל למאדנו רבינו

ראובן שמכר לשמעון מרתף שלין שהיה לו בבתי כל מדה בכך וכך ועשה לו שטר עליו בשעת לתי האומד בסך המדות וכשיבאו לחשבון אם ימיף ליין ימסיף לו ח מעות נאם יחסר יחסר לו מעות ומכר המוכר ללוקח מפתחו המרתף והתנו ביניהם וזה לשון התנאי שלא יהא אחריות על המוכר מיזותא היין רק אם השבר החביות

תשתף בגבד ונם לא יהיה אחריות על הלוקח אלא לענין הטענ בגבד שאם יתעיץ יהיה
באחריותו בלבד זה ועתה בא נני אנם על הכסף לשלול ומתירא המוכר שמא ישתף היין
והתנה בלוקח שילך למדוך היין מיד שיבא שם האנס ואמר הלוקח אין עלי אחריות כי
אם לענין הטענ והמוכר אומר אם יתנסך יתנסך בגסותך כי כבר מפרתי לך המפתח
ואין עלי אחריות כי אם שכירת התבית ושפיכתה לכן אם יתנסך אתה חייב ליתן לי
מעותי ואעפב אם תרצה לבטל המקח עבשו וישאר היין ברשותי לי ולמעלי ובשלנו
ואתן לך שכרך והשיב הלוקח איני רוצה לבטלנ כי עליך ליתן לי היין בחי זה זמן שלצה
למדוך אותו כי לא פסקנו זמן המלידה ובשעה הייתי הולך למדוך אלמלא מכרתי
מדרך תשובה ראוה אני התנאים שהתנו ביניהם שהמוכר שהתנה שלא
יהיה עליו אחריות היין אלא אם תשבר התבית או השתף בגבד ותשני הלוקח שלא יהיה
אחריות היין עליו אלא בטענם בגבד אם יתעיץ ואם אירע בן הפסד ניפוך לא פרש
עליו מי יהיה אותו אחריות ואיבא למידק אחריות שפיכה ושבירה קבל עליו המוכר
בגבד ולא אחריות שום הפסד אחר שיבא ליין ואיבא נמי למידק איפכא שאחריות
הטענם קבל הלוקח עליו בגבד ולא אחריות שום הפסד אחר שיבא ליין וכיון דאיבא
למידק הכי והכי אוקי ממונא בחזקת מאריה ולא נוציא המעות מיד הלוקח שעל
שעדיין הוא מוחזק בהן כי עדיין לא פרע המעות ועוד כי הדבר מוכיח כן כי הא
המוכר קבל עליו אחריות היין אונסא דאתי ליה מעלמא שפיכה ושבירה ומפתמא
ההוא בא אונסא דאתי ליה מעלמא למאי שנא האי מהאי אלא שכתבו אונם שפיכה
ושבירה דשכיחא אבל אונם ניפוך דלא שכיח לא אפיקו אדעתייהו להזכירו בכתובה
אבל הלוקח לא קבל עליו אלא אחריות גוף היין אם יתקלקל בטעם ואין להכניס
בכלל אונם זה שום אונם דאתי ליה מעלמא אלא בכל שהוא אונסין שאול בגסותא
המוכר ומה שאמר המוכר ללוקח כשהיה היין בספק שהיה רוצה לחזור בו מן המקח
ולא רצה הלוקח ביה לא הורע כח הלוקח כי ליצה למעמוד במקחו על מי התנאים
שהתנו ביניהם

ראובן

שמכר שדה לשמעון אפי שלא באחריות
ובא לוי בעל חובו להוציאה משמעון אם ירצה ראובן
לעשות דין עם לוי עושה ואין לוי יכול למה לי ולך הלא אין עליך אחריות
שיאמר לו אין רצוני שיהיה לשמעון תרעומת עלי ונפסק מי במה שראובן טוענן
בנוב הבעל חוב שאם עמדה לו ראובן אמותיקי אעפב יכול לסלקן בטענות ולני
לא היה יכול לסלקו בטענות אב נמי בממשיק ביה שיעור אינא ולא שיעור שבחא
ואם היה לוי עבה משמעון היה עבה עם השבח ולא היה נותן לו אלא ההוצאה אבל
כשלוקחו מיד ראובן אינו נוטל אלא הקרקע ולא השבח ראובן שמכר
שדה לשמעון שלא באחריות וחזר ראובן ולקחה משמעון באחריות ובא לוי שכל
ראובן בורפת אינו יכול לחזור על שמעון דהוי שלא קבל שמעון באחריות שאם
יעמדנה אחר שאינו חייב לסלקו מכח אחריות של עצמו ואי קבל דכיון שבעל

חובו עורפו הוי כאילו הוא בעצמו עורפו. אבל אם בעל חוב של אביו של ראובן
בא לעורפה חייב שמעון לפקח כאילו אחר בא לעורפה. ראובן שקנה
קרקע משמעון ונתקיים המקח בקנין או באחד מדרכי ההקנאות ועליו לא
נתן המעות ויצא קול שיש עליו עכורין. אם אחר שיצא הקול נגה הלוקח בדעתו
שרוצה לקיים המקח כגון שהלך סביב מצרי השדה לראות עניין השדה אין נתקיים
המקח. לפיכך ואינו יכול לומר אחזיק במעות בשביל קול הערעור שיצא עליו
אפי' אם באה באחריות אלא יתן לו מעותיו ולכשיזיאוהו מידו יתבענו לדין.
ואם נא הלך על מצרי השדה לאחר שיצא הקול יכול לעכב המעות לכון שיצא
עליו קול עורכין הוי כמו מקח טעות דלא סבר דלמא ערוך טירחא לכי ליישו ולמיבטל
מעיבידתיה והוי כשאר מומין למיהוי מקח טעות. וכתב אא"ה הראש זלל
דמייירי שלא נתברר עליו הערעור אלא אחר בא וערער לומר שדה זו גזלה ממני
ראובן ואני רוצה להביא עדים או יש לי חוב על ראובן ואני רוצה להביא שטר.
אם בא יצא אלא מקל אפי' אם לא נתקיים המקח לגמרי אינו יכול לעכב המעות
דבשביל דברים כעלמא לא יעכב מעותיו של ראובן. אבל אם נראה לבי' אמיתלא
כדברי המערער כגון שהביא שטר ואינו מקויים ואומר ערוכה לקיימו אם הוא
אומר שיכול להביא עדים תוך שלשים יום בא יוציא שמעון המעות מתחת ידו.
אבל אם המערער מרחיק זמן הבאת עדיו. חיישינן אי אית ליה לראובן מקרקעי
או אמיד במטלטלי שיכול שמעון לחזור עליו אם יוציא המערער הקרקע מתחת
ידו צריך ליתן מעותיו לראובן מיד. אבל אי לא אמיד ואין לו קרקע כיון שיש
אמיתלא בערעור אין לריין להוציא המעות מיד שמעון עד שיהא בטוח שלא
יפסיד מעותיו אם יוציא המערער הקרקע מתחת ידו. ועל כיוצא בזה נאמר אין
לריין אלא מה שעיניו רואות. הכל לפי העניין. כת"ה הלומ"ס אמור
לאדם למכור לחבירו קרקעי או מטלטלי שיש עליו עכורין עד שיודיעו אותם שם
שאחריותו עליו שאין אדם רוצה ליתן מעותיו ויצטרך לילך עם חבירו לדין.
שאלה בא"א הראש זצ"ל. ראובן קנה בתים משמעון בקנין סודר
ונתן לו מהמעות אלף זהובים והתנו ביניהם שיתן לו ראובן השלם המעות לג'
זמנים והגיע זמן הפרעון הראשון יצאו שטרי חובות על המוכר הגיעון
שמכר לשמעון בתים אלו ביותר מכלי שווי כל הקרקעות שהיו למוכר הראשון
ושמעון בא אין לו קרקע על מה שיהיה אחריות בתים אלו ורוצה ראובן לחזור
בו לפי שעדיין לא החזיק חזקה דדש אמצעי ועוד דשמעון זה קא עייל ונפיק
אזוזי כיון דקבע זמני הפרעון והיה מעכב על ראובן הלוקח ליכפות בבתים עד
שיפרע כל המעות ושמעון טוען אחוי טרפך ואשלם לך שלא היה מאמין ש

שהיו החובות אמת ושהיו בנגד כל טעני הקרקע ובלי נודע להם סכום החובות
ונתנו לעשות שומא בכל הקרקעות שהיו בשוכר הראשון ולא היו שוים כמו
החובות לפי הנכון ראובן מבלי שיבטלו המקח ושיחייבו לשמעון להחזיר הלקח
והחובים שלקח שאין לך מקח טעות גדולה מזו שלמחר יברחו ממנו ואין לו
על מי לחזור ובלי שיתאחרו לזמור לין זה שנה אחת מחמת שלא היה להם פנאי
ועכשו יצאו שוברות על החובות ובא שמעון לקבוע מראובן שיקיים המקח
ויתן לו מעותיו וראובן טוען שכבר בטל המקח מהטעמים שהזכרנו ועוד
שבלי נתנו לשמעון כמה זמנים זה אחר זה להראות השוברים על החובות
ועברו הזמנים ולא הביא כלום וכיון שראה הקונה שלא היה מביא כלום עשה
במעותיו שהיה לו לתת באלו הבתים תועלתג והוציאם ומה שלא נזרו בלי
הדבר לא היה אלא מחמת שלא היה להם פנאי תשובה כיון שלא
פרע כל המעות עדיין ונם היה שמעון מערב על ראובן מליכנס בבתים עד
שיפרע כל המעות וקודם שפרע נתבטל הערעור וחזל בו ראובן נתבטל
המקח כיון שאמרו לשמעון להראות שוברי השטרות ונתנו לו זמן אחר זמן
ועברו הזמנים ולא הראה השוברים לכא אמרי לראובן להוציא מעותיו ד
לאיבוד כיון שאין לשמעון אחריות נבתים שיחזור על נבתי שמעון אם יוציאו
הבתים מתחת ילן ואעפ שעתה יצאו שוברות על השטרות כבר נתבטל
המקח כיון שעבר זמן בלי ולא הראה השוברים ועוד אני אומר מה
שאמרו הדיינין לשמעון להראות השוברים ומשמע מדבריהם שאם הראה
השוברים שהיו מקיימים המקח ואינו כן שאפי אם היה נותן השוברים ליד
ראובן היה יכול לחזור בו דמצי למימר איני רוצה לקנות קרקע להיות שקוד
לשמור השוברה לעולם ואם יאבדו השוברים השובדים או ישרפו אפשר
הקרקע ולא תועיל לי חזקה ואעפ דקי כותבין שובר אם אבד מלוה שטרו
שאני התם כדמפרש טעמא אבד שטרו של זה יאבד הלה ואחר כיון שאנו יודעין
שהוא חייב לן לא יפסיד מעותיו בשביל שהפסיד שטרו אעפ שנם הלוה צריך
לשמור שוברו שמא ימצא המלוה שטרו ויבא ממנו פעם שנית הא קאמר
תלמודא עבד לוה לאיש מלוה זקוק הוא לוה מאחר שהמלוה עושה עמו
טובה אבל בנדון זה למה נבוש לנקוט להוציא מעותיו לקנות קרקע ולהיות
זקוק לשמור שוברו כל הימים ואי אדעתא דהכי לא קנה מעיקרא וכיון שנתנו
כל זה קודם נתינת המעות נתבטל המקח אמנם בזה צריך לדקדק בותם
האלף שהבים שנתן כבר אם צריך שמעון להחזירם לן או אם יאמר לן נטל
מהבתים כשיעור המגיע לאלף זהובים שהרי אילו נתן ראובן כבר בר

המעות לא היינו מחייבים את שמעון להחזיר לפשיטא דאמר ליה אחוי טיכפך
ואשלם לך וכי כל ימין בעמוד והחזר קאי אם יצאו עוררין כל זמן שלא נטפורה
ממנו ועתה שנתן מקצתן יטול מן הקרקע כנגד מעותיו. ונראמהו להא דתניא
בהשוכר את האומנין המוכר שדה לחברו באלף זוז ונתן לו מהם מאתים זוז בזמן
שהמוכר חוזר בו יד לוקח על העליונה רבה אומר לו הן לי מעותי או קרקע כנגד
מעותי מהיכן מנבהו מהעדיות ובזמן שהלוקח חוזר בו יד מוכר על העליונה
רבה אומר לו הא לך מעותיך או הא לך קרקע כנגד מעותיך מהיכן מנבהו מן
הזיבורית. והכא נמי שהלוקח חוזר בו יד המוכר על העליונה רבה אומר לו הא
לך מעותיך או הא לך קרקע כנגד מעותיך ומי נראה לי לפי דאמר להתם
המקח בטל מעות לעיל ונפיק אזוזי והלוקח לוחה אודנו ואדעתא דהכי לא זבין ליה
הילכך נתבטל המקח כשיעור הדמים שהוא חייב לו עליין אם ירצה המוכר. ואם
ירצה יחזיר לו הדמים ויתבטל כל המקח. ואפי קנה כל הקרקע בקנין סודר או
בשטר המקח חוזר. ואי בתר לעיל ונפיק אזוזי ורצה המוכר לקיים המקח
והלוקח חוזר מאחר שנתבטל כבר המקח גם הלוקח יכול לחזור בו כבל אותו ה
הדין של חזרת המוכר דאין ביטול מקח לחצאין התם בחזרת המוכר בין בחזרת
הלוקח הדבר תלוי ברצון אותו שרוצה לקיים המקח דעיקר חזרת המקח היה
בפשיעת הלוקח שדחה את המוכר בפרעון המעות. הילכך החזרה תלויה ברעות
המוכר. אבל בנדון זה שחזרת הלוקח בלא שום פשיעה אלא שהוא ירא שיפסיד
מעותיו כל המקח בטל והדמים חוזרין דאפי שהלי דאדעתא דהכי לא קנה
והקדים מעותיו כלי לקיים מקצת המקח ולבטל מקצתן. ואמרי במקח שיש
בו אונאה יתר משתות שהמקח בטל לגמרי ואין המוכר יכול לומר טול מהמקח
כלי שווין אלא המקח בטל לגמרי.

דיני אונאה

אסור לאדם להונות את חבירו בין במקחו
בין במממכרו. ואיזה מהם שאונה בין מוכר בין לוקח עובר
בלאו אם הוא במזיד. ואם בשוגג הוא באיסור. ואין לוקין עליו מפני שהוא
בכלל לאו דלא תגזול שיתן להישבון שהמאונה את חבירו חייב להחזיר לו. ובכלל
שאונהו במעה. אבל אם לא אונהו במעה אינו חייב להחזירו. כך פסק רב אלפס
שאין אונאה בפרוטות. וכיון דאפיקתיה מפרוטה אינה בפחות ממעה שהוא
המטבע הקטן הנמצא בכיס. אבל הלכה דאפי בפרוטה נמי חייב להחזיר.
והכי מסתברא לאוא הלאש ולגזול. כמה תהא האונאה ויהא חייב
להחזיר שתות. בין שתות במקח כגון שמכר שוה שמה בשבעה ונתאנה

לוקח או שמכר שוה ו בה ונתאנה מוכר · בין שתות במעות כגון שמכר שוה
ה בו ונתאנה לוקח או שמכר שוה ו בו ונתאנה מוכר · באחד באחד מאלו הוי
המקח קיים ומחזיר האונאה · היתה האונאה פחות מכן בשהוא
כגון שמכר שוה ס דינרין בנ דינרין ופרוטה או בע פחות פרוטה אינו חייב
להחזיר שפחות משתות אדם מוחל · וכה"א הדא"ש זל ויראה דאפי פחות
משתות אפור להונות אם יש בה שוה פרוטה כיון שיודע שמקחו אינו שוה
כל כך · דרחמנא אמ' אל תגנו בכל דבר שיש בו שוי ממון הזהירה תורה
שלא יונה את חברו · אלא שחכמים אמרו עד שתות הוי מחילה · לפי שכן
הוא דרך מקח וממכר שאין הלוקח והמוכר יכולין לבוין למי המקח בעצמם ·
ודרך העולם למחול טעות עד שתות · אבל אם המוכר בקי בערך ממכרו
ואין הלוקח בקי כל כך אם אין הלוקח הגון ובקי בערך המקח יותר מהמוכר
אל יונו זה את זה אם לא שיפרש · חוץ ממטבע שכל ומן שלא הניע לידי
אונאה מותר לכתחלה להוציאה ביפה שנם אחר יקבלנה מידו ואין בו הפסד
כלל · או שמא כיון דדרך מקח וממכר בכך דפעמים הלוקח חפץ במקח
ומוסיף עליו למים יותר מכדי שוויו ופעמים שהמוכר מזלזל במוכרו לפי
שאין חפץ זה ערב עליו או שהוא דחוק למעות · הילכך עד שתות הוי בכלל דמי
המקח ואין כאן אונאה כלל · ועדיך עיון · וירא שמים ינצא ילי שניהם · עכ ·

היתה האונאה יתר על שתות כל שהוא כגון שמכר שוה ס דינרין
בע דינרין ופרוטה או בנ פחות פרוטה אין כאן חזרה · אלא אם המתאנה
תובע אונאתו יכול המאנה לומר לא אחזיר לך אלא יקבטל המקח ויעמוד כל
אחד בשלו · אבל אם המתאנה חפץ במקח ואינו שואל אונאתו אין המאנה יכול
לבטלה · כך כתב שפס והרמב"ם · אבל להר' יונה כתב אפי אם אין המתאנה תובע
אונאתו יכול המאנה לבטלו · שכל זמן שהמתאנה יכול לחזור בו בע המאנה
יכול לחזור בו · שהאונאה יתר משתות אין המקח ראוי להתקיים · והוי כגושא
ונותן בדברים בלא מעשיכה · אבל אם נתקיימה המתאנה במקח אין המאנה
יכול לחזור בו אחר כך · וכן אם נתאנה עוקר ביתר משתות ושהה בכדי
שיראה להנך או לקרוביו · אעפ"י דאמור רבנן מוכר לגמלס חוזר הכא אינו
יכול לחזור לכיון שנתקיים המקח בבי לוקח שנתאנה · והכי מסתברא לאא הר'
אש זל · עד מתי יכול לחזור ולהתבוע אונאתו בשתות ולבטל המ
המקח ביתר משתות עד כדי שיראה המקח להנך או לקרוביו · ואם שהה יותר
אפי לקח שוה מנה במאתים אינו יכול לחזור ולא לתבוע אונאתו · — לשון אא הר'
אש זל · ואם נתעצל ולא חקר לידע אם נתאנה בלא עיכוב אונס מוחל עד

אונאתו. עכ"ל. ויש לדקדק מלשונו שאם הוא מכרר שאירע בו אונס יכול
לחזור בו עד"ז. בא"א בלוקח שהרי מקחו בידו ויכול להראותו.
אבל מוכר שנתאנה חוזר לעולם שאינו יודע ערך ממכרו עד שיזדמן לו מקח
כאותו שמכר וגודע לו שטעה. וכתב הלב"ם לפי' היה המקח דבר שאין בו שנוי
והוא כולו שוה כגון פלפלין וכיוצא בו הלי זה אינו חוזר אלא עד כדי שיאמר על
שער שבשוק בלבד. עכ"ל. שאלה לא"א הלא"ש ז"ל. שמאלתה היא דאמרי
מוכר לעולם חוזר עד מתי יהיה זה. ועוד שאפשר שאדם לחוק לפי שעה ומוכר
שוה מלע בדינר לפי לחקו וכשיזדמנו לו מעות יחזור. וכן פעמים שהשער
משתנה. תשובה. דע שמפני שנוי השער אינו יכול לחזור. ונם אם יכול
במכירתו יהנה מכלי שהדעת טועה שניכר שמפני לחקו הוצרך לזלזל אינו יכול
לחזור בו. כי ידע ומחיל. מכר לו שוה ל' בה' ונתאנה לוקח כדי
בטול מקח ולא הספיק להראותו להבר או לקרובו עד שהוקר ועמד על ז' שמעתי
חזר הדבר להיות בטול מקח לבי המוכר קודם שנהקיים המקח אפי' הכי אינו יכול
לחזור בו אע"פ שאין לו עתה אונאה. וכן אם מכר שוה ל' בל' ונתאנה המוכר כדי
בטול מקח והוזל ועמד על ב' מוכר חוזר בו ולא הלוקח. והיכא שמכר
לו שוה ל' בו' ולא הספיק להראותו עד שיעמוד בח' אע"פ שחזר לדין בטול מקח
אעב מוכר אפי' הכי אינו יכול לחזור בו ולא עוד אלא שחייב ליתן ללוקח האחר
שהרי נקנה המקח למוכר וברשות לוקח הוקל. וכן אם מכר שוה ו' בה' והוזל
ועמד בב' חייב לוקח ליתן פלע על האונאה שהרי נקנה המקח וברשות לוקח הוזל.
כשם שאונאה להדיוט כך יש אונאה להבר אע"פ שהוא בקי.
וכבל דבר שייך אונאה בין בפירות בין בבהמה ספרים אבנים עובות ומרגליות.
וכתב הלב"ם דיש למוקח לחזור בו עד שיראו אותו התגרים אל הבקיאים בהם שאין הכל בקיאין בכל דבר. לפיכך אם לא היה מכיר באותה
מדינה והוליך המקח למדינה אחרת או עבא הבקי לאחר זמן מרובה והודיעו
שטעה הרי זה חוזר. עכ"ל. ואף במטבע יש בו אונאה. ופסק רב אשר
עד שהות. וכן פסק הלב"ם. הלי שהיה דינר זהב שוה כ"ד דינרי כסף והוצרפה בכ
או בכח הרי זה מתחיל האונאה. יתר מכן בטול מקח. פחות מכן מחילה. וכן אם
נתחת וחסר עד שתות הוי מחילה. והוא שיהיה במקום שאין דרך לעקול אותו.
אבל מוציאין נמעט. ואע"פ שהלא"ש ז"ל כתב דעד חלק אחד מי"ב הוי מחילה. ביב
חזרת. וביתר מכן בטול מקח. וכל זמן שהוא בתורת מחילה מותר להתחלה
להוציאה ביפה כדפרי עית לנעיל. ושיעור חזרה למטבע. בכרכים
עד שיראה לשולחני. ובכפרים שאין שולחני מצוי עד עת שבא להוציאה.

ולאחר זה הזמן אין הנותנה חייב להחליפה. ומי מדת חסידות להחליפה אפי׳ אחר
זה הזמן אם מכירה ובלבד שתתנא על ידי הדחק. נפתח וחסר
כדי אונאה אסור לקיימו מפני שנקל מתרמאים בה. ולא ימכרנה לא לאנס
ולא לתגר מפני שמרמאים בה להרבה בני אדם. ולא יעשנה משקל ולא יזרקנה
להון גרוטותין. אלא יתיכנה או יקבענה באמצע ויתלנה בצואר בהן. ודוקא
באמצע. אבל לא יקבענה מן הצד ויתלנה בצואר בהן. חסר עוד שעמד עלחציו
כגון סלע שעמד על משקל ושקל על דינר מותר לקיימו שאין אי אפשר לרמות בו
מפני שעובר לבע הפחת שבו. מכור לי באלו. כת הלמ״ד שיש בו
אונאה. פי׳ שהיה תופש בידו מענות בלא מנין ואמ׳ לחבירו מכור לי חפץ שלך באלו
ואל״ה הלא״ש זיינ״ל כת דספיקא הוא אם מחזיר האונאה אם לאו. הילכך מספקא
לא מפקינן ממונא מיד המאונה. כת הלמ״ד החליף כלים בכלים
ובהמה בבהמה אפי׳ מחט בשדרון או טלה בשום אין בו דין אונאה שזה רוצה
במחט יותר מבשדרון. אבל החליף פרות בפרות בין שמן אותם קודם המכירה
בין שמנו אותם אחר המכירה יש להם אונאה. אמ׳ המוכר חפץ זה
אל מוכר לך על מנת שאין בו אונאה אין זה תנאי. ופרש רש״י ז״ל משום דמשמ׳
על מנה שלא יהיה בו דין אונאה ואי אפשר לו להתנות לבטל דין תורה וחזר
הדבר לדין תורה פחות משתות מחילה שתות קנה ומחזיר אונאה. ולשי׳ פירש
שאין זה לשון מחילת אונאה אלא לשון תביעת אונאה שהתנה עם מנת שאין בו
אונאה והרי יש בו והוי המקח טעות וחוזר בו לגמרי אם ירצה. ואפי׳ אם התנה
על מנת שאין לך עלי אונאה אינו מועיל ויש בו אונאה. בל״א בפתם.
אבל אם פרש ואמ׳ חפץ זה אני מוכר לך באלפים ויודע אני שאינו שוה אלא
מאה על מנת שאין לך עלי אונאה. וכן לוקח שאמ׳ למוכר חפץ זה אני לוקח
ממך בך ויודע אני שהוא שוה על מנת שאין לך עלי אונאה. אין בו דין אונאה.
ומיהו כת הלמ״ד היה מוכר חפץ בך ואמ׳ חפץ זה אינו שוה אלא זוז
על מנת שאין לך עלי אונאה יש בו אונאה שזה אומ׳ לאיתי שהוא יותר מזוז
ואמרתי אינו מכוון אלא להסביר דעתי עד שיפרש כדי האונאה שיש בלוקח
ודאי או בקרוב לה בכדי שהדעת טועה שהרי זה יודע בודאי הדבר שמחל בו.
עכ׳. הביה
בעל המוכר כלום ואנה את הלוקח אין בו דין אונאה שאילו
לא הרבו לו כלמים לא היה מוכר את כלי השמיעתו. ואפי׳ אם הוא מוכר מחמת
דוחק דלא שייך האי טעמ׳ אפי׳ הכי לא פליג. אלא כל בעל הבית אין בו דין אונאה.
ומי פלי דוקא בשתות. אבל ביתר מעשהות דיינו כאיניש דעלמ׳. ופי׳ אל״ה הלא״ש
ז״ל דוקא שידע הלוקח שהמוכר בעל הבית. אבל לא ידע או שקונה מיד הפקיר

לינו בקונה מהחנב · כת הלמה לא טנא מכר נגעל הבית ואנה אזו
נתאנה או לקח ואנה או נתאנה בכל ענין אין בו דין אונאה · ולא נהיל לאא הלאש
זענל אלא דוק במוכר ואנה · אבל אם מכר ונתאנה או קנה יש בו דין אונאה ·

שאלה לאא הלאש זענל · ראובן מכר חפץ לשמעון ולא נתרצו נסכום
והיה עם לוי ונתרצו שיהם לנמור המקח על פי שומתא ושם אותו בשנים זהוביס
למחרת הראה שמעון החפץ להנך עם אותו בחמשים ורוצה שמעון לחזור בו ואוא
שלא נתרצה בקנין אלא בדבור בעלמא · ואם יוכל לחזור בו אם לוי חייב בשלם מידי דהוה
אמראה דינר לשולחט להדיוט חייב היכא דמוכח דסמך עליו · אמנם אין נפקותא
בדין זה כי ראובן היה בעל הבית אבל מפורסם אנ כזה אם הוא בעל הבית המוכר
מחמת דחקו אם יש בו דין אונאה · ומה הדין במראה להנך וידוע לכל שטעה
התנך · תשובה · יראה דשמעון יכול לחזור בו כיון שיש בו בטול
מקח · דמה שנתרצה שמעון לקחתו בשומת לוי לא עדיף ממה שאם פי עגא שאין
לך עלי אונאה דלכ כדב שאוא שיש בו עליו אונאה · וכל שכן בנדון זה שלא כיון
ראובן למכרו ביותר מדמיו ולא כיון שמעון לקנותו ביותר מדמיו אלא שהיו רת
רחוקים זה מזה בשומת המקח כיונו שלוי ימצע המקח בינהם ויעמידנו על
שומת דמיו ולא שיונה שום אחד מהם · ומה שהלה חזרתו בשביל שלא היה בו
קנין · זו אינה טענה כיון שמשך החפץ על פי שומתו אין לך קנין גדול מזה ·
ומה ששאלת אם לא יוכל לחזור בו אם לוי חייב · דע שאם ראובן הלך לדרכו
ואין שמעון יכול ליפרע מראובן אם לוי הוא תנך ובקי בשומא ולא קבל שכר
על השומא פטור כמו טבח אומן שקלקל בחנם פטור · ולא דאמי למראה
דינר לשולחט דכל אדם חייב עליו אפי בחנם דשאני הכרת מטבע שצריך
בקיאות גדולה ואין לו לאדם להשתדל בו לראותו אם לא מיהיה בקי גדול · אבל
בשומת המקח אין בו כל כך אומנות וכל התנרים בקיאין בשומתן · לפי בשכר חייב
ובחנם פטור · ומה שכתבת שאין בו נפקותא דראובן הוא בעל הבית · דע כי כיון
שיש אונאה יתר משתות אין חלוק בין בעל הבית לאחר · ואין חילוק בבעל הבית
המוכר כלו בין אם מוכרן מחמת דוחק גדול שאין לו מה לאכול אם לאו דכבל ענין
אין בו דין אונאה · ששאלת מרסור הביא חפץ של שמעון לראובן
לקנותו ולא היו הנריס בעיר שהיו בקיאין בשומת החפץ כמו שמעון ולא ידע ראובן
שהיה של שמעון ובקש ממנו ליענו כמה היה שוה אמר לו שמעון קח אותו בקל
זהוביס כי הוא בזול וכל זמן שיאמרו הרוכיך שהוא ביוקר אחזיר לך המעות ר
לקח ראובן החפץ ושלחו לעירו מן היריד והראהו לקרובין ואמרו לו כי נתאנה
יותר משתות תבע לשמעון שיחזיר מעותיו כמו שהתנה עמו ושם החפץ ר

שלו היה ונם טוענן אתה נתערבת לי בטעות מתן מעות שאמרת אחזיר לך
מעותיך כל זמן שלא תדענה בו. ושמעון אומ לא היה החפץ שלי כי לא הייתי נלע
ברמוך שעשלה על ידי לירוד ואיני חייב לך מטעם אונאה ונם לא מטעם תנאי
כי איני רוצה לעמוד בהנאי. תשובה כיון שמעון מפר החפץ
מיד לפרעון נקרא בעל החפץ. ואפי בלא תנאי יש בחוק זה דין אונאה וצריך
להחזיר האונאה בכדי שיראה להבע או לקרובו ואם האונאה יתר משתות המקח
בנול. ובחפץ זה הואיל ולא היו התגריס מכירין בו היבך היתה החזרה תלוילה
בקרובים ואחרי ראיית הקרובים החזירו. והדין דינא אם שמעון תבע. אבל אם
הוא בעל הבית אין לו אונאה בכלי השמושין עד שתות. כל זה אם לא היה שם
תנאי בשעת מכירה ושמעון מודה. ושמעון מודה אלא שאינו רוצה לעמוד בו לא
כל כמיניה וצריך לקיים תנאו שבשמעון קיים. ואדעתא דהכי קנאו
שיחזיר לו מעותיו. הגי אין לו אונאה. וגי שאונה את ישראל
מחזיר האונאה בדינינו ולא יהא כח הגי חמור מכח ישראל.
הגונבא וגונתן באמונה אין לו דין אונאה. פי הלוקח שאומ לו חפץ זה בכך וכך
לקחתיו וכך וכך אני משתבר בו. ויש מפרי אפי לא אמ לו בכך וכך לקחתיו אלא
אמ לו חפץ זה תגהו לי באמה שקנית אותו ואני מאמינך באמה שתאמר שקנית
אותו ואופיק לך כך וכך בריוח אין בו אונאה. שאפי אם נתאנה בו לוקח ראשון
צריך ליקח כמו שקנאו דאדעתא דהכי מעכו ליתן לו כמו שקנאו.
והגונבא וגונתן באמונה לא יחשוב הרע באמונה והיפה בשוויו. כגון אם קנה עשר
יריעות בעשרה דינריס ויש בהן שאינן שוות עשרה ויש בהן שוות יותר לא
יאמ קניתי עשרה בעשרה דינריס להיני כל אחד בדינר וכך אחשוב הדעות
ואחשוב היפות כפי שוויס. אלא הכל באמונה כפי שקנאם ביחד. ומעלה לו
על דמי המקח שכר הכתף והפונדק וכולל בדמי המקח כי כולן דמי המקח הס
אבל שכר עולתו לא יעלה על המקח אלא יקח ממנו כפי שהתשכר עמו שיתן לו
ריוח. אלו דברים שאין בהם אונאה עבדים ושטרות וקרקעות.
וכת הלוקח אפי מכר לו שוה אלף בדינר או שוה דינר באלף. וכן לת דבאפי
ורת פסק דוק עד תלת ולא אפלג בכלל כגון שמכר שוה ק במעט פחות מל' אבל
אם הטעהו בכפל הוי המקח בטל. ולזה הסכים אא הלאש זצ"ל.
ובחטים שזרען בקרקע ולא השריש עדיין מיבעיא אם יש בהן דין אונאה
כגון שמכר לחברו קרקע ואומ זרעתיו כליאו ועדיס מעידים שזרעה פחות
מן הראוי לה. ולא איפשיטא. לפי אין מוציאין מיד הנתבע.
וכשם שאין אונאה לקרקע כך אין אונאה לשכירות קרקע שאפי אם שכר

טורקלין גדול בדינר או רפת בקר בק דינרין אין בו דין אונאה. ולרבות לוקח עד פחות
אבל בשכירות מטלטלין יש בו דין אונאה לשכילות לי ומיה ממכר הוא. כיון שתנה
שוכר או משכיר. וכת הלמדם ומחזיר האונאה אפי לזמן מרובה.
ובית עוד השוכר הפועל לעשות עמו בין במקרקעי בין במטלטלי אין בו אונאה
מפני שהוא כקונה פאותו לזמן ואין בשבדים אונאה. וקבלן יראה שיש בו אונאה
כיון כנון שקבל עליו לתון בנך בתמשה דינרין יש בו דין אונאה. וכל אחד
משתתפין בין בשל הבנך בין הקבלן חוזר לשעלם למוכר. עכ.
שליח שמכר וטעה אין בו דין אונאה. בין במקרקעי או במטלטלי. ואפטרופא
דינו כשליח. ואם אנה את הלוקח כת רבי האיי שמכרו בטל. והלי יונה כת שאם
אנה הוא דינו כשאר כל אדם שמוכר את שלו. וזכה המשלח ביתרון. ואם פיחת
אומ לתקוני שדרתיך ולא לענותי. ודין בל שטעו כתבתין למעלה
בסימן קיא. האחין שחלקו דינן כלקוחות. הטעו זה את זה בפחות
משתות הוי מחילה. בשתות החלוקה קיימת ומחזירין האונאה. ביתר משתות
במטלטלי בטלה החלוקה. במקרקעי אפי טעו בשומא שעמדו הרבה כנגד היפה אין
אונאה בקרקעות עד פלב. ואם הטעו זה את זה במדה אפי בכל שהוא חוזרין. בלא
שחלקו הן בעצמן. אבל אם עשו שליח שחילק בשבילם וטעה אפי בכל שהוא בטלה
החלוקה. ואם אמרו נפלוג בשומא דבי דינא דינם כבד שטעו. ואם טעו בשתות
החלוקה בטלה. שאלה נאא הגאם זצ"ל. ראובן ושמעון אחים שחלקו
על פי בד והיתה החלוקה על תנאי שמי שיטול בן בית פלג שיפתח לו פתח נמבוי
ולא שמו אל לבם שהמבוי מתוס ויכולין בני המבוי לעכב עליו מלפתוח ונפל אותו
הבית לראובן ורוצה לבטל החלוקה שאומ כיון שבני מבוי יכולין לעכב עלי ואפי
אם יתן לי שמעון דרך בתוך חצרו אי אפשי ליכנס עמו בדרך פתח אחד.
תשובה. הדין עם ראובן כיון שבני המבוי יכולין לעכב עליו. ואין הבית שוה
כלום אם אין לו יציאה מהיכן לצאת. ודאמי להא דאמרי לא אמרן אלא דפלגו
בעילויא אבל פלוג במשתתא לא. דכל דבר שהוא במשקל במדה ובמנין אפילו
פחות מכדי אונאה חוזר. ומה שטוענין שיפלוג מחמת תרעומת של בני המבוי
לאו טענה היא אלא כמו שטוענין ראובן אי אפשי לקנות תנך בפתיחת הפתח.
ועוד כיון שבשעת החלוקה טענו הדיינים בזה שהיו סבורים שהיה יכול לפתוח
הפתח והוא אינו יכול מעיקרא החלוקה בטעות היתה ובטלה לה.

בשם שיש אונאה במקח כך יש אונאה בדברים וגדולה אונאת
דברים מאונאת ממון. שזה יתן להישבון וזה לא יתן
להישבון. וזה בנופו וזה בממונו. והצנוע עלי אונאת דברים בענה מיד. ויותר

צריך להודיעו באותה שעה בין בנוכח בין בשעת מכירה לפי שהוא עדיין בכלל מקנתו.
וגם צריך להודיעו באותה שעתו לפי שבשעתה מצויה ושגגת אונאתה קלובה
לבוא. וכיצד הוא אונאת דברים. לא יאמר בכמה תתן מקח זה
והוא אינו רוצה לקנות. היו תגרים מבקשים לקנות תבואה לא יאמר להם לכו
אצל פלוני והוא יודע שאין לו למוכר. היה חברו בעל תשובה לא יאמר זכור
מעשיך הראשונים. היה בן גרים לא יאמר זכור מעשה אבותיך. היו יסורים
באים על חברו או שמקבר בנו לא יאמר לו כדרך שאמרו חבלין לאיוב הלא
יראתך כסלתך ותם דרכיך ונקי אבד. ויתר אדם מלבהמות שם
לחברו כלי לבישו אפי הוא דניאל באותה כבוד כיון שכוותנו לבישו.
אסור להמות לבני אדם במקח וממכר אין לנגוד דעתם כיון אם
יש מגוס במקחו צריך להודיעו לנוקח. ואפי אם הוא גוי לא ימכור לו בשר
נבלה בחזקת שהיא שחוטה. ואף לנגוב דעת הבריות בדברים אסור שמרמה
בו שעושה בשבילו ואינו עושה. כגון שיסרב בחברו שיסעוד עמו והוא יודע
בו שאינו סועד. ולא ירבה לו בהקרובה והוא יודע שאינו מקבל. ולא יפתח לו
חביות הפתוחות לתגוב וזה סבור שפתחן בשבילו אלא צריך להודיעו שאינו
פותחן בשבילו. אבל בסתם אסור כיון שחברו שהוא פותחן בשבילו.
ודוקא כי האי גוונא דלא איכפת ליה לאפוקי אדעתיה שמכרן וסבור שפותחן בשבילו.
אבל בדבר דאיכפת ליה לאפוקי אדעתיה שאינו עושה בשבילו ומטעה את עצמו
וסבור שעושה בשבילו לכבודו אין צריך להודיעו. כגון שפגע בחברו בדרך
וסבור זה שיצא לקראתו לכבודו אין צריך להודיעו. ולא יאמר לו סך
מפך זה והוא ריקן. ולא ילך לבית האבל ובידו כלי ריקן וסבור האבל שהוא
מלא. ואם הוא עושה כדי לכבדו מותר. ולא ימכור מנעול מעור שלבהמה מותר
בחזקת שהיא שחוטה. ולא ישלח לו חבית של יין ושמן על נבין.
אין מתרכסין האדם והבהמה והכלים. אדם כגון לעבוט עבד העומד להמכר
והוא זקן כדי שילאה בחור. ולא הבהמה להשקותה מי סובין שמנפחין אותה
ונוקפין שערותיה כדי שתראה שמנה. וכן אין מקדלין ומקל צמין אותה כדי
לסלק שערותיה. ולא הכלים כדי שילאו חדשים ואין השבח שמשביחין בעבד
כמו העילוי שמעלה אותם בדמים. אבל חדשים מותר לעבדן כדי ליפותם
שבליו הכי הס חדשים ועוכים. אין נופחין בקרביים כדי שיראו רחבים
ושמנים. ולא שורין הבשר במים כדי שיראה לבן ושמן. וכן כל כיוצא בזה.
אין מערבין מעט פירות רעים בהרבה פירות יפים כדי למכרן
בחזקת יפים לפי שאינן עכריים בקס. אפי חדשים בחדשים ואין צריך לומר

חלשים ביעשים לפי שהישישים עובים יותר לאכילה · פרש"י אבל ישנים מותר
לערב בחדשים אע"פ שהם עובים באכילה לפי שזה שקונה חדשים אולי לונה
לשנים והישנים אינם ראויין ליעץ · יין בין מותר לערב בין הנתות
אפי' קשה ברך אע"פ שהרך יותר טוב לשתות מהקשה ועם זמין יקריס · לפי ר'
שכשנותנין מעט קשה ברך הוא משביחו ומתקייס יותר · אבל שלא בין הנתות
לא · והרך מותר לערבו בקשה לעולם · אין מערבין מיס ביין ·
ומי שהתערב לו מיס ביינו לא ימכרנו בחנות אלא אם יודיעו לקונה · ולא ימכרנו
להנך אע"פ שמודיעו שמא ירמה בו אחריס · ובין הנתות מותר לערב בומיס
בכל מקום ומקום לפי מה שנהגו בו אפי' על השלחן והחצי · ובמקום שנוהגין
שכל מי שקונה דבר עוענתו תחלה מותר לערב בו לעולם · אבל אם אין הכל
טוענתין לא · אין מערבין שמרי יין ביין · אפי' אם קנה ממנו שתי
חביות שליין אין מערבין שמרי חבית זה בשל זה לפי ששמרי חבית זה מרק
מקלקלין חבית אחר · אבל אם קנה ממנו חבית שליין המדה בכך וכך כשבא
למדוד יכול לערב השמרים עם היין ומודד לו הכל ביחד ·
התנך נוטל מהגרנות וגותן למקום אחד או מה ניתות וגותן לחבית אחת
שהכל יודעין שלא גדלו בשלו ובחזקת זה קונין ממנו · ובבבל שלא יכוין לקנות
הרוב ממקום הטוב כדי שיצא עליו קול שקונה הכל ממקום הטוב וקונה גם
ממקום הרע ומערבו ענמו · מותר לבור הפסולת מתוך הגליסין ומתוך
הקטנית כדי שיראו יפיס שזה הוא דבר הנראה לעין ויכול הלוקח לראות ולהכין
כמה שוות יותר בשביל שהוציא מהס הפסולת · וטוב הוא להעלות בשמיהס כדי
שלא יצטרך לנורות ולברדס ובבבל שלא יבור העליונים ויניח הפסולת בתחתונים ·
ומותר לחנוע לחלק קליות ואגוזים להיכוקות כדי להרבלס שיקנו ממנו ·
ויכול למכור בזול מן השער כדי שיקנו ממנו ואין בני השוק יכולין לערב עליו ·
הקונה מחברו חבית שליין ושמן פתס המלה בבך וכך מותר
למוכר לגרבה כדי שיתערבו השמרים המשוקעים בחבית וימלוד הכל ביחד
אפי' אם מוכר בשעה שהוא עלול · ובבבל שלא יערב שמרי חבית זה בשל אחר
כדפרי' לעיל · אבל אם מכר לו הכנה שמן ביחד ונתנו לו מעט מעט מתוך
חביותיו ונתנו לו הכל עלול אינו מנכה לו בשביל השמרים · שהיה יכול לערבם
כשמכרו לו אילו היה נותנו לו הכל ביחד · אבל מנכה לו בשביל הקמחים
הצפים עליו · בלא שקלו ממנו בשעת הבדיס שדרכו להיות נכבד · אבל אם
קנאו לאחר שהוא עלול אף בשביל הקמחים אינו מנכה לו ·
פת הלמכס אסור לערב שמרים בין ביין בין בשמן אפי' כל שהוא · ואפי' שמרים

בשמרים אפור לערב. אבל ערה מכפי אל כלי נותן שמריו לתוכו. המוכר לחבירו שמן מזוקק לינו מקבל שמרים. מכר לו שמן סתם מקבל עליו לוג ומחצה שמרים לכל ק לוג. ומקבל עליו שמן עבור הנעלה למעלה על פני השמן יתר על השמרים לידועים באותו מקום. בלא נמנתן לו המעות בתשרי שהשמן עבור ולוקח השמן בעפן מקבל עליו במדת תשרי שהיא גדולה מפני אותו השמן הצופה למעלה. אבל אם לוקח בעפן שהיא קטנה מפני שכבר שקע השמן אין מקבל עליו אלא השמליים בלבד. עכ. ואיא הלאש ועוד כת כספרא הראשונה.

המוכר

כלי לחבירו חמש סתם ערך שיקבל הלוקח לכל סאה מחמש רובע הקב קטנית. ובשעורים מקבל רובע עשופת לכל סאה. ובקטנית מקבל רובע עפרורית לכל סאה. ובחאשם מקבל עשר מתלי עות לכל סאה. והוא הדין נמי לעשרה אחד. וכתב הלמלם ובשאר כל הפירות מקבל עליו רובע טיגופת לכל סאה. כת הלמלה דוק ואמ ליה פירות סתם ולא אמ ליה פירות אלא אן שאמ פירות יפות אלא: אבל אמ לו פירות אלו ולא אמ יפות אפי כלם מתלי עות הוגנו. והוא שיהיו כיוצא בהן נמכרין בשוק לאכילה. ואי אמ ליה פירות יפות ולא אמ אלו נותן לו פירות שכולן יפות. עכ.

ואם נראה ללוקח שיש בהן יותר מאלו השיעורים והתחיל לברר ומצא בהן יותר עריך ליתן לו שמים דקנסינן ליה מעות דמשדינן ליה שעירבן בידים. דכל היכא שילוג שעירבן אפי כל שהוא אין הלוקח מקבל מהן כלום. אבל אם ילוג שלא עירבן אלא סתם ומצא בהן יותר עריך לקבל אלו השיעורים והמותר יהיה לו. ורשאים פירש כשילוג שלא עירבם אפי אם יש בו יותר מאלו השיעורים עריך לקבל הכל. והכי משתבר. בלא במקום שאין מנהג. אבל במקום שיש מנהג

יכלו אחרין. בין אם נהגו שיהיו הפירות מעורבין מכל דבר ושיהיה היין עלול. בין אם נהגו לערב בהן הדבה. בכל ענין יכלו אחר המנהג. הבודד צרור

מתוך נרגו של חבירו עריך שיתן לו חמש כשיעור הצרור שהוא היה מוכר ן במקום מטין וכיון שבררו אמור לו להחזירו. **האומר** לחבירו מרתף

שלי אני מוכר לך למקפה או אפי לא הזכיר יין אלא אמ מרתף אני מוכר לך למקפה עריך ליתן לו יין שכולו יפה וראוי להשתמש ממנו מענט מענט לתבשיל. אמ לו מרתף זה שלי ולא אמ לו למקפה נותן לו מן היין הנמכר בחנות דהינו שהתחיל לקנות להחמיץ. אמ לו מרתף זה אני מוכר לך ולא הזכיר יין נם לא אמ לו למקפה נותן לו אפי כולו חומץ. אמ לו מרתף זה שלי יין אני מוכר לך ולא למקפה או אפי לא הזכיר יין אלא אמ לו מרתף זה אני מוכר לך למקפה או שאמ לו מרתף שלי יין סתם ולא אמ זה נם לא אמ למקפה נותן לו יין

טוב אלא שצריך לוקח לקבל לך חביות ושאינן עובות שהתחילו קצת להסתנות.

ובמוכר חבית אחת אם אמר לו שליין ולא אמר לו זה בין אם אמר לו למקפה בין לא אמר לו למקפה נותן לו יין שכולו יפה. דבמרתף כי האי גוונא מקבל עליו לוסטות לך. אבל הכא לחבית יין מחד תמרא משמע לא מקבל עלי אפי' אם התנה שיתן לו מעט מעט שימכרנו בחנות אפי' הכי לא אמרי' שיתן לו חלק העשירי קמפ. דכיון שהזכיר לו חבית משמע יין הראוי ליתן בחבית אחת.

ובחבילת זה של יין כת הרמה שלינו במרתף של יין. אלא אי לא אמר ליה למקפה נותן לו מיין המוכר בחנות. ואי אמר ליה למקפה נותן לו יין שכולו יפה. כיון דחד חמרא הוא. לקח יין כלי למכרו בחנות הלה ליה כאילו אמר ליה למקפה שצריך שיתקייס מעט עד שימכר. ואם החמיץ קודם חייב המוכר באחריותו. כלא שנא שנה בו הלוקח לגמרה בו נקב חלש והתחיל למכרו מיד ביום שוק הראשון. אבל אם שנה בו בנקב או שלא התחיל למכרו ביום שוק הראשון לא. כת רבי האיי הה היכא דלא אמר ליה למקפה שאנו אומרי' שאינו חייב באחריותו משום דאמר ליה לא איבעי לך לעשויי. הכא דשה טפי ממה דחזי לשהויי. לפום שיעור יומי דאורחיה דהאי לוקח למשתי נרדו שיעור הדין חמרא היכא דשתי מיניה כביומא כי ארחיה. אבל לא שהייה טפי מהאי שיעורא ולא שנו ביה היכא דגריס לאחמועי אבל דלא אמר ליה למקפה אי בקנקנים דמוכר הוא חייב באחריותו עכ. כל זה לא אלא אייליי בשלא עירה הלוקח יין לתוך כליו אלא הניחו בתוך כלי של מוכר. אבל אם עירהו לתוך כליו אפי' אמר ליה למקפה או למכרו בחנות אין המוכר חייב באחריותו שיאמר לו כליך גרם לו להחמיץ ואפי' החמיץ תוך ג' ימים לקטיתו. וכן נמי בכליו דמוכר ולא אמר ליה למקפה שאין המוכר חייב באחריותו אפי' שהחמיץ תוך ג' ימים הראשונים אינו חייב באחריותו שאנו אומרי' יין היה כשמכרו המוכר ומזל הלוקח גרם לו להחמיץ אלא אם כן נמצא חומץ חזק שאז ודאי היה חומץ בשעה שקנאו שאם לא היה כן לא היה נעשה כלכך חזק תוך ג' ימים. והיכא שידוע שיינו של מוכר מחמיץ אפי' אם עירהו הלוקח לתוך כליו חייב באחריותו. ודוקא בשאמר לו למקפה. האומר לחברו יין מבושם אני מוכר לך צריך ליתן לו יין שראוי להתקייס עד עונרת. ואם החמיץ קודם והוא בכליו של מוכר חייב באחריותו. אבל אם עירהו הלוקח לתוך כליו אינו חייב באחריותו. יין ישן אני מוכר לך נותן לו משנה שעברה. מיושן שלג שעס. וצריך שיהא ראוי להתקייס עד הפסח. וכל זה במקום שאין מנהג. אבל במקום שיש מנהג הכל לפי המנהג.

המקבל מחברון יין בעפקין עמ"ש שיוליכנו למקום פלוני ודאי אחריות של גניבה
ואבדה הוא על שומרו אבל אם הוזל או החמיץ קודם שיגיע למקום פלוני
הוא באחריות המוכר. וכתב הר' יונה אבל הלוקח יין מחברון אע"פ שאמר
דעתי להוליכו למקום פלוני והוזל קודם שהגיע שם המקח קיים שהרי לקחו
מקח גמור אע"פ שהמוכר על דעת לעלות לארץ ישראל ואי יכול לעלות
מכרו בגוב במוכר בגבב אמרי' שהמוכר מתוך אונס הוא מוכר והרי נודע
הדבר שלא מכר זה אלא מפני שעלה בדעתו דבר שיהא צריך למה שמכר.
אבל רי"ח כתב שאין חילוק בין מוכר ללוקח. וכן כתב הלבוש אלא שחלק דוקא
שהתנה שלא ליתן הדמים עד שיוליכנו למקום פלוני דכיון שקנה על דעת
שלא ליתן הדמים עד שיוליכנו לאותו המקום שנמכר שם נוקל וקונה
שהגיע שם הוזל יכול להחזירו דמשתמיא דעתו היה עמ"ש שמצא שם הטער
ביוקר כמו שרגיל וכיון שהוזל קודם שהגיע שמה הוי פאילו התנה על תנאי
ולא נתקיים התנאי. עכ"ל שכר אין לינו כלין היין שהיין תלוי
במקל האומס טפי. לפי אפי' נמצא חומץ תוך ג' ימים אין המוכר חייב באחריות
שאינו אומר יין היה כשקנאו ומזקן גרם לו שמיהר להחמיץ מה שאין כן
בשכר. לפי המוכר חבית שלשכר לחברו והחמיץ תוך ג' ימים הראשונים
הוא באחריות המוכר. ואפי' אם קבל המעות עריך להחזירם. לכיון שנמצא
חומץ תוך ג' ימים ודאי כבר התחיל להחמיץ. אע"ג דריחיה חלא וטעמיה
שכיא קל שכיא. מ"מ שכיא כי האי לא יהיב אינש למי כיון שכבר התחיל
הקלקול שממנו נתקלקל. ואפי' טעמיה והוה ריחיה וטעמיה שכיא ודאי
לא טעמיה שפיכ. החמיץ אחר ג' ימים הוא באחריות הלוקח. ואפי' לא נתן
המעות חייב ליתן כיון דטעמיה והוה בסיס. ומי' אי לא טעמיה אמרי'
המ"ל כיון דספק הוא. בלא שהשתו בבגדו של מוכר. אבל ערהו לנקר
להוך כלי אפי' החמיץ תוך ג' ימים אינו חייב באחריותו. יפ"ו

אסור

לרמות את חברו בענין המדה והמשקל אלא עריך שיהיו
המדות והמשקלות ישרות ומדוקדקות ולא ירמה בהן גם
אינו עושה כן עובר בלאו ולא תעשו עול במשפט במדה במשקל ובמשורה
מלבד מה שגוזל את חברו. וחייבין בי"ד להעמיד ממונים שירכיו
מחזרים על החנויות שיהו מתקנים המשקלות והמדות והמאזנים וכל מי
שנמצא לו מדה חסרה או משקל חסר או מאזנים מקולקלים לשאיר להכותו
ולקנסו כאשר יראה לבית דין. אסור לאדם להשהות מדה חסרה

בתוך ביתו אפי' אינו מודד בה ואפי' לעשותה ענבים של מיני ירקות שמא יבא

מי שאינו יודע וימדוד בה. ואם יש מנהג בעיר שאין מודדין אלא במדרך
השמוה בינתם הידוע ואז אינה רשומה מותר להשתמש.

מכמה עשרין המדות מפאה וחצי פאה ולובנן פאה. קב וחצי קב ורובע קב
וחצי רובע הקב ושמיעית הרובע. אבל אין עשרין קביים שלא מתחלק ברובע
הסאה שהוא קב ומחצה. ומדות הלח עשרין אותם הין וחצי ההין ורביעית
ההין. לוג וחצי לוג ורביעית הלוג ושמינית. ואחד משמונה בשמיעית.

והמחק אין עושין אותו מדבעות מפני שהוא הל ורע הוא למוכר.
ולא משעל מהבית מפני שהוא כבד ורע הוא לבוקח. אלא עושין אותן משל זגין
שקמה ואשכרונע וכיוצא בהם. ואין עושין אותו מיצר אחד עב ומיצר השני
קצר. וכשהוא מוכר מלחך בצד הקצר וכשהוא קונה מוחק בצד העב. ולא יתחל
מענין מענין מפני שהוא מפסיד לבוקח ולא בבת אחת במה הילות מפני שהוא
מפסיד למוכר אלא בפעם אחת במתנן. וכשהוא מונד דבר לח
לא יעשה בענין שהגלה הרתיחה ותראה המדה כאלו היא מליאה אפי היא
קטנה מאד שאין בהתיחה שוה פרוטה. וצריך להשהותה אחר שיתפוק הקילוח
כלי שיטיפו ממנה ג' טיפין. ומה שישאר בה אחר כן הוא שלו. בלא בבעל
הבית המוכר. אבל חנוני אין צריך להטיף כלל אחר שיתפוק הקילוח.

הפיתון שקונה הרבה ביחד ומוכר לחנוני מקנח המדות שמודד
בהם דבר לח אחת לג' יום מפני שמידבק בה ומתמעטת. אבל לדבר יבש
אין צריך שאין נדבק. והרמה פסק שאף לדבר יבש צריך. ובעל הבית שאינו
מוכר כלל די לו שיקנח אחת לי"ב חדש. והחנוני שאין צריך להטיף בטפין
ונדבק בה הרבה צריך לקנח פעמים בשבת. מקום שנהגו למדוד
בקבי לא ימדוד בבבה אפי אם יתן לו ג' בצות בשביל לקנות שטוב. ותר
לבוקח מדידה בקבי כלי שיקח הכריע לכל מדה ומדה. וכן במקום שנהגו
למדוד בבבה לא ימדוד בקבי. ובמקום שנהגו לגדוש לא ימחוק אפי אם ירצו
לו ג' מחוקות בשביל ב' גדושות. ולא מיבעיא זה שאסור אלא אפי במקום
שמוכרין סאה גדושה בג' לירין ואמר לו תן לי סאה מחוקה נב לירין אסור
ולא אמרי' לליהוי כאילו קונה ב' שלישי מדה. וכן במקום שנהגו למחוק אין
נודעין. המושקלות עושין אותן מליטרא וחצי ליטרא ורביע
ליטרא. אבל לא פחות. ואין עושין לו שני משקלות שיהא הגדול על הקטן ב'
פחות מהכפל לפי שמתחלפין זה בזה. לפי אין עושין ליטרא פחות ורביע
שמתחלף בליטרא או בחצי ליטרא. ואין עושין אותן לא מבדיל
ועופרת ושאר מיני מתכות אלא עושין אותן של זכוכית או של אבנים חלקים

כאותן הנמצאין על שפת הנהר. ופרוטת דוק משקלות ששוקלין בהן בשר ושומן
לפי שהלחות מידבק בהן ומתיבש ומכביד. אבל משקלות ששוקלין בהן כסף
וזהב ודבר יבש מותר לעשותן של מתכת. אבל הלוס בם נתן טעם לדבר מפני
שמעלין חלודה ומתחפרין. ולפי זה אין לחלק. ולא יעמיק המשקלות במגלר
כדי שיהלו. החנוני ששוקל דבר לח צריך לקנח המשקל פעם לחת
בשבת. והמאזנים בכל פעם ששוקל בהם. והמאזנים צריך שיהיו
מיושרים כל אחת לפי מה שהיא. כיצד מכר עשרית בחשבת ובריזל יהיו
בבוהין מן הארץ ג טפחים והחוט שהמאזנים תלויים בו יהא ארוך ג טפחי
כדי שיהא אויר על הלשון ג טפחים ואורך הקנה שכפי המאזנים תלויים בב
ראשיו ב טפחים ואורך החוגן שהכף תלוי בו ב טפחים. ושל מוכרי יין
וכוכית תהא בבוהה מן הארץ ב טפחים ואורך החוט שתלויה בו ב טפחים
ואורך הקנה ואורך החוטים ט ט טפחים. ושל חנוני ובעל הבית יהיו בבוהי
מן הארץ טפח ואורך החוט טפח ואורך הקנה והחוטין ו ו טפחים. ושל
מוכרי כסף וזהב ושאר דברים דקים יהיו בבוהין מן הארץ ג אצבעות
ואורך הקנה והחוטים לא נתנו שיעור כפי מה שירצה.
במקום שנהגו להכריע צריך להכריע טפח. ובמקום שנהגו שלא להכריע שוקל
עין בעין. וצריך להוסיף אחד מק בכל ואחד מה בידם. היה שוקל לו ו לטלין
לא יאמר לו שקולני כל ליטרא ולי טלא לבדה עם הכלעה אלא שוקל לו כנגד ביחד
והכלע אחד לכולם. היה שוקל ג רביעי ליטרא לא יאמר לו שקולני כל לביש
ורביע בפני עצמה אלא ישקול לו ליטרא ויתן לו רביע ליטרא עם הבשר.
באו בני המדינה להוסיף על המדות והמשקלות ולבטל את
הראשונות יכולין להוסיף עד שתות שאם היה הקב מביל ה יכולין לעשות
מביל ג. אבל יותר משתות אין רשאין להוסיף. וכן במלידת
הקרקע צריך לדקדק. והמודד קרקע בין אחין או שותפין לא ימדוד לאחד
בימות החמה ולאחד בימות הגשמים לפי שהחבל מתקצר בימות החמה.
לפי אם מדד בקנה או בשלשלת של ברזל אין בכך כלום. כתב
הלמ"ם אחד הנושא והנותן עם ישראל או עם נכרי עובד עכ"ם אם מדד או
שקל במסר עובד בלא תעשה וחייב להחזיר. קשה עשרון של מדות יותר
משל ערוגת שזה בינו ובין המקום וזה בינו ובין חבירו. וכל הכופר במדות
המדות נכופר ביציאת מצרים שהוא תחלת כל העוויים. וכל המקבל עליו
עול מצות המדות הרי זה מודה ביציאת מצרים שהיא ברמה לכל העוויים.
חייבין בד להעמיד ממונן על השערים שלא ירויח כל אחד

כמו שירצה. שאין לו לאדם להדיוט אלא השהות. בלא במוכר פחותה ניחל
בלא טורח. אבל במוכר מועט מעט כמו החנוני שמין לו טרחו וכליאומנו
ומותר עליהם ירויח שהות. בלא שלא הוקר השער. אבל אם הוקר ימכור
כפי היוקר. והלמ"ה כל המ"ה היכא דאיכא בל לתריס לכולהו מוכרין לזבון
הכן. אבל אי כל חד וחד מזבין כמה ליכול לא מיחייב האי לחודיה לזבון
בזול דכי שלמי פירי דיליה מזבין אחריני ביוקר. ואתפודי לחודיה בידים
לא מפסדי. וכל המפקיע השערים שמוכר ביוקר יותר מן הראוי שאין לה
להלהותו ולקנסו כפי הראוי לו. בלא בדברים שיש בהם חיי נפש כגון מזונות
שמתפס ופלתות. אבל בשאר כל הדברים אין פוסקין להם שער אלא ירויחו בהם
כמה שירצו. אין מעכבין בדברים הכפל אלא עד הכפל כשאין
להשתכר בהם לפי שאין בהן כלכך חיי נפש. אין אוצרין פירות שיש בהן חיי
נפש בארץ ישראל. והוא בכל מקום שיש רוב ישראל. בלא בלוקח מן השוק כדי
לאצור. אבל כל אדם רשאי לאצור הנקל נשלנו. ובשנת בצורת אין לאצור
כלל יותר מכדי פרנסת ביתו. רשאין בני העיר לפסוק לכל
השערים דבר פלוני כך וכך ושכר הפועלים שלא ישתברו אלא בכך וכך
ולקנוס כל מי שעובר על תקנתם. וכן כל בעלי אומנות רשאין לתקן תקנות
בענין מלאכתם כפי מה שירצו ולקנוס כל מי שיעבור על תקנתם. בלא בשאין
אדם גדול וחכם בעיר לתקן עניניה. אבל אם יש חכם ומנהיג אפי כל בני העיר
אין רשאין לתקן כלום זולתו. ואם תקנו והתנו כלום בלא דעתו אינו כלום.

המוכר לחברו דבר במדה או במשקל או במנין וטענה אפי בכל
שהוא חוזר לגמלם. שלא אמרו מתחילה נפחות משתות
אלא כשטענו בשומא. אבל טענו באחד מאלו חוזר לגמלם. והמקח קיים
ומחזירין הטעות בין אם טעה הלוקח ונתן לו יתרון בין אם טעה המוכר
והכל בפחות. וכן אם טענו במנין המעות שנמצאו חסרין או יתרים על
המנין שפסקו מוזרין לגמלם להבוע החסרון או היתרון. ואפי אם לא תבעו
היתרון אם הוא בכדי שהדעת טועה כגון לפי המנהג שנוהגין למנות ב ב
או ג ג או ד ד ומצא חשבון של ב ב או ג ג או ד ד יותר חייב להחזיר
דאיכא בחשבון. וכן אם מצא עשר תשעים ב ב או ג ג יותר איכא למיחש
טעה בעשיריות. אבל אם החשבון יוצא לפי המנהג שנוהגין למנות בו אין
צריך להחזיר דאיכא למיחש מתנה כוון ליתן לו או נזלו ומתביישי להודיעו
בין בתורת פרעון ואפי לא היה לו עסק עמו לגמלם איכא למיחש איטש

לאחר
יש בב

אחרינא גזליה מיבחל ואמ׳ ליה להאי כי אתי פלטא נבך אבבגע ליה בתשבון וכת׳
הלמ״מ אפי׳ אם קנו מידו שלא נשאר לו בידו כלום הוה ליה קטן בטעות
וחוזר׳ כת׳ הרא״ש פעמים שהמקח בטל וחוזר בו כל זמן
שלא השלים כיצד היה הנפטע שק מלא אגוזים ואמ׳ לו הא לך שק זה בדינר
ויש בו סאה של אגוזים והלך ומדדו ולא היה בו סאה הדי זה חוזר אע״פ
שרצה להשלים לו הסאה אבל אם היה לפעמו שק של אגוזים וזה יודע שאין
בו שיעור מלה וזה אומ׳ הנה לך סאה של אגוזים בדינר ונטלו ומדדו ו׳
ולא מצא בו מדה הרי זה קנה וישלים שהרי זה היה מכיר שלא היה ב׳
סאה ועל דעת שישלים לו נטלו׳ מכר חפץ לחבירו ומצא בו
מום שלא ידע בו הלוקח מתזירו אפי׳ אחר כמה ימים שזה הוא מקח טעות
והוא לא נשתמש במקח אחר שידע במום׳ אבל נשתמש בו שילע המום
הרי זה מחלט ואינו יכול להזור׳ אין מתשבין פחת המום אפי׳
מכר לו חפץ שוה ר׳ דינרים ומצא בו מום תמפחיתו באיסר מחזיר כ״ו
הכלי ואינו יכול לומ׳ אחזיר לך כשיעור פחת המום שיאמ׳ הלוקח נחפץ שלם
אני לוצה׳ וכן אם ירצה הלוקח לקחת פחת המום הכשות ביד המוכר לומ׳
או קח אותו כמו שהוא או קח מעותיך והחזר לי מקחי׳
שאלה לאו״ז הג״ש ז״ל׳ לאובן ושמעון היו באשבילה ויש לראובן בהמ
בקרטבה ושניהם מכילים הבתים והסכימו יחד שימכור ראובן לשמעון
הבתים בסכום ממון ועשו קנסות שלא יחזרו בהם לאחר ג׳ שעם נעשה
המכר ובין ההסכמה והמכר באו ב״מ לקרטבה וחנו בבתים ההם וקלקלו
בהם מקצת מקומות ועשנו כותלי הבית מתמת אש שהדליקו בבית ועקרו
מקצת לבני הבית והחלונות ורוצה שמעון לחזור בו כי נתקלקל קודם שנגמר
המקח והוא לא ידע והוי מקח טעות וראובן אומ׳ שדבר מועט הוא הקלקול
כנגד ערך הבתים שהוא יגלה מדמי המכל קלקול הבית על פי ערך שמאין׳
תשובה׳ רואה אני את דברי ראובן כי בית מכר ועליית עקא
בית אם אירע בו קלקול מום עובר הוא ובדמים שהוא מוכה לו יחזיר הבית
לקדמותו ואין כאן מקח טעות׳ כת׳ הלמ״מ כל שהסכימו עליו
בב׳ מדינה שהוא מום ומתזירין בו המקח מחזירין׳ וכל שהסכימו עליו
שאינו מום אין מתזירין עליו אלא אם כן פרט׳ שכל העשוי ונותן פחת על
מנהג המדינה הוא סומך׳ וכל הלוקח פחת אין דעתו אלא על דבר שלם בלא
מום׳ ואפי׳ אם פרט המוכר על מנת שאין אתה חוזר עלי בשום הרי זה חוזר
עד שיפרט המום במכרו וימחול הלוקח או עד שיאמ׳ לו כל מום שימצא

במקח זה שיפחות דמיו עד כך וכך קבלתי אותו שהמוכר צריך לידע הדבר
המחול ויפרש אותו וכו׳. וזהו נוטה לצד דברי שכתב שאין אדם מקנה
לחברו דבר שאין לו קצבה. ואני טרחתי למעלה שלדעת אלו הגאונים זלל
יכול להקנותו והוא שיכול למחול. המוכר פרה לחבר
ואמר יש בה מום פלוני ופלוני הנביים ובבלבם הזכיר מום שאינו שכיח ונמצא
בה אותו שאינו נכר ולא האחרים הרי זה מקח טעות כנון שאמר לו
פרה זו חיגרת עורת נשכית רבעית ונמצאת נשכית בלבד הרי זה
מקח טעות שיאמר הלוקח כשראיתי שאינה לא חיגרת ולא עורת אמרתי
כמו שאין בה אלו המומין כך אין בה מומין אחרים ואינו אומר אלא להשביח
דעתי. אבל אם יש בה המומין הנכרים בין כולן בין מקצתן ויש בה גם
המום שאינו נכר כגון שהיא עורת וחיגרת וגם נשכית או שהיא עורת
וחיגרת וגם רבעית אין זה מקח טעות דכמו שמחל על הנכר כך מחל
על שאינו נכר. היה בה מום אחד שהוא נכר והראהו לו ואמר יש בה מום
פלוני ומום פלוני שאינם נכרים ונמצאו בה אותם המומין שהזכיר
שאינם נכרין אין זה מקח טעות אפי׳ היו בה כל המומין שהזכיר
שהרי לא הטעהו שלא הזכיר אלא מומין שבה. המוכר עבד
או שפחה ונמצאו בהן מומין אין זה מקח טעות שאם הן בניין הרי ידע
ומחל. ואם אינן בניין כגון שומא וריח הפה אינו חוטש עליהן שהרי
אינן אלא למלאכה והרי הן לאויין למלאכתן. אבל אם נמצא בהן שרטין
רע או נבפה או שעמוס שהן דברים המעבטלין אותו ממלאכתו. וכן
אם נמצא בו צרעת או כיוצא בה שאלם קרן בו. נמצא למעים
מיוין או מוכתב למלכות הרי זה מום. נגב או קביוסטום אין זה מום.
ופי׳ לשי קביוסטום גוב נפשות. וכן כת׳ הרמב״ם. וימל לגוב נפשות
חשוב כמו מוכתב למלכות. ופי׳ קביוסטום מצחק בקוביא. וכן פי׳ רח״
ועיקר. המוכר פרה לחברו ומחטה ונמצאת טרפה. אם
ידוע שהיתה טרפה כשמכרה כגון שטבח בפני הכוסות והוגלד פי המכרה
שאין ידוע שיש לו ג׳ימים שטבח. אם קנאה תוך ג׳ הרי מקח טעות ונראי
להחזיר הדמים. לא קנאה תוך ג׳ או שקנאה תוך ג׳ ולא הוגלד פי המכרה
ההשתא הוי ספק אם נקב תוך ג׳ימים אם לאו עלו הלוקח להביא ראיה ואם
לאו יפסיד ונראין ליהן הדמים אפי׳ אם הם עדיין בידו. וכת׳ הרמב״ן ז״ל
שאר טרפות מחמת שירבא שבגוף המקח. והרי אפריס ובעל העיטור כתבו
דוקא טרפות מחמת נקב וכיוצא בו שאינו מענוי מבטל המקח משום

דלא אפיק אדעתיה לוקח לאתגויי. אבל טוכסות שמחמת פירכא לשכיח
רמי אינש אדעתיה ואיבעי ליה ללוקח לאתגויי וכיון דלא אתגי ואי מ
מחיל ולא הוי מקח טעות. ולהסכים את הלאוש זעונל.

וכתב הרמב"ם מכאן אתה למד שהמוכר דבר שהיה בו מום כשמכרו ועשה
בו הלוקח מום אחר קודם שיודע לו המום הראשון אם עשה דבר שדרכו
לעשות כעין זה ששתט הטרפה פטור. ואם שינה ועשה בו מום אחר קודם
שיודע לו המום מחזיר המקח לבעליו ומשלם דמי המום שעשה. כיצד
קנה בנך וקרעו לעשות ממנו חלוק ואחר כך נודע לו המום מחמת הקריעה
מחזיר לו הקרעים. תתרו ואחר כך נודע לו המום אם השביח נוטל
שבח התפירה מהמוכר. וכן כל כיוצא בזה. המוכר הקרקע לחבר[illegible]ו
ואכל פירותיו ואחר כך נראה בו מום אם רצה להחזיר הקרקע לבעליו
מחזיר כל הפירות שאכל. ואם היה חצר בו ולא בו צריך להעלות לו שכר
עבד. שאלה לאוש זעונל. ששאלת ראובן שמכר
לשמעון בבירות ואחר ג' ימים פתחן ומצאן מרוקבות רקבון גדול.

תשובה. יש לשאל לעשה הבירות בבלה זמן ראוי לרקבון ועיפוש
כזה לבוא בבירה. אם יאמר שהיה בבית המוכר נמצא שהיה המקח טעות
ואם הדבר ספק המוציא. ששאלת שמעון מקנה גדות שמן ולא
פתחן אלא סמך על המוכר שאמר לו שהוא טוב וכאשר פתחן מצאו עבור
שלא היה יכול למכרו אלא בזוחק וטוענן שמקח טעות היה ורוצה להחזיר
לו השמן אם הדין נותן בשבועתו שלא החליף השמן. תשובה.
אין שמעון נאמן בשבועתו להוציא ממון מיד ראובן אלא ישבע ראובן
המוכר שנתן לו שמן טוב כאשר התנה ליתן לו ואם לא ירצה ראובן
לישבע ישבע שמעון שהתנה ליתן לו שמן טוב ויקבל ושזה הוא השמן
שנתן לו ויחזיר לו השמן או ישומן כמה דמיו פחותין משמן טוב ויחזיר
לו הפחת. ואפי' אם שמעון יכול למכור השמן בלא הפסד זבנן וזבין תובא
איקרי. ועם כמה יערבנו לרמות העולם כיון שהתנה עמו שיתן לו שמן
טוב צריך לקיים תנאו. המוכר לחבירו דבר שיש בו מום
שאינו נראה ואבד המוכר מחמת אותו מום הרי זה מחזיר הדמים.
כיצד מכר לו שור שאין לו טוחנות ולא הכיר בו הלוקח ונתגו עם שאר
השוריים ולא ידע שלא אכל ומת. אם המוכר בעל הבית ומכיר בשורו
חייב להחזיר הדמים. ואם הוא פרסור שקונה ומוכר ואפשר שגם הוא
לא הכירו פטר הרמב"ם שישבע שלא ידע במום זה ויפטר מפני שהיה

לפוקח לבדוק השור ולהחזיקו קודם שימות והיה הפרסום מחזירו לבעלים הראשונים והואיל ולא עשה כן הפסיד לעצמו עכ"ל ואינו נראה כן מההוא עובדא דאפטרופא דיתמי דזבן תגרא ליתמי ומסריה לבקרא ולא הוה ליה ככי ושיע ומית ואפקינן שהמוכר חייב לשלם ליתמי אעפ"י שהיה פרסום שקונה ומוכר ואפשר שלא הכילן מפ' הטעה אותם ועריך לשלם וכן כתב הרא"ש ז"ל בתשובה המוכר כיצד לחברו ונמצאו מוזרות שאינן לאכילה אעפ"י שלא הטיל בהן המוכר הגי מקח טעות ואפי' אם הוא קיימא כן ונתיעה גם הוא בשביל זה אין לו להונות אחרים עכ"ל המוכר לחברו זרעונין גנה וזרעין ולא צמחו חייב באחריותן ודוק זרעונין בגה שאינן עומדין אלא לזריעה אבל שאר דברים לא מיבעיא בחטין שרובן לאכילה שאינו חייב באחריותן אלא אפי' זרעונין פשתן דרובן לזריעה זבני אינו חייב באחריותן שיכול לומר לאכילה מכרתים לך ומ"מ כתב הרמ"ה דוקא שכבר פרע המעות אז אין מוציאין מידו בשביל הלוב אבל אם הן עדיין ביד הלוקח כיון דרובא וחזקה מפיעין אין מוציאין מידו ואם פירש לזריעה אז חייב באחריותן אפי' בחטין והא דחייב באחריותן בזרעונה גנה דוקא כשאין דבר אחר לתלות במה שלא צמחו אבל אם יש דבר לתלות בו כגון ברד או דבר אחר תולין בו ואינו חייב באחריותו אבל כל זמן שאין דבר לתלות בו מסתמא הוא חייב באחריותו ומחזיר לו דמים אבל לא מה שטרח והוציא בזריעתו וכל למוכר מיהא מחזיר לו ואינו יכול לומר החזר לי זרעוני ואקח לך הדמים דאיהו דאפסיד אנפשיה דאיבעי ליה לאסוקי אדעתיה שיזרעם כיון דכולהו לזריעה קיימי וכתב הרמב"ם מכאן אתה למד שהלוקח מקח מחברו ומודיעו שמוליכו למדינה אחרת למכרן שם ואחר שהוליכו שם נמצא בו שום מום אינו יכול לומר החזר לי מקחי כאן אלא מחזיר לו הדמים והמוכר מיטפל להניחו או למכרו שם ואפי' אם נגנב או נאבד אחר שהודיעו הרי הוא ברשות המוכר אבל אם לא הודיעו שרוצה להוליכו שם והוליכו שם ונגנב או נשבר שם מום הרי הוא ברשות הלוקח עד שיחזיר המקח בעומדו למוכר

הלוקח מקח ונמצא בו מום ואבד או נגנב אחר כך הרי הוא ברשות לוקח ואם התניע ונפסד מחמת המום הרי הוא ברשות מוכר היה לו להודיעו ולא הודיעו הרי הוא ברשות לוקח וכתב הרמ"ה ואם המוכר ידע שהיה בו מום חייב אף בהוצאה שהוציא הלוקח להוליכו למקום פלוני משום דינא דגרמי ד"ה אבל אם לא היה המוכר מכיר במום אין ההוצאה שצריך להוציא עליו להביאו מעשה שנתגלה המום הוא על המוכר כיון שלצורך המוכר הוא ואין הלוקח

חייב אלא בטירחא בעלמא אבל הוצאה דהובלה אלוקח היא׳
המוכר שור לחבירו ונמצא נגחן אם אין להוכיח מהלוקח אם קטנו לרדייה או
לשחיטה כגון שהוא אדם שקונה לזה ולזה ונם אין ההוכחה בדמים כגון דאי
דאייקר בשוק ודם דמי רדייה אין אינו מקח טעות שיכול לומר לשחיטה
מכרתיו לך אעפ״ב דחובא לרדייה זכה לא אפי׳ בתר רובא להוציא מיד המוכר ׳
אבל אם עדיין המעות ביד הלוקח כה״ג לא מיבעיא אם רובא לרדייה
זכה דאיכא תרתי למפייע לחזקת הממון דאמרי׳ המוציא אלא אפי׳ כי הדדי
ניתנו חזקת ממונו עדיפא והמוציא׳ ואם הוא נברא דלא זכין אלא לרדייה
והמוכר מכירו הוי מקח טעות אפי׳ לא יהיב אלא דמי בשרא דהוי כאילו פירש
לרדייה ׳ ואי לא זכין אלא לשחיטה מסתמא לשחיטה קנאו ודיעה בשאר זכיה
לענין אונאה וביטול מקח ׳ ואי לא זכין לרדייה ולשחיטה ואיכא אוכחא בדמים
אי יהיב דמי רדייה ולאי לרדייה זכיה והוי מקח טעות ׳ ואי יהיב דמי ש׳
שחיטה ולאי לשחיטה זכיה ׳ ואעפ״ד דקיל כרבנן עליין הדמים כיולא הכא ב׳
צמר בקר שהדמים מכחישין את עיקר הלשון דעיקר לשון בני אדם קונין לעגל
בלא בקר צמר ׳ אבל הכא בין לרדייה בין לשחיטה נקרא שור לבני העולכין אחר
הודעת הדמים ׳

המוכר

לחבירו מין ממיני הפירות ונתן לו
מין אחר אין כאן
מכר ושהם חוזרים בהם ׳ כיצד
מכר לו חטים לבנות ונמצאו אדומות או איפכא אן מכר לו יין ונמצא חומץ או
איפכא ׳ או מכר לו עגיס של זית ונמצאו שקמה או איפכא ׳ אבל אם מכר לו חטים
יפות ונמצאו דעות לוקח חוזר בו ׳ אפי׳ לא נתאנה בפחות שמכרן לו בשווין יפלו
הכי חוזר שזה הוא מקח טעות ׳ שאומ׳ לא היה דעתי לקנות אלא יפות ׳ אין המוכר
חוזר בו אפי׳ אם הוקלו ׳ מכר לו דעות ונמצאו יפות מוכר חוזר בו אפי׳ מכרן לו
בשווין ולא לוקח אפי׳ אם הוזלו ׳ מכר לו דעות ונמצאו דעות יפות ונמצאו יפות
שאינם יפות שאין למעלה מהן ולא דעות שאין למטה מהן ויש במקח שונאה
עד שתהא אין אחד מהן יכול לחזור בו אלא קנה ומחזיר השונאה ׳

המוכר

בשר בבור לחבירו ונודע שמחטו ולא הגיהו למומחה מה שאכל
אכל ויחזיר לו הדמים והנשאר ביד הלוקח יקבר ויחזיר לו
הדמים ׳ וכן הדין במוכר בשר טרפה ונודע שהיא טרפה מה שאכל אכל ויחזיר לו
הדמים והנשאר יחזיר הבשר לטבח ויחזיר לו הדמים ׳ מכר הלוקח הטרפה לעיס
או השליכה לכלבים לא יפרע למוכר אלא דמי טרפה ומה שקבל ממנו המוכר יותר
מדמי טרפה צריך להחזיר ׳ וכה״ג וכן כל מוכר דבר שאסור
לאכול מן התורה אין הוא דינו בין שהוא בעלמו בין שהוא בכדת ׳ אבל אם הוא אסור

קטן

לגמול מדברי סופרים אם הפירות קיימים מחזיר הפירות ואם לאכלן יתן המוכר
מחזיר לו כלום . וכל אמורי השתא כתן מן התורה בין מדברי סופרים מחזיר הלמים
ואין בהם דין מכירה כלל . דבר תורה אין מקחו מקח ואין
ממכרו ממכר . וכל חכמים תקנו שמכין לו עשם וילמד ויודע
בטיב משא ומתן שממכרו ממכר במטלטלי וכל כך במקרקעי . ודינו כדין
הגדול אם טעה עד שתות הוי מחילה ושתות קנה ומחזיר אונאה וביתר משתות
בטל מקח . והלמ"ד כתב קטן עד י"ב שנה אין הקנאותיו כלום . ומכן י"ב שנה וילך
ממכרו ממכר אם ידע בטיב משא ומתן . ואת"ל הלא"ף ל"ך כתב בספרא הלשונות .
וכן כתב הלמ"ה שלא שחילק עד עשרה שתמיה בחזקת שאינו חריף ועדיך בריקה .
מכאן וילך שתמיה בחזקת חריף עד שיתברר שאינו חריף . ואת"ל הלא"ף ל"ך הי"ה
קומ שמכן . וילך כל שאינו שוטה ממכרו ממכר . בד"א שאין לו
אפטרופא . וכל אם יש לו אפטרופא אין ממכרו ממכר . ונטעמ שתקנו חכמים
שיהא ממכרו ממכר משום כדי חיין . ועל כן כתב רבי הלי שלא ימלוך לפחות כדי
חיין . ולפי דעתנו אנו רואין אם יש שם ממון הרבה שיניחו לו ממנו קצת שמחזיק
כדי שיתגדל במקח וממכר ואפ"ל שאינו צריך לכדי חיין . ולפי מראית עיני הדיין
עכ"ל . והלמ"ב כתב כיון דתקנו רבנן שיהא ממכרו ממכר לא פלוג בין מוכר
לכדי חיין ובין מוכר יותר מכדי חיין . ולזה הסכים את"ל הלא"ף ז"ל .

ומתנתו נמי הוי מתנה משא וילך ויודע בטיב משא ומתן בין
במתנה מרובה בין במתנה מועטת בין במתנת בריא בין במתנת שכ"ע .
ודוק במטלטלי אבל לא במקרקעי אפי' ניתנו לו במתנה או שקנאו לו אפטרופא
שלא ירשה מאביו אפי' הכי לא הוי מתנתו מתנה . וכת"ל הלא"ף ז"ל בתשובה
שאם יש שטר חוב מלבין שיכול ליתנו לאחר במסירה וכתיבה לבעלין ז"ל
חשיב כמטלטלי ויכול ליתנו לאחר במסירה וכתיבה . ופרח דמתנתו הוי
מתנה אפי' אם יש לו אפטרופא דבעלין מתנה אין חילוק בין אם יש לו אפטרופא
או לאו שהאפטרופא אינו רשאי ליתן משל יתומים כלום . כתב
הלמ"ב אין מקח קטן קיים במטלטלין אלא כשמשך או המשך . אבל אם נתן
מעות על המקח וחזר בו אינו מקבל מי שפרע . ואחרים שחזרו בהן עומדין
במי שפרע . וכן אם קנו מיד הקטן או השכיל מקום המטלטלין וחזר בו לא
קנה הלוקח שאין מודיאין מיד כלום שהקטן כשטר ואין העדים חותמין
אלא על שטר אדם גדול . וכן קטן שקנה מטלטלין מאחרים וקנה מידם או
שכר המקום מהם לא קנה עד שימשוך לפי שאינו זוכה בדברים שזוכין בהם הגדולים כמו שאין חצרו קונה לו מפני שנתרבה מדין שליחות ולא

מדין ידון. אבל קטנה שנתבגרת מידה קטנה מטלטלין מאחריס אם קנתה מידם אע
בשכירות מקום. ויראה לי שקטן שקנה קרקע ונתן למים והחזיק שתעמוד בידו
אעפ שאין ממכרו בקרקע דקטן כאילן אינו בפעמו חשוב וחכים לו שלא בפעמו
עכ. והלאבד השיב עליו. ובת שאם הקנה בקטן קנה. וכן אם קנה הוא בקטן קנה.
שהמקנה מקנה לו כל קנינו ואינו חוזר בו. אבל אם השכיר הוא מקום הפירות לקחנו
ממנו דשכירות כמכר הוא. ואם אחרים שכרו לו מקום הפירות זכה בשכירות מלחמן
דכשאמרו אין לו חצר לעשין מציאה לבד אמרו. עכ. ויראה מדברי אלאשע
זעגל דבמקרקעי אין מקחו מקח ואין ממכרן ממכר עד שהגביל. ומשהגביל
דהינו לכשהביא שתי שערות אחר שהיו לו יב שנה אם הוא חריף ופקח ויודע
בטיב משא ומתן אין דינו כגדול לכל דבר ומקחו מקח וממכרו ממכר בין
במקרקעי בין במטלטלי אפי באותם שירש מאבין. אבל אם אינו חריף
ופקח לידע בטיב משא ומתן אז לא הוי ממכרו ממכר בקרקע שיל ש
מאבין אעפ שאינו שוטה עד שיהא בן עשרים שנה שמעות ויביא שתי
שערות. ואפי אם הביאס תוך שנת עשרים עליין אינו יכול למכור. ומי
אם קנה קרקע מקחו מקח. ואם הוא בן עשרים ולא הביא ב שערות מדין
חשוב קטן ואינו יכול למכור עד שיהא בן יג שנה. בלאש בשלא היו לו סימני
סריס. אבל אם נולדו לו סימני סריס מיד כשהוא בן עשרים חשוב גדול ויכול
למכור. אבל אם קנה קרקע או ניתן לו במתנה יכול למכרו מיד לאחר שיביל
אפי אינו יודע בטיב משא ומתן לק שאינו שוטה. ואפי קרקע שירש יכול
ליתנו מיד לאחר שיגביל אפי אינו יודע בטיב משא ומתן לק שאינו שוטה.
ודב שאם כת לאפי בנכסים שקנה אינו יכול למכור לאחר שיגביל אלא אכ
יודע בטיב משא ומתן. ובנכסים שירש מאבין אפי יודע בטיב משא ומתן אינו יכול
למכור עד שיהא בן כ. ואלאשע זל לא הסכים לדברין אלא למביא הלאשונה.
כת הלמלה איכא מל זוק בנכסי אבין דשכיח עבדו רבנן תקנתא
שלא ימכור עד שיהא לו כ. ולא מנכסי שאר מורישין. וכת הוא שאין חילוק בין
נכסי אבין לשאר מורישין. וכן נעי אם נתנו לו אבין במתנת שמ שהיא כירושה
דינו כירושה. אבל אם נתנו לו במתנת בריא דינו כשאר נכסים שקנה או ניתנו
לו במתנה. וכת עוד אעפ דהילא שמכר קודם שנתברר שהוא גדול כגון קודם
כ ולא הביא ב שערות ולא נולדו בו סימני סריס ולאחר זמן הביא ב שערות
שעתה נתברר שעתה התחיל להגביל אין מכירתו כלום למפרע שעד עתה
קטן היה מל אם נתברר שהוא סריס כגון בן עשרים שלא הביא ב שערות ונולדו בו
סימני סריס בין הביא אחד כך ב שערות בין לא הביא אל עכרו רוב שנותיו ולא

הביא כ שערות אעפ שלא גדלו בן שמנה חדשים בין הביא אחר כך שתי
שערות בין לא הביא אינהי מילתא למפרע ממעי אמו. הילכך כל שקינו
הביא כ שערות קודם שמכר היה ממכרו ממכר עתה נמי שתברר
שהוא סריס הוי מכר למפרע. עכ. כת הלמ"ס פחות
כ שמכר בנכסי אביו חוזר ומוציא מיד הלוקח בין קודם כ בין אחר כ ומ"ש
ומוציא כל פירות שאכל. ואם הוציא הוצאות או נגעל ונרע שמין לו ומחזי
השאר. וכתה הודו רבותי. ואני אומר שאפי קטן שמכר קרקע בנכסי אביו
ונעשה בן כ ולא מיחה אינו יכול להחזיר כיון שלקח המעות ושתתש ה"ל
הלוקח בקרקע זן בפניו כשהוא בן כ ולא מיחה נתקיימה ביד הלוקח שהרי רצה
במכרו. מי שמכר בין בנכסיו בין בנכסי אביו ומת וב"ו
קרובים וערערו לומ שהיה קטן בשעת מכר ובקשו לבטלו אין שומעין להם
שחזקה אין העדים חותמין על השטר אלא אם כן יודעין שהמוכר
נעשה גדול. קטן שטוח מאחרים. כת הלמ"ס שחייב בשלש
כשהגדיל. והל"ל ונה כת שאינו חייב בשלש כשהגדיל שאם נפרעין ממנו
כשהגדיל יגבו ממנו בקטנותו. ואמ הלאש ז"ל חילק בדבר ואת"ל
יוע שלוה לצורך מזונותיו נפרעין ממנו אפי כשהוא קטן ומי דפעמוטות
מקחן מקח וממכרן ממכר במטלטלין משום כלי חיין. גם הלוואתו הלוואה
ונפרעין ממנו כלי שימצא מי שילוה לו בשעת לחקו. אבל אם אין יוע
שלוה לצורך מזונותיו אין מעשיו כלום ואין נפרעין ממנו לכשיגדיל.
החרש דינו כקטן שמעשיו קיימין במטלטלין וכיצד הוא
מוכר בזמיזה שלומן בארבעונתיו אבל לא בקפיצת פיו. וכת אמ הלאש
ז"ל ויראה מדברי רב שפס שאם בקפיצה הוא מוכר. ולא מסתבר לי.
אחד חרש בעור שאינו שומע ולא מדבר ואחד שהתחתש שאינו
מדבר ושומע דינן שוה. ובשניהן אין מעשיהן קיימין עד שיבדקו אותם
אם יש להם דעת כדרך שבודקין אותם לנישואין כמו שהתרשתי בספר אבן
העזר בהלכות נישואין: ויראה שהמדבר ואינו שומע דינו כפקח. ואין דעת
הלמ"ס כן שכת חרש שאינו מדבר או מדבר ואינו שומע מוכר ולוקח
בזמיזה במטלטלין ולא בקרקע. ואף במטלטלין לא יתקיימו מעשיו עד
שבודקין אותו ומתישבין בדבר. אלם שומע ואינו מדבר או שהתחתש
מקחו ומכרו ומתנתו קיימין בין במטלטלין בין בקרקע והוא שיבדק
כמו שבודקין לנישואין או שיכתוב בפתק ידו. עכ. הלי שהחמיר יותר
במדבר ואינו שומע. ואינו נראה כן. שאלה לאמ הלאש ז"ל

שטאלט מי שהוא חרש ונושא ונותן יפה ומבין כשמדברין עמו מקול
רם אעפ"י שדעתו אינה מיושבת כל כך אם יכול לעשות מחיצה או להיות מוכר
ומקדיש. תשובה. דע כי כל מקום שהקהילות חרש אעל שוטה וקטן
הי"ט שאינן מדבר ואינן שומע כלל וכך היה מפורש אמן. אבל זה ששומע
כשמדברים עמו בקול רם אינו חרש אלא שכבדו אזנו משמוע והרי כפקח לכל
דבריו. שוטה אין מעשיו קיימין בין במקרקעי בין במטלטלי.
כת הלומדים עריכין כל להעמיד אפוטרופא לשוטה כדרך שמעמידין לקטן.
מי שהוא עת שפוי ועת שוטה כגון הנכפים. בעת שהוא שפוי מעשיו
קיימים כשכל בן דעת. ובעת שהוא שוטה אין מעשיו קיימין. ועריכין העדים
לחקור הדבר היטב שמא בפוף עת שפותו או בתחלת שטותו עשה מרה
שעשה. שכור מוכחו ומוכרו ומתנותיו קיימין. ואם הניע לשפותו
שללוט והוא שעושה ואינו יודע מה עושה הרי הוא כשוטה ואין מעשיו
קיימים. כת הלומדים המוכר שמכר הקרקע או מטלטלין וכבה
בהן אחר לבוקה שלא מדעתו יד הלוקח על העליונה. ואם רצה לוקח אין
המוכר חוזר בו. לא רצה תחזור לבעליה. וכן העבד שקנה או מכר או נתן
מתנה או נהנו לו יד האדון על העליונה אם רצה לקיים מעשיו הרי אלו
קיימים לא רצה בטלו מעשיו. ובדברים בלבד הוא שמקיים האדם או
מבטל ואין צריך קנין כלום. ולין מכירת הבעל בנכסי אשתו ומכירת
האשה פרשת נאבן הערך. כל שמכרו או לקחו בנכסי
יתומים בין במקרקעי בין במטלטלי וכן האפוטרופא בין שמינוהו כל
או אבי היתומים מוקח ומוכרן ממוכר. אבל אין מתנתן מתנה.
ולא לצורך כל הדברים האמורין למעלה יתבאר בעזה בין האפוטרופין.
המוכר או קונה קנין בשבת ויום הכפורים אעפ"י שמכין
אותו על שעבר על דברי חכמים מעשיו קיימים.

נוי אנס שישראל מסור בידו להרוג ואנס הקרקע מידו אם שהתה רלב
בידו יב חדש ואחר כך קנאה ישלש אחר מתנו הרי זו
שלו אלא שצריך ליתן לבעליו השנים מתוך שנתן לנוי לפי שהגוי מוציל וניזק
ומוכר לו שוה לו כל לפי צריך ליתן לבעליו. ואלו הן אם ירצו הבעלים
יתנם לו במעות או הקרקע שוה. ואם אינו מאמינן לו וגם אין לו עדים בכלה
קנאה ישבע לו בכמה קנאה. ואם קנאה מהגוי תוך יב חדש אם ירצו הבעלים
צריך לו. וחוירה להם ויתן לו כמה שקנאה מהגוי. ואם ירצו ינחוהו בידו ויתן
לו שלש מתה שנתן לגוי. ואפי תוך יב חדש אם קנאה מהבעלים תחלה

ואחר כך קנאה מהבני מקחן קיים. אבל אם קנאה מהבני תחלה ואחר כך
מהבעלים מקחו בטל אפי' עשה בו שטר אלא אם קבל עליו אחריות או אם
הודה או שיש עדים שראו שקבל ממנו מעות. לקחה אחד
מהבני ושהתה בידו ג' שנים ואחר כך מכרה לאחר אין לבעלים על לוקח
שני כלום שטוענין לו לומר שהראשון קנאה מהבעלים ונתן להם שטר. והוא
אם לא שהתה ביד הראשון אלא יום אחד וביד לוקח שני ג' שנים. וכן אם
שהתה ביד הלוקח ג' שנים ומת והורישה לבנו טוענין ליורש.

לקח הבני מהבעלים קרקע בחובו ומכרה לאחר. כתב הלמ"מ אין הב'
הבעלים יכולים להוציא מיד הלוקח. בלא שהודו הבעלים שאמת טוענין /
הבני המוכר או שיעידו עדי ישראל שאמת טוענין הבני המוכר. ואלא הלמ"מ
דקדק כתב שמוציאו מיד הלוקח אפי' אם שהתה בידו יותר מי' חדש ונותן לו
מה שפרע בשבילו " בא הבני עליו בעקיפין ולקחה ממנו ולא היה
מסור בידו להדגן ומכרו לאחר. פי' שצריך להחזירו לבעלים בחנם ואפילו
שהתה בידו כמה שנים. ודבי' נשום כתב שאין צריך להחזירו בחנם אלא
שמין כמה היה רוצה ליתן לבני כדי שיחזירנו לו וכך יתן ללוקח. ואם יש
שופטים בארץ והיה אפשר לו להוציאו מיד הבני בלין ולא עשה אין ואמי
נתיאש וישאר ביד הלוקח ולא יתן לבעלים כלום. ונראה להפכים אלא הלמ"מ דקדק
וכתב אלא המ"מ דקדק בהשובה שאם הוציא עליו הלוקח להוציאה
מיד הבני עד כדי דמי הבית צריך הבעלים ליתן לו אם רוצה ליטלו מידו ואם
אין צריך ליתן לו. ותיר ממה שהוציא עליו כגון שאם היה הבני אהובו ונתנו לו
בזול אין הבעלים צריכין ליתן לו אלא כמו שנתן לבני אעפ"י שהוא לא היה יכול
להוציאו בכך מיד הבני. ואפי' אם נתנו הבני בחנם צריך להחזירו לבעלים ג"כ
בחנם. ועם בעודנו בבית הוי כיורד להנך שזה שלחברו שלא כרשות

המחזר

ובאו שיכול לומר טול עציך ואבנך " אחר דבר
לקטתו בין קרקע בין מטלטל ובא אחר וקשרו וקרא
רשע. וכתב להה"ג בשטירות אם רצה לשכור קרקע או מטלטל או להשכיר
שכרו ובא אחר וקדמו וקרא רשע. אבל אם בא לזכות בהפקר או לקבל
מתנה מאחר ובא אחר וקדמו אינו נקרא רשע שאינו דבר המצוי לו ממקום
אחר.

כותבין

שטר למוכר שמכר שדהו לפלוני אעפ"י שאין אותו
פלוני לפנינו. וכגון שמכירים. שאם לא כן איכא למיחש
שמצוה לכתוב על אחר שמכר שדהו לפלוני: אבל אם בא אחר לפנינו ובקש
שיכתבו לו שטר שקנה השדה מפלוני אין כותבין לו אלא מדעת פלוני. וכתב

הלמדן האי מילתא דפשיטא אלא מיירי שקנו מן המוכר שהקנה למלוה שלא
בפני הלוקח ובא הלוקח שיכתבו לו השטר אין כותבין לו דלא אמרי' סתם
קנין לכתיבה עומד אלא בפניו והלוקח נותן שכרו הסופר אפי' השדה רעה
והמוכר מוכרה מפני רעתה. ואף למוכר אין כותבין בלא לוקח אלא נש'
בשטרי אקנאתא שמיד לקח לן בדעין להקנות לן השדה. דאי לאו הכי איכא
למיחש שלמא כתל ליתנו לן בשמן ולא נתנו לן עד תשרי ואזל וזבנה לאחריני
ביני ובינ ואזל האי ומפיק שטרא שזמנו מעשן וטרף שלא כדין מאידך
לזבנה בהר נסן וזהו לשעת רב אפס. אבל לי' פסק לעדין בחזקתיון זכין
לן היכך אפי' בלא קנין כותבין לן שטר שאף אם כתב ליתן לן בשמן ולא
נתן לו עד תשרי זכה בו למתנה על מעשן ושפיר טריף מהאי דזבנה בהר
שמן. וכתב הר' יוסף הלוי הא דכותבין שטר למוכר היינו שמעיד'
על עצמו שכבר קבל מהלוקח שאין כאן חובה על הלוקח שיהא
צריך להיותן מדעתו. אבל אם לא העיד על עצמו שקבל המעות אין כו'
כותבין לן אלא מדעת הלוקח דשמא אינו רוצה לקבל אותן לקיחה. היכך אם
עמד העדים וכתבו שטר מכירה למוכר בלא קבול דמים כשיתבע אותו לדין
ליתן הדמים צריך להביא ראיה שהיתה מכירה זו מדעתו.
והרמ"ה כתב עוד אפי' אם העיד על עצמו שקבל המעות אם משמע מתוך
השטר שהמקח הוא מדעת שניהם אין כותבין שהן מעידין שהלוקח חפץ
במקח ופעמים לו ניחא ליה ללוקח בהכי לליפוק עלויה ללא ראית ליה מאי
לליתי ליה דילמא נדיס ליה האי הלא הפסד מאנפא אחריני. והרמב"ן
כתב שכותבין אפי' לא העיד המוכר על עצמו שקבל המעות שכתיבת
השטר אין מחייב הלוקח ליתן המעות שלא מדעתו. דכיון לכותבין שטר
למוכר אינם שאין לוקח עומד בפשיטא שיכול לומר שלא מדעתי נכתב השטר.
מפקבירא שאם העיד על עצמו שקבל הכסף מיד הלוקח וקנה בכסף או
בחזקה או בחליפין כותבין אפי' בלא שטרי הקנאה שאין שטר זה אלא
לראיה שהמוכר שלהו נעלים נובה מעבדים מטועבדים. ולקינוסא ליכא
למיחש שהרי נכסים שלו הם ומה שירצה יעשה בהם מהיום ואילך והינו
שטרי הודאות ולא שייך בהו קנין כלל. ואם לאחר שה'
שהקנה הקרקע ללוקח מיתה שלא לכתוב לו השטר דבר זה מבואר לקמן

מי שבא

בסימן רמ"ח. ואמ' אבל לי שטר שהיה לי על
שדה פלונית שקיבלו כותבין לו אחר
וכותבין בו שטרא דלן כתבינן ליה לא למיזבא ניה לא ממטלטלי ולא

ממקדקע לא ממשעבדי ולא מבני חרי אלא כי היכי דתיקו ארעא בידיך
וכתב ר"י דוקא מזמן ראשון אבל לא מזמן שני דאיכא למיחש שמא
אחר כך תזך ומכרה למוכר וינציא אחר כך שטר זה השני שזמנו אחר
המכירה שמכרה ויאמר הדרית ונבטית מינך דאגב דשטרי חוב המאוחרין
כשרים שטרי מכר המאוחרין פסולין שאם מכר לו בעסן וכתב לו הזמן
מתשרי יש לחוש שמא קודם שיגיע זמן תשרי יהיו לו מעות למוכר
ויחזור ויקנה הקרקע מהלוקח ועושה לו שטר מאותו זמן ואחר כך יוציא
הלוקח שטר שלו שזמנו מתשרי ויאמר חזרתי ולקחתיה ממך אחר
שמכרתיה לך. אלא יכתבו מזמן שלקח נקנין אפי' אם אחרו מלכתוב
זמן רב אחר הקנין אם זוכרים מזמן הקנין יכולין לכתוב מאותו הזמן.
ואם אינן נזכרין יכתבו מזמן הכתיבה.

מי שהוציא

שטר שטרלת על שלשה אחת בין שלו מכר בין
עלמותנה וזמנו שלזה אחר זמנו שלזה בטל אחרון את הראשון והמוכר
או הנותן נוטל הפירות עד זמן השטר השני. ואם אמר לזה מוכר או הנ'
הנותן בין זמן שטר הראשון לזמנו שלשני נ"ח גבה ממנו. ואם ישום
תוספת לשני לא בטל את הראשון וגבה התוספת מזמן השני ואת הקרקע
מזמן הראשון ואפי' אם לא כתב ואומיפית לך על מה שמכרתי או שנתתי לך
תחלה. ואם הראשון שלמוכר והשני שלמותנה אם נוכל ליפות
שכיון ליפות כתו במותנה מה שאין כן במכר כגון דינא דבר מצרא שנוהג
במכר ואין נוהג במותנה אין לא נתבטל הראשון. ונגד בשני שאם יבא בעל
המצר לסלקו יראה שטר המותנה ולא יוכל לסלקו. וצריך שלא יראה שטר
שלמוכר כשמראה שלמותנה שאם יראה שנהם הראשון קיים והשני
בטל כיון שלא נעשה אלא ליפוי כח. ואפי' אי לא שייך ביה יפוי כח דדינא
דבר מצרא כגון שהלקח או המוכר עצמם מצרעים רואים אם יש בו שום יפוי
כח אחר לשייך במותנה ואינו במכר כגון נעשין דרך לקל מוכר בעין נערה
מוכר ונותן בעין יפה נותן לא בטל אחרון את הראשון. ואם לאו בטל אחרון
את הראשון. וכן אם ראשון שלמותנה והשני שלמוכר שכיון ליפות כדרו
שאם יערפנה נ"ח ממנו שיחזור ענינו מה שאין כן במותנה ולא נתבטל
הראשון. ומכ"ש כתב אא"ז הרא"ש ז"ל שצריך שיראה שטר השני לבד
אם יבא נ"ח שאם יראה השנים ביחד אין לאחרון לגבות שלא כתבו אלא ליפוי כח
ולא נתבטל הראשון. והר"מ"ה כתב ודאי כשהראשון שלמוכר והשני שלמותנה
ואיתחזוק תנויהו בבי דינא בהא אמרי כיון שמוכח שלא כתב השני אלא ליפוי

כח לאמלוך בתר קמא ונתניא לאו כללם הוא ושייך ביה לישא לבר מצרא. אבל
אם הראשון מתנה והשני מכר דאמרי' משום יתוי כח דבה כתביה לא בטל
שט את הראשון ושיהם קיימים והוה ליה כמאן דאוסיף ליה דקלא שהרי
הוצרך לכתוב השט בשביל האחריות ואי בעי נהיי נבי ואי בעי בהני
נבי. ועכ. וטעמא דמסתבר הוא כי דשהראשון במכר לא שייך אחרון
מתנה במה שמכר כבר. לפי ניכר שלא נעשה אלא ליפוי כח אם ירצה
שיהם ביחד ואין האחרון כלום. אבל כשהראשון שלמתנה וכתב אחרי
שלמכר אין בו נפקותא למה הקילקע אלא שכותב לו אחריות על שאר נכסיו
והוי כתוספת דקל. שיעמדו על שלה

שני שטרות

אחת של מכר ואו מתנה ואין בהם
קנין אלא כתב לכל אחד שלי מכורה או נתונה לך וזמנן ביום אחד ואין
ידוע למי נמכר תחלה קל שודא דלייט שרואין לפי הענין שאם יראה לדיין
שלאחד אוהב יותר או כיוצא בו ואי לא מסתמא תחלה ויחזיקוהו
בקרקע. וכת"ה דלא אמרי' שודא דלייט אלא במקרקעי ובניין מעומחה.
ולי"ת דבמטלטלי נמי אמרי' שודא דלייט. ואי שטרי הקנאה הינהו שהקנה
להם בקנין ואין העדים לפנינו או שהם לפנינו ואין ערי שטר זה חתומין על
שטר זה. שאין יכול להתברר למי הקנה תחלה לייטינן בהו שודא. ואם
העדים לפנינו והחתומים על זה חתומים גם על זה לייטינן על פי עדותם.
כת"ה הרמ"ה הכי דלייטינן שודא כגון שמכר או נתן לשנים וידע
הממון מרשות המוכר או מרשות הנותן והוא ברשות אחד ממקבלי הא
המתנה או הלקוחות דכיון שהוא לאחד משניהם ואין לאחד זכות או ראיה
בו יותר מלחברו שנוכל לומ' אוקי ממונא אחזקיה הילכך לייטינן בהו שודא.
אבל היכא שהקנה ראובן כל נכסיו לשמעון וחזר שמעון בו ונים והקנה כל
נכסיו לראובן ואין אנו יודעין מי הוא האחרון שזכה בכל הנכסים לא
לייטינן בהו שודא אלא היכא שהפסק בין מקבלי המתנה שאין לאחד
מהם זכות בו יותר מלחברו. אבל היכא שהפסק בין הנותן למקבל וכל אחד
ואחד היה מוחזק בנכסין תחלה מוקמינן ליה לנכסיה דכל חד וחד ברשותיה
דהינו חזקתן הראשונה. והא במקרקעי. אבל מטלטלי ולא קיימי ברשותיה
לחד מינייהו. אבל אי קיימי ברשותיה לחד מינייהו מוקמינן להו בחזקתיה.

הלכות מתנה.

כדרך שנקנה המקח כך נקנית המתנה. כיצד נתן לו מטלטלין

לא קנה עד שיבא או יעשוך דבר שאין דרכו להבא או באחד מעשרה
הדברים שהמטלטלין נקנין בהן כל זמן שלא קנה כראוי יכול לחזור בו ממ
ממתנתו. וכן עבדים והקרקעות נקנין מיד המוכר בחזקה או בעשר כלי
שנקנין במכירה. וכיון שהחזיק בכל דבר ודבר כראוי אפי' בינו לבינו בלא
עדים קנה אם מודים זה לזה. אבל המוחל לחברו דבר שהיה חייב
לו אין צריך קנין אלא מיד כשמחל לו זכה הלה במה שבידו. וכת הלמב"ם וכן
הדין בנותן לחברו פקדון שהיה מופקד בידו קנה מיד בלא קנין. היה לו מגיה
ביד חברו ונתנו במעמד שלשתן קנה בלא קנין. ולמעלה בארתיו יפה.
כת הלמב"ם כשם שהמוכר צריך לפייס המוכר כך הנותן.
כיצד כותב הקרקע מנכסי נתונה לך או עבדתב לו כל נכסי קנויין לך חוץ מא
מאקצתן הואיל ולא פייס הדבר שנתן לו ואינו דבר ידוע לא קנה כלום ואינו
יכול לומר הנח לי פחות שבשבעים עד שיפייס לו המקום שנתן. אבל אם אמר לו
חלק כך וכך בשדה פלו הואיל ופייס השדה קנה אעפ שלא פייס החלק נועל
אותו מן הפחות שלאונתה שדה. עכ. ואני כתבתי למעלה שגם במכר
יכול להקנות דבר שאינו מפוים. ונם אינו מבין מה שחילק בין הקרקע מנכסי
ובין חלק משדה כיון שלא פייס החלק מאי שנא חלק שאינו מפוים משדה
ידוע או קרקע שאינו מפוים מכל נכסי. ועוד דהא אמרי' במנחות בית בביתי
אע מוכל לך נותן לו עלייה. אלמא שקנה אעפ שלא פייס אלא שנתן לו עלייה
משום דגלייעה. וכן השיב עליו הלאבד. הנותן מתנה לחברו
אינה מתנה אלא אלא יהיה דעת הנותן שתהיה ברשות המקבל לעשות בה
כל חפצו. בלא שנותנה לו פתם אלא שיכר מתוך מחשבתו שאינו מכוין ליתנה
לו שיעשה בה כל חפצו. אבל אם מפרש אפי אם נותנה לו עכ שלא ליתנה
לאחר או שלא למכרה או שלא להקדישה או אפי עכ שלא יעשה בה שום דבר
אלא דבר פלו היא מתנה לאותו הדבר שמפרש. והנותן מתנה
על מנת להחזיר בין מיד בין לזמן קצוב או כל ימי חיי הנותן או כל ימי חיי
המקבל היא מתנה עד הזמן הקצוב בין במטלטלי בין במקרקעי. ואוכל
הפילות עד אותו הזמן. בלא שמחזירה לנותן לזמן הקצוב אבל אם אינו
מחזירה נתבטלה המתנה. לפי הנותן שור לחברו ואמר לו עכ שהחזירהו
והקדישו והחזירו הלי זה קדוש שהרי קיים התנאי שהחזירו. אבל אם אמר
עכ שהחזירהו והקדישו והחזירו אינו קדוש שאם אתה אומר שהוא קדוש
לא קיים תנאו שצריך להחזירו בעצמו שיהא ראוי לו כיון שאמר לי וכיון ש
שלא קיים תנאו נתבטלה המתנה ואין כאן הקדש. וכן כל מתנה

שהיא על תנאי בין שהתנה הנותן בין שהתנה המקבל אין המתנה קיימת
אלא אם נתקיים התנאי. והוא שיהיה התנאי כפול והן קודם לגאו ותנאי
קודם למעשה ותנאי שאפשר לקיימו. שאם אינן כהלכתו אינן תנאי ואעפ
שיתבטל התנאי המתנה קיימת. אעפ שמשכם ומקנאת הנאופים כתבו
שאין צריך כל אלו אלא בתנאי של נתינ והקדושין הלכך שהביאין בבל תנאי.
וכן כתב הלאפס. ונמה הפכים אלא הלאשי ז"ל. שאלה נאו הלאפס
ז"ל. ראובן נתן מתנה לשני בני אדם וביבה לזה ומיעט לזה והיטיל
תנאי במתנתו עפ שלא יוכל אחד מהם למכור שום דבר עד שיהיה לבנין
עשרים שנה ועמד הבכול ומכר קודם שיהיה לבנין עשרים שנה.
השובה. יראה לי כיון שנתן להם אביהם בתנאי שלא ימכרו עד שיהיו בן
כ שנה זה שבכול הנאו נתבטלה מתנתו דבל כל האומ עפ כאומ מעשנו
לאמי ואם נתקיים התנאי המתנה קיימת מעשת נתינה ואם לא נתקיים
התנאי המתנה מעיקרה בטילה. לפי אותג שביטל התנאי נתבטלה מתנתו
מעיקרה ועשאה ביד אבין ואתרי מוות אבין ירשוה הוא ואחין הקטן.
ומתנת הקטן קיימת כי לא ביטל תנאו. ופ זכה בחצי מתנת אחין.
אמנם עליך לדקדק בלשון השטר אם נעשה בתנאי בני לאובן ובני ג
אעפ שפסק רב אפם דלא בעילם התנאי כפול בעפ משום דכל האומ עפ כמע
כמעשנו למי. הלי נחלקו עניו רת ולי. וראיותיהם נבוחים למעיין. ופ השפ
פי לא בעינן התנאי כפול בממון. ופ רבי שמשון פי לא בעינן תנאי כפול
אלא בעניות כגון קידושין וגיטין. הכל לחה רת וכל לאוק בממון בעינן תנאי
כפול. היבך יש לדקדק בשטר אם כתב בו התנאי כפול או כתן בפוק השטר
ונקיעא מיניה כחומר כל התנאים וקטנים העשויין כתקון חכמים. למו שרגילין
לכתוב בזמנינו בבל שטר שיש בו התנאי הלי התנאי קיים והמעשה בטל
כיון שעבר עליו תנאו ומכר וחזרה המתנה אצל אביהם וירשוהו שני האחים.
ואם לא נתפל התנאי התנאי בטל והמעשה קיים והשאר מתנתו בידן.
אעפ שכתב בשטר עפ שלא יוכל אחד מהם למכור ואין כתן עפ שלא
ימכור האי עפ שלא יוכל למכור כמו עפ שלא ימכור הוא. כמו לא תוכל
למכול בשעריך דעפ אתה צריך לפרש עפ שלא ימכור. ואם ימכור
מתנתו בטילה. ואינך יכול לפרש עפ שלא ימכור ואם ימכור יהא המקח
בטל והמתנה קיימת דדבר זה אין כח בידו להתנות שאם המתנה קיימת
יעשה בה מה שירצה. ששאלת אלמנה שנתנה את שלה לאחד
מבניה על תנאי אם לא ירצה בנה הקטן לבשיטבל בפשרה שעשו בין הבנים

שיהיה מתנה ונפטרה האלמנה ושאלו לבנה הקטן אם ירצה באותה
הפטרה ולא אבה ועתה בא אחיו הגדול בכח אותה המתנה ובאת לומר
שאינו מתנה משום דהוי אפמכתא שהלתה המתנה ברצון בנה הקטן
וכל לאי אפמכתא הוא ועוד כי נשנה ששאלו את בנה הקטן אם ירצה
בפטרה ולא אבה כבר נפטרה האלמנה ונמצא שעתה אל הקטין ואין
קטין לאחר מיתה · תשובה · יראה לי שאין כאן אפמכתא כלל
כי כל אפמכתא שבתלמוד זהו שאם נודר לחברו לעשות לו דבר זה ואם לא
יעשה שמדבל עליו להפסיד כך וכך · אבל בנדון זה שנתנה מתוונה לבנה
הגדול אם לא ירצה בנה הקטן בפטרה שעשו אין ענין אפמכתא כאן
כלל · ואם כן כל מתנה שיש בה תנאי יהיה אפמכתא · וכי מתנה שנתן משה
ליאובן ולבני ארץ סיחון ועוג היתה אפמכתא · לפיכך אם היה התנאי
כתוב ותנאי קודם למעשה והיו קולם בנין שאמרה אם לא ירצה
בנה הקטן בפטרה שאין תהיה מתנת הגדול קיימת ואם ירצה תהיה
המתנה בטלה אין התנאי קיים · ואם נתרצה בנה הקטן המתנה בטלה ·
או אם כתוב בשטר ותנאים הללו נעשו כדין תנאים המקויימים או כתוב
בו גם וכן ליאובן אין התנאי קיים · אבל אם אין כתוב בשטר אחד מן הדברים
הללו אין התנאי בטל והמעשה קיים · ומה שכתבת לבטל המתנה
משום לאין קטין לאחר מיתה אינו נראה לי כי נתנה המתנה עמ אם לא
יתרצה בנה הקטן בפטרה וקל כל האומר עמ כאומר מעכשיו דאמי · ואפי אם
לא נכתב בשטר עמ אלא אם לא ירצה בנה הקטן בפטרה אפי הכי הוי כלל
אמ לה מעכשיו · דכל כך יפי דאמ זמנו של שטר מוכיח עליו · הילכך כיון
שבשטר כתוב בו זמן הוי כאילו כתוב בו מהיום ואין כאן קטין לאחר מיתה ·

הנותן

מתנה מחמת אונס שאנסוהו ליתן אינה מתנה · וכל הלוי יונה
אפי אם קבל עליו אחריות נכסים בשטר אינה מתנה כיון שמ
שאנסוהו לכך · ואפי אינו מוסר מודעא אי ידעינן באונסיה אינה מתנה ·
לפי המוסר מודעא כתבינן לה אע לא ידעינן באונסיה שהלי אפי המודעא
שקר כיון שמבלה לשתו שאינו חפץ במתנה היא בטלה · והיכא דידעינן
באונסיה ומסר מודעא נבטלה לא מהני הביטול כיון דאנוס הוא אפי לא
מסר מודעא לא הוי מתנה · אבל אם מסר המודעא ולא ידעינן באונסיה ואחר
כך ביטלה מדעתו מהני הבטול כיון שמ הכירו באנסו · ולבך נהגו בטול מודעי
בלהתנה · וכל מתנה בין של נכרי בין של שמ יכיר שתהא גלויה
ומפורסמת · לא מיבעיא אם אמ לעליס תתחבאו וכתבו שאינה מתנה ואפי אם

תפש בה מפקיעין מיניה אלא אפי' אמ' סתם כתבו לה אינה כלום אלא אם כן אמ'
להם כתבוה בשוקא והתמוה בבירא וכיוצא בזה וכתב הלמ"ה ואם לא
כתבו העלים שאמ' להם כן והחזיק המקבל בקרקע מוציאין מידו אבל אם
נתן מעכשיו והחזיק בהם המקבל ונוענ[ין] בתורה במורה יהכי נהוג עלמא
לא מפקיעין מיניה לשפיקא הוא וכל היכא דקיימא במחזקת תקנס אבל אי"ת
הלאוש ז"ל כתב דמפקיעין מיניה כתב הלי' ונפק הלכי הא דמתנה
טמירתא לא קנא דוקא בלית בה קנין דלא מכוין לאקנויה ליה אלא בהך
שטרא אבל אקני ליה בקנין או בחזקה אפי' לא אמ' כתוב בשוקא כלל כיון שקנאן
לגמרי והשטר שמצוה לכתוב ינו[ן] נ[ו]ן לכתוב ופאי כתב לן אי לא אמ' להו הכי
ואיכא נמי למימ' דאפי' אי קנו מיניה כיון דסתם קנין לכתיבה עומד וכמאן דאמ'
כתבו דאמי' ואי לא אמ' להו כתובו בשוקא וכל כמאן דאמ' להו כתובו
ולא כתובו בשוקא לאו מגבינן מיניה וכן לענ"ד אי"ת הלאוש ז"ל
פת"ה ור' יונה אם לא צוה לכתוב בפרהסיא וצוה לחתמו בפרהסיא כשר שהרי
אפי' היה השטר כתו' ומצאו וחתמו ונתנו לו כשר אבל ראוי צריך לצוות על
החתימה שתהא בפרהסיא ואם צוה ליתנו בשדי מסירה בפרהסיא כשר אע"פ
שלא צוה כן על החתימה דקל[ל] עילי מסירה כדתי' וכן אם צוה על החתימה
שתהיה בפרהסיא אע"פ שלא צוה על המסירה המתנה קיימת שהרי יש לה
בילו[ע]ת שהוא נותן בנפש חפצה כת"ה הלאוש ז"ל נראל האידנא
דלא כתבינן בשטר מתנה כתבוה בשוקא והתמוה בבירא משום לעזי[ו]
למיכתב בכל שטר מתנה הכי היכך כשמצוה לכתוב שטר מתנה סתם
דעתו שיכתבוהו כמנהג הסופרים היכך הוי כאילו אמ' כתבוה בשוקא
והתמוה בבירא מתנה טמירתא לא חשיבא אפי' כמולעא
לבטל מתנה גלויה שאחריה כגון אם נתן שדה אחת במתנה טמירתא
או בסתם שלא אמ' כתבוה בשוקא וכו' ואחר כך נתן אותה שדה במתנה
גלויה השט קנה ולא אמרינן הלי' בלה לעתו במתנה ראשונה שאינו
חפץ בשניה אלא היכא דאיכא הוכחה בשניה כההוא דאיחל לקדושי
איתתא אמרה לי' אי כתבת לי כולהו עכמך מיקדישנא לך ואי לא לא
מיקדישנא לך אתא בריה בבא קמיה אמ' לעלים יכלו איטמור וכתבו
לה והדר כתבו לה כלה דאיכא הוכחה שאנוס הוא במתנה שניה
מהניא מתנה טמירתא שקדמה לה לבטלה אע"פ שאינה כלום מאי בלו
דעת הוא לבטל השניה כיון שהוא יודע שהיה אנוס ואע"פ שהיה אנוס
בשניה לא היתה מתבטלת אלא בשניל הראשונה שקדמה לה ופי' הלל

יגל

ומסתם הלוי דהיינו טעמא משום דאונסא דאתי מחמת גופיה הוא ואיבעי ליה
למיתב ליה דלא הוה אינש לכייס ליה מידי. אבל אונסא דאתי ליה
מאינש אחרינא אף בלא מודעא לא הוי מתנה. אבל לח"מ לא קנתה איתיה
לא משום מתנה קמיתא דלא חשיבא כלל כיון דטעמיה הואי אלא משום
דמוכחא מילתא דאנוס הוה ואפי' בלא מודעא לא קנה.

שט שטרי מתנה על שדה אחת בבת אחת או בזה אחר זה כתבתי למעלה

בסימן רמ"ז. **המזכה** לחבלו במתנה על ידי אחר כיון ד
שהחזיק הזוכה במטלטלי או בקרקע או שהגביהו
השטר לידו זכה המקבל. ואין הנותן יכול לחזור בו. ויד המקבל על העליונה
אם רוצה מקבל. ואם אינו רוצה אינו מקבל. בלא שאמר לו זכה במתנה זו
לפלוני. אבל אמר לו הולך לפלוני מנה זה שאני נותן לו לא הוי כזכי. ויכול
לחזור בו כל זמן שלא הגיע ליד המקבל. ואם המקבל עני אינו יכול לחזור
דאמירתו לגבוה כמסירתו להדיוט. ואפי' אם אמר לו זכה לפלוני אינו
קונה לו אלא אם הוא ברשותו. אבל אם אינו ברשותו לא. ומיהו אפי' אם
אינו ברשותו כשיבא לרשותו זוכה בשבילו אם לא יחזור בו הנותן קודם
לכן. ופרט להלכ אם אמר תן מנה זה לפלוני לא הוי כזכי במתנה. ויכול
לחזור בו כל זמן שלא יגיע לידו. והלמדכם כת דתן הוי כזכי. ועוד
הארכתי בזה למעלה בסימן קכ"ה. ועוד כתבתי שם אם אמר הולך
מנה לפלוני ומצא שמת המקבל. ואם היה הנותן בריא או שמר
אמר לעשות זכו בשדה זו לפלוני וכתבו לו שטר עליה והחזיקו
בשדה יכול המוכר לחזור בו ולמנוע אותם שלא יכתבו לו השטר אעפ
שהקנה לו השדה בקנין על ידם. אבל אם אמר זכו לו בשדה עמ שכתבו
השטר או עמ שתתנו לו ר' זוז יכול לחזור בו שלא יכתבו השטר
או שלא יתנו לו ר' זוז ותתבטל גב המתנה כיון שהיתה על תנאי ונת
ונתבטל התנאי אפי' אם כתבו לו השטר כל זמן שלא מסרוהו לידו דעמ
שתכתבוהו לו והתנוהו לידו קאמ. ויש דוקא כשהתנה על מנת שתכתבו
לו השטר. אבל אם אמר זכו לו בשדה עמ שתתנו לו ר' זוז אינו יכול לחזור
בו אלא אם יתנו לו ויזכה בשדה. ואין הלכה זו נזכר כת בפרק הראשונה.

ונזכו לו וכתבו לו השטר שחוזר בשטר כת דלת דוק
בשטר מתנה. אבל אם הוא בשטר מכר כשזכו לו בשדה כותבין לו
שטר בעל כרחו. ולי"ת דאפי' בשטר מכר נמי אין כותבין בלא דעת
המוכר אלא שהלוקח יכול לחזור בו ולומר לא קניתי אלא על דעת

שתכתוב לי שטר · ומי גם המוכר יכול לחזור בשטר אם יקבלנו הלוקח
בלא שטר · וכן דעת אלו הגאונים ז"ל · והלכה יונה חילק בין זיכה לו על
ידי אחר ובין זוכה בו בעצמו · שכתב אפילו שחוזר בכתיבת השטר אם
הוא מכר אינו יכול לחזור בו מהאחריות · ואפי' במתנה אם אמר שדה זו זו
נותן לך באחריות לך חזק ובקנה מתחייב באחריותו · וכמו שמתחייב
באחריותן על ידי שטר מתחייב נמי באחריות על ידי חזקה למיגבי מבני
חרי · אבל לכתוב לו השטר אינו מתחייב בחזקה דהוה ליה קנין דברים ·
וי"א דאפי' בכתיבת השטר נמי מתחייב כשמלחזיק הלוקח או המקבל
בעצמו · והא דאמרינן שחוזר בשטר הינו דוקא כשאומר לגבי זכה לפלוני ·
אבל כשאומר ללוקח או למקבל בעצמו זכה ואכתוב לך השטר אינו יכול
לחזור בו · שאלה לאלו הגאונים ז"ל · דאובן שקנו מידו שנתן למשכן
ביד במתנה והעדים עשו כתב זכירה על זה וחתמו עליו וכשבאו לכתוב
שטר מיחה דאובן הנותן שלא יכתבו השטר אם יוכל לעכב אם לאו ·
תשובה · יראה שיכול למחות דאע"ג דמתם קנין לכתיבה עומד
הכא סתמא דמסתמא ניחא ליה למקנה שיכתבו שטר לקונה · אבל אם מחה
לא כתבינן · ואי משום שכבר כתבו הזכירה פרשכם אפי' אם נתב שטר
בעור ונחתם יכול לחזור בו עד שלא בא ליד מקבל המתנה · ובמקומות
נוהגין שהעדים אומרי' למקנה בשעת הקנין לע שנכתוב השטר ולא הוכל
למחות בנו · ואפי' אם קנה מידו על השטר שאמ בפיהם אנו מקנה לכתוב
השטר ולא אוכל לחזור בי למחות בפומר מלכתבנו ובעדים מלחתמו עד"ין
יכול לחזור בו · דהאי קנין דברים בעלמא ואין קנין חל עליו · שאין כאן שעבוד
נכסים שיחול הקנין עליו · דבשטר מתנה אין משעבד לו נכסיו · ואפי' המקנה
לחבירו שיכתוב לו שטר על מכר ונמי קנין דברים הוא שכבר נשתעבדו לו
נכסיו משעת מכירה · הילכך אין תקנה · שיוכל לחזור בו עד שיבא השטר
ליד מקבל המתנה · עכ · וי"א שאם אמר כתבו וזכו לו בשטר
שמיד שכתבוהו זכו לו ואינו יכול לחזור בו · והלכה כת דאפי' הכי יכול
לחזור בו דבההיא שעתא אכתי ליתיה לשטרא בעולם ואין אדם מקנה
דבר שלא בא לעולם · והכי מסתבר · שאלת דאובן הנ"ל
שטר משכונא על חצר ידועה לשמעון ונלאה אמנו ובא שאול בנו של
שמעון והוציא שטר מתנה של נאה זקנתו שנתנה לו החצר קודם שיתן
שטר המשכונא של ראובן ושטר ראובן שטר מתנה זו לא בא ליד
שאול בחיי נאה זקנתו ולא זכה בו מעולם אלא היה מופקד ביד לוי ·

ונתנו לשאול אחר פטירתה ושאלו בלבוי היאך בא השטר ליד שאול ואמר
שטר זה לא נפקד אצלנו אלא לאה הפקידה כדך אחד אצל ישמעאלית
שפחתנו וכשנפטרה לאה לקח לוי אותו כדך מן הקופחה ונתנו לשמעון בני
שאול ולא עיין מה היה בו ואמר עוד לוי שמעולם לא צותה לאה לא מחייס
ולא בעת פטירתה שיתן השטר לעשו אדם ושאלו לשאול היאך בא לידו
שטר המתנה או מתי והשיב כי מן הכדך הנזכר שנתן לוי לשמעון לקחו
אחר פטירת זקנתו ושהיתה אומלת לו הזקנה שהחצל שלו וכתבת
שאין המתנה בלוס כיון שהודה שאול מקבל המתנה לפני בי שאחר
פטירת זקנתו בא השטר לידו ואין קיים לאחר מיתה תשובה
דע כיון שכתב בשטר שלאה נתנה החצר בקיים לשאול בן בנה אין צריך
שיניע השטר לידו או שיזכה לו בו אחד מחייס ואין שייך כאן לומר אין
שטר לאחר מיתה שהשטר אינו אלא לראיה בעלמא כי מעשת הקיים
כבר זכה שאול בחצר וזכין לאדם שלא בפניו ואי מעשה שהוחזר השטר
ליד הנותן בשביל זה לא נתבטלה המתנה דהא מילתא דרשבב
וחכמים היא רשבב אומר הנותן מתנה לחברו והחזיר לו השטר חזרה
מתנתו וחכמי אומר מתנתו קיימת והלכה כחכמים ועוד שטר זה אין
ידוע שהיה בשטות הכותבן אלא על פי שאול מקבל המתנה והנה גם הוא
אומר בטוענתו שאמרה לו לאה זקנתו בחייה שחצר זה שלו ואי שטר
שנמצא ביד הנותן אם אין ערי הקיים קיימין והיה טוען הנותן שעל
תנאי קנו מידו ולא נתקיים התנאי אפשר דהוה נאמן במגו דאי בעי הוה
קלייה לשטרא כל זמן שלא הוחזק בבד אבל הכא שאין השטר יוצא מיד
הנותן ואין ידוע שבא ליד המקבל אחרי מות הנותן אלא על פי דברי
המקבל וגם הוא טוען שזקנתו אמרה לו שנתנתו לו מחייס ולא היה
השטר אלא פקדון בידו מהימן לומר טענה זו במגו דאי בעי הוה אמר
מחייס בא לידן ואין אדם מכחישו בדבר שגם לוי לא היה יודע מה היה
בכדך שנתן לשמעון שאלת ראובן מת ונמצאו בשטותו
שטרות קשורים ביחד מקצתן יש לאחותו זכות בהן ומקצתן חובה כגון
שטר מתנה שנתנה לבעלה בקרקע שהיה לה ואחותו מתה קודם שמת
הוא וירשיה תובעין השטרות ואומר שאמסם הפקידה אצלו שטר
נדוניתה ושטרי המלקעות שהיו לה ואיכא למיתקוני בשטר
המתנה שנתנה לבעלה ונמצא קשור מאי נדון ביה מי אמרינן דילמא
תנאה הוה ביה ולא גמיר תנאה ליתיה למתנה או דילמא כיון דלא

אשתכח בדשורתה ואיכא בהדיה שטר מתנה אחריגא ליהיב לה בעלה קדקע
אחריגא המתנה קיימת ויהבינן ליה ליורשי הבעל. תשובה
ודאי שטר נדוניתה הינן כשאר שטרי חוב שעתן ליגבות בכל פנים. והינו
דתנן מציא שטר חוב ואינו יודע מה טיבו יהא מונח עד שיבא אליהו. ומפ
בגמרא זה שהיו השטרות כתב קשורים ביחד שטר קדקעותיה ודאי שלה הין.
ושטר נדוניתה יתן ליורשיה אגב שטר קדקעותיה כיון שהיה קשור
עמהם. שאנו תולין שכך התקידתם קשורים ביחד זה בזה. ומעשה זכ
שטר מתנה שנתנה לבעלה קדקע שלה אנו מחזיקין אותו שהיא התקידתו
דשמא היא צוותה לכתבו שהיה לו לבעל לעשות לה דבר אחד כגון
והיא צוותה לכתבו כדי שיהא מזומן בידה כשיבא הבעל לעשות הדבר
שהיה לו לעשות לה. אין מוכין למקבל אלא על ידי אחר
אלא אב הוא הזוכה גדול בן דעת. אבל חרש שוטה וקטן אין מוכין על
ידם. ואם יש בקטן דעת קלת שאם נותנין לו אגוז ונוטל ויאכלנו וידבר וזורק
זוכה לעצמו ואין זוכה לאחרים. וכן החרש זוכה לעצמו ואינו זוכה לאחרים.
אבל שוטה אין לו זכייה כלל ואפי לעצמו. והמזכה לחרש שוטה וקטן
אפי בן יומו על ידי אחר תיקח קנה. כת הלמ"ם אחד האיש
ואחד האשה יכולין למכות למקבל אפי אשת איש אפי עבד ואשה. אבל
גוי אינו זוכה הואיל ואינו רגיל לעשותם לעצמם כך אינו זוכה לישראל. וכשם
שאין ישראל נעשה שליח לגוי כך אינו זוכה לו. נתן המתנה בחצר
המוקבל קנה אפי שלא מדעתו שאינו שם. וכת הלמ"ם נלא בחצר המשתמרת
אבל אם אינה משתמרת אינו קונה עד שיהיה עומד בצדו ויאמר יזכה לי
חצרי. וכן לעת ערב שפים. אבל אינו הלאש זעגול כת דבמתנה קונה לו חצרו
אפי אינה משתמרת ואינו עומד אצלה. נתן המתנה בל
אמותיו קנה. ודוקא בפימטא או בצדי לה הקנו חכמים שיהו קונות ל אמות
שלאדם. אבל ברשות הרבים ובחצר חבירו לא. וקטנה יש לה תורת חצר
ותורת ל אמות שהרי קונים לה מה שיגיע לתוכם. אבל קטן אין לו תורת
חצר ותורת ל אמות. הזורק ארנקי לבית בפתח זה ויוצא דרך פתח
אחר ונתגו לבעל הבית במתנה וחזר בו בעודו בבית מיבעיא אי הוי למונח
ויזכה לו אויר ביתו או לא ויכול לחזור בו. ונא איפשיטא. לפיכך אם חזר בו
אין בעל הבית יכול להוציאו מידו. אבל אם התקידו ויזכה בו אחר בעודו
באויר מוציאין אותו מידו ונותנין אותו לבעל הבית. ודוקא אויר שאין מופו
גגות. אבל אם מופו בגגות כגון שעומד בבנין וזקוף לחצר ונתנו לבעל החצר

וחזר בו בעודו באויר כמונח לגמי ואינו יכול לחזור בו וזוכה בו בעל החצר

ירך **האומר** לשעם כתבו וחתמו ותנו לפלוני שטר מתנה שאני נותן
לו שלי אין יכולין לומר לאחרים לכתבו למיני נינהו ולא
מימסרי לשליח וכת הלומדים שאם אמר לשלשה שיאמרו לגדלים שיכתבו
ויחתמו בשטר מתנה ויתנוהו לפלוני אינו כלום ואם אמרו לגדלים וכתבו
וחתמו למקבל לא קנה והנוסחא הלבוד על דבריו וכל שכן אם חתמו הם
בעצמם והא אם אמר להם תנו אבל הלומדים כת שפא אמלו מתנה הרי היא
כנכט אלא באומר כתבו שאין יכול לעשות שליח אחר משום דמילי לא מימסרי
לשליח אבל באומר אמרו לגדלים לכתוב ולחתום בשטר לכלע במתנה והני

מפתבל **כתב בשטר** נתתי שדה פלוני לפלוני או שכת
נתתיה לו או הרי היא שלו באחד מאלו הל
לשונות שכתב ומסר לו השטר מנאה אבל אם כתב אתגנה לו ומסר לו
השטר לא קנה וכת הלומה אבל אם כת שדה פלוני תהא נתונה לו או
תהא שלו קנה אבל בדבולא לא קנה בחר מהנך לישנא אלא אכ קנו
מידו אבל אם אמר אתננה לו אפי אם קנו מידו לא קנה דהנין דבריס
בעלמ הוא ולא מיחייב לקיומיה בעל כיחיה ומי אם אמר אתנעה לו מ
מעכשיו נין בשטר נין בחנין קנה לאלתר דכיון שאמר מעכשיו אין זה
לשון הבטחה אלא נהאי שטרא או נהאי קנין מתנה ניה נופא לארעא

האומר נתתי שדה פלוני לפלוני והוא אומר לא נתת לי הובין זאר
דברי הנותן דאיכא למימר זיכה לו עכ יד אחר ואין בעל חוב של הנותן נזכה
מחנה כל זמן שיטאר ביד הנותן מחה לפרוע אבל אם לא נשאר בי
לפרוע לבעל חובו לא מהני הודאתו לחוב נבעל חובו כיון שבעל חוב הדם
והקרקע היה עד עתה בחזקתו ואם אומר נתתיה לו בידו והוא
אומר לא נתת לי הולאת בעל דין כך עדים למי והלי היא שנגותן ואם
המקבל מת ובנו אומר שפא נתנה לאבינו לא תנתן לא כחה ולא לחה אלא
תנתן ליד שטיע עד שיתבדר הדבר ודוק כשהבן אומר אני הייתי במעמד
שאתה אומר שנתת לאבי וראיתי שפא נתתו לו ואפי הכי משלשין ולא
אמרי הודאת בעל כך עדים לאמר כיון שהבן לא מבל השטר בידו אלא אומר
על קבלת אבינו שראה שלא קבל ואיכא למימר שמא טעה ונסבור שלא קבל
וקבל אבל אם לא היה במעמד הינו כמו נתתי שדה לפלוני והוא אומר
לא נתתו לי לחיישי שמא זיכה לו עכ יד אחר כת הלומה
מקבל שטעון שדה זו שתחת ילי אינה מתנה בילי אן שומר אני עליה

וכיוצא בזה או בטלה היתה מעיקרא שלא הקבילה אלא על כרחי באונס
או בטעות או כיוצא בזה לכולי קיימין ונשבע שבועת היסת ותחזור לבעלים
טעם הנותן שומר אתה עליה או שלא מדעתי היה או בזוכה היאך בירר
נשבע המקבל שבועת היסת ונפטר עכ"ל ואיני מבין מה ענין שבועה
לכאן כשטוענן המקבל שאינה מתנה ימתלק ממנה ויחזור
שאלה לאא"ז יעקב נתן לראובן בנו קרקע במתנה מע"מ
מעכשו ואחר זמן ירד יעקב מנכסיו ובעיי מראובן שיחזיר לו שטר
המתנה וכן עשה וגם עכשו מבקש שיחזור אחר כך נתענטר יעקב
ובקש לראובן מאביו שיחזור ויעשה לו שטר מתנה כבתחלה ולא רצה
יעקב או ער ראובן על הבית ואמ"ש שלא יצא מתחת ידו בחזרת שטר
המתנה ובמחילה שעשה לו תשובה הלין עם ראובן שיעשה
לו מתנה בחזרת השטר ולא במתחילה ואם יעקב מודה בכל הדברים לפני
ב"ד יחזיקו ב"ד הקרקע ביד ראובן ואם כופר ואומ' שלא נתן לראובן
מעולם אם עדי המתנה קיימין ומעידין על המתנה הרי הבית של
ראובן ואם אין עדים ישבע יעקב שלא נתן לראובן מקבל
מתנה שאמ' לאחר שבאה לידו מתנה זו מבוטלת היא היא תבוטל אי
אפשי בה אינו כלום אלא שלו היא ואפ' יש לו בה נאבה ממנה אבל אם
אמ' בטלה היא אינה מתנה לכולי קיימין אפי' אם קבלה הוא בעצמו ז"ל
שהרי מודה שהיתה בטלה מעיקרא ומעולם לא כוון לזכות בה והואיל
בעל דין כך עדים למי וחזרה לנותן וכתב הלאבל דוקא שאינו חב
לאחרים אבל אם חב לאחרים כגון שיש לו בעל חוב שיש לו לגבות ממנה
אינו נאמן ורש"י פי' שהוא נאמן אפי' יש לו בה וטעמ' דמילתא כיון שלא
היתה בחזקתו על עתה וכן לעת"א הלאבל עכ"ל כת"מ
דכשאומ' אי אפשי בה לאחר שנאמה לידו הויא הפקר וכל הקודם זוכה
בה זכה ולש"י חלק דבמבוטלין כיון שהם בידו ואומ' אי אפשי בהם
הויא הפקר אבל קרקע שאינו בידו לא הוי אי אפשי בו לעשות הפקר
אלא רוצה לבטל המתנה ואינו יכול כיון שכבר הקבלה וכן כת"א
הלאבל ז"ל הכותב נכסיו או נותן במתנה לבנו וא"ל
המקבל מיד אי אפשי בה לא קנה וחזרה ליד הנותן אבל שתק תחלה
ואחר כך אמ' אי אפשי בה אם הנותן בריא לא זכה עד שיגיע לידו
השטר וכיון שאומ' אי אפשי בהם קודם שהגיע לידו חזר לנותן ואם
הנותן שמ' לבניו ככתובין וכמפורשין למו ומיד כשכתבם לו והוא שתק

זכה וכשחזר ואמר אי אפשי בהס וכל הקודם בהס זכה אם הס מעלטלין ואס
הא קרקע לא יצא מתחת ידו בשביל זה ואס זיכה לו על יד אחר נפעל ושתק
ואחר כך אמר אי אפשי בהס כתב הלמ"ב שהוא ספק לפי אס קדם אחר וזכה
בהס בעצמו אין מועילין מידו לשמא המקבל זכה בה וכיון שאמר אינ
רוצה בה הרי הקילה וזקה שקדם בה זכה ואין מועילין מידו ואס חזר ו
הבעלים הראשונים ותפסה מיד זה שזכה בה אין מועילין מידו לשמא המ
המקבל הוכיח סופו על תחלתו וברשות הבעלים הראשונים קיימא עכ

ומלבדי אא"ז ז"ל ירא שזכה בה המקבל **אעפ** שהנותן נותן
בפתס אנו הוכרין אחר אומד לעתו כיצד מי שהלך בנו למדינת

הים ושמע שמת וכתב כל נכסיו לאחרים ואחר כך בא בנו אין מתנתו מתנר
שאנו אומדין לעתו שאילו היה יודע שבנו קיים לא היה כותבם לאחרים וכת
הלמ"ה והה"ר יריא שכת כל נכסיו לאחרים מחמת שהיה צריך לברוח מפני בעלי
חובים או מפני אויבין ואחר כך עשה פשרה עם בעלי חובין ואויבין או שמתו לפ
נתברר שלא כת מתנה זו אלא מחמת כן הואיל ונלחה השעה מפני והרי הוא
צריך לנכסיו בגולה מתנתו ודומה לשמ שכת כל נכסיו מחמת שהוא מוכר
למות ואס עומד מחליו חוזר בו ה"ה בבריא כיוצא בזה להה"ר דמי שמעו
שמת בנו וכתב נכסיו לאחרים וכן אירעי בבריא והלמ"ב פי לא אירעי אלא
בשמ אבל בריא אפי בא בנו מתנתו קיימת דכיון דשביק נפשיה ויהי
לאחריט לבריה נמי שביק וכן הכותב כל נכסיו לאחד מבניו לא
שמא בריא ולא שמא שכיב מרע לא קנה שלא נתכוון אלא לעשותו אפוטרופא
על שאר הבנים כלי שיכבדוהו אפי קטן המועט לגרסה בלא שכתבם לו
בשטר מתנה אבל אס כתבם לו בשטר ילושה קנה אס הוא שמ ודוקא לכותב
לכן בין הבנים אבל כותב כל נכסיו לבתו בין שיש לו בנים בין שאין לו בנים
אלא בנות הוי מתנה וכן אס כתב לאח בין האחים או לאחד מעשיר ירשין קנה
לדעת רב אלפס אבל לדעת אא"ז ז"ל בת בין בין הבנים בין בין הבנות
לא קנתה וכן כת הלמ"ה וכת ענוד וכן בין הבנות היכא דחזיאן למיישקל
מזוני וכת כל נכסיו לבנו אע"ג דמשמעתין לא משמע אי קט אי לא קט מסתבא
אע"ג דקט לא מפקינן לבנות מזוני דידהו כת הר' יונה איכא
מאן לימא הא דאמרי' בכותב נכסיו לבנו שלא נעשאו אלא אפוטרופא דוקא
שלא כתב לו בקנין אבל אס כתב לו בקנין קנה כיון שייפה כחו בקנין וכותב
דוק ק"ל ונראה למיירי במייפה את כחו לאמ תגו כל נכסי לפלוני ולא כתוב
ואפי הכי לא קנה ואס אמ כתבו ותנו לו כל נכסי ואינו מייפה את כחו אפי

אפטרופא לא עשאו שהרי זה בא לעשותו אפטרופא כלך המפה וחייט שמא לא נמר לעשותו אפטרופא אלא בעשר ואין עשר לאחר מיתה ואפילו האריך בלשון כלך עופיא בעגרי ילך ויחזיק ויזכה במתנה אפי' הכי לא עשאו אפטרופא דכל יפוי כח שכתב לא הוי אלא כי היכי דלי שתמענן מיליה טפי. ומי אם פרש בעשר שמקנה לו המפה ולא בתורת אפטרופסות או שפרש בעשר ויהא רשאי למכור ולתת מתנה לאחרים קנה. עב.

ואם כתב כל נכסיי לבנו ולאחר האחר קנה החצי ובנו הוי אפטרופא בחצי. לא מיבעיא אם כתב החצי לאחר תחלה והשאר לבנו דלהוי אפטרופא דבשעה שכתב לבנו הוי כל נכסיו. אלא אפי' כתב לבנו ולאחר בבת אחת חשבינן ליה כאלו כתב כל נכסיי לבנו כיון שלא שייר כלום בנכסים אחר מתנה בנו. ודוקא בכותב כל נכסיי לבנו ולפלוני. אבל אם כתב חצי נכסי לבנו וחצי נכסי לפלוני מדהוה ליה למכתב כל נכסי לבנו ולפלוני ולא עשה כן אלא הקדים לבנו במתנתו לבנו נמי הוי מתנה דהוה ליה כנותן לבנו המוקדמת תחלה והשאר לאחר. ואם כתב שלישי נכסי לבנו והשלישי לאחר הוי כלאחר כל נכסיי לבנו ולאחר אעפ"י שהחלים לבנו תחלה משום דלא הוה מצי למכתב כל נכסי לבנו ולפלוני דלא הוה משמע חצי לבנו וחצי לפלוני.

ואם כתב כל נכסיי לשנים בענין שיהיה הס אפטרופין. ואם כתב חצי נכסי לבנו פלוני וחצי נכסי לבנו פלוני הראשון הוי מתנה והשני אפטרופא על החצי לכל הפחות. ואפי' הראשון נמי שנתן לו חצי הנכסים יש לו חלק בחצי האחר כאחד מן האמורין. והכותב נכסיי לאשתי ובני הוי ליטא כבותב לשנים בענין. וכותב לאשתו ובנו. כתב הלי ישעיה ותניא הניין אפטרופסין. ואלא הלאש זעגל כתב לאשתו הוי מתנה ובנו אפטרופא. וכן כתב הלמלה. ודוקא בכותב כל נכסיי. אבל אם שייר כלשהוא בין קרקע בין מעלגלין הויא מתנה. בין דשמעו שמת בנו ובתב לאחרים בין בבותב נכסיי לכן בין הכותב נכסיי לאשתי לא עשאה אלא אפטרופיא. והכותב נכסיי לבנו לכתב לאשתו הקדש כלשהוא אבדה כתובתה. והכותב נכסיי לאשתו ויצא עליו שטר חוב מוקדם אבדה כתובתה.

ושטר מברחת ושמ שאמל תגוגל אשתי כאחד מהבנים בבל אלנ א/ אלי בהב אומלנא. ובארתים היגוב בספב אבן העזר. כתב הלמגדש כל הנותנים כל נכסיהם כשתבגל המתנה ויחזרו כל הנכסים לבעליהם הקדמונים אין מקבל המתנה מחזיר הפירות שיאכל שאפי' הנותן מתנה בפירוש עכ"ל להחזיר לזמן הקצוב אוכל הפירות עד הזמן הקצוב.

השולח

חפצים שיתגנם לבני ביתו ולא פרט איך יחלקם. אם יש
לו בנים ושוחים ובנות נשואות יתנו לבלותיהן ולא לבניהם
ואם אין הבנות נשואות אז דעתו שיהנו הבנות ויחלקו בין הבנים והבנות
בכל אחד הראוי לו. וכתב הלמ"ה ואם יש בין הבנים הראויים לבנים ולבנות
יתנו אותו לבנים. נ"ב. בלא בריא אבל שמא שאמר נכסי לבני אין הבנות
בכלל אפי' אין לו אלא בן אחד אין הבנות בכלל אע"פ שאמר בני בנים
וכן אין בן הבן בכלל אע"פ שאמר לבנים. וכתב הלמ"ה ומי אי לית ביה
אלא בר בריא ולאי אבר בריא קאמר. שאלה לאו הואיל זנגל.

ראובן חלק נכסיו מחמת מיתה והיה לו בת ואחר שנתן מה שרצה כתב
והשאר יחלקו שתי אחיותיו ויתומי אחותי. ויתומי אחותו יש להם זכיות
ונקבות. תשובה. נ"ל דבכלל יתומי אחותו יש זכיות ונקבות קטנים
וגדולים. שלא מצינו חילוק בהלמוד בשום יתומים שיצאו גדולים
מכלל יתומים אלא שיש מקומות שתקנו חכמים תקנה לא מייכא בגדולים
וכן נמי זכיות ונקבות בכלל כיון למתנה נתן להם. אע"ג דאמרי בירושלמי
מי שאמר נכסי לבני הבנות בכלל ואם בשעת מיתה אין בנותיו בכלל. היינו
דוקא היכא דאמר בני אין הבנות בכלל אלא לבחיין אנן אלמדין דעתו שאלם
חפץ בכבוד בנותיו שתהיינה מלוכשות בכבוד כלי שיהיה להן הפצין. אבל
לאחד מיתה יש לבנות קצבה שלהן עישור נכסי. אבל הכא דאמר ליתמי א'
אחותי אין להוציא בנות נשואות מכלל יתומים. הנותן מתנה
לחבירו או שכתב לו נכסיו ואמר לך ולבני פלוני הוא גוטל החצי ובני פלוני
החצי אע"פ שהם רבים. וכן הדין אם הנפרעין מרובין והנכללין מועטין ר
נוטלין הנפרעין מחצה. ואף אם יניע לאחד מן הנפרעין פחות מלאחד
מן הנכללין. כגון שאמר נכסי לפלוני ולפלוני ולפלוני ולבני ראובן ולא היו
לראובן אלא שני בנים. הנותן מתנה לחבירו או שכתב לו
נכסיו ואמר לו ואחריך לפלוני ואחריו יהיו לפלוני. מת
ראשון קנה שני. מת שני אחר מות ראשון קנה שלישי. וכגון שאין הראשון
ראוי לילדון. אבל אם הוא ראוי לירשו מן התורה שוב אין יכול להפקיע ירושה
לאויבתא והוא ליורשיו אחריו. ואם מת שני בחיי ראשון ישארו נכסים
ליורשי ראשון שלא זכה בשלישי אלא מכח שני וכיון שלא בא ליד שני אי
אפשר לו בשלישי לזכות שהרי כל זמן שהוא בירושת הראשון הכל שלו עד
ופרי שהרי יכול למכרם דאחריך לפלוני לאו כאומר מעכשיו דאמרי וכאילו
אומר כל ימי חייך יהיו לך גוף ופרי. ואם תשאיר דבר אחריך יהיה לפלוני. לפי

אין לשטר אפי׳ מה שמייר לראשון ואפי׳ היו בהם עבדים והוציאן לחירות שעשה
באימור אפי׳ הכי מעשיו קיימין ואפי׳ היה בהן כלים ועשאן תכליכין למרת
אבל אם נתן הראשון לאחר במתנת שמ לאקנה שאין מתנת שמ קונה אלא
לאחר מיתה וכשימות יקדום השטר לכתובת וכתב הלמלכי בלא שמכר הראשון
או נתן לאחרים אבל אם מכר הראשון או נתן לאחד מיורשיו לא עשה ולא
כלום ואיני מבין מה חילוק יש בין אחר ליורש כיון שמוכר או נותן כל
מתנה גמורה וכתב עוד היה חוב על הראשון או כתובת אשה ובא לגבות ליתפ
מעבדים אבל אעפ שהראשון קיים אין בל מעבדין אותם מעלף נכסים אל
אלא מהפירות בלבד: מת הראשון ובא בעל חובו ואשתו לגבות מעבדים אבל
אין מעבדין מהן כלום אפי׳ עשאן אפוטיקי או שייחלן לאשתו בכתובתה אין
גובין מעבדים אלו כלום אלא הלי הם שלשטר עכ׳ והר מאיר מרוטנבורק
לא כתב כן שכתב בתשובה לאובן שנתן קרקע לבנו והתנה שאם ימות בנו
בלא זרע תשוב המתנה לבעליו ומת בלא זרע ורצו להפקיע מאותו קרקע
שעבוד כתובת אלמנתו וכתב הוא שהאלמנה עכה ממנו ואלא הראש ז״ל
הביא דברי הר מאיר בתשובותיו והפליס לכבדיו ונתן בהם טעם משום
לכתובה חל שעבודה מחיים וקלמה לאחרים והויא כשאר לוקח מן
הראשון שמקחו קיים״ כתב הר יונה נאן מטעם לאמ ליה ואחליך לפלוני
דלילוי משמע מה שתשייר אחליך אם לא מכרת אלא משום לגבסי לך לשון
מתנה גמורה משמע והדק אם אמ גבסי לפלני ואם מת לפלני ומי אם אמ
גבסי לך לי שעם ואחליך לפלוני ומכר הראשון השטר מוציא מיד הלקוחות
דכיון שלא נתנן לו כל מי חיין לאו למתנה גמורה נתכוון ואם אמ גבסי לך
ואחליך מהיום לפלוני ומכר הראשון השטר מוציא מיד הלקוחות: וכן אם
מת שטר בחיי ראשון וחזרו ליורשי שטר ואם הם שלשה ואמ לראשון ואחליך
מהיום לפלוני ואחליו מהיום לפלוני כתב הלמלה שראשון ושטר לא קנו אלא
פירות ושלשי קנה הנוף מהיום ומילי לאחר מיתת השטר והוא שבאו של שטר
תחלה הילכך אם מת שטר בחיי לראשון יחזרו ליורשי נותן אעג
דקיימא לן היכא לאמ ליה ואחליך מעבדינן לפלני שאין לשטר אלא מה שמי
ראשון אמור לן לראשון למכור הנוף אלא אוכל הפירות עד שימות ויזכה
השני ואם עבד ומכר מכרו קיים כלמביעית והמשיאו ענה למכור אוליתן
נקרא רשע בלא שאמ ואחליך לפלוני אבל אם אמ ואחליך יחזור לי ומכר
הראשון ונתן מעמין בטלין ואם אמ ואחליך ליורשי והיה לו בת ומתה בר״
המקבל והשלה זרע זרעה עומד בחזקתה ליטול כשימות המקבל אבל אם

אין לה זרע אין שאר יורשיה כגון אחי אביה או בני אחי אביה ועומדין נגד במקומה ליטול וכן בנגד הבת אינו עומד במקומה אחרי מות המקבל להוי ליה לאוי ואין הבעל יורש בראוי אבל אם אמר נכסי לפלוני ואחרין מעבדין טוקצי ומתה בחיי המקבל בעלה עומד במקומה ליטול אחרי מות המקבל דכיון דאמר לה מעבדין הוה ליה כמוחזק ואם אמר לאשה שניה או פנויה נכסי לך ואחריך לפלוני זה באתי בדין העזר שאלה ראיה הלואש ז"ל ראובן שנתן מתנות לבניו לפלוני כך ולפלוני כך והתנה אם ימות אחד מהם בלא זרע יפול חלקו לאחיו ולאחיותיו ונתן שטרות מה מחלקן לניפו ועתה קם ראובן אחיו לבטל המתנה שנתן שמעון לניפו כי איש בעת לשמעון ראויה המתנה ליפול עליו אחרי מות שמעון תשובה נראה לי שהמתנה טובה היא להוה ליה כנכסי לך ואחריך לפלוני דקיימ לן אין לשון אלא מה שתייר ראשון שאלת ראובן נתן לשמעון נגלי בניו בית במתנה והתנה בעלמא המתנה שאם ימות לוי או ישא אשה נתיי ראובן אביו שתחזור המתנה שלו ממנו והתניה לאחיו שמעון מעבדין אם ימות לוי או ישא נתיי ראובן אביו אחר כך נתן שמעון לבני אחיו כל זכות שהיה לו באותו בית מעבדין ונגנפם ואחר כך מת שמעון הנותן נתיי לוי ואחר נשא לוי נתיי ראובן אביו ובא לוי לזכות בבית מכח מתנה שנתן לו שמעון אחיו ונגנפ שאם היה חי עליין היה זוכה בבד הבית בכח התנאי שהגביל אליבו במתנה ועכשיו שמת אינו יולש זכותו בכח המתנה שנתן לו וראובן אביו אומר אני יש לי לילש את בני והמתנה שנתן אינה כלום שעיין לא נאות לידן תשובה הלין נעם לוי כיון שנתן לראובן לשמעון בנו הבית מעבדין אם ימות לוי או ישא נתיי אביו ואותו זכות שהיה לו בו נתן לבני ועתה שנשא לוי אם היה שמעון חי היה זוכה בו לוי יזכה בו מכח המתנה שנתן לו שמעון אבין שאנו חושבים כאילו היה הבית בירושת שמעון בשעה שכתב לו לבני כיון שאינו כתב לו מעבדין שאלת ראובן נתן חלר בביתו לשמעון ולאשתו וכתב בשטר שיתקימו שמעון ואשתו בחייהם ובבני שבחצר עם שאר בני החצר מעבדין לנגנפם ונתפקפק מפני שכתב בשטר מעבדין ולנגנפם אם יירשו בניו זכותו אחרי מותו תשובה זה יכול להתגבר בשטר ומפי הגראה מדהזכיר אשת שמעון בא למעט בניהם אחריהם

בריא או שמא שאמר אני נותן לפלוני מעלמלי כל כלי ביתו בכלל חוץ מחיבוי ושערי וכהמותן והלולה ראוי שאר מיני מתולות אינן בכלל כיון דלא נעבילי למיתמוטי נהו בביתא ואינן נתפין עד שיפרוש כל מטלטלי

אמ כל מעלמו אז נתן הכל · ועבדים מיבעיא אס הס בכלל ולא איפטיטא ·
וכת הלמה שפא הקנה · ולב שפס כת שקנה · וכן כת אלא הלאוס זל · וקנה גס
רחים העליונה אבל לא התחתונה · ואס אמ כל למיטלטל קנה גס התחתונה ·
ואס אמ נכסי נפקיע קנה הכל המעלטלין והקרקעות והעבדים
והבנלים ובהמה חיה ועוף ואפי תכשיטין · אבל ספר תורה מיבעיא ולא
איפטיטא · לפיכך אס תפס אין מוציאין מידו · והלמה חילק בין ספר תורה
לשאר ספרים שבשאר ספרים כתב שתס בכלל · שאלה לאוס
הלאוס זעלך · ראובן נתן לדינה אשתו כל נכסיו במתנת בריא מטלטלי
אבל מקרקעי ולא עייל ליולדין אלא חמשה זהובים והיה לראובן בביתו
שטרי חובות ובאו לדין ליורשין אס השטרות בכלל · תשובה ·
ולאי שטרי בכלל נכסי הס · מי הלמ בשמ שאין צריך קנין שבכתובין לפי
כתובים וכמסורים לאמן והוי כבלייא שכתב שטר על השטרות נבל
יפוי כשון שלשטר כזין קני לך איהו וכל שעבודיה ופס באנו מאמר השטרות
ליד המקבל · אבל בריא שאינו יכול להקנות שטר אלא בכתיבה ומסירה
אלמ שהקנה לה השטרות בקנין כיון שלא היה מסירה לא קנתה · אלמ
שרשפס פסק שאין שטר צריך כשיבא לבו החולקים עלין דשפס לה הלה
כלס פוסקי לאין אוחזות נקנות אלא בכתיבה ומסירה ושיכתוב לו קנלך
איהו וכל שעבודיה · וכיון לאיכא פלוגתא לא מפקינן ממונא ומוקמינן
ליה בחזקת יורשי ראובן · ואלמ שפסק רב אפס שנקנין אבל הקרקע היכו
דוקא כשהקנה לו בקנין אבל ואמ קני לך איהו וכל שעבודיה הילכך לא
קנתה · אלמ שהיא בבית והקנה לה כל נכסין ויש כאן כתיבה וחצרה שהוא
למו מסירה לא קנתה השטרות כיון דלא כתב לה קני לך איהו וכל שעבודיה
לאית ניה · ומלה שמתפקת אס השטרות שליורשין או שלהפקר דכיון
שלא נתן להס אלא ה יהובים סילקס מכל נכסין והרי הס שלהפקר וכל
הקודם בהס זכה · הא מיתמא דפשיטא שלא היה בלעתו להפקילס אלא
מילק היורשים מהס אדעתא דהכי שתקנס האשה · ואס לא קנאתס נשאנו
בחזקתס וקנאום היורשים · **הנותן** מתנה לחברו ותלזר בו הרי זה
מחוסר אמונה · בלא במתנה מוענות אבל במתנה מרונה
לא · שהרי לא ממכה דעת המקבל שיתגנה לו על שיקנה לו בקנין או ב
באחד מהדברים שהמתנה נקנית בהן · אפור ליתן מתנת חנם
לגוי · אבל מותר ליתן לגוי בשביל שהרי מצוה להחיותו · הנותן מתנה לעבד
או לאמה קנה האדון והבעל · האדון קונה גס הנוף והבעל אינו קונה אלא

הפילות אבל הנוף של האשה כשהתאלמן או התגרש · וזה באריתי היטב
באבן העזר · הכותב כל נכסיו לעבדו קנה עצמו בן חורין · וכן
באריתי בספר ירדה דעה · מדת חסידות · שלא לקבל מתנה ממשוס אדם
אלא לכבוד בשם יתברך שיתן לו לי מחסורו שלו ושוא מתנות יחיה ·

בראשית שמתנה עריכה קנין או אחד מדרכי ההקנאות נמתנת
בריא · אבל נמתנת שמ אינה עריכה כלום · שחכמים תקנו
שלבדי שמ ככתובים וכמסורי למו · ובין אם כתב או אמ נכסי לפלוני ומת
קנה למפרע מעת נתינה אפי בלא קנין · ואם יעמוד חוזר אפי אם היתה
בקנין ואין צריך לחזור בפירוש כשיעמוד ונגמ חוזרש כי אלא מיד כשיעמוד
תתבטל המתנה אפי אינו אומ כלום · והמ שנתרפא נמרי · אבל אם לא
נתרפא נמרי אלא ניתק מחולי זה לחולי אחר · אם מחמת חולי ראשון מת
מתנתו מתנה · וכת רב אפס הא למתנתו מתנתו מתנה ואין צריך אומר
הינו דאלא עמד על משעתו לשון בין חולי לחולי · אבל אם עמד בין חולי
לחולי והלך על משעתו לשון אומרים אותו על פי רופאים אם מחמת חולי
הראשון מת מתנתו מתנה ואם לאו אין מתנתו מתנה · ואם הלך בשוק בלא
משענת אין צריך אומר ובעלה מתנתו · וכן כת הלמכס · בלא
בנותן מתנה · אבל אם הודה על כל נכסיו שהם שלפלוני לא הוי כנותן
ונקנאם זה שהודה שהם שלו · ואפי אם יעמוד אינו חוזר · ואם הקדיש כל
נכסיו או הפקירם או נתנם לאחרים ענייס מיבעיא אי הוי ליה כמו נותן
וחוזר בו אם יעמוד או לא · ולא איפשיטא · וכת הלמכס כיון דלא איפשיטא
חוזר בו דנכסי בחזקת נותן קיימי · ואלא הלאש זצוק כת כיון דלא איפשיטא
אין מבטלין הקדש והפקר · והחילוק שחילק שהלי ז"ל אינו באין לבטל מעשיו מכח
אומדנא ואין מבטלין מעשיו אלא היכא דבריר לן האומדנא ·
ואם מכר כל נכסיו ונעלם ורוצה לחזור אם המעות בעין יכול לחזור שיש
הוכחא שעל דעת כן מכרן ועל כן הניעו המעות · ואם הנייאם אינו יכול
לחזור בו · בלא בנותן כל נכסיו אבל אם שייר שלא נתן כלם אז הוי כמתנת
בריא ואינה נקנית אלא בקנין · ואפי אם מת צריך קנין · ואפי אם נעמוד איני
חוזר · וכמה הוא השיור שיעשה אותו כמתנת בריא · כת רב אפס
אפי כל שהוא בין בקרקע בין במטלטלין · וכן כת הלמכס · ואלא הלאש זצוק
כת כל זמן שלא שייר כדי פרנסתו הוי כדין מתנת שמ · ונעשה כמתנת
שמ שחוזר בו כשיעמוד בבולה משום דאמרינן דעתיה מחמת דאנס
מיתה לא יהיב אינש כל מאי דאית ליה ומת בנעני · ומיון שמשום דאנס

מיתה הוא נותן תקנו חכמים שאינה צריכה קנין כדי שלא תטרוף לעתו אם
יראה שאין מקיימין דבריו. ומטעם זה נמי אם עמד חוזר שלא היה לעתו
אלא אם ימות. אבל נשתעבד ליתיה להאי טעמא. הילכך כל זמן שאינו
משייר כלי פרנסתו איתיה להאי טעמא. ויש לה לין מהגת שמ. וכת אא
הלאש זצוק"ל וז"ל שיעור פרנסתו אם הוא עובד אדמה משייר קרקע
כלי פרנסת בע ביתו. ואם הוא מתפרנס בחמורה או ברבית משייר כלי שיוכל
להתפרנס מן הריוח עכ"ל. וכן דעת בעל העיטור דבשינן משייר כלי פרנסתו
אלא שנסתפק בשיעורן. וכת דאיכא למימר כלי פרנסתו ל"ב חדש כראמרינן
גבי נכסים המלוכים. וכל ב' ימים הראשונים יש לו לין מהגת
שמ. מכאן ואילך יש לו לין מצוה מחמת מיתה. בלא שלא קפץ עליו החולי
אבל אם קפץ עליו החולי אפי' תוך ג' ימים כל צוואתו פחמא מחמת מיתה היא.
נשון הלמלכם. הסומא או הפיסח או הגידם או החוטש בריאתו הלי
הוא כבריא לכל דבריו במקחו ובממכרו ובמתנו. אבל החולה שהשש כרון
וכשל מחמת חולי עד שאינו יכול להלך על רגליו בשוק והלי הוא נופל על
המטה נקרא שמ. ואא הלאש זצוק"ל כת כסברא הראשונה. ואם
נשתתק ואינו יכול לדבר ורמז ליתן מתנה בודקין אותו כמו שבודקין לנטין
כמו שפרשתי באבן העזר. ואם הוא בדעתו מתנתו מתנה. ואם לאו אין
מתנתו מתנה. ונפסק כת לה שאין מתנתו מתנה אעפ שמדבר. וכן פרשי
אבל השכם ולי פרשו שמתנתו מתנה. וכן היא מסקנת אא הלאש זצוק"ל.
בלא שמתנת שמ ויש בה שיור אינה נקנית אלא בקנין ואם
עמד אינו חוזר כשנתן סתם ולא פירש מחמת מיתה. אבל אם פירש
מחמת מיתה או אפי' לא פירש אלא שנראה מתוך דברין שנותן מחמת
מיתה כגון שמתאונן וכיוצא בזה אפי' אם יש בה שיור נקנית באמירה
בלא קנין לבשי מעות. ואם יעמוד חוזר אפי' אם יש בה קנין. ודבי שמעא בן
חתני פילם כי מי שמאציל מיתה הוא העדיא מצוה מחמת מיתה הא
לאו הכי לא. ובעל העיטור כת מסוכן שחלה קשה וניכר שצוואתו מחמת
מיתה אעפ שלא הזכיר מיתה לינו כמצוה מחמת מיתה. וב' ימים הראשונים
הוא נקרא שמ. ואם הוא מזכיר מיתה אפי' בב' ימים הראשונים נקרא מצוה
מחמת מיתה. וזהו כדעת אא הלאש זצוק"ל. כת רב אפם לינץ
בקולר ומפרש וינץ בשייריא כלם ליעם בצוואתם כמצוה מחמת מיתה.
ואא הלאש זצוק"ל כת מסתברי' טעמיהו דבני מערבא ביוצא בקולר ומסוכן
אבל לא בשפעם ויוצא בשייריא. כת הלמלכם הא למתנת שמ

במקנת

במקצת בעיא קנין וכשנותן הכל אין צריך קנין הינו בפתקי. אבל אם נתן
מקצת נכסיו בפירוש במתנת שכ שאינו קונה אלא לאחר מיתה אין צריך
קנין ואם עומד חוזר. ואם לא עמד קונה זה המקצת. ואף אם יש בה קנין
אינו קונה אלא במיפה את כחו. וכן אם כתב כל נכסיו ומפרש שנותן
הכל מעכשיו ומקנה לו מחייב הוא כשאר מתנת בריא שאם הניע השטר
ליד המקבל או שהניה מיד הנותן קנה הכל ואין יכול לחזור בו. עכ.

אעפ שנתן שכ כל נכסיו הילוכין לגו חשבינן ליה כמתנת
בריא וצריכה קנין. ולפיכך אינו חוזר אם יעמוד משום דחיישי שמא יש
לו עוד נכסים שאין ידועין לגו. ולא חשבינן ליה מתנת שכ בכולה אלא אם
כן מוחזק לגו שאין לו עוד נכסים אחרים. ופי' הלי"ם שמוחזק בעדות
גמורה שאין לו יותר. ולי' פי שאין צריך עדות אלא בחזקה בעלמא סגי. אכ
באומ כל נכסי. ופי' לשכם שאומ את נותן כל נכסי לפלוני להשתא ליכא
למיחש למילי שהרי נותן לו כל נכסיו בכל מקום שהם. ולח פי שאין צריך
לפרש שיתן לו כל נכסיו אלא אומ כל נכסי ואלו הן. ואנו מאמינין לו שאין לו
יותר. וכן פי' לי. אין חילוק במתנת שכ בכולה בין אם נתן לאח
או לעשרה כאחד. לפי שכ שחילק כל נכסיו לעשרה או לשנים. אם לא הפסיק
בין אחד לחברו אלא חילק זה לפלוני וזה לפלוני ומת קנו כלם אפי' בלא קנין.
עמד חוזר בכולה אפי' בקנין. לכולה חזא מתנה היא בלא קנין. ואם הפסיק
בין אחד לחברו דהשתא הויא כל חדא מתנה בפני עצמה לפיכך כל הראשונים
חוץ מן האחרון יש להם לין מתנת שכ במקצת שצריכה קנין אפי' אם מת
ולפי' אם עמד אינו חוזר. ואם אין בהם קנין לא יקנו אפי' אם ימות. והאחרון
הוא מתנת שכ בכולה והניה אם מת אפי' בלא קנין ולפי' אם יעמוד חוזר.

שכ שנתן כל נכסיו וחזר במקצת מסתמא חזר בכל. לפי'
אם נתן כל נכסיו לאחד וחזר ונתן מקצתן לשני הראשון לא קנה אפי' אם
ימות שהרי חזר בו. ושני יש לו לין מתנת שכ במקצת שהלי שייר לו מה
שחזר בו מן הראשון המותר שלא נתן לשני. לפי' אם יש בה קנין קנה אפי' אם
לא מת. ואם אין בה קנין אפי' אם מת אינו קונה. נתן מקצתן לראשון בקנין
והמותר לשני. ראשון קונה אפי' לא מת. ושני הוא מתנת שכ בכולה. ואם
מת קונה אפי' בלא קנין. עמד לא קנה אפי' בקנין. שכ שנתן
כל נכסיו לקטן שחוזר אפי' כתב לו שטר ומסרו לידו יכול לחזור בו. אבל
אם מסרו ליד ולקח עוד בקנין פשכם שאינו יכול לחזור בו. אבל לי' פי'
כת לו שטר ומסרו לידו ונם לקח לו בקנין אפי' הכי יכול לחזור בו. וכן נמי

אם כתב לו שטר ומסרו לידן וזיכה לו המתנה על יד אחר כגון אם הם
מטלטלין נתנן ליד אחר שיזכה בהן למקבל ואם הוא קרקע ואפי' לאחר
לך חזק ואני לעשות אפי' הכי יכול לחזור בו אם אין בן קנין כל זמן שלא הגיעה
המתנה ליד המקבל. וכן היא מפקנת אא"ה הלי"ש זלל. לפי אם שעשה הוציאו
כל אחד שטרו אפי' אם כתב השטר ומסרו וזיכה לזה על יד אחר וכתב ומסר
וזיכה לזה השני הוה שהרי חזר בו מהראשון. ודוק במיפה כחו דשני כל
כלקמן. דאי לאו הכי לא קנה דאין שטר לאחד מיתה. וכתב המגיד דהה
במתנת שכ"ג במקדש. וכא נהיל דמתנת שכ"ג במקדש דינו כמתנת בריא
לכל דבר ואינו יכול לחזור בו. אבל אם כתב לו שטר ומסרו לידו ונם זיכה
לו המתנה על יד אחר ונקח בקנין ודאי קנה ואינו יכול לחזור בו בין לפי
לעצמו בין לאחר בין בכולה בין בחלקתה. וכתב הלי"ה למצוה מלחמת
מיתה נמי. ם לו ליה כותב כל נכסיו שאם זיכה לו ונם קנה מידו אינו יכול
לחזור בו אם עמד. ומי הוא בפתם מצוה מלחמת מיתה כגון דאמר ו דקא
מייתי. אבל אם פירש בהדיא שמלחמת מיתה הוא נותן אפי' אם הקנה
בכל מיני הקנאות הוא חוזר. שכ"ג שפת כל נכסיו לעבדו
ועמד חוזר בנכסים ואינו חוזר בעבד לפי שיצא עליו קול שכן חולין הוא.
שאלה לאא"ה הלי"ש זלל. ראובן ואשתו שהתנו ביניהן שאם
ימות בחייה שיירשנו אחיו שני שלישי המעות והיא תטול שליש. ונכתב
ונחתם והניע השטר ליד האחין וחלה ראובן ועמה ליתן משני שלישי הש
המעות נם לאחרים ומת ובאים אחיו לבטל הצוואה ואומרי שזכו הם בשני
שלישי המעות בקנין שהקנה להם ובא השטר לידם בחייו ולא היה לו כח למשכ
חלקם וליתן לאחרים כי כבר קדמו הם לזכות בשני שלישי המעות אחר
מותו. תשובה. לא זכו האחין בחייו של ראובן כלום כי לא זיכה
להן בחייו כלום אלא התנאי היה עם האשה שלא תטול כתובתה אלא שליש
נכסיו ושני שלישים ישארו ליורשיו. ומה שצוה ליתן לאחרים קיים.
מתנת שכ"ג בכולה לא בעיא קנין כדפרישית. ואם יש בה קנין לא שנא
כתב לו שטר ופירש בו הקנין לא שנא נתן לו על פה בלא קנה ולא קנה אפי' אם
מת. ואפי' מעכר לו השטר מחיים לא קנה. דשמא לא נמר להקנות לו אלא
בקנין ואין קנין לאחר מיתה. וכתב הלי"ה דהה מצוה מלחמת מיתה וקנין
הוי לינא הכי שהקנין מגרע כחו. ואם פירש שלא הקנה אלא ליפות כחו כנון
שכתב וקנינא מיניה מוסף על מתנתא לא קנה. ומי הא דאמרי' אפי' הניב
השטר ליד המקבל אינו קונה אלא במיפה את כחו היינו שאין השטר כותב

בלשון ערוכה אבל בלשון מתנה שכתוב בו שלי נתונה לך ומסר השטר לידו
לאו הוי מסירת השטר כמו הכא דלקוחין בשטר והוי כמו מתנת שמ
שיש בה קנין שצריכה יפתי כה אבל אם השטר כתוב בלשון ערוכה כדרך
שמצוה אבל ביתו שאין אינו עומד אלא לראיה אם הגיע ליד המקבל מחייב
קנה דאיכא למימר שהיה דעתו שתתחייב ערוכתו במסירת השטר לידו ולא
אמרי שמא לא נמר להקנותו אלא בשטר לק שלא מסר השטר לידו מחייב
גם בכאן כתב הלמב"ם דמתנת שמ במקצת שיש בה קנין אינה קונה אלא
במשיכה את כחו ולא נהיר דבמקצת הוי כמתנת בריא לכל דבר
ואם כתב ליאחד והקנה לו ולאחר וכתב גם בשט והקנה לו כתב הלי מרי
מרדעבורך שהשט קונה אף בלא יפתי כה ואפי אם לא יגיע השטר לידו
מחייב דלא תלינן למימר דהאי קנין דשט לבדועי אתא אלא תלינן למימר כיון
שכתב והקנה לראשון היה סבור שאם יפחות בשט ממנה שעשה לראשון שלא יקנה
ולהכי הקנה לו ולא לאחר הקנין על לאחר מיתה ולפי זה אם כתב ומסר וזיכה
לזה וכתב ומסר וזיכה בשט שט קונה אף בלא יפתי כה דקנין דשט לאו לבדועי
אתא דקסבר שלא יקנה אם יפחית לו מן הראשון וכן אם צוה השמ
שיכתבו שטר למקבל עם הנתינה אין כותבין ונותנין ומפרש פין אם אמ כתבו
ותנו לו או תנו וכתבו לו מת קודם שנכתב השטר לא יכתבו ויתנו שמא לא
נמר להקנות לו אלא בשטר ואין שטר לאחר מיתה אלא אם כן מיפה כחו בכתב
כגון שאומ תנו אף כתבו לו וכת הלאבל אם לא יפה את כחו אפי אם נכתב
השטר מחיים אין נותנין לו עכ ודוקא דאמ כתבו ותנו או כיוצא בזה הוא
דאיכא למימר שלא לא נמר להקנות לו אלא בשטר אבל שמ שמפרש ענינו
ובומר צוארתו ומצוה לכתבה אותו ואי אינו מכוין לכתבה אלא לזכרון בע
בעלמ ונמר להקנות לו מיד ואין צריך יפתי כה אבל הלי יונה כת דוק דאמ
כתבו ותנו מנה לפלוני הוא דבעינן יפתי כה דמשמע כתבו מנה לפלוני ותנו
לו את השטר ולבך חיישי שמא לא נמר להקנות אלא בשטר אבל כשאומר
תנו מנה לפלוני וכתבו לו את השטר כיון שאינו מזכיר שיתנו לו את השטר
לא נתכוון בצוארת כתיבת השטר אלא לזכרון דברים ולא להקנות לו בשטר
וכן שמ שאומ תנו מנה לפלוני ולאחר כלי דמר אומ כתבו ותנו
לו את השטר מהתמא לא לחזור בו ממתנה ראשונה נתכוון אלא ליתות כחו
שיהא לראיה והעדים כותבין מה שצוה בפיהם ואין כותבין ואומ לנו כתבו
ותנו לפי שנמצאו מבטלין בכך את המתנה למשמע בשטר שאומ להם
תנו מנה לפלוני אומ להם כתבו ותנו עכ ובריא שאומ כתבו

ותנן מנה לתלוי ומת אין נותנין אפי׳ במיתה את כהן · וכתבי אבל אם אמר
תנו ולא אמר כתבו נותנין אפי׳ לכלא אפי׳ לדורין בגמרא משום למענה לקיים
דברי המת דשייך אף בבריא · והלכה כת דבבריא ובמתניתא שמע במק׳ת
שאינו מענה מחמת מיתה לא שנא אמר כתבו ותנו לא שנא אמר תנו לתודיה
אין כותבין ונותנין לא שנא מחיים לא שנא לאחר מיתה לא קני אלא במעשיה
אבל אוב אלעא · והא דאמרי׳ בריא שאמר כתבו ותנו ומת אין כותבין ונותנין
לאו למימר למחיים כותבין ונותנין להא בריא הוא ולא קני באמירה ולא בכתיבה
כי היכי גונא אלא דבוותא הכלל אפי׳ מת דפליג כיון דאמר כתבו נלי לעתיה ל׳
דבלעת שלימה מפקל ומענה לקיים דברי המת אפי׳ הכי אין כותבין דלא אמרי׳
מענה לקיים דברי המת אלא היכא דאתעביד ביד שליש · והלכ דאמר כתבו
ותנו מנה לתלוי אבל היכא דאמר כתבו ותנו שדה פלוני לתלוי אפי׳ בריא נמי יפא
לתלוי אי מחיים כותבין ונותנין אי לא הדר ביה קמי למעני שטרא כיון דמקבל
לאחר מיתה אין כותבין ונותנין ואי קנו מיניה ואמר להו כתבו ותנו בכל ענין כותבין
ונותנין אף לאחר מיתה · עכ׳ מי שמת ונמצאת קשורה בו
צואת שמ שאינה חלה עד לאחר מיתה או שמפגרש בו מהיום אם לא אחזור בי
עד לאחר מיתה שפס בזה לא נגמר הקנין עד לאחר מיתה שהרי כל ימיו יכול
לחזור בו לא יתנוה למה שכתבה על שמנו לכך זמן שלא הביע ליד המקבל בחיי ל׳
הנותן לא קנה · זיכה בו לאחר בחיין בין מן היורשין בין שלא מן היורשין לבריו
קיימים · פלשפס לא זיכה בו לאחר ואמ לא זכה במה שכתו בזה העטר אעפ
שאינה עד שמנו כנגן שכתבה על שם ראובן ואומ לשמעון זכה במה שכתו בה
קנה לכא נבע מעצר נאתו שהיא כבתיבה וכמסירה · והראב׳ד זיכה בד
לאחר שאמ לראובן זכה בשטר זה לענך שמעון קנה אפי׳ אם ראובן החזיר ב׳
בשביל שמעון הוא יולש · ולא אמרי׳ כיון שהוא יורש הוי כאילו לא יצאה מתחת
ידו · ודוקא דהולך מקרקעי אבל מטלטלי לא שאין עשוי למטלטלי · עכ׳
כתב הלבוש וכן מי שכתב שטר חוב על נעמו בשם אחר או בשם
אחר מכרו ונתן אותו ביד שליש ואמ לו יהא זה אצלך ולא תרש לו כלום או שאמ
לו הנח עד שאומר לך מה תעשה בו ומת הרי זה אינו כלום · וכתב אבי העזר
ז׳ל בתשובה על דבליו להיכו דוק בשטר חוב לפי שכותבין שטר לגוה אעפ׳
שאין מלוה עמו ושמא כתב לגות ולא לוה · אבל במתנת בריא בקנין מיד
כשהלקנה קנה המקבל · **מתנת שמ** בקנין במק׳ת שכתו בה
שלי אע נותן בחייס ובמות או מחייס ובמות כיון ש׳
שהזכיר בה ובמותי יש לה דין מתנת שמ שאינה קונה אלא לאחר מיתה ולא הזכי

בה מחיים אלא לפימנא לחיי פי לישב לעתיד שיחיה מחולי זה. וכתב הלמ"מ
אבל בגיא שכתב מתנה וכתב בה בחיים ובמות תרי זו מתנה גמורה כיון שכתב בה
מחיים. ומה שכתב ובמות כמי שאומ מעתה ועד עולם. מתנת
שמ בכולה בקיון שאין מפורש בה בקציר ורמי בערשיה ונם לא בלמהלך על
רגלהי בשוקא. הוא אומ שמ היה ורוצה לחזור בו והמקבל אומ בגיא היה ואינו
יכול לחזור בו. או שכתב בה כקציר ורמי כערשיה ואין מפורש לאיתפוגר מן
מרשיה והיורש אומ שנתבפא קולם שמת ונתבטלה המתנה והמקבל אומר
שלא נתרפא והיא קיימת. לישבם אם בגיא הוא עליו להביא ראיה שמ היה.
ואם חולה הוא על המקבל להביא ראיה. וכן היכא לאין מפורש בו דאיתפוגר
מן מרשיה כיון שמת קבלו מוכיח עליו שמת מתוך חליו. ודב שפם שעשם
על המקבל להביא ראיה. ולזה הסכים אא הלאם זצ"ל. וכן כתב הלמ"מ. לא מצינו
ראיה שבגד הנותן שבועת היסת ויפטור ותעמוד הקרקע בחזקת הנותן. אבל המ'
המגילטלין בחזקת המקבל מתוך שיכול לומ שלי הם נאמן לומ שמ ליה כשנתן לי"

מתנת שכ כב

אינה קונה אלא לאחר מיתה. לפי מוציאין מיד המקבל
למזון האשה והבנות שהלי במיתתו נתחייבו הנכסים
למזון האשה והבנות וכתובה. והמקבל אינו קונה עד לאחר מיתה. נמצא שקלמו
הם למקבל. כל מצוה לקיים לבלי המות אפי בבגיא מצוה ומת:
בלא שנתנו ליד שיעשם כסם כך. אבל אם באו לידו אחר הצואה או שהיו בידו התלה
ולא לעשם כך לא. שמ שהודה על כל נכסיו שהם שלפלוני אלא שהם
בידו בתולת פקדון בין הודה בכולן בין במקצתן הויא הודאה ואין לה לזון מתנת
שמ ואינו יכול לחזור בו אם יעמוד. ואם הקליש או הפקיד כל נכסיו מיבעיא
אם חוזר ולא איפשיטא. וכתב הלמ"מ שחוזר. וכן כתב הלאם. אבל אא הלאם זל
פסק שאינו חוזר. ואם מכר כל נכסיו ונתרפא. אם המעות בעין שלא
הוציאם יכול לחזור בו. ואם הוציאם אינו יכול לחזור בו. **חולה** שעשה כב
לפני שלשה לא מיבעיא אם שלח החולה לקבצם אלא אפי לא
באו אלא לבקרו ונתן לפניהם שעשו כשיים. אם ילדו כל אחד ואחד להחזיק שלשה
ולדים על כל דבר פסק שיסתפק בשניה יעשו ואין אחד מהם יכול לומ לבל הגדול
אילמלא. לא שנא אם חולק נכסיו לבניו וריבה לאחד ומיעט לאחד לא שנא אם
תנה ליתן כל נכסיו לאחרים. בלא כיוס. אבל אם תנה לפניהם בגילה כיון שאין ה
השעה לאוה לדין נעשו עדים ואינם יכולים לזון. ואפי אם דנו בדאיעבד אין
ליהם דין. וכתב הלמ"מ דוקא שלא נכתבו להעיד. אבל אם נכתבו להעיד או שאמ
להם אתם עדי או שכתבו הצואה בתורת עדות אין יכולין לדון אלא אם יעידו

אחרים בפניהם. ורי"ף ז"ל אומר חילוק. וזה הסכים אדוני הראש זצ"ל. וכן עוד
הרשב"ם דאיירי במתנת שכ"מ במקינת בקיון. ולא נהירא דהתם יש לה דין מ
מתנת בריא לבל לבר ואין יכולין לעשות דין. אלא לא איירי אלא בשכיב מרע ש
שמחלק בכפרישית. ואין יכולין לעשות דין עד שמשהה לבתר דסליק מההוא
עינא בעשין שאינו יכול לחזור בו. לבל מקמי דסליק מההוא עינא אין להם לדון. ואם
לנו כן לשכם שאינו לין. אבל ל"ף ז"ל נראי שלבתחלה אין להם לדון לס לנו ליעקן"ין

שכ שאמ

יעוין פלג כל נבסי לו מק צדקה לו יזכה או יחזיק או יקנה
כלם לעשין מתנה הס ונקנה. וכתב הלמלה הכ בשכ ובל
בברי לא מהנו הני לישע. וכן יחלוק פלוני בנבסי יאכל פירות דקל זה אעפ שבאו
לעולם וכן נבסי לך דמהנן בשכ לא מהנו בבריא עד דימת מכורין או קנויין
לך. ואא הלאש זצ"ל כת להי לשע פין דמהנן בשכ כל שכן בבריא שיש עמו
קנין. וכן הלמלבן. ושכ שאכ אע מינת לפלוני. כת אא הלאש זצ"ל בתשובה
להלי לשון מתנה. ואם אכ יחפין אן יירש ענל מי שראוי לירשו זכה מתורת
ירושה. אבל אם אינן ראוי לירשו לא דאלו לשק ירושה הס. ואם אכ לשון
יפול לפלוני כך וכך. כת בתשובה שהוא לשון ירושה. ואם אכ יהנה פלוני
מנבסי או יעמוד או ירוה או ישען בהם מיבעיא ולא איתשיטא הילכך
לא קנה. כת הלמלבם מצוה מחמת מיתה אין צריך לומ נמ
את המתנה אלא אעפ שהיא כתובה פתס אין חוששין לומ שמא מתנדה
עומידתא היא. וכת רבי חאיי אפי אם אכ אל תגלו עד לאחר מיתה הויא
מתנה ולא הויא עומידתא שהרי בשעה שיש לה לקנות אכ יגלו אותה.
שאלת. ראובן נתן קרקע למשתו במתנת שכ ובאו היור
הינכסין לבעלה מפני שאין כתב לה לתבונה בשוקא וכו. תשובה.
אין המתנה בעלה בבך. ומה שטענו ענוד לבעלה מפני שאין כתב לה
תבך ותזכה ותירש ותגלים ותעשה מהנה חפצה ורצונה שלא נתן לה אלא
בחייה בלבד. אין בדבריהם כלום. שטעונות הלבן שרגילין לכתוב בשטרות
אינן אלא לעופיא דשטרא. דמהימנא הנותן מתנה לחבלו קמאה לעולם.
שכ שאמרו לו נכסיך למי. ואכ כמדומה לי שיש לי בן או
שאשתי מעוברת ועכשיו שאין לי בן ושאין אשתי מעוברת נכסי לפלוני
נולד שיש לו בן או שאשתו מעוברת אין מתנתו מתנה. אפי אם מת הבן או
הפילה אשתו אחר כך. שכ שאכ נכסי לפלוני או שאמרו לו
נכסיך למאן והשיב למי יהיו אלא לפלוני. אם הוא ראוי לירשו זוכה בהם מעכו
ירושה. ונכל שאם אכ ואחרין יהיו לפלוני אינו כלום שירושה אין לה הפסק.

ואם אינו ראוי ליטול זוכה מעשה מתנה. ומלהני אם אמר ואחליו לפלוני. בלא שנתעלו מעשה ירושה כבית או אח או אחד משאר היורשין. אבל אם הוא בגו לא נעשאו אלא אפוטרופא כדפרישית לעיל. שמ שאמר תנו ר זון לפלוני בני בראוי לו או נאשתי בראוי לה או לבעל חובי בראוי לן נותלין ר זון ועולה על חלק הבכורה והכתובה והחוב. ואם אמר תנו ר זון לבני בבכורתו ולאשתי בכתובתה ולבעל חובי בחובו ולא אמר בראוי להם לא יתלו שתיהן אלא אחת מהן וידון על העלינה אם ר זון יותר נותלין ר זון ואם בכורה וכתובה וחוב יותר מעל זון נתלין אותן. אבל אם אמר תנו ר זון לפלוני בני שהוא פשוט בילושתו אין לו אלא ר זון. וכתב הלשבם דהכי אם אמר לבני סתמא לידון על העלינה. ואפ הלשם ז"ל כתב נראי אם אמר לבני נכוני נותלו בבכורתו וידון על העלינה כיון שהזכיר בכורי. אבל אם אמר לבני סתמא או לאשתי ולבעל חובי סתמא מתנה נתן להם חוץ מהבכורה והכתובה והחוב. וכן כתב הלמ"ה. ויש לפלוני בחובו אין לו אלא חובו משום דמיחזי כ כרבית אם הוא נותל יותר. אבל כשאומ בראוי לו לא מיחזי כרבית כיון דלא אמר בחובו. וכן היכא דאמר לפלוני בעל חובי ידון על העלינה ולא מיחזי כ כרבית כיון דלא אמר בחובו. אבל כשאומ לפלוני בחובו מיחזי כרבית. והלמ"ל כתב דלא מיחזי כרבית. שמ שאמר תנו ר זון לפלוני וש לפלוני ות לפלוני אין אומלין כל הקודם בשטר זכה אם אין הממון מספיק לכולם אלא כפי שוים לכל אחד לפי חלקו. כיצד חולקין הממון לג חלקים ניקח בעל הל ב חלקים ובעל הש ג חלקים ובעל הת ל חלקים. לפי אם יצא עליהן שטר חוב נבה מכל אחד ואחד לפי חלקו. כיצד היה החוב הכ בעל הל נותן ק ובעל הש קכ ובעל הת ל. ואפי אם נבה הכל מהאחד חוזר ומשתלם מהאחרים. ומיילי שיתן להם קרקע אן שנבו קרקע במעות שחלק להם. שאילו נבו מעלטולין לא משתעבדי לבעל חוב. מתנת שמ כיורש שויוה רבנן. אעפ שהוא כיורש כת הל יונה שאם יש שם יורש נמור ומקבל המתנה בח קודם לנבות מהיורש ממקבל המתנה. ודוק שפירש חלק מקבל המתנה ולא פירש חלק היורש. אבל אם אמר תנו ר זון לפלוני בני ולי זון ר לפלוני שאינו ראוי ליטול בנוקודס שהלי הקדימו ואם יצא עליהם שטר חוב נבה אותו מאיש נבלי. עכ. שאלה לאה הלשם ז"ל. יעקב צוה מחמת מיתה שיתנו מנבסיו לבתו שש שלשים והשלים ישאר למי שראוי ליטלו ויש לו בן ויצא עליו שטר חוב ואומ הבן שתפרע הבת ב שלשים לפי מה שקבלה. תשובה. אין שומעין לו אלא כיון שהבן

ירש הוא צריך לפרוע הכל ואפי' אם הזכיר נתינה לבן ירושה היא כיון שראוי
לירשו וצריך לפרוע הכל ואם אמר תנו ל' זוז לפלוני ואחרין
ש לפלוני ואחרית ת לפלוני כל הקודם בשטר זכה לפיכך יש עליהם שטר
חוב גובה מן האחרון אחרון קודם ואפי' ל"י וכן הדין אם נתן לבעלם
בשוה ופרע אותם זה אחר זה כגון שאמר תנו ל' זוז לפלוני ול'
לפלוני הראשון קודם אעפ"ש שלא אמר אחרין כיון שהיה יכול לומר תנו לכולם
ת"ל זוז או לכל אחד ואחד מאלו ל' זוז ודאי דעתו להקדים אותן שהזכיר
קודם והלכך נבריא שזיכה להם על יד אחר הוי לישא הכי אבל אם הקנה
למקבלי המתנה בשעמן הרי יכר לגבי הקנה תחלה ואותו זיכה התחלה
כת השבא מי שאמר יש לי בבתים כך ובך ביד פלוני כך וכך
וביד פלוני כך וכך והיה מונה והולך את שלו ומתוך כך ונה תנו ל' זוז לפלוני
אין נותנין לו כלום הל זוז אלא לפי החשבון שיקבעו מהם שהרי נילה דעתו
דלפי מה שיש לו רוצה ליתן לפי חשבון אבל אם נאבדו מקצת הנבתים לא
נאבדו למקבל המתנה אלא אלו נתן לו דבר מפוים כגון תנו חבית יין מ/
מחביותי לפלוני עכ"ל שמ שאמר תנו מאחתים זוז לפלוני וישא
את בתי הרי זה כמי שנתן לו ב' מתנות ואי זה מהם שירצה יקח לפיכך אם
רצה ליקח המעות ושלא ישא הבת הרשות בידו אבל אם אמר ישא את בתי
ויתנו לו ל' זוז הרי זה תנאי ולא יתנו לו המעות אם לא ישא הבת
שמ שאמר יתנו שוה ל' זוז מייב החמיש קנת מהיין ההפסד הוא
לפי החשבון לכל אחד ואחד לפי שיש לו ביין ואם אמר תנו לו מדמי היין ל'
זוז ונמכר ונאבדו קנת מהמעות ההפסד בם כן לפי החשבון אבל אם אמר
תנו לו ל' זוז מייב בין אם החמיש קנת מהיין או אם נמכר ונאבדו קנת
מהמעות כל האחריות על יורשי הנותן והמקבל נוטל ל' שלו שלמים ואם
נתיקר בעובם הליוח ליורשין דאי זה ענין שאמר ואין נותנין לו אלא ל' זוז
וכן אם הוזל ההפסד ליורשים שמ שאמר תנו לפלוני בירת
המחזיק ק' חביות ונמצא שמחזיק ק"ן זוכה בו כמו שהוא שכוונתו ליתנו
כמו שהוא לנותן בעין יפה נותן שמ שאמר תנו לבתי ת זוז /
לכינונתה או בתוכבתה אם דרך אנשי המקום להוסיף בשומת הנדוניא
ולכתוב שוה ק' בי אינה נוטלת אלא ל' לכיון שהזכיר בכתובתה רוצה לומ
תנו לה שיהיה השומא שלו בכתובתה ת דהינו ל' שדרך לשומם אמ תנ/ו
לבתי נדוניתה כך וכך חפצים בי' זוז והוקרו או הוזלו הליוח וההפסד הוא
ליתומים ובכל אלו נראה שאין חלוק בין שמ לגבריא בקטין

שמא שעשה לתת לבעל שקל במעמד והן עדיפין למעמד נותנין להן כל שקל
בין שאמר תנו להן שקל בין אם אמר אל תתנו להם אלא שקל. ואם אמר ואם
מתו ירשו פלוני ופלוני אחריהן בין אם אמר תנו בין אם אמר אל תתנו להן אלא
שקל אין נותנין להן אלא שקל. שמא שאמר תנו מנה למעמד נותנין
בין אמר מנה זה בין אמר מנה סתם. וכתה הלמה דוקא במנה מחמת מיתה
שלנה באמירה או במחלק כל נכסיו לבני אדם הללו ונתנה לתת מכלל מנה
לתת דהוי מתחמא מנה מחמת מיתה. אבל היכא לא אקני אלא מד מנה
בחתמא לא קני באמירה דהוה ליה מתנת שמ במקרע ונעיא קשן כמו מתנת
בריא. והכא כיון למנה אקני ליה אפי בדעין דמעמד אינו נקנה בחפיפין עד
דאקני ליה אגב קרקע. אלא למסר מנמונא ליד שניה מחיים. עכ.

שמא שאמר הלואתי או פקדון שביד פלוני למעמד נותנין ואין צריך מנמוך
שלחתן. וכן אם נתן למעמד שטר חוב שיש לו על פלוני אין צריך לכתוב לו.
שדבריו בכתובין וכמסורין לאמנו. ואין היורש של הנותן יכול למחול לאומן דבין
הנותן או המוכל שטר חוב לחברו וחזר היורש ומחלו מחול אם נתנו במתנת
שמ אין היורש יכול למחול. אבל אם אמר יורי פלוני בביתו זה או יאכל פירות
דקל אינו כלום עד שיאמר תנו לו הבית לגור בו ותנו לו הקל לאכול פירותיו:
עוד שיתנו דקל למעמד ויש לו שני חצרי לקל ונם דקלים שלמים יכולין היורשין
ליתן לו שני חצרי לקל אלמלי שאינן טובים כמו לקל שלם. ויש שאם יש לו לקל
שלם שני יכין ליתן לו אחד שלם. ולא נהירא לאא הראש זצוק"ל.

שמא שאמר תנו מאתים זוז לעניים או סתם לבית הכנסת יתנו בעיר שהוא
בעל בה. היה לבעל בשתים יתנו לכל אחת ואחת. מי שאמר
יחלוק פלוני בנכסי בין אם הוא בריא או שמ יטול חצים. אבל אם אמר יטול
פלו חלק בנכסי אם הוא שמ ומחלק בנכסין לבניו נוטל חלק כאחד מן הבנים.
ואם הוא בריא או אפי שמ ואמר תנו חלק לפלוני מנכסי והשאר יהא לפלוני ס
שאין הבנים חולקין בנכסים. לרב אפס ולשמואל נוטל כבנים. ולרבי נוטל חלק
אחד כל שהוא. אמר תנו לו חלק בבור שיש לי נוטל כבנים הבור. ואם אמר תנו לו
מהבור חלק לחצית נוטל שמינת הבור. תנו לו בו חלק להדיא נוטל חלק אחד
מי"ב שבו. תנו לו חלק אחד בעפיה נוטל חלק אחד מי"ג שבו לרב אפס ולשמואל.
וכן בעת הרמב"ם. וכתב נ"ע למדין מלתו השיעורין לדין אחר. ולרבי בכולן אין
לו חלק אלא כל שהוא. נ"ע זה המכיס אא הראש זצוק"ל. שמא
שהיתה אשתו מעוברת ואמר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר יטול
מנה. אם נקבה מאתים ילדה נקבה תטול מאתים. אם זכר מנה ואם נקבה

מאתים ויולדה זכר ונקבה קנקבה תגול ל והזכר יגול מנה ופרשבם דאו
או קאמ' פי' אלדה זכר יגול מנה ואם ילדה נקבה תגול ל אבל אם ילדה
תאומים לא יגלו כלום דשמא לא היה חפץ בלידת התאומים מ"ט לא קאמ'
אם ילדה זכר ונקבה אלא אם זכר אם נקבה משמע אן זה או זה ויש"מ שאם
ילדה תאומים יגול הזכר מנה והנקבה ל' וכן פי' אאז"ל בהלכות נהשובה.
ילדה טומטום ואנדרוגינוס יגול בתחלת שבעתם ואם נקרע אחד כן וכ
ונשתא זכר יגול כפי הענין לפי בענין זכר משערת לידה פי' רב שפת והוא ילפת
הלני דהא לא אייכי אלא בשלא שבבין בהתובין וכמפולין למעו אבל לא נבריא
דאפי' אם קרע מילדו ק"ל אין מגובין נקנה בחליפין ועוד דהא אסמכתא היא
אם ילדה קאמ' ועוד דקנין דברים בעלמ' הוא דהא יגול קאמ' עכ' ואינו
נראה דהא אין שייך הכא למימ' אין מגובין נקנה בחליפין שאינו מקנה לו
מנה במגובין אלא מחייב עצמו ליתן לו מנה ומשעבד לזה נכסיו ואפשר
נמי ליכא אלא נבל מתנה שהוא ענל תנאי שמתנה אם תעשה כך שתהיי
מתנה ואם יתקיים התנאי תתקיים המתנה ולא יועיל מזה חשיב יגול
קנין דברים למעשה גדול הוא שאלה לאו הלאש זעגל
לאובן היתה אשתו מעוברת ויצאה מחמת מיתה שאם תלד אשתו זכר שיירש
לו שני שלשי ממונו ולאחין השלש ואם תלד נקבה שיטול לה שלש ממונו
ולאחין שני שלשים ויולדה זכר ונקבה מה הדין תשובה ראובן זה רצה
להעביר נחלתו מקרוביו הקרובים ליתם ולפיכך לאחיו ענל התנאי שפירש
שאם תלד נקבה העביר ממנה שני שלישים ונתנו לאחיו ואם תלד זכר העביר
ממנו שלש ונתנו לאחיו ענל פי התנאים המפורשים אם נתקיימו היתה המתנה
שנתן לאחיו קיימת ואם נשתנה ולא נתקיים אחד מהם נתבטלה המתנה כי
כל מתנה שאדם נותן לחבירו ענל תנאי שאם יהיה דבר זה אתן לפלוני כך וכך
ממון אם נתקיים התנאי נתקיימה המתנה ואם לא נתקיים התנאי המתנה
בטלה וכאן זה לא נתקיים אחד מהתנאים שהתנה כי התנה ענל נקבה לבד
וענל זכר לבד אבל ענל זכר ונקבה לא התנה הגע עצמך אם ילדה שני זכרים
וכי תאמ' שיתן לאחיו השלש ולשני הזכרים שני שלישים הרי לא היה דעתו
כך ליפות כח אחיו כאחד מבשר אלא אם בית לחלוק אין הממון נפי הצוואה
חייב עדיין לחלקו לה חלקים לאחין חלק אחד ולכל הזכרים לכל אחד ב' חלקים
ואין היה לכל אחד מהזכרים ב' חלקים כאחד בערך הצוואה וכן אם ילדה שתי
נקבות לא היה דעתו לנרע כח הנקבות כך שיטול אחיו ב' שלישים וב'
נקבות שלש אלא פפי ערך הצוואה יתחלק הממון לד' חלקים ויתן לכל בת

חלק אחד ולאחין שש חלקים · ונראה לאחין פי שש באחת מן הבנות כנגד
הצואה · וכן בזכר ונקבה יתחלק המומן לן חלקים ויטול הזכר ל חלקים
ואחיו ב חלקים והנקבה חלק אחד · הלי נעול הזכר פי שש באחין ואחיו פי
שש בנקבה כערך הצואה · אלא שאי אפשר לומר כי למה יפסיד הזכר
ויגרע מחלקו בעבור נקבה שנולדה עמו הלא לא פרש בתנאו אם תלד זכר
ונקבה מה יהיה לינם אלא העמידנם על לין תורה ואין הנקבה מגרעת
כח הזכר בלין תורה כי הכל שוה · וכן בשני זלדים למה יגרע חלק כל זכר
בעבור זכר שנולד עמו הלי לא התנה אביהם כן · וכן בנקבות נמי · הלי אין
עליך לדון כלין זה אלא כאשר כתבתי בתחלה שלא זכה מקבל המתנה
אפלו אם כן יתקיימו התנאים והלי לא נתקיים אחד מן התנאים כי על זכר
ונקבה לא התנה · ונתבטלה המתנה שנתן לאחין וחזר הדבר לדין תורה והכל
לבן · עמ שנה ואמ נכסי לטוביה ובא אחד שאמר טוביה ותוב
הנכסים יהיו לו · ואפי אם יש טוביה אחר שראוי להקרות בן אין ממתינין לו
אלא נראי זה שבא תחלה ידע שהיתה דעתו קרובה אליו ונתנם לו ועכשו מיהר לבוא ·
ואם זה שבא שמו רב טוביה לא יתנו לו · ואם השמ רגיל לקרותו בשמו יתנו לו ·
באו שנים שמשם טוביה אם אחד מהם שכנו ואחד תח תח קונם · וכן אם
אחד קרוב ואחד תח תח קונם · דמסתמא דעתו קרובה יותר להתח אלא אם כן ידוע
שדעתו קרובה יותר לשכנו או לקרובו · שכן וקרוב שכן קונם · והאי שכן לא
מיירי בשכן הדר אצלו דכמה אשתיה דליה זה אצל זה ואין להם שייכות ביחד ·
אלא בשכן שהוא חברו ודגיל עמו במשא ומתן · ויש שהאי קרוב מיירי שאינו ראוי
לירש שאם הוא ראוי לירשו הוי קונם · ולפ נהירא דאדרבה כשהוא ראוי לירשו אינא
הוכחא טפי שלא היה בדעתו עליו שלא היה עדיך לצוות עליו כיון שבלאו הכי ראוי
לירשו · ואם שנתם שכנים או קרובים או תלמידי חכמים יעשו הדיינים כפי מה
שיראה להם שלפי שהיתה דעתו קרובה אליו יותר לאותן יתנו ·
עמ שנה שלא יפקדוהו שומרין לן · ואם נזה שלא יקבלוהו מנכסין אין שומרין
לן להעמיד את בנו ולהטיל עצמו על הצבור אלא כופין את בנו לקברו ·
שאלה נאי הלאש זצנל · ראובן עשה צואת בריא ונתן לשמעון כל
נכסיו לאחר מיתה חוץ מחמשי הבית שהניח ליורשיו מי חייב ליתן ערכי הק בתוספתא
הקבורה שמעון או היורשין · תשובה · דבר ידוע אם אלם נותן ומתנו נ
הלבה מתנות לאחרים ושייר מעט ליורשיו אפי הכי היורשים הקרובין ליש
מן התורה חייבין בקבורתו כי מתנתו הנשאר לן אחרי מותו חייבין בל
לקברו · ואם אמ אל תקברו אותו מנכסין אין שומעין לן ·

שאלת על שמא שאמ תנו מנה לפלוני בע ולא ייצע ומנה לפלוני בע ייצע והיו
לו נכסים הרבה היאך נדון בשנן זואה זו מלשון הראשון משמע שנתן לשני
הכל זולתי מנה שיצע לראשון ובמה שחזר ואמ ומנה לפלוני בע ייצע יש
להסתפק שמא חזר מהראשון ונתן לשני מנה ביאש והשאר יחלקו בשוה.

תשובה אם חזלה יש כאן היה לו לומ לשני מנה לפלוני בע ייצעו
אלא מדקאמ ייצע שמ שעומד בדבריל הראשונש ייצע השני הכל ומה שאמ
לשני מנה לפלוני שמא היו בידו מאתים שהיו לשני בשו ואותם זוה לתת להם ולא
היו בכלל ממונו. שאלת שטר צואת שמ העולה בערכאות של גוים
אי דמי למוקח וממכר או למתנה. תשובה מתנת שמ בכל נכסיו אע אפי נשקעת
וצוה מתחלת מיתה דלא בני קנין בדבורא כשלמ קנ ושטרא דאיה כשלמא הוא
וכשר. אבל מתנת שמ בשקעת ולא צוה מחמת מיתה ונש לא היה בה קנין אע נקנה
הכל בשטירת השטר ושטרא לידהו חספא הוא. אבל נראה שבזמן הזה אין רגילין
לא בליט ישרא ולא בערכאות של גוים לקנות בשטר לא בשכר ולא במתנה לשטר
קנייה הינו שטר שכתב בו שלי מכורה לך ומוסר השטר ליד הלוקח או שלי נתונה
לך ומוסרו השותק ליד המקבל. וכזה אין רגילין בזמן הזה אלא מלייתין המוכר
בפחד מהקונש לשייכי בהו וכותבין השטר כראיה. הילכך כולהו כשרים בערכאות
של גוים. **אעפ** שמתנת שמ אינה צריכה קנין אם בקש שיקנו ר"ה
ממנו קונין אפי בשבת. וכת הלמ"ם קונין ממנו אפי
בשבת שזה הקנין אינו צריך. ומשמע מדבריו אבל אם יש בפלוגתא בקנין בגון
שכותב כל נכסיו ומתרש שלא יחזור בו אף אם יעמוד שאן מועיל הקנין אין
קונין בשבת. אבל אי הראש ז"ל כת לאפי הכי קונין ממנו בשבת דכיון ד
שנותן כל נכסיו מראובת מיתה הוא הוא נותן ואיכא למיחש לטירוף הדעת אם
לא יעשו כדבריו. אבל אם מקנת נכסיו הוא נותן אין קונין ממנו דמאומחמת
ראובת מיתה הוא נותן כיון שאילו נותן הכל וליכא למיחש לטירוף הדעת.

שמ שאמ יש לי מנה ביד פלוני כותבין העדים כך וכך עודד
פלוני אע"פ שאין יודעין אם אומר אמת אפ לאו.
לפי כשאין יודעין לנבות עדיכין להביא ראיה. וכת הלמ"ה דוק בכותב נכסיו
לאחרים ואומ תנתן שדה שלי לפלוני ומה שיש לי ביד פלוני יתן לפלוני וכותבין
העדים זכרון עדותן שהיה לפלוני שצוה להת מנה שיש לו ביד פלוני לפלוני שאין
מושלין על נוף ההלואה אלא על העלאה וכיון דאית למקבל זכותא בעלה דאי ד
מוקה ליה או מייתי ראיה שקיל. אבל היכא דאמ מנה יש לי ביד פלוני ותו לא
כיון דלית ליורשין זכותא בעלה דהא עדיכי להביא ראיה אין כותבין. עכ. ואין

נראה להחלק אלא בכל ענין כותבין׃ שמ שאמ מונה למקוט בידי
ואנהו לא תבגנו או שהקדיש כל נכסיו ואמ מונה למקוט בידי והוא לא תבגנו אפי
אם יש לו עשרו שטר במונה אם אינו מקויס אין נותנין לו׃ ואין צריך לומ אם
אין לו שטר דשלא להשביע את בניו אומ כן׃ אבל אם אמ תגו מונה למקוט שיש
לו בידי נותנין לו אפי אם אין לו עכשיו שטר חוב׃ וכן אם תבגנו והודה נותנין
לו אעפ שלא אמ אתם עדי שאין אדם מעיזה בעצמו מיתה׃ וכתב אלא הלאז
ז׳נוב בתשובה שאם הודה בכתב ידו שכל העכמים שהיו לו שהקוט היא
הודאה ולא אמרי אדם עשוי שלא להשביע את נפו דלא אשכחן אלא בדבור בעלמ
כגון מאן מסיק לי אלא פלטא׳ אבל היכא שכתב בכתב ידו או אתר כתב והנא
חתם בתתימה שכרית ומקויימה כולי האי לא עביד להשביע את בעל
תבגנהו מונה והודה ואין השטר בידי התובע וחזרו היתומים ואמרו פרענו כל
הלס לס שאין נאמנין שהלי לא אמ להם תגו ומאין יודעין שהם מייבין לתן אמ
תגו ואמרו היתומים פרענו נאמנין ונשבעין היסת שנתגו׃ וכן כל הלמלה׃ והלו
אבד כל דבכל ענין נאמנין לומ פרענו׃ וכן כל הלי יעשיה׃ וכן נראה׃

תבעוהו והודה ואמרו היתומים אחרכ אמ לנו אבינו שפרע
נאמנין׃ אבל אם כשתבעוהו אמ תגו לן ואמרו היתומים אחר כך אמ לנו
שפרע אין נאמנין לומ שאומ שפרעו קודם שהודה לן אלא שלא נכר בשעה שהודה׃ ובבריא לית
נאמן׃ וכן בגיסא וחזר ואמ לנו פרעתי אין נאמנין שאומ שפרעו קודם׃ אבל אס
אמ שפרעו אחר כן אין נאמנין׃ אבל הלמה פי אפי אומ שפרעו אחר כן אין
נאמנין בגיסא׃ וכן בריש׳א חזל ואמ לנו פרעתי אחר שהודה׃ אבל אמרי שאמ שפרע
קודם שהודה והודאה בעונת הוא׳ אעג׳ דלא אמ תגו לא מהמנו לאיהו נפיה
לא הוה מהימן למהדר ביה׃ ולא אמרי מנן דאי בעי אמ פרעתי בתר הכי מהימן
כי אמ נמי הלאה בעונת הוא׳ נאמן׃ דכיון דאולי קל הודאת בעל לין כל עדיס
למי׃ ובמקום עדיס לא אמרי מה ט נעשה׃ והמ לאיכא סהדי דשמעי לאבוהון
דאמ מונה למקוט בידי ולכא שהלי לחזל ואמ פרעתי אלא איהו אמור חזר ואמ
לנו פרעתי׃ אבל אי ליכא שהלי לא נקמיתא ולא בבתריתא ונאמנין במקו דאי בעו
אמרי לא אמ לנו ולא מידי׃ ולא מיבעיא אם מוחזקין ואומרין אמ לנו פרעתי
דנאמנין כיון דליכא שהלי אלא אפי אמרו אמ לנו עשיתי בחשבון ולא פש טה
בדי ולא מידי מהימן ומהימנו איהו עלה ואין כאן מה ט לעשה במקום עדיס
כיון דלא אמ בפני עדיס מעיקרא׃ ואי איכא שהלי דשמעי דאמ מונה למקוט
בידי וחזר ואמ למשהם פרעתי אם יש שהות בין הודאה ובין שאמ פרעתי

שהיה יכול לפדות בעצמו שמא ידעו בו אלא העדים . לא מיבעיא אם חזר
ואמר פרעתי דמהימן דמלוה על פה הוא ואפי' המלוה את חברו בעדי
אין צריך לפדות בעדים וכ"ש הנולאה גלוי' . אלא אפי' אמר פרעתי פתם
ולוכא לבדולי אי חזרתי ופרעתי קאמר אי עיינית בחושבני ולא פרעתי
בבאי ולא מידי קאמר מהימן . דאימור חזרתי ופרעתי אחר ההולאה קאמר
דמספיקא אוקי ממונא בחזקת מריה . עב . שאלה לאיש הלואש
זעזנוב . ראובן צוה מחמת מיתה ליתן מנה לשמעון ומת ומכרו היורשים
כל הנכסים שלא מצא שמעון לגבות את שלו . תשובה . גובה מן
הלקוחות ואין היורשים נאמנים לומר נתננו לך בין ששטר הצואה ינצא
מתחת ידו . ולא חיישי' לקיבוציא שמא נתנו לו ונעלמו קיבוציא להוציא מ
מיד הלקוחות כיון שכתב הצואה בידו . אבל אם אין הכתב בידו נאמנים
לומר נתננו וחייש' לקיבוציא . ראובן שהטמין אבני מרגלית
ואמר שלפלוני או שלהקדש . אם כמוסר דברים בפני עדים לבדן קיימים .
ואם כמעיריס שלא ימזיקנו כעשיר אין סומכין עליהן ואין צריכין
לקיים אותם . וכן אם בא אחד ואמר ראיתי שהטמין אביהם מעות ואמר של
פלוני או של הקדש הם אם הם עומדים במקום שזה המכיר יכול ליטלם
וליתנם ואמין במקום שאם היה נוטלן ונותנן ואם לאו אינו נאמן . היה
קרוב ביד אביהם ואין ידועין אנה העיחו ואמר להם בחנם כך וכך הוא ובמקו
פלוני הוא והלכו ומצאו במקום שאמר וכמעין שאמר להם זה היה מעשה
ואמרו חכמים דברי חכמים אין מעלין ואין מורידין .

נר שנתן

מתנת שכר אינו קונה דמתנת שכר כירושה שוויה
דבנן שאין הגר בהגרת ירושה כך אינו בהגרת מתנת
שכר . וכתב רבינו פרם נשם רבי האיי דוקא בבנו או למי שראוי לירשו
אבל אם נותן לאחר קנה . וכן כתב הלבעלבב . ולא נהירא לאיש הלאבד זעזנוב .
אלא אין חלוק בין בנו לאחר . וכן העיב נעלו הלאבד . אבל אם הולה שנכפין
לבנו הויא הולאה כלפרישית לגעיל . כתב הלבעלבב שכן שנוהג
לתת מתנה לבני אין שומעין לו שזה כמי שעשה לעבדו עבירה מעכשיו . אבל
אם הולה לבני נותנין לו . אמר עשו לפלוני עבדי בן חורין כופין היורשין ומ
ומשחררין אותו שעבד חייב במעות . אמר פלוני שפחתי יעשו לה קורת גול
עושין לה ואינה עבדת אלא עבולה שהיא רוצה בה מכל העבולות היא נעורת
לעבדים באותו מקום . עב . ולשי' פ שכנפין אותם לשחרה וכן בת אלא
הלאש זעזנוב . ואם אמר אלו שתעבדו אין כופין אותם לשחרה אלא שלא יטרימוה

במלאכות נבדות שאנה לאו ההיא זכ ניורת שנתנה נבמיה
בעזרת שמ לשמעון וראובן לו בבית הגורל בשכירות וכמו אחר פעיה
החזיק ראובן בנ בתורת נכסי הנ שהן הפקר ומקבל המתנה בא מכח
מתנתו תשובה יראה לי שזכה ראובן בבית מכח הפקר שבמתנה
אין בה ממש שאין בה כח ליתן לאחר מיתה לפי שאין בה כח להוריש וגם
מצוה לקיים דברי המת לא שייך בנך כיון שאינו בר ירושה גם אין ערי
לקיים דבריו ואפי אתה למצוה לקיים דברי המת אינו תלוי בילדות
ושייך נמי בנך אפי הכי הבא לא אמרי מצוה לקיים דברי המת דלא אמרי
אלא במקום שהושלש תחלה ביד אדם כשם שך אבל אם לא הושלש בידו
כשם כך לא ושאלת שאמרה הגמרא בבא נכסי לשמעון ועוד
אמרה כך וכך יתן שמעון ליתומה פלונית ועתה עומדין שמעון אם החזקה
שהחזיק ראובן בבית קיימת כבר זכיתי אני בנכסים שהחזקתי בהם ואינ
רוצה לקיים צוואתה שאמרה ליתן ליתומה תשובה אין הדין עם
שמעון מאחר שהיה אפשרופא של היתומה לשמור ממונה והיתה כונתו
לזכות במה שצותה הגיורת כדי ליתן לה הרי כבר זכה לה אלא שעתה
נתחדש אצלו דבר ונודע לו שאין בצוואתה כלום ורוצה לחזור ולקח מה
שכבר זכה ליתומה אינו יכול לחזור דכל המגביה מציאה לחבירו קנה
חבירו ואינו יכול לומר אני כונתי לזכות לה במתנה שמתנה לה והיא אינה
כלום ומן ההפקר לא כונתי לזכות לה ונמצא שלא זכתה היתומה מעולם הא
לאו מילתא היא שהרי מבל מקום כיון לזכות לה והשאיל לה כחו ורשותו שיזכה
לה אם לא תגבל לזכות מכח מתנה תזכה מכח ההפקר

הכותב

נכסיו לבנו הגוף מהינים והפירות לאחר מיתה האב תגבש
הפירות כל ימי חייו אוכל ומאכיל לכל מי שירצה ומכר
שהעיר תלוש כשמת אפי תגשין קודם שהגיע זמנן ליתלש או שהגיע זמנ
ליתלש אפי מחובר חשוב כתלוש והוא שליורשין אבל המחובר שלא הגיע
זמנו ליתלש הוא שלבן המקבל המתנה בלא בגורתן לבנו לפי שדעתו של
אדם חכוכה אצל בנו אבל אם נתן לנכרי או שמכר בין המקבל המתנה
לנכרי כאן אפי מחוברין שלא הגיע זמנן ליתלש אינן לנכרי המקבל אלא
לבא מכח הבן אלא הם שלהיורשין ושמין כמה הן שוין עתה וכך יתן
בהם המקבל ליורשי הכותן או יטיחם בשלה ליורשי הנותן עד שיגמלו
האב איבו יכול למכור הגוף והבן אינו יכול למכור
הפירות מעכשיו מכר האב הפירות מכורין עד שימות וכשימות האב

מוציא הבן מיד הלוקח כדרך שהיה עושה אם לא מכר האב. ואפי' אם
מת הבן בחיי האב יורשין עומדין במקומו ליטע מתנתו. מכר הבן
אין ללוקח כלום עד שימות האב וכשימות האב יקח הלוקח הכל אפי' מת
הבן. כת' הלמ"ה מתנת בליא שכתב בה מהיום ולאחר מיתה
הרי זו במתנת שמ שאינה קונה אלא לאחר מיתה שמשמע שעדיין שקונה
הגוף מהיום אינו זוכה בו לאכול הפירות עד לאחר מיתה. עכ'. לפיכך
הגוף קונה מיד ואינו יכול לחזור בו ופירות לאחר מיתה. ואם כתב לו
מהיום אם לא אחזור בי עד אחר מיתה לאו הכי הוא לפמרי כמתנת שמ
ויכול לחזור בו כל ימי חייו ואפי' מן הגוף. **הנותן** מתנה
לחברו וכת' שלי נתונה לך לאחר מיתה אם יש בו
זמן בשטר שפירש בו הזמן אעפי שלא כת' בו מהיום ולאחר מיתה קנה
הגוף מיד ואין הנותן יכול לחזור בו שזמנו שבשטר מוכיח עליו שמהיום
נותן לו כיון שפירש בו הזמן אפי' אם קיים בשטר. וכן אם יש בו רעון
קונה הגוף מיד אפי' אין בו זמן כיון שמוצא בקנין קונה מיד משהגיע
לשטר לידו. והלמ"ה כת' דוקא לכתי' ביה זמן אבל אם אין בשטר זמן
צריך מהיום ואעג' לכתי' ביה מהיום לא קפי מענידנא דמלוי שטרא למידק.
ואיא הלאש"ל כת' כפבריא הראשונה. כת' עוד הלמ"ה הא דאמרי'
זמנו שבשטר מוכיח עליו דוקא בנותב נכסיו לאחר מותו. אבל בכותב
נכסיו לאחר או נכנו לאחר ל' יום ומת בתוך ל' יום נראה דהא לא אקנ
ליה אלא לאחר ל' יום וכיון שמת בתוך ל' יום נפל נכסי לבני יתמי. והאי
הקפאה לאחר ל' יום לא כלום אעג' לכתי' ביה זמנא לא אמרי' זמנו מוכיח
עליו דבשלמא כותב נכסיו לאחר מותו כיון שהמיתה מבררת הזמן מצ
צריך לכתוב שום זמן בשטר. עכ' להקשות לן מאותו הזמן אבל הכא דצריך
זמן בשטר לברר הני' ל' יום מאימתי מתחילין אין לומר זמנו שבשטר מוכיח
עליו. והה אם מת מקבל בתוך ל' יום לא קפ מקבל בקנין להנחילו ליורשו.
והה היכא דאקנינהו נותן לקבלי לאחליט ביש וביט בתרא קנ. וכולהו לא
אמרו אלא בשטר שאין בו קנין אבל בשטר שיש בו קנין מלעילא דקנ
מיניה בשר ומשעבד נפשיה ולא בעי מהיום"

הלכות אבדה ומציאה

הלואה את האבדה חייב ליטפל בה להשיבה לבעליה שכ השב תשיבם. ואם

נטלה על מנת לגוזלה ועליין לא נתיאשו מחמת הבעלים עובר משום
השב תשיבם ומשום לא תגזול ומשום לא תוכל להתעלם. ואפי אם יחזירנה
אחר כך כבר עבר משום לא תוכל להתעלם. נטלה לפני ייאוש עשה להחזיר
ולאחר ייאוש נתכוון לגוזלה אינו עובר אלא משום השב תשיבם. המתין עד
לאחר הייאוש ונטלה אינו עובר אלא משום לא תוכל להתעלם.
בלא שהיא במקום שחייב להשיבה מעשה ובמקום שראוי להסתפק בר
באבידה ושתהא בעניו שמוטיח שהיא אבדה ושלא תהיה אבדה מדעת
ויהיה בה סימן בינוני ושוה פרוטה אין סימן במקומה ושהיה מיוחסת בה אם
היתה שלו ושתהיה שלו מי שחייב באבדתו. אבל אם חסר אחד מאלו אינו
חייב בהשבתה. כיצד המוצא מציאה במקום שישראל מצויין שם
חייב להחזיר שמא נתיאשו הנעלה שאומרי אולי ימצאנה ישראל ויחזירנה
לי אפי אם העיר מחזה גוים ומחצה ישראל או אפי רובה גוים והוא מוצאה
במקום ערוב העוברים שם ישראל חייב להחזיר. אבל אם רוב השער גוים או אפי
רובה ישראל ומוצאה במקום שרוב השוכרים שם גוים אינו חייב להחזיר אפילו
אם ידוע שפישראל נפלה ויש בה סימן שודאי נתיאשו הבעלים וכגון שהוא מוכר
שיש לתלות שנודע מיד בנפילתו כמו שיתבאר לקמן. לפיכך המוצא
חבית של יין בעיר שרובה גוים תנין אותה בשל גוי והיין אסור בהנאה והחנוני
מותר. ואם נא ישראל ונתן בה סימן אין ודאי של ישראל היא ונתיאש ממנה
ומותרת בעתייה למוצאה אם היא רשומה דטיכא למיחש למוגע גוי.
מצא חבית יפה בנהר בעיר שרובה גוים אפולה ובעיר שרובה ישראל
מותרת אפי מצאה קרוב לבית הגוי. ונודות של יין הנמצאים בדרך בעיר
שרוב מוכרי היין ישראל גדולים מותרים וקטנים אסורים. ואם יש קטנים
וגדולים ביחד הכל מותר. ואפי שמע הדין אין חייב להחזיר במקום
שרוב גוים מצויין. מפני טוב ויש הוא לעשות לפנים משורת הדין להחזיר
גמי שיתן בה סימן אפי במקום שרוב גוים מצויין שם. מקום שרובו
גוים ורוב הטובחים ישראל בשר הנמצא שם שחוט מותר והוא של מוצאו
לכיון דרובו גוים נתיאשו בעלים. אבל עוף שחוטף בשר והטליכו למקום אחר
אפי אם רובו ישראל הוא של מוצאו שודאי נתיאשו בעליו. המוצא מן האריי
והדוב וזנבו של אריה ושלוליתו של נהר הרי הוא שלו ואפי הבעלים עומדים
עם וצווח הרי הוא כצווח על ביתו שנפל. בלא נשאין ביניהן מכשולות לר
להעמיד הדבר הצף בו. אבל אם יש בו מכשולות אם נפל בו דבר שיש בו סימן
סתמא לא הוי ייאוש. נפל בו קורותיו ועציו שהוא דבר שאין בו סימן

לאחרים מציאה הנמצאת בו היא של הדיוט בו באחלונה אפי' אינו נותן
אם מודה שהיא מציאה הלי הוא של מוצאה. המשכיר ביתו

ואם מצאן נשבין של כרמים אפי׳ תך חוץ מג׳ לשובך הן של בעל השובך. ואם
נ׳ אמה הרי הן שלו. ואם מצאן תוך נ׳ אמה לשובך הרי הן של בעל השובך.
המוצא גוזלות בדרך אם אין שובך קרוב להן נתון
באפידי. המוצא בחנות של בעלי אומנות הגוזל שלהן התבואות קב
חטין מפוזר בל אמות על ל׳ אמות או יותר הרי אלו שלו מפני שטורח
על הבעלים לאספם ומתיאשים מהם. אבל אם הקב מפוזר בפחות מל׳
אמות או יותר מקב בל אמות לא יגע בהם שיבאו בעליהם ויטלום. וחצי
קב חטים מפוזר בל אמות או קביס בח אמות או קב שומשמין או קב
תמרים או כמוהם בל אמות מיבעיא אי שרי ליטלן או לא ונא איפשיטא
ואפילו. המוצא גוזלות בדרך אם אין שובך קרוב להן נתון
בתוך ג׳ אמה הרי הן שלו. ואם מצאן תוך ג׳ אמה לשובך הרי הן של בעל השובך.
ואם מצאן נשבין של כרמים אפי׳ תך חוץ מג׳ לשובך הן של בעל השובך. ואם

בה סימן. ואם האחרון גוי הרי הוא של מוצאו. וכן אם היו לגוי בו שני ישר׳
בתך. שאינו תולין אותה ברוב. שאלה לאמו הואיל וגוזל.
שאלת שמעון הלך עם ראובן בביתו ומעלה לו שכר והוה שמעון מצוה
בתוך הבית אם היא של שמעון או של ראובן. תשובה נראה לי כיון ד׳
מעלה לו שכר שכירות ליומי׳ נמכר הוי כאלו חצר השותפין. ואם היה לבי
שכור או גחלות שלא פרחו ובגפין לבית היו זוכין בהן שהם כי חצרם היה
קונה להם והוי כאלו שהניחו את המציאה. אבל אם קנה אחד מהם בו מציאה
מגנב אין זה זכר הפקר דשייך בה למימר חצרו קונה להם ואין החצר זוכה
בה לפיכך היא של הקונה אותה מיד הגנב. המוצא בחנות.
בין התיבה לחנוני של תנוני. ובשאר כל החנות הרי הוא של מוצאו. ופלוגי
דוקא שאין בו סימן. אבל יש בו סימן. וכן כל שאר הלואת זעזע.
המוצא מעות בין פסא לשולחני הרי הם של שולחני. והמוצא אפי׳ על
השולחן הוא של מוצאו. ואין צריך לומר לפני השולחן לצד חוץ. והלומדם כתב
דבחנות גב המוצא על התיבה הוא של מוצאו. ואינן נראה כן מתוך הגמר׳.
אלא הוא שלחנוני. וטעמא שדרך הבאים להחליף ליתן מעותיהם על השלחן.
מה שאין כן בחנות. שאין דרך הבאים לקנות ליתן חפציהם על התיבה.
המוצא קיעורת בדרך הרי הן שלו ואפי׳ מצאם אצל שדה שיש
בו קיעורת שהדבר מראה שהם מאתמול. וכן המוצא תאנים אפי׳ תחת תאנה
הנופלה על הדרך ובוזי ממונה נמלו אפי׳ הכי מותרין שהבעלים מתיאשין
לפי שמיד נעקרים נמאסין. אבל כי האי גונא בזיתים וחלובין אסורין. וכן
תמרים שהרוח משיב אותם מותרים שהבעלים מתיאשים מהם. ואם יש
תוכחה שלא נתיאשו כגון שהקיפו מקום האילן גדר או שתקנו המקום שנפלו
שם הנופלות עד שיקדמו אותן הרי אלו אבודות שהרי גלו דעתן שלא
נתיאשו מהן. המוצא במקום הגוזל שדמו התבואות קב
חטין מפוזר בל אמות על ל׳ אמות או יותר הרי אלו שלו מפני שטורח
על הבעלים לאספם ומתיאשים מהם. אבל אם הקב מפוזר בפחות מל׳
אמות או יותר מקב בל אמות לא יגע בהם שיבאו בעליהם ויטלום. וחצי
קב חטים מפוזר בל אמות או קביס בח אמות או קב שומשמין או קב
תמרים או כמוהם בל אמות מיבעיא אי שרי ליטלן או לא ונא איפשיטא
ואפילו.

בלא כלים גדולים. אבל בכלים קטנים בכל ענין שתהיה האשה שהם

המוצא באשפה כלים מכוסים גדולים לא יגע בהם שמדעת הנוכרים שם. בלא באשפה שאינה עשויה להתקבל בכך. אבל אם מתחלה עשויה ליתנות המטמוין בה דבר אבדה מדעתה היא והרי היא של מוצאה. ואם מתחלה לא היתה עשויה להתקבל ונמלכו עליה לתקנה ונוטל ומכרין. יהא מונח עד שיבא ליהו. והלמדך כת אם נוטל הוא שלו. ואין להיכא הזיזו ממקומו כבר נתחייב בהשבה מעליא ואין יחזירנו למקומו אלא להוליכו לביתו שהרי אין לו בו סימן. ואם נעלו אפי בידו ואם יטלנו יתפידנו לבעליו שמא נעלו אינו אלא למימן שמא הונח שם ליבאו וניקחו שלהם. שמא נפלו שם לא יטול לאיכא למימן שמא הונח שם ליבאו וניקחו שלהם. אין סימן כגון אבנומות קטנות שמתגלגלין או גוזלות מדדין לאיכא למימן כרגלי בע אלם. וכ מטבעות עשויין כמגלגלין נוטל ומכרין. ואם נם במקום שכשנתגלה שהונח שם יש סימן במקום כגון אבנומות גדולות שאין מתגלגלין נוטל ומכרין כיון שאינו נשמר שם היטב. ואם אין סימן בגופן אלא הוא דבר המוצא כשהוא כלים מכוסים גדולים לא יגע בהם שמדעת הנוכרים שם. אבל אם מוצאן בשוק אחד מהם תוך נ או אפי חוץ לג אמה מכל אחד ואחד ומוצאן בשביל שלש כמים יתנו למי שהן קרובים לו יותר. מחצה על מחצה יחלוקו. בלא עשיוף השובכין שוין במטבע. אבל אם יש באחד רבים הולכין אחר הרוב אפי הוא רחוק. וכל זה לא איירי אלא בשהם מדדים. פירוש שאין יכולין לפרוח. אבל אם יכולין לפרוח נבל ענין הן של מוצאן.

המוצא

לבל במקום המשתמר כגון הרלנס או עטית בין אם הוא ידוע אם בעליו העחוס עם או שהוא מפקר אם העחוס עם אם לאו הרי זה לא יגע בו אפי אם אין בו סימן ואין צריך לומר אם יש בו סימן שאין זה אבדה שמתחייב בהשבתה כיון שהעחוס עם מדעתו. ואם נעלו להוליכו לביתו יחזירנו למקומו לכיון שאינו אבידה לא נתחייב בשמירתו ובהנבהתו. ואם נעלו והוליכו לביתו לא יחזירנו למקומו לשמא בעוד שהוליכו לביתו באו הבעלים וחפשו ולא מצאו וכיון שלא מצאו לא יבאו עוד בשביל אלא יכלין ויתנו לבעלים בעוד האבדה או במקום: ובמקום שאינו משתמר כגון אפי אם ודאי הונח שם. אם אין בו סימן הרי הוא שלמוצאו כגון בכות קטנות כדשות הרבים שאין בהם סימן לפי שמתגלגלין כרגלי בע אלם ומתחלה העחוס נעלוהן שם להקל מעליהם ושכחוס שמה ונתיאשו כיון שאין להן סימן לא בחפץ ולא במקום. ואם יש בהם סימן נוטל ומכרין: ובמקום שמשתמר קצת כגון שבלים שבשדות כיון אם ידוע שהבעלים העחוס עם כיון אם הוא ספק אם יש בו סימן כיון בלקטו כיון במקום נוטל ומכרין כיון שאינו נשמר שם היטב. ואם אין סימן בגופן אלא הוא דבר שכשנתגלה שהונח שם יש סימן במקום כגון אבנומות גדולות שאין מתגלגלין כרגלי בע אלם. וכ מטבעות עשויין כמגלגלין נוטל ומכרין. ואם נם במקום אין סימן כגון אבנומות קטנות שמתגלגלין או גוזלות מדדין לאיכא למימר שמא נפלו שם לא יטול לאיכא למימן שמא הונח שם ליבאו וניקחו שלהם. ואם יטלנו יתפידנו לבעליו שהרי אין לו בו סימן. ואם נעלו אפי בידו ואם הזיזו ממקומו כבר נתחייב בהשבה מעליא ואין יחזירנו למקומו אלא להוליכו לביתו יחזירנו למקומו לכיון שאינו אבידה לא נתחייב בשמירתו ובהנבהתו. ואם נעלו והוליכו לביתו לא יחזירנו למקומו לשמא בעוד שהוליכו לביתו באו הבעלים וחפשו ולא מצאו וכיון שלא מצאו לא יבאו עוד בשביל אלא יכלין ויתנו לבעלים בעוד האבדה או במקום: ובמקום שאינו משתמר כגון אפי אם ודאי הונח שם. אם אין בו סימן הרי הוא שלמוצאו כגון בכות קטנות כדשות הרבים שאין בהם סימן לפי שמתגלגלין כרגלי בע אלם ומתחלה העחוס נעלוהן שם להקל מעליהם ושכחוס שמה ונתיאשו כיון שאין להן סימן לא בחפץ ולא במקום. ואם יש בהם סימן נוטל ומכרין: ובמקום שמשתמר קצת כגון שבלים שבשדות כיון אם ידוע שהבעלים העחוס עם כיון אם הוא ספק אם יש בו סימן כיון בלקטו כיון במקום נוטל ומכרין כיון שאינו נשמר שם היטב. ואם אין סימן בגופן אלא הוא דבר

נמצאים בה נוטל ומכרין שאפשר שהושלכו שם על ידי ביבוד שכבדו הבית

המוצא

רפ"ח

דבר שעיכר שאינו אבוד מבעליו כגון טלית בעל הבגד ופרה וחמור רועים בדרך בינם אפי' אחר כמה ימים זה אחר זה אין צריך ליטפל בהם. אבל אם מצאם בליבה או חמור וכלי המוכין או טלית באסטרטיא אין ואלו הוי אבדה וצריך להחזירן לבעלים. מצא הפרה והחמור רועים בדרך בתוך השכם או סמוך לפגות ערב ג' ימים זה אחר זה הוי אבדה. פחות מכאן לא הוי אבדה. ולוקח רועה בדרך הוא הוי לקוח אבל אם רצה אפי' בדרך אם אל המדבר פניה הוי אבדה ואם אל העיר פשה לא הוי אבדה. ואם היא רועה בין הכלמים אם הכרם שלישראל חייב להושיבה מעשה משום אבדת בעל הכרם שמא התפיסנו. וכיון שהושיבה מעשה אנקטה ענלי בריאתא וחייב להחזירה. ואם הכרם שלגוי אם הוא במקום שהולכים בהמה המוזקת בגא התלאה חייב להושיבה לבעליה שאין לך אבידה גדולה מזו. ואם אין הולכין אותה בגא התלאה אינו חייב ליטפל שאם לא התלו בשעליה אין הולכין אותה ואם התלו בו ולא חשש להושיבה אבדה מדעת היא ואינו חייב ליטפל בה. וכת הלמלכם אומר שאין לרואה ליטלה לעצמו מפני שאינו חייב ליטפל בה. וכן כת הלמלה. ואינו נראה כן. לאבידה מדעת הוי הפקר. ונראה הבהמה כיצד אפי' אם הוא פתוח אם אינו מהלנה הבהמה להלכלה לכרוח כגון שאין לו פתחים בל רוחותיו אינו חייב ליטפל בה אבל אם הוא פתוח בכל רוחותיו חייב להחזירה. ולא ביצד שהיא בתוך התחום. אבל אם הוא חוץ לתחום בכל עניין חייב. ואם מצאה בלה אפי' בתוך התחום חייב. וכת אחא הלאש זצנל וכגון שעבר שהיא הולכת תועה דהא אמרי' לוקח רצה בדרך ואפה לגבי דבר חייב להחזיר הא לאו הכי לא. והילכך כת היכא שמוצאה בפלטיא שבוקעין בה אנשים הרבה חייב שמאימתן היא בורחת או שמא יקחנה אנשים שאינן מהוגנין. ונראין אייני

רפ"ו

בשביל של כרמים שאין רבים בוקעין בו.

כל אבדה

שאינה שוה פרוטה בשעת אבדה ובשעת השבה אינו חייב בה. אפי' היתה שוה פרוטה בשעת אבידה והוזלה או שלא היתה שוה פרוטה והוקרה אינו חייב. אבל אם שוה פרוטה בשעת אבדה ובשעת השבה אפי' הוזלה באמצע חייב. כת הלמלכם היתה שוה פרוטה בשעת מציאה והוזלה חייב להכרין עליה. עכ'. ואפי' אבדה שוה מרכה אם הוא של שותפין הרבה שאין מגיע שוה פרוטה לכל אחד אינו חייב להחזירה. בלא גילוי שהם שותפין בו. אבל בשתי כגון שמצאה חמין

שנפל מג ואינו שוה אלא ב פרוטות חייב להחזירן שמא שותפין הם ואחד
מהם מחל חלקו לחבריו והלי יש בו שוה ב פרוטות למעשה · ואם אחר כך נודע
שלא מחלו אחד לחבריו הלי הוא שלו אפי' בא לידו קודם שידע שלא מחלו ב
כיון שאחר כך נודע שלא מחלו הלי הוא שלו · ואם אינו שוה אלא פרוטה הלי
הוא שלו דלא תלינן שמעם מחלו לאחד לפי כח יחזיר · אם ידוע ששותפין הם
אין בו שוה פרוטה לכל אחד · ואם לאו שותפין הם ומייאשי ·

אין המוצא

מציאה חייב להכריז אלא בדבר שיש בו סימן בנופו
או שראוי ליתן סימן במקומו כגון שיכרין אבדרה
פלונית מצאתי וזה יאמר במקום פלוני מצאתיה או יתן סימן בקשרין או במעטפו
לכיון שיש בו סימן לא נתייאשו בעלים שאומר אתן סימן ואקחנו · אבל אם אין
בו סימן בנופו ולא במקומו כגון שעבר שלא הונח שם בכוונה אלא דרך
נפילה בא שם אם הוא לבר שיש לתלות שבגללו הלכתו מיד בו במעמד
מומנו או מתחמת כובדו או מתחמת חשיבותו ותמיד היד ממשמשת בו
ומרגיש כשנפל הלי הוא של מוצאו שהרי נתייאש מיד כשידע שנפל כיון
שאין בו סימן ובא לידו בהיתר כיון שנתייאשו בעלים · ואם לאו צריך להחזיר
אעפ"י שנתייאש אחר כך כיון שבא לידו קודם ייאושם · ואין צריך לומר אם
הדברים מוכיחין שלא נתייאש מצריך להחזיר · כגון הדואה חפץ שנופל
מעשה שוקאי אינו מתייאש שאומר אין כאן אחר אלא זה ודאי הוא ונפלה
והיום או למחר אתפוש מעשה כיוצא בו · ואפי' דואה שנפל מג לאיכא למימר
ודאי מתייאש שאומר למי אתבגד מהם כל אחד מהם יאמר חברי נקחו אפי'
הכי חייב להחזיר לאיכא למימר שמא שלשתן הן שותפין באותו חפץ ואין
אחד חושד את חבירו ולא מייאשי וצריך להחזירו אפי' אם אין בו סימן שאם
ראה ממני נפל יחזירנו לו · ואם לא ראה ממני מהם נפל אם יש בו סימן יכירו
ביניהם · ואם אין בו סימן יהא בידו עד שיבא שיהו · ואפי' אינו שוה אלא
פרוטה כלפרישית לגויל · בלא נתתם · אבל ידוע שנתייאשו
בעלים כגון שאמר לו לתקרון טים או כיוצא בזה אפי' יש בו סימן הוא של
מוצאו · וכן המוצא דבר שמוכיח הדבר שמזמן רב נאבד תולין שנתייאשו ב
הבעלים והוא של מוצאו אפי' אם יש סימן בנופו או במקומו · לפי המוצא
מעות מפוזרין ועיגולי דבלה וכברות של נתתוס ומחרוזות של לעס שאין
בהן סימן לא בקשרים ולא במעטפ וחתיכת בשר שאין בה סימן ונשונות של

ארנמן חשובים מס. ועיגולי דבילה ומחרוזות מילי למיכל הוא ותשוב וממשמ
בהו. וניני זעגר ועציני פשתן מהמת כובלן מרבעש בעפילתן וכיון שאין ז
בהן סימן מתיאש מהן מיד. שעם במקומן אין סימן. שכל אבן אין לך להניחן
על גבי קרקע ודרך נפילה באו עס ואין ידוע מקומם. וההלמלם
כת מצא פירות מפוזרין דרך הנחה לא ינגע בהן. דרך נפילה הרי הן שלו.
נמ נהירא דבמ מוקי למתני׳ דמצא פירות הרי הן שלו במכושתא לבי דלי
שמדעת הונחו עס ונתיאשו הבעלים כדפרישית לעיל בקב בל אמורת הא
לאו הכי אסורין מפני שלא ידעו הבעלים שנתגלו שיתיאשו מהן. ולאי אפ
דרך נפילה מצאה עס וידוע שנתיאשו הבעלים מותרין אבל פתמא פ:
אבל המוצא כברות של בעל הבית וניני זעגר העבועין וחתיכת בשר או לב
שיש בה סימן אוכל דבר שיש בו סימן חייב להכרין. והמוצא חביות של יין
ושמן בדובדבות וקבואה מוכס שיפתחו האוצרות חייב להכרין שיש סימן ב
בר שיפתחו. אבל לאחר שנפתחו האוצרות אין בהן סימן ואין חייב להכרין.
ועוד אפי׳ יתן בהן בעל הבית סימן איבו מועיל שמא מכרן והוא מכיר הסימן
שבו. ומלי לוק במוצאין שכל מדתן שוות. אבל אם הם חסרים יש בהן סימן
במוה שבהן. מצא עבודי פירות חייב להכרין שודאי הונחו
עס ומקומן הוי סימן אעפ שהוא בגלה שאינן מתגלגלין בני אדם.
וכן אם מצא ב׳ מטבעות זה על גבי זה עשויין כמוגל ההתחתון רחב מהעליון
והאמצעי רחב מהעליון שודאי כך הונחו עס. ויכרין מטבעות מצאתי
וזה יאמר בהם ואין ערוך לומר שעשויין כמוגל. וכן אם מצאן אחד מכאן
ואחד מכאן ואחד עגל בינתים או כמוהם פי רובן של אמצעי על גבי ההתחתון
ורובן של עליון עגל האמצעי. אבל אם מצא ב אפי׳ עשויין כמוגל או ג בזה
כמוגל אבא מולקין זה על גב זה וכולן שוין בוחב או שתחתי משלחתי פי ר
מקרתן של זה על גב זה ומקרתן על גבי קרקע הרי הם שלו. ואם מצאן כשיר
פי מוטלין בגוגל או כשורה פי מוטלין זה אצל זה באורך או כחצובה שהו
כל גבי קרקע מיבעיא לא איפשיטא. וכת ההלמלם לא יטול. ואא ההלאש זעגל
כת נוטל ומכרין. בלא שמחזירין מטבע בפיסע מקום. אבל
אם אין לו סימן במקום אלא בגופו אפי׳ אם אומר לשומה בחותם מלך פלוני או
אפי׳ שמו כתוב עליה אין מחזירין לו לפי שנתן להוצאה ושמא הוציאה ומאחר
נפלה. ראה שנפלה מגיע מחבירו בין החולות או בתוך העפר מותר
לו ליקחה שודאי ניתיאש ממנו. ואפי׳ ראהו שכבר החול או העפר אין דעתו על זה המטבע אלא שחושב

אלא מה שיש בתוכו ומקיפו עד גבי הקרקע. אבל אם אין מהם כלום
בתוך הכלי. אם אחורי הפלי כנגד המערת התירות אין נכנס עשן הס של

אוני אומרים שני או מלוג אחר שנפל מאחריהם. מיצא עמוריס
קטנים כל הי כנגן בשדה זרועה. אם עבר שדרך נפילה בזו שם הלי אלו שלו
מפני שאין בהם סימן. ואם דרך הנחה חייב להכריז שמקומן סימן. אבל מ
מיצאן בשדה הלי הן שלהן מפני שמתבלבלין בדגלי בני אדם ואין מקומן סימן.
אבל עמרים וגדישים שאין מתבלבלין אפי מיצאן בראשות הדשים חייב להכריז
שמקומן סימן. ומקום שמכר לגיסו ליתן שם כעין חניית בשפת הנהר לא הוי
סימן שהכל קוראין שם חביותיהם. כל דבר שיש בו סימן לפי
הוא בדה שהוא נלקח בדגלי בני אדם חשוב סימן. וסימן הבא מאיליו כעין
כבר שיש בו מעות ושיבלג שיש בו חרס שאין דרך ליתנם בתוכם אלא מיא
מאיליו נפל להתוכו. מיא סבר ל יהודה דהוי סימן שפגמים יתן אל לבו לזכור
מה שבתוכו ואומר אותו נסימן ונמיכך חייב להכריז. ורבנן סברי לא הוי ס
סימן. וכבר הלמבם דהוי סימן. ואיכי יודע נמה פסק כל יהודה. ואיא ההאש
זענינ פסק נחכמים. המכוין מעשקל הלבר או מדתו או קש
קשרין או מטבע במקום שאין דגלין נעשות כל הקשרים והמטבעים נעשה
הלי סימן. לפי המוצא מחטין או ענולות או מסמלים אם מיצאן אחד אחד
הלי הן שלו שאין בהן סימן. ואפי הרבה מחטין נבד אחת הן שלו שאין מ
מטעם סימן שדגלים נעשות כל הבדים מטין שוה. אבל מיצא ב בדין יכרין
מחטים מיצאתי ויקה יאמר בדין הן ושטים הן. וכן אם מיצא מחטין הרבה
בלא בד יכרין וזה יתן סימן במטבעם. תחיכת נשך שאומר
שהיא מן הצואר או מן הילך אינו סימן. אבל אם נותן בחיתוכה הוי סימן.
הלוקח פירות מחבירו או שמכר לו מכירו ומיצא בהם
מטעות אם הם ערוגים חייב להכריז שהקשר סימן. ואם הם מפוזרין הלי
הן שלו. בלא נלקח מהתגר לפי שלוקח מאנשים הרבה ואינו יודע
מעשלמי הם והבעלים מתיאשים. וכן הדין אם מיצאם התגר ענמו שהם
שלו והוא שמהן בידו בכלי שיוכל לערבם עם פירותיו. אבל אם לקחם
מבעל הבית חייב להחזירם לו. והוא שרשם בעל הבית בעצמו או ענד
ידי עבדיו ושפחותיו הבנעשם. אבל לשם עבידי פועלים אין ערוך להחז
דשמא משל הפועלים הם. מיצא חמור ואוכף עליו הנודין
סימנין באוכף מחזירין גם החמור. וכן כלי נפירות בתוכו כיס ומעות
בתוכו. מחזירין הפירות והמעות אבל הכלי והכיס אפי אם אין כתם מתוכו

אלא מה שיש בתוכו ומקיפו עד גבי הקרקע. אבל אם אין מהם כלום
בתוך הכלי. אם אחורי הפלי כנגד המערת התירות אין נכנס עשן הס של

מוצאם. ואם פגם הכלי כגון הפירות רואים אם יש בכלי אונעם אז הפירות של מוצאם שאם היו בכלי לא היו נותנים מהגוו שהאונעם מעכבים אותם. ואם אין לו אונעם אז מחזירין הכלי אגב הפירות. וכל זה בענא ופילי אבל בבונא וכיתנא. לרשי' בבל ענין לם של מוצאו. ולרי' בבל ענין הם של הבונתן סימן בלי. וכן פת אא"ז ז"ל. המוצא דבר שאין בו סימן אינו חייב להכרין כדפרישית. ואם הוא דבר שאפשר שיכירנו בעלים בעביעות עין כגון שהוא ישן ושתמשו בו כבר אם התובעו תח ואומ שמכירו בעביעות עין שזה הוא הכלי שאבד לו חייב להחזיר. לפי המוצאו במקום שהח מצויין כגון בבית המדרש חייב להכרין שלא נתיאשו הבעלים שאומ המוצאו חושב שמא מהח יבא ויטול ומכרין. בלא"ה שאינו משנה דיבורו אלא במסכתא ובפוליא ובאושפיזא. ואם משנה דיבורו במקום אחר אין מחזירין לו בעביעות עין. אלא במקום שאין הח מצויין או ש שהכלי הלש ולא נשתמשו בו בענין שיכירנו אין צריך להכרין.

המוצא דבר שהוא מתבייש להחזירו. אם הוא בענין שאילו היה שלו מחזירו חייב גב ליטפל בו להחזירו לחביבו. ואם לא היה מחזירו נשלו בם אינו חייב בשלחבירו. ואם היא בהמה והכה בה מעט כדי להחזירה חייב להטיחה לבעליה אעפ שלא היה מיטפל בה אינו היתה שלו. ואם אין דרכו ליטפל בה בעיר מפני שהוא מתבייש מבני העיר ודרכו ליטפל בה בשדה ומצאה בשדה מיבעיא ולא איפשיטא. וכת הלמכס מצאה בעיר אינו חייב ליטפל בה מצאה בשדה חייב להחזירה אעפ שנכנס בעיר ואין דרכו בכך. עכ. ואא"ז ז"ל כתב ראיתי מפרש כיון דלא איפשיטא אזלינן לחומרא וחייב להחזיר בשדה וכיון דאיחייב איחייב אף בעיר. ואדרבה כיון דפטורה תורה ליכן שלא ינהל בבגד תורתן איסורא הוא בביה לידיה אם יטלטל בבגד תורתו במקום שאינו חייב אלא יחזירנה מן השדה עד שיביאנה לעיר ולא יטחנה.

מי שאבדה לו אבדה ותגע באבדתו ובאבדת חבירו אם יכול להחזיר שניהם חייב להחזיר. ואם לאו יחזי' את שלו. שאבדתו קודמת אמי לאבדת אביו ורבו. כדדרשי' מאפס בי לא יהיה בך אביון. ומיהו אעפ שלא חייבתו התורה אין לו לאדם לנקל כך הרבה ונמי אקדים את שלי אם לא בפשיטא דמוכח. שאם יקדים הרבה בבבר פופו לבוא לידי עניות. פגע באבדת אביו ובאבדת רבו. אם אביו שקול כנגד רבו שלאביו קודמת. ואם לאו של רבו קודמת.

בלא נרכו מובהק שרוב חכמת תורתו שלמד היא ממנו.
העח אבדתו והחזיר שלחברו אין לו אלא שכרו הראוי לו כיצד שטוח והר
חמורו וחמור חברו שלו שוה ק ושל חבירו שוה ל והנח שלו והעזל של
חבירו אין לו אלא שכרו הראוי לו בלא שהיה שם בעל החמור וזה לא
התנה אבל אם לא היה שם או שהיה שם וזה התנה עמו ואמר לו אעזול
שלך ואתה תתן לי דמי חמורי או שהתנה כן בפני ב חייב לו דמי שלו ר
אפי׳ בעלה שלו מאיליו וירד להעזיל ולא העזיל אין לו אלא שכרו הראוי לו.
וכן שום שטבעו זה בזה זה בילו חבית של יין וזה בילו כד
של דבש ונמלק כד הדבש ושפך זה את יינו העזיל הדבש בתוך החבית
שלו אין לו אלא שכרו הראוי לו. ואם אמר לו אשפך יין להעזיל הדבש
ואתה תתן לי דמי יין או שהתנה כך בפני ב חייב ליתן לו דמי יינו.
ואם הוא בעצין שאם לא היה מעזיל הדבש היה נשפך לארץ ונספד אין הוי
הפקר וכל מלה שהעזיל לעצמו הוא. היה זה בא בדבש וזה
בא בקיטם ויתעם ונמלק כד הדבש ואמר בעל הקיטם איני מעזיל
הדבש עד שתתן לי חצי או כך וכך דמים וקבל עליו בעל הדבש אין
לו אלא שכרו הראוי לו כיון שלא הפסידו כלום. וטוענא בו הרי שהיה

הרואה

נוהג מבית האסורים והיה מעבודת בתגו ואמר לו טול לינך והעבירני
עליך ליתן לו כל שכרו. את האבלה חייב להשיב
בחנם בלא שהוא בטל. אבל אם הוא עושה
במלאכה יכול לקבל עליה שכר ולא כל שכר בטול מלאכתו כגון אם
בטל ממלאכתו בשביל ההשבה לא יתן לו פלוג אלא כפי מלא
שהיה רוצה ליקח כדי להתבטל ולעשות בהשבתה כגון שהיה עושה
במלאכה שהיה נוטל עליה ל דינרין ולהשיבה ולשוב בטל היה נוטל
לינר ולהשיבה ולהתעסק בהשבתה היה נוטל ב דינרין נותנין לו ב דינרין
אעפ שמניע לו לינר בשכר ההשבה כיון שלא חייבתו תורה להשיב שלו ולעשות
בהשבה יכול ליטול שכר ההשבה אפי׳ עד כדי האבלה כגון שאינה שוה אלא
ב דינרין והינו אם עשה מעצמו אבל אינו חייב להניח מלאכתו כדי להשיב
ולהניח משכרו כלל. ואם הוא בטל צריך להשיב בחנם לפיכך
אם שכר ההשבה יותר משכר הבטלה כגון שעל מלאכתו היה נוטל לינר ועל
ההשבה ב דינרים אין לו אלא לינר לפנדי המותר כמי שאין לו מלאכה כלל.
ואם אינו רוצה לפתות מפלוני שהוא שכר בטלתו אינו חייב להשיב. ואם
הבעלים עם או ב שתי׳ בד יתנה ויאמר עמי אשיב ליתן לי כל שכר בטלתי

ואם אינו עם ולא ב שלו קודם ואינו חייב להשיב · ומי אם הבעלים או בא עם
ואומר לו המצא ונתן לך כל שכרך חייב להשיב אף לא ירצה ונם הם חייבים
ליתן לו כל שכרו אפי׳ פסקו לו יותר מהראוי לו · והא דאמרי׳ שלוקח
כפועל בטל כשעשה מעצמו היינו דוקא בשאין הבעלים שם · אבל אם הם
עם ולא התנה והעיד שלו והשיב לא יטול אלא כפועל בטל לגמרי · כגון שאם
מלאכתו שלש ולשש בטל היה נוטל לינך ולעסוק בהשבה היה נוטל לינו׳
אין לו אלא לינך כיון שהבעלים עם ולא התנה אי׳ליהו לאפסיל אנפשיה ולא
יטול כלב על ההשבה · **אבדת הנוי** מותרת · לא מיבעיא
כל זמן שלא הגיע לידו שאינו חייב לטרוח
אחריה להשיבה אלא אפי׳ באה לידו מותרת · ולא עוד אלא עיש איסור בדבר
אם החזירה לו · ואם יש מיכול השם אם לא יחזירנה לו חייב להחזירה · וכל
הלומדם ואם החזירה כדי לקדש את השם כלי שיתפארו שרש נידעון שהם
בעלי אמונה הלי זה משנה · ובבל מקום מקנסין כליקס מפני הגנבים עם כל
שרש מפני דרכי שלום · אבל אבדה של כל שרש חייב להחזיר אפי׳ הוא אנכל
גבלה להתאבק · לא שנא אבדת מטלטלין לא שנא אבדת קרקע · כגון שאם לוקה
מים בשדה לשתות שלהן חייב לבדוק מפניהם כלי להשקות · אבל אם אוכל
נבלה להכעיס הלי זה מין · ומינין ואפיקורסין ומגבלי עין ומחבל את העבת
בפלהסיא אין מחזירין אבדתן · מי שמגדל הנאה מחבר
מחזיר לו אבדתו · לא שנא אם גבי מחזיר אסורין על גבי אבדה או גבי
גבי אבדה אסורין על המחזיר אן אפי׳ גבי שניהן אסורין זה לזה · ובמקום
שמטילין עליה שכל אם גבי גבי אבדה אסורין על המחזיר יפול השכל
להקדש · **חתגל** רע ההורג הקטנים אין צריך להשיבו לבעלים
ואין בו משום גזל אלא כל המוציאו הולכו וחוכה בעגלו · אמור לו וכיון

כיצד מצות השבה אל תחזיר את האבדה לא ישמע לו
אם הוא מכיר הבעלים יטפל בה
עד שיגיענה לידו · לא הגיענה לידו אלא נתנה בנרתו או בחלבתו יצא אעפ׳
שלא ידעו הבעלים ובלבד שתהא מעותרת שם · כת הלומדם החזירה
למקום שהבעלים נבקים וינעאים שם מחרית אינו חייב ליטפל בה בשחרית
שהלי הבעלים לוקין אותה אעפ׳ שהוא מקום שאין מעותרין · אבל בעלי חיים
לעולם חייב ליטפל בה עד שיחזירנה לרשות הבעלים : עכ׳ להחזיר הבהמה
לרשות הבעלים ובדחה אפי׳ כמה פעמים חייב להחזירה · ואם אינו מכיר
הבעלים מכרין עליה · ותניא בראשונה כל מי שמוצא אבדה מכרין עליה

ג רגלים ואחר רגל האחרון ז׳ ימים.

שיהיו מכריזין בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. משרבו האנסים שומרין שכר המועד אבדה היא כמעכד התקינו שיהיה מודיע לשכנו ומיודעיו ודיו. והיכא דליכא למיחש להאי אונסא צריך להכריז בבתי כנסיות ובבתי מדרשות. וכיצד מכריזין משכיר שם האבדה ואומר חסץ פלוני מצאתי. ואינו חושש למאי שבקל ימצא סימן כיון שמזכיר שם האבדה שהלי אין מחזירין אלא בסימן מובהק. ותניא בראשונה כל מי שאבדה לו אבדה היה נותן סימן ונוטלה. משרבו הרמאים התקינו שיהו אומרים לו הבא עדים שאינך רמאי וטול. והאידנא כולהו בחזקת רמאים. וכתב הרמב״ם אפי׳ סימן מובהק אין מחזירין לו עד שיביא עדים שאינו רמאי. אבל אא״כ הראש ז״ל כת שאין צריך עדים אלא כשאינו נותן סימן מובהק אבל בסימן מובהק מחזירין בלא עדים. ומדה ומנין ומשקל ומקום חשיבי סימן מובהק. באו שנים וכל אחד נותן סימן מובהק לא תנתן לשום אחד מהם אלא תהא מונחת עד שיתברר בעדים. נתן האחד סימן אפי׳ מובהק ואחר הביא עדים תנתן לבעל העדים אפי׳ אינן מעידים שנפלה ממנו אלא מעידין שהיא שלו מוחזקין לה בחזקת גנב ולא אמרינן שמכרה. נתנו שניהם סימנים ואחד מהם הביא עוד עד אחד ואפי׳ אם מעיד שנפל ממנו עד אחד כמאן דליתיה ותהא מונחת עד שיתברר. ומיהו כת אא״א הראש ז״ל אותו שהשיג כיצד ליטבע לא גרע מעשים היתה בידו והיה אומר שלי הוא ועד מפיינו. ואם ישבעו יתבגלו דברי העד. ואם לא ישבעו תנתן לבעל העד. הבית אחד עדי אריבה והשני הביא עדים שנפלה ממנו תנתן לעדי נפילה דשמא האחר מכרה. אחד אומר מדת ארכה והשני מדת רחבה תנתן למדת ארכה שאפשר שעיגר הרמאי מדת רחבה כשהיא על הבגדים אבל מדת ארכה אינו יכול לעגר. אחד אומר מדת ארכה ורחבה כל אחד בפרט והשני אומר מדת העומק והרוחב ביחד ואינו יודע כל אחד לבד כמה הוא תנתן למדת ארכה ורחבה. אחד אומר מדת ארכה ורחבה והשני אומר שיעור משקלה תנתן לשיעור משקלה דאין דרך לשקול הטלית לפי הני סימן מובהק: הכרין או הולין לשכנו ולא באו הבעלים תהא מונחת עד שיבא שליהן. וכל זמן שהיא אצלו כת הראש שהוא שומר שכר עליה מפני שצריך ליטפל בה וכל זמן שמיטפל בה עיפוק הוא במצוה ופטור מן המצות וזה עכרו. ולי כת שאינו אלא שומר חנם. ולזה הסכים אא״א הראש ז״ל.

כל זמן שהאבדה אצלו עדיף ליטפל בה שלא תתפזר ותהיה
כנון לנזוז הצמן ואפי' ניזוק הטור שהוא דבר מועט מיטפל בו. מצא
כסות מונחת אחת לכ' יום אבל טפי לא שתתקלקל. ולא יעזרה במוקל ולא
נעשים אלא אחד מועזרה בידו. בלא נעל פשתן. אבל של צמר העשוי הטה לה.
כך פי"ש. ורב אשי פי' בהפך דבעל פשתן יעיר קטה ושוטחה על גבי מטה
לעזרה לבל אבל לא לעזרה אפי' אם נם היא עדיפא לאותו שיטוח. ואם יש לנ
אוזחין לא ישטוחנה לפניהן אפי' לעזרה לבד שמא תנגב. כלי עץ
ישתמש בהן לעזרן מעגב כלי שלא ילקבו. כלי נחשת משתמש בהן בחמין
אבל לא על ילי האור. ופי"ש שלא יהו חמין על גבי האור. כלי כסף משתמש
בהם בצונן אבל לא בחמין מפני שמעחיקין. מגלפות וקלד ומות משתמש
בהן בדך אבל לא בקשה. מצא כלי זהב וכלי זכוכית לא יגע בהן עד שיבא
אליהן. וכדרך שאמרו באבדה כך אמרו בפקדון שהלבו בגלוי למליאת
מים. אבל אם הם נעיר אין עדיף ליטפל בו שהוא יבא ויטפל בשלו.
מצא ספרים קורא בהם אחת לשלשים יום כלי שלא יתעפשו. ואם
אינו יודע לקרות בהם נולנן אחת לשלשים יום. ולא ילמוד בהם לבל שלא
למוד מעולם מפני שעדיף עיון לב ויבא להשהותן יותר מכלי עולך הספר.
ולא יקרא פרשה וישנה. ולא יתרגם. ולא יפתח בו יותר משלשה לפיו. ולא
יהיו שנים קולין בענין אחד ביחד שזה מושך לכאן וזה מושך לכאן אבל
בשני ענינים קולין אבל שלשה אפי' בשני ענינים קולין. כך פי"ש. והלומד
פי בהפך לשנים קולין בענין אחד ולא בשני ענינים ונ אפי' בענין אחד אין
קולין. וכן הדין במי שהפקידו אצלו ספר ואין הבעלים בעיר.
מצא בעלי חיים שצריך להזניא עליהם הוצאות. אם הוא דבר שעמד
ואוכל כנון פרה וחמור מיטפל בהם יב חדש מיום המציאה שמוכרן ולוקח
שכרן ומאכילן. ואם יעלה בשכרן יותר ישמרנו לבעלים. וכן הדין בשאר
המטלטלין בעיר מיטפל יב חדש. עגלים וסיחים במקום מרעה ג חדשים
שלא במקום מרעה ל יום. אווזים ותרנגלים קטנים ל יום. אווזים גדולים
ג יום. מכאן ואילך שם למיהם ומטחם. ופי"ש מוכרן בבל
ומטח הדמים אצלו. והלומד כתי שיכול לשומן לעצמו אבל בל מיה
עדיף. ול"פ שאפי' הוא בעצמו שם אותם בדמים בנא בל וגוטלן באותם
הדמים וכשיבאו הבעלים יתן להם אותם הדמים. וכן כתי אוא הלואם קנוב.
והלומד כתי שם למיהם עליו והרי הם שלו ושל הבעלים בשותפות כדין
כל הנם בהמה מחברו למחצית שכר. והתינוקות אין עדיכין

לשמרן אלא מוכרן מיד מפני שמצויין בכל פעם לקנותן · וכן פירות שהתחילו
לירקב וכל כיוצא בהן מוכרן מיד · אלה יעשה בלילי שבתות בהם לפי שהוא
שומר שכר עליהם אפי׳ אם לא ישתמש · בלא נתני אבידה לפי שנזרח ליטפל
בה · אבל אם מצא מעות או אפי׳ חפץ ואם היה לו בו שום טורח לשמרו אינו
רשאי להשתמש במעות לפי שאינן עליהם אלא שומר חנם · וכן מי שהפקידו
אצלו מעות של יתומים לא ישתמש בהם והוא שומר חנם עליהם · והלמ״ד
כתב שהוא חייב באונסין על לתי האבידה · וזה הוא לשיטתו שכתב שהוא שומר
שכר על האבדה · ואי׳ הלאפ״ז זצ״ל כתב כפברא הלאשונה · ולאחר שישתמש
במעות בבגדי עלמא הוא חייב באונסיהן שהוא שואל עליהן ·
כתב הלמ״ד כל אותן הימים שהוא מיטמא בהן אם מאכילה משלו גוטל מן
הבעלים · וירא׳ שגוטל בלא שבועה עכ׳ · המוצא מציאה לא
ישבע מפני תיקון העולם שאם יצטרך לישבע יניחנה ולא יחזירנה לבעלים ·
ואפי׳ אם טוענן שש כיסים מציאת לי וזה אומר לא מציאתי אלא אחד והם
קשורים יחד שאי אפשר ליתצא זה בלא זה אין שאומר מציאתי והחזרתי לך
אחד אין צריך ליטבע · **המוצא** מציאה מיד כשהניע להתוך רסט
ל אמותיו קנאה אפי׳ שלא באה לידו שחכמים תקנו
לאדם שיקנו לו ל אמותיו · ואם באו שנים כאחד לתוך ל אמות או שעומדין
שניהם ונפלה המציאה לתוך ל אמותיו קנו שניהם · וכתב הלאבל שלא
תקנו ל אמות אלא בעומד אבל לא במהלך · ואי׳ הלאפ״ז זצ״ל היה אומ׳ שאין
חילוק · בלא בשימצא או בצדי לשות הרבי אבל בל הי ובשדה
חברו לא תקנו · לפי׳ דאה דאה המציאה ברשו הרבי ונפל עליה לקנותה לא
קנאה עד שתניע לידו · ואם קדם אחד והגביהה קנאה · ואין צריך לומר
שאם הניעה המציאה לחצרו אפי׳ אם אינו עומד אצלו · בלא שמשתמרת
בתוכו אבל אם אינה משתמרת בתוכו אינה קונה לו אלא אם עומד אצלו · ואפי׳
אם אמ׳ תזכה לי חצרי בכל מציאות שיבאו לתוכה היום יין שאינה משתמרת
לא קנת · ואם יצא לו עם מציאה בעיר והוא אמ׳ כן אין קונה · לפי׳ אם היה עבי
או נוזלות של הפקר בתוך שלהו ואחרים באים ליטלם ולזכות בהם · אם
הם בעגין שיכול לרוץ אחריהם וליטלם כגון שהצבי עבור והנוזלות לא פרחו
או שעומד בקרוב להם נמצא שנשמרים בתוך שדהו וזוכה לו שלהו אפי׳
אינו אומ׳ תזכה לי שדי · אבל אם אינו יכול להניען את אינן נשמרין בתוכה
ואפי׳ אם טוענן שש כיסים מציאת לי וזה אומ׳ לא מציאתי אלא אחד והם
קשורים יחד שאי אפשר ליתצא זה בלא זה אין שאומ׳ מציאתי והחזרתי לך
אחד אין צריך ליטבע · **המוצא** מציאה מיד כשהניע להתוך רסט
ל אמותיו קנאה אפי׳ שלא באה לידו שחכמים תקנו
לאדם שיקנו לו ל אמותיו · ואם באו שנים כאחד לתוך ל אמות או שעומדין
שניהם ונפלה המציאה לתוך ל אמותיו קנו שניהם · וכתב הלאבל שלא
תקנו ל אמות אלא בעומד אבל לא במהלך · ואי׳ הלאפ״ז זצ״ל היה אומ׳ שאין
חילוק · בלא בשימצא או בצדי לשות הרבי אבל בל הי ובשדה
חברו לא תקנו · לפי׳ דאה דאה המציאה ברשו הרבי ונפל עליה לקנותה לא
קנאה עד שתניע לידו · ואם קדם אחד והגביהה קנאה · ואין צריך לומר
שאם הניעה המציאה לחצרו אפי׳ אם אינו עומד אצלו · בלא שמשתמרת
בתוכו אבל אם אינה משתמרת בתוכו אינה קונה לו אלא אם עומד אצלו · ואפי׳
אם אמ׳ תזכה לי חצרי בכל מציאות שיבאו לתוכה היום יין שאינה משתמרת
לא קנת · ואם יצא לו עם מציאה בעיר והוא אמ׳ כן אין קונה · לפי׳ אם היה עבי
או נוזלות של הפקר בתוך שלהו ואחרים באים ליטלם ולזכות בהם · אם
הם בעגין שיכול לרוץ אחריהם וליטלם כגון שהצבי עבור והנוזלות לא פרחו
או שעומד בקרוב להם נמצא שנשמרים בתוך שדהו וזוכה לו שלהו אפי׳
אינו אומ׳ תזכה לי שדי · אבל אם אינו יכול להניען את אינן נשמרין בתוכה
ואפי׳ אם טוענן שש כיסים מציאת לי וזה אומ׳ לא מציאתי אלא אחד והם

קטנה יש לה תורת חצר ולא אמות להיותם קונים לה וקטן אין
לו תורת חצר ולא לו אמות.

המגביה

מתניתין המגביה לחברו קרקע אפי׳ בא אחר ולקחה מידו הגביהה שכיב
כאחד או אפי׳ הגביה האחד בראש האחד התחיל ובא השני והגביה בראש השני
קנאוה שניהם. הגביה חרש לפקח לא קנה. ולא עוד אלא אפי׳ הגביהו חרש
ופקח לא קנה לא זה ולא זה ואם חטפה אחר מידם קנאה. ומי מה שביד כל
אחד קונה. ופי׳ הלאבל דוקא שלא הגביה פקח דוקא שלא הגביה פקח כדי
שאם יפח אותה החרש שתעקר מעל גבי הקרקע. אבל אם הגביה אותה כל כך
כדי שתשקל מעל גבי הקרקע קנה שזינה מונחת על גבי הקרקע בהגבהתו.
ואינו נראה לו׳׳א הי׳׳א ז׳׳ל אלא תפיסת החרש מבטלת הגבהת הפקח. הגביהוה
שני חרשים קנאוה שניהם. טעית שמונח חציה על גבי עמוד שגבוה
ג׳ טפחים וחציה על גבי קרקע ובא אחד והגביה הראש האחד שעל גבי הקרקע
ונתק הראש השני שעל גבי העמוד ונפל על גבי קרקע קנאה כיון שהראש האחד
עליון בידן והראש השני היה מונבה מכחו ג׳ טפחים מן הארץ. אבל אם לא היה
הראש השני עליון בידו בעוד הטולית באויר לא קנה אעפ׳ שהיה מונבה מכחו
ג׳ טפחים כיון שעתה כולה בארץ. וכן אפי׳ הראש האחד בידו ולא נתק הראש
השני מעל גבי העמוד לא קנה אעפ׳ שאילו נתקו היה מונבה מכחו. ואם הטולית
היה מותח על גבי דף והכה בקב ונבה מכחו ג׳ טפחים קנאו. אבל לא עלה למעלה
מכח הכאתן אלא נפל לארץ אפי׳ הדף ונבוק ג׳ טפחים לא קנה.

ראה המציאה ואמ׳ לחברו זכה לי בה׳ כיון שהגביה לערכו קנאה אעפ׳ שלא הניעה
לידו ואין המגביה יכול לומ׳ לערכי הגבהתיה. ואם אמ׳ הנה לי ונעלה ואמ׳ אכ׳
זכיתי בה קנה בין אם אמ׳ זכיתי בה התחלה לערכי בין אם אמ׳ הגבהתיה לערכך
אבל עתה אינו רשאי לזכות בה. אבל אם נתנה לידו על זה ואחר כך אמ׳ זכיתי בה
תחלה לא אמ׳ כלום. והלכ׳ אם הגביהה מעצמו לצורך חברו כגון שעשה שלוחו וזכה
בשבילו ואינו יכול לחזור בו. אלא שאומן לומר שלצורך עצמו הגביהה כל זמן ש
שהיא בידו. מה שאין כן כשאמ׳ לו זכה לי שאפי׳ אם הגביהה מתוך אינו נאמן ש
לומ׳ לערכי הגבהתיה אפי׳ בשעה בידו.

מציאת

מתניתין חרש שוטה וקטן אין בהם גזל אלא מעשה דרבי שלמה. לפיכך אם
גזלה אחר מידו אין מציאין אותה מידו. מציאת בנו ובתו הקטנים על
שלחנו אפי׳ אם הם גדולים. ומציאת בתו בשעה אפי׳ אינה קטנה על שלחנו
ואפי׳ היתה מכורה ליחר ליומה ומציאת עבדו ושפחתו הכנענים ומציאת
אשתו הם שלו. ומציאת בנו ובתו שאינם קטנים על שלחנו אפי׳ הם קטנים

ומציאת עבדו ושפחתו העבריים ומציאת אשתו המגרשת אפי' בספק גילוסין
דחייב במזונותיה הם שלהם: ומציאת פועל לגעמו והא דתניא פועל שכרו
בעל הבית לעשות מלאכה סתם מציאתן לבעל הבית מוקי לה רב פפא שכרו
ללקט מציאות משכחת לה שמטוח הנהר על גדותיו והוליך עמו לבית וטחזר הנהר
שאירו על פני השדה ושכרו ללקטם וכיון שכרו לבך אפי' מצא מציאה אחרת
היא של בעל הבית. כתי הלמה אמר לו נכש עמי היום והוליכו ללקט
מציאות מציאותיו לגעמו למעיקרא לא אישתעבד ליה אלא לנכש וטשהולילא ר
ללקט מציאות לא הוערך הפועל לסדש שלא שכר לזה ומה שליקט הוא לעוגך
עמו. אבל שכרו סתם והריהו ללקט מציאות מציאותיו לבעל הבית דמעיקלא
אישתעבד לכל מאי דבעי ליה" וההוא עבד עברי אם אמר לו רבו צא ולקט כ"
מציאות מציאותיו לרבו" **בחמה** שלהסחר נבא אחד אן שעם
לחבות נה נקנית כדרך שנקנית במכירה ולמעלה
באריתיו בסימן ל. ומציאת שטרות ושובדות כתבתי למעלה בסימן סד.
ומציאת נבו ושובר שלכתובה כתבתי באבן העזר".

דיני פריקה וטעינה

מי שפגע בחברו ובהמתו

רובצת תחת משאה חייב מן התורה לחייבו לפורקה. וכן אם עריך
להטעינו מעמו חייב גב לטייענו לטעונן. אפי' שבטעינה דאתי לומ לו לא אטעון
עמך עד שתתן לי שכרי אפי' אם הוא בעל מלאכה. לפי' אם הוערך להתנות
עמו ביותר משכרו אין לו שכר הראוי לו אבל בפריקה עריך לסייעו בחנם.
בלא שהוא בעל מלאכה. אבל אם הוא עושה במלאכתו דמאי הוא ליתן לו שכר על
בגולתו. ודינו כמו שפיר שהשבת אבדה. פרק נטענן פלי
וטענן אפי' כמה פעמים חייב. היו הבעלים עם והלך וישב לו נאמר לו הואיל
ועליך מצוה לפרוק ולטעון עשה פטור. אבל אם אין הבעלים עם אן שהוא עם
והוא זקן או חולה חייב. ואפי' היה עליו יותר ממשאו חייב. אבל אם החמור
דרכו תמיד לרבוץ תחת משאו או שהוא עגמד ומשאו עליו אינו חייב.
מציפתי חייב לפרוק ולטעון עמו משיראה ויידה שהיא כמצוה
שהלי נאמר כי תראה ונאמר כי תחנך. ושיעורו חכמים שיהיה ביכולתם לדון אמות
ושני שלשי אמה. ואם רחוק יותר אין זקוק לן. ולאחר שפרק וטעון עריך לילך
עמו מיל שאם יפול שיחזור וייטענו. אבל עריך ליתן לו שכרו על זה.
היה כהן וקבהמה בבית הקברות אינו מיטמא לטייענו. וכן אם
הוא זקן ואינו יכולו שיפרוק ויטעון. ואף אם היה שלו היה מניחו ופ' בעל

חברו אינו חייב. וכתב הלמ"מ שאם הוא חסיד ועושה לפעמים משורת הדין אפי'
אפי' הוא הנשיא הגדול ונושה בהמת חברו רובצת תחת משאה של תבן או
קש וכיוצא בזה פורק ועוזר עמו. אבל אינו הלואש לעזוב כה"ג כיון דמצוה תורה
זקן אין לו לזקוף בכבוד תורתו ואיפולא הוא גביה לידיה אם הוא מוזקף בכבוד
תורתו. והחכם שבא לעשות לפעמים משורת הדין יוהפך ממנו כמו שעשה לי
שמעון בר יוסי שאמר לן אדם אחד בוא ועזור לעוזר משא שלעזים וקנאה
ממנו כלי שלא יעזרך לפייעו. אבל אין לו לעשות לזקוף בכבודו.

הפוגע בעשם אחד רובץ תחת משאו ואחד פורק ועריך לעזוב מצוה
לפרוק תחלה משום עגר בעלי חייס ואחר כך יעזוב. בלא שעשהם אהובים או
שונאים. אבל אם אחד שונא ואחד אוהב מצוה לפייע את השונא תחלה אפילו
לעזוב כדי לבזוק את יצרו. לימא לן עגר בעלי חייס לאוליתא.
לפי אלא במקום שאינו חייב לפרוק כגון בחמור שהוא רבצן או שהוא עומד
או שהבעל הלך ויעזב לן ואמר לן פרוק שמטוד מצד פריקה חייב הוא משום
עגר בעלי חייס. ונמי שאם ירצה ליתן לן שכר שלשאי לפרוק.
אין חיוב טעינה אלא בישראל אבל לא בגוי אלא שהכלים אנמלי בבהמת גוי
אם הגוי שם עריך לטעון עמו משום איבה. למיכך אם בא להטעינו יין נסך אין
עריך לפייעו לליכא איבה. ובפריקה חייב אפי' אין הגוי שם משום עגר בעלי
חייס. כתב הלמ"מ בהמת גוי והמוצא על ישראל. אם הגוי מחמר
אחר בהמתו אין זקוק לן. ואם ישראל שם חייב לפרוק ולטעון משום עגר ישראל.
וכן אם היתה הבהמה של ישראל והמוצא עליה חייב לפרוק ולטעון משום עגר
ישראל. עכ"ל. ואין דברים מובנים לי בדיוצא שהגוי מחמר למה אין חייב לפייעו
משום איבה. ולי נדע מבהמה הלכל עלגוי. וכן בסיפא בהמה של ישראל והמוצא
של גוי למוק לי משום עגר ישראל תיפוק לי משום מצות פריקה כיון שהיא
בהמת ישראל. תמוה שמגיו שלאחד מהם לעזעות אין חברין
רשאין להקליס ולשנבור מעליו. נמל רשאין לשבור מעליו. אחד רכוב ואחד
טעון והלך עד להם מעבירין הרכוב מפני הטעון. אחד ריקן ואחד טעון
או רכוב מעבירין הריקן מפני הטעון והרכוב. היו ששהם טעונין או רכובין
או ריקנין טעשין פשרה ביניהן. וכן שתי ספינות שפוגעות זו
בזו בנהר אם שהיהן עוברות שהיהן עובעות. ואם יעברו זו אחר זו עוד
עוברות. וכן שני בעלים שפוגעין זה בזה במעלה גבוהה אם שהיהם עובלי
נוחלים ואם יעברו זה אחר זה עובלים. אחת טעונה ואחת שאינה טעונה
תלחה שאינה טעונה מפני טעונה. היו שתיהן שוות ואחת קרובה לעבור

יותר תחזור לאחוריה אותה שאינה קלובה לעבור . לין קלובות זו כזו ושתיהן טעמות
או ריקעות יעילו קשרה ביעקס . ומעלים שכר זן כזו שתחזור לאחוריה .

שיירה המהלכת במדבר ונמצא עליה בים לטרפה ופקקו עמו ממון ונתנו לו
מחשבין אותו לפי ממון ולא לפי נפשות . ואם שכרו תייר להנחותם הדרך שלא יסת
יסתכנו מפני חיות ולסטים חצי שכר התייר יתנו לפי הנפשות והחצי לפי הממון .
ולא יעמו ממנהג החמרים . והשאין החמרים להתגנות שכל מי שהשכיר לו חמורין
שיתנו לו חמור אחר . אבל בפשיעה אין נותנין לו חמור אחר . ואם אמר תנו לי
למי חמורי שאיש לוקח חמור אחר ואיש רוצה לשמור בתחלה אין שומעין
לו אפי יש לו עוד חמור אחר שיותר מוסיר נפשו לשמור עכ עסס .

ספינה המהלכת בים ונקשה להטביע וזרקו בים להקל ממשאה מחשבין לפי משוי
ולא לפי ממון . ואל יעמ מנהג הספנים . והשאין הספנים להתנות ביניהם כל מי ר
שהשכיר לו ספינתו מעמידין לו ספינה אחרת . אבל בפשיעה אין שפרשה במקום
שאין הספינות הולכות אין מעמידין לו אחרת .

כלבר

שלהפקיר לא שנא הקודם בו זכה לא שנא היו לו בעלים והפקירום דבר שהוא מופקר ועומד והוא שיפקירנו בעליו הפקר גמור . אבל אם אינו מפקיר אלא לענים ולא לעשירים לא הוי הפקר . ואפי לא הפקירו אלא בינו לבין עצמו ר כת הלמ"ס הרי הוא כגדר שאסור לחזור . ומיהו הפקר שיאמ בפיס אלו יכיון הפקר לכל כין מעלטלי בין מקרקעי . וכל הקודם בו זכה אפי זה שהפקירו הוא כשאר כל אדם נזכה בו . ר ר ר

שיכול לקחת בתוך השדה כדפרישית לגבי ואז זכתה לו שדהו אפי' לא אמר בפיו
לגבי שקפצו לתוך הקפיזה קנאם בעל הקפיזה ואפ' חשבינן לה
חצר המהלכת לפי שהיא נחה על פני המים והמים מוליכין אותה
מי שפרש מצודה ועוף ולבסוף ובא אחר ונטלן ממנה אם המצודה עשויה
כבלי הרי קנה לו כלו והנוטל ממנו גזלן הוא ומוציאין מידו ואם אינה עשויה
כבלי אין עין על הנוטל לין גזלן אבל אסור לו ליטלם עין המקוה
ביאת הלילן ומשיר הסירות ונפלו לארץ אם באו ליד העני קודם שבאו לארץ לעני
ואם נעלם לאחר שנפלו לארץ מוציאין מידו אבל אם לא באו ליד תחלה אין להם
משום גזל להוציאן מן הנוטלן אבל להתחלה אסור לגוטלן שחלים הנוטלים
בשדה פשתן מותר לכל אדם ליטלן מפני שהן הפקר שמפקידין את הפשתן ואם
עומדין על המצר או שנדלו כל צרכן אסורין כל שדה שיש בה בלאש
כגון שיש בה אחת מכל ממין אחר כמפורש בבאים היא הפקר וכל הקודם
לזכות בהרשים שבה קנה עוד יש דברים שמותרים אעפ"י שיש
הפקר מעשה תקנת יהושע שנוהגת אף בחוצה לארץ
ואלה הם שיהא כל אדם רשאי לרעות בהמותיו ביער של אחר ולוקח בהמלא
דקה ביער שאילגותיו נפיס אבל בהמה דקה ביער דק אין ובקה ביער נם לא
ואין צריך לומר בהמה גסה ביער דק דלא ומלקטים קוצים לחים המחוברין
בכל מקום אבל התלושים או אפי' המחוברים והם יבשים וכן שאר כל העשבים בכל
עניין אסור ומלקטין עשבים בשדה כל אדם בכל השדות חוץ מבשדה
תלתן לפי שהעשבים יפים לתלתן והוא שזרעה לאכול הקיסם או שזרעה להלטל
התלתן לבהמה שאין העשבים יפין לה אבל אם זרעה לזרע אין העשבים הגמים
לה ומותר לקוטן ונקוטמין נטיעה בכל מקום ליטע או להרכיב במקום
אחר ולא יקפיד בעל האילן חוץ מבנותיות שלידת שאינו רשאי לקטום
וכאשר יקטום צריך שיטח בחיתוך כביצה נבוה על פני הקרקע ובקיסם וכענתי
יקטום מן הפקק הקטן ולמעלה כך תלמוד ירושלמי והלמה פי כביצה נחית מעיקר
הענף וכן בקיסם ובענתים מן הפקק ולמעלה בעיקר הענף אבל בענף האילן
לא יקטום כלל ובשאר האילנות לא יקטום אלא מהענפים הדקים ובמקום שיש
שם ענפים הרבה ומאילן חלש שאין עושה פירות אבל לא מהענפים שבקרקע
כלל ולא מגזע האמצעי שבראש האילן באמצעיתו ולא מאילן יפה שכבר עושה
פרי מעשין היוצא אפי' מחדש בני לשער מפתפקין ממנו וכל היושן שהיה
מעולם ומחכין בימים של כל אדם אבל אסור לכל אדם לבשות ובמ
ובמכמורות אלא לבעל הים ואפי' בעל הים אינו רשאי לפרוש קלע שלא יעכב

הפסינות. ונפעין אחולי הגדר אפי׳ בשדה לממלאה כדכס שהריח קשה ונוטל
מעיני ערוך לקנח בו. לאחר שנקברה התבואה הולכין בשביל שעל גבי השדות
עד ג׳ בארחשון שהוא זמן רביעה שניה. אעפ ואילך אין ליכנס בשדות שדרסת
הרגל קשה לה. ומפתלקין לתוכי הדרכים מפני יתלות הדרכים אפי׳ בשדה
זרועה. והשועה בברמיס כורת הזמורות ויוצא עד שיגיע לאם הדרך
ומשלם לזה הפסדו. ומת מצוה קונה מקומו והוא שלא יהא מוטל על
המצר. אבל אם הוא מוטל על המצר מפנהו לימין הדרך או לשמאלו. שדה
בור ושדה שיר מפנהו לשדה בור. שדה שיר ושדה זרוע מפנהו לשדה שיר. היו
שתיהן בורות שיות או זרועות מפנהו לאי זה לוח שירצה.

ר׳ יהודה אומר עגל תגאי בל שיגיע אדם זבל לרשות הרבים בשעת הוצאת
זבלים ועובדו כל ליום בלי שיהיה שוהה ברגלי אדם וברגלי בהמה. ומי אם
הזיק חייב לשלם. ר׳ שמעון אומר עוד תגאי בל שמי שברח לו
נחילו וישב על אילן חברו שיכול לקוץ הענף להניל נחילו ויתן לו דמי הענף.
והרואה את חברו שיש לו חביות של לבש שנסדקה וקרובה להתפגד והוא
יש לו חביות של יין וחברו אומר לו שישפוך יינן וניציל לבשו והוא יפרע לו דמי
יינו שחייב לעשותן. וכן אם יש לחברו חמור טעון תבואה ומת חמורו
ובו יש חמור טעון עצים וחברו אומר לו לפרוק עצין ולהניל תבואתו והוא
יפרע לו דמי עצין שחייב לעשותן. וכל זה שאין הלכה כר׳ שמעון
ולא כר׳ יהודה. וכן כתב הרמב״ם. ואיא הלכתא זל פסק כדבריהם.

נוי שמכר

קרקע לשרש וקבל ממנו הדמים ולא כתב לו השטר
הרי הוא כהפקר וכל הקודם בו זכה. ולמעשה
כתבתיו בתימן קיימן. גר שמת ולא הוליד ישראל אחר שנתגייר
אעפ שהיו לו בנים בנכרות אין יורשין אותו וכל הקודם בנכסין זכה ואין
בגלגי המצר יכולין לסלקן שהפקר אין בו משום ליגא דבר מצרא.
שאלה ואיא הלכתא זל שמת גר שמת ואין לו יורשין ובזבזו ישראל
נכסיו אם חייבין בקבורתו. תשובה. יראה מיד כשמת הגר הופקעו
נכסיו ומעבוד קבולה לא מעינן שתהא מוטלת על מעבוד נכסיו דמחייס לא
חל שעבוד זה שאם בא בגלגל חוב ובגלגל נכסי המת בחובו אין מחייבין אותן
לקוברו. וכן פסק הלמ״ה דאלמנה שנכתה כל הנכסים בכתובתה שאינה
חייבת בקבורת בעלה. היו לגר שדות הכבה זו אצל זו ואין
דבר מפסיק ביניהן ההחזיק באחד מהם לקנות כלם קנה כלן אפי׳ במכוש
אחד. לא פיכש לקנות כלם אלא החזיק פתח לא קנה במכוש אחד אלא

כמלוא מענגה לאורך השדה ולרחבו אם נכנס בגבול השדה באמצעיתה
מפי מענגה לימינו ומלוא מענגה בשמאלו ומלוא מענגה לפניו רבוע כנגן אם
המענגה מיהא אמה קונה ל' על ל'. ואם נכנס באמצע השדה קונה ל' על ל'.
בלא בשדה בית הבעל אבל בשדה בית השלחין קונה במפלוש אחד כל מקום
שנקרא על שם הגר כגון שיאמר שדה פלוני רגיל להשקות מבורו שלפלוני.
ואם הוא מפוים במציל כגון שיש ביניהם דבר המפסיק כלמה שהוא בתוך
המציר קונה במכוש אחד. ומה הוא דבר המפסיק כגון מציר וחצב.
והלמ"ש כת פאס אין בינהן דבר המפסיק והוא בקעה גדולה קונה
במכוש אחד כל מה שנקרא על שם אותן הגר. ואלו הלאש זענל כת"ה
כסברא הלאשונה. היו לו שש שדות במציר החזיק באחת
לקנותה קנאה. לקנותה ואת חברתה אותה קנה ואת חברתה לא קנה.
לקנות את חברתה אף אותה לא קנה. החזיק בה לקנותה ואת המציר ואת
חברתה. או שהחזיק במציר לקנות את שתיהן מיבעיא אם קנאם או לא ומא
איפשיטא. לפיכך אם בא אחר והחזיק בהם כראוי קנה.
היו לו שני בתים זה לפנים מזה. החזיק החיצון לקנותו קנאו. לקנותו ואת
הפנימי חיצון קנה פנימי לא קנה. לקנות את הפנימי אף החיצון לא קנה.
ואם החזיק בפנימי לקנותו קנאו. לקנותו ואת החיצון קנה שתיהן. לקנות
את החיצון אף פנימי לא קנה. וכ"ש שאם נתן לפנימי כלילין חיצון. וכן כת"ה
הלמ"ש. וסברא ראשונה היא סברת לשלם. ולזה הסכים אלו הלאש זענל.
וכיצד היא החזקה בגבי הגר כדרך שמחזיק הלוקח כגון נגנל בדר
ופרץ כל שהוא כדפרישי' לעיל. וים דבר שהוא חזקה בלוקח ואינו חזקה
בגבי הגר. כגון אכילת פירות דבלוקח הוי חזקה. אבל בגבי הגר אפילו
אכל הפירות כמה שנים ולא תיקן בעל הקרקע לא הוי חזקה. לפי המוצא
שדה הגר חרושה וזרועה ולא כמה אחר הזריעה וצמיחה ואכלה לא הוי
חזקה. שקה השדה מענגים וענבים שבה אם ביו"ל לתקנה לזריעה
ומענגיו מוכיחין שכויץ לבר כגון שלקט הכל גדולים וקטנים קנה. ואם אין
שכר מתוך מעשיו שמכוין. לתקנה בזמיעה כגון שלקט הגדולים והניח הקטנים
אינה חזקה אפי' אם אומר שכוין לתקנה ונפ' היא מיתקנת בכך. שעריך שיהיו
מעשיו מוכיחין שמכוין לתיקון הקרקע. כגון זמורות הנפנים ושריני האילן
אם נכר שכוין לתקן כגון שכרת מלכל על קנה. ואם אינו נכר כגון שכרת
הכל מצר אחד לא קנה. העוה פני השלה אם נכר שכוין
לתקנה לזריעה כגון שלקח ממקום הגבוה ונתן במקום הנמוך קנה. ואם

אינו עכר שמכוין לכך אלא להשוותה לעשות בה בגדן כגון שלא הקפיד
להשוותה כלה אלא השליך העפר והצרורות בכל מקום בלא הקפדה לא קנה
כדפרישית שצריך שיהיו מעשיו מוכיחין שמכוין לתקן העזרה וכתב
הרמב"ה וההיא בגוקח דהוי דינא הכי אבל רבי האיי כתב דבלוקח קונה נכל
ענין דלעולם אילא הוכחא דאדעתא למיקט עבד דאי בפניו ממתמא כל
זמן שעסוקין באותו ענין ודאי אדעתא למיקט עבד ואי שלא בפניו ואמר לו לך
חזק וקני מפתמא שליחותיה למקנה עביד ואדעתא למיקט עבד
התוספה פלגרין בנכסי הגר ובא אחר והעמיד לו דלתות הראשון לא קנה
שהרי לא עשה כלום בנוף והוי כמי שעשה על גבי אבנים על גבי הארץ שאינו
קונה והשני שהעמיד הדלתות קונה שהרי הועיל להיות עשוי מה שבתוכה
וכגון שעשה הדלת ונעלו והה אם עשה הראשון בם חדלתות ולא נעל ובא
השני ונעל קנה וכתב הר' שמעיה והעציים והאבנים בין אם היו שלו או
שלבו וקנאם כבר בהבאה השני חייב ליתנם לו וכיון שהראשון לא קנה
הקרקע הוה ליה כיורד לתוך חורבת חבירו ובנאה שלא ברשות והלכה כת
אם היו הלבנים משלבו אעפ"י שהביאם ראשון לא קנאם כיון שלא כוין לקנותם
אלא על ידי בנין ובזה לא קנאם הילכך בתיא קנה הכל אבל אם היו הלבנים
משלו או משלבו וכוין לקנותם לא קנה לא זה ולא זה ראשון לא קנה הקרקע
כדפרישי' ושני לא קנה נמי דלכל דיורד לתוך חורבת חבירו ובנאה שלא ברשות
שיכול לומר עיני יאבדו אני בונה ומצא שלא הועילו לדלתות השני כלום
אם יטול הראשון עציו ואבניו הילכך אי קליס קמא ומפקך לדלתות דבתיא
ואוקי אימו לדלתות מדידיה קנה ואי לא לית הכי דשקיל לבניו דידיה
ובתיא לדלתות וארעא הוי הפקר כדמעיקרא ואדעא מאן למחזיק בה זכה
עכ"ל ואיא הראש זכרונו כתב דלא מעכחת לה דקנה שני אלא כשבנה ראשון
בלבנים שלהן ועל ידי פועלים שהם לא כיונו לדלתות ומצא שהשני
הפקיר עד שהעמיד השני לדלתות וקנה הכל בהעמדתן אבל אם בנה
הראשון בשלו אם בנה משלו ודאי לא יקנה השני הבתים עבנה הראשון
אלא הראשון נועל עציו ואבניו ואף אם בנה משלהן הרי קנה בהבאה
לעציים והאבנים ולא נשאר אלא הקרקע וזה לא קנה השני בהעמדת לדלתות
לפי לא משכחת לה אלא נשבנה הראשון על ידי פועלים כדפרישית
המוצא פלגרין בגויין ונעומדין והוסיף בהן אפי עילר או כיור של
אמר עיל אמה כעיב להפקר קנה וכן אפי לא עי בהן אלא עזרה אחת של
מיה או עוף קנה כיון דחשיבה המציגן מעשות בנכסי הגר

ושכב עליהן קנה אע"פי שלא עשה מעשה בגוף הקרקע הואיל והנה מגוף הקרקע. ודוקא שהציע המצעות ושכב עליהן. אבל מצאן מוצעות ושכב עליהן או שלבב בבית בלא מצעות לא קנה. וכתב אלפאסי ז"ל נראה שאם ערך בהם שלחן ואכל עליו קנה. היתה מחיצה נמוכה נגבהי הגר ובא אחר ועשה מחיצה עליה להחזיק בו לא קנה אפי' נבלבל מחיצות התחתונות ושארו העליונות קיימות. שבשעה שבגה לא הועיל ובשהועיל בא מאילין. היה נגדר או פורץ ולא כיון להחזיק כגון שהיה סבור שהוא שלו ומצא שלבר לא קנה. אבל אם היה סבור לזכות בנפשו גל פלוני ומצא שלא היה שלו אלא שלבר אחר קנה מאחר שכיון לקנות. משכונו של שכא

ביד בר ומת הגר ובא אחר והחזיק בו מוציאין אותו מידו. לכיון שמת הבר פקע שעבודו וחזר לבעליו. וההוא אם יש לו משכונת קרקע מלוחזקת ביד שכא ומת חוזר הקרקע לבעליו. משכונו שלבר ביד שכא ובא אחר והחזיק בו הראשון קנה כגבר מעותיו והטעקנה השאר. בלא שלא היה המשכון בחצר הראשון. אבל אם הוא בחצרו ומשתמר בחצרו קנה לו.

בר שמת ובנבנו ישראל נכסיו ושמעו שיש לו בן או שאשתו מעוברת או שעדיין לא מת חייבין להחזיר. החזירו ואחר כך שמעו שמועה ראשונה אמת ובראשונה מת או מת בנו או הפילה אשתו והחזיקו בהם אחרים בשעה קנ והמחזיקים בראשונה לא קנו.

בר שמת והיו לו עבדים גדולים וקטנים. הגדולים זכו בעצמן ויצאו לחירות והקטנים כל הקודם בהם זכה. בר שבנבנו ישראל נכסיו ולדיו בניו חובות. כל מלוה שבנבית מן היורשין או מן הלקוחות נבבית בם מאלו שזכו בהן ואין בונבין מהן אלא בשבועה. היו לבים שהחזיקו בהן אחרון אחרון נפסד. אין לו בגלה מעלמעטו.

הלכות נחלות

איש כי ימות ובן אין לו והעברתם את נחלתו לבתו. מפני שאין לו בן מעבירין את נחלתו לבת. אבל אם יש לו בן הוא הקודם לבת. ותנן נמי בן קודם לבת. וכל יוצאי ירכו שלבן קודמין לבת. בת קודמת לאחים וכל יוצאי ירכה שלבת קודמין לאחים. אחין קודמין לאחי האב וכל יוצאי ירכם שלאחים קודמין לאחי האב. והאב הקדם לכל יוצאי ירכו. נמצא מדר נחלות כך הוא. מי שמת בין איש או אשה בנו יורשו. לא נמצא לו בן רואין אם יש לו זרע בין זכר או נקבה עד סוף כל הדורות עומד

במקומו ויורש הכל. לא נמצא זרע לבן אם יש לו בת תירשנו. לא נמצא
שיש לו בת רואין אם יש לה זרע בין זכר או נקבה עד סוף כל הדורות
יורש הכל: לא נמצא לה זרע התחזור הירושה לאביו שלמעלה. ואם אין לבן
קיים תחזור לזרעו שהם אחי המת אם יש לו אח יורש הכל. ואם אין לו
אח אבל הניח זרע עד סוף כל הדורות עומד במקומו לירש. לא
נמצא לו אח ולא זרע ממנו תחזור הירושה לאחות המת או לזרעה עד
סוף כל הדורות: לא נמצא לו אחות ולא זרע חוזרת לאבי אביו שלמעלה
ואם אינו קיים חוזרת לזרעו שהם אחי אבי המת אם יש לו אחים או לזרעם
עד סוף כל הדורות. ואם אין אחים לאבי המת ולא זרע מהם חוזרת לאחות
אבי המת ולזרעה: ואם אין אחות לאבי המת ולא זרע ממנה חוזרת לאבי
אבי אביו שלמעלה. ואם אינו קיים מורידים לזרעו שהם אחי אבי אביו שלמעלה
ולזרעו. או לאחות אבי אביו שלמעלה ולזרעה. ועל זה הדרך
הנחלה מומשמעת למעלה עד ראובן. שלעולם כשאין האב ולא זרעו מ
מומשמעת דור אחד למעלה. והזכרים וזרעם לעולם קודמין לנקבות וכנין
בנות אחי המת לאחות המת ובנות אחי אבי המת לאחות אבי המת.
ראובן שהיו לו שני בנים ומתו בחייו ואחד השיח ג בנים והשני
לא השיח אלא בת אחת ואחר כך מת ראובן ג הבנים נוטלין החצי ובת הבן
השני נוטלת החצי שכל אחד עומד במקום אביו לירש חלקו. ועל דרך זה
חולקין לעולם שכל מי שמורים נכסיו ואין היורש קיים אלא יורשי היורש ולחד
מיולשיו בעים רבים ולשני אין לו אלא בן אחד היחיד נוטל חלק כחלק המרובין
משפחת אם אינה קרויה משפחה שאין האם יורשת את בנה.
לפיכך אחים מן האם אין יורשין זה את זה אלא כל אחד ואחד ממשפחת אביו
יורשת אותן. אבל האיש יורש את אמו וכן הבת את אמה אם אין לה בן.
שלישים בנכסי האם כמו בנכסי האב שמשהם יורשין אותה. והבן וזרעו ק
קודמין לבת. אין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחים
מן האב. שאם מת בחייה ואחר כך מתה אין אומרין כיון שאם היה חי
היה יורשה נכסיו נמי אם אין לו זרע אלא אחים מאביו יעמדו במקומו
לירשה. אלא אם יש לו זרע עומד במקומו. אבל אם אין לו זרע אין אחיו
מאביו עומדין במקומו לירשה אלא תחזור ירושתה למשפחת אביה.
וכן עובד בשני אמו אינו יורש את אמו אם מתה כשהיא
מעוברת להנחיל לאחיו מאביו. אבל אם מתה האם בחייו ואחר כך מת
הבן אפי הוא קטן בן יומו הואיל ותי אחריה אפי שעה אחת נוחל אותה

ומנחל לאחיו מאביו. כל הקרובים אפי׳ בשעבודה יורשים
כשאר׳ם. כיצד היה לו בן או אח ממזר הרי זה יורש כשאר. וכן שאר כל
היורשים. אבל בנו משפחה וגיה אין יורשין אותו. **הבכור**
נוטל פי שנים בנכסי אביו. בין הטח בשם מלובים
או בשם מועטים לעולם נוטל פי שנים כאחד מן הכשם. ואלו שש תלקים
חשובין לו כחלק אחד. ונדיכין יתן לו שיהם כאחד כמו שהתבתי למעלה.
ודוקא שנולד בחיי האב. אבל אם נולד אחר מיתתו כגון שמת ואשתו מ
מעוברת וילדה התומים או שהיו לו שתי נשים ומת והן מעוברות אין ה
הבכור נוטל פי שנים. ואם יצא פלחתו בחיי האב הרי הוא כיולד ונוטל פי ר
שנים אפי׳ שלא יצא כל ראשו לאויר העולם. בכור שנולד
טומטום ואחר נקרע אינו נוטל פי שנים לבניהם שיהא זכר משעת לידה.
בכור שילדה אמו נפל תחלה אפי׳ יצא ראש הנפל מי זה שנולד אחריו הוא
בכור לנחלה. וכן בן ט שיצא ראשו מת זה שנולד אחריו הוא בכור לנחלה.
המפלת כמין בהמה חיה ועוף אפי׳ יש בחניים צורת אדם
או סנדל או שליא או שפיר מרוקם או שיצא העובר מהותך באיברין הנולד
אחר כל אחד מאלו הוא בכור לנחלה. ואין צריך לומ׳ במפלת שפיר מלא
מים או מלא נוצים או מלא דם או כמין דגים שקצים ורמשים והמפלת כמ׳
ים שהבא אחריהם הוא בכור לנחלה. יצא דופן והנולד אחריו
דרך הנחש שניהן אינן בכור לנחלה. הבכורה תלויה באב. לפי
אם אין לאב בשם אפי׳ נשא אשה שילדה בבר וילדה לו הוא בכור לנחלה.
אבל אם היו לו בשם אפי׳ נשא אשה שלא ילדה וילדה לא הוי בכור לנחלה.
נו שהיו לו בשם בניותו ונתגייר וגולדו לו בשם אחר כך
אין לו בכור לנחלה. אבל ישראל שיש לו בן ממשפחה או גויה קבן הנולד לו אחר
כך מישראלית הוא בכור לנחלה. ואפי׳ נתגיירה הגיורת מעוברת וכן הש׳
השפחה נשתחררה בעודה מעוברת וילדה אחר כך אין הולד בכור
לנחלה. היה הבכור ממזר נוטל פי שנים ואין צריך לומ׳ אם הוא בן גרושה
או חלוצה. ספק בכור כגון שילדו שתי נשים ביחד ואין ידוע
אי זה נולד תחלה. אם הגיהו ונבסוק נתערבו כותבין הרשאה זה לזה ונותנין
בין שניהם חלק בכורה. לא הוכרו לעולם לא מהני להו שיכתבו הרשאה
זה לזה. מי שלא שהתה אחר בעולה ג׳ חדשים ונשאת וילדה
לשוף ו׳ חדשים ואין ידוע אם הוא בן ז לראשון או בן ז לאחרון אין לו כלום
מעחלת שניהם אפי׳ בשעה. והנולד אחרין נוטל בשכמי שני בשעה אבל

חלק בכורה אין לו אפי׳ ע״י הרשאה שיכתבו זה לזה׃ ג נאמנים
על הבכור חיק אמו ואביו׃ חיה נאמנת מיד אחר שנולד לומר זה יצא ראשונה
ונמשיצא מתחת ידה אינה נאמנת׃ אמו כב ז׳׃ ואביו לענולם אפי׳ אמו על
מי שלא הוחזק בנו זהו בכורי נאמן ונוטל פי שנים אפי׳ בנכסים שיפלו כשהוא
גוסס׃ וכן אם אמר על המוחזק לנו בבכור שאינו בכור נאמן׃ ופרשבם לאו נעדים
מיירי׃ שאם יש עדים שהוא בכור אין האב נאמן להכחישם׃ אלא נקול בגלגמא׃
והלמולכ פי לאיפכא מסתברא דאי הוה מוחזק על ידי אביו שרגיל לומר בוכרא
הוא כיון שהניח שוב אינו חוזר ומניח׃ אבל אי איכא עדים שנולד קודם לאחין
נאמן שהוא מעיד על זה שהוא בכור והאחר אומר שאינו בנו׃
שמעון עדים שאמר פלוני בני בכורי הוא נוטל פי שנים פלוני בני בכור הוא
אינו נוטל פי שנים דשמא בכור לאמו קאמר׃ אבל אם אמר דכתיס שמוכיחין
עליו שהוא בכור לאב אלמא שלא פירש נוטל פי שנים כגון שאמר פלוני בני בכור
הוא וזוקן מרפא חולי העשים דגמילי שרוב של בכור האב מרפא ולא רוב
של בכול לאם׃ מי שנשתתק בולקין אותו כמו שבודקין לנשין
כדמפורש באבן העזל׃ אם רומז בני בכורי הוא נוטל פי שנים׃
טומטום שקרוע ונמצא זכר אינו ממעט בחלק בכורה׃ כגון אם יש שם שמה
מעט ובכור ופשוט וטומטום חשבי לנעשין בכולה כאילו אינו׃ ונוטל הבכור
בחלק בכורה ב׳ מעט יל מעט השאריס יחלקו ביניהם׃ ויטול בבכור ג׳ מעט
ושליש׃ ואם היה ממעט לא היה בא לחלקו אלא ג׳ מעט׃ ונם בן
הנולד אחר מיתת האב אינו ממעט בחלק בכורה אם יש שם ו׳ מעט ובכול
ופשוט׃ וכן שנולד אחרי מות אביו ומת׃ נוטל הבכור ב׳ מעט בחלק הבכורה
יל מעט השאריס חולקין ביניהם׃ הרי שיש לו ג׳ מעט ושליש׃ ואם נולד
נחיי האב שממעט אינו נוטל בחלק הבכורה אלא מנה וחצי ובכל אחד
מנה וחצי הרי שיש לו ב׳ מעט׃ וכשימות האח חולקין המנה וחצי׃ הרי שאין
מגיע לחלק הבכור אלא ל׳ מעט פחות רביע׃ מת הבכור בחייו
האב יורשיו עומדים במקומו ליטול חלק בכורתו כדרך שנוטלין חלק פשיטותו׃
כגון ראובן שמת והיו לו ב׳ בנים בכור ופשוט ומתו נחיין וזה בן וזה בן כש
שמות לראובן בן הבכור יטול פי שנים בנכסיו כאילו היה הבכור קיים ובן
הפשוט יטול השנים׃ לשון הלמ״ס׃ וכן הדין בבני אחים ובבני אחי האב ובכל
היורשים׃ אם היה אב אחד מן האחים בבור נוטל חלק בכורה שלו זה היורש את
מחמותו עכ״ל׃ ואיני מבין לדבריו למה שייך בכורה אלא בבן היורש את
אביו ולא בשאר היורשים׃

אין הבכור נוטל פי שנים אלא

נכסי האב אבל לא נכסי האם · אפי׳ הוא בגוד לאב ולאם חולקין בה הוא
והפשוט בעזה · שאלה לאיש ואשתו שמתו שמת
והניח בעל ואלמנה ומתה האלמנה קודם שנשבעה על כתובתה אם יש לבעל
פי שעם למשפקא לך אם קבויים נכסי האם כיון שלא נשבעה על כתובתה ·
תשובה · כל זמן שלא נשבעה על כתובתה ולא הגבוה בד׳ כתובתה
כל הנכסים הם בחזקת בעלה ולא זכתה בהם כלום והבעל יורשין את אביהם
ויש נהן לית בבורה · אין הבכור נוטל פי שעם אלא במה שהוא
מוחזק ביה אבינו בשעת אבל לא במה שראוי לו לבוא אחר כך כגון שמת יעקב
בחיי יצחק אין לאובן נוטל פי שעם במה שירשו מיצחק · ואינו נוטל פי
שעם בשבח שעשאו נכסים לאחר מיתת אביהם אלא נוטל שוה חלקין כמו
שהן עם שבחם ונותן דמים בשעת השבח של חלק בכורה · לא שנא השביחוס
היורשים לא שנא שבחו הנכסים מחמת הנכסים · לפי לא מיבעיא אם בנו
בתים וגגונו כרמים והשביחו הנכסים שאינו נוטל פי שעם אלא שהניחו
עליהם מתפשת הבית אלא אפי׳ היה להם פרה מוכרת או מושכרת ביד
אחרים שאין מזונותיה עליהם או שהיתה רועה באפר אינו נוטל פי שעם לא
בולד ולא בשבח שהשביחה נוף הפרה ולא בשכירות הפרה · לא מיבעיא בשכירות
שעלה בה אחר מיתת אביהם אלא אפי׳ מה שעלה בה בחיי אביהם אינו נוטל
לחוי כמלוה · ומיהו דוקא כי היכי בונה וכגון שחת שבדל ונעשה תבואה או
תמרים שבדלן ונעשו גדולים · אבל איכא דק שנתגבה ונעשה גדול אינו נוטל
פי שעם · ואם מחמת הוצאה השביח אינו נוטל בו הבכור פי שעם בשבח ·
ורה פסק שנוטל פי שעם בשבח · והלמוכס את שאינו נוטל פי שעם בשבח ·
ואפי׳ הכי כת הטח להם בהמה מוכרת או מושכרת והיתה רועה באפר
וילדה הבכור נוטל בה וכולדה פי שעם · שחט אחד מעכרי אביו בהמה ו
ואחר כך מת אביו נוטל פי שעם במיתת אותה בהמה עכ׳ · ודעת אלי׳ הלוי
זל כשבא הראשונה · ואם מיחה הבכור בפשוטים ואמל אל השביחו הר
הנכסים עד שנחלוק ולא שמענו לו והשביחוס · אם לא עשו בהם שינוי כגון שלבוס
קנאוס בשני · ואינו נוטל פי שעם בשבח וגם לא בהפסד שאם נתקלקלו תנו
להעגבים משלמיו למי העגבים כמו שהיו שוויס קודס הבציעה · וכן נמי אם
לא שנו בהם כגון שבצרום ונתקלקלו אין לו חלק בהפסד אלא שיש לו חלק בשבח ·
ואינו נוטל פי שעם בעלוה שהיה לאביהם ביד אחרים אפי׳ אם
היא בשטר לא שנא בני קרקע או מעות · בלא בעלוה בלא משכון אבל

במשפטים פרשבם שנועל פי שעם דכמוחזק דאמי אפי משכנו נשענת הלוואה:
ואם המלוה על משכונא שלקיטין נאתרא דלא מפלגי שקיל בה פי שעם.
ונאתרא למפלגי לא שקיל. ופי' הלי יוסף הלוי הא דשקיל נאתרא דלא מפלגי
דוקא דלא מעטא זמנא בחיי אבוהון דאין כקלקע למי כיון דלא מצי למפלגי.
אבל אי מעטא זמנא בחיי אבוהון לא שקיל. והרשב"א כתב הא דלא שקיל
נאתרא למפלגי היינו נאתרא למפלגי מליד. אבל נחתם המקומות לחתם
משכונא הוי כמכר לעונם ואפי' לאחר הזמן וכשהמשכן פדוה חשבינן
כחוזר ולוקח וכל שכן באתרא דלא מפלגי אפי' לאחר שהניע זמנו. עכ'.
והא לאינו נועל נאתרא למפלגי לכאורה נראה דאפי' בנתן השדה
הממושכן. אבל הראב"ד פי' לעיל אנפא למשכנתא קאמר אלא אפילו לאחיל
מההיא משכנתא בגבייתא דהוה ליה כמו שכח. ואין הבבור נועל פי שעם
כשכח. אבל כי נבג מהאי ארעא שקיל בה פי שעם. ומי' אם נבג מעות לא
שקיל בהו פי שעם. זוזי לאו מוחזקין שנהו. אבל נאתרא לא מפלגי כיון
דקניא להו ארעא לפלגי כמאן דקניא להו נפא לארעא דאמי. עכ'.
ואם היה לאכיהם מלוה על נבו הבבור נועל ממנה חלק הבכורה.
יעא עליהן שטר חוב נבור פרוע בו פי שעם. ואם אינו
רוצה ליטול פי שעם ולא לפרוע פי שעם לשאי. עכ'. אם שאר היורשים
קטנים או אם אינם כאן שאין הבח יכול לנבות ממנו אלא כפי חלק הפשיעות.
כתב הר' יוסף הלוי לנקא מחלק הבכורה שהוא מתנה. אבל בחלק פשיעות
אינו יכול לפלק עצמו ולומר לבעל חוב הרי הנכסים לפניך אינו רוצה לא ליטע
ולא ליתן כלום. אלא כופין אותו ליטפל בדבר ולמכור אותם ולהבבותן או פשומן
עליהן. שהוא במקום מוריעו וכמו שהמוריש אינו יכול לפלק עצמו גם
הם אינם יכולין לפלק עצמם. וכתב הרשב"א על דברי אפשר שלא אמר
אלא לרב הונא לאמר קריעה לבעל חוב מצוה וכופין אותו בשומים כי אמ'
לא נשוא למוערב מצוה אבל לדידן אין כופין אותו בשומים אלא בהודה
לנכסים עכ'. והראב"ד כתב לאפי' בחלק פשיעות. אם אמ' אינו רוצה
ליטפל בו ולא אפרע חובותיו אין כופין אותו. אלא הכא לענין חזרה
דאמ' דאילו בחלק פשיעות אי אמ' לא יליתא ולא פרעא וכי פרעו ארעי
בזוזי הדר אמ' הבו לי מעותי ואפרע לבו זוזי מצי הדר ליה למכי מיירת
אבוה זכו בחלק פשיעות וכי אמ' לא פרעא לא זבין הוה ולא מתנה
ולא הפקר. אבל חלק בכורה אכתי לא זכה ליה למתנה קרייה רחמנא
ובמתנה כיון דאמ' אי אפשי בה דברי הימין הילכך מכי אמ' אינו

נועל לא מצי הדר ביה · עב · בכור שמכר חלק בבהמתו קודם
שחלקו מכרו קיים שיש לו בה קודם חלוקה · לפי אם חלק עם אחיו במלערת
נכסים בין במקרקעי בין במטלטלי ונטל חלק כפשוט נמלה בדעתו שמוחל על
חלק נכולתו מכל הנכסים ואינו נוטל חלק אלא כפשוט · וכת הלמ"ה נלא שמא
מחה אבל אם מחה ואמ' נפל שעם עבדים אלו שאני חולק בהם עם אחי ב
בשוה לא מפני שמחלתי בחלק בכורה הרי זה מחאה ולא הפסיד כלום מחלקן
בשאר אפי' מחה בעבדים כשהם מחוברים ובצרוף וחלוקים בשוה לא ניתר בשאר
הנכסים · אבל דכוים וחלק עמהם בשוה ולא מחה בהם משנעשה יין ויתר
בכל הנכסים · הא למה זה דומה למי שמיחה בעבדים וחילק עמהם בשוה
בזיתים שויתר בכל · וכן כל כיוצא בזה · עב · כת רשב"ם דבחלק
פשיטות אין לו בו קודם חלוקה למוכרו או ליתנו · ולא נהיל שמיד אחרי מות אביו
זכה בו למכרו וליתנו · ומיהו אינו יכול להשתלק ממנו בדבור כדלך שמשתלק
מחלק בכורה אם לא בשטן מתנה או הפקר · **האומר** עב אחד
שלא היינו מוחזקין בו בבבא שהוא בנו או אחיו אן אחד
משאר יורשיו הלאויים ליראל נאמן בין אם הוא בריא או שמ' ויירשנו בין עבדי
שיש לו עתה בין עבדים שיפלג לו כשהוא נוסף · ואפי' אם נשתתק ונמצא שזה הוא
היורש בודקין אותו כדלך שבודקין לנטיין · וכשרם פי שאינו נאמן אלא להוציאו
עבדים שהם עתה בידו אבל לא עבדים שיבאו לו אחר כך · ואלא הלאש זעזל כת
כשבריא הלאשונה · כת היו מוחזקים בזה שהוא אחיו או בן דודו
ואמ' אינו אמי לא בן דודי אינו נאמן · אבל נאמן על מי שמוחזק בבבא למאר
אינו בנו ולא יירשנו · אפי' אם יש לבן בשם אשנב שאינו נאמן עליו למ' אינו
בנו לענין יוחסין ואין מחזיקין אותו ממזר על פיו נאמן להוא לענין ירושה
ולא יירשנו · עב · אמ' זה בנו וחזר ואמ' עבדי אינו נאמן במה
שאמ' עבדי אפי' תנך כדי דבור · שאם היה עבדו לא היה קודתו תחלה בנו
אפי' אם אינו מעשמשו אלא בבן · כך פרשב"ם · ונראה דוקא לאחר כדי דבור ·
אבל אם חזר בו תוך כדי דבור נאמן · אמ' עבדי וחזר ואמ' בנו
נאמן · שמא שקראו עבד רוצה למ' שמשמשו כעבד · ונאמן אפי' אינו משמשו
תשמיש של עבד · אבל אם אמ' עבדי זה עשוה כך וכך וכיוצא בזה אין נומרי
אותו אלא לעבד · וחזר ואמ' בנו אינו נאמן אפי' אם משמשו כעבד · שאם היה
בנו לא היה אומ' עליו כך · ואם היה עובד על בית המכס ואמר
בנו וחזר ואמ' עבדי נאמן שלא אמ' מתחלה בנו אלא להטעות מן המכס · אמ'
עבדי וחזר ואמ' בנו אינו נאמן · וכת הלמ"ה הא למה"מן בבית המכס כי חזר

ואמ עבדי הלמ לפא איתחזק אימיה בבת ישראל אבל אי אתחזק אימיה
בבת ישראל לאו כל כמיניה למימ עליה עבד דכי הימעה נחמנא אבריה
כגון דאמ בע זה ממזר הוא דאיכא למימ אולדיה מחייבי כריתות. אב
כגון דילידן דבר איתתיה הוא ואמ עליה לאו בריה הוא והוה ליה ממזר
ממילא. אבל אעלמא לא מהימן. והאי כיון דאיתחזק אימיה בבת ישראל
לאו כל כמיניה לאחזוקה בשפחה. עכ. כתב הלמגם מי שהיה
לו שפחה והוליד ממנה בן והיה נוהג בו מנהג בעס או שאמ בע הוא זה
ומשוחרת היא אמו. אם תח הוא או כעבד שהוחזק בדקדוקי מצות הרי זה
יירשנו. ואעגם אינו נוטל אמה ישראלית עד שיבי ראיה שנשתחררה אמו
ואחר כך ילדה שהרי הוחזקה בשפחה בעיטנו. ואם מעשר הדיוטות הוא אין צריך
לומ אם הוא מן המפקילין עצמן לכך הלי הוא בחזקת עבד לכל דבריו. וארחין
מאבו מוכרין אותו. ואם אין אחים ליאבו חוץ ממנו אשתו מתיבמת. וזכו
הדין שיראה לי שהוא עפ עיקרי הקבלה. ויש מי שפא תלק בין כשרים לפשר
חעם לגענין שפא ימכרו אותו אחיו בעבד. ויש מי שהודה שאמי ליורשין לא
נחלוק בישראל. ואין ראוי לממוך עפ דבר זה. עכ. ורב נטרונאי כתב
שהוא בנו לכל דבר לירשו ופוטר את אשתו מן הייבום אפי אין לה בנו חיבות.
ויש אומ שהוא בנו לחומרא שאשתו חולצת ולא מתיבמת. נצריך בע שתהיה
ליפא בת ישראל ואם קידש בפא בע שתהיה צריכה ממנו בע ואין מניחין אותו
ליפא בת ישראל ולענין ממונא נקיטינן לחומרא. לא יריש אבל איהו נפשיה לא מזכי ליה
ירתי. ואיא הלאפ זעגל המפים לדברי רב נטרונאי. וכתב והלמגם לא
נראו לו דברי הנאוטס ואין דבריו נראים. עכ.

אחר מהאחים

שאמ עבד אחד מן השוק זה אחינו הוא ויש לו
לתלות עמנו בירושתנו. אם שאר האחים מודים לו ויש עמהם ובם הם
שיעידו כשימות. ואם אין שאר האחים מודים לו אינו ויש עמהם אפא
בזה המעיד לבדו נותן לו מחלקו מה שפא לידו מחלק הספק. כגון אם הם
שני אחים נוטל אחת שאינו מודה לו החצי והמעיד נוטל החצי ונותן
מפונו לספק השלש. מת הספק יחזור מה שנטל למקומו לזה שהעיד.
וכן אם יפלו לו נכסים ממקום אחר ישראל זה שמעיד לבדו.
לא כפרו בו שאר האחים אפא אמרו אין אנו יודעין אם אחינו הוא אם לאו
חולקין נטל הדין שכתבתי. וכשימות הספק יחזור מה שנטל לזה המעיד
שנתנו. אבל אם יפלו נכסים ממקום אחר ישראל זה שמעיד לבדו
הוא שיטול הכל שהרי הוחזק בעל הנכסים עד שיבי ראיה שנשתחררה אמו
ואחר כך ילדה שהרי הוחזקה בעיטנו. ואם מעשר הדיוטות הוא אין צריך
לומ אם הוא מן המפקילין עצמן לכך הלי הוא בחזקת עבד לכל דבריו. וארחין
מאבו מוכרין אותו. ואם אין אחים ליאבו חוץ ממנו אשתו מתיבמת. וזכו
הדין שיראה לי שהוא עפ עיקרי הקבלה. ויש מי שפא תלק בין כשרים לפשר
חעם לגענין שפא ימכרו אותו אחיו בעבד. ויש מי שהודה שאמי ליורשין לא
נחלוק בישראל. ואין ראוי לממוך עפ דבר זה. עכ. ורב נטרונאי כתב
שהוא בנו לכל דבר לירשו ופוטר את אשתו מן הייבום אפי אין לה בנו חיבות.
ויש אומ שהוא בנו לחומרא שאשתו חולצת ולא מתיבמת. נצריך בע שתהיה
ליפא בת ישראל ואם קידש בפא בע שתהיה צריכה ממנו בע ואין מניחין אותו
ליפא בת ישראל ולענין ממונא נקיטינן לחומרא. לא יריש אבל איהו נפשיה לא מזכי ליה
ירתי. ואיא הלאפ זעגל המפים לדברי רב נטרונאי. וכתב והלמגם לא
נראו לו דברי הנאוטס ואין דבריו נראים. עכ.

אחר מהאחים

שאמ עבד אחד מן השוק זה אחינו הוא ויש לו
לתלות עמנו בירושתנו. אם שאר האחים מודים לו ויש עמהם ובם הם
שיעידו כשימות. ואם אין שאר האחים מודים לו אינו ויש עמהם אפא
בזה המעיד לבדו נותן לו מחלקו מה שפא לידו מחלק הספק. כגון אם הם
שני אחים נוטל אחת שאינו מודה לו החצי והמעיד נוטל החצי ונותן
מפונו לספק השלש. מת הספק יחזור מה שנטל למקומו לזה שהעיד.
וכן אם יפלו לו נכסים ממקום אחר ישראל זה שמעיד לבדו.
לא כפרו בו שאר האחים אפא אמרו אין אנו יודעין אם אחינו הוא אם לאו
חולקין נטל הדין שכתבתי. וכשימות הספק יחזור מה שנטל לזה המעיד
שנתנו. אבל אם יפלו נכסים ממקום אחר ישראל זה שמעיד לבדו
הוא שיטול הכל שהרי הוחזק בעל הנכסים עד שיבי ראיה שנשתחררה אמו

מרובים יורש עצמה ואם הם מועטין אינו נוטל עמהה ואם אין שם אלא הוא
לא שנא אם הנכסים מרובין או מועטין ואם הוא עם הבת אם הלכתא
בלא טומטום אבל באנדרוגינוס דבריא הוא אם הוא עם הבן אין לו בכורה
בתפק וחולקין ואם הנכסים מרובים הטומטום נוטל ולא יירש
ואידך פלגא שמא נקבה היא ויש לה ליטול הכל הילכך הוה ליה ממון המועל
טומטום נוטל והנכסים מועטין יטול טומטום ג חלקים פלגא ממה נפשך
מרובים יטול הטומטום ג חלקים פלגא שקיל ממה נפשך ואידך פלגא שמא
זכר הוא ויש לו ליטול הכל הילכך הוה ליה ממון המועל בפתק וחולקין אותו
החצי ואם הנכסים מועטים אין לטומטום כלום ואם אין שם אלא
טומטום נוטל והנכסים מועטין יטול טומטום ג חלקים פלגא ממה נפשך
עם הבעל ממה נפשך ואם אין שם אלא טומטום נוטל והנכסים
אעפ"י שיש לו את כלורש שהוא ולאי
יורש ויש אחר שהוא בפתק אין בפתק מוציא מידי ודאי
והודאי יורש הכל היו שניהם בפתק חולקין לפי מי שמת והשיח בן ובת ונמצא
וטומטום ואם הנכסים מרובים שלין הבעל ליבש והבנות ליזון הבעל
לוחין אותו אצל הבנות ומי אינו ממעט חלק הנקבות אלא מוציאין ד
תחלה מזונות לבנות עד שיבגרו ואחר כך יתנו לטומטום כשיעור הזה ואם
הנכסים מועטים שלין הבנות להיות מזונות ואין לבעל כלום הבנות לוחות אותן
אצל הבעל ואין לו כלום ואם יש מותר משיעור הבנות משיבגרו נוטל בחלק
עם הבעל ממה נפשך ואם אין שם אלא טומטום ובת והנכסים
מועטים יטול הטומטום ג חלקים פלגא שקיל ממה נפשך ואידך פלגא אמרינן
שטרח והשביח ואין מוציא מבתים בגין דיקלא ואלים ארעא ואפקך שרטון
והלי יוסף פי שבח המוציא מבתים בגין עובים העומדים ליבש ואין מוציא
מבתים בגין שעדיין עליות לקרקע כת הלמה היכא
שנטל הפתק עם אחיו שהולה לו בחלקו ונקנה ונפסיד מזקוק אחר ומת ולא
הניח אלא הנכסים שקנה מזקוק אחר דיש הוא לשקיל האי אחא דאולי ליה
מהנהו נכסים דשיעור מאי לשקיל מאי דיה לעבדי מחולקיה ושארא פלגי
ליה נהלי שאר אחין הילכך היפא לשבח האי פתק עכשיה לא שנא שבק
הנהו נכסי גופיהו לשקיל מהאי אחא דאולי ליה לא שנא נפלו ליה עכשי מזקוק
אחר לא שנא שבק שיעור מאי לשקיל מהאי אחא דאולי מהנהו נכסי דשיעור
מאי דיהיב ליה איהו מחולקיה ושארא פלגי בשוה ואי לא שבק שיעור מאי
דיהיב ליה שקיל אחא דאולי כוליה ממועל בשבק ואי ליתיה לממועל דהאי
אחא דאולי בעיניה גביה דהאי פתק ולא ממועל דידיע דאתי מחמתיה
פלגי להו כוליהו אחין לכולה ממועל בשוה עכ הלי שיעש
בנחלתו ובא אחד ואומר אחיך אני חלוק עמי זה אומר איני מכירך נאמן

יורש הכל. ופסק ומצא בגבעתי יבם ושאר מקרות שנתנו בתוב
בספר אבן העזר. נפל הבית עליו ועל אמו יורשי הבן כסדן
אחיו מאביו אומרי׳ האם מתה תחלה והבן ירשה ואנחנו נירש אמה ויתפי
האם אומרי׳ הבן מת תחלה ואין הבן יורש את אמו בקבר להנחיל לאחיו מן
האב מעמידין הנכסים בחזקת יורשי האם לא שנא אם היה לה שדה בן
מאיש אחר לא שנא אם אין לה בן מאיש אחר. נפל הבית
עליו ועל בן בתו. אם מת האב תחלה יירשנו בן בתו ומוריש לכל ובני שם
אחיו מאביו. ואם בן בתו מת תחלה הנכסים של יורשי האב שאין האיש יורש
את אמו נקבר להנחיל לאחיו מאביו. וכת הלמ״ד שמופקין יורשי האב עכ״ל
יורשי הבן. והר שעיה כת שמעמידין הנחלה בחזקת יורשי האב. ואיך הלא״ש
ז״ל כת בתשובה להעמיד דברי הלמ״ד בדוחק. ולבלי הל שעיה הם מרווחים
ביותר. וכן הדין אם שנה האב ומת בשדית ומת בן בתו כאן ושנה
בן בתו ומת בשדיה ומת אבי אמו כאן ואין ידוע אי זה מהם קדם.
נפל הבית עליו ועל אביו או על אחד ממוריש׳ והיה על הבן שעל
חוב ואין לו לפרוע אלא מאלו הנכסים שראוי לירש יורשי האב אומרי׳ הבן מת
תחלה ולא ירש כלום ולא תגבה מאלו הנכסים ובעל חוב אומ׳ האב מת תחלה
והנכסים בחזקת יורשי האב ועל בה להביא ראיה שהאב מת תחלה ואם לאו
לא יעזול כלום. **האומר** איש פלוני בני לא יירשני בני בכורי לא
יעזול בי עשי לא אמ׳ כלום. וכן אם אמ׳ בתי תירשני
והוא יש לו בן או שאמ׳ על איש נכרי ואפי׳ על אמיו יירשני והוא יש לו בת לא
אמ׳ כלום. שאינו יכול להוריש את מי שאינו ראוי לירש ולא לעקור הנחלה
ממי שראוי לירש. אבל אם היו לו בנים רבים ואמ׳ על אחד מהם יירש
הכל או שהרבה לאחד ומיעט לאחת וכן יש לו בנות רבות ואמ׳ על אחת
מהן שתירש הכל או שריבה לאחת ומיעט לאחת דבריו קיימין.
בלא בגשון ירושה שאמ׳ פלוני בני יירש הכל אין יירש כך וכך. אבל אם אמ׳
פלוני לא יירש אינו כלום. וכת הלמ״ה אע״ג אמ׳ פלוני לא יירש אלא כך וכך אע״ג
אמ׳ ראובן בני יירש חלקו וחלק שמעון לא אמ׳ כלום לפי כל כמיניה לאורותי
חולקין לאחריו וכמאן דאמ׳ שמעון לא יירש דאמי. וכן היכא דתלייה לירושה
דראובן בלא יירש דשמעון בגון שאמ׳ לא יירש שמעון אלא ראובן לאו כלום
הוא להמ״ד דתלייה להנחלת ראובן בהעברת הנחלת שמעון כדאמרי׳. אבל
אמ׳ ראובן בני יירשני או יירש לכל נכסי ולא יירש שמעון כלום כיון דלא תלייה
לירושת ראובן בלא יירש דשמעון דבריו קיימין דכיון דאמ׳ ראובן בני יירש

קנה ודקאמ' שמעון לא יירש מילתא באפי נפשה היא וכמאן דליתה דאמרי עכ'
בלא"ה בתשעה. אבל בבכור אינו יכול להעלים מחלק בכורתו
כלום להוריש לשום אדם אפי' לאחד מן האחים: ואין חילוק בכל זה בין בלוין
ובין שלא לדעת ללוח. אבל לכי האיי ורב אשי פסקו דוקא בשלא יכול לשנות בשעת
ירושה אבל בריא לא מהני לכתחיל אפי' ליבה לאחד ומיירש לאחד בשעת ירושה
דברים בעלים ותשאל הירושה בחזקתה. ולזה הסכים אא"ה ז"ל.
והיכא שיש לו בכור וליבה לאחד בשעת ירושה בנין שאמ' פלוני בני יירש
כך וכך או שהשוה להם הבכור. כת הלי' נפק להלי כשם שאבדין בעלים אעל
הבכור כך הם בעלים בשעת התשועים אפי' תולדים בשעה הכל כאילו לא אמ' כלום.
שהלי אותו שליבה להם עליהן למלאת לבכור פי שעם מאותו הליבוי שייבה
להם. נמצא שבטלה הצואה שהלי נפחת להם מממה שצוה להם. וכיון שבטלה
מכללה חזרה הירושה לעיקר הדין שיטול הבכור פי שעם והשאר חולקין בשוה.
וי"א שחלוקת התשועים קיימת ומקמיצין מבכולם כפי חשבון ומשלמין לבכור
כפי שהבכור עם האחים בזה כלין בעל חוב שלאביהם שגובל מהם לפי חשבון
מה שנתן להם אביהם. וכן דעת אא"ה ז"ל. בלא"ה לא מהני
בבת בין הבנים או אחר בין הבנות לנקא כשאמ' בשעת ירושה פלוני יירש.
אבל אם נתן בשעת מתנה דבריו קיימין ואפי' בחלק הבכורה. שאדם יכול ליתן
כל שלו למי שירצה. ואפי' בת בין הבנים או אחר בין הבנות אם אמ' בשעת מ
מתנה עם הירושה מהני. בין שכתב בשעת מתנה תחלה בנין הנתן שזה פלוני
לפלוני וירשה. או בסוף בנין ירשה ותנתן לן. או אפי' כת בשעת ירשה תחלה
וסוף בנין יירש פלוני שזה פלוני ותנתן לו וירשה. ואפי' נתן לאחד שר"י
שדות וכתב על אחת בשעת ירושה ועל השניה בשעת מתנה בנין הנתן שזה
פלוני לפלוני ויירש שזה פלוני או יירש פלוני שזה פלוני ותנתן לו שזה
פלוני. או נתן בשעם שזה אחת וכתב תנתן לפלוני חני שזה פלוני ויירש
פלוני החני מהני אפי' אם שהה בין זה ונתל מכלי לכור. אבל
שתי שדות ושני בני אדם וכת תנתן שזה פלוני לפלוני ויירש פלוני שזה פלוני
לא מהני עד שיאמ' פלוני ופלוני ילשו שזה פלוני ופלוני שנתנים להם במתנה
ויירשום. ופשבשם אפי' אם אמ' פלוני ופלוני יירשו שזה פלוני ופלוני שנתנים
להם במתנה או פלוני ופלוני נתני להם שזה פלוני ופלוני ויירשום ואפי' אמ'
פלוני ופלוני יירשו שזה פלוני ופלוני ויתנו להם ויירשום לא מהני. והלי יפק
הלוי כת דהלוי אם אמ' פלוני ופלוני יירשו שזה פלוני ופלוני שנתנים להם
או פלוני ופלוני נתני להם שזה פלוני ופלוני ויירשום קנה. והכי מפתבר.

בלא שתהה לומ לעט אחר כלי דבור שאמ לראשון אבל
אם אמ לו תוך כדי דבור מהט לשון מתנה דהאי לשעון ירושה דהאי אפילו
בשתי שדות ושט בט אדם . שאלה . ראובן היה מיגה ואמ לס
אשגר אט קונם לאשתי שעיתי אותה ירשת גמורה בכל נכסי והנתתי ליורשי
אחרי ה אוהביס לכל אחד ומהיום תלך אשתי ותחזיק בכל מה שיש לי בעולם
חיזוק גמור מהיום ולעולם ומעכשיו תירש ותוריש ותנחיל ותעשה חפצה בכל
מה שיש לי בעולם . ולקח קנין על זה . תשובה . מה שנתן לאשתו בשעת
ירושה אינו כלום . אמנס לואה אט לקייס צואה זו מתוך תיבה אחת שכתב בה
ותחזיק בכל מה שיש לי בעולם . ותחזיק הוא לשון מתנה ותן כתב לשון מתנה
בין באמצע בין בתחלה בין בסוף דבריו קיימין . עוד שאלה לואה
הלואש זל . ראובן צוה מחמת מיתה שיתנו ממעותיו לפלוני כך וכך והשאר
יחלקו אותו לשעשת אחיותיו כל אחת שליש . והיתה לו בת . תשובה .
ודאי מה שהוליש לאחיותיו במקום בת לאו כלום הוא . אמנס כיון ש אמ שיתנו
לפלוני כך וכך מהט לשון מתנה לשעון ירושה לאחיות . ועוד אין אנו צריכין
לכל זה דאפי לכא הכא מתנה דאחר קנו אחיות . דיחלקו לשון מתנה הוא . מ
ודבריו קיימים אפי במקום בת אעפ שלא שייר לבת כלום דלא בעיט שיור
במתנת שכ היכא שמת אלא דבריו ככתובין וכמסורין דאמנ .
עוד שאלה . ארבע אחיות היו פגיות ודרות ביחד . והיה להן ממון והיה
להן אח שלא היה נוהג כשורה לפי דעתן והיו רוצות להעביר ונחלקו ממנו
כל מי מהן שתמות שלא יירש אחיהן אלא אחיותיה יירשו . חלקו ונתנו זה בעת
כל אחת מהן במתנת בריא מהיום כל נכסיה לשלשת אחיותיה וכן עשו כל
אחת ואחת נתנה חלקה לשלשת אחיותיה והכל ביום אחד . ומתו ראשונה ושנה
ושלישית ושאר הממון ביד הרביעית . ובאין בני האח להטעון חלק של שלשת
אחיות אביהס ואומרים כי המתנה שנתנה כל אחת מהן חלקה לשלשת
אחיותיה אחר שנעשו ארבעת המתנות חזר כל הממון להיות לארבעתן
בשותפות כבתחלה ויש לו לירש חלק השלש שמתו . ונסתפקת בדבר זה זאת
שכולן בחיי אחיהן נתנו שלהן לאחיותיהן וחזרו חלילה לא היה דעתן שיירש
היה אפי מחלק שתירש כל אחת מאחיותיה כמו שלא יירש מאומה שנתנה היא
לאחותה . או דילמא מה שנתנה היא במתנה לא יירש אבל מה שירשה כל אחת
מאחותה יירש כי הדי הוא כאילו לא עשו ולא כלום . תשובה . מתוך
שאלתך מעמע שלא יירש מאומה שנתנה לאחותה . וזה מעיין כך . אם אחר

שקיבלה אז נתבטלו כל המתנות שהיה ראוי שתשלח לי שטרי המתנות כי
הלין מתחלק לפי שטרי המתנות אם יוכל להתברר מי נתנה תחלה ומי ב
בשניה ומי בשלישית ומי ברביעית אז הדין כמו שאכתוב לך כי הלביעית
לא נשאר בידה כלום כי היא נתנה כל ממונה לשלשת אחיותיה ונם לשלשת
האחיות אין לזו ממון כמו לזו אלא כמו שאבאר לך ותמצאה פכגם שיהיה
כל הממון קפ זהובים ויהיה ממנו לכל אחת כז זהובים והנה לך ציורן

מחלה כז:	נועה כז:	חגלה כז:	מלכה כז:
מחלה ס	נועה לז:	חגלה לז:	מלכה לז:
מחלה יב:	נועה ס	חגלה מח:	מלכה מח:
מחלה כח:	נועה יג:	חגלה ס	מלכה סל:
מחלה מט ושליש:	נועה לג ושליש:	חגלה כא ושליש:	מלכה ס

הנה לך פירוש הציור כשנתנה מחלה תחלה ממונה לשלשת אחיותיה לא
נשאר בידה מאומה וביד כל אחת לז וכשנתנה נועה לא נשאר בידה מאומה
וביד מחלה יב וביד חגלה ומלכה כל אחת מח וכשנתנה חגלה נשאר ביד
מחלה כח וביד נועה יג וביד מלכה סל וכשנתנה מלכה נשאר ביד מחלה
מט ושליש וביד נועה לג ושליש וביד חגלה כא ושליש הלי קח לשלשתן
וביד מלכה לא נשאר כלום ואפי נכתבו כל השטרות בשטר אחד אפא שלשתן
פלוגית נתנה לשלשת אחיותיה כל ממונה ופלוגית נתנה לשלשת אחיותיה
כל ממונה וכן השתים האחרות הדין כמו שכתבתי כי הממון שנתנה
לאחותה הוא בכלל ממונה ונתנה אותו לאחיותיה ואם היה הדבר כ——
שהמתנות היו זו אחר זו מפורשות בשטר ומתו שלשת האחיות ונשארה הרביע"
אותה שנתנה באחרונה ירש בן האח כל הממון כי לרביעית לא נשאר ל——
מאומה וכל הממון היה לשלשת האחיות שמתו כבר וירשם בן אחיהם ואם
אותה שנתנה באחרונה מתה ירש בן האח חלק שתי האחרות שמתו ואותה
שהיא חיה עדיין ישאר לה חלקה כמו שמפורש למעלה מה הוא חלק כל אחת
ואחת ראשונה שניה ושלישית ואם נכתב בשטר חגלה ונועה מחלה
ומלכה כל אחת מהן נתנה ממונה לשלשת אחיותיה אין כאן מתנה כלל כי
כל הממון חזר להיות שלארבעתן כבתחלה ואם היו מתנות מלה"ה ושעה
אחת קודם למיתתן אז לא היה בן האח ירש לא אחר מיתת אחרונה
ומלה שלכתבת אם יש לילך אחר אומדנא כמי ששמע שמת קנא וכתב

נכסיו לאחרים ואחר כך בא בנו ממתנתו בגולה הכא נמי דעתן היה שלא יזכו
האח בנכסיהן אלא שיעשרו ביד האחיות. לא דאמי. דכל היכא דאזלינן בתר
אומדנא אנן מבטלין המעשה ושאר הענין כמו שהיה תחלה. כמו שמע
שמת בנו אנן אומדין דעתו שאם היה יודע שבנו קיים לא היה לותב נכסיו מ
לאחרים הילכך כשבא בנו מאומדן דעתא אנן מבטלין המעשה ושארין הכ
הנכסין בחזקתן וירשם בנו. אבל בנדון זה אף אם ידוע כי כיוונו להכריח מן
האח לא עשו דבר שיש בו הכרחה. ובדברים שבלב לא מיערבא נחלה לאוריתא.

הנותן נכסיו לאחרים והטיח בנו אע"פ שמה שעשה עשוי וזכה
המקבל אין רוח חכמים נוחה הימנו להעביר התחלה אפילו
אם אין היוכשים נוהגים כשורה. ומדת חסידות שלא יעיד עוד אדם חשוב
בעוה שמעבירין הירושה מהיורש אפי' ממי שאינו נוהג כשורה למי שהוא
חכם ונוהג כשורה. ואמרו חכמים שלא ישנה אדם לבן בין הבנים אפי' בדבר
מועט שלא יכאו לידי קנאה. שאלה לאחד הלועזים. ילמדנו רבו
אם יש שום עד שאדם יכול להנחיל נכסיו לבנו גדול ובנו גדול לבנו הגדול
עד סוף כל הדורות ושלא יהי זכות לשאר היורשין שאני חזרתי למינוק ולא מצאתי
שלא אמרו נכסי לך ואחריך לפלוני אלא למי שהוא עכשיו בעולם אבל למי
שאינו בעולם לא. ולבסוף אומרים שיכול אדם לעשות על ידי שיקדיש נכסיו
עמ שאם יתן נהס בנו הגדול או בן בנו הגדול סלע משנה ידוע בהן ויאכל
פירותיהן. ואני אומ שהמקדיש עמ מקדיש ומעייר ואי אפשר ליתות כרחו
בשיור יותר מכשהיו שלו לגמרי. ומתחלה לא היה לו כח ליתן בדרך זה או
כל שכן כשהקדיש. תשובה. שאלת לכבת בחוקי העיס להעביר
הנחלה מכל זרעו ולהעמידה ביד בנו הגדול אסור לכל בן בריה להעלות
על לבו דבר זה כדתנן הכותב נכסיו לאחרים והטיח את בנו אין רוח חכמי
נוחה הימנו וכ"ש בדבר זה להיותו נוהג לשמיעה בקמיהם למחלר עון לדורות
ולכל המיטפל בדבר זה ומחזיק ידיו הוא מסייע לידי עוברי עבירה. ונם
אין תקנה בדבר אשר כתבת. ושוב העיד בתשובת שאלה זו
ראה לי שלא תועיל מתנה זו בתנאי זה להו' כמו נכסי לך ואחריך לפלוני
דכל כה"ג שאין לשני אלא מה שעייר ראשון ואם מכר הראשון מכור
ועוד אם לא גולל בן בנו בשעת המתנה אינו יכול להקנות לו כיון שלא בא
לעולם. ואף אם יקדיש המומן בתנאי שבנו הגדול יתן כך וכך לשנה ויהנה
מיזותו הקדש וכן בן בנו עד עולם אינו מועיל כי אין תנאי מועיל לזכות
למי שאינו בעולם אפי' בשל מנת. אלא בענין זה יכול אדם לעשות שיתן ר

אותן הממון לבנו הגדול בחיי זה כאשר ילך לבנו הגדול בן שיזכה לו מיד
הנכסים ואם לא יזכה אותם לבנו שילך לו בתוך מדת אחר שנולד שבנו
המתנה ותחזור לאחיו הקטן ממנו ועמ שאחיו הקטן יזכה אותם הנכסים
לבנו הגדול כשילך לו ואם לא יזכה לו שתסוב הנחלה למי שקרוב להם ליש
אחרי בניהם: וכשהוא מזכה הממון לבנו הגדול שילך לו יתנהו לו על אותן

יפר

תנאי שקבלו מאביו: וכן לענולם **הנוי** ירש את אביו בני לבר
תורה: ואין הבני ירש את אביו הגר ולא גר את הגר לא
מדברי תורה ולא מדברי סופרים: אבל גר ירש את אביו הבני מדברי סופרים
שלא יחזור לסורו: ובני וגר שילדו את אביהם בני יכול הגר לומר לבני טול אתה
עד ויין נסך ואת מעות: ואם מעשאן לידן אסור: ישראל שהתמיד
מן הדין ירש קרובין הישראלים: וכת הממכס ואם ראו בד לאבד ממונו ולקחו
שלא ירש שלא להחזיק ידי רשעים הרשות בידם: ואם ישלם בעשו בישראל תגדתן
ירושת אביהם המשומד להם: ואיא הלאש זעגולד כת טוב ליתנה ביד בד ואם
יחזור בתשובה יתנוה לו: שאלה לאיא הלאש זעגולד שמאלת משומד
שנתן ירושה שהיה לו לירש מאביו לאמו ומת אביו ותבעה אמו הנכסים
ויורשי את המשומד תבענו גב הנכסים: תשובה: הנה כת רבי
יהודה הכהן בספר הליישר התשובה אחת לרבנא משולם שמשומד אין
ירש את אביו והביא ראיה מן הפסוק: ונראה לי דקרא אסמכתא בעלמא הוא
לאשמעינן שחטא ישראל הוא ובנו הוא לבד אבל קטן הוא שקטנהו חכמים
ואסמכוה אקרא: ונ"ן שאינו ירשו מיד כשמת אבי המשומד זכתה בת המ
המשומד בנכסי אבי אמה ולא היה למשומד לענלם זכיה בהם ומתנתו לא
הויא מתנה כלל לכיון שהתקיעו חכמים ירושתן עומדה קבת במקומו וכל
זכתה בנכסי אבי אמה וכל שעתיד למעבד ביהדות ובניות להעמיד
הנחלה בחזקתה אין עושה בדבר: שאלה לאיא הלאש זעגולד למומן
רבנו לאה נשבית ואמה קבצה תל לצורך פדיונה והרי מוכחים בית נאמן
ואחר כך נשמע שנשתמדה ואומרת אמה כיון שנשומעה בין מישמעאלים
שיחזירו לה המומן והקהל אומרים לא כי אלא ינעו מהם תקהל לגולל
פדיון שבויים ואני אומ כי אין זכות לקהל בזה המומן דכיון שבא ליד אמה
זכתה לפדיונה דילמא הדרא בתשובה אעפ שנשתמדה ומתרקה בה ואפ
אם תמות בנוותה דילמא בעה יחזרו לדת ישראל וירתי לה אלא יהל מחכתין בית
נאמן עד שיודע שמתה היא ובעה ויתנו ליורשיה: תשובה
שנטמעה בין הגוים ושאלת ילדה בעס ודאי לא זכתה בתנגות שהתגרבו

בצורך פליונה ולא יזכו נשה אחריה דאדעתא דהכי לא התנדבו שתאכלם
בניות שהרי לא התנדבו אלא לצורך פליונה הילכך לא זכתה נהם השבויה.
ואם היה אפשר להחזיר לכל אחד מה שנתן זה היה הנכון והישר. כי התנדבו
לצורך פדיונה. ולא יצאו מרשותם עד שתפדה. וזה אי אפשר כי יציאו ויתר
מן הקרן להחזיר לכל אחד מה שנתן. הילכך יעשו נהם שלכי כבים. ויותר עוב
הוא לפדיון שבויים כאשר אמרו מקהל ויהיה הקרן קיים אם תוכל ליפדות

באחרית הימים אותה שבויה שתפדה בג׳ **כל היורשים**

יורשים בחזקה. שאפי׳ אין עדות נמורה
שהוא היורש אלא שהעלים העידן שהוא בנו או אחיו שלפלוני הלי
זה יורש אעפ שאינן עדי יחום ולא אמרתת יחנסו. אבל יורלין לנבסי המת
לירש עד שיתברר בעדות ברורה שמת. אבל אם שמעו בו שמת או בא מעיל
לפי תומם אעפ שמעיאין אעתן על פיו ונוטלת כתובתה אין היורשין נוחלין
על פיהם. האשה שאמרה שמת בעלה אעפ שנאמנת ליעגא על
פיה ולישנל כתובתה אין האחים יורלין לנחלה על פיה. כת המפקח
מי שטבע בנים שאין להם סוף ובאו עדים שטבע נפשהם אם אבד זכרן אעפ
שאין מעיאין אמתן לכתחלה היורשין נוחלין על פיהם. וכן אם באו עדים
שראוהו שנפל לנוב אריות או שראוהו שלוב והעוף אוכלבן או שנדקר נמלחמ
או שנהלג ולא הכירו פניו בכל אלו הדברים וכיוצא בזה אם אבד זכרו אחר
כן יורלין לנחלה בעדות זו אעפ שאין מעיאין את אשתו שתנשא אומן שלא
החמירו חכמים בדברים אלו אלא באיסור כרת. אבל לענין ממון אם העידו
העדים בדברים שתזקתן למיתה והעידו שראו אותן הדברים ואבד זכרן
ואחר כך שמעו שמת הלי אלו נוחלין על פיהן. וכזה המעשה עושין בכל

יום בכל בתי דינין. ולא שמענו מי שחולק בדבר זה. עב **שבוי**

שעשבה והניח כאן נכסים מוטל על כל לשקוד בתקנתו
אלא יפקדו נכסיו. ואין ליתנם ביד אדים שכינן שאין מי שיעיין עליו לא
יכנין אלא להלבנות בתילות ולא יחוש שמפסיד הקרקע. לפי אם יש מי שרוצה
להיות אפוטרופא על הנכסים להשתדל בהם להעמיד עליהם ערים והוא יעיין
עליהם תמיד שיעשה כראוי אין תקנה גדולה ממנו נימנו אותו אפוטרופא.
אבל דבר זה אינו מצוי אלא מצאו מי שיעשה זה שאנס מתרצה להיות
אפוטרופא ומשכיל היתומים בשכיל מצוה אבל לגדולים לא יעשה. לפי אין כל
מתקבצין על זה כי לא מצאו. מיהו היה אומר אית להאי דעבד אפי אם יתרצה
אחר להיות אפוטרופא כיון שאינו מצוי מצוי ואין לכל לבקש עליו אפי כשימצא

יכולין

יכולין היוצרין למחות שלא למוג והן לפי בין שמוגן בו שמת בין
לא שמוגן בו שמת מורידין קדוב הלאוי ליוצר לגבסין ולא שימכרם אלא יעבוד
העלות והכרמים וכתב אא"ז הלי"ט זצ"ל ואם יש ב' או ג' הלובים הראויין ליוצר
יחלקו הגבסים ביניהם ואם מקדמתם עובדי אדמה ומקדמתם אינם עובדי אדמה
אלא עובדים שלהם עבדי אדים מורידין לעובדי אדמה בא השבוי
אחר כך שמין לזה שמורידין לאדים ופשוט שמחשבין עמו בכל שנה ונוטל
אדיסותו וחוזר הבעלים יהא מונח עד שנדע מה אירע בהם והלמכס כת שכל
זמן שלא באו הבעלים יטול הכל וכשיבאו הבעלים יחשבו עמו כמה הוציא וכמה
אכל ויטול באדים בין בפירות בין בשבח ולי מי שנוטל כל התירות ובשבח דוק
הוא שמחשבין ונוטל בו באדים ולזה הסכים אא"ז הלי"ט זצ"ל ולכאורה נראה
שאין חילוק בין שמוגן בו שמת ללא שמוגן בו שמת אבל אא"ז הלי"ט כתב
דוקא שלא שמוגן בו שמת נוטל באדים אבל שמוגן בו שמת קודם שהורידוהו
בו ואחר כך בא אין לו בשבח כלל אלא מה שהוציא הוציא ומה שאכל אכל
וכל זה אינו אלא בשמקדקעי אבל בשמטלטלי שלם יהיו ביד כל או ביד
שמין שיכרו כל עד שיבא או עד שיתברר בעדים שהוא מת וכן אם הטח קמה
לקצור ענבים לבצור זיתים למסוק תמרים לגדול כל מעמידין אפוטרופא
נקיעה ובוצר ומוסק וגודל ומוכר לפירות ומניח דמיהם בבל עם הטוענין
ואחר כך מורידין בהן קדוב לגבות את האדמה וכתב הלמכס
והנה בחנויות ופונדק אותן וחנויות העומדין להשכיר ואין צריכין לא עזור ולא
עבודה ואין דרך ליתן אותם באריסות אין מורידין בהן יורש שמת יובה השכר
ויאכל אלא כל מעמידין להן נבאי ויהיה השכר מונח ביד עד שיבוא ראיה
שמת או עד שיבא ויטול את שלו שאין מורידין קדוב אלא לשדות וכרמים
גנות ופרדסים שצריכין עבודה בגד מהמת נפשות דינו
כשכני לפי שהוא עבוד לבדוח ואין לו פנאי לענות אבל היוצא לדעת אין
מורידין קדוב לגבסין דכיון שהיה לו פנאי לענות ולא ענה שמוא לא היהדונה
שיורידו קדוב לגבסין וכתב הלמכס ואם ירד מפלקין אותו וכיוצא בזה
זה מטולטלין יעמדו ביד מי שהם בידו עד שיבא ויתבע או עד שימות ויתבעו
ויתברר היוצאין והקרקעות מי שהניחו שכן בהם אין להוציא ממנו שטבר
ועדה או כדם שהניחם בוריס שאדון בוריס שהלי הוא בר לוכן אבל ממעוט
ואבדה לדעת אין אנו מצווין להחזירה שמעון בן שמת בלי מורידין הר
המטולטלין ומשחיין אותן אצל נאמן ומורידין קדוב לשדות וכרמים ויהיה
באדים בהם עד שיבא ראיה שמת או עד שיבא עד

ז"ל לכמ"ש שמעון בן שמח מורידין קרוב לנכסיו כשמורידין קרוב
לנכסים אין מורידין בן קטן מפני שאינו יודע לשבוע את האלמנה ואם אין הקרוב
אלא קטן מעמידין אפטרופא עיתגס ניד אריס והוא ישמור חלק השבוי וצריך
שלא יהא האפטרופא קרוב לקטן שראוי לירש עמו וכן הדין כשמעמידין
אפטרופא על נכסי קטן אין מעמידין קרוב שראוי לירש עמו שמא יחזיר
בהם ויאמר אלו נפלו לחלק ירושתי ומפני שזה קטן אינו יודע שימחה אפילו
אם הוא קרוב מחמת קרוב אם יש בו עד שיוכל להחזיק בהם מעמידין ירושה
כנגן שהקטן יש לו את מאם ואותו יש לו את מאב והוא נכרי לקטן אפי' הכי אין
מורידין אותו שמא ימות אחיו של קטן מאמו ויאמר אחיו מאבי שלזה שמות
אלו הנכסים שהם תחת ידי הין שלאם אחי ואם הקטן ומתה אמם ואלו נפלו
לחלק אחי מאבי וירשתיו ואין מורידין אפי' קרוב מאם שאינו
ראוי לירש אם יש עד שיוכל להחזיק בהם כגון שאם הקטן חיתה שנואה לקבין
שמא יאמרו אלו הנכסים היו שלאם הקטן שהיתה אשת אבי והיא מתה
בחיי אבי וירשה ואני ירשתים מאבי ואין חילוק בזה בין בתים לשדות
ואפי' עשו ביטחם חלונקה בשטר עיש לו קול חעו חכמים שמא לאורך הזמן יש
ישתכח הדבר ויבא להחזיק בהן כת"ר שפם מעשם הר שמח בן
דוקא בקרקעות אבל מעות שלקטן ממשין עליהן אפי' קרוב כראמרי' מעייטן
איעש לשטו ניכסיה ולא פלגי רבנן בין קרוב בין לחוק ההיא
סבתא והות לה תלת בנתא אשתבאי אילהי וחד בנתא וחדא מהנך דהוו הכא
ילדת בנא ומתה ואסקינן שאין מורידין הבת שנשארה לנכסים שמא מתו
שתי השבויות ונמצא חצי הנכסים לקטן ואין מורידין קרוב לנכסי קטן וכן
אין מורידין קטן לנכסים ולא אפי' בחצי שלאחי לירש אילו מתו השבויות דשמא
לא מתו ואין מורידין קטן לנכסי שבוי אלא מעמידין אפטרופא לכל הנכסים
ופרי' זה אפטרופא איבא לתועלת הקטן לומ' שיעשה האפטרופא בשביל הקטן
כדרך שעושה קרוב גדול שיורד לנכסי שבוי שיאכל הקטן הפירות ואם יבא השבוי
שישלמו לקטן כאריס אלא האפטרופא הוא לתועלת השבוי שיעמיד אריס
לנכסים מדחי בגד שנה חלק השבוי לשמרו לשבוי אחר כך נודע שמתה
הזקנה ולא נודע מה נעשה בבת שנשבית עמה ואסקינן שתרד הבת לשלש
הנכסים שהוא חלקה ניכד הקטן לשלש שהוא חלקו והשלש שהוא חלק השבוי
מעמידין בן אפטרופוס לתועלת השבויה כדפרישית שאלה לאו
הלאש לענין קבורת אבת ואחת בבתא אשתביאו ושבקו ארעתא ומטלטלי
ונפקו מכבל ושרא ואיכסיבו לבייס מה יעשו בממונן מי אמרי זכו ליה

למתביה לעניים או למעבד ביה מילי דעת להקהלא שלא יהא ממונו חמור
מגופו דמשומד אוכל נבלות להכעיס לבעי מוליכין ולא מעלין. תשובה.
אין זה דומה לאוכל נבלות להכעיס. כי אותו היה יכול לאכול היתר
ומניחו ואוכל איסור ומכעיס למרוד היכך נקרא מין. אבל אלו שעשו בין הגוים
קאוכלים לאנסן היה וכל מה שעשות להנאתן הוא ולא להכעיס. אלא יוכיח
קרוב לגבפים ויתלקוס בין הקרובים הראויין ליורש ויהיו כל אחד חלקו
ולא שיהא שלו אלא לעבדו ולשמרו ולאכול הפירות כל ימי חייהן. וזה יכתבו
בב ויהיה מונח בידם למכרן. ואם ישובו הבעלים על הפירות שאכלו יהיו
של הקרובים ובשעה שהשביחו הנכסים שמין להן כאריס. והמעלטין ז
יברלו בל אדם נאמן דמעתי בעבדי ויתחוס בידו כל ימי חייה של האבות
ואחרי מותה יתלקוס בין היורשין. וכל ימי חייה הנכסים בחזקתם לגבות
לזה ולמעגן לזה ולתתם למי שירצו. וכתובתה לאו בחזקת יורשיה קיימא
דכיון שלא נשבעה על כתובתה לא זכתה בה. **מי שמת** והעיד
בעם גדולים וקטנים או בנות גדולות וקטנות והגדולים
צריכין להודיע יותר מהקטנים במלבושים והקטנים צריכין להודיע יותר
מהגדולים במזונות אין ניזונין ולובשים מן האמצע אלא יחלקו הנכסים
וכל אחד יבצע ויזון מעלו. וכתב הר שעיה אפי שתקן ונזונו ונתלבשו
ביחד לא אמרי מסתמא מחלו אלא יכולין לתבוע אלו לאלו מה שלקחו יותר
בלא שאין תוספת לקטנים כמה שלובשין הגדולים. אבל
גדול האחים שנושא ונותן בנכסים ויש תוספת לקטנים כמה שהוא לבוש
יפה כדי שיהיו דבריו נשמעים יכול לתבוע מהנכסים. ופשוטה דוקא
בראיעבד אבל לכתחלה אין לו לקחת בממון אחיו. ורבי שמשון טירש
דאפי לכתחלה יכול לעשותן. ומיהו אם שאל האחים מותין לו שומעין
להם. נשאו הגדולים אחד מיתת אביהם מהאמצע ישאו גם
הקטנים. ואם נשאו בחיי אביהם ואומרי הקטנים הרי אנו נושאין כדרך
שנשאתם אתם אין שומעין להם. כתב הרמב"ם המוציא האב
את בנו מעלאב ועשה לו מעשה והיתה ההוצאה מעלאב ונשלחה לזה
הבן שושביות בחיי האב כשהיא חוזרת לאחר מיתת האב חוזרת מן
האמצע. אבל אם הוציא הבן המשתה מעלאב אינה חוזרת אלא מעלאב
הבן שנשתלחה לו בגבד. עכ. שלח האב שושביות לאחד
ביל אחד מבניו אם ייחד האב לזה כשנשלחו שאפי לך ותעשה שושביות
לתבוע כשהיא חוזרת היא של אותו הבן לבדו. ואם לא ייחד לתוס אתה

אלא אמ אחד מהם יעשה שמונים כשהיא חוזרת לכולם כשאל מעות אביהם.
והלמ"ד כתב בדרך אחרת וזה לשונו. האב שעשה שמונית עם אחד מבנו תחזור
השמונית לאותו הבן אבל אם עשתה האב עם בנו פתם כשתחזור תחזור למעט
ואין זה שעשתבחה לן חייב להחזיר עד שישמתו בו הבנים כולם שהרי כולם שמונים
שבעם כולם נשלחה לפי אם שמח עם מקצתם מחזיר חלק זה שמח עמו בלבד והרי
הוא למעט. והלאב"ד העיר עליו וכתב איט יודע למה למעט שהרי אינו מחזיר

מי שמת

לו אלא חלקו וכשיאו האחרים שים יחזיר להם חלקם.
והנח בעם גדולים וקטנים והשביחו גדולים את הנכסים כל
השבח למעט ואפי שכר עמלם לא יטלו. גלא שעבחו מחמת הנכסים כגון שלקחו
מהשוחתות ושכרו פועלים אעפ שטרחו בשכירות הפועלים השבח למעט כיון
שאין בו אלא לבני עולה וכן אם טרחו בשכירות בתים אין בסחורה. אבל אם
השביחו משלהם שהוציאו יציאות משלהם או שטרחו בגופן השבח למעט.
ואם השביחו בדבר שאם היו מודיעין אותו לקטנים היו בם הם יכולין לעשותו כגון
לעמור וכיוצא בו השבח למעט אעפ שטרחו בגופן כיון שלא הודיעום תחלה.
ונכת הלאב"ד הא דמשלבינן בין אם שבחו נכסים מחמת נכסים ובין אם
השביחום משלהם דוקא בשטיונין יחד מתפוסת הבית. אבל אם אינם טיונין יחד
אין לו לעות לירד ולהשביח ואפי השביח מחמת עצמו אינו נוטל אלא כיורד שלא
ברשות עידו על התחתונה. ואם אמ ראו מה שהניח לנו אבינו הלי אנו עושים
ואוכלים כל השבח שהשביחו בכל הנכסים אפי בחלק של האחים הוא למעט אעפ
שהשביחו מחמת הנכסים אעפ דשאר שותף אין לו בשבח אלא כשאר אריס אפי אמ
למעמי את עושה שאני הכא כיון שהן אחין ולא נשתתפו תחלה אדעת להדויח ושתקו
כשאמ להם למעמי את עושה ואי מחלו ולבך נוטל כל השבח. ופלוג עריך
שיאמ בפני כל למעמי את עושה. ואע הלאב"ד ז"ל כתב שאם הם כולם גדולים אין
צריך שיאמ אותו בפני כל רק בפני עדים אבל אם יש בהם קטנים צריך שיאמר
אותו בפני כל. ואם זה שהשביח הוא תלוי ואין דרכו ליבגל מלמודו ולגורר
בשכיל אחרים הרי הוא כאילו פירש למעמי את עושה. והלמ"ד כתב אפי אמר
למעמי את עושה השבח למעט אלא אם השביח מחמת הוצאה שהוציא משלו.
אבל אם שבחו מחמת נכסים השבח למעט. ואע הלאב"ד ז"ל כתב כמבואר הטעם
וכן העיר עליו הלאב"ד. ויש דהאי דיעא לא הני אלא בגדולים וקטנים.
אבל אם כולם גדולים והשביחו מקצת גדולים הנכסים לא השביחו למעט אלא
נוטלין כדין אריס בחלק האחרים. וכן אם אומ למעמי את עושה אין מועיל בכולם
גדולים. אבל אע הלאב"ד ז"ל כתב שאין חילוק בין גדולים וקטנים ובין כולם גדולים

והשביחו מקצת הגדולים לא שמא לגנאי שכל השבח לאמצע כשהשביחו מתם
ולא שמא עיכלו כל המשכח לעצמן כשיפרעו. וכן הדין אם אירע
המת ראויה לירשו כגון ראובן שעשה בת שמעון אחיו ולא היו לו בנים לשמעון
אלא בנות וראובן שעשאה אין לו יורש ומת שמעון ואחר כך מת ראובן ונפלה
ירושתו לבני בנות שמעון אחיו ונמצאת אמתו יורשת נכסיו עם שאר אחיותיה.
ואם השביחה הנכסים השבח לאמצע. ואם אמרה לגיסתי את עשה השבח לעצמה.

מי שמת אביו וילד לגבורין והשביחם בחזקת שהיה עבור
שאין לו את ואחר כך בא לו את שלא היה יודע בו. אם זה שבא קטן כל
השבח לאמצע אפי' אם זה הוציא מעלה והשביח. ואם הוא גדול ליון שלא
היה יודע בו לא אמרי' כיון דבשעת השביח מחל ליחיו חלקו ויהיה לאמצע
שהרי לא היה יודע בו אלא יקח חלק בחצי שלאחיו כשאר אריסי העיר.

האחרין שנאים להלוה שמין מה שעליהן מה שקנו מתפוסת הבית
ועליין לא בלה ושמין אותו כפי מה שעמוה עתה בשעת
חלוקה. ואם בלה לגמרי או נאבד אין מניחין להן מחלקין כגבדן דמעיקרא
מחלי אהדדי כי היי גווא שלא יקפידו זה על זה אלא בדבר הנראה לעיניהם.
בלא שקנו בפחות. אבל מתחלה יכולין למחות שלא יקנה שום
אחד מתפוסת הבית אם לא שיחשוב אותו מחלקו. מה שעל
בעלים ובנותיהם אין שמין מפני שמתביישין להביאן לבל ומחלי אהדדי.
כפי דוקא בבגדי חול. אבל בגדי שבת ויו"ט שמין להן שיוכלו להביא
הבגדים לבל. ובגדול האחין אפי' מה שעליו אין שמין דניחא להו שלביש
וכפי כי היכי דלי שתמנון מיליה. ומיימו לכתחלה יכולין למחות בו. אבל
כל זמן שלא מיחו מסתמא ניחא להו. עזה היא ליתן לפלוני
שדה או אילן פלוני וחלקו ולא נתנו לו החלוקה בטלה ויתנו לפלוני כמו
שעזה היא ויחזרו ויחלקו כבתחלה. וכת אי הלא"ט זכול ואם יש עזה אחד
לקיים החלוקה וליתן לו מעצמו ותבירו יתן לו מעות הרשות בירו.

דיני האפטרופין

האחרין שיש בהן גדולים וקטנים ומבקשים הגדולים שיחלקו
כדי שיהיה חלקם בידם והם שמוניהו ויעכבוהו בל
מעמידין אפטרופא לקטנים וחולקין בגורל ובשומת בל והחלוקה קיימת
ואין יכולין למחות כשיגדלו. בלא שלא נוגנו. אבל אם נוגנו בשומת
החלוקה בטלה. ואין תולקין בדבר שאייך בו נזק או אונס.

לא היו כאן כל האחים ואותם שבכאן מבקשין לחלוק או שחלקו ובא להם אח אן
כח וגעל חלק אחד מהם כתבתי בסימן קעד ואחל מהאחין שיד—
לאומנות או חלה או רוצה לגמוד תורה כתבתי בסימן קעה ואחד—
מהאחין שהיו שטרות וראיות על שמו וטוענין שלי הם כתבתי בסימן פא

שאלה בא הלואש וגנב שאלתו שיש מהיורשין שלקחו מחפצי הבית
בגא תלוקה ומהם שלא לקחו כלום ויש מקרובי המת שאינן יורשין שאומרין
לגוי שיתן מה שבידו לבעלי קבורה מפני שהוא מצוי ולגוי אולי שרוצה ליתן—
ליורשין שלא לקחו לכך תשובה אם אין אחד מהיורשין מוכיח בדבר
יתן הוא מה שבידו לבעלי קבורה ואם אחד מהיורשין מוכיח למה נטל כשיעור
חלקו המגיע לו ואני לא נטלתי אם יתנו המחזיק שביד לגוי לבעלי קבורה נמצא
שנתתי לעובד קבורה והוא לא נתן יפה מוכיח ויבאו להתדבן וכל אחד מאחים

מי שמת

יתן חלקו המגיע לו ויש לו יורשים לקטנים או קטנים עם
גדולים או שאחזו מועברת עליך למענות עליהם
אפוטרופא שיתעסק בשביל הקטנים עד שיגדלו לא מנה אותו חייבין בל למענות
עליהם אפוטרופא שבל אבילם שליתומים הם ענה המורים שיתן החלק
הקטן לקטן ויעשה בו מה שירצה הגדות בידו ואין בל ממחין
אפוטרופין עשים ועבדים וקטנים ונם הארץ שהם בחזקת חשודין על העבירות ולפי
קלוב הראוי לירש עם הקטן ואפי אם הוא קטנבו מאם אם יש בו שנים עד שיכול
להחזיק בהם בדפרישית נבי שבני שנשבה בסימן לקנ ואם מנם האב הגדות
בידו כל המלמד בודקין על אדם נאמן ואיש חיל וינדע להסך
בתכות היתומים וטוענין טוענותיהן וישכח בעסקי העולם כדי לשמור בשביל
ולהכויח בהם ומעמידין אותו על הקטנים בין שהוא רחוק או קלוב לקטן
אפא שאם הוא קלוב שלא ירד לקלקלת עב ואשר ימנו אותו
עליהן כל לחשוב עמו ולבתוב חשבון המוטלטלין והקרקעות והחובות וכל
הדברים שמוסרין בידו דהא על עוונת בריא משבגדיהן ליה לבך עליך שידעו
מה שיקבל ומה שיחזיר וכל הלואבד שלותבין ב שערות אות באות אחד—
לאפוטרופא ואחד לקלובים דשאי לאפוטרופא לבדוק בגדים שאים
משל היתומים לתוגמתם כדי שיהיו דבריו נשמעים יותר בשביל בגדיו הנאים
ואפי אוכל ושותה יותר מכדי השנת ידו אין מושלין אותו בגזל שאוכל ושותה משל
היתומים אלא אם יש עדים שמפסיד של היתומים אז מפלקין אותו ומשביעין
אותו שלא הפסיד יותר ולא מיבגיא אם הפסיד בשוגג אלא אפי הפסיד שלא
בשוגג כגון לעבד שמירה תחותה אבל אם הפסיד באונס לא מפלקי ליה

וכת הלמגבם דוקא בשמועתו אבי היתומים אז אין מפלקין אותו בשביל
ממר אלא אפ יש עליס . אבל אם מנוהו כל מפלקין אותו אפי בשביל חמר .
ואפ הלאפש יעזוב לא חלק בזה . וכת עוד הלמגבם וההלכ אם מנהו אבי היתומי
שהיתה שמועתו עובה והוא יפר וירדף מעות וחזר להיות זולל ומוכא והולך
בדרכי חמר אן שפורץ בגדרים ובאנק גדל שכל חייבין לפלקו ולהשביעו ד
ונמנות להם אפטרופא אחר כשר . וכל הדברים האלא כפי מה שילאה ליי
שכל כל וכל הוא אציקן שליתומים . כשמעמידין כל האפטרופא
מוסרין לו כל נכסי הקטן הקלקע והמטלטל שלא ומכר והוא מלוה ומכשם
ובונה ופורר ונוטע לחורבן ועושה כפי מה שילאה עזה עוב ליורשין . ומפ
ומאכילן ומעסקן ונותן להם הוצאתם כפי הממון וכפי הראוי להם . ולא ילויח
להם יותר מדאי ולא יפעים עליהם יותר מדאי . ומשעות שכ
יתומים כת שאין עדיכין למנות עליהם אפטרופא . אלא כיון שעושין בדקין
על מי שיש לו נכסים שיש להם אחריות ויהיה עשיר ויהיה איש נאמן ונע
ושומע לבבי תורה ומעופף לא קנב עליו כלי . ונותנין לו המשעות בכל
קלוב לשכר ולחוק להתפרנס . ומשעתו היתומים מתפרנסין משכר המשעות .
וכן אם אין לו הקלקע ונתן משכון זהב משוכב שאין בו סימן נוטלין ציתלין
המשכון ונותנין לו המשעות קלוב לשכר ולחוק להתפרנס . וכמה יתפקו בשכר
כפי מה שיראו הליינין או שליש השכר או חצין או רביע השכר ליתומים .
אם לאו שזו תקנה להם ענשין . לא מצאו אדם שיתנו לו הש
המשעות קלוב לשכר ולחוק להתפרנס הלי אלו מוציאין מהם מזונות מוכנו מעט
עד שיקנו להם במשעות הקלקע וימסרו אותו ליד האפטרופא שלהם . עכ .
ונראה שצריך למנות אפטרופא גם על המשעות והוא שיתרצו בהם
אדם הלאוי ליתנם לו שיותר שיתרצו הוא בהם מכל . דהמוכא לא קאמל מוהבי
להו בי ליעא ואכלי זוזא זוזא אלא לאפוקי לגא יהבי להו בעיסקא . דשמא יתפסד
העסקא . אלא בתר דאשמעינן דיהבינן להו לאדם נאמן יתנם לו על יד
אפטרופא . והא דקאמל יהבי ליה בי ליעא לאו לחומרא שכל יתנם לו
אלא האפטרופא יתנם לו במשעמד כל . ומלשי העושם מעט שיש לבל בל
להפקיד נכסי המוכבל אצל היתומים ולהתנות עמו שיקבלם קלוב לשכר
ולחוק להתפרנס . שמומר ליתן נכסי יתומים בלהב בין שאין בו אלא איסור
דרבנן . וכן כל לבית דבבן מומר בנכסי יתומים . וכן משכונא בגבותא אפי
לדברי האוסרין אותה בבית מומר בנכסיהם שאינו אלא דרבנן .
כת הלאבד כגון שאפטרופא יכול ליתן ממעות ביד אדם נאמן לשם עסק בב

יכול ליקח אותם לעצמו בתורת עסק וליקח הריוח שהיה לוקח אחר ובלבד
שיודיע הדבר לבעל · ונראה מענאי הוא הדבר ליקח אותם הוא בתורת עיסקא
מעשר לעות שפחים · מי שיש בידו מעבדי יהודים מחוייב
שיש לחוש שאם יהיה אותה עד שתתיקר שמא תפסד או אם יוליכנה למקום
הסוק שמא האונס בדרך לא יאמר אעשה בהם כמו שהייתי עושה בעבדי אלא
לא יעשה דבר כי אם על פי בע"ב · וכן מכירת מעבדים ליתמי הכל לפי ראות
עיני בע"ב לפי מה שיראה להם שהוא תועלת היתומים יעשה בין להשהותם
עד יום הסוק בין למכרם מיד · ונראה דזה לא איירי אלא בפי שהם בידו ולא
נתמנה אפוטרופא · אבל האפוטרופוס אין צריך עוד לדעת בע"ב אלא יעשה כפי מה
שיראה לו · האפוטרופא רשאי למכור עבדים ושפחות שדורת
וכרמים כדי להאכיל מדמיהם ליתומים · אבל לא יוכל להשיח המעות · ג
ויכול למכור הפחות קודם · כגון בהמה קודם לעבדים · והעבדים קודם לבתים · והכל
לפי ראות עיני האפוטרופא שהוא תועלת היתומים · ואינו רשאי למכור שדורת
וליקח עבדים · אבל למכור עבדים וליקח שדות שרי תק · ורשב"ם אומר גם בזה ·
והלמ"ד פסק כרשב"ם · והלמ"ה פסק כהה · וכן דעת אא"ז ז"ל · ולכן
יכול למכור מקצת שדות ליקח בדמיו שורים לנעבוד שאר השדות · ואין ג
רשאין למכור אפי שדה רעה ורחוקה כדי לקנות בדמיה שדה עונה וקרובה
שמא לא יצליח זה שקנה · היה לאחד תביעה על היתומים
אין לאפטרופא לטוענן בשבילם לדון עמו שמא יתחייב בדין · אבל אם ירד
עמהם לדין וטענן בשבילם וזכה הדין קיים · ואין רשאין להוציא
עבדים לחירות אפי ליקח מהעבד דמיו כדי שיצא בהם לחירות · אבל מוכרין
אותם לאחרים ולוקחים הם הדמים ועמ"ש אותם לחירות · וכת הלמ"ה דכל
זה מיירי בלא רשות ב"ד אבל ב"ד יכולין לעשות כל מה שיראה להם שהוא
תועלת ליתומים · והאפטרופין עושין לקטנים סוכה ולולב ושופר
וציצית ותפלין ומזוזה וס"ת ומגלה · וכן כל מצות עשה שיש בהן חיצונה בין
שהיא מדברי תורה או מדברי סופרים · ואין פותקין עליהם עירקה אפי לתפלין
שבזויים וכן כל דבר שאין לו קיצבה · ומי אם פתקו עליהם עירקה לאחשובי נהו
כדי שיצא עליהם עם טוב והם אמודין לכך עפ"י דאמי · וכאשר
יגדלו היתומים נותן להם ממון מוריתם · ואין צריך לעשות חשבון מה הכניס
ומה הוציא אלא אומר להם זה עשאר ונשבע בקיומת חפץ שלא עיכב מעולם
כלום · בלא שמנוהו בב"ד אבל אם מנהו אבי היתומים או שאר המוריטים
אין משביעין בטוענת מפר · וכת הלאב"ד מסתברא שאין בב"ד יכולין להעמיד

אפטרופא להאמינו בלא שבועה שאין עושין מובה ליתומים בשתיהן. ואפי'
הלואש"ל היה אומר שאם יראה לבי' שהוא תועלת היתומים שלא ימציאו בעצין
אחר מי שירצה להיות אפטרופא שאין בו הפסד ליתומים רשאין למנותו.

כתב הלבוש שאין מעכבין אותו עד לאיכא כתיבה שהי כתוב
בגוף דטענה קטן או בי' אפי' בטענת שמא שהי כתוב וכתב איהו נשתי בתוב
אפי' הכי לא בעינא הולאה במקצת אלא אעב"ל לאיכא הולאה כגון מיחייב
אלא אי ליכא כתירת שהי כתוב לא מיחייב. ואם יש לאפטרופא חלק בירוש
לכו"ע בין מנוהו בי"ד בין מנוהו אבי היתומים ישבע. והלבוש כתב ש"ל
שהוא בטענה שהי כתוב והולאה במקצת או שיהא האפטרופוס עליי
קייס שהוא כהולאה. אבל אם אין בטענתם כעין הזה אין מעכבין אותו
שבועת המשנה אלא שבועת היסת. ושכנגד להם על ידי בעל על האפטרופוס
ובמנוהו אבי יתומים שאינו נשבע כתב רב אפי דוקא בטענת
ספק אבל בטענת ברי"א מעכבין ליה כגון דנקלי יתמי וטענו עליה טענת
ברי"א וכתב נהו כגון זה ואי נשבע. וכתב הלבוש ואפי' בטענת שמא מעכבין
נמי ממשכנינן ליה כגון היכא דאיתעיס בידי ממשמוא ליתמי דמיחייב
לאשתכוני עליה שבועת שומרין ונ"ל היכא דאיכא טענת ברי"א ואיכא עסק
שבועה לאורימא בשולה במקצת או בעד אחד וכיוצא בזה ממשכנינן שבועת
לאורימא דהשתא כי קא משתכנן לא מחמת אפטרופסות משתכנן. ע"כ.

כתב רבי חיים שאפטרופוס שעשה בגבי יתומים שהוא פטור
ובי' יצחק ספק שחייב בפשיעה בין מנוהו בי"ד בין מנוהו אבי יתומים. ולזה
הסכים אא"ז הלואש זצ"ל. וכתב עוד למשתברא אע"ג שחייב בפשיעה אין לחייבו שמעה
שלא פשע כל כמה דלא ידעינן אם נאבד ליתומים לבר. דנהי דמשכנינן ליה
שלא עיכב משלהם כלום בנעבה ואבילה לא חייבינן ולא משכנינן ליה
עליה בלא טענה. והלבוש כתב דבמנוהו בי"ד חייב אפי' בנעבה ואבידה
ובמנוהו אבי היתומים פטור אף מן הפשיעה. וכמו שכתבתי כן עיקר.
וכן כתב רבי האיי. עכ"ל. ההוא אפטרופא ליתמי דזבן לה
תורא ומסרו לרועה ולא היו לו שיעים ונתנו הרועה עם השוורים ולא ידע
שלא אכל ומת. ואתיקנא דלא הוי פשיעה לאפטרופא ופטור. והיתומים
משתלמין מן המוכר או מן הרועה כמו שפירשתי למעלה בתימן ז"ל.
ואפטרופא שלמה לערבי יתומים כתבתי למעלה בתימן ה"ו.
לאחר שנמסרו הנכסים שלהיתומים ביד האפטרופא אינו יכול
לחזור בו בין מנוהו בי"ד בין מנוהו אבי היתומים. והכי איתא בתוספתא

אפטרופין עד שלא הוחזקו בגבי יתומים יכולין לחזור בהם משהוחזקו בגבי יתומים
אין יכולין לחזור בהם · יתומים קטנים שמכרו אצל בעל הבית פדיון
הפ מעמם ונתחרט אלין ונשתכל בשהם · יש לו דין כל אפטרופא נמור למכור
ולקנות ולכל דבר · ואפי׳ תמכו אצל אשה · וכת ההלכה שאין מעכבין אותו · ואא
הלאש זצוק כת שמעכבין אותו · וכן כת ההלכה · וכת עוד הא שיש לו דין אפטרופא
דוקא כשהקטן בן ט׳ אבל פחות מבן ט׳ לא · ואפי׳ בן ט׳ אין לו רשות לזה בעל הבית
למכור אלא מלטלטל כי היכי דקטן גופיה מצי לזבוני · אבל מקרקעי לא · ואא הלאש
זצוק כת שאין חילוק אלא הדי הוא לאפטרופא ממש · ואפי׳ בקטן ממש ·

לשון ההלכה · אעפ שאין אפטרופא צריך לעשות תשבון אפי׳ הכי צריך לתשב
ניהו לבין ענמו לקדק וליזהר הרבה מאחיהם של אלו היתומים שהוא רוכב ערבות
של סלע לרוכב נערבות ביה שמו · וכתב אתרין אבי יתומים ודיין אלמנות שהיה
במעמן קדמי · קטן שהגדיל אפי׳ היה אוכל ושולה ונתר מדאי ומ
ומפסיד והולך בדרך רעה אין בד מונעין ממנו ממנו ואין מעמידין לו אפטרופא
אלא אלא עזה המורים שלא יתנו לו אלא אלא שהיה כשר ומצליח או שלא יתנו לו
עד זמן פלוני · השוטה והחרש הדי הם כקטנים ומעמידין להם אפטרופא ·

שאלה נאא הלאש זצוק · יתומים שהיה להם שטר על ראובן ונכתב
השטר על שם שמעון לחיזוק ומפורש בו שהוא מיתמי פלוני · אם שמעון יכול
לדון בשטר זה להיות דיין לכוף לראובן לפרוע · ובגדל העיטור כת שאפטרופא
מעיד · תשובה · נש לי׳ כת לאפטרופא מעיד · ומילתא דפשיטא היא ר
כשאינו מקבל פרס שאינו נוגע בדבר · עוד שאלה · ראובן הי
אפטרופא של יתומים ונשבע לשאת ולתת באמונה ונתן לו רשות לשאת ולתת
ולהוציא עליהם ועל נכסיהם ולפרוע הממ שלהם והיו סומכין על שנלחנו ונפטר
והוציא בנו פנקסו שהוציא בתרנסת היתומים ובגבסיהם ובמם מנה ותבעו
ליתומים אחר שהגדילו · תשובה · יראה לי שאין להוציא מהיתומים
בעעגת הפנקס לשמא נפרע ולא נמחק · עוד שאלה · שמעון
ולוי נתחייבו ממון ליתומים קטנים וכתבו ליתומים שטר עליהם ונכתב שם
היתומים ונתנו אותם על יד ראובן ושיהיה כח ביד ראובן לכתוב שובר על
השטר ומכר ראובן השטר ליד יהודה ומשכן יהודה הלוה ואמרו הלוים
שהמעמיד יד שמעון ביד ראובן ביד יהודה לא היתה מעידה לפי שנכתב השטר
בשם היתומים · תשובה · יראה כיון שראובן היה אפטרופא על
היתומים לגבות הממון ולכתוב שובר עליו הלי הוא כאילו כתו בשמו · וה
והקטנים הנכרו בעוני כלי ליזע שהממון שלהם וראובן אפטרופא שלהם

וכידו לגבות הממון ולעשות כל מה שהוא טוב ליהונתן. וכיון שראה שטובב
למסור השטר ליד יהודה מסירתו מסירה כי אפטרופא יש לו כח לעשות בממון
הנמסר לידו בטובת בעלין כאילן היה שלו.

דיני הפקדון

כי יתן איש אל רעהו כסף או כלים לשמור
וגו'. פרשה ראשונה נאמרה בשומר חנם ופטר בה גנבה ואבדה ואין צריך
לומר גזלנין הגלוים מהם כגון שבורה ומתה ולא חייב בה אלא אם עשה
בשמירתן ונגנבו או נאבדו בשעיעתו ולכך פרט בה כסף או כלים שדרך
לשמרם בחנם לפי שאין עורח בשמירתן. ונם משמיענו אגב שאין כל כך
עורח בשמירתן ואפשר לו בקל לשמרם שלא יגנבו אפי' הכי פטור.
פרשה שניה נאמרה בשומר שכר ופטר בה אונסין כגון שבורה ומתה וחייב
בה גנבה ואבדה ואין צריך לומר פשיעה. ולכך פרט בה חמור או שור או שה
שאין דרך לשמרם בחנם לפי שיש עורח בשמירתן. ונם משמיענו אגב כי
שיש עורח בשמירתן ואי אפשר שלא יגנבו אלא בעורח אפי' הכי חייב
עליהם. אבל לגזלנין הללו אין חילוק בין כסף או כלים לבהמה לא שנא בשומר
חנם לא שנא בשומר שכר. ופרשה שלישית נאמרה בשואל וחייב
בה אף באונסין. ואינו פטור אלא אם מתה מחמת מלאכה. וענד
רמז לדיין כביני דהיינו שוכר בהמה או כלים לעשות בהם מלאכתו דכתיב אם
שכיר הוא בא בשכרו. ולא פרש לינו ושתלקו בו חכמים. איכא מאן דאמר ד'
לינו כשומר חנם. ואיכא מאן דאמר כשומר שכר. והלכי קל. והעני מפרש
אותם בסדר חיובם. שומר חנם ושומר שכר ושואל. ואלדים שוכר לשואל
מפני שלינו כשומר שכר. שומר חנם הוא שהפקידו אינו כסף
או כלים או בהמה או כל דבר לשמור והוא מקבל עליו
לשמרו או אפי' אינו מקבל עליו לשמרו אלא אמר לו הנח לפני הוה ליה שומר
חנם. אבל אם אמר לו הנח לפניך או הנח סתם אפי' שומר חנם לא הוי ואינו
חייב שבועה כלל. וכת המלמדים אבל מחרים על מי שלקח פקדון שלנו ואינו
מחזירו לבעלים. וכן כל כיוצא בזה. שאלה לאחד הלמדים
ששאלת ראובן הלך לירוד אמר לשמעון הולך לי עמך אנו המוציאים אמר לו
הנח כאן על החמור הנח שמעון על החמור ולא קבלם ראובן בידו אלא
למו שהניחם שמעון על החמור כך הוליכם ראובן ולא קשרם והשלך לו מפני
הגזל להסך רובין והניח החמור על אם הדרך ואבדו המוציאים. אומרים
השובה: הא דאמרי' הא ביתא קמך. שאינו אפי' שומר חנם שכותחת

לפניך ומיבעיא בהעיד סתם אי הוי שומר חנם זהו גבית הנשבר שהוא מקום המשתמר.
אבל ראובן שהניח להוליך עמו ואמר לשמעון הניחם לפני עד החמור פטיט שקבל
עליו שמירה כדין שומר חנם. שאם לא ישמרם בדרך ודאי יהיו אבודים היכי דמי
פשוט הוא שהוא שומר חנם ופשיע בשמירתם כמה שהניחם על החמור בלא ק
קשירה והפקיר מהם. בקש מחברו שיתן לו רשות להכניס בהמתו
או כליו לחצרו ונתן לו רשות ולא כלום בשמירתן. נהרא פליגי. לשבר
עלא קבל עליו שום שמירה. ורבנן סברי שקבל עליו שמירתן. ודוקא בהיזיק
דאתי ליה מיניה. אבל לא קבל עליו לשמרן מנזקין דאתו ליה מעלמא. ורב אפי
פסק כלי. ולי פסק כחכמים. וכן היא מפקנת אא הלאש זעגל. ואפי כשמקבל
עליו לשמור אינו חייב אלא כמי שנוי החפץ שקבל עליו. שאם נתן לו לשמור
דינר זהב ואמר לו הזהר בו שלכספא הוא ופשע בו ונאבד אינו חייב אלא כשבקש
שיאמר לו לא קבלתי עלי אלא שמירת כסף. וכן כל כיוצא בזה. אבל אם התפיידו
בידים משלם שלזהב. והשומר הזה מיד כשקבל עליו לשמור או
שאמר הנח לפני ונסתלקו הבעלים משמירתו חייב עליו אם פשע אעפ שלא משך.
והלמ כתב שאינו חייב עד שימשוך ובמקום שמשיכה קונה. אבל לי כתב כפכלא
הראשונה. וכן כתב אא הלאש זעגל. וצריך לשמור כל דבר ודבר כראוי
לו. ואם שמרו כראוי לו ונגנב או נאבד פטור. אבל אם פשע בו ולא שמרו
כראוי אעפ שנגנב נאבד באונס חייב. כההוא דאפקידו גביה זוזי ואנחינהו
בצריפא דאודבי ופשע בזה שאין שמירת כספים אלא בקרקע ולא בצריפא
מפני שדרך האש להיות שולט בו ולבסוף באו גנבים ונגנבו מפני זהו אונס
ואפי הכי חייבוהו חכמים. וכן כל כיוצא בזה. שאל המפקיד
תקדונו ואמר הנפקד איני יודע אנה הנחתיו הלי זה פשיעה וחייב. באו עליו
גנבים וגנבו הפקדון ואילו היה עמו היו באים בני אדם ומצילים חייב דכיון
שלא עמד פשוע. ואפי אם באו עליו אנפים ערוך לעגונך ולבקש אנשים שיעזרו
לעמוד כנגדם. ואם היה אפשר לו לעשות כך ולא עשה חייב. ודוקא בחנם.
אבל אינו חייב ליתן שכר שיעור והו. פשע השומר ולא שמר
הבהמה כראוי ויצאה לאנס ומתה פטור. אעפ שתחלתו בפשיעה לענין זבחים
ונגבים שאם פשע כה ולא שמרה כראוי ויצאה לאנס וכא זאב וערפה נשם
או נגנבה משם היה חייב ונתה שנאנסה שם על ידי מלאך המות פטור.
אבל אם נבדה נגב מהאנס ומתה בבית הנגב חייב אעפ שהוא שומר חנם
ואפי אם לא מתה הלי היא בבית הנגב ויצאתה לאנס נגם לה להנגב.
הגגה הבהמה לראש ההר לרעות ונפלה ומתה הלי זו פשיעה.

מתה עם כלרכה פטור. לא העלה הוא לא מיבעיא אם עלתה בעל כרחו ונפלה
ומתה שהוא פטור אלא אפי' לא נפלתה בעל כרחו אלא היא עלתה מאיליה פטור
כיון שלא העלה הוא שאין זה תשיעה מה שעלתה מאיליה אלא דומה לבעיבה.

העיד הבהמה ונכנס בשור ובא אריה ודבם או זאב וטרף אין חומה
אילו היה עם היה מציל ויהיה חייב לעולם אלא רואין אם נכנס בשעה שדרך
בני אדם להכנס פטור אפי' אם היה יכול להציל אילו היה עם: ואם נכנס בשעה
שאין דרך בני אדם ליכנס כת"ד אלמא שאם אינו יכול להציל אילו היה עם
פטור אע"פ שהתחיל בתשיעה ומתו באונס דלא הוי אונס מחמת התשיעה
ולא דאמי לעריפא דאורבא אלא הוי כמו תשע בה ויצאה לאנס ומתה שהוא
פטור מושם דמלאך המות קטלה מה לי הכא מה לי התם. והראב"ד כתב שהוא
חייב דלא דמי לתשע בה ויצאה לאנס ומתה שאין מקום להקל ממלאך המות.
אבל כיון דעאל בשידא דלא נייחי אינשי ואתא אריא אפשר אם היה עם היה
בורח ממנו וחשיב שפיר אונס מחמת תשיעה וחייב אע"פ שאין יכול להציל.
וכן שקל. כל דבר ודבר צריך לשמרו כראוי לו. כת"ד הלמ"ם.
כיצד דרך השומרים הכל לפי הפקדון. יש פקדון שדרך שמירתו להניחו בבית
שער בנין הקורות והאבנים. ויש פקדון שדרך להניחו בחצר כגון מבלורית
הפשתן הגדולות וכיוצא בהם. ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בבית כגון
שמלה וטלית וכיוצא בהם. ויש פקדון שדרך שמירתו להניחו בתיבה או
במגדל ונועל עליו בגון בגדי משי וכלי זהב וכלי כסף וכיוצא בהם.
השומר שהניח פקדון במקום שאינו ראוי לו וגנב מעם או נאבד אפי' פושם
מעם כגון שעמלה לשלה ושרק כל הבית הרי זה פושע וחייב. ואע"פ שהניח
הפקדון עם שלו אם המקום ראוי לשמירה פטור ואם לאו חייב. עכ"ל
כספים אין להם שמירה אלא תחת הקרקע ויתן עליהם
עפר כנגבה פותח או יתנם בכותל בשפח התחתון הסמוך לקרקע או בשפח
העליון הסמוך לתקרה אפי' לא יתנם באמצע בגובי הסותל רק לציבים
טפח לתוכו. לא העמידם כראוי אפי' נתנם בתיבתו ונעל בפניהם וגנבו או
נאבדו חייב. ואם הפקידו אצלו בעל ממוך לחשיכה אין צריך לעומתם עד
מוצאי שבת ובמוצאי שבת צריך לעומתם מיד ואם לא עומתם מיד הוי פושע.
ואם המפקיד הת"ח אינו חייב אלא אם שהה מלעומתם כשיעור אחר שיבדיל.
והראב"ד כתב זה השיעור כשהמפקד הת"ח. כת"ד הלמ"ם הור"ן
מקרא הנאמרים שהוא הדין לכל דבר שמפאו קל ואין הקרקע מאבדת אותו
מחלה כגון עשונות של כסף ואין צריך לומר עשונות של זהב וכלים עובדי

שאין להם שמירה אלא בקרקע. ולזה לעתי נוטה עכ"ל כת"ה יהודה ב"ר צלטון
ודאי כך הלכה שאין לבסתים שמירה אלא בקרקע. אבל כך קבלנו מרבותינו שלא
נאמר לפי זה אלא בזמן שהגנבים מצויים ואנשים רואים שמחפשין אחריהן.
אבל במקום דליכא כל היכי אין צריך לבסותם בקרקע אלא מניחם במקום שמצאן
מעותיו. דלא עדיף מדידיה. ועל זה סמכו קדמונינו ז"ל. וכת"ה אומ' להלאש ז"ל
וראוי לסמוך על קבלתו. והכי איתה בירושלמי אם נתנו במקום שרגיל ליתן
את שלו פטור. עכ"ל. ואם התנה המפקיד עמו שלא יטמנם בקרקע
וכן כל דבר ודבר יאמינהו עם שלו הכל לפי תנאו. עד המעולת
בחלינו והפתילין לאחורין ונגנבו או נאבדו חייב שעדיין שיהיו בידו עד שיגיע
שיטמנם או שיהיו ערוכים ומוכחים לפניו על נטנו בפניו שיהיו עיניו עליהם
תמיד: נתן המעות או שאר כל הפקדון ליד בנו או בנותיו הגדולים או ליד
אשתו ושמרו כראוי ונגנב או נאבד פטור שלא פשע במה שנתנו לידם שכל
המפקיד על דעת אשתו ובניו הוא מפקיד. ואם לא שמרו כראוי ונגנב או
נאבד. כת"ה להלמ"ש שאם הודיעם שהוא פקדון שהוא פטור ולינו של המפקיד
עמהם ואם אין להם לשלם הוא מפסיד. ואומ' להלאש ז"ל כת"ה שאם פשעו ועל
ואבד שהוא חייב לשלם לאי לא תימא הכי כל פקדון המופקד ביד אדם יאכלו
אשתו ובניו ויפטר. מפני הפקדון ליד בנו ובנותיו הקטנים
או ליד עבדו בין גדול בין קטן או ליד שאר כל אדם ונגנב או נאבד חייב
דשומר שמפסיד לשומר חייב. אפי' שומר חנם שמפסיד לשומר שכר ועליה
לשמירתו שמפסיד נפשו לשמור יותר. ואפי' אנס ביד שומר השני לאכל את
מהימנין לי בשבועה איהו לא מהימן לי בשבועה. ואפי' אם ידוע לכל שהשני
אדם עני וכשר יותר מהראשון. אבל אם נתנו ביד מי שהמפקיד לעיל
תמיד להפקיד בידו שבשעה שהשני שמרו כראוי ונפטר הראשון. וכן אם יש
עדים ששמר השני כראוי. ולא נשאל עליו שום שבועה שיוכל המפקיד לומ'
אינו נאמן עלי בשבועה פטור הראשון. אבל אם נשאר עליו שום שבועה חייב.
ההוא דאפקידו זוזי גביה יהבינהו לאימיה ולא הודיעה
שהיו פקדון בידו ונתנתם בארגז ונאבדו. ואפיקנא שהוא ושבנו שמסרן
ליה ונפטר אע"ג שלא הודיעה שהיו של פקדון. מפני שיכול לומ' אדרבה
הייתי מבזה שיותר תחמד בהם לשומרם כשתספר מהם שלי. והיא תשבע
שנתנתם בארגז ואבדו שם ונפטר. ואינה צריכה להשבע שלא הודיעה
שהיו של פקדון אע"ג שהיתה חייבת אילו היתה יודעת שהיו של פקדון והיא גומרת
מפני שאין המפקיד יכול לטענן ודאי שאמ' לה שהיו של פקדון והיא גומרת

ורבי שלא אמר להי [illegible] החזיר לאפקידו וגבה בריא ושכשותא והוה
ליה גלידיה נמי בריא ושכשותא אמר לשלוחו לך והטל מזה השכשות לתוך השכר
והלך והטיל משל הפקדון. ואפילו אם נתנו שיוכלו הבעלים להלבישם שהטיל
משל הפקדון כיון שהוא רחוק יותר משלו ושהה כדי שהיה יכול להביא משל
הפקדון אין בני דעתיה לשחא ליה כיון שלא מיחה ועריך לשלם אפי' אם
נתקלקל השכר שלא נהנה מעמנו כלום. ואם הוא נשתן שאין יכולין להלבישו.
השלים פטור כיון שלא פשע לו הטל מזה ולא משל הפקדון. והנפקד נמי
פטור ואינו משלם אלא מה שנהנה לפי אם החמיץ השלה פטור. וכן כל
כיוצא בזה. וכה"ג ובן כך ובן כך השומר עריך לישבע שכך אירע.
בלא שאינו חייב אלא בפשיעה בפתם שומר. אבל אם התנה שיתחייב אפי'
באונסין חייב אפי' בדמים בלא קנין. ואם בשעה שקבל עליו
הנפקד לשמור היה המפקיד עגשח לו שום מלאכה בין בתוך בין בשכר
פטור הנפקד אפי' אם פשע ואבד לא שמו אם המפקיד השכיר או השאיל
עצמו לנפקד בשעה שמשך הפקדון לשמרו לא שמו היה שכור או שואל
לו מתחלה כיון שהיה עמו בשעה שמשך הפקדון אגב שלא היה עמו בשעה
שאבד פטור כדכתי' נבי שואל אם נגלגו עמו לא ישלם ואמרי' היה עמו בש
בשעת שאלה אין עריך להיות עמו בשעת שבירה ומיתה. והה"נ לגבי שאר
השומרין. אבל אם לא היה עמו בשעת מעשיכת הפקדון אפי' אם הוא עמו ב
בשעת אבדה חייב. ודבר זה יתבאר עוד לקמן בדין שואל.

אין הנפקד

רשאי לשלוח יד בפקדון. ואם שלח בן יד [illegible]ן
מעצמו גביהו לשלוח בן יד אפי' אינו מכיר לנזקין
אלא להשתמש בו קס ליה בדשותיה וחייב באונסין אגב שעדיין לא נשתמש
בו לשליחות יד אינה עריכה חסרון רק שיגביהנו כלי להשתמש בו השמיש
שמחסרו אין מתחייב באילו חסרו. אבל אם מגביהו לעשות תשמיש שאינו
מחסרו אינו חייב מיד משעת הגבהה אלא משעת השמיש. ולא משום
שליחות יד שהרי אינו שולח בו יד כיון שאינו מחסרו אלא משום שהוא
שואל שלא מדעת דקל שאינו כבתלן. הטה את החבית ונטל
ממנה רביעית ונשברה אינו חייב אלא ברביעית כיון שלא הגביהה. אבל
הגביהה ליטול רביעית חייב אפי' לא נטל. וכן אם הטה ונטל ממנה רביעית
והחמיצה חייב בכולה שמחמת שחסרה החמיצה. בלא בחבית של יין שדרכו
להחמיץ כשהוא חסר. אבל שאר פירות ששלח יד בתוך עתן ולא הגביהם אינו
מתחייב אלא כפי מה שנטל. אמ שרוצה לשלוח יד בפקדון אינו חייב אפי' אמ

כן בתני עזיס · אמ׳ למשלוחו לעלות יד בתקדון ועשה מיאמרו חייב המשלח ·

לין השולח יד בתקדון כשאל · נזלן שאינו מעשם אלא כדי מה שהוא בשעת תשלומין שאם שלח יד בראל ליקטית ונטענה או נתעברה ועלו ונזזה או ילדה אינו מעשם אלא כמו שהיא עתה · ואפי׳ הילדה נטענה ומעוברת בשעת גזילה ונזזה או ילדה אינו מעשם אלא כמו שהיא עתה · וכן לעניין יוקרא ונזלא · אם בשעה ששלח בה יד שוה ל׳ זוז ובשעה שמוציאין מן השעם איגו שוה אלא זוז אעפ׳ שאם היה בעין היה אומ׳ לו הלי שלך לפניך שתה שאינו בעין מעשם ל׳ זוז לא שנא שברו בידים לא שנא שבר מאיליו · ואם מתחלה היה שוה זוז ובשעה שמוציאין מן השעם שוה ל׳ זוז אם שברו בידים מעשם ל׳ זוז · שבר מאיליו אינו מעשם אלא זוז ·

שלח יד בחבית המופקדת אצלו כדי שטלטלה לצרכו לא מיבעיא אם שברה בעודה בידו שהוא חייב אלא אפי׳ מחזירה למקומה שייחדו לה הבעלים חייב · ואין צריך לומ׳ אם לא ייחדו לה הבעלים מקום וטלטלה לצרכו שהוא חייב · טלטלה לצרכה בין שברה בעודה בידו בין לאחר שהשחה פטור בין החזירה למקומה או למקום אחר · ואם טלטלה לצורך מקומה · כת הלמה שלא נעשה נזלן אלא עליין שנמר הוא וחייב בתשיעה ופטור באנסין · ודוקא שלא אירע האונס מחמת שינוי המקום אבל אם אירע האונס מחמת שינוי המקום ששינה מקומה · אם ייחדו לה הבעלים מקום ושינה ממקומה חייב אפי׳ משהניחה דתחלתו בתשיעה וסופו באונס הוא · ואם לא ייחדו לה מקום אעפ׳ שאירע האונס מחמת שינוי המקום כגון ש שלא תשער מעיקרא פטור כשאנסה משהניחה · עב · היה הנפקד שולחני או חנוני והופקדו אצלו מעות · אם אינם מתומנים ולא ערוכים כשלו מעונה אלא כדרך שכל אדם קונה מעותיו מותר לו להשתמש בהם לפיכך נגנבה עליהם כשומר שכר וחייב בגניבה ואבדה אפי׳ קודם שישתמש בהם אבל אם נאנסו פטור · ואם בבר נשתמש בהם חייב גם באנסין אפי׳ אחר שהחזיר למקומן עד שיחזירם לבעליהן · היו המעות מתומנים או קשורים כשר מעונה לא ישתמש בהן לפיכך אינן חייב באחריותן ·

הופקדו אצל בעל הבית אפי׳ אם אינם מתומנים לא ישתמש בהם לפי שיהו חייב באחריותן · ורבי אפי׳ בעל הבית אם לוב עמהן בבית לינו כשולחני לפי שצריך תמיד למעות · באו אנסין על הנפקד ונתן להם הפקדון להציל עצמו · אם אינו אמוד במטון פטור שודאי לא באו אלא בשביל הפקדון · ואם הוא אמוד במטון חייב שיש לומ׳ בשביל ממונו באו · הופקדו אתו מעות

שכל פרין שבויים וכאן עכלו אנסים ונתנם להם להציל נפשו פטור שאין לך פרין שבויים גדול מזה . וכתב הלמ"ה דוקא שלא היה לו ממון אחר אצלו לפדות עצמו ז' אע"פ שיש לו ממון הרבה כיון שאינו אצלו . אבל אם יש לו ממון אחר לא .

הופקדו אתו פירות לא יערבם עם פירותיו אלא יניחם לבד ויאמר לו הרי פירותיך לפניך . יערבם עם שלו יראה כמה היו שלו והפקדון ויראה כמה חסרו ויחסוב על כל אחד החסרון כפי פירותיו אחר שישבע שכך וכך היה החסרון . ואינו יודע כמה נתפקר מהם ואינו יודע כמה יחסוב עליו החסרון כפי מה שראויין להתחסר . כיצד לחטין ולאורז קלוח ל קבין וחצי לכל כור וכור . לשעורין ולדוחן ט קבין לכל כור וכור . לכוסמין ולזרע פשתן בנבעולין ולאורז שאינו קלוח ג סאין לכל כור וכור . וכמדה הזאת לכל שנה ושנה . בלא שהופקדו אצלו בימות הגשמים והחזירם לו בימות החמה . אבל אם הפקידן אצלו בימות הגשמים והחזירם לו בימות הגשמים אינו מנכה לו כלום בשביל החסרון מפני שהן עופתות ומותירות כשיעור החסרון .

הופקד אתו יין וערבו עם שלו ונתפקר ממנו מנכה לו שתורת שמן מנכה לו ג לוגין לכל ק לוגין לוג וחצי בשביל השמרים . ולוג וחצי בשביל מה שבולע הכלי . לפי אם היה השמן צלול אינו מנכה לו בשביל השמרים . ואם היה הכלי ישן אינו מנכה לו בשביל נגיעת הכלי . כת"ה

המפקיד אצל חבירו פירות שאינן מלודין ולא מלדן ועירבם עם פירותיו הלי זה פשוט ואם אומר המפקיד כך וכך היו והנפקד אומר איני יודע ישלם נראה שבוגעה שהרי חייב עצמו בתשלומין ואינו יודע כמה הוא חייב ונמצא מחזיב שבועה ואינו יכול ליפטר ומשלם . וכתה הורו רבותי הלכ יוסף הלוי ורבנו זכר כת"א הראש ז"ל . והוסיף לבאר ז"ל האומר כך וכך פירות הפקדתי אצלך והלה אומר פירות הפקדת אצלי ואינו יודע כמה הן אם לפי טענת המפקיד הן שוין שתי כסף ופרוטה והנפקד אומר יודע אני שהיו שוין פרוטה ואינו יודע כמה הן עתה יותר יש כאן חיוב שבועה . אבל אם אומר פירות פחתו ולא הודה בשוה פרוטה אין בהולאתו משמעות של שוה פרוטה שאף בפחות משוה פרוטה קרויין פירות ע"כ . לא עירב הפירות עד פירותיו והם חמרים והולכים אם חסרו יותר מכדי חסרון שראויין להתחסר בשנה נדה מוכרן . לא חסרו אלא כדי חסרון שראויין להתחסר בשנה וענ"י לא נשלמה השנה . נדעת כך אלמא לא ימכרם . וכן כתב הלמ"ה . וא"א הראש ז"ל כתב כיון שחסרו כדי חסרון בשנה קודם שנשלמה השנה יכול למוכרן .

הופקד אתו יין והחמיץ לבש והדביש ויצא שמא יפסד בם הכלי

יכול למכרו שלא יפסד הכלי. הופקד אתו חומץ והגיע זמן הפסח לא ימכרנו
עד שעה חמישית. וכן הלומדים והה בשאר פקדונות שלא יגע בהם אלא
שיודע ודאי שיתלו במקום פלוני או יאכלם אותם המלך שמא יבאו בשליחו
קודם ויטלו שלהן. עב. כל הנפקד שמוכר הפקדון לא ימכרנו כי אם על
פי בד. הופקדו אתו ספרים גולמין כל ל' יום. וכשהוא גולמן
לעורך הספר יש לו רשות להקרות בהם. אבל לא יפתחנו לעיין לקרות
בו. ואם פתח וקרא בו לעורך עצמו הלי זה שולח ידו בפקדון. והלומדים כת
שגלמן אחת ל"ב חדש. ולאשר כתבתי כן נראה. הופקד אתן כסות
מנעלה אחת ל' יום. ובזמן האבדה כתבתי כיצד הוא ענוד כסות ונטילת
הספרים בימין לעב. בלא בשאין המפקיד עמהן במדינה אבל אם
הוא עמהן אין הנפקד צריך ליטפל בו שהוא יבוא ויטפל בשלו.

אין המפקיד

יכול לחבוע פקדונו אלא במקום שהפקידו.
שאם הפקידו אצלו בטבריא אינו יכול לחב
לחבעו בצפורי. אבל בכל מקום שבא נפקד ליתן למפקיד פקדונו צריך
לקבלו ואפי' נתנו לו בעל כרחו חשוב שתינה ופגול. בלא בישוב. אבל אם
הפקידו לו בישוב ובא להחזירו לו במדבר יכול לומר איני מקבלו כאן אם
לא תקבל עליך אחריות. ואם כשהפקידו אצלו אל אני רוצה לצאת למדבר
והשיב הנפקד גם אני רוצה לצאת למדבר הוי כאילו פירש עמו שאחזירנו
לך במדבר ויכול להחזירו לו במדבר. כת הלומדים המפקיד
אצל חברו והלך המפקיד למדינת הים והנפקד רוצה לפרוש מן היבמה לים
אר לצאת בטיילא. יש מי שהורה שאם בא השומר והביא הפקדון לבל
נפטר מאחריות שמירתו. ודברים של טעם הם שאין אומרין לזה במדינה
בשביל פקדון שלזה. ואי אפשר לו להוליכו עמו שמא יארעו אונס. וכן
בד מפקידין אותן ביד נאמן אצלם מעות השבת אבדה לבעלים. עב.
שלח לו פקדונו על יד אחר בין שאמר לו הולך לו או תן
לו פקדונו תייב באחריותו עד שיגיע ליד הבעלים בין שבטל הפקדון
בא מעשו שליח להביאו לו. לפיכך אם בא לחזור וליטלו מיד השליח לשאי
בלא שלא הוחזק הנפקד כפרן. אבל אם הוחזק כפרן אז השליח מיד
בשביל המפקיד ואין הנפקד יכול לחזור וליטלו מידו. ומכל הוא חייב בא
באחריותו. **תבעו הפקדון** וכפר בו מיד נעשה עליו
נזלן ותייב באונסיו ופסול לעדות
ולשבועה. בלא עיש עדים שכשעה שכפר בו היה בדעתו. אבל אם אין עלי

פא שמא נאבד ממנו ואמ אכפור בו ואלחנו עד שאמצאנו ואחזירנו
לא כפר בו אלא שטען שנגנב או נאבד אם אומ שאילע הדבר במקום שעליס
מצוייס עריך להביא עדים לדבריו ויפטר ואס לאו עריך לשלם וכה הלמ"ה
ודוקא מילתא דשלטא ביה עינא כההוא עובדא דההוא גברא דהוה מעבר
חביתא בשוקא ואיתבר ואמ נבא כיון דשכיחי אינשי בשוקא נגעי למייתי ראיה
אבל מילתא דלאיתגעבידא למיתרמי ולא שלטא ביה עינא כגון מאן דעביר
חפצא בידיה ואפשר למיתרע ביה אונסא ולאו אדעתא לאינעי אפי במקום
שרבים מצויין שם מעשתבע ומיפטר וכה עוד מי שטען
טוענת אונס בפקדון ומביא עדים שאנס בידו כחפץ שעושל המפקיד כגון פג"ל
שעושל בימא ונטען שנאנסה ומביא עדים שראו שנאנסה בו בימא אעפ
שאינן מעידין שהיא הבימא של המפקיד פגוע כיון שאיבד היתה בימא
בידו ומפקיד אומ לא זו היא ופקיד אומ זו היא נאמן בשבועת היסת ואי
מפקיד אומ שמא ופקיד אומ בליא אפי היסת ליכא והכא כיון דמפקיד לא
ידע אי האי בימא דאיתעביד ליה אי לא שומר נאמן עכ
ואס אין עדים מצויין ישבע שהוא כדבריו ויכפול בשבועתו שלא פשע בס
בשמירתו אלא שמתו כראוי ואירע זה שטען ושלא שלח בו יד שאס שלח
בו יד חייב כדפרישית ופרי לוקא שאין עדים שנגנבה או נאנסה נפיכר
כיון דעריך לישבע שנגנבה או נאנסה מעצמן ענין שאר השבועות אבל אס יש
עדים שנגנבה או נאנסה אינו נשבע כלל אבל בירושלמי יש שאפי אס יש
עדים שנגנבה או נאנסה להסתא אינו עריך לישבע שאינה ברשותו אפי
הכי עריך לישבע שלא פשע בה ואינו עריך לישבע שלא שלח בה יד
אבל אס יש עדים שנגנבה ושלא פשע בה אין עריך לישבע שלא שלח בה
יד דאתחזוקי אינשי ברשיעי לא מתחזקינן וכן כתב אלפאס זצ"ל
ההגה המפקיד שיהא פגוע מהשבועה כל תנאי שבמתון
קיים ואס אחר שנשבע נבלה נמצא שקלן אלא עליין הוא
בידו יש לו כל לין נגד שמשלם כפל ואס טבח או מכרי משלם לו ה' אעפ
שלא שלח בו יד תחלה וכן אס שלח בו יד תחלה ואחר טען שנגנב ונשבע
נבלה ונמצא שקלן יש לו לין נגד אבל כל זמן שלא נשבע אעפ שכפר נבלה
אין לו לין נגד היה אומר שנגנב ונמצא הנגב אחר כך
משלם כפל ולו לבעלים ואס נגנבה באונס כגון בלסטים מזויין ונמצא
הגנב אחד שומר חנם ואחד שומר שכר עריך לשלם לבעלים ויעמיד הוא
הגנב לדין ליפרע ממנו כיון שאינו מפקיד כגנס אלא שעומד להוציא

מידו. ואם שבר קודם שהוכר הגנב. אם שומר חנם הוא דינה עומד
בשבועתו ואם ירצה יטרח להעמיד הגנב לדין ויפרע הוא לבעלים. ואם
שומר שכר הוא יריך לפרוע הבעלים ויעמיד הוא הגנב לדין.

טען הנפקד

שנגנב הפקדון או נאבד ולא רצה לישבע אלא
לשלם משביעין אותו שאינו בשותו וחייבי
שמא נתן בו עיניו. וההפ לכל השומרין. כגון שטען שומר שכר שנאנסה
והשואל שמתה מחמת מלאכה ורוצין לשלם משביעין אותם שאינם
בשותם. ואם אומרי הבעלים שהיה שוה יותר ממנה שהוא אומר
יכנל בשבועתו שלא היה שוה יותר אלא כך וכך. והלמנפ חילק בגבנ
וכה שאם הפקדון דבר שכל מינו שוה ומצוי לקנות בשוק כגון פירות
או יריעות של צמר ופשתן או קורות שאינן מצויירות וכיוצא בהן הרי
זה משלם ואינו נשבע. אבל אם הפקדון בהמה או בנד מצויר אינו
מתוקן שאינו נמצא בשוק לקנותו נשבע ואחר כך משלם. עכ.

טען שנגנב אבל אמר אני רוצה לשלם או אפי אמר תשערתי
בשמירתו והריני משלם ואחר כך נמצא הגנב אינם שלא נשבע
עליין שאינו בשותו או שנשבע שאינו בשותו אינם שעליין לא שלם
ואחר כך נמצא הגנב משלם הכפל לנפקד לא שנא אם היתה עומדת
בשותו נשעה שנגנבה לא שנא לא היתה בשותו. ודוקא בכפל זוכה
הנפקד משום דאתי מעלמא. אבל נשבחא דנופא כגון בניות וולדות
אינן זוכה. ואם הוקר כגון שכשעה שהופקד היה שוה מלנ וגנב
ושילם ואחר כך הוכר הגנב ושוה נשבחא דאתי מעלמא והוא של
נפקד. בלא שקונה הכפל בשלם או נשבע שאינו בשו
בשותו. אבל אם לא שלם ולא נשבע אינם שאמר אני רוצה לשלם אינו
זוכה בכפל. ואפי שלם אם לא שלם מעצמו אלא עד שהטריחו לבופו
בבי לפרוע ואחר כך הוכר הגנב או נמצא הפקדון אינו זוכה בכפל
ולא בזמה שהוקר אלא תחזור הפקדון לבעלים כמו שהוא והם יחזירו
לנפקד הדמים שנטלו ממנו. ואם נבו ממנו קרקע או כלים בשומא
מחזיר לו הקרקע או הכלים שלו. ודוקא שהטריחו בבי על הפרעון
בהא אמרי שאינו קונה הכפל. אבל אם פרע מעצמו אפי שנבנה והעלי
לבנא לבי בשביל השבועה זוכה בכפל. אמר איני משלם
וחזר ואמר הריני משלם ואי זוכה בכפל אפי שאמר תחלה איני משלם.
אמר בבי הריני משלם וחזר ואמר איני משלם ואי אינו יכול לחזור בו

כיון שקבל עליו בבל לשלם . אפי' הכי מיבעיא אם חוכה בבפל אם לאו .
או שאולי הכיון משלם ומת ואמרו בעו אין אנו משלמין . או שלא הפיקו
להתבע לנפקד עד שמת והבבל בבעו ושלמו . או שלמו בני הנפקד לבע
המפקיד . או שלם הנפקד למפקיד החני . או שאבל ב' פרות ושלם אחת
מהן . או שאבל מהשותפין ושלם לאחד מהן . או שותפין שאבלו מאחד
ושלם אחד מהם . או שאבל מהאשה פרת מלוג שלה ושלם בעלה . או
שאבלה אשה פרה לעבוד בה קרקע נכ שלה ושלם בעלה . בבולהו מ
מיבעיא אם זכו בבפל או לא ולא איפשיטא . וכת רב אפס שחולקין הנפקד
והמפקיד ואם תפס אחד מהן אין מוציאין מידו אפי' בחוצה לארץ . וכן כת
הלמ"ס . ולי' פשוט שהמלוה ונפקד חשוב מוציא . ולזה הסכים אא"ז הלאש
ז"ל . כת הלמ"ס אפי' היה הדבר הנפקד או השאול או ה
השכור שוה פרוטה הכי השוכר נשבע עליו . ואין אחד מהשומרים עדיך
הודאה במקצת . והלמ"ס כת שדבריכן כפירת שתי כפות . וכן דעת אא"
הלאש ז"ל .

אין חילוק

בין מפקיד אצל חבלו בעדים
או שלא בעדים . לכיון שהודה לו שה
שהפקיד אצלו או השכידו בשמרו בשכר או השאילו לו עדיך בשבע
שבועת השומרים ולא פטרינן ליה במגו שהיה יכול לומר לא הפקדת
אצלי ולא השכרתני ולא השאלתני . וכי הלמ"ס הטעם משום דלא אמרי'
מגו ליפטר משבועה . וא"א הלאש ז"ל כת ואי בעלמא אמרי' שפיר
מגו ליפטר משבועה . והכא היכו טעמא דלא אמרי' מגו משום דסתרי
מגו דהעזה שאין אדם מעיז פניו לכפור ולומר לא היו דברים מעולם .
ומי נהי נמי דלא מהמינן ליה בטענה אחרת במגו דלא
דהך . אבל אם טוען לא הפקדת בידי מאומה ולא השכרתני ולא השאלתני
או שאומר אמת הפקדתני אבל החזרתיו לך בשבע היסת ונפטר .
ואפי' הפקיד לו בשטר ואמר לומר החזרתיו לך במגו שהיה יכול
לומר גנבך אם הוא שומר חנם . ואנס אם הוא שומר שכר ומתר
מחמת מלאכה אם הוא שואל . אבל עדיך לישבע שבועה לאוריתא בל
בקיטת חפץ כאילו היה משבע אילו היה טוען בעצמו . וכת הלמ"ס
בלא כשהשומר היה יכול לטעון בעצמו ולא היה עדיך להביא ראיה .
אבל אם היה עדיך להביא ראיה על טענתו כגון במקום שעדים מצויין
שהוא בענין שאי אפשר שאירעו אונס אם לא שיודע הדבר שיכו נאמן
לומר החזרתי אלא ישבע בעל השטר בקיטת חפץ שלא החזירו לו וישלם .

וכת עוד בא להחזיר לו פקדונו וטוען המפקיד אין זה פקדוני
אלא אחר הוא או שלם היה ואתה שברתו או חדש היה ואתה שמעת בו או
ק פעים הפקדתי אצלך ואין אלא א׳ והמפקיד אומ׳ זה הוא שהפקדת
בעצמו ומה שנתת אתה נוטל נשבע היסת. פעים שנשבע שבועת השומרין
אלא בזמן שמודה לדבר המפקיד בעצמו של פקדון אלא שטוען שנגנב או
שאבר או מת ליפטר מתשלומין. אבל זה שחולקין בעיקר הפקדון לומ׳ לא
היה כך אלא כך אם מודה במקצת שבועה דאוריתא והיסת וכופר
בכל. לית דין ק כולי של חטים הפקדתי אצלך וזה אומ׳ לא היו אלא ק׳ שבועה
שבועה דאוריתא. ואם טוענו ק׳ כור של חטים וזה אומ׳ לא היו אלא ק׳ כור של
שעורים שנגנב היסת. טוען המפקיד שהתגה עליו להתחייב
בגניבה ואונסין והנפקד אומ׳ שלא היה שום תגאי שנגנב הנפקד שבועת
השומרים ומודים בה שלא היה שם שום תגאי. טוען שהפקיל אצלו וזה
אומ׳ לא אמרתי אלא הנח לפניך ולא עשיתי שומר שנגנב שבועת היסת
שלא קבלו אלא בדרך שאומ׳ וכולל בשבועתו שלא שלח בו יד ושלא איבדו
בידים ושלא גרם לו שיהיה חייב לשלם. טוען הנפקד תגאי
היה ביננו שלא אצטרך לשמרו כדרך השומרים והמפקיד אומ׳ שלא היה
שם תגאי אעפ׳ שהפקיד אצלו בעדים נאמן לומ׳ תגאי היה ביננו מתוך
שיכול לומ׳ שמרתי כדרך השומרים ונאנסו לפי שנגנב שלא שלח בו יד
ושאינו בדעתו ושהיה זה התגאי ביניהם. והלאבד השיג על זה וכת כיון
שהעדים לא שמעו התגאי איך יהיה נאמן לומ׳ תגאי היה ביננו. וכיון
שהמפקיד סתם בפניהם הרי נעשה שומר גמור ותוא מודה שפשע. ומלה
לי לעמוד במקום עדים לא אמרי׳. כת עוד הלומ׳ הבא

המפקיד

המפקיד עדים שפשע השומר וטוענ השומר תגאי היה ביננו אינו נאמן
שהרי יש עדים שפשע. גם בזה השיב עליו הלאבד אם טוענ לא הייתי
שומר אלא אמרתי הא ניתא קמך כי יש עדים שפשע מאי הוי. אלא
נשבע היסת שלא היה שומר אם הפקידו שלא בעדים.

אצ׳ חברו שלא בעדים נאמן לומ׳ לא היו דברים מעולם.
וכן אם הפקידו בעדים ולא לאו אותו עתה בידו נאמן
לומ׳ החזרתיו לך או נתתו לי במתנה. ואפי׳ לא אמיד הנפקד שיהיה לו
חפץ כזה. והמפקיד נותן מא פימין נאמן לומ׳ להלם. ואפי׳ טוענ הפקדתי
בידך מעים וזה אומ׳ החזרתים לך והלה אומ׳ והרי כך וכך היו ונתתם
בתבית תלנו ונמצא כדבריו אפי׳ הכי נאמן הנפקד לומ׳ החזרתי לך את שלך

ואלו הם אחרים אפי׳ המפקידם לו בעדים · אבל אם עדים
מעידים שהפקיד בידו זה החפץ והואין אותו עתה בידו אינו נאמן לומר
החזרתיו לך או נתתו לי במתנה · ולא מיבעיא אם הוא אחי שמועיאין אותו
מידו אלא אפי׳ אם מת מועיאין אותו מיד היורשים אפי׳ בלא שבועה · ולא
מיבעיא אם העדים מכירים החפץ והואין אותו עתה בידם אלא אפי׳ לא
ראו אותו עתה בידם אלא המפקיד בא לבדו ואומ׳ יש לי עדים שהפקדתי
אצל פלוני חפץ שסימנו כך וכך והואין אותו ביד היתומים באותו הסימן
עדיכין להראותו לעדים ואם מעידין שהוא זה מחזירין אותו לו · ואעפ״כ
אביהם בעודו חי כהג׳ נאמן לומ׳ לקוח הוא בידי במקו להחזירו לך כל זמן
שלא ראוהו עדים והכירוהו · לבני יתומים לא טענינן להו הכי כיון דלא שכיח
ועדיכין להראותו לעדים ואם יכירוהו שזה הוא החפץ הוה ליה כעדים "
ומועיאים אותו מידם · אע״פ שאם היתומים בעצמם היו טוענין אבינו אמ׳
שהוא שלנו נאמינן בשבועה כל זמן שלא ראוהו עדים בידו ממש אנן לא
טענינן להו · לא אמרו היתומים שאמ׳ להם אביהם שהוא שלנו
והמפקיד נותן בו סימן ואינו רגיל ליכנס בבית הנפקד ואין הנפקד אמוד
מועיאין אותו מהיתומים ונותנין לו · אבל אם הנפקד אמוד או שאין הא
המפקיד נותן בו סימן או שהוא רגיל ליכנס לבית הנפקד אין מועיאין אותו
מהיתומים אלא הלי הוא בחזקה שלהם ומשתמשין בו ומוכרין אותו אם
ירצו · כת הלומדים באו עדים והעידו לליין שאין הנפקד
אמוד אין מועיאין אותו מהיתומים בגמותם שאין זו ראיה ברורה · ואומדן
דעתם אינו אומד דעתו · ואין לדיין אלא מה שעשוי פומעטת עדים ·

כתב הרמבם

כל שומר שאינו חייב לשלם ואינו יודע כמה
חייב לשלם והבעלים אומרי׳ אני יודע שכך
וכך היה שוה יפלו בלא שבועה והוא שיטענו בלבד שהוא אמוד · ויש לו
לשומר להחזיר עד מי שלוקח ממנו יותר ממה שהוא ראוי לו · כגון אם
הפקיד בידו כים מלא זהובים ופשע בו ונאבד זה טוענו מאה זהובים היו
בו וזה אומ׳ יודע אני שהיו בו זהובים ואיני יודע כמה · נמיא שזה שטוענו
ק ומודה לו במק עת ובשאר איכו יודע והוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול
להשבע ומשלם · אבל אם הם המפקיד טוענו שמא כבר ש
שמת אביו והניח לו שק עדור והפקידו אצל חברו ופשע בו ונתקרד זה אומ
שמא היה מלא מרגליות וזה אומ׳ שלא היה מלא פיניים כיון שבא המפקיד
טוען שמא פשוע אלא ישבע שאינו בדעתו ויכפול בשבועתו שאינו יודע

בודאי שהיה בו יותר על שוה כך וכך וישלם מה שמוזלה לו. ועובדיא
בירושלמי בחד גברא דאפקיד בני חבריה חד שק עדור ארעון אונס הוי אמר
מעכשיו הוה מלא והוי אלמ שמא פיגים הוה מלא ואמרי שישבע המפקיד
ויטול. ואמאי לא אמרי דהוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע ויטול
בלא שבועה. ופי הלמ"ד הטעם לפי שאין כאן חיוב שבועה לאוריתא אפי'
אמ' נפקד בריא לי עשיגים היה מלא והמפקיד היה אומ' בריא לי שהיה מלא
מרגליות דהוה ליה טענה חטים והודה לו בשעורים שאינו חייב אלא היסת.
אבל כשההודאה ממין הטענה ובשמא הוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול
להשבע ומשלם. ואלא הלאב"ע זצ"ל כת דליכא למיזל מעשום
מחויב שבועה ואינו יכול לישבע. דלא אמרי' הכי כשיש טענה של דמאות כגון
כ' ידענא ול"ל ידענא לפי שהיה לו לידע אם חייב לו אם לאו. אבל הכא לא
היה לו לנפקד לידע כמה היה בכיס. דמילתא דשכיחא היא שאדם מפקיד וצל
חבלו שקיס וכיסים מלאים ואינו חושש לידע כמה היה בתוכם. אלא שרקנת
חכמים היא שעשו במפקיד שתקנו שישבע ויטול כמו שתקנו גבי נגזל
שנשבע ונוטל. ולא לגמלי כמו נגזל דאילו בנגזל אפי' אם עונין הנגזלים
נשבע הנגזל ונוטל. אבל במפקיד לוקח כשטוענין הנפקד שמא ישבע
המפקיד ויטול. אבל אם אין עונין בריא לו ולפי זה אין לחלק בין אם ההודאה
מעכיר הטענה בין אם אינה ממין הטענה לענין להתחייבו מחויב שבועה ואינו
יכול להשבע אלא שהנפקד טוען שמא. אלא לעולם ישבע המפקיד ונוטל.
וכן כת הלאב"ד בהשגות. ואפי' בזה כת אלא הלאב"ע זצ"ל וגבר קשה מיגל כי
מענינים בכל ימים שאין הנפקד מדקדק לידע מה שיש בשקים וכמה צופין ע'
שמפקידין אצלו. ושמענתי שהמנוסים כתבו שעשו תקנת נגזל בנפקדון. ואין

שנים

לחוש מדבריהם. שהפקידו אצל אחד ובא אחד מהם
ליטול את שלו. אין שומעין לו עד שיבא חבירו. שיאמר
לו הנפקד אינו חייב ליתן לך כלום עד שתבאו שניכם. בלא שיאין שניהם
בעיר. אבל אם הוא בעיר ויודע ולא בא ואי עחא ליה כמה שזה תובע ושלו
נשבעתיה קם עביד. ואם מודה יתן לזה שתובע. ואם כופר ידון עמו על הכל.

שנים

שתובעין לאחד כל אחד מהם אומ' את הפקדתי אצלך מנה
והוא אומ' אחד מכם הפקיד אצלי ואיני יודע אי זה. שניהם
נשבעין ונוטלין. וכן אם הפקידוהו שנים ש' זה מנה וזה מאתים וכל אחד
אומ' מאתים שלי והוא אינו יודע שלמי הם הל כל אחד ישבע ויטול. דהוי
כשנשבע. דהוה לו כלקדק מי הוא נגזל הל אוי זה מהם הפקיד אצלו.

בלא בשתובעין אותו. אבל אין תובעין אותו אלא הוא אומר להם עשכם
הפקדתם אחד מנה ואחד מאתים ואיני יודע שבמי המאתים איכן נותן אלא
מנה לכל אחד. ומנה הטפיט. הוא מונח עד שיתברר שלמי הוא. ומלמ אם
בא לצאת ידי שמים יתן מנה לכל אחד ואחד: ובאומר אחד מעשכם הפקיד
אצלי ואיני יודע אי זה הוא פטור אפי לצאת ידי שמים. אבל אם אחד אומר
אניכם שלאחד מכם הפקיד אצלי מנה ואיני יודע אי זה אם בא לצאת ידי
שמים צריך ליתן מנה לכל אחד ואחד. בלא בשהפקידון לו כל
אחד לבדו זה מנה וזה מאתים. אבל אם שניהם הפקידון לו זה בפני זה וכל
אחד תובעו לי איני חייב אלא מנה לכל אחד ואחד שיאמר לא חשבתי לדקדק
מעשלמי המאתים טין שלאיני שאינכם חושדים זה את זה. מלמ לצאת ידי
שמים צריך ליתן ל כל אחד ואחד. אבל אם אינם תובעים אותו והפקידון זה
בפני זה אפי לצאת ידי שמים אין צריך ליתן אלא מנה לכל אחד ואחד.
וכועה שהפקידון לו שנים כל אחד בהמתו וממתה אחת מהן ואינו
ידוע אי זו מתה ליתן לכל אחד ואחד שכן אפי הפקידון לו זה בפני זה לחשוב
כפושע שעליו מוטל לדקדק מי בעל כל בהמה ובהמה שיחזירנה לו. ואם
נתנו הבהמות בעדרו שלא מדעתו מושח השאורת ביניהם ומפתלק ותהא
מונחת עד שיודה אחד לחברו או עד שירצו לחלק אותה.

כלדין

השומרים אינו נוהג בעבדים שערות וקרקעות והקדש.
בין בענין שבועה לשער פרעתי למעלה בסימן עד. בין
בענין השלומין. שאם הפקיד אחד מכל אלו ונגנב או נאבד או נאנס
אינו חייב לשלם אלא נשבעין עליהן מלרבנן. וכת הלמוכם שאפי פשר בהן
אפי נטנה ואבידה ואונסין אבל אם פשע בהם ונאבדו חייב לשלם לפושע
כמזיק בידים לאמי. ואפי הלאוש יכלכת לאפי פשע בהם ונאבדו פטורין
מלשלם ואפי השואל. וכן כת רב שלם. ולמעלה בסימן עד כתבתי
מה הדין במי שהוריד אדים לכרמו ופשע בו ונא עבדו. והמופר לחבירו
דבר לשמור דבר המחובר לקרקע הינו כקרקע אפי אם הם ענבים העומדין
ליבצר. הופקדו אצלו מעות שנעשים הינם כהקדש ופטור עליהם.
בלא במקום שאין נוהגים כל אחד קיבתו ילונה. אבל אם יש לכל אחד
קיבתו ילונה הוה ליה כאילו הפקיד כל אחד את שלו וחייב. ומענות של
יתומים אין להם לין הקדש אלא הלי הם כשלאר כל אדם ואפי להשקעם
בהם. כת הלמוכם הפקיד הקדש ואחר כך פשהו והלי הוא ביד השואל
ביד השומר. או שהשאילו חולין ואחר כך פשעו הקלישו והלי הוא ביד השואל

וכן נוי שהפקיד ואחר כך נתגייל והלי הוא ביד ישראל: כל אלו אין נהנין
השומרין עד שיהיה התחלתן וסופן בכאי הדיוט ובכאי ישראל:
אין השומר חייב אונאה אלא יחזיר לו בתורת שמירה אבל יתן לו לאבד פעור
כדרכיהן לשמור ולא לקרוע. **אחד האיש** ואחד האשה
בדין השומרים בין שהיה הבבל השמור של
האשה או שהיה ביד האשה וכתב הלבוש קטן שהפקיד או השאיל לגדול
נשבעין על טענתו ואע כתבתי למעלה בשמעון ראה מגרת אות הראש שנגנב
שאין נשבעין על טענתו:

דיני שומר שכר

שומר שכר הוא שנותנין לו בהמה או כלים לשמור בשכר ודינו כש
כשומר חנם לענין שאינו מתחייב בשמירתו עד שיפשוע במקום שרואי
לפשוע למשל לדעת הלבוש אבל לדעת ר"י מיד כשקבל עליו לשמור ונסתלקו
הבעלים משמירתן חייב אעפ"י שלא פשע וכיון שנתנוהו שכר עליו בשמירתן
צריך לשמור שמירה מעולה וחייב בנשבה ואבידה שאפי' שמר כראוי ונגנב
חייב ואפי' נתן הכספים תחת הקרקע בעומק כ' אמה שאי אפשר לגנבם
מעפ"י אם לא על ידי מחיצות אונס בגידפא דטילי אינשי ונגנב או קפץ עליו
חולי ולא היה יכול לשמרם וכל כיוצא בזה חייב: והכי איתה בירושלמי שומר
חנם כיון ששמר כל צרכו פעור אבל שומר שכר אפי' הקיפהו בחומה של
ברזל אין אומדין לומר אילו היה עם והיה יכול להציל חייב ואם לאו פטור
אלא אומדי אילו היה עם היה מציל לפיכך לעולם חייב בנשבה ואבידה
אלא אלו היה עם ולא יכול להציל וכן כתב בשאלתות ואי באניא אשלימו
ליה אלא ליעלם ליוקמיה בדוכתא לנגידותא ונגנבה או נאבדה חייב לשלומי דבעי
למיתב בהדיה לגבורי בימא ובליליא ואינו פטור אלא מן
האונסין ואי זה הוא אונס בא עליו לפעמים מבחוץ הלי זה אונס אפי' אם נם
הרועה מבחוץ לפי שהלפעמים מועיל נפעמו יותר זאב אחד אינו אונס אפי'
עדת משלחת זאבים בין שעשו הלי זה אונס כגנב אחד או אפי' עשו
נבאו עליו מרוח אחת אינו אונס מעתה רוחות הוי אונס וכתב הלבוש כל
מה דאמרי' לעיל הוי אונס דוקא בשנא שמתחל להציל אבל שמתחל להציל ולא
יכול אין לך אונס גדול מזה ונשבע על זה ונפטר הראי והדוב
והנמר והברדלים והנחש הלי אלו אונסין בלא שבאו מאיליהן אבל אם הועיל
למקום גדולי נפעין וחיות אין זה אונס ואם הרועה התחיל להתבהת בלפעים

שאמר לו במקום פלוני אנחנו רועים וכך וכך רועים אנחנו וכך וכך בני מלחמה
יש לנו ואין אנו תושבים ממך ועל ידי כך בא עליהן הוי לאילו הולכין למקום
גדודי חיה וטמטים וחייב ... בא עליו לסטים או אכי נזרק אם אפשר
לו לקבץ רועים עימאו לו לגוררה להציל חייב לקבצם וליתן להם שכר אפי עד
כדי הבהמה וחוזר ולוקח מבעל הבית מה שנתן להם ואם לא עשה כן חייב
ושמין כמה שוה הבהמה יותר ממה שהיה עליך ליתן לרועים עיסיילוהו
ואותו מותר חייב לבעל הבית ואם היה עליך ליתן דמי כלהבהמה עליך לשלם
לו דמי טירחא שעליך לגורר ולקנות בהמה אחרת ... כת הלמדים
רועה שטוען הנתני על ידי רועים נשכר נשבע ונוטל מה שטוען שאיכו
יכול לטעון אלא עד כדי למיתן ... יכול היה לומר נגזרה ויעבע בטקיעת חפץ
כדין כל השבועין וגוזלין ... רועה שהיה רועה בשכר והטיח עדלו
ונכנס לעיר אם נכנס בשעה שדרך הרועים ליכנס אומדין אותו אילו לא
היה יכול להציל פטור כיון שאירעו אונס אבל אם היה יכול להציל אם היה
עם אפי על ידי רועים אחרים חייב ... ואם נכנס בשעה שאין דרך הרועים
ליכנס חייב אפי אם לא היה יכול להציל אילו היה עם דהוה ליה תחלרנו
בפשיעה ומופו באונס כדפרישית לעיל דלין שומר חנם ... כת הלמדים כת
בין נכנס בשעה שדרך רועים ליכנס בין נכנס בשעה שאין דרך הרועים
ליכנס אומדין אותו אם יכול להציל חייב ואם לאו פטור ... וכאשר כתבתי
כן עיקר ... כת הלמדים ואם אין הדבר ידוע אם יכול להציל אם
לאו חייב לשלם ... העביר הבהמות דרך הנשר ונחפה אחד
לחברתה והפילה אותה לנהר חייב שאין זה אונס אלא דומה לאבדה עד
שהיה לו להעבירם אחת אחת כיון שנוטל שכר עליך לשמור שמירה מעולה
מתה הבהמה כדרכה פטור: סנפה ומתה כגון שהעלידה בחמה או בצנה
חייב אפי לא מתה מיד לכיון דסנפה תלינן שמאותה השעה התחיל הקלקול
והוי פשיעה ... הנולה לגאת להר או אפי עלתה מאילה והוא יכול למנוע
שלא תגלה ולא מנעה ונגלתה ונפלה ומתה חייב אפי אם הוא אנוס בשילהה
כיון שפשע קודם שגלתה שלא מנעה מלגלות ... אבל אם תגלה היתה
באונס פטור ... הנולה לגאת להר ומתה עם כרכה או שפשע בה ולא
שמרה כראוי וייאוה לאונס ומתה עם כרכה פטור ... אבל נפרה נג
מהאנס ומתה בבית הנגב פטור ... המעביר חבית ממקום
למקום ונתקל בדרך ישרה ונשברה החבית פשיעה
היא וחייב אפי אם הוא שומר חנם ... ומלמ מצוה לעשות לו לפנים משורת

הדין וליתן לו שכרו אם אין לו מה יאכל · ואם נתקל במקום מדרון לא הוי פושע
ודמי לנשבה ואבידה · ומלישא שומר חנם נשבע שלא פשע בה ונפטר · ושומר
שכר יגלם · אבל חכמים תקנו שגם שומר שכר ישבע שלא פשע ונפטר
שאם לא כן אין לך אדם שמעביר חבית ממקום למקום בשכר ·

אלם הכושא חבית וגלולה שהוא כבד למשא וכא אדם אחר ונתקל ושברה
חייב שפושע הוא · והנושא משא כבד במוגו כתוף באמצע ונותנ על כתפו
ונותן עמו כלים נשמו ושבר ממלם החבי שאינו אונס במוגו שהי קל
הוא למשם וכבד הוא לאחד · לשון ההלעבס אם נשאו שנים החבית במוגו וכ
ושברה מעלמין החבי הויאיל ומשלי זה גדול מבי אחד וקל הוא למשם הרי
זה אונס ואינו אונס ומעלמין מחבי · עכ · ואם שבר החבית בשנים
שחייב למלם וביום השוק שוה ה דינרים ובשאר הימים אינו שוה אלא ל · אם
שבר באחד מעשר הימים אינו מעלם אלא ל · שכר אותה ביום השוק אם נת
למדינה באחד מעשר הימים עריך ליתן ה · ואינו נתגול נמה שיתן
חבית שליים · שיאמר לו אילו לא שיברתה הייתי מוכרה ביום שפברתה וה
מענותי עתה בילי · ואינו יכול לומר קח החבית ושמור אותה ליום השוק ותמכר
שיאמר לו למענותי אני עריך · אבל אם פורע לו ביום השוק אפי עברו שמה ימי
השוק מעשה שפברה נתגול בחבית שליים שהרי יכול למכרה עתה לפיכך אם
יש לו יים אחר שבא לפרעו אעפ שהוא יום השוק עריך ליתן לו ה דינרים שהרי
יש לו יים אחר למכור היום ויום השוק לו כיום השוק דאמי · ויש אומרי שאם
היה לו יים אחר באותו יום השוק שפברה ולא נמכר לו שאין עריך לשלם כי
אלא ל דינרים כמו שעוה בשאר הימים שהרי היה לו יים ביום השוק ולא נמכר
לו וכן כתב ההלעבס · ולא נהיל נאי ההאש ועונ שהרי היתה שוה ה ביום השוק
שפברה ואם לא השפיק למכול כליינ באותו יום השוק יפברנו ביום השוק
אחר · וכיון כך וכיון כך מנכיין כדי דמי הטורח שהיה עריך לטרוח
במכירתה ולהוציא עליה לברון ולגלולות נקב בחבית וכיוצא בזה ·

שומר שכר

דינו כשומר חנם לגונין שאם כופר או מיית נעני
אחריות כגון שאומר לו שמשת בחפץ וקלקל
וכיוצא בזה נשבע היסת ונפטר · ואם השומר נוטען שנאנסה אם הוא במקום
שעולים מיניים יביא עדים וייפטר או ישלם · ואם אין עדים מצויים ישבע
שהוא כדבריו וייפטר בשבועתו שלא שלח בו יד ונאינו ברשותו · ואם טוען
גנבה או אפי אומר פשעתי בה והדיינ משלם משבי עין אותו שאינ
ברשותו · נמצא הנגב הנשבע שלם · וכל הלישם שפרשתי למעלה בשומר

חנם בזה נוהגים נמי בשומר שכר. ואם נתנב בפשעים מזוין והוכר הגנב עליך לתרוע בבעל הבית והוא יעמיד הגנב בדין. ואפי' אם שבעב כבר ונפטר קודם שהוכר הגנב כיון שנמצא הגנב עליך להעמידו בדין והוא יפרע לבעל הבית. היו הבעלים עמו במלאכתו בשעה שמשך החפץ לשומר פטור אף מפשיעה כדפרישית לעיל בשומר חנם. ואף אם קבל עליו השומר להתחייב באונסין או שהתנה ליפטר מגניבה ואבידה ומהשבועה הכל לפי תנאו. משל שומר שכר לאחר לא מיבעיא אם משלו לשומר חנם שחייב אלא אפי' משלו לשומר שכר חייב אלא שפושעים פטור כשמשלו לשומר שכר כגון שהבעלים רוצים להשקיל בידו. אבל אם משלו לשומר חנם לעולם חייב משום שמיניע בשמירתו. ומיהו אם יש לשני ראיה במה שיפטר זה הראשון פטור. כיצד אם יש ע עדים לשומר שני שאתה או נאנסה פטור גם הראשון. שמור לי ואשמור לך היו שמירה בבעלים כדפרישית לעיל בשומר חנם אלא אם אמר לו שמור לי היום ואשמור לך מחר דהשתא הוו שומרי שכר זה לזה. אמר השאילני כליך ואשאילך גם אתה שלי. או שמור לי ואשאילך או השאילני ואשמור לך כגם נעשו שומרי שכר זה לזה שהרי אין כל ההשאה שלו שהרי הוא משאיל לחבירו כליו או שומר לו תחת מה שמשאיל לו. והלוה כת בהשאילני ואשאילך ושמור לי ואשאילך או השאילני ואשמור לך דהוי שמירה ושאלה בבעלים אלא אם אמר השאילני היום ואשאילך מחר. אבל לשני פי נאנו שאינן שמירה בבעלים שאין כאן בעלים שלחפץ במלאכתו של שומר. ואפשר שלעולם הלוה כשומשאיל וגם שואל ממנו כליו הרי הוא עמו במלאכתו לשמור לו כליו השאול בידו. וזה טוב בהשאילני ואש ואשאילך. אבל שמור לי ואשאילך אין המפרש שהוא המשאיל עש הנפקד שהוא השואל אלא כליו שאול לו ואין זה נקרא בעליו עמו. וה והשאילני ואשמור לך אין המשאיל עם השואל כלל לא הוא ולא כליו. שאלה לאו להלואת זכות. שאלת שש שהיו מהלכין בדר ואמר אחד לחבירו השאילני בעיטא שלך שהיא קלה וטוב אהה שלי שהי כבדה שאתה חזק ממני ובאו למטים ונטלו האחת מזה יהיה הדין בי בשאירת. תשובה. היו עוברין דרך ארוך וחד גוץ וחד הוכה רכיב גמלא וכו' ושאלה בבעלים היא כדתניא שמור לי ואשמור לך הש השאילני ואשאילך כולם נעשו שומרי שכר זה לזה ומדקאי שמירה בבעלים היא אמר רב פפא באומר שמור לי היום ואשמור לך מחר ומאי

שבדא הוי השאילני ואשאילך בגדי אחת היילוך השאלת היא שלבגדים
הראשונים ע"כ. וזה הוא כדברי המלוה
שנותנין להם לתקן בקבלנות הם עומדי
שכר להתחייב בגניבה ואבידה וזה הוא שכרם שמשתברין במה שנתנו להם
לתקן וליטול שכר. ואם אמר לבעל הבית טול את שלך והבא המעות או שתוציא
שנגלגו ולא לקחו אינו נעור שומר שכר עליו אלא שומר חנם. אבל אם אמר לו
הבא מעות וטול את שלך שנראה שמעכבן על שכרו הוא עליו שומר שכר.

כל האומנין שקבלו חייבין לשלם. וכל דאינן אומנין קונה נשבח כגי
הילוך. לא שנא נתן לו תיבה שידה ומגדל לנעץ בו מסמר ונשברו לא שנא
נתן לו נעצים לעשות שידה תיבה ומגדל ונשאלו ואחר כך נעץ נהן מסמר
ונשברו בכל ענין צריך לשלם דמי שידה תיבה ומגדל. בגמי
שקבל עליו לסתור את הכותל ושבר את האבנים אם הזיק חייב לשלם. היה
סותר מצד זה ונפל מצד אחר פטור. ואם מחמת המכה חייב.
הנותן צמר לצבע והקדיחתו יורה ששרף ונתקלקל נותן לו דמי צמרו.
צבעו כעור או שאמר לו לצבעו אדום וצבעו שחור או שחור וצבעו אדום
אם השבח יותר על ההוצאה נותן לו ההוצאה. ואם ההוצאה יתרה על
השבח אין לו אלא השבח. כיצד נתן לו צמר וסממנין שוין עשרה וקצב
ליתן לו שכר עשרה ואילו צבעו כמו שאמר לו. היה שוה כה אין לצבע
כלום אלא אלו שוה יותר מעטו שאותם ה' דינרין שהיה מוציא הם בכלל
הקלין. לפי אם השבח יתר על ההוצאה כגון שהשביח בין הכל כ"ה נותן
הוצאה דהיינו י'. ואם ההוצאה יתרה על השבח כגון שאילו שוה אלא כ"ה
נותן לו השבח דהיינו ג'. ואם אינו שוה אלא ט"ו לא יתן כלום.

וכן הלין בנותן נעצים לאומן לעשות לו כסא נאה ועשאו כעור
או שאמר לו לעשות לו כסא ועשה לו ספסל או ספסל ועשה לו כסא. כתב
הרמב"ם אומן שעל הכלי איני רואה בתקנה זו אלא יתן לו דמי הצמר או דמי
הנעצים אין שומעין לו. וכן אם אמר האומן הא לך דמי צמרך ודמי עצך
אין שומעין לו. שאין אומן קונה בשבח כלי. המוליך חטים
לטחון ולא לתתן ועשאן סובין או מוכסן קמח לנחתום ועשאו פת נפולין
בהמה לגובה ונגבה חייבין לשלם אפי שחט בחנם. בלא בהליוו. אבל
באומן בחנם פטור ובשכר חייב. ובגיאה דוקא שנתקלקלה השחיטה אם
מצא הסכין פגום והוא בדין הקלה כיון דאיכא למימר בשעת מפרקת
נפלמה אלא דמחמרינן בבי איסור ואמרי בעור נפגם נענין מומין לא

מפקיעין מספק. והכובחים שלוקחין הכרכעות מן הכערות נקרא עפיל
כשכר אעפ"י שאין לוקחין כלום מן הערפות כיון שאם לא היה ערפה היה
נוטל שכרו זה שכרו. וענוד הכרכעות שנותנין לו מהכערות הוא שכרו
גם על הערפות. המריאה דינר למולחני ואמ' לו שהוא טוב
ונמצא רע. אם הוא בחי גדול שאין עליך להתלמד כלל וראהו בחנם פטור
ונשכר חייב. אבל אם אינו בקי גדול שעדיין עליו להתלמד אעפ"י שהוא
אומן חייב אפי' הוא בחנם. וכת רב שפת שאינו חייב אלא אם יאמ' לו
ראה שאני סומך עליך וכיוצא בו שעכשו שמומך על ראייתו. וכן כת הלמ
בם. אבל לי כת לאפי' סתמא נמי חייב. ולזה הסכים אא"ז הלאש זצ"ל.

כת הלמ"ב טבח שחט בחנם ונבל וכן שלחט שאמ' יפה
ונמצא רע. וכל כיוצא בזה עליו להביא ראיה שהוא אומן ואם אינו מביא
ראיה משלם. שהל הנוטל נגיעות שלבעל הבית והפסיד
חייב לשלם ומסלקין אותו אעפ"י שלא התדו בו תחלה. ומיהו נוטל חלקו
בשבח. וכן טבח שעבל והסופר שטעה בשטרות ומקיז דם שקלקל
והלמד העוקות שטעה ולימדם בעונות או שלא לימד. כולם כמותרין
ועומדין ומסלקין אותן אחר שטעו בלא התראה. וכל כיוצא בזה שכל
שטעה בדבר שאי אפשר שיחזור ההפסד מהפסיד. ונתן הלמ"ב טעם
לדבר הואיל והעמידו אותם עבור עליהם. וכת נם כן שהל שלנ כל
המדינה. ונראה שאין חילוק בין שלבים לשליחיך מההוא עובדא
דלוניא שהלא דרבינא הוה ומלקיה בלא התראה.

דין שוכר

השוכר בהמה או כלים דינו כשומר שכר ליפטר מן האונסין ולהתחייב
בנשבה ואבדה מיד מעשה שנפתלקו הבגדים. אבל המשכיר יכול לחזור
בו עד שימשוך השוכר במקום הראוי למשיכה או שיעשה קנין אחר
הקונה כלוקח. שאלה לאא"ז הלאש זצ"ל. ראובן שכר בית
מעמעגון ונתן חטה באוצר העשוי לכך ומחמת שנמלקה עם החטה
ימים לבים נתקלקלו כחצי העליה ונראה לשנים קנקול העליה והתלו בו
שימלק החטה ולין מלקה ונפלו כחצי העליה ונפלו כמשם אחרים שדרין
סמוכים על אותה עליה ותובע שמעגון מראובן הפסדו וכן השכשם
תובעין אותו שהזיק להם. ונשען ראובן שלא פשע אלא נתן חטה באוצר
העשוי לכך ותמיד לבעלין ליתן בו חטה יותר מממה שנתן הוא עם

תשובה. אם היה שכר וידוע לכולן הכתבים והתרו השכיר
לפלוני החנוני ולא פלוני פועל הוא וחייב לשלם כל המזיק שעשה לבעל
הבית ולשכיר דהוי גלי ליה שהכביד משוי על כתפיו לעשות שאין
יכולין לסבלו והתיקם. כל דיש שומר שכר נשבועותיו ובעלן
קשית הכפל נוהגין בכ בשוכר. וכשם שאין השוכר רשאי למסור לאחר
כך אין השוכר רשאי להשכיר לאחר ואם השכיר לאחר חייב אפי באונסין
אלא אם יש לשוכר רשות שיסעוד בה הראשון. ואם השאילה לאחר
ומתה בדרכה או נאנסה כיון שהשני חייב תחזור לבעלים הראשונים
שאין הלה עושה סחורה בפרתו שלזה. ואפי אם המשכיר יודע שמתה
כדרכה אפי הכי חייב לשלם למשכיר. ומיהו אם אמר לשוכר אם תרצה
תשאילנה ויהיה דינך עם השואל ויהיה דיו עמך אז ישלם השואל
לשוכר. כת אא הלאוש יזנוב השוכר בהמה לחבירו ונגלה נה
מכה בפעיעת השוכר שלא מחמת מלאכה או כגון שעינה. פסקו חכמי /
צרפת שהוא פטור מלשלם כיון שמותה להתרפאת מאותה מלכה לא
הוי אלא שבת ואין שבת בבהמה לפי אם מתבטלת כמה ימים פטור
כיון שמותה להתרפאת. ויש מחייבין דדוקא נבי אדם לא חשבינן מכה
שמותה להתרפאת אלא שבת לפי שאינו עומד למכר לפי לא חשיב
אפחתיה מכספיה אבל בהמה שבכל שעה עומדת למכר ואם יבא למכרה
ודאי תשוה פחות בשביל מכה זו חשוב נזק וחייב עכ.

השוכר

אין אדם רשאי למוש בפרתו ערבית ולהשכירה שחרית. וכן כל כיוצא בזה.
בהמה לרכוב עליה איש לא תרכב עליה אשה. שכרה לאשה
לרכוב עליה אשה מרכיב עליה איש. שכרה לאשה
מרכיב עליה כל אשה שירצה אפי היא גדולה מאד והיא מעוברת ומניקה.
וכת הלמלה שכרה לאשה סתמא. אבל שכרה לאשה זו אינו רשאי לאשה
לאשה אחרת. אלא אם שכרה האשה לעצמה כגון שאמרה השכר לי בה
כתמותך שלא תוציך השוכר לומל לפלוטית זו אז יכולה לשנותה ובלבד
שלא תהא כבדה ממנה. ואם השוכר בעצמו הולך עמה או שאין הבעלים
הולכין עמה אפי מכבד לה כל נמי לא ושנה שאין השוכר רשאי להשכיר.
עכ. ודוקא לומל שהשוכר בהמה למשא ידוע אינו יכול לשנות ליתן עליה
משא אחר אפי אינו כבד ממנו כלאמרי לקמן נבי ספינה זו ניין זה.
אבל יא שיכול לשנות ובלבד שלא יהי כבד ממנו. וכן דעת אא הלאוש
יזנוב. ובמקום שמוצאין לקנות מזון בכל מקום ומקום בעל

הבהמה מניח עליה תבן ושעורים ומזון על אותו היום · ויותר מכן השוכר
מעכב עליו · ואם אין לו עצור לקנות בכל מלון ומלון מעות עליו ומזונותיו
ומזונות בהמתו של כל אותו הדרך · והשוכר מעות עליו כמותו ומזונותיו שכל
אותו הדרך אפי׳ במקום שמצוי לקנות בפי שאין דרכו לחזר ולקנות בכל מלון ומ׳
ומלון · ויותר מכן בשל הבהמה מעכב עליו · השוכר חמור
סתם להביא עליו מעט טוען עשו מצי כור חטים · הוסיף עליו ב׳ קבין חייב
ובמקום שיש מנהג הכל הולך אחר המנהג בין במעט בין בהוספת
שיעור מעט אפי׳ ב׳ קבין מכדי כך דעת הוא אי לא מיבעי ליה · אפי׳ שאינו יכול לטעון
יותר ישליכנו · ומנתרץ אביי בשחבשו לאחתר · אפי׳ מיד נפל תחתיו · רבא אמ׳
אפי׳ תימא בשלא חבשו לא עריכא לאגרא יתירא שעריך להוסיף בשכר
ולהוסיף במעמן · רב אשי אמ׳ קא סבר חולשא נקיט ליה ועל כן לא השליכו ·
וכתב אלפאס ז״ל והלכתא כותיה לאפוקי מדרבא דלא בעי למיתב ליה
אגרא יתירא · עכ״ל · וכן נתן הלמ״ה ויתה לדרבא דאוקמה לאגרא יתירא
ומפתגרא דלא יהיב ליה אלא נזק נבבך אבל לד לבלים לא מיחייב אלא היכא
דאזקיה בידים · עכ״ל · לשון הלמ״ה השוכר בהמה לשאת
עליה משקל ידוע והוסיף עליה אחד מל׳ על הסכום שפסק עמו ומתה חייב ·
פחות מכן פטור אבל נותן לו שכר התוספת · שכר סתם אינו נותן עליה
אלא משקל הידוע באותה מדינה לאותה בהמה · ואם הוסיף אחד מל׳ על
מה שדרכה לשאת כגון שדרכה לשאת ל׳ סאין ונתן עליה לא׳ חייב · עכ״ל ·
שכר החמור לשאת להביא עליו ט׳ סאין של חטין והביא עליו
שעורים שהם קלים מהחטים אם הקבה בשעורים על כלי מעשא של ט׳
סאין של חטין חייב אעפ״ שלא הוסיף בכובד המשא ב׳ קבין כגון שנתן עליו
י״ב סאין של שעורים שהם כבדים כמו ט׳ סאין של חטים חייב · כי הטעם
של השעורים מחמת יותר משל החטים הוה לבהמה ·

השוכר בהמה ליך בה למקום ידוע והוליכה למקום אחר
אם אניר המקום שהוליכה עם מעונה מאניר
המקום ששכרה ומתה או שהכחישה מצויין עם והכישה נחש חייב
אפי׳ קרוב מהדרך שפסק עמו · אבל אם אין האויר מעונה עם או שאין
נחשים מצויין בדרך שהוליכה פטור · ואם שנה מהר לבקעה או מן הל׳
הבקעה להר ונהיגנה ומתה חייב · אם שנה בהוליכה בהר שמא מעורר
העליה ונתיגעה אפי׳ לא מתה מיד עד שבאה למשוך אבן תולין או
בגורת העליה ואילו הוליכה בבקעה לא היתה מתיגעת · ואם שנה בהוליכה

בבקעה שמא אם הוליכה בהר מיה האויר שולט בה ולא היתה מהיגעת: ואם
שנה להוליכה בבקעה והוחלקה פגור שכב שכן אם היה מוליכה בהר
היתה מחלקת. ואם הוחמה חייב שמפני שאין אויר בבקעה הנחמה. ואם
שנה מבקעה להר והוחלקה חייב. ואם הוחמה פטור שכב שכן שהיתה
מתחממת בבקעה מפני שאין האויר שולט בה. ואם מחממת עוזח הע
העליה הוחמה חייב שאלה נאוֹ הראש זל ראובן השכי
בהמתו לשמענן טלך מאילשק לשליטולה ולהחזירה למחרת ומחזילה בו
ביום וקבל ראובן לתקעס מה שעשה לו שמענן ואמרו לו לקבלה ולהשתגל
ברפואתה וקבלה ומלתה בסוף הימים ושמענן אומ שלא נתקלקה מחמתו
אולי המיתה בממונין או בגאכל ובמשתה תשובה אחרי
שהשכיר ראובן בהמתו לשמענן שתלך ביום אחד ותחזור לשני ושמענן
הוליכה מהלך שני ימים ביום אחד והלי שנה שמענן והוי כמו השוכר
החמור להוליכה בבקעה והוליכה בהר ומחמת מהיגעה נכנס בה תשעת
וחולי ומתה לסוף ח ימים וראובן שקבלה בגאמר הזקעס מוי כמו שומר
חנם שלשמענן ניעבע שלא פשע בה במאכל ובמשתה ובמלאכה.

הנפיק השואל לשאול הביגע תשובתך כי לא באתה לי כל הצורך
כתבת שמשמענן פשע בשמירתה שהוליכה מהלך שני ימים ביום אחד
מה אתה לולא מהלך שני ימים כי הדבר ידוע כי מאילשק לשליטולה
רוב הבהמות יכולות לחזור ביומן והוהר. ואם הוליכה פרסה או חצי פרסה
או רביע פרסה יותר ממאה שהתגה יתחייב בזה משום שבוי יראה דב
דבתוספתא כי האי לא היה לה למות. ואם כן מה נבול יש לה. אם הבהמה
יכולה לחזור בו ביום כך שני פרסאות כמו פסיעה אחת לכן באר לי זה.
ועד אימתי חייב לשלם אם תמות אפי לסוף חצי שנה. וכתבת שיסבור
שלא פשע במאכל ובמשתה ובמלאכה. וכי צריך שתעמוד בחנרו מאז ועד
עתה. ואם רכב עליה פעם אחת שמא הקלקלה. ואף אם במאכל אפשר
שהאכילה פעם אחת יותר מדאי ולא ידע והקלקלה תשובה
דע כי הבה בהמות חורשות בהרים שיחרוש בבקעה
וחרש בהרים הוא שנוי כי זה היה מטיל בהמתו שאינה יכולה למכול
טורח חליטות הר ומחמת עשנה והוליכה בהר אנו תולין שמתה.
וכן בגדון זה אנו תולין בהמות הולכות וחוזרות ביום אחד זה שהתנה
שתלך ותחזור בשני ימים מכיר היה בהמתו שאין בה כח ללכת ולחזור
ביום אחד וזה שעשה פשע. והמשכיר אמ מיד שלא היה רוצה לקבלה כי

מכיר היה בהמתו שתחלש ובזה היה הדין עמו כי כיון שפשע השוכר
עליו היה מוטל ליטפל בה עד שתתחזק אלא שקבלה במאמר החקים
ונעשה עליה שומר חנם מל השוכר וכיון שמתה לסוף שמונה ימים יש
הוכחה גדולה שמתה מחמת שמנה ואם היתה חיה יותר היה עליך
שיראה בהמתו בכל יום לערים והם יראו שהיא מתגוה והולכת וזה
שברשות לקחה ישבע שלא פשע בה במאכל ובמשתה ובמלאכה והא
והאכילה כדרך שהיה נוהל להאכילה תחלה ועל הרכיבה מאחר שקבלה
עליו בי החקים בחזקת חולה ואמרו לו שישתדל בה להאות אם התרפא
לא היה לו לרכוב עליה כלל ואם רכב עליה כדי להשקותה אין זו פשיעה
אבל לרכוב עליה לערכו פשיעה היא כי לא היה לו לרכוב עליה לצרכו
כיון שקבלה בחזקת שהיתה חולה השוכר את הפרה
לחרוש בה בהר וחרש בה בבקעה ושכר היתר של המחרישה פעור
השוכר ודין בעל הבהמה עם הבעלים החורשין בה והן משלמין ומי
מהם משלם זה האומן ניתר להעמיקן בארץ והמנהיג הפרה פעור ואם
היא שדה מלאה אבנים משלמין ביניהם כל אחד משלם החצי וכן הדין
אם לא ענה ואם שנה מבקעה להר ושכר היתר השוכר חייב
וכתב הלמלכים שלין השוכר עם הנערים ואלא הלאוש זל כתב שהם
פטורין דמסתמא המשכיר שכר הנערים לבעלת עם פרתו לעשות מלאכת
השוכר ויכנסים הנערים לומר לו אילו חשת בבקעה כאשר התנה עמנו
לא נשבר ואנחנו לא קבלנו עליני שמירת היתר אלא שלא ישבר בבקעה
ומלא אין ענבלין על דעת המשכיר שיפסידו שכרן בענין שאם אין לן
לשוכר לשלם ציפסידו שכר פעולתם ציאמרו למשכיר היינו סבורים
שלא תקפיד דכיון שאמרת לנו ליכך עם השוכר לעשות מלאכתו מ
מסתמא היה לדעתך שנעשה בבל אשר יעזה אותנו
שכרה לדוש בתבואה ודש בקטנית והוחלקה חייב שהקטנית מחלקת
לדוש בקטנית ודש בתבואה והוחלקה פעור שכך אילו דש בקטנית שהוחלקה

השוכר

החמור ונפחתמא או התניעו רגלו או חולי אחר
כיוצא בזה שעדיין לאוי למלאכה אלא שנתרפה בו
טורח לשוכר לישרו לבבד ישרה אם שכרו למשוי אפי אמר לו
חמור פחם יאמר לו הלי חמור לפחם כיון שראוי עוד למלאכה נציריך
ליתן לו כל שכרו שכרן לרכיבה או לשאת עשרו כלי זכוכית וכיוצא בזה
שישבר אם יפול החמור אם שכר לו חמור פחם חייב ליתן לו חמור אחר

אמ לו חמור זה אין צריך ליתן לו אחר · ומי נראה שאם יש בדמי זה
להשכיר אחר ימכרנו וישכיר לו אחר שחמור זה שתעבד לו ·
ואם עקח החמור לעבודת המלך אם בדרך הליכתה עטל אין צריך ליתן
לו חמור אחר אפי באנגריא שאינה חוזרת פי שאינם מחזירים מעצמם
אם לא שילכו אחריהם · ואם לאו צריך ליתן לו חמור אחר כגון שאמ לו
חמור סתם · אבל אם אמ לו חמור זה אעפ שאינו בדרך אחר אינו צריך ליתן
לו חמור אחר · ודרך הליכתה פרשי שיש לו לילך באותו דרך שילכו אנשי המ
המלך הילכך כיון שיש לו לילך באותו הדרך אעפ שאין דרכם להחזיר הבהמה
עד שיחזרו אחריה אומ לו לך עמהם עד שימצאו בהמה אחרת ויחזירו
לך זאת כיון דרכם · ולה פי דרך הליכתה שפנגו בו דרך הליכתו ואם לא
שפנגו בו לא היו מחפשין אחריו ליטול הילכך יאמ לו מזלך גרם אבל אם
חפשו אחריו עד שמצאו ולקחו חייב ליתן לו אחר · מת החמור או
שגנב שאינו רואי עוד למלאכה בין שכרו לכיבה או למשוי · אם אמ לו חמור
סתם חייב להעמיד לו אחר · ופי הראבד דוקא שהקנה לו בקנין דאם לא כן במה
נתחייב לו אין כאן אלא מי שפרע וכיון שמת לא שייך כאן מי שפרע · ואיא הכ
אע דל כת דבמשיכת החמור שתעבדו לו נעבי המשכיר להעמיד לו חמור
עד אותו מקום · אמ לו חמור זה אני משכיר לך ומת · אם יש בדמי הנבלה
ליקח חמור אחר יקח ואם אין בדמיה ליקח ישכיר אעפ שמכלה הקרן · ואם
אין בדמיה כ להשכיר אינו חייב ליתן לו חמור אחר אלא יתן לו שכרו הראוי
לו עכ · ויש לו עליו תרעומת · והלמב פ חלק בחמור זה בין שכרו למשא
או לרכיבה · דדוקא לרכיבה ימכור הנבלה וישכור אחר · אבל למשא כיון דמ
לו חמור זה אינו חייב ליתן לו אחר אלא נותן לו שכרו של חצי הדרך ומשרה
נבלתו · ואיש מבין מה יש בין שכרו למשא או לרכיבה · וכן השיב עליו הל
אבד · והא דאמרי שנותן לו שכרו על שהביאו לכאן דוקא
כשמוצא לשכור במקום שמת זה או אתי אינו מוצא לשכור אבל יכול
למכור סחורתו במעט ריוח לכך צריך ליתן לו שכרו עד כאן אעפ שאילו
לא מת והיה מוליך סחורתו למקום שהיה לוקח לילך היה מוכרח ינתר
ביוקר אין זה אלא תרעומת · אבל אם אינו מוצא חמור אחר לשכור וגם
אינו יכול למכור כאן סחורתו בשום ריוח אינו נותן לו כלום משכרו ·
ונראה שכל היכא שחייב להעמיד לו חמור אחר כגון היכא
דאמ לו חמור סתם או חמור זה ויש בדמיו לשכור אם מת בחצי הדרך ואינו
מוצא לשכור אלא ביוקר נמול צריך המשכיר לשכור לו ואינו יכול לומ אחזיר

לך מעמתך. וכן אם ימצא השוכר לשכור בזול לא יוכל לומר אשכור לעצמי ו
ואתן לך שכר חצי הדרך שהלכתי עמך. ומדברי רש"י יראה שיוכל השוכיר
לומר אחזיר לך מעותיך ולא נהירא לכל זמן שיש בהמיה לשכור כאילו הי
עליין קיימת ואין אחד מהם יכול לחזור בו. בלא שיש בהמיה לשכור. אבל
אם אמר לו חמור זה ואין הגבלה שוה כלום נראה שצריך ליתן לו שכר חצי
הדרך אפי' אם אינן מוצאין לשכור בכאן אלא ביוקר שאינו יכול לשכור בחצי
השאר ואינו יכול לעכב משכר החצי שהלך כדי שיהיה לו חמור לפי מה שכר
תחלה שלא שעבד לו מגבתיו כלום אלא זה החמור אבל לא שיתן לו מגביתו כלום
לפי כיון שמת ואינו שוה כלום אין לזה על זה כלום אלא שצריך לשלם לו ש
שכר הדרך שהכיאו. ואם הגבלה שוה קצת משכר חצי הדרך השאר ואינ
מוצא לשכור אלא ביוקר אינו יכול לומר קח שכירותך והעמד לי החמור או
אקח את הגבלה שזה החמור נשתעבד ואעלים עליה מחצי השכר שעדיין בידי
להשלים לי חמור. שלא נשתעבד לו אלא עד כדי דמי הגבלה ולהוסיף עליה עד
כדי חצי השכירות כפי מה שהיה בשעה ששכר. אבל אם אינו מוצא אלא ביוקר
לזה לא נשתעבד לו להוסיף לו מביתו כיון שאין הגבלה שוה כל כך.

שאלה לאוא הלוקח ל. ראובן שהשכיל בהמתו לשמעון לשני ימים
לילך ולחזור ובחזרתו ביום שט גדל הנהר ממי שמים עד שהלך לעבר
יום אחד. אם צריך ליתן לו שכירות אותו יום. ואם תמצא לומר שהוא פשוט
אם המשכיר חייב ליתן לו מזונות של אותו היום. תשובה. אפשר
לימים פשיטא שצריך ליתן לו שכירות כל יום ויום. כי כך היה התנאי בכל יום
שיעכבנה עיתן לו שכרו. ואם שכרו למקום פלוני ולחזור או ששכרה לשני
ימים והחזיר המקום שרצה לילך שם וידע שהוא מהלך שם ימים ועכבו הנה
אם לא היה רגיל להתעכב פשיטא דבעכב בהמה הוא. ואי הוה רגיל להתעכב והשוכר
מכיר עין הנהר ולא המשכיר פשיטא דשוכר. ואם שניהם ידעו פשיטא דבעכב
בהמה. ומזונות הבהמה והשכירות לין אחד להם. **השוכר** פשיטה
קטנה שיעור משאה טו כור ואם הוסיף בה חצי כור. וטבעה
חייב. ובינונית שיעורה ל כור. והתוספת כור. וגדולה שיעורה ע כור והתוספת
ג כור. השוכר הספינה להוליך בה יין למקום פלוני וטבעה בדרך
הדרך. אם אמר לו ספינה זו אני משכיר לך ושברה השוכר ליין פטור אפי' הכל
כל השכירות עליך להחזירו לו שיאמר לו הבא ספינה ששברתי ואני אביא
יין מכל מקום ואוליך בה. אמר לו ספינה פטור והשוכר אמר ליין זה לפנינו
כל אלפים אלעפ שלא יתן כלום מן השכר עליך ליתן לו כולן כיון שבעבר הספינה

יכול לקייס תנאו ולא בעל היין וכן כת הלמ"ס אלא שכת שצריך לנכות לו
הטורח של חצי הדרך שאינו דומה המיטפל בהולכת הספינה ליושב בגול
אבל הלמ"ה כת דלא שייך למימר אינו דומה הבא טענן לבא ריקן דבגולה
דהאי דאפסדה לספינתה קשה ליה טפי מחיבא דעביד מלאכה ודמי לא
לאוכלנתי דמחוזא דיהיב ליה כל שכרו משום דכי לא עבדי חלתי ואת"ה
כת שלא יתן לו אלא שכר של חצי הדרך אמ' המשכיר ספינה
זו והשוכר אמ' ליין זה כל מי שמוחזק ידו על העליונה אם קבל אפי כל
השכירות לא יחזיר לא נתן השוכר כלום לא יתן כיון שאין אחד מהם יכול לקייס
תנאו אמ' המשכיר ספינה מתם ונם השוכר אמ' ליין פתם שכל
אחד יכול לקייס תנאו אם המשכיר מביא ספינה אחרת ואין השוכר מביא
יין צריך ליתן לו כל שכרו ואם השוכר מביא יין אחר והמשכיר אינו מביא
ספינה אפי אם הביא הכל צריך להחזיר וכל זמן שלא יביא לא זה ולא זה
צריך ליתן לו חצי השכר אלא עד שהוא מוחזק לא יוכל לומר לא אתן לך עד שתביא
את שלך ואעכב את מלהביא דמצי אימר לימיל כל זמן שלא תביא את שלך
אין לי להביא את שלי שאיני מאמינך שתביא את שלך ונמצאתי עומד ומפסיד
מעותי בחנם ונן אפי קבל כל השכר מחזיר החצי דקדק מכאן
הלמ"ה מי שמוכר חמור או ספינה למשא וידוע אינו יכול למוכרתו למשא
אחר אפי אינו כבד ממנו וכן המשכיר אינו יכול לתחותו ליתן לו חמור
אחר או ספינה אחרת וי"א דודאי בגלמא יכול לשנות דמה לי יין זה
שהתנה או אחר אלא שמצאה כאן מקום קפדה לגוח ונחה וכן דעת אא"ז
הרא"ש ז"ל השוכר הספינה להוליך בה סחורה למקום פלוני
ופרקה בחצי הדרך אם אינו מוצא אחר שישכירנה ממנו צריך ליתן לו
שכר כל הדרך אלא שמנכה לו שאינו דומה הבא טענן לבא ריקן ואם
מוצא אחר השני ישלם לו השכירות והראשון יתן לו תוספת על חצי ה'
השכירות מזה שנתפסדת הספינה בהוצאת הסחורה של הראשון ובהכנסת
הסחורה של השני ויש לו ענוג עליו תרעומת שגרם לו לפטול דעת איש
אחד שלא הורגל עמו אלא שכר סחורה שבה לאיש אחר ועלה
הוא ונבנס האחר במקומו נוטל שכר חצי הדרך מהראשון ושכר השני
מהאחרון ויש לו תרעומת על הראשון כדפרישית ומכאן ראיה לכל
מה דאמרי' שקבלן ובעל הבית אין יכולין לחזור בהן והיינו דוקא
בדברים שתפוד לסכנדו בחזרתו שאין הקבלן מוצא להשתכר ולא בעל
הבית לשכור אבל מוצאין יכולין לחזור בהן

המשכיר

Jewish Theological Seminary of America LIBRARY

המשכיר

לחברו בית או חנות או מרחץ או תנור לזמן קצוב
אינו יכול להוציאו תוך זמנו אפי׳ אם נפל ביתו של
משכיר שאין לו מקום לדור ואפי׳ אם הערה צריך למוכרו לאחר אינו
יכול להוציאו אלא המוקח קיים והלוקח צריך להשתו ביד השוכר עד
שישלים זמנו ואם התלים לו השכר אפי׳ לזמן מרובה אינו יכול להוציאו
עד שיכלה זמן כל השטרות שהתלים לו וכן כל התלמ׳ אם אחר שהשכיר
ביתו לתלוש חזר והשכירו או מכרו לגוים לאנס שהפקיע שכירות הראשון
חייב להשכיר לו בית אחר וכן כל כיוצא בזה עכ׳ וכן אם
משכנו לשנים ידועות לכך נכך לשנה כל זמן שלא יתדנו וחזר ומכרו
לאחר אין הלוקח יכול לילחנו מיד המלוה תוך השנה אבל אחר השנה
יכול לילחנו ולכשיכלה זמן שקצב לו יכול להוציאו מיד אפי׳ אם כלה
הזמן באמצע ימות הגשמים: השכירו לו לשנה אין פחות משנים אחד
לשביתה אין פחות משני ימים לשמואין אין פחות משבעת ימים
השכירו לו סתם בכך ובכך לחדש אינו יכול להוציאו אלא אם כן
הודיעו ל׳ ימים קודם כדי שיבקש לו מקום בלא בימות החמה אבל
בימות הגשמים עלא הודיעו עד לאחר התוכחת אינו יכול להוציאו עד הפסח ואפי׳
כשהניע הפסח אינו יכול להוציאו אלא אם כן הודיעו ל׳ יום קודם להינו מעון בעד
ואם הודיעו קודם החג ולא עשלמו כל הל׳ יום לפני החג אפי׳ לא נשאר מהם כי יום
אחד כגון שהודיעו כ״ט יום לפני החג אינו יכול להוציאו כל ימות הגשמים
בלא בעילות אבל בברכים אחד ימות החמה ואחד ימות הג
הגשמים צריך להודיעו תחלה ל׳ חדש ובחנות בין בעיירות בין בכרכים
צריך להודיעו תחלה ל׳ חדש ובחנות על נחתומין ועל עבעים צריך
להודיעו תחלה בכל מקום ג׳ חדש וכשם שהמשכיר צריך להודיעו תחלה
כך השוכר צריך להודיע למשכיר תחלה ל׳ יום בעיירות ול׳ חדש בכרכים
כדי שיבקש לו שידור בביתו ואם לא הודיעו אינו יכול לצאת אלא אם כן יתן
לו השכר וכשם שאינו יכול להוציאו אם לא הודיעו כך אינו
יכול להוסיף עליו בשכירות אין שומעין לו בלא נשלא נתיקר שכירות הבתים
אבל אם נתיקרו יכול לומר לו בשוק ל׳ יום או יצא או הוסף לי בשכירות כמו
מה שנתיקרו וכן אם הזילו יכול השוכר לומר לו או שלוך לי כשער שלקחתי
או אצא נפל בית המשכיר עהיה דר בו יכול להוציאו לפוק ל
אעפ׳ אבל אם נתן המשכיר ביתו לאחר במתנה או מכרו ונם היורש אינו יכול
להוציאו כיון שלא הודיעו ל׳ יום קודם שבא יפה כחו מזה שבא מחמתו

השוכר בתו וצריך הבית לבית התבנית לבנן או שמחתן ביתו לבנו
וצריך הוא הבית לעצמו. אם היה יודע שבנו יצא לזמן קצוב והיה אפשר לו
להודיעו אינו יכול להוציאו. ואם עכשיו כדמונה לו אמה שלא היה יכול להודיעו
מעיקרו. שאלת נעשין שכירות הבתים שיש ראשי שנה
לבעלים לשכירות הבתים והכל יודעים מתי יכלה הזמן. ולאחרן שכר בית
משמעון לשנה אחת. ואחר שכלתה השנה שאר בבית חדש אחד ולא לבדו
זה עם זה כלום בשכירות שנה הבאה ואחר כך ראה לאחרן ליתן שכירות מה
שלך בבית מפני עניך שהשאר בו ולא נקשתי שוכר אחר ולכן אתה חייב לי
שכירות שנה שלמה אף אם תצא. השוכר הדין עם שמעון ל
לכאן לכאלין לשכור הבתים לשנה וזה נכנס חדש בשנה השנית נתחייב בשכירות
השנה כי כבר נשכרו כל הבתים ולא ימצא למי להשכירן. והיה לו להודיעו
איש רוצה לדור בבית אלא חדש ולכאן שלא הודיעו ממך האחר עליו שידור
בבית כמנהג העיר שנשכרין הבתים לשנה. ונתחייב בשכירות שנה אחת.
השוכר בית בפחות ידוע לשנה ונתעברה השנה אין צריך
להודיעו לו בשביל חדש העיבור. וכתב הלשכא בלא בשעמד בראש השנה ואמר
שנה זו. אף אמר השנה לכל דהוי כמי שאמר שנה זו. אבל אמר לו שנה אחת
אין לו אלא יב חדש כרגיל שאין מעברות. השכירו לו לחדשים צריך
להודיעו לו בשביל חדש העיבור. הזכיר לו חדש ושנה בין שאמר לו
בריר לחדש יב ליריס לשנה בין אמר יב ליר לשנה ליר לחדש חדש ד
העיבור הוא של המשכיל. למספקא לן אי תפיס לשון לשון או לשון אחרון
ולקלקל בחזקת בעליה עומדת ואין מוציאין אותה מידו ואפי לא בא לשאל
השלימות על סוף חדש שכבר דר בו צריך ליתן לו השכירות. וכתב הלמכס
וכן אמר בעל הבית לזמן זה שכרתי לך והשוכר אומר לא שכרתי אלא פחות או
לזמן ארוך על השוכר להביא ראיה. ואם לא יביא ראיה ישבע בעל הבית
ומוציאו מן הבית. נפל הבית לאחר שהשכירו. אם אמר לו בית
זה אינו מעכיל לך אינו חייב לבנותו אלא מחשב עמו כל מה שהשתמש בו ומ
ומחזיר לו המותר. וכן אם לא פרעו עליין צריך ליתן לו כל מה שהשתמש בו.
וכתב הלמלה שאם יש בעצים וכאבנים כלי ליקח אחר יקח. ואם יש בהם כלי לשכור
ישכור. ואיה הלשא דעלך כתב שאפי אם יש בעצים וכאבנים כלי ליקח אחר או
לשכור אין צריך ליתן לו אחר ——— ונוקא בשנפל כולו. בהא אמרינן
טין נפל אחד טיה. אבל אם הוא קיים אלא שנתקלקל עד שהוא מסוכן לדור בו.

חייב המשכיר לתקנו דהשתא לא שייך למימר אזלא ליה דפתחא הוא עומד
ליתקן שעליין נקרא בית אלא שהות מסוכן לדור בו הילכך חייב המשכיר לתקנו.
עכ"ל. ואם המשכיר סתר הבית חייב ליתן לו אחר.
אמר לו בית סתם חייב לבנותו אין יכול לעצמותו ולעצמותו קטן
מהראשון שהרי בית סתם אמר לו ובלבד שיהא נקרא בית. אמר לו בית כזה אני
משכיר לך אינו יכול לעצמותו אלא עריך לעצמותו כמו שהיה ורחבו על ראשון.
ואינו יכול לומר לו לא אמרתי לך כזה אלא שיהא קרוב לעיר או למרחץ אלא
חייב להעמיד לו כמותו. לפי אם היה קטן לא יעשנו גדול היה גדול לא יעשנו
קטן. ולא יפחות בו מהחלונות ולא יוסיף אלא מדעת שניהם. פרק
הלמ"ה הא דצריך להעמיד לו בית כי אמר בית סתם לאו למימר שיכופו אותו
לבנות לו בית או להשכיר לו. דאמר רקנו מיטה שהשכיר לו או יבנה לו לא
לגולם ולא חל הקשין עליו. אלא להכי קאמר שחייב להעמיד לו בית שאם קבל
עליו כל השכירות צריך להחזירו לו עד שיתן לו בית ואפי' נפל בתוך הזמן
שאינו מועיל לשכור אלא בכל השכר שנתן לו צריך להחזיר לו כל השכר או
ליתן לו בית. מיהו אם היה למשכיר בית אחר או שלא היה מעונבד בשעת
השכירות לאלם אחר חל הקשין עליו דבית סתם אמר לו וצריך ליתנו לו. ולפי
מה שכתב אא"ה הלואש זצ"ל נבי שוכר חמור דבמה שמשכו שלתעבדו לו נכסיו
ליתן לו חמור אחר. הכא נמי כיון שקנו מיטה שלתעבדו לו כל נכסיו להשליש
לו תנאו אפי' לבנות לו בית אחר. מי שיש לו בית ועליה על גביו
ואמר לו עליה זו אני משכיר לך ונפלה אין צריך ליתן לו אחרת ונותן שכירות כפי ה
הזמן עבר בו. אמר לו עליה סתם חייב ליתן לו עליה. ומי אם יראה יתן לו עליה
אחרת. אבל אם אמר לו עליה שעל בית זה אני משכיר לך הרי שעבד הבית לעליי
לפי אם נפחתה בלי טפחים או יותר חייב המשכיר לתקן לו. ואם לא יתקן ירד
השוכר עם בעל הבית ובכנס וינעל דרך פתח הבית עד שיתקן לו העליה. אבלם
נפלו הבית והעליה אין צריך לבנות לו אחר כיון שאמר לו בית זה. כההוא דאמר
לחבריה לית שעל גבי פרסק זה אני משכיר לך ונעקר הפרסק ממקומו ואפילו
שחייב להעמיד לו פרסק כל זמן שהדלית קיימת. והלמ"ה כת דנקא
נפחתה העליה יורד לבית. אבל אם נפלה לא. שלא שעבד הבית לעליה אלא
בעמידה קיימת. וכתב עוד אם נפל ביתא וקיימא עליה כגון דקיימא על גבי א
קונדסין לא מיחייב למיבניה לביתא. כי היכי דאמרי גבי עליה זו כי נפלה עלייה
זו אתא ליה. אע"ג דאמרי גבי פרסק שאני התם דנעקר הפרסק ממקומו
הא אית ליה לפרסק ממש. ולא פקע שעבודיה מיניה כל היכא דאיתיה. אבל בית

שנפל אצל ליה ופקע שעבודיה מיניה דהא לתיה כגב. והלכ נבי פרסק אם עקע
לא מיחייב לאוקומי ליה אחריני. ואפי היכא דנפתחה העלייה או נעקר הפרסק
דשעבדיה פרסק לעלייה ופרסק לבלית הלכ נבי בית ופרסק גופיה. בית למידר ביה
שוכר עד שיתקן העלייה. ונבי פרסק לאהדוריה לדוכתיה. אבל להוציא יצאו
לבנות לו העלייה לא מיחייב ליה. והא דאמרי שחייב להעמיד לו פרסק לא
להחזירו למקומו אלא שלא היה רשאי להבריחו והיה עריך להעמידו בפני הש
השוכר כשעשן שהשוכר יכול להחזירו. עכ. ואינו נראה. אלא כגון הבית חייב
לבנות לו העלייה. וכן אם נפלה כולה חייב לבנותה כל כל זמן שהבית קיים.

היה לו ב עליות זו על גב זו והעכיר לו העליונה ונפחתה ירד
ודר בתחתונה. השכיר לו התחתונה ונפחתה מיבעיא אם ירד בבית או אם
עולה ודר בעלייה. ולא איפשיטא. לפי לא ידוע בבית ואם דר אין מוציאין מידו.

המשכיר

בית לחברו בבירה גדולה יש לו רשות להשתמש בכותל
חוץ לבית אף שלא כנגד ביתו באוכך הכותל ובזיזין
עד ד אמות. וכן בגגה שבחצר ובלחבה שאחורי הבית. ובמקום שנוהג
כל אדם בשלו להשתמש על ענבי הכותל. יש תמש השוכר גם על ענבי
הכותל. המשכיר לחבירו חצר סתם לא השכיר לו רפת שמה.
השכיר לו בית בחצר ואין לו לשוכר בחצר כלום אלא לישת הדגר
לגבול עליו לביתו. כל הזבל המתקבץ בו מעשה בהמות הוא של המשכיר.
אבל המתקבץ מבהמות של שוכר אין שמוציאו מביתו לחצר הוא שלו.
ואפי המתקבץ מעשה בהמות אם קלטו השוכר בכלי מן האויר ולא
נח בחצר הלי הוא שלו. והיוצא מן התנור וכירה של השוכר. ופי הלמה
למייתי בתנור וכירה העומדים בחצר ושכורים לו לבשל בהם ונשמעינן
כיון שעשכולים לו אפי אם באו אחרים לבשל בהם ולאפות בהם
האפי הוא שלשוכר.

המשכיר

בית לחבירו חייב
שהוא מעשה
לעשות לו כל דבר
אומן כגון להעמיד לו הלונות ולפתוח לו חלונות אם הוא עריך לאורה
ולאבל כגון אפי יש לו אוירה מבבה אם יש בו חלונות שנפתמו ולא
נפרינו פתיחתם עריך לפותחם. ועריך לחזק לו התקרה ולסמוך
לקורה שעשברה ולעלעות גבר ומעגול ויוצא באלו.
וכל לפי שהוא מעשה הליוט כגון מרקב ומגלם ולהטיח הגג ומקום
המזוזה ומקזוזה על השוכר לעשותו. ומלא לא יטול המזוזה כשיוצא
אם הניחו שלו. ואם נפתחה המוציבה והתקרה בלי טפחים חייב

להקנה · שמעניבה נמי היזוק התקדה הוא · וכתי הלמ"ם בכל אלו הדב
הדבריס הולכין אחר מנהג המדינה ובשמות הידועים להם כדר
שאמרו במקח וממכר · **כשם** שהקרקע נקנה בכסף בשטר
וחזקה כך שכירות קונקע נקנה בכסף בשטר וחזקה ·
וכשם שמתנה אלם בלי תנאי שירצה במקח כך מתנה בשכירות שהשכיר
משכיר לזמן קצוב היא · וכל שממכרו ממכר בגבמין שכירותו שכירות ·
וכל שאין בו למכור כך אין לו להשכיר · אלא אם יש לו שידות בבבד באותו
קרקע הלי זה שוכר ואינו מוכר ואינו מוכר · שאלתי ·
שמעתי שכר בית מראובן ואומ שעכרו על תנאי שאם ירצה יעכיר מהבית
לאחרים שידרו ויעשה להם דיורין שידרו בו בבית · וראובן אומ שלא ל
השכירו אלא שידרו בו הוא ובני ביתו · ונסתפקת מי יהא נאמן בשבו
בשבועתו · תשובה · דע כי כיון שראובן השכיר בית לשמעון
פהמא לדירת שמעון ובני ביתו השכירו לו כי כן דרך כל שוכרי בית · והל
והרועה עמו דיורין בבית הוא בשכירות · ואם אין לו עדים שהתנה קרקע
בחזקת בעליה עומדת בבל מקח שנוקל בינהם ועל השוכר להביא ראיה
וכל זמן שלא יביא ראיה אין לו לשנות ממנהג המוכרים וישבע ראובן
שלא התנה עם שמעון להכניס עמו דיורין לבית · שאלתי ·
ראובן שכר נער לשמשו ואומ לו שמעון בפתוך עלינו שישלם לו כל
מה שיפסיד בשנר הנער בביתו ולא היה קטן בבבל אם יכול ראובן לילוק
בביתר משמעון כמי הפסדו · תשובה · שכירות הוא וכל
תנאי שבשכירות אין ערוך קשן · **כת"ר מ"ם** · המנ
המשכיר בית לחבלו לזמן קצוב ורצה
השוכר להשכירו לאחרים עד סוף הזמן משכירו לאחרים שהם כמוהו
בני ביתו אם הם ל שלא ישכירו לה שלא אמרו חכמים אין השוכר
רשאי להשכיר אלא במטלטלין שהוא אומ לו אין רצוני שיהא פקדונ
ביד אחר אבל בקרקע ובפיוצה שהרי בעלה נמה אין אומרים כן ·
וכן אני אומ אם אומ בעל הבית לשוכר למה תגרום ותשכיר בית
לאחר אם לא תרצה לעמוד בו הניחהו ונצא ואתה פטור משכירות
אינו יכול להשכירו לאחר · ויש מי שהזקה ואמ שאינו יכול להשכיר
לאחר בבל ניתן שכרו עד סוף זמנו · ולא נראה לי שזה דין אמת ·
שאלה לאו הלאש זעגל · ראובן ושמעון שכרו שני בתים
זה אצל זה ונלהם ב חצרות ומלבד חצרות אלו עוד להם חצר בשלת

בשותפות והיה מעשהו עם כל אחד בחנות והלך לאונן והשכיר בידו
ללוי ושמעון מעכב עליו ואומר איני חפץ בשותפות של לוי כי יראה
את שנתקונט ביחד ואם על כל פעם תגיעה להשכיר הנח לי החצר
המשותף ואתן לך שכירות כפי החלק המגיע ממנו. אם שומעין לו.
ואם לאונן יכול לגלגל עליו הרבה מן השכירות כי יאמר שהוא ערוך
גדול לבית. תשובה. יראה שהדין עם שמעון. חדא
שטוענן ערוצה ליתן בשכירות החצר כפי המגיעו כי הוא מצער
ושכירות שייך בו הטוב והישר כמו בבי מכר שאין לאונן נפסד בכל
דשכירות לינמיה ממכר הוא. ועוד את אומר דשעם שעכרו טרם
בשותפות לדור בו אין אחד מהשותפין יכול להושיב אחר במקומו אפי'
יש לו דירין פחותין ממנו כי הוא יכול לומר אותך את יכול לקבל ואחר
איני יכול לקבל. כי הלבר ידוע שאין הדירה מקובלת עם כל אדם בשוה.
יש מעשה חשיבותו שאדם בוש ממנו. ויש מעשה גיעותו שאדם
בוש לדור עמו. ויש שהוא בעל קטטה. ויש שאינו נאמן. היכך אדם
מדיעה לדור בשותפות מדקדק תחלה עם מי הוא חפץ לדור. ולא יוכל
אותו שקבל לדור עמו להושיב אחר במקומו ואם אינו יכול לכופו
להלוק שהבית אינו שלהם אלא הוא שכור להם לזמן.

אמ השוכר

פרעתי שכר הבית והמשכיר אומר לא קבלתי.
אם תובעו בתוך הזמן שקבע לו כנגן ש
שכרו לכל יום או למנה ותובעו בתוך הזמן על השוכר להביא
ראיה או יתן. ויתחיים על מי שלוקח ממנו או יטענן עליו לאחר
שפרעו תשלומי כפי עצמה בדמים שנתן תחלה ויטענו שכונעת
היסת. תובעו אחר זמנו אפי' טוס שנשלם הזמן על המשכיר
להביא ראיה או ישבע השוכר שפרעו ויפטר. ואין חילוק בזה בין
אם היה שכירות על פה או בשטרי או בשטר. השכירו
לו בשטר לשטר שטם ולא חכיר בו הזמן המשכיר אומר לבר כלו
עשר שנים והשוכר אומר עליין לא כלו על השוכר להביא ראיה
ואם לא יביא ראיה ישבע המשכיר היסת ויוציאנו מן הבית.
המשכיר לו הבית בשטר וכתב בו שטם שתם השוכר
אומר ב והמשכיר אומר ב וקלם השוכר ודר בו ב שנים אין מוציאין
אידו על פיו המשכיר לראיה שהיום או למחר יביא השוכר
עדים שהוא כלבין והיינו עדיפים להחזיר לו ואטרותי בי ליטא

בכלי לא מערמינן. לפי כח אא"ה ז"ל אם מתו העדים
ונשתבח הדבר מפי אחרים נ"ל שלא יוכל השוכר לברר ענין דברי
מניאין מיד השוכר מה שדר בו. ואם דר בו השוכר כבר ג' שנים וכבש ה
השטר ואמר לה שנים שכרתיו והמשכיר אומר לא ואומר לו הבא שטרך
וטוענן שאבד ואמן במגו שהיה יכול לומר לקוח הוא בידי כיון שהחזיק
בו ג' שנים. **ראובן** השכיר רחים לשמעון שיטחון בשכרם
כך וכך פעמים לשנה לצורך מאכולת ביתו והעשיר
ראובן וקנה רחים נעשין שריך שיטחון לו שמעון ומבקש משמעון
שיתן לו דמים כדי הטחינה. אם שמעון מוצא הרבה למי שיטחון בעשין
שלא יפסיד בבבר עליך ליתן לו דמים. ואם אינו מוצא לא יתן לו דמים
אלא אומר לו אע אטחון לך ואתה תגוחון לאחרים. ואם בא ראובן אינו מוכן
לטחון לדעתי יכול לחזור בו מהשכילות אם אין שמעון מוצה ליתן לו
דמים. ואא"ה ז"ל כח אעפ שראובן אינו מוצא למי שיטחון אינו
יכול לחזור מהשכירות ונם אין שמעון נותן לו דמים אלא נוחן לו כאשר
שהתנה. **מי שבקש** מחבירו שישכיר לו ביתו להכנס
בו שירותין ולא רצה והטעהו ענ שהכשפס
לבתו. דשאי בעל הבית ליקח מהשירות להשכיר פועלים שישלימם לעזה
אפי הוא חצר דקימא לאוגרא שיכול לומר איני רוצה להשכירו לו כיון ש
שהטעני. ומיהו צריך להודיעו. ואם נאנס לאחר שהודיעו פעור. וכתב
הר"מ"ם ומדת חסידות שיודיע לבד וישכרו ממקצת דמיהם מקום מעוט
השכת אבדה לבעלים אעפ שעשה שלא כהוגן. **החוכר**
שדה מחבירו ליתן לו ממנו דבר קצוב מהפירות
לשנה. דינו כאילו שכרה ממנו בסעות קצובים לכל שנה שאין ניטה
אלא השם. שזה נקרא שוכר וזה חוכר. וקבלנות הוא שמקבל העולה
לעובדו והוא יתן לבעל השדה חלק ידוע מהוצאת השדה בפי מה שיתנו.
וזה דינו חלוק מעוכר במקצת דבריס. ובין בחוכר ובין במקבל אעפ ש
שכבר התנו ביניהם לקבל השדה אין כותבין שטר על זה אלא מדינרת
שעשם. שכל זמן שלא כתבו יכולין שניהם לחזור בהם ומשכתבו אין יכולין
לחזור בהם. ואם התנו שיעלם לו משכתבו קנו והוה ליה כמלוה בשטר
והמקבל נותן השכר אחי אם הנבירה. ולינו שמקבל שיתן
בעל השדה עיקר הדברים הצריכין לעבודת השדה כמו הקרדום והמזרה
בו והכלים שמוצאין בתוך העפר והחלי והכד שנולין בו. וכלים שאינן

לגניקר הענבדה אלא להקל מעבודתו כגון היאוליס שעושין להמשיך בהן
המים על פני השדה על המקבל לגשותם · וכל דבר שאין השדה עשוי
זולתו כגון המיין והחפירה שסביב השדה הוא על בעל השדה · וכל מה
שהוא כלי לגשות שמירה מעולה הוא על המקבל · וכת הלמה דההוב
בחכירות · ויש לחכור אין על בעל השדה לתקן טבוס · והכי מסתבר · וכן
בחוכר · וכן במקבל · במקום שנהגו לקצור התבואה אינו ל
רשאי לעקור לעקול אינו רשאי לקצור · ואי זה מהם שבא לשנות חבירו
מעכב עליו · ובמקום שנהגו לחרוש אחר הקציר צריך לחרוש אפי אם
אין מנהג לגבש עשבים הרבים והוא טבש · וכת הלמה שאם פירש
בשעת העכוש שעושה זה כלי שלא לחרוש ושתיק בעל השדה בלי לשתף
דשתא ליה · ואם נוהגין לגבש והוא אינו רוצה אין שומעין לו אפי אם
הוא רוצה לחרוש אחר הקציר כלי לעקור העשבים ·
ואם נוהגים שהחוכר שדה שתש עובל חלקו באילנות שבוים לו חלק בהם
אפי אם הומיף לו בעל השדה בחלק החוכר ואינו יכול לומר הוספתי לך
בחלקך כלי שלא תקח חלק באילנות · ואם נוהגין שלא ליקח חלק באילנות
אין הם של בעל השדה אפי אם הומיף בחלק בעל השדה ·

החוכר

או מקבל שדה מחבירו והוא בית השלחין או שיש בה
אילנות אפי נקוצץ כל האילנות שלא נשאר בה מהנעץ
נעשרה לבית סאה ניבש כל הנהר הקטן אין מונחה לו מחכירו כיון ש
נאמשר לו להביא מהנהר הגדול להשקותה · ואם יבש נם הנהר הגדול
אם מכת המדינה היא מונחה לו מחכירו בין אם הוא בחכירות או בקבלות
שאם קיבלה ממנו בריבוע עתה שיבש המעין צריך להומיף לו מחלקו ·
היה עומד בתוכה ואמר לו בית השלחין זו או שדה האילן זו
אפי יבש נהר הקטן ונקצץ האילן מונחה לו מחכירו · בלא שלא נשאר בו
מהמקום נעשרה לבית סאה · ניבש הנהר כולו · אבל אם נשאר בו מהמקום
נעשרה לבית סאק אלא יבש הנהר כולו אלא היה עמוק ג אמות ונתיבש
עד שחזר עמוק ב אין מונחה מחכירו · אבל אם אינו עומד
בתגמה אינה שאמר בית השלחין או שעומד בתוכה ולא הזכיר לו בית
השלחין אין מונחה לו מחכירו · ופי הלמה הא דאמרי דכי אינו עומד בתג
בתוכה אינו מונחה לו מחכירו דוקא כי אמר מחכיר לחוכר בית השלחין
אנו מחכיר לך אבל אמר חוכר למחכיר בית השלחין אנו חוכר ממך
מונחה לו אפילו שאינו עומד בה · ואי הלשון זעובל בת שאין חילוק אלא

אף כי אמ לה חוכר למחכיר אין מנכה לו אלא אל עומד בתוכו
ובתוספתא משמע כדברי הלמ"ה . ועוד מחלק בתוספתא כי אמ לה חוכר
למחכיר בית השלחין זן אע חוכר ממך ניבש הנהר מנכה לו ואינו חייב
להעמיד אחר כיון לאל זן אבל אמ לו סתם בית השלחין אע חוכר ממך
ניבש הנהר יעריך להעמיד לו אחר . **החוכר** השדה בין
נפירות בין במעות ואכלה חגב או שרפה .
אם מכת מדינה הוא מנכה לו ואם אינו מכת מדינה אינו מנכה . ואי זו
היא מכת מדינה כגון שעקר רוב השדות על אותה בקעה . ובאשתדוך ל שדות
שבל רוחותיה כת הלאבל דהוי מכת מדינה . ולדעת רב אלפס אינה מכת
מדינה . וכן כת אא הלאש ז"ל . לא לקו רוב השדות שבבקעה אעפ שלקו
כל שדותיו של מחכיר אינו מנכה לו מחכירו לנא אמרי מיזלו נס . וכן
אם לקו כל שדותיו של חוכר אעפ שלקו רוב השדות שלהבקעה אינו מנכה
לו שאינו תולין אותו במזל החוכר . ואם המשליך התנה עמו
לזרעה תבין ושנה וזרעה שעורים או שלא זרעה כלל או שזרעה ולא
צמחה ולא זרעה פעם אחרת אעפ שבא חגב או שלפנן ולקו רוב השדות
אינו מנכה . ועד מתי חייב ליטפל בה ולזרעה פעם אחרת אם לא תצמח
כל זמן שראוי לזריעה באותו מקום . **החוכר** עדה מחבירו
ליתן לו כך וכך חטים נאמנת לקחתה עדיו חטיו
דעתו נותן לו מתוכה כמו שהיה אפי לא לקחה במחובר אלא שלקו ה
העמרים בשדה אחר שעקרו . וכן אם היו חטיה יפות לא יאמר לו אקנה
לך מן העזק אלא נותן לו מתוכה אם הם רעות או יפות . בא שלא שינה
אבל אם שינה כגון שהתנה עמו שיזרענה חטים והוא יתן לו כך וכך
שעורים שיקנה מלקעזק וזרעה שעורים ולקחתה יריך לקנות לו שעורים
טובים . קבל ממנו כרם בכך וכך סלי ענבים והקריבו בענבים
בכרם אפי אחר שעבדו נותן לו כמו שהם . אבל אם קבל ממנו בכך וכך
יין והחמיץ בחבית יריך ליתן לו יין טוב . **החוכר** שדה
מחבירו עבל שיזרענה שעורים לא יזרענה חטים
שמכחישות את השדה יותר . וכן המתנה לזרעה תבואה לא יזרענה קטנית
שמכחשות את השדה יותר . חטים יזרענה שעורים קטנית יזרענה
תבואה . בלא בחכירות לפי מנהג מדבר חפ שאינו מכחיש לדבר
המכחיש כגון משעורים לחטים ומתבואה לקטנית . אבל בקבלנות
יכול למנות לדבר המכחיש אם הוא טוב יותר . ואינו יכול למנות לדבר

שהיא עזה פחות אפי׳ אם אינו מבחיש כל כך · בלא בארץ ישראל · אבל בבבל
וכיוצא בה שהיא ארץ להה יכול לעשות מיני זה מין שירצה לחבירו ·

החוכר שדה מחברו לפחות משבע שנים לא יזרענה · ואין לו נקודת
שקמה · שכשקוצצין אותה אינה חוזרת לגמרי שהיתה עד
לאחר שבע שנים · ואפי׳ בשכח שהשביחו הענפים בשנה ראשונתו אין לו
קיבלה לשבע שנים · יכול לזרעה שנה ראשונה פטמין וקוצץ קודם השקמה ·
בין אם ירד לתוכה בפקח שבע משקוצצה בין אם ירד לתוכה בשנת ב׳ או ד׳
קוצצה כשישלמו לה ז׳ שהרי יבלו לכשיצא ממונה עד שיחזרו לגמרי ע׳
שהיתה כשנכנס בתוכה · פ״ש · דזה לא איירי אלא בחכירות אבל בקבלנות
יזרע כל מה שירצה אפי׳ תוך ז׳ כיון שיש לבעל השדה חלק בו ·

קבל השדה לזורעה ונעלו בה אילנות מאילניהן · אם עלו במקום שאינו
ראוי לזריעה כמו על המצר אין לו בהם כלום · ואם עלו במקום שראוי לזריעה
אם אומר שחתך במה שעלו בה האילנות ואף אם לא עלו היה נוטען ע׳
שמין לו האילנות כאילו נעטין ונותן לו שוויס כשיצא ממנה · אבל אם
אומר שיותר הוא לזרעה לגרוע בשביל האילנות ממה שחתך באילנות רעין
אם האילנות בעטין שאם יעקרן אותם יהיו ראויין ליטע במקום אחר
צריך ליתן לו בשביל כל מאי דעבדי העומדים ליטע · ואם אינם ראויים
ליטע אינו נותן לו אלא דמי עצים · **המקבל** שדה
מחברו לזורעה שמשמין והם מבחישין
הקרקע הלבה יותר מהחטים נפץ למיקס יקלים יותר מהחטים וזרעה
חטים והעליתה עד שעוין כאילו זרעה שמשמין או יותר · אין המקבל
יכול לומר אילו זרעתיה שמשמין היה נבחש הקרקע יותר ונפץ לא היתה
מעלתת בזול יותר החטים אם לא שטורחתו בה הלבה לפי שאבה לו מחמת
מה שהרוחת שלא נבחש הקרקע ונפץ אקח היתרון שעוין החטים על
השמשמין · אלא יתלוקו כפי חשאם אם הוא בקבלנות · וניתן לו כל מה
שקבל עליו אם הוא בחכירות · לעון הלמ״ם המקבל שדה
לזורעה שמשמין וזרעה חטים ונעשתה חטים שעוין כמו שהיא ראויה
לגעשות מהשומשמין אין לו עליו אלא הרעומת · נעשתה פחות משווה מה
שהיא ראויה לגעשות מהשומשמין משלם לו המקבל כמו שהיא ראויה
לגעשות מהשומשמין · נעשתה חטים יותר ממה שהיא ראויה לגעשות
שמשמין חולקין לפי מה שתהיה ביטהם אעפ״י שנשכר בעל הקרקע ·

מקבל שהביא זמנו להסתלק ויש נעשה זרעים שעדיין לא

נגמרו ולא הגיע יום השוק שיוכל למוכרם שמין אותם כמה הם שוים עתה
ונותן לו בעל השדה ומיחזי כשתופין בתבואה בעל השדה עם המקבל
כך מלקין בתבן נקש וכשם שחולקין ביין כך חולקין בזמורות והקיסם
שמעמידים תחת הנפסס אם עשאום בשותפות יחלקו ביניהם ואם
אחד עשאם לבדו יקחם הוא לבדו: **המקבל** שדה מחבירו ונטעה
להפסידה מפני שהיא רעה אם יכול להוציא ממנה
שתי סאין אחר כל ההוצאה אינו יכול להפסיד ואם לאו יכול להפסיד בלא
בקבלנות אבל בחכירות אפי' אינה עושה כלום צריך ליתן לו חכירותו:
לא עבדה אלא הובילה שמין כמה ראויה לעשות אם עבדה
ונותן לו כפי תשעו שכן כותב לו אם אוביל ולא אעביל אשלם לך אלפא זוזי הוי אסמכתא ולא
קנה וכמאן דלא כתב ליה לאמוי וישלם לו כפי מה שראוי לעשות:
המקבל שדה לזמן ידוע ומת והשח בן לבן הן לי מה
שאכל אבי: וכן הבן לא יאמר לו תן לי מה שעשה אבי:
אלא שמין מה שעשה עד עתה ונותן לו אפי' התגה עמו לזמן קבוע:
המקבל שדה מחבירו שיטענה לו צריך בעל השדה לקבל
עשרה אילנות בולים לכל קב מהם: ואם יש בהם יותר
מכן מגבלין עליו את הכל וצריך ליטעם כולם יפות: נטוע והשביח
נטוע והספיד: נעלין יש שבח בנטיעות רואין כמה הוא המוכר שיש לו
ליטול בשבח ומניחין לו מתלקו כשיעור שהספיד ונוטל השאר ומסתלק:
ואפי' אם התגה על עצמו עמל שלא יעול כלום אם יתפיד אפי' הכי נוטל שהלי
אפסכתא הוא ואין מניחין לו אלא מה שהספיד: שתל שדוגה
להסתלק אם המוכר שנכנס שנה נוטל השתל החצי ובעל השדה החצי א
ואיכם לידוד בשדה נגוונה נוטל השליש ורועה המתל להסתלק צריך
לראות שלא יתפיד בעל השדה: כיצד אם יש שבח ב' לירים יטול בעל הש
השדה חציס ומהחצי האחר יקח האריס ל' שהם שליש והשתל ב' שיעור
לבעל השדה חציו משלם: כל שתל שנוטל החצי כמו שנוטל
מחצי נפילות כך נוטל החצי בנטעים שהזקינו דהוי כזמורות הנפין
אבל אם שטפן נהר או נקרן הרוח אין לו בהן אין לו כהן אלא המחות:
טעון האריס שהתגה עיטול החצי ובעל השדה נוטען שלא
הוליכן אלא ליתן לו השליש הולכין אחר מנהג המדינה:
השוכר הפועלים בחתם במקום שיש מנהג יפועל אינו יכול לשנות

עליהם ממנהג המדינה בגל לבד בין לענין המזונות שעריך ליתן להם
כפי המנהג. ואם יש מנהג שנותנין להם מזונות אעפ"כ אפקו עמו ז
בפירוש שיתן להם קאמ"ל שעריך להוסיף להם על המנהג דלהכי
אהני מה שמתקן. ולשבן אומ' שאין עריך. ונראוה נראה שהלבה כתלי
והלמ"ה פסק כשבן. וכן לענין המלאכה יעשו כפי המנהג.
שלא להשכים ולהעריב אינו יכול לכופם להשכים ולהעריב אפי' אם מוסיף
להם על שכרם כיון שלא התנה כן בשעה שנשכרם. ג"א שיש מנהג ידוע.
אבל אם אין נהגי מנהג ידוע אין אפי' אם יש מנהג שלא להשכים ולה
ולהעריב והוא אומ' להם אני שוכר אתכם כדי שתהיה חייבים לעמוד
מבוקר בשליחת השמש ולעשות מלאכה על עשרת הכוכבים.
יהושלמי. ג"א נחול. אבל נשכר שבת בין השמשות בין הערבים
מעכל בגל הבית. פי' שאין עריך להעריב כמו בחול. גם היכן כלי נמ'
למלאת לו חבית של מים ולעבות לו דג ולהלטק את הנר אחל שיבוא
לביתו. ואם אמ' להם אני נותן לכם כאחד או שנים מן העיר
משמעין ביניהן. והלשי' שיתן להם כמו שנותנין לבי נושם. והלמ"ה פי'
מחצבין הגדול שבאבירות והקטן שבהם ומת שביניהם נותנין להם
החצי. כגון אם גדול נשכר בשש והקטן בארבע נותן להם חמש.

האומר לשלוחו צא ושכול לי פועלים גל ושכרם בל אין להם
אלא ב. לא שנא אמ' להם שכרכם עלי לא שנא אמ' להם
שכרכם גל בגל הבית. ואפי' נעשו מלאכה עשוה ל. ויש להם הרשות
על השליח. ואם אמ' גן בגל הבית בל. והוא שכרם בל אם אמ' להם
שכרכם עלי נותן להם ל ומוזר ונוטל מבגל הבית מה שהוציאו
וכת הלמ"ה דוקא עד ל. אבל יותר איבו נוטל מבגל הבית אפי' אם
המלאכה עוה יותר מל. שלא יהא נוגעת מחורה בתרתו שלזה. ואם
אמ' להם שכרכם על בגל הבית נותן כפי מה שנשכרים הפועלים
בעיר. אם ל ואם ב. ואפי' אם הם בגל בעים עיש להם מלאכה
בעצמם. ואין יכולין לומ' לא הייבו נשכרין אלא על דעת ליקח ל. אלא
אין להם אלא ב. ויש להם תרעומת על השליח. ג"א נשאין
מלאכתם עוה ל. אבל אם היא עוה ל עריך ליתן להם ל אפי' אם הפועלים
נשכלין בב. והוא שיכולין לברר שמלאכתם עוה ל. אבל אם אי אפשר
לברור על המלאכה כמה עוה אין להם אלא ב והתרעומת על השליח.
ובת הלמ"ה אפי' אם אומ' בגל הבית איני יודע אם עוה ל אם לאו בל

היכא דלא רמיא עלויה למימר אפי' אם אומר איני יודע לא מיחייב ואינו
יכול להשבע. ואם בעל הבית אומר לו בך והוא אומר להם בל
ואמרו כמו שאמר בעל הבית. ואי לא היה לשתם לפתות ממה שאמר להם
אלא רצונם לומר אנו מאמינים לך שכך אמר בעל הבית. ואם אמר להם
שכרכם עלי נותן להם ל ויותר ונוגעל מבעל הבית. ואם אמר להם שכרכם
על בעל הבית נותן להם ל אם ימ שנשכרים בך ויש שנשכרים בל או אם
מלאכתם שוה ל אפי כלם נשכרים בך. ואם בעל הבית אמר לו בל והוא
אמר להם בך והם אמרו כמו שאומר בעל הבית אין להם אלא ך אפי אם
מלאכתם שוה ל. שכרם בעל הבית ונעמנו בשלש ונחלקו
המלאכה והריחה להם בעל הבית פעם זו פעם זו ופיסקו בדברים אינו
יכול לומר לא נתפייסתי אלא לדעת שהתחתו משכרכם לפי הזול שהם יקחו
לו לא פייסתיך אלא לדעת שנעשה לך מלאכה טובה וכן נעשינו.
וכן אם הנקלה המלאכה והם הרואו לו פעם זו פעם זו ופיסם בדברים אינם
יכולים לומר לא נתפייסנו אלא לדעת שתתפיק על שכרנו לפי היוקר שהוא
אומר להם לא פייסתי אתכם אלא לדעת שאופיק לכם באכילה ובשתייה וכן עשיתי
ואם המלאכה שוה ה דינרין ושכרן בל והוזלה ועמדה על ג
יכול לומר כמו שפייסתי אתכם בפחות דינר מהראוי גם עתה שהוזלה אפחות
לכם פחות דינר ממה שהוה עתה. וכן אם שכרם ביותר דינר מהראוי והוקרה
המלאכה אינם יכולים לומר גם עתה תפיק לנו דינר יותר מהראוי לפי היוקר
על עתה. **השוכר** את הפועל אי זה מהם שבא לחזור הפועל
או בעל הבית הרשות בידו שיכול בעל הבית לומר
לפועל השכר עומד במקום אחר ושם הפועל יאמר לבעל הבית צא ושכור
פועל אחר אלא שיש על החוזר תרעומת בשביל הטורח. ומי כח לו אם
משך בעל הבית כלי האומנות שעשתה בו המלאכה נגמר קנין השכירות ואין
בעל הבית יכול לחזור בו ולא הפועל אם הוא קבלן. בלא שיכולים לחזור
בהם כל זמן שלא משך כלי האומנות. וכן בלבר לא שייך בזה מעשיה ב
בשלא הלבין. אבל אם הלכה המעלים להביא התבואה ולא מצאו או שהלכו
הפועלים לעבוד את האדמה ומצאו עדה לחה נותן להם שכרם כפועל בטל.
שעמין מה שהשכיר עצמו למלאכה זו. וכן חמר שהשכיר חמורו להביא
משוי כמה היה רוצה לפחות משבדו ניעב בטל ולבוא ייקן. וכך יכה לו
משכרו. ואם יאמר לו לך והשכר עצמך במה שהוכל ואת אשתים שכרך עד
השיעור שפסקתי עמך עדיך בעשותני. וכת אי להאמין דעבד

לא דוקא הלכו ולא הלבג · אלא ההה אם הלכו ולא שהו כל כך ועליין מועילין ר
להשכיר ועמעם שאין להם עצה אלא הבעומות · וכן אם לא הלכו ועכבם על
שאין מוצאין להשתכר עדיף ליתן להם שכרם כפועל בגל כיון שעבדם להם הפסד
אבא אחיא למיתא נקט למסתמא כשלא הלכו מוצאים להשתכר ומשהלכו
אין מוצאין · ומיהו למעשים איכא נפקותא במה שהלכו אם הוא בענין ש
שאינו מוצא להשתכר ואף אילו לא הלך לא היה מוצא להשתכר במקום
אחר אם הלך הוה ליה כאילו התחיל במלאכה ואין בגל הבית יכול לחזור בו
ואם חזר בו עדיף ליתן לו שכרו כפועל בגל · ואם לא הלך חזר בו ואפי ועבד
תשעומת אין לו עצה · אלא כגון שאחר פועלים שכירי יב והוא שכרן בל כיון
שהלכו הוה ליה כאילו התחילו ואינו יכול לחזור בו · ואינו יכול לומר העכילו
עצמיכם כיון שאתם יכולים להשכיר עצמיכם כשאר פועלים אלא עדיף ליתן
להם כפועל בגל לפי התגאי הנבול שפסק עמהם אן ישכירו עצמם כשאר
פועלים והוא שלים להם התגאי שפסק עמהם · בלא במלא התחילו עמל
במלאכה הילכך יכול בגל הבית לחזור בו בכל זמן שאינו נותן להם הפסד
אבל אם התחילו במלאכה אין בגל הבית יכול לחזור בו · ואם חזר בו נותן
להם שכרם כפועל בגל · והפועל אם הוא שכיר יכול
לחזור בו אפי בחצי היום וידון על העלינה ושמעין כמה עוה מה שעשה ונוטל
אפי אם נתיקרה המלאכה שאינו יכול לגמרה בחצי השכל שעשאר נילו
כגון אם שכל עצמו לה ליגרין ליום ועשה עמו חצי היום ונתן בו בחצי
היום אפי אם נתיקרה עדיף ליתן ליאחר על חצי היום השאר ל ליגרי
אפי הכי עדיף ליתן לראשון על מה שעשה ל ליגרין ולא אמ שלא
יתן לו אלא ב ליגרין כלי שהגמר לו מלאכת היום בת ליגרין כפי מכר
שהתנה · והוא הדין אם הוזלה שיכול לגמור חצי היום השאר בשל
ליגרים עדיף ליתן לו ל ליגרין ואינו יכול לגעבד אלא ב ליגרין כדי
שתגמר לו מלאכת היום בשמונה כפי מה שהתנה · ומי אן
לי דוקא כשמוזל בו מקצת · אבל אם מוזל בו מחמות היוקר אין שומעין לו
אם קבלן וקבל עליו המלאכה בכך וכך גם הוא אין יכול לחזור בו · ואם מוזל
בו ילו על התחתונה שמעין לו מה שעדיף לגשות כפי מה שעדיף לגמור
המלאכה שאם קבל לעשות המלאכה בת ליגרין ועשה חציה וחזר בו מ
ונתיקרה המלאכה שאי אפשר לגמרה אלא בשלשה ליגרין לא יתן להם
אלא ב כלי שהגמר מלאכתו בת כפי מה שהתנה · ואם אינו יכול לגמרה
בתחות מבת ליגרין אינו נותן לו כלום · ומיהו נתיקרה הרבה

בגנבין ערוך ליתן עשרה יותר ממנה מפני שגמהם אינם ערוכים לעשם לו
מכיסם כגנב. לפי אם לא התחילו במלאכה וחזרו בהם אעפ שהלבין והוי
כמו התחילו ונתיקרה אין מפסידין אלא עורה הליכתן כיון שאינו הגפת
מעשהן והם אינם ערוכין ליתן לו מכיסן כגנב. ואם הניחלה שיכול לעמוד
בשוה ליוקרין אפי הכי איכן נותן להם אלא ל ליוקרין. וכן הדין
בבעל הבית החוזר בו שיכין על התחתונה שאם הניחלה המלאכה שיכול
לעמידה בב ליוקרין ערוך ליתן להם ג ליוקרין על מה שעשו ולא ישאיר לו אפי
ב ליוקרין כלי שיכלב לעשות נהין מלאכתן כפי הענין. ואם הנקלה ערוך ליתן
להם ל ליוקרים. בלא שפוגע יכול לחזור ונתב מקבלן בשאיני
האבד אבד ניכול להתחיל על שיודעין לו פוגע לעשות מלאכתו. אבל בדבר
האבד כגון שפשתן לגעלות מן המערכה ויפסד אם לא יעשנו וכל כיוצא בזה
בין פוגע בין קבלן. אם הם אנוסים כגון שחלה או מת לו מת יכולין לחזור
בהם ניכם על העלונה לשלם להם כל מה שעשו. ומיהו אין ערוך ליתן כל
שכרם. וכת אא הלאש ז"ל הלי שאינו נותן להם כל שכרם כשבא לו האונס
בחצי היום האחרון. אבל בא לו האונס בחצי היום הראשון ואחר שבא לו
האונס קבלו פועל הבית סתם למלאכתו נגתן לו כל שכרו ואינו מעבה לו
מה שהיטיל בשביל האונס. אבל אם אינם אנוסים וחזרו בהם
ילם על התחתונה כיון שהוא דבר האבד ומיהו אפי אם עליין ל
התחילו במלאכה. כיצד מיהו להם שפגע היעתי לכם בגאו ועכלו
שעם כלי שיגמרו מלאכתם ולא יתן להם אלא מה שקצצן להם. וכתב
הלמאב אפי אם נתן להם שתים ערוכין להחזיר לו התוספת.
בלא בזמן שאינו מניח פועלים אחרים לעשות אבל אם מניח אחרים לעשות
והניחה את אלו כהלאש ז"ל ערוך ליתן להם כפי מה שפסק להם
באחלונה. ואם אינו יכול להניחם שוכל פועלים אחרים לגמור
מלאכתו וכל מה שמפסיק בלבו יותר על מה שפסק עם הלאשונים נוטל
מהלאשונים אפי על כלי הכסף מעשכר הלאשונים. ואם בא מעצמם לידו
יכול להשתמש ולשכור בו פועלים לגמור מלאכתו שלא תפסד אפי על
כ אנ ג ליוקרין. ובכל זה אין חילוק בין פוגע לקבלן. בלא
בשאינו מניח עתה פועלים לשכול. אבל אם מניח פועלים אחרים לעשות
ואומר לו עא ושכור פועלים אחרים לגמור מלאכתך שלא האבד בין פוגע
בין קבלן אין לו עליהם אלא תרעומת. ושמין לשכיר יום מה שעשה לפי
שילן על העלונה. ולקבלן שילן על התחתונה שמין לו מה שעשה לשעות.

וכת הלמוד שמילי נב שהיה מוצא פועלים אחרים בשכר בשעה שעכר אלנ ונעבדו שאינו מוצא עמהם שמתקדילין לנ · אבל אם לא היה מוצא אחרים פטולין · שאלה לאו להלכע ונעלנ · ראובן קבל מני מעמעגן נגד לאלונ לה אמות בדיבר וכשהתחיל לאלונ אמר שהמטורה גדונג וגלס לו להניח מלאכתו אם לא יוסיף לו ומפני תשע נדר להוסיף לו על שכרו ל אמות בדיבר ועתה יודע לבנו אם שמעון חייב לו התשפת כי מתשיבו כדבר האבד דלל שוכר עליהן או משעון לא שמע פועל נלא שמע קבלן · אם היה משתמ כך לא היה מוצא אומן שהיה נראה למלאכת חברו והוא ליה כלבר האבל · תשובה · טיון שקבלן אינו יכול לחזור בנ ואם חוזר בו ידון על ההתחתונה ויכול להטעונתו ואפי בדבר שאינו אבל אם אינו מוצא פועלים בשכור · שאלה ראובן אמר לאומן עשה לי כך וכך דבר פלוני ואקחהו ממך ועשה אותו האומן ואמר לראובן לקח אותה המלאכה ואם לא יקחנה מיד תפסד ואמר ראובן אינ צריך לה · תשובה · חייב ראובן לפרוע לאומן כל הפסדו משום דינא דבמי מילי דהוה אהלכה חמרים ולא מוצאו תבואה פועלים ומוצאו עדה לחרה נותן להם שכרם כיון שהפסידו על ידו מלאכת היום · הבא נמי עלמ נב

השוכר

דבולנו הפסיד · הפועל לחפור בשדה ובא מער בשלה בעגלו שאינו יכול לחפור · אם הראה לו השדה בעגלה פטירא דפועל הוא לטיון שראה אותה והכירה שאינה ראויה לחפור אם ירד לה מער לא היה לו לבוא ואינו נותן לו כלום · לא הראה לו התלה נותן לו שכרו כפועל בטל לפי שבעל הבית מכיר שדהו והיה לו להודיעו שלא יבוא · והלמנם כת אם בקר בעל הבית מלאכתו מבעבב ומוצאה עזיבה פועלים אין לו לפועל כלום דמוה היה לו לעמות לא בקר אותה מבעבב נותן להם שכרם כפועל בטל · וכן כת הלמה דכיון שלא ראה אותה פועל · השוכר את הפועל להשקות שדהו מהנהר ופסק הנהר · אם אין דרך הנהר לפסוק או אפי אם דרכו לפסוק והפועל יודע דרך הנהר פטירא דפועל ואינו נותן לו כלום אלנ שעם בעל הבית יודע דרך הנהר · אבל אם אין הפועל יודע דרך הנהר ובעל הבית יודע נותן לו שכרו כפועל בטל · שמעמלם לא יתחייב בעל הבית אלא אל הוא יודע ואין הפועל יודע · אבל אם שהם יודעים או שאין שעהם יודעים מפטיר הפועל שהמלנה ויזו על התחתונה · לפי אם שכרו להשקות שדהו ובא מער בגילה בעמן שאינו צריך אינו נותן לו כלום · וכן אם בא

בחצי היום אינו נותן לו מחצי שכרו כלום. אבל אם נגלה הנהר והשקה
השדה קודם לבעל הבית הוא ונותן לו שכרו כפועל בטל לפי שהוא מכיל
בשדהו והיה לו להתגות שאם ישלח הנהר וישקנה שלא יתן לו כלום.
אבל בפועל אינו מכיר השדה אפי' אם הוא מן העיר. בלא
בפועל. אבל מי שהתנה עם אריסו שאם יעקר השדה ב' פעמים שיקח חצי
השדות ושאר האריסין אין מעקרין אלא ב' פעמים אין נוטלין אלא ה'
השלישי ובא מטר ולא הועיל לדלות ולהשקות נוטל חצי הפירות שאין
לין האדים כדין הפועל לפי שהוא כשותף בשדה. וכיוצא בזה כתב
הלל יום הלוי מי שעשכר מלמד לבנו וחלה התלמיד אם אינו רגיל באותו
חולי או אפי' אם רגיל והמלמד מן העיר ומכיר בו קודם למלמד. אבל אם
רגיל בחולי ואין המלמד מכיל כגון שאינו מן העיר קודם הבית ונותן
לו שכרו משלם ולא כפועל בטל. לכל לומדי התורה כשאין לומדין הבעלה
גרמת להם שכחה. ולאמי לאובלועי דמחוזא לכי לא עבדי חלבוי.

השוכר הפועל למלאכה יולדה כגון נגדר או לנגד ונשלמה
בחצי היום. אם יש לו מלאכה כמותה או קלה ממנה
צריך לגמרה לו אפי' שאינה אותה מלאכה ממש. כגון מטלטש לעלות
כיון שאינה כבדה ממנה. אבל כל לבושו לעשות הכבדה ממנה ונותן
לו מחצי היום ואילך כפועל בטל. ואם הוא אדם שהבעלה קשה לו נותנין
לו שכרו משלם. ודוקא שלא הלאה לו המלאכה התחלה. אבל אם לאה
אותה ולאה שלא היה בה מלאכת יום ולא התנה אינו נותן לו כלום
לאחר שנשלמה כדתרישית לגבי דבר ששעתם ידועים יש לו לפועל
להתנות. ואם שכרו סתם למלאכת יום אחד יכול לשנותו ממלאכה
קלה לכבדה. השוכר הפועל להביא לו שליחות ממקום
למקום והלך ולא מצא נותן לו שכרו משלם. להביא לו קנים והלך ולא
מצא נותן שכרו כפועל בטל. להביא התפוחים לחולה והלך והביא ומצאו
שמת או שהחביא לא יאמר לו טול מה שהבאת בשכרך.

השוכר הפועל לעשות בשלו והלאהו בשל חברו נותן לו שכרו
משלם וחוזר ונוטל מחברו מה שהפסיד ואינו יכול
לומר טול מה שעשית בשכרך אפי' לא אמר לו שכרך עלי אלא שכרו סתם
אבל אם שכרו לעשות בשל חברו סתם יכול לומר לו טול מה שעשית בשל
בשכרך כיון שאין שכרו עליו אלא על חברו. אבל אם אמר לו שכרך עלי
אפי' שכרו לעשות בשל חברו אינו יכול לומר לו טול מה שעשית בשל

בשכר השוכר הפועל לעשות בשלו או לתקן לו דבר
שכל התקבל אינו יכול לגמל לו עול מלא עשרית בשכר ואם נתרצה הפועל
ליטול בשכרו ואחר כך חזר בו בעל הבית אין שומעין לו וכל הלמלה
לוקח לעבד מעשיה או הנבחה לאי לאו הכי בעאי קע אבל ולאי אי
קאי בעשותה לפועל אלא עליו לה אכתתיה לא נגני מעשיה אחריתי ואם
שכרו לשמור לו דבר שכל התקבל לגמל לו עול מלא עשרית בשכרך גפי ש
שעליין לא זכה בעל הבית ליקח הוא ויזכה בו וכל הלמלה
הלמ דליכא מילי אחריני ובי בעל הבית לאיתהלומי מיניה אבל אי איכא
מילי אחריני לאיתהלומי מיניה או מילי דקפיץ עליה זבונא טפי ין
שומעין לו ואינו נראה דטעמא דיכול לגמל לו עול מלא עשרית בשכרך
כיון שגבליין לא זכה בו בעל הבית נמצא שאין עליו חיוב שכר לכך יכול
לגמל לו עול מלא עשרית בשכרך הילכך אפי אם יש לו הרבה מעלה יכול
לגמל לו כן השוכר הפועל ונאחז באגריא לעבודת המלך
אינו יכול לגמל הריני נפשך אלא אינו נותן לו אלא כפי מה שעשה ש
עמו **פועל** העושה מלאכה עם בעל הבית הלי זה אוכל שלה
ממה שהוא עושה אפי אינו מזיין לא יליו ולא
לוליו רק נוטל על כתפו ומי אם חסמו שלא לאכול תעור ומלמלי בין
בין אם קינץ עמו שלא יאכל בין אם חסמו בעל כרחו ולוקח לעניין מ
מלקות קאמר שהוא תעור אבל איסורא איכא אם חסמו בעל כרחו
וכן כתב הלמלה לבעל כרחו לא מצי למיחסמיה ואי חסים ליה שלא
מדעתו שלומי מעשם מילקא לא נקי בלא שאוכל כעי
כשעושה בגדולי קלקע בשעת גמר מלאכה כגון בונה
בגגבים ומסק בזיתים ונוקד בתמרים ואורה בתאנים ובתלוש מ
מהקרקע קודם שיגמר סוף המלאכה המחייבת אותו בתיוב אחרון
שכן אבל העושה בדבר שאינו בגדולי קלקע כגון החולב והמובן
והמחבץ אינו אוכל וכן העושה במחובר שלא בשעת מלאכה כגון
העודר בנתעים או מכסה שרשי האילנות ואפי מוכח בבירעים ש
שומעים כגון שעוקר הקטעים מבין הגדולים לא יאכל מהם אלמא שהוא
גמר מלאכת הקטעים שעיקר המלאכה לעודך הגדולים להלחיב להם
ועדיין לא נגמרה מלאכתם כל הלמלם העושה במחובר
כגון בונה וקונה אינו אוכל אלא כשיגמור עבודתו כגון שיבצור ויתן
בסל עד שימלאנו ויניחן הסל למקום אחר ויחזור ויבצור וימלאנו

אינו

אינו אוכל אלא אחד שימלא הסל עכ"ל. ואיני יודע למה לא יאכל בענוד שהוא
מתענק בציצית וקציצה. שלא אסרה תורה אלא בעושה בדבר עבד בשעה
מלאכתן. אבל עושה בדבר שאינו מלאכתו יכול לאכול כל זמן שמתענק
בו. העושה בהבגד לאחר שגמרה מלאכתו למעשר כגון בולל
בתמלים וגבורות אינו אוכל. שכל דבר שאין אחר מיוב מעשר חיוב אחר
כגון המאפה ועובים לאחר שנתחייב במעשר אינו אוכל ממנו. ובדבר שיש
בו חיוב אחר לאחר חיוב המעשר כגון חטים העומדין למעשות פת שמתחייבין
בחלה אוכל עד שתגמר מלאכתן להתחייב בחלה ולאחר מכן אינן אוכל.
ואפי' האידנא שיש חיוב מעשר בין שגמרה מלאכתן במקום שיש חיוב
מעשר העתיא נמי לא יאכל. הבולל בתמרים לעשות שלש
נתבשלו כל צרכן ונותנין אותן בסל ומתחממין ומתרככין שם עדיין לא
גמרה מלאכתם ויכול לאכול מהם. השוכר הפועל לקצות בתאנים אוכל
מהן שעדיין לא גמרה מלאכתן למעשר. נפתחו חביותיו ונתערבו ב
עיגולין ושכלו לעשות בהם לא יאכל מהם שכבר נתחייבו במעשר. בלא
שידע הפועל שנתפתחו. אבל אם לא ידע ומבור שעדיין לא נתחייבו ב
במעשר כגון שנפתחו לבית ומכול שעדיין שעדיין לא הועלו מעשר חייב
לעשר ולהאכילם. אין הפועל אוכל אלא כשעושה מעשה.
אבל אם ישב ומשמר אפי' במחובר בשעת גמר מלאכה אינו אוכל. וצריך
עדיין לומר אם שומר במחובר שלא בשעת גמר מלאכה. אבל אם שומר
בהבגד קודם שיגמר מלאכתו למעשר אוכל מהלכות מדינה שנהגו כן.
יכול הפועל לאכול אפי' ביותר מעשרו כגון שכרו אינו אלא
דינר יכול לאכול אפי' כשוה שנה מעט. מלמ מלמדין אותו שלא לעשות כן
כדי שלא ימנעו מלשוכרו. בלא שעשרו לכל היום. אבל אם לא שכרו אלא
לקט כשוה אחד לא יאכלנה. ואפי' שכרו לכל היום לא יאכל כשוה הראשון
שלקט אלא יתן תחלה לבעלי של בעל הבית ואחר כך יאכל הוא.
היה משמר ו' או ה' ערמות של בע אדם לא יגלא ברשו מאחת מהן
אוכל מכולן לפי חשבון. היה עושה בתאנים לא יאכל בעוגבים אפי' שכר
בעושים. אבל מוגע בעמו מלאכול עד שיגיע למקום היפות ואוכל
לפי המועלים עד שלא הלכו שתי וערב בבית אוכלים בעוגבים ואין שומרים
בהידוש שאין מלאכתם עכשת בהידוש. משהלכו שתי וערב אוכלים בעוגבים
ושותים בהידוש. ומיבעיא לן עושה בבתן זה אם אוכל בזמן אחר ולא
איפשיטא לפי לא יאכל ואי אכיל לא מפקינן מיניה ולא מנכינן ליה מאוביה.

ומיהו נפק"מ שיטלית על גבי חבירתה ועושה באחת מהן יכול לאכול מעל השני׳
ואינו דשאני לאכול אלא מעשית מלאכה ולא שישב לו ויאמר מעכשיו את עצמי
עד עתה ולא בטלתי לאכול ועל כן אעשב עתה ואוכל. אבל מפני תקנת
בגדי הבית שלא יתבטל ממלאכתן אמרו חכמים שאחר שגמר מלאכת
שורה זו והולך להתחיל שורה אחרת יכול לאכול אפי׳ שאינו בשעת מלאכה
שהרי הוא לבגדי הבית כדי שלא יתבטלו. ולא יאכל עם הע׳
הערבים פת או דבר אחר כדי שלא יאכל הרבה מהערבים. ולא יאכל
בחלה. ואם קינח פיו בגדי הבית שיאכל עד שיעור כך וכך אוכל בין בחלה
בין בפת בין בכל דבר שירצה. ולא ימנע בערבים ולא יהבהב על גבי
הפלגי אפי׳ אם אין ערוך לבגדי מלאכתו בכך כגון שיש לו אשה וכנים
שיהבהבו לו. ולא יאכל אכילה גסה. אבל דשאי פועל לטבול פתו בעיר
כדי שיאכל הערבים הרבה. ודשאי בגדי הבית להשקות לפועלין כד׳
שלא יאכל הרבה מהערבים. אימי בן יהודה אומר כל מי שירצה לעשות
מלאכה לבגדי הבית בכרמו ובשדהו כדי שיאכל יכול לעשות ולאכול ואין
הלכה כמותו. פועל שאמר לבגדי הבית תן לאשתי ולבני מה
שהיה לי לאכול או קיבל ממנו אין שומעין לו. שלא זיכתה לו תורה אלא
מה שיאכל הוא ואינו יכול לזכותו לאחר. ואפי׳ נזיר ועושה בערבים ואמ׳
תן לבני מה שהיה לי לאכול אין שומעין לו. ויש אם כבר שלח בידו לאכלו
יש לו רשות ליתנו לאשתו ולבניו לפי שכבר זכה בו בעצמו. ונראה שאפילו
הכי אינו יכול ליתנו לאשתו ולבניו. היה הוא ואשתו ובניו עושין
והתנה עמו שלא יאכלו אשתו ובניו. אם הם בדולים ומרעתם מהני תנאו
כיון שיש בהן דעת ומוחלין. אבל אם הם קטנים אינו יכול להתנות עליהם
שלא יאכלו. שלא מעלו הם אוכלים אלא מעל אביהם שבשמים.
כת הלומבים המבטל מלאכתו ואוכל בשעת מלאכה או שאוכל שלא בשעת
בגד מלאכה הרי זה גנבר בלא העשה. וכן אם הוליך בידו ממה שעשה
או שנתן לאחרים הרי זה גנבר בלא העשה עכ׳. אין הפועל
רשאי לעשות מלאכתו בלילה ולהשכיר עצמו ביום. ולא יעניב ולא יסנף ו
עצמו ויאכיל מזונותיו לבניו מפני ביטול מלאכתו של בגדי הבית שהרי
יבטל כחו ויחלש ולא יוכל לעשות מלאכת בגדי הבית כהת. כת הלומבים
בבבל שמוחזקין בבגדי הבית שלא יבטל שכר הגוי ולא יערבבו כך מוזהר
הגוי שלא יבטל מלאכת בגדי הבית ויבטל מעגלו כאן ומעגל כאן ומוציא
כל היום במאבה. אלא חייב לדקדק על עצמו בזמן שהרי דקדקו חכמים

על גרכה רביעית של ברכת המזון שלא יברכנו אותה · וכן חייב לעבוד בכל
כחו שכן יעקב אמ כי בכל כחי עבדתי את אביכן · לפי גנאל שכר בגופם הזה
שע ניפרוץ האיש מאל מאל · **כרך** שפועל אוכל מומה שהוא
עושה בשדות קרקע בין במחובר בין בתלוש כן
בהמה אוכלת כמה שהיא עושה בין במחובר בין בתלוש ואוכלת מומעי
שעליה בשעת הליסתה · ובלבד שלא יעול בידו ויאכילנה · ומותר הבהמה
כגון האדם שהחומסמה עובר בלאו דלהתי לא תחסום עור בדישו · ואחד עור
ואחד שכל שאר הבהמה · ולא שנא דיש ולא שנא שאר כל מלאכות שעל גבי
קרקע אלא שדבר הכתוב בהוה · ואחד החומס ודש בה או שהיתה חסומה כבר
ודש בה לוקה · ואפי חסומה בקול שגבר בה ומנעה מלאכול לוקה · חסמה
אחד ובא אחר ודש בה אינו לוקה אלא הדש ולא החומס · חסמה ודש בה
אינך שלוקה מעשה ל קבין לתרה נגדקין לחמור · שעל הדש
בפרתו של גוי אפי בדישה שלגוי עובד מעשה בל תחסום · וגוי הדש בפרתו של
ישרא מעצמו שלא אמ לו הישרא· כלום אין בו איסור אפי הדיס של ישרא
אם הוא שלא בפניו · ואם אמ לו ישרא חסום פרתי ודוש בה איבעיא אי איכא
איסורא או לא · ופי הלאבד לא איתעיטא ונקולא · ואת הלאוש זל כת לאיכא
איסורא · ופלוגי שהבעיא באומ חסום פרתי ודוש בה אפי תבואה שלך דקפי
בזה איכא איסורא · ובישב לה קון בפיה מעצמה שאינה יכולה
לאכול או ישב לה ארי כנגדה ומפחדה ואינה אוכלת או שהיתה עיפה
ואינה יכולה לאכול או שפירש עור על פני הדיש כלי שלא תאכל · בבל אלא
מיבעיא אם לוקה אם לאו ולא איתעיטא · ואינו לוקה · אבל איסורא איכא ·
אבל רשאי השוכר פרה למאכילה פקיעי עמיר תחלה כלי
שלא תאכל הרבה מן הדישה · ורשאי בעל הפרה להרעיבה כלי שתאכל
הרבה מהדישה · היה לפרה חולי מעשים וקמה לה שתאכל מן
הדישה מותר לחסמה שלא הקפידה תורה אלא על הנאתה ; הלי אינה
נהנית · שעוריס שעשורו במים מיבעיין אותם בתגור ואחר כך דשין
אותם בפרות להסיר קליפתן אין בהס מעשם בל תחסום לפי שכבר
נתחייבו במעשר · אבל מעשם מלאיות העין שלא יאמרו שחומס פרתו ·
מביא מעט מאותו המין ותולה לה בצוארה שתאכל מזה ·
מצוה לתת שכר שכיר בזמנו · ואם איחרו עובר בשני אחד
שכר אדם בהמה וכלים · ועל שכר הקרקע כת הלל מאיל
שאינו עובר לדרשינן בארבע ולא בל אחד · וכל הכותב שכר שכיר

כאילו נוטל נשמתו ועובר עליו לאוין ועשה · ואי זהו זמנו · שכיר
יום יש לו ליתנו לו כל הלילה · לא נתנו לו בבקר עובר משום בל תלין · שכיר
לילה · יש לו זמן ליתנם לו כל היום · לא נתנו לו בערב עובר משום ביומו תתן
שכרו · ושכיר שנות אם כלה שכירותו ביום יש לו זמן כל תשלום אותו
היום · ואם כלה בלילה יש לו זמן כל תשלום אותו הלילה · שכיר שבת שכיר
חדש שכיר שנה · יצא ביום נוכה כל אותו היום · יצא בלילה נוכה כל אותו ה
הלילה · נתן עיניו לאומן להתקנה בקבלנות וגמרה כל זמן שהעלית בידיו
אינו נעבר · נתנה לו אפי׳ בחצי היום כיון שעקעה עליו חמה עובר בבל
תלין · שהקבלנות הוא כשכירות לפיענו בזמנו · האומן לשלוחו
צא ושכור לי פועלים ושכרם ואמ׳ להם שכרכם על בעל הבית אין שום אחד
מהם עובר על בל תלין · ומיהו בעל הבית עובר משום אל תאמר לרעך לך
ושוב ומחר אתן אם אינו טרוד ומכוין לחזותם · ואם לא אמ׳ להם שכרכם
על בעל הבית אפי׳ לא אמ׳ להם שכרכם עלי אלא שכרם סתם הוא חייב בשכרם
לפי הוא עובר משום בל תלין · וכתי הלמה ודוקא בשמכרין לע
לעשות בשלו והראהו בשל חבירו בהה״א דאמ׳ שאם לא אמ׳ להם על מי ח
חיוב שכרם שהוא חייב · אבל שכרם לעשות בשדה סתם כך נקי ולא פירש
על מי שכרם אינו חייב בשכרם · והיה אומ׳ אי הלאמ׳ ז״ל שכן הוא כדברין
אם הפועל יודע שאינה שלו · אבל אינו יודע שלמי הוא חייב בשכרם ·

משעבר זמנו · אין בעל הבית עובר משום בל תלין · ואמ׳ חייב ליתנו
לו מיד · וכל שעה שאינו נותנו לו עובר משום אל תאמר לרעך לך ושוב
שכיל שמכיר בבעל הבית שאין דרך להיות בידו מעות אלא ביום השוק אינו
עובר משום בל תלין אפי׳ אם יש לו מעות · ומיום השוק ואילך אם אינו נותן
לו עובר משום אל תאמר לרעך · אין בעל הבית עובר משום
בל תלין אלא אי תבעו השכיל · לא תבעו או שתבעו ולא היה לו מעות ליתן
לו או שהמחהו אבל שולחני ליתן לו וקבל עליו ליתן לו אינו עובר אפי׳ אם
אין לבעל הבית בידו השולחני כלום · ואם המחהו אבל שולחני ואין לו בידו כלום
ולא אמ׳ לו בפירוש אפי׳ פיטרך אלא בסתם · יכול השולחני לחזור בו מליתן לו
ואין הוא בכלל פשוט שחוזר · והוא מבעל הבית אלא אפי׳ אם אין השולחני
חוזר בו יכול לחזור ולתבוע מבעל הבית · דין שבועת השכיר
שמכיר ונוטל כתבתי למעלה בסימן מ״ט ·

דיני שואל ומשאיל ·

השואל

מחברו בהמה או כלים או כל מטלטלים ונאנסו בידו כגון שמת או נשבר או נשבה חייב. ואין עריך לומר שחייב בנעבדה ואבידה. אבל כל קלקול שיארע בו מחמת המלאכה שעשאו בשבילה לא מיבעיא אם הנכחשה מחמת המלאכה שהוא פטור אלא אפי' מתה מחמת מלאכה פטור. והוא עלא ישנה לעשות בהם דבר אחר חוץ מהמלאכה שעשאל בשבילה. וכן נכחש הבשר מאילין ומפני לחזור פטור. אבל אם נבחשה מאיליה ומתה אמר לך שהוא חייב לשלם כיון שאינה בעין משלם כמו בשעת שאלה.

כת הלומכס השואל מחברו בהמה ליכך למקום פלוני ומתה בחמתו באותו הדרך. או שאל לכי למלאת ונקרע בגד בשעת מילוי וכלכינצא בזה פטור. שלא שאל לעשות מלאכה זו והרי לא עשה. עכ. נילאה מדבריו שאינו פטור אלא אם מתה בשעת מלאכה ממש. אבל אא הלאש זיענל כת ומתה מחמת מלאכה היינו כגון שדרך הילוכה נכשלה ונפלה ומתה והשואל לא עשה בה ולא פעע בה או שתיבעה ונתחממה ומתה. אבל אם מתה בדרך ולא הרגיש בה עייפות טורח הדרך לא יוכל לי שכיע דמחמת מלאכה מתה דשמא אם היתה עומדת על אבוסה היתה מתה. והיכא שנכנס בה חלישות ועייפות מטורח הדרך אפי' לא מתה מיד אלא מתנוגות והולכת זמן מרובה מתרד מחמת מלאכה קיימן בה. עכ. כת הלומה מי שאל בהמה ללכת דרך ידוע ובאו עליו לפטים באותו הדרך או חיות רעות ואנסוה ממש חייב שפיר מתה מחמת מלאכה כיון שמחמת הדרך שאלה ליכך בה הוי הוליכה ונאנסה. כי היכי דפטלינן בההוא דשאל שוורא מחבריה ואכלה ערבי טובא ומתה אונס שלא הלכתו המלאכה גופה כיון שבמלאכה ש שאלה לעבדה מתה בגרמתה. ואינו נראה לאא הלאש זל דלא דאמי ש לשוורא שאלה להדוך העבריס ובאותה המלאכה עצמה נאנסה והוי כשואל בהמה למהלך יום אחד ומחמת ההילוך מתה. אבל אם נאנסה ממנו בדרך אונס אחר הוא ואינו מחמת מלאכה שאף בלא מלאכה אפשר שתנוס ממנו. הילכך חייב. השואל הפרה מיד שומתלקן הבעלים בשמירתה חייב הוא בשמירתה ובמזונותיה אעפ שעדיין לא מעבה. ואם שלחה לו המשאיל ביד בנו או ביד עבדו או ביד שלוחו או ביד בנו שהוכדו או שלחו על שואל ומתה בדרך פטור. והך שליח מוקמינן ליה בשכירו ונקיטו שאינו שלח ממש. אבל אם עשאו השואל שליח בעליס ושלחה לו בעל ידו נתחייב בה השואל מעצמה שהגיעה ליד שלוחו. ואם אמר לו השואל שלח ביד אחד מאלו או שאמר לו המשאיל הליכי מעלחה לך ביד אחד מאלו ואמר לו

השואל

מחברו חפץ סתם. כלומר שאינו יכול להתבטל בפחות מלא יום. אבל לשוי כזה שיכול להתבטל מיד. ולזה הסכים אא"ז זלה"ה וכן כתב הרמב"ם השואל מחברו כלי או בהמה המשאיל תובע בכל עת שירצה שאילו לזמן קצוב כיון שמשכו וזכה בו אין הבעלים יכולים להחזירו מתוך ידו עד סוף זמן השאלה. עכ"ל. תניא השואל פורק מחברו לבינה אין פחות מיום אחד. לשביתה אין פחות משני ימים. לשוורים אין פחות מלשה ימים. כתב הרמב"ם שאל מחברו חלוק ליקח בו לבית האבל כלי שילך ויחזור. שאלו לבית המשתה כל אותו היום. שאלו לעשות בו משתה שבע אין פחות מלא יום. עכ"ל. ואא"ז זלה"ה הביאו בלשון אחר. לבית האבל אילו לשאי ליטלו עד שיעברו ימי האבל וכרגל עד שיגיעו ימי הרגל. ובמשתה עד שיגיעו ימי המשתה.

הטעם להם אביהם פרה שאולה משתמשין בה כל ימי שאלתה. מתה אין חייבין באונסיה. וכתב אא"ז זלה"ה ומיהו חייבין בבעיבדה ואבדה. וירא"ה לי דבסתמא אייל. אבל אם המשאיל אומר ליתומים פרה זו השאלתיה לאביכם או החזירוה לי או קבלו עליכם אונסיה הדין עם המשאיל. כשבורין שלאביהם היא וטבחוה ואכלוה משלמין דמי בשר בזול. שהוא ב' שליסיס והגוול ישלמו כולו. ואם הטיח להם את אחריות נכסים או מטלטלין חייבין לשלם. וכתב הרמב"ם לא זכה שמא טבחוה ואכלוה. אבל מתה חייבין לשלם. אבל אא"ז זלה"ה כתב דוקא בשטבחוה ואכלוה. אבל מתה פטורין אעפ"י שהניח להם אחריות נכסים. השואל כלי לעשות בו מלאכה פלונית או כלי לילך בו

למקום פלוני כיון שמשך השואל אין המשאיל יכול לחזור בו עד שיגמור המלאכה
ועל שילך לאותו המקום.

שואל אדם מחבירו בעובו לעולם. פי'
אמ' לחבירו השאילני כלי זה בעובו והשאילו לו. שאול הוא לעולם כל זמן שהוא
רואי למלאכה לבעובו משמע כל זמן שהוא עובד. ואפי' החזירו למשאיל חוזר
ובועלו ממנו כשיצטרך. ודוקא שלקח ממנו בקשין על השאלה הילכך
חוזר ובועלו ממנו. אבל אם לא לקח ממנו קשין. אינו יכול ליטלו ממנו
אם החזירו לו. ולכשיצטרך מחזיל לו שבלין. ואינו יכול לומ' אחזור
ואתקננו ואשתמש בו. שלא השאילו לו אלא כל זמן שהוא בעובו.

וכ' אפי' כתב בשם נאון שאומ' לחבירו השאילני כלי זה בעובתך ולא
קבע לו זמן בחזירתו. ישתמש בו ואינו חייב להחזירו לבעליו אלא ישתמש
בו עד שיכלה הברזל ויחזיר לו מקתא. והוא דקבע מילתא לאושליה אפי' ולא
לזמן. וכן פי' הלמלכם. ולא נהירא לאאא הלאאש זל. דנשבע שאומ' בעובתך
לא ילא מכלל שאלה פתם אלא כך הוא לשון העולם לומ' עשי עמי עובדא
והשאילני כליך: ומשמקא ליה להלאובל אם יוכל המשאיל לקחת אותן שלא
בשעת מלאכתו של שואל. והלמלה כתי ומשתבדא שאינו יכול לקחת אורנו
שלא בשעת מלאכתו דאל חיישינן לילמ' מיתביד או מיתבר. ומיהו לית ליה
רשותא לאושוטי לאחריב בהדיה שאלה הוא דקאי בשיה ואין
השואל רשאי להשאיל. ותו דחיישי' לילמ' מיתביד נבי שואל שני ומשמיד
לקתיה. עכ'.

האומ' לחבירו השאילני הילוס לחפור בו כדס זה
אינו רשאי לחפור בו כדס אחר אפי' אם הוא כמוהו. אמ' לחפור בו כדס
פתם חופר בו כדס אחר אי זה שירצה אפי' הוא גדול הרבה. אבל לחפור בו
כרמים או כרמי חופר בו כל הכרמים שלנו אפי' אם יפחת הבר זל שלא ישאר
בו אלא הבית יד. ודוקא אותה שנה אבל לא לשנה אחרת.

האומ' לחבירו השאילני שוקת זה ונפל אינו יכול לחזור ולבנותו. אמ' לו
השאילני שוקת פתם ונפל חוזר ובונהו עד שישתקה בו כל שדוחניו. אמ'
לו השאילני מקום שוקת הלי זה בבל מקום שירצה בקרקע המשאיל ובונהו
מקום השוקת שיפפיק לו להשקות ממנו כל שדותיו או כל בהמותיו לפי מה
שהתנה עם המשאיל. והוא שלקח ממנו קשין על זה.

אין

השואל רשאי להשאיל אפי' שאל מת שנעשה מצוה
בשאלתה אינו רשאי להשאילה לאחרים. ואם השאילה לאחרים אפי' שתקל
מחמת מלאכה ששאלו בשכילה חייב אלא אם יש לו ראיה שהשאיל לפלוני

השואל

בה אילו היה בידו כדפרישית לעיל. לזמן פלוני

כשיכלה הזמן חזר החפץ השאול להשות המשאיל ליפטר השואל מאונסין ז
אפי' הוא עליין בביתו. ומלא הוא חייב עליו בנטבה ואבידה כדין שומר חנם.
ואם שלחו בתוך הזמן ביד עבדו או שלוחו של משאיל או של שואל כת
כתבתי למעלה. **טען** השואל שמתה מחמת מלאכה. אם הוא
במקום שעדיים מצויין אינן נפטר עד שיביא עדים שהוא
כדברין ושלא בשבועה כן. ואם הוא במקום שאין עדיים מצויין ישבע שהוא ז
כדברין ויכלול בשבועתו שאינו בדעתו. ואם התנה שלא ישבע או שלא
ישלם אם נגנבה או נאנסה הכל לפי תנאו. לא רצה לישבע אלא אמר הריני ואחר משלם
כך נמצא הגנב לא נקנה לו הכפל באמירתו שאמר לשלם והרי הוא לבעלים.
ומי אם שלם ואחר כך נמצא הגנב קנה הכפל. וכאשר ישלם שמין לו השבחים
שאם שאל כלי ושבר שמין לו השברים כמו שהיו שוים בשעת שכירה וגו'
ונותנם לבעלים ומשלים לו עשתם. ואם הוזלו בין שעת שכירה להעמדה בין
שמין אותם כמו שהיו שוים בשעת שכירה. וכן אם שאל בהמה ומתה שמין
אותה כמו שהיו שוין כמה היתה שוה הנבלה בשעה שמתה ונותנה לו
ומשלים לו עליה. שאלה לאו הראוי ליגזל. ראובן השאיל
חפץ לשמעון והפסידו אומ שמעון לראובן השבע כמה היה שוה וא'
נאפרענו לך. השיב בעל החפץ השבע אתה והפטר. תשובה
ישבע בעליו ויפרע שכנגדן על פי שבועתו. ואם לא ישבע לא יפרע שכנגדו
ואיני קרא מחויב שבועה ואינו יכול לישבע שמשלם.

השואל פרה מחברו יום אחד על תנאי שליום השני תהיה
עמו בשכירות ומתה. ואומ המשאיל ביום שהיתה
שאולה מתה ואתה חייב לשלם והלה אומ איני יודע. או שאומ השוכר
ביום שהיתה שכורה מתה ואני פטור משלם והמשאיל אומ איני יודע.
או שכל אחד אומ איני יודע. המלוה. ואם אין לו ראיה ישבע השוכר
שביום שהיתה שכורה מתה. וכשנתנו איני יודע ישבע שהוא כדברין
שאינו יודע. אומ המשאיל ביום שהיתה שאולה מתה
והשוכר אומ ביום שהיתה שכורה מתה ישבע השוכר שמתה כדבריו
ויגלגל עליו שביום שהיתה שכורה מתה. וכן הדין בשאלמנו.
פרה אחת ושכר ממנו אחרת ומתה אחת מהן וזה אומ מאולה מתה
וזה אומ משכורה מתה או שטוענים שניהם איני יודע או שאחד אומ
בריא והשני אומ איני יודע. שאל ממנו שתי פרות היום בתנאי
שלמחרתו יהיו שתיהן בשכירות וטוענין המשאיל שתיהן מתו ביום הש'

השאלה והלה אומ' אחת מתתה בינם השאלה ואותה אינ' מעלם והשניה
אינ' יודע מיהו מתוך שאינ' יכול לישבע מעלם. וכן אם מסר
לו ב' פרות ב' בשאלה ואחת בשכירות ואמ' המשאיל השתים של השאלה
מתו ואומ' השואל אחת של השאלה ואי' מיהה והשניה אינ' יודע אם של
שאלה מתה והשאירת הוא שלשכירות או עמוא שלשכירות מתה וה'
והשאלת היא של השאלה מתוך שאינ' יכול לישבע שהרי טוענ' אינ'
יודע מעלם השתים.

השואל

המשאיל במלאכתו הפרה והיה השואל עם
בשעה שמשך הפרה פטור
אפי' פשע בה ונגנבה או נאבדה. לא שנא היה עמו בשאלה כגון שהשאיל
את עגלתו לו לעשות במלאכתו. לא שנא בשכירות שהשכיר את עגלתו לו.
לא שנא היה עמו באותה מלאכה שלה הפרה ממנו. לא שנא במלאכה אחרת
אפי' אמ' לו השקט מים והשקהו והשאילו פרתו בשעור שמשקהו הוי ש'
שאלה בבעלים. אבל משך תחלה ואחר כך השקהו אינו שאלה בבעלים.
ולא שנא אם באו שאלת הבעלים עם שאלת הפרה כאחד.
לא שנא היה הוא שואל או שכור לו כבר. והשאיל לו אחר כך פרתו פטור
אפי' אם לא היה עמו בשעת עבודה ומיתה. אבל אם לא היה עמו בשעת
שאלה ואחר כך שאל הבעלים או השכירו אין זה שאלה בבעלים אלא ש'
שהיה עמו בשעת עבודה ומיתה. ומי' אם שאל את הבעלים ונתרצה להיות
שואל לו אלא שלא התחיל במלאכת השואל בשעת משיכת הפרה אלא
מזמין ומכין עצמו לילכת חשיב שתיכ עמו במלאכתו. אבל באומ' רק
שואל לו להיות שואל לו ולא הכין עצמו למלאכתו לא הוי שאלה בבעלים.
וכן כתב הראב"ד. אמ' לו השאילני פרתך והשאל לי אתה עמה
כיון שהתחיל ליכך עם פרתו אלא שעדיין לא יצא מביתו כבר התחילה שאלת
וכן כתב הרמב"ם אלא שתחילת דוקא שלא פירש לו זמן אלא אי מיהו שיצרה הל
הנפקל יעשה לו מלאכה. לפי כיון שאם יאמר לו עשה עמדותה יעמוד
עמו שמעתה הוא שואל לו למלאכתו אלא שעדיין לא עשה. אבל
כשאמ' לו לעשות מלאכה ידועה מיד כל זמן שלא התחיל עמו לעשותה
אינו נקרא עמו במלאכתו. וזה הראב"ד ז"ל כתב כסברא הראשונה.
השאיל לו פרתו או השכירה לו למעני והלך עמו לסעדו להשעות
המעני הוי שאלה בבעלים אלא שמעצמן נשאל לו. ואם לא הלך אלא לשעת
שלא יפסיק עליה במעני אין זה שאלה בבעלים.
לך הוי שמירה בבעלים שהמפקיד הוא עם הנפקד לשמור לו גם הוא. אבל

אם אמלט שמור לי היום ואשמור לך מחר אינו משיבה בבעלים. אבל הם
שומרי שכר זה לזה. והלכה אם אמלט שמור לי היום ומחר ואני אשמור לך
מחר חייב כיון שלא היה עמו תחלה כשמשך. האומר לשלוחו
צא והשאל עם פרתי. פסק רב שפים דלא הוי שאלה בבעלים אלא אכל אמלט
לעבדו הכנעני לישאל עמה לעבדו בגופו דאמרי. וכן כתב הרמב"ם. והרמה
כתב דשלוחו כמותו למי הוי שאלה בבעלים. שותפין ששאלו זה מזה
וכן השואל מאשתו הוי שאלה בבעלים שכל אחד ואחד במלאכת חברו והי
והאשה במלאכת בעלה. שאל מהאשה פרת נכרי ושאל לו בעלה או אשרה
ששאלה פרה לעורך עבי שלה ושאל בעל הפרה לבעלה לא הוי שאלה
בבעלים. שאל פרה לרבשה או ליראות בה או לעשות בה פחות
משוה פרוטה או ששאל ב פרות לעשות בהן שוה פרוטה מיבעיא אם
יש לו לרין שואל או לא ולא איפשיטא. וכתב אבי העזרי ז"ל ולא מיחייב
בלרין שואל. אבל איכא שוה פרוטה לשואל חייב בנשבה ואנידה כלרין שומר
שכל השואל ונהנה. וכן כתב הרמב"ם שחייב בנשבה ואנידה כל היכא דאיכא
שוה פרוטה לשואל אע"ג דגבי פרה ליכא שוה פרוטה. ואף לעניין אונסין
אי תפיש לא מפקינן מיניה. שאל משני שותפין ונשאל לו אחד
מהן מיבעיא אי הוי בחלק אותו ששאל לו שאלה בבעלים או לא. וכן ש
שותפין ששאלו ונשאל המשאיל לאחד מיבעיא אי הוי לאותו השואל שאלה
בבעלים או לא. ולא איפשיטא. למיכך אין מוציאין מספק ואי תפיש לא
מפקינן מיניה. כתב הרמב"ם הנך נשיין לא איפשיטו ולא מפקינן מספק.
ואם פשע בהם השומר הלי זה מעלם. ואיני מבין מה חילוק יש בין פשיעה
לאונס כיון דקל פשיעה בבעלים פטור. מקדי דלקי של בני
העיר ושתלא וגבתא ומקיזי דם ומסתרי העיר שהם שכורים לכל בני
העיר לעשות להם מלאכתם. אם בני העיר שואלים מהם בכל פעם הוי
שאלה בבעלים כיון שאם יצטרכו לאותה שעה יצטרך לבוא לעשות
מלאכתו אפי' אם צריך ליתן לו שכר. מ"מ מוכרח הוא לעשות לו מלא
מלאכתו בשכר שנותן לו מילי להוה אשותפין ששכרו שכיר חדש או שנה
דבכל שעה הוי שאלה בבעלים לכל אחד מהם. הרב השונה
להלמידין. אם הם ערכין לעמוד עמו בכל מסכתא שיר זה הוא ואף אם
התחילו מסכתא אחת יכול לשנותם ממסכתא למסכתא אין הון קס
כשאולים לו שהם עמו במלאכתו. ואם שאל מהם הוי שאלה בבעלים. ואף
[illegible] לעמוד עמהם בכל מקום שירצו אין הוא רשאי להם אפי' שלא

בשעת הטימוד כיון שעדיין לממוד עמהם בכל עת שירצה. ואם הדבר
תלוי בשניהם שמסכתא שיתחילו יגמרו ואין הרב יכול לשנות המסכתא
בלא דעת התלמידים ולא התלמידים בלא דעת הרב אז אינן שואלין זה לזה
כלל. ולפני המושלים שעדיין לדרוש לעם בהלכתם המועיל הוא שאל
להם. שאל פרה בשבת ואחר כך קודם שהחזירה לו שכרה
שלא בשבת ונגנבה בימי שכירות. או שכרה בשבת ואחר כך קודם
שהחזירה שאלה שלא בשבת ומתה בימי שאלה מידעתיא אי היא שאלה
ושכירות בשבת ואיפשיטו בהוין בשבת. אבל שאלה בשבת ואחר כך
קודם שהחזירה שכרה שלא בשבת וחזר ושאלה שלא בשבת ומתה
בימי שאלה אחרונה. או שכרה בשבת ואחר כך שאלה שלא בשבת
וחזר ושכרה שלא בשבת ונגנבה בימי שכירות אחרונה. מידעתיא לן ולא
איפשיטו ולא מפקינן. ואי תפיש לא מפקינן מיניה. והלכתא כבתרא הוי ש
שאלה בשבת אלא שאלה בשבת ואחר כך שכרה שלא בשבת. ובכל
אינך כתי דהוי ספק. ואפי הראש זל כתי כבבא ראשונה.
שכרה בשבת וחזר ושכרה שלא בשבת פשיטא כיון דשניהם בשכירות
הויא שניה בשבת כמו הראשונה. מי אם ראשונה שלא בשבת ושניה
בשבת לא אמרי דראשונה הבדוק לשניה להיותה שלא בשבת. להקל
אזלינן בשומרין. בשבת בשבת שלא אשתו אפי פשע בהם וכ
ואבדו פטור. דכיון איתשיב בהן שואל או שומר הוה ליה
פשיעה בשבת. שהיא עומד בשלאכתו. ואפי היו שאולין או שכורין בזמן
קודם שנשאלה שלא בשבת ואחר כך נשאלה מאותה שעה ואילך חשיב
שאלה או שכירות בשבת ונשתלקו שאלה או שכירות הראשון. שלא
היה בשבת ופטור. ואפי שכרה פרה מאחר ואחר כך נשאלה לו ומתה
או אפי פשע בה ונגנבה פטור מפני שהוא חשוב בה כשלוקח. והיא מיבת
לשלם להשתא שלמן או תתנבע. וכתי הלמדכם ואם הודיעה לבעל שהיא
שכורה הלי זה נפנם תחתיה. והניח עליו הראובן והוא שקבל אותה בשכי
בשכירות על עצמו. כתי רבי יצחק אשר בשבת בשבתי אשתו
הוי בשוקח יש לו דין שומר חנם ונבי בשבת בשבתי אשתו לא נפקא מיניה
שאפי אם פשע בהן ונגנבו פטור דהוי פשיעה בשבת. מיהו נפקא מיניה
לשוקח בהמה לשלים לראובן שמעון מקח לוחה והוא
שומר חנם עליה. כל אלו החילוקים של שאלה בשבת
נוהגין בכל שאר השומרים. שמואל הפרה נסתם

והזיק עורו שלמואל לשורו שלמשאיל אפי׳ אם הוא תם משלם נזק שלם׳
שאפי׳ אם הזק מעור דשלמא עדיף לשלם דמסתמיא עדיף לשמרו שלא
יזק ושלא יזיק׳ ואם מכל מקום שמירתו שלא יזיק אבל לא שלא יזק והזיקו
עור תם משלם חצי נזק מועד נזק שלם׳ ואי אזקיה הורא דמשאיל ל־
להורא דשלמא ושאלה היתה בתם בין תם בין מועד פטור׳ ואי אזיק
להורא דשלמא שואל בעי לשלומי כי עליו מוטל לשמרו שלא יזיק׳ ואם
מכל מקום עליו לשמרו שלא יזק אבל לא שלא יזיק והזיק לשורו שלשואל
משלם לו המשאיל תם חצי נזק ומועד נזק שלם׳

דיני גניבה

אסור לגנוב אפי׳ כל שהוא אפי׳ דרך שחוק ואפי׳ עתיד להחזיר או עתיד ־
לשלם הכל אסור שלא ירגיל עצמו בכך׳ וכל הגונב אפי׳ שוה פרוטה
עובר בלאו דלא תגנובו וחייב לשלם׳ אחד הגונב מישראל בין קטן בין ׳
גדול ואחד הגונב מגוי׳ שגניבת גוי אסורה׳ אבל טעותו כגון להטעותו ־
בחשבון אינו להפקיע הלואתו מעותיו׳ ובלבד שלא יודע לו דלמא חילול השם׳
ואי זה הוא גנב זה הלוקח בסתר אפי׳ רואין אותו טיון שמטעין
עצמו להסתיר דבריו נקרא גנב׳ וגזלן זה הלוקח בגלוי ובחזקה׳ ומשערה
שמושך הגניבה נעשה עליה גנב׳ כלומר בשמשכה תוך מרשות הבעלים׳
אבל בבל יומן שהיא ברשות הבעלים אינו חייב עד שיביהנה׳ ואם הכניסה
בשוגג אפי׳ לגנו רוצה וקרפפו אם היה משתמרת עם חייב אונס שלא
משכה ולא הגביהה׳ ומה משלם הגנב כפל וכפי׳ אם המצא
הגנבה המצא בידו הגנבה וגו שטס ישלם׳ וכל דבר שהגבה לעשין כפל׳
ומוסיף עליה שור ושה שאם שבחם או מוכרם משלם ל׳ תחת השה וה׳ תחת
השור׳ כלומר שבאו עליהם שגנב ושבח ומכר׳ אבל אם הולה מעצמו איבו
משלם אלא קרן לכתי׳ אשר ירשיענון אלהים ודחמי פרש למרשיע את
עצמו׳ ואפי׳ מודה בקנס ואחר כך באו עליהם פטור ובלבד שמחייב ־
עצמו בקרן כגון שהודה שגנב ושבח או מכר שעמדו מתייב עצמו
בקרן ואחר כך באו עליהם שגנב ושבח ומכר׳ אבל אם אומר לא גנבתיו
ובאו עליהם שגנב והודה שטבח ומכר חייב ל׳ וה׳ ואחר כך באו עליהם
שגנבת ומכר חייב ל וה׳ ומי אין מודה בקנס פטור אלא
אם מודה בפני ב׳ ומשקום ב׳ אבל אם מודה בפני שטס או אפי׳ בפני
מאה חוץ מהמקום ב׳ לא נפטר׳ לפי האידנא שאין לבו ב׳ שראויין ־

לדון דיני קנסות אין מועיל בה שום הודאה ליפטר מקנס . ואכן
כשמשלמים בין הדין בין בפל אם יש לו מטלטלין נוכין מהם . ואם אין לו מטלטלין
יורדין לגופו ונוכין מהעדירת שלו כשאיר נזקין . ואם אין לו לא זה ולא זה
בזמן שהיובל נוהג דבר תמוה מוכרין אותו ומשלמין בזה הקדן . אבל בזמן ש
הזה אינו נמכר שאין עבד עברי נוהג אלא בזמן שהיובל נוהג .

שאלה לנאמן . שמעתי מי שנחשד בנערה ואין עדין עדים ויש עליו עדים
מגיעה אחרת הודם לכן מה דין יש עליו . תשובה . כך ראינו שאין עליו
לא דין ולא מלקות שלא נתנה תורה מלקות אלא בשני עדים . אלא נוזלין לפי
בזמילה בסת ובשופרות וכן הלכתא . שאלה לאו הלאש זצ"ל .

שמעתי ראובן שאמ לשמעון הברחת ממנו הטיבו שמעון ראיתי זה אמ לו
ראובן לו אבל כך אני סבור שוב בירר שמעון דברין שאמתו לקחה חפצים
מניתו והטליכתם דרך חלון לחצר אחרת ושמעון סייע לאמתו להוליכן מ
מעשם שהיא אחותו . וכתבת שהיא חייבת לשמעון שכועה שלא נגב מאומה
ושאין בידו כפוס מראובן . תשובה . מן הדין לא היה לך להוי
לשמעון שכועה . וכיון שאמ לו ראובן לא ראיתי אבל אני סכור שגנבת
הוה ליה טענת שמא . ואין נשבעין על טענת שמא אלא אם אמ נריא לי
שמנה לי בידך או עבדי גנבת . ואף על פי שסייע לאמתו ראובן להוליך
הכלים אין לתייבן . כי מיד שהניחה החפצים על דעת לגנבם לאחתם
אפי ברשות הבעלים . וכיון שנתחייבה בהנאתה הג לא מיחייב שמעון
כמה שסייע לה להוליכם . והא דאמרי גזל ולא נתיאשו הבעלים היכא מוקי
גונבה ריצה מוכ גובה היינו לוקא כשהשני גזלם מהראשון וכיון שלא
נתיאשו הגנבים הוי כאילו גזלו מהבעלים . אבל היכא שלא נא לגנוב אלא
אלא לסייע לאחותו והיא כבר קנתם בהנאתה לא מיחייב . דגנב אין כאן
שלא נתכון לקנות בהנאתו . ועוד כיון שאין לראובן עדים שלקחה אחותו
החפצים אם היתה אומרת ואני לקחתים אבל היו שלי שהופקדו אצלי
היתה נאמנת . והיאך יתחייב כמה שסייע לה להוליכם . ואין לומ נהי ש
שאין ראובן יכול להגיעיא מיד אחותו כיון שאין לו עדי נגבה מ שמעון
שראה וידע שאחותו נגבתם מבעלה יש לו להחזיקה בתורת גזלנית
שהרי התוקף חפץ מחבירו בפני עדים לאו כל כמיניה נומ אין תטפין ומלי
תטפי הא ליתה . שהרי נוונין שמעון שכדין לקחה החפצים . ועוד אי
אומ אם ראה ראובן שמעון נגנם לביתו נגנב חפץ אחד ובא אורתו
חפץ ליד ראובן והחזירו לשמעון אין לו יכול להגיעיו מכאן ולין ולא

נל
כאובן

דאמי לשומר אבדה שעריך להשיבה לבעליה כיון שעמעון אומר שמן
הדין נעלו מכירת לוי מחמת תביעה שיש לו עליו. ואם היה ראובן מחזירו
לפני יהיה שמעון נוגע עליו כל ימיו אם יתפוש שמעון מעצל ראובן לא היה
מחזירו לו אין לראובן חייב להעיד מעמדו לוי בעמדו. שאלת
ראובן תבע לשמעון שנכנס לחדרו ונגב ספריו והוציאן מרשותו והשיב
שמעון אמת היה שהוציאתים אבל כך היה שבקשתני קרובתי כלתך להוציא
כי לא יכלה שאתם ולא ידעתי שלמי היו שלה או שלך וגם לא לקחתים
ולא הנחתים ממקומם אך היא הגיחתם ונתנתם לי וטרחתי בשבילה
ונתתים לאביה. תשובה. שמעון חייב להחזיר הספרים כי
מה היה ליכנס לחדרו ולהוציא ספרים שלא מדעתו כי כל המונח בביתו
של אדם הוא נחזקת שלו. וגם טכך הדבה שכנין לפייע לקרובתו לגזול
חמיה. ומה שטוען שהיא הגיחתם ונתנתם לו. מ"מ הלי טוען שהיו
כבדים ולא יכלה שאתם. וכיון שלא יכלה להוציאם מעצם אם לא שמייעה
הוה ליה לאילו הוציאם הוא. וגבה ראובן ממי שירצה. מכלתו שהודת
לו שהם ברשותה. ואם ירצה יגבה מעמעון. **אחד** האיש ואת
האשה שנשבו חייבין לשלם תשלומי ד' ה'. אלא
איש שנשבה אין לה לשלם. לפי אם הקרן בעין מחזירין אותו לבעליה.
ובכפל ממתין עד שתתאלמן או תתגרש ויתבעוה. שאלה לאו ה'
אשת ראובן השאילה לאשת שמעון כלי כסף וזהב ויצא
קול בעיר שנשבו החפצים שאלה אשת ראובן חפציה אמרה אשת שמעון
אין לי מועה לשלם שהכל של בעלי ושמעון בעלה גב' אומ' לא אשלם שלא
נתת לי כלום וגם חושדין לשמעון בעצמו שידע מה נעשה בהם ושמא
הם ברשותו ומודה שבאו החפצים ברשותו ואינו יודע מה נעשה בהם.
תשובה. הא מילתא דפשיטא שאין שמעון חייב לשלם מה
שלותה אשתו. אמנם אתרי שמודה שבאו לו אלו החפצים לביתו עריך
לישבע שאינם ברשותו ושלא שלח בהם יד ושלא פשע בהם שנשבו וגם
האשה תשבע שאינם ברשותה ויכתבו לו עליה פסק דין שחייבת לשלם לו
החפצים לבעליהם אלמן או מתגרש. קטן שנשבה פטור מהכפל.
והמחזירין הקרן לבעליהם אם הוא בעין. ואם אינו בעין פטור גם מהקרן אף
לאחר שיגדל. ועבד שנשבה מחזירין הקרן אם הוא בעין. וכפל אין לו כי
אם שנשבה העבד לשלם וגם אין בעליו חייבין לשלם בשבילו ולא שאר כל נכסי
שמחיים שהוא בן דעת. ואינו יכול לעמדו שאם יקנסנו יתר ויגליק

גדישו של חברו ונמצא מתייבן קרוה בכל יום · אלא אם ישתהר חייב
לשלם · כת"ה הלמ"ה ראוי לכל להכות הקטנים כפי כח הקטן על
הגניבה כדי שלא יהיו רגילין בה · וכן אם הזיקן שאר נזקים · וכן מכין העבד
אם הזיקן מכה רבה כדי שלא יהיו משולחין להזיק · מפני שאין
דעת עתה ליטי קנסות אין רצונו להאריך עתה בתשלומי ל"ו ה · אבל משום
דלא מפקינן מינה אם תפש אכתוב מהם מעט בדרך קצרה · אעפ"י שכתב
הלמ"ה הא לאמרי' נקנס אי תפש לא מפקי' מינה הינו דוקא עד כדי נזקיה ·
אבל טפי מכדי נזקיה כגון כפל ל"ו ה מפקינן · דתקנתא עבדו רבנן לנזוק ·
וכי עבדו ליה תקנתא דלא ליפסיד מומונ"ה · אבל לארווחי ממונא לאחרינא
לא תקינו ליה רבנן · ולא נהי לאו"א הלאו"ש זל · וכת"ד דלאו תקנתא היא אלא
דינא הוא דמאוריתא מיחייב אלא שאין לנו ליין בכבל שיכופנו ליתן וכל
כי האי גוונא עביד אינש דינא לנפשיה ולא מפקינן מינה עד דיהיב ליה כל
מה דמחייב ליה מדאוריתא · עכ · ונמעלה בתחלת הספר האריכתי עוד

בדיני קנס · **הגנב** שוטה ומכר לא שוה לפני יאוש ולא שנה
לאחר יאוש חייב בל"ו ה · היו שנים מעידין אותו שגנב
בין אם הם בעצמם מעידין אותו שטבח ומכר או שהעידו בו אחרים
שטבח ומכר משלם ל"ו ה · ואם שנים מעידין בו שגנב ואין על השחיטה
אלא עד אחד או שהודה בה מעצמו משלם כפל ולא ל"ו ה ·
גנב שור של שותפין וטבחו או מכרו והודה לאחד מהם וכפר לשני ואחר כך
באו עדים שטבח או מכר משלם לזה שכפר חמשה חצאי נקר · גנב ונתן
לאחר במתנה או שמחק לו או שפרע בחובו או שהחליפו באחר או שלמו
מבלונות לבית תמיני חייב · עשה שליח שימכרנה או יטבחנה ומכרך
השליח חייב המשלח · כת"ה הלמ"ה גנב ומכרה לאחר שלא
תהא קנויה לו אלא לאחר ל' יום ובתוך ל' יום הוכר הגנב אינו משלם אלא
כפל · מכרה חוץ מחלק אחד מחמשה שבה או חוץ מירה או חוץ מרגלה או
ששייר כל דבר הניתר עמה בשחיטה אינן משלם ל"ו ה · אבל אם שייר
קרנה או גזתה משלם ל"ו ה · ואו"א הלאו"ש זל כת"ד אפי' שייר קרנה או גזתה
פטור מל"ו ה · גנב כיטעת או סומא או ערפה או שגנב מ"
מהשותפין ומכרה חייב · אבל אם היה לו שותפות בה וגנבה ומכרה פטור
מל"ו ה · לפי' גנב משל אביו ומת אביו ואחר כך טבח ומכר פטור מל"ו ה ·
שהרי יש לו חלק בו · אבל אם טבח ומכר ואחר כך מת אביו חייב · גנב
שלימה וקטן מומנה אבר ומכרה או שמכרה תוך מל' יום או תוך מ'

ממלאכתה מיבעיא אם חייב ל"ה ולא איפלגי. וכתב הלמ"מ אם תפיג
אין מועילין מידן. ואע"ג דלאו"ש כתב אפי' אם תפיג מועילין מידן.

שותפין שגנבו או עבד אחד מהם או מכר. לדעת חברו חייבין בל"ה.
עכ"ל לדעת חברו פטור אפי' על חלקו. גנב ונעלם בדין ואמ"כ הדיין עיא"ק
ואמר כך עבד ומכר פטור מל"ה. אמ"ל חייב אתה ליתן לו ואחר כך עבד ומכר
חייב. השותפו ונתגבלה בידן והנזקר והמועקר פטור. אבל השותפו לרפואה
ולכלכלים או שנמצאת טרפה וכן השותפו כלאים חייב. גנב בדשות נעלם
ועבד ומכר חוץ לרשותם או שגנב חוץ מרשותם ועבד ומכר ברשותם
חייב. גנב ועבד ומכר הכל ברשותם פטור. היה הענד
ביער כיון שהכיעו הבהמה ושמנה בין האילנות חייב בכפל. ואם עבדה עם
חייב בל"ה. גנב ומכר בשבת או בע"ז חייב שאין כאן חיוב מיתה. ואם נעשית
המכירה באיסור כגון שזקקה המוכר מעשות הכלים לחצר הלוקח ואמ"ל
ללוקח לא תקנה הגניבה עד שתגוח בחצרך או שאמ"ל הלוקח למוכר עקור
המנה מתחנה ותקנה לי בה בעבדתך פטור שאיסור שבת ואיסור מכירה
באיש כאחד. וכן העובד בשבת או בע"ז פטור אפי' אם לא התרו
בו שאינו חייב מיתה כיון שיש בו חיוב מיתה אינו התרו בו. ואפי' היתה
גניבה לו קודם שבת שכבר נתחייב בקרן ואין חיוב בשבת אלא חיובא
על כפל ל"ה שהוא קנס ואפי' הכי פטור. ואין ערוך לומ' שפטור היכא
שנתחייב הקרן בא בשבת כגון שהיתה שאולה בידו ונטבחה בשבת לעשה
נעבדה. העובד בנים הכתובים שהתרו בו פטור דקל אינו נוקה ומשלם.
עשה שפיח לשחוטו בו בשבת ושחט העליון בשבת. כתב הלמ"מ
שהוא חייב שהרי אין בו חיוב מיתה. ולדעת אע"ה דלאו"ש ז"ל פטור מעשה שתיטה
שאינה לאוניה כל יותן המגדלי. גנב שגנב מן הגנב אפי' אחר
שנקנאו הבעלים אינו חייב לא בכפל ולא בל"ה. ולא לבעלים נמי לגנב הראשון.
גנב ועבד ובא אחר וגנבו ממנו אחר שעבדו הראשון מעלם לבעלים ל"ה
והשני מעלם כפל לראשון שהרי קנאו בשעה מעשה. גנב ומכר ובא אחר
וגנבו מהלוקח הראשון מעלם ל"ה והשני אם גנבו אחר שנתיאשו הבעלים
חייב בכפל. ואם גנבו קודם שנתיאשו הבעלים פטור מהכפל.
הגונב גבלים ושטרות וקרקעות פטור מן הכפל. וכן הגונב את הגוי ואת
הקרקע אינו משלם אלא הקרן. גנב פטל חמור קנלם שעדה משלם
הכפל אעפ"י שעכשיו אינו שלו דאני להיות שלו אחר שיפדה. הגונב חלבו
שלתבירו ואכלו משלם לו דמי חלבו.

יש נגב

שמגזר מהשלם ואי זה זה שבא עם התשלומין חיוב מיתה כגון הגוזב כיס בשבת ולא הגביהו בהעות הבעלים אלא היה מוברו ומוציאו מרשות הבעלים לרשות הלבים וחבר ידו למפתן הבית תוך ג׳ סמוך לארץ והשילו לתוכה שאיסור שבת ואיסור גניבה בא׳ כאחד אבל אם הגביהו בתחלה בבית הבעלים חייב שהבר התחייב בגניבה קודם שיבא איסור שבת. וכן הבא במחתרת וגנב כלים והוציאם ושברם פטור אעפ׳ שהבר שהוציאם מעשה שהכל המוציא את הגנב בשעה שחותר הבית לגנוב מותר להרגו. לפי שכל דבר שעושה שיש בו חיוב ממון כגון שהזיק ממון חבירו או שהבר ומבר פטור. ולוקא שאין הכלים בעין כגון שהבר. אבל אם הם בעין ערין להחזירם דבר שהוא דמי׳ הוי קיימי. והלי שעיה כת׳ שאינו נפטר אלא אם הבר בעודו במחתרת. אבל שברם אחר כך חייב לשלם דבר שהוא דמי׳ הוי קיימי עד שעת שבילה ובההיא שעתא לא הוה חייב מיתה. והכי מיסתבר. ויש בא במחתרת שחייב לשלם כגון אב שחותר על הבן שאותו אין בו חיוב מיתה כאשר יתבאר לקמן בלייט נפשות.

הטוען

עגל פקדון שבבית הגנב ושבע על זה ואחר כך באו עדים שגנב ושבע על זה ואחר כך באו עדים שהגזלן שקיה הפקדון אצלו. לינו כגנב וחייב בכפל. ואם נבח ומבר משלם ל׳ וה׳. אבל אם לא נשבע קודם שבאו עדים לא. כת׳ הלמ׳כם שלם שלח בן יל תחלה פטור אעפ׳ שאחר כך נשבע ובאו עדים. ואת הראשון זצ׳ל כת׳ שהוא חייב. טוען שנאבד ונשבע על זה ונפטר וחזר וטוען שגנב ונשבע ובאו עדים להכחישוהו פטור מכפל שבבר נפטל בשבועה ראשונה. הטוען טוענת גנב בפקדון ונשבע על זה ואחר כך באו עדים וחזר וטוען טוענת גנב ונשבע ובאו עדים אפי׳ כמה פעמים זן אחר זן חייב על כל שבועה ושבועה. ואם כפר ונשבע ה׳ פעמים משלם שמה הקרן וה׳ כפלים על ה׳ שבועות. כת׳ הלמ׳כם המפקיד כשעים וטוענו שגנב ונשבע שניהם והודה האחד ועל השני באו עדים בין שניהם משלמין הקרן. ובכפל מיבעיא אם משלמין או לא. ולא איפשיטא. היובב אין מחייבין אותם ואי תפש לא מפקי׳ מיניה. ואין נראה כן בגמ׳ אלא בכפל פשיטא שמשלם אותו שבאו עליו עדים. ובחומש מיבעיא.

תבבו המפקיד פקדונו לנפקד ונשבע שנגנב ואחר כך הוכר הגנב ותבעו הנפקד לגנב והודה שנגבו ואחר כך תבעו המפקיד וכפר ונשבע ובאו עדים שגנב. אם באמת נשבע הנפקד כשנשבע שנגנב

נמצא הוא יש לו לתבוע הגנב שאינו יכול בעלים מפני עליו מוטל
לחזר אחריה להודיעו שנשבע באמת וכשהודה לו הגנב נפטר מן ז
הכפל ואין לו עסק עם המפקיד לפי איגו חייב על הכפירה שכפר לו
ואם לשקל נשבע כגון שגנב בפשיעה או שטען שאנסוהו ונמצ
שגנבה. כתב הלמ"מ אין מוציאין הכפל מהגנב ואם תפסו הבעלים
אין מוציאין מידם עכ"ל ולפי גרסתי יראה שהבעלים מוציאין מיד הגנב
הכפל. תבע המפקיד לנפקד ושלם ואחר כך הוכר הגנב
ותבעו המפקיד והודה לו שגנב ואחר כך תבעו הנפקד וכפר ונשבע
ואחר כך באו עדים שגנב אין מוציאין הכפל מיד הגנב ואם תפס הנפקד
אין מוציאין מידו. הטוען טענת גנב בפקדון שלקטן פטור
אפי' נתגדל כשהוא קטן ותבעו כשהוא גדול דכתי איש כי יתן עד שיהא
נתינה ותביעה בגדלותו. מי שמצא אבדה ועשן שגנבה
ונשבע ואחר כך באו עדים שהיתה בביתו גם זה דינו כגנב להתחייב
בכפל וד"ה. וכתב הלמ"מ והוא שטען שגנבה בלסטים מוויין שאם
לא גנבה באונס לא מיחייב בכפל שהפי לא נפטר בהודאתו מן הקר
שהוא כשומר שכר. ולפי מה שכתב למעלה דשומר אבדה כשומר
חנם מיירי שפיר בפתם גנב שהרי פטור עצמו בטענת גנב:

נשתנית שם הגניבה ביד הגנב כגון שגנב עלה ונעשה גיל שא
עגל ונעשה שור קנאה בשבועי השם ואין צריך
להחזירה אלא דמיה ומשלם הכפל כפי מה שהיתה שוה בעת הגניבה.
לפי אם טבחו או מכרו אחר כך פטור מלוה"ה. וכן כל שינוי כיוצא בזה
שאינו חוזר לבריותו קונה ואין צריך להחזיר אלא הדמים. אבל שינוי
החוזר איגו קונה. ולקמן בגזילה יתבאר אי זה הוא שינוי החוזר.
ואם נתיאשו הבעלים מהגניבה קל שאינו קונה מן ה
התורה וצריך להחזירה. וכתב אלא הלאש ז"ל מי יכין ללבה מפסק
ליה אי קני לאוריתא או דרבנן נהי ללא קל כותיה דהא דמפסקא ליה
אי קני לאוריתא אלא כענלא ור' יוחנן דאמרי ללא קני. מ"מ אם קדש
בה אשה צריכה גט מספק דשמא קונה מדרבנן ואפי' אין יכול
בעליו שינוי אשתו. לקל פתם בגניבה יאוע בעלים היא: ואם יש
עדים היאוע שגוי למה אפי' הוא גרוע שהוא חוזר לבריותו קונה
מן התורה ואין צריך להחזיר אלא הדמים. ואם יש עם היאוע שגוי
לשוטר שבדק שמכרה או נתנה לאחר קונה. וכתב הלמ"מ שאי

קונה אלא לענין שאין צריך להחזיר גוף הקניבה אבל צריך ליתן דמיה.
וכן כתב הלמ"מ. והלי אפי' שקונה לגמרי ואין צריך לומר אפי' להמוכר. והכי
משמעיבר. ודוקא שנתייאשו הבעלים קודם שמכר או נתן. אבל אם מכר או
נתן קודם יאוש אינו קונה אעפ"י שנתייאשו אחר כך. והלמ"מ כתב שקונה.
ואפ"ה הראב"ד ז"ל כתב בפירוש הראשונה. ואין נקרא שנוי לשורש
אלא בגמור או בנתן. אבל אם מת והוליכה לבניו לא. לרשות יורש לאו כרשות
לוקח דאמי. לפי אפי' נתייאשו הבעלים ומת והגניבה קיימת חייבין הבעל
להחזירה. ודבר זה יתבאר ענוד לקמן בדין גזילה.

השביחה

הגניבה ביד הגנב השבח של הגנב. לא מיבעיא אם
גנב פרה ליקעית ונתעברה אצלו וילדה או רחלה ליקעת ונטענה
אצלו וגזזה שהגיזה והולדות שלו. אלא אפי' גזל פרה מעוברת וילדה
ורחל טעונה וגזזה הכל שלו. ואינו חייב לשלם אלא כמו שהיו שוות
הפרה והרחל בשעת גניבה. שקנאה בשינוי. דמה שילדה וגזזה חשוב
שנוי גמור. ולא עוד אלא אפי' תבעוס הבעלים בעוד הפרה והרחל
טעונות כל השבח של הגנב היכא שגנבם ליקעות ונתעברה הפרה
ונטענה הרחל אצלו. והלמ"מ חילק בין שבח דממילא ובין
שבח דעל ידי הוצאה. דשבח דממילא אינו קונה אלא אלו השביח אחר
יאוש. ושבח שעל ידי הוצאה קונה אפי' קודם יאוש. שכתב השביחה
הגניבה מאיליה כגון כשה שילדה וגזזה. אם לפני יאוש משלם אותה
ואת ולדה ואת גיזותיה אפי' אם נטענה ונתעברה ביד הגזלן הואיל
ולא נתייאשו הבעלים ולא נשתנית הגניבה הלי היא ברשות הבעלים.
ואם אחר יאוש השביחה משלם כשעת הגניבה. כיצד גנב
או גזל פרה מעוברת ונתייאשו הבעלים ואחר כך ילדה משלם דמי
פרה העומדת ליטל והפרה והולד ישארו לגנב. גנב או גזל פרה ליקעת
ונתייאשו ונתעברה אצלו משלם כשעת הגזילה. אם ילדה כבר בשעה
שהבעלים תובעין אותו הולד של הגנב. ואם עדיין לא ילדה עמדין
לגנב וגובל השבח מהבעלים ומחזיר לו הבהמה עם עוברה. הוציא
עליה הוצאה והשביחה כגון שפיטם אותה קשבח של הגנב אפי' הם
השבח לפני יאוש וכשמחזיר הגניבה והכחל גובל השבח מהבעלים או
פוחתין לו מהכחל. ואת הלאו"ז ז"ל כתב כסברא הלאחרונה. וכן השיב
עליו הלאו"ב. גנב בהמה או כלי ובשעת גניבה היה שוה
זוז ובשעת העמדה בדין שוה ל' אם שחטה או מכרה או שבר

הכלי או אבדו מעשם ל וה כשעת טביחה וקרן וכפל כשעת העמדה בדין.
ואם מתה הבהמה והכלי נשבר מאילו מעשם קדן וכפל כשעת הנשיבה.
ואם היה שוה ל כשעת הנשיבה וכשעת העמדה כדין שוה זוז ושחטה או
שבר הכלי או נשבר מאילו מעשם הקדן כשעת הנשיבה וכפל כשעת הע
העמדה כדין ול וה כשעת טביחה. ואם הוקר או הוזל בין טביחה או
שבירה להעמדה כדין לעולם אזלינן בתר שעת טביחה או שבירת
הכלי. ואם הכלי בעין שלא נשבר מעשם הכפל כפי שעה העמדה נדין.

כחשה או טרפה למאילא כיוקרא וזולא דאמי שם היתה
כחושה ונתפטמה מאילה ונטבח או מכר מעשם הכל לפי מה שעור
עבשו. היתה שמינה והוכחשה מעשם הקדן כלמעיקרא וכפל ול וה כד
השתא. אבל אם הוציא עליה יצאות והשלמינה בין קדן בין כפל ול וה
אינו מעשם אלא כלמעיקרא. וכן אם הכחישה הוא בין קדן בין כפל
ול וה מעשם הכל כמו שהיתה בשעת הנשיבה. נגב כלי ושברו
או פיחתו או שנשבר ונפחת מאילו אין אומדי יתן לבעלים השברים
וישלים לו עליהם אלא הוא יטול השברים ויתן לבעלים כלי שלם או
דמיו. ואם ירצו הבעלים ליטול השברים וישלים לו עליהם שומעין
להם. נגב או גזל ולא נתיאשו הבעלים אינו יכול להקדישו
ולא הבעלים אפי' אם יש להם עדי נשיבה שיכולין להוציאו בלייעס.
בלא במוטלטלי. אבל במקרקעי אם יש לבעלים עדים שיכולין לה

הנונב

להוציאו יכולין להקדישו. חפץ מציאת חברו והח
והחזירו למקומו ולא ידעו הבעלים שהחזירו אם
ידעו הבעלים שנגב מהם אעפ שהחזירו הגנב לא נפטר והוא באחריותן
עד שידעו הבעלים כגון שימונה חפציו וימצאם שלמים. ומיהו כשמוצא
נפטר אעפ שלא ידעו הבעלים בשעה שהחזירו. לפי שנב לו מצוות והכ
וקבלינהו לו בחשבון ונתנם לתוך כיסו אם ידוע מעין המעות שבכיסו
יצא כי סופו למצוות מילדע במוחזר. אבל אם זרקם להיבתן או
לבית שלא ידוע מעין המעות שהיה לו בו לא יצא. ואם לא ידעו הבעלים
שנגב מהם מיד כשהחזירו למקומו יצא. בלא בלבד
שאין בו דות חייס. אבל הגנב עולה מן העלל ולא ידעו הבעלים שנגב
והחזירו למקומו אפי' מנה הבעלים הימין ומיצאם שלמים חייב עד
שיודיע הבעלים שנגב כדי שישמרנו. שעדיף שמירה מעגולה מפני
שהגנב זה הגנב לגבה בדרך אחרת. אבל אם ידעו הבעלים שנגב

נפטר מעשיהן הבעלים שהוחזר . בלא שנפטר כשמחזילו למקומו בנגד הגונב
מביה הבעלים . אבל שומר שנגב מרשותו כגון שהופקד אותו ביס או טלה ניט ו
עדיס שנגבו אותם שהחזירם למקומם חייב באחריותם עד שיודיעו הבעלים . שהרי
כלתה שמירתו ואינו עוד שומר עליו והרי הוא כאילו לא החזירו עד שיודיעו ב שנא
לבעלים . אסור לקנות מן הגנב שום דבר והקונה ממנו עון גדול
הוא שהוא מלחזיק ידי עוברי עבירה שנראה כן שיגנוב פעם
אחרת שאם לא היה מוצא קונה לא היה גונב . והקונה ממנו לפני יאוש והוכר
הגנב ועדיס מעידין שזה החפץ שמכר לפלוני גנוב הוא אתו עליך להחזיר
לבעליו אפי אס נתיאשו הבעלים אחר שקיבלו . שאין שכוי דעות קונה אלא אס
היה היאוש קודם . והבעלים נותנין ללוקח הדמים שנתן לגנב אלא שהוכר
והיה הלוקח יכול להתבוע מעותיו אפי הכי תקנו חכמים שלא יחזיר לבעליו עד
שיתן לו מעותיו משום תקנת השוק . ואין עליך לומר בשלא הוכר הגנב עליך
ליתן ללוקח מעותיו . ואין חילוק בין אס קנה שוה ק בד אן שוה ו נק .

בלא בגנב שאינו מפורסם . אבל הקונה מגנב מפורסם . אבל הקונה
מגנב מפורסם לא עשו בו תקנת השוק ועליך להחזיר לבעלים בלא מעות
והוא יוציא מעותיו מהגנב . כך כתב אלפס והלמכס . אבל לי פי לאוקי בגנב
מפורסם עשו בו תקנת השוק אלא אכ ידע הלוקח ודאי שהוא גנוב אין עליך
להוציאו בחנם . וכן כתב אלא הלאוע זל . כתב הלמכס נתיאשו הב
הבעלים מהגניבה קנאו הלוקח בשעת רשות ויאוש . ואינו מחזיר הגזברך
עצמה לבעליה אלא נותן להם דמים מפני תקנת השוק אס לא היה המוכר
גנב מפורסם . ואס לקח מגנב מפורסם אין אינו נותן כלל לא חפץ ולא דמים .
עכ . והוא הולך לשיטתו שאין יאוש ושכוי רשות קונין לגמרי אלא לענין שאין
עליך להחזיר גוף הגניבה רק הדמים . אבל לדעת לי פין שיש יאוש ושכוי
רשות קונה לגמרי . כתב הלמכס כשהבעלים עליכין ליתן ס
ללוקח הדמים ואין עדיס בכמה לקח שבגב הלוקח בנקיות חפץ בכמה
לקחו וגונב . וכשהלוקח עליך להחזירו בחנם והוא תובע מעותיו מהגנב
והוא אומר בכך וכך לקחתיו ממך והגנב אומר לא מכרתי לך אלא בפחות
מזה הלוקח נשבע בנקיות חפץ וגובה מהגנב שאין הגנב יכול לישבע
מפני שהוא חשוד על השבועה . גנב וקרע בחובו או בהקפו
לא עשו בו תקנת השוק אלא הבעלים גובין הגניבה מהלוקח ויאלך
תחוב על הגנב כשהיה . משכן הגניבה בין שלקח עליה מעות בשוויה
או יותר או פחות מעוויה עשו בו תקנת השוק ועליך ליתן ללוקח המעות

עהלוק לגנב. היה הגנב חייב ללוקח ה' דינרים והביא לו הגניבה ונתגה לו
ונתן לו עוד ה' דינרין אין אומרין ה' דינרין הראשונים הוה ליה גנב ופרע
בחובו ואין צריך ליתנם לו אבל ה' דינרין האחרונים יתן לו. אלא צריך
להחזירה לו בחנם. שיש לומר כמו שהאמינו בה הראשונים כך האמינו
בה האחרונים ולא נתנם לו בשביל הגניבה. ראובן שקנה
מגנב שאינו מפורסם בק' וחזר ומכרו לשמעון בק' והוכר הגנב הב'
הבגדים נותנין לשמעון ק' ולוקחין הבגדים הגניבה וחוזרין ונוטלין ר'
מראובן כ' שהלויח. ומהגנב ק'. והוא הדין אם מכר השני לשלישי ושלישי
לרביעי עד מאה נוטלין מכל אחד ואחד מה שהלויח והקרן מהגנב.
ואם גנב מפורסם הוא נוטל הגניבה משמעון בלא דמים ושמעון נוטל
ק' מראובן וראובן מחזר ונוטל הק' מהגנב. **המביר** כלים ומפרין
ביל אחר והוא אינו עשוי למכור כליו ויצא לו שם
גניבה בעיר כגון שבאו בני אדם ולנו בביתו בלילה ועמד הוא ועשק ונגבו
כלי ניש ועדים שראו אותם בני אדם שחתרו להם בקיר וראו אותם יוצאים
וחבלות על כתפם הרי זה מוציא כליו מיד המחזיק בהם ויתן לו כמו
שהוציא עליהם אחר שישבע שכך וכך הוציא עליהם אעפ' שהעדים אינם
מכירים שהם כליו. בלא בא אדם שאינו עשוי למכור כליו. אבל אם הוא
עשוי למכור כליו אינו נאמן עד שיעידו העדים שראו הכלים שהוציאו ר'
והם אותם שנמצאו שזה אומר שמינם כך וכך. וכת הלאכל
לאיילי אפי' לאחר שנתיאשו הבעלים. שנם הוא סובר שאין יאוש נעשה
דעות קנוה אלא לענין שאין צריך להחזיר הגניבה אלא הדמים. אבל
לענין לי' צריך להיות שלא נתיאשו. שאם נתיאשו אין הלוקח צריך להחזיר
כלום. אעפ' לקח מהם גניבה יאוש בעלים היא מיירי בידוע שלא נתיאשו ר'
בגון שהבעלים רודפין אחריהם. כת הלאכל כשאין עשוי
למכור כליו. אם באו עדים שהם כליו ישבע זה שלקח בנקיטת חפץ בכמה לקח
ויסול מכנגד הבית ויחזיר לו כליו. עב. רועה סומ כיון שעדים מכירין שהם
כליו אין צריך שהעדים יעידו שלאו שחתרו האנשים ויצאו בחבילות על
כתפיהם: והכי משתבר. וכת עוד. שאם הם כבר העמיין להשאיל ולהשכיר
אפי' לא ראו לו שם נגיבת בעיר נאמן וישבע המחזיק כמה הוציא בהם
ויטמכיותן לזה כליו ולא תהיה לאלו הראשון זכות לכיון שאומר שהן בגוכין ר'
איתסגיה מוקף דעמויין להשאיל ולהשכיר דהרי לוונן שנגנבו ולא יצאו
מתחת ידו בשלימות. למעלה בסימן פ"ו כתבתי גנב שנכנס לבית

כל דבר

חבירו והוציא כלים תחת בגדיו. שחזקתן גנוב או שרוב הדבר ההוא גנוב אסור לקנותן. לפי אין לוקחין מהרועים חלב וגבינה ולא עמר תבואה אבל אם הוא תפוד מותר שקנאו בשוגג. ואין לוקחין מהם חלב וגבינה בישוב אבל לוקחין מהם במדבר מפני שעולה הוא לבעל הבית להביאו בישוב ומוטחל לו. ולוקחין מהן ד' ענין או ד' גזות מעדר קטן וה מעדר גדול. אבל לא ג'. בלא נכלומות שאין עניין של בעל הבית עליהן ואין מדבים בהן. אבל שמיגות שמדבים בהן ב' מותר ליקח מהם ב' אסור. כללו של דבר כל שהרועה מוכר ובעל הבית מדבים מותר ליקח ואם אין בעל הבית מדבים אסור.

ואין לוקחין משומרי פירות או עצים אלא בזמן שהן יושבין על פתח חנות והסלים והמשקל לפניהם כדרך כל אדם בשלו שאין זה לדרך גניבה. אבל אם מוכרין אחורי החנות דרך גניבה הוא ואסור. וכולן שאומרי להן להטמין אסור בכל ענין. ומותר ליקח מהאריס לפי שיש לו חלק בפירות ובכל. בלא בפתח לפי שאינו תולין לומר שכבר חלק והוו מחלקין. אבל אם ידוע שלא חלק אסור ליקח ממנו ואין אנו תולין לומר. ודאי יתן לבעל הבית כנגד מה שהוא לוקח עתה. לוקחין מהנשים כלי פשתן ר בגליל לפי שבזה רוב עסקן ואנו תולין שכל כך היא מוכרת. וענפים בשרון. וכן כל מקום ומקום לפי ענינו. וכן לוקחין בציפורי ותרנגלין בכל מקום מכל אדם. וכולן שאומרין להטמין אסור. לוקחין מהבדרין זיתים או שמן במדה אבל לא דבר מוגמר לפי שחזקתו גנוב. מוכין שהכובס מוציא כשרוחץ הבגד אין בעל הבית מקפיד עליהן והם שלו. אבל אותם שמוציא הסורק כשסורק הבגד בקוציים הם הרבה ובעל הבית מקפיד עליהן אסור לקנותם ממנו. דרך אורבי בגדים לארוג בשפת הבגד חוטין והם שלהכובס כי דרכו ליטלם. ואם הם יותר מג' כולם לבעל הבית. ואם הם ממין אחר כגון שחור על גבי לבן אפי' הם יותר מג' הם של הכובס.

אין לוקחין מהגרלי לא אילין ולא עמין ולא שילי פקועות אבל לוקחין ממנו בגד אפי' מגומר ועולי או אריב אפי' אינו גמור. ואין לוקחין מהגרלי לא אותנת ולא דונמאות ולא תגלושין של עמר. אבל לוקחין ממנו בגד ועמר עבוע. מה שהעבדן חותך מהעור להשוותו הוא של בעל הבית ואסור לקנותו ממנו. אבל גזה העולה מעשוח הסיט הוא שלנו. המייבש ש שמייבש מהחוט מלא מחט וחוץ למחט כמלוא נחתם וכן אם שייר מחמש מהמעלית כשחותך אותן להשוותן ג' אצבעות הוא של בעל הבית פחות

מכן הוא שלו. נפורית שהחליש מוציא במענד וכן היוצא
מתחת המקדח ומתחת הדהיטב והנגרר במגירה הוא שלו. ומה שמ
שמוציא בכשיל וכן הנפסק במגירה הוא של בעל הבית. וכל זה בקבלן הע
הנועשה בביתו. אבל אם עושה בבית בעל הבית הכל לבעל הבית.
מפתחי אבנים ומפסני אילנות ומפקיקי נפשים ומנקבי הנא ומנכשי
זרעים ועודרי ירקות בזמן שבעל הבית מקפיד עליהם יש בהם מעוס
גזל. ואם אין בעל הבית מקפיד עליהן אין בהן מעוס גזל.
וכת הלמובם וכל הדבריס האלו וכיוצא בהם הנלכין אחר מנהג המדינה.

דיני גזילה

אסור לגזול אפי׳ כל שהוא. לא שנא מישראל
לא שנא מנוי. שנאמר הגזל הגזי אסור. וכל הגוזל את חברו אפי׳ שוה פרוטה
כאילו גוזל נפשו. ואסור לגזול ואפי׳ גזל מעות לעולם. וכת אא הלאש זל
ודוקא שאין התשלומין בעין כההיא דמייתי ליה עלה שרצו אנשי דוד
ליקח גדיש של שעורים וליתן במקומו של עדשים ועליין לא היו גידם
של העדשים ולא גו ליקח גדישים של שעורים משלישרא ולבעזידמן להם
גדישים של עדשים משל פלשתים היו מחזירים להם. אבל אם היו של
העדשים מזומנין אפי׳ אין בעלי גדישי השעורים נתינו מותר לזכות
להם גדישין של עדשים על יד אחר ולקח גדיש של שעורים דזכות
הוא לו לעדשים עליהי נפי. ובלבד שילוע שזכות הוא לו כגון בדבר
העומד למכר. אבל מחפצי ביתו לא. ואפי׳ אם הוא בע
בסכנת מות וצא לגזול את חברו להציל נעמו אסור לו לגזול אם לא
על דעת לשלם ואי אין דבר העומד לפני פיקוח הנפש ניכול להציל
עצמו בו אפי׳ לא יקחנו אלא על דעת לשלם. ואפי׳ הלוקח מחבירו
בתורת שאלה אם אינו מדעת הבעלים נקרא גזלן. וכת הלמובם אפי׳
החוטף מעכנן מיד חברו למשכנו שלא בלשות בי״ד נקרא גזלן ואין
צריך לומר אם נכנס לביתו למשכנו. והלאובל השיב עליו וכת שאינו
נקרא גזלן בכך. וכשם שאסור לגזול כך אסור לעשוק.
ואי זה הוא גזל ואי זה הוא עושק. גזל זה הלוקח מחבירו בחזקה כגון
שחוטף ממה שבידו או שנכנס בביתו שלא ברצונו וגוזל ממלו
תוקף בעבדיו ומעתמש בהם או נכנס לתוך שדהו ואוכל פירותיו.
ועושק זה שבא לידו ממון חבירו ברצונו כגון הלוואה או פקדון

שכירות וכשבא להשבון אינו נותנו אלא מחזיק בו בחזקה. ואפי' אם כופהו למכור
את שלו ומקבל דמיו אם הוא שלא מדעתו אמור אבל אין לו דין גזלן ליפסל מדי
מלאוריתא אלא מדרבנן. כתב הלבוש כל החומד עבדו או ביתו
שלחבירו או כל דבר שאפשר לו שיקנהו ממנו והרבה עליו דעים והפציר בו
עד שלקחו הרי זה עובר בלא תחמוד. ואינו עובר בלאו עד שיקנה החפץ שחמד.
כל המתאוה ביתו או אשתו או כלי שלחבירו וכיוצא בהם מעשה הדבריס
שאפשר לו לקנותם ממנו כיון שהשיב בלבו היאך יקנה דבר זה עבר בלא תחמוד
שאין תאוה אלא בלב בלבד. תקנוה מביאה לידי חימוד והחמוד היה מביא
לידי גזל. שאם לא ירצו הבעלים למכור אעפ שהרבה להם בדמים יבא לידי גזל
ואם יימנעו הבעלים להציל ממונו בגזל או מגניבתו לגזול יבוא לידי עסיבות דמיס.
בא ולמד ממעשה אחאב ונבות. הנה למדת שהמתאוה עובר בלאו אחד והקונה
דבר שהתאוה בו בהפצר שהפציר בבעליס או בקשה מהם עובר בשני לאוין.
לכך נאמר לא תחמוד ולא תתאוה. ואם גזל עובר בב' מצות עשה
על הגזלן להשיב את הגזילה עכ והשיב את הגזילה. בלאו
שהיא שוה פרוטה. אבל אם לא גזל שוה פרוטה אינו בתורת העבה. ומי אם גזל
ב' אגודות שוות ב' פרוטות והוזלו עד שעכשיו אינן שוות אלא ב' פרוטות וכן
והחזיר לו ב' חייב להחזיר לו גם השלשיק כיון שמתחלה היתה שוה פרוטה.
וכן אם גזל ב' אגודות שוות פרוטה והוזלו ועמדו על אחת שיעלה להחזיר
לו גם העניה שהלי לא קיים מצות השבה כבר. גזל שתי אגודות שוה פרוטה
והחזיר לו אחת קאמרי' גזילה אין כאן השבה אין כאן. פי' הלמ"ה אעפ שאין כאן
גזילה ואין בד' נזקקין לכופו בתורת ממון מצות השבה יש כאן ומכין אותו
עד שיתנו נפשו אם לא קיים מצות השבה. ומי מעכב הגזלן הקרן לא עפ
הוזלה מעצמו לא עמא באו עדיס. ואם הגזילה בעין אפי עשה
עשתית מחזירה כמו שהיא. ואפי היא קורה וגבוהה בבירה דבר תורה הוכס
כל הבירה וממחיר הקורה. אבל חכמים תקנו מעמוס תקנת השבים שמחזיר
דמיה. גזל קורה ועשה ממנה סוכה לחג ובא בעל הקורה ותבעה נותן
לו דמיה. לא תבענה עד אחר החג. עריך להחזיר לו הקורה בעצמה כיון שלא
עשתית שהרי לא חברה בעיט. עשתית הגזילה אעפ שנ
נתיאשו הבעלים אין עריך להחזירה אלא דמיה כמו שהיתה שוה בשעת
גזילה. והוא שלא יהיה שינוי החוזר לכליותו. אבל שינוי החוזר לכליותו אינו
קונה. כיצד גזל עצים מעשין הנעשות מהן כלי וחבסס ונעשאס כלי

לא קנאם שאפשר לפרק הכלי ויחזרו העצים לכמו שהיו. ואפי׳ שפין אינו נקרא
שנוי אם לא שיעשהו שמש על ידי השנוי כגון שעשה מהן מכתש לכתוש בו
או שעשה מהם נפליס או קדורת וכיוצא בזה שמשתנה שמו מחמת מעשיו.

גזל גפה ועשאו לביצה לא קנה שאפשר שיתיר הלבינה ויחזיר
העפר לכמו שהיה. לבינה ועשאה עפר קנה שאם יחזור ויעשנה לבינה פעם
חדשות באו לכאן. ומטעם זה נמי גזל ועשאו מטבע לא קנה. מטבע ועשאו
כמוך קנה. גזל מעות ישנות ושפין וחדשין לא קנה שהרי מתישעין וחוזרין לכמו
שהיו. אבל שפין בבור ועשאן חדשים קנה. גזל מעות חדשות ויצק קנה
שהרי אם יחזור ויחדש אותם הרי הם פעם חדשות. גזל אבנים
ונתתן קנה. עמר ולבנו בבתים או עבדו בענין שאינו חוזר לבריתו קנה.
גווני ועשאו כגדים קנה. גזל דקל מחובר וקיצצו לא קנאו אפי׳ עשאו קתיכות
קטנות. עשה ממנו קורות קנה. גזל קורות גדולות ועשה מהן קטנות לא
קנה. עשה מהן לוחות קנה. גזל טולב והפריד העצים מהשדרה קנה. גזל
העצים כשהם פרודים והפריד כל עצה מגבו לעצים קנה. חלק התומת
קנה. גזל טוה ועשה איל טוב ועשה שור קנה. ומשלם כשעת הגזילה.

כל זמן שלא נשתנית הגזילה צריך להחזירה אעפ״י שנתיאשו הבע׳
הבעלים. ליאוש לחוד לא קני. ומיהו אם קידש בה האשה
צריכה גט כדפרישית לעיל בריש גמ׳. ויאוש ושנוי השם אפי׳ אם הוא שנוי
השם גרוע שחוזר לבריתו כיון דאיכא יאוש בהדיה קני מדאוריתא. כלא
ניחוש שנתיאשו. אבל סתם קיימא לן סתם גזילה לא הני יאוש בעלים. ויאוש
ושנוי כשותפי. שאם מכרו הגזלן או נתנו לאחר קנה. ולדעת הלומדים
צריך ליתן דמי הולדות הדמים. אבל לי׳ פי׳ שאפי׳ הדמים אין צריך ליתן. וכתב
הלומדים בין נתיאשו הבעלים קודם שמכר או נתן בין אם נתיאשו אחר כן.
ואין הלואי זה כת דוקא שנתיאשו קודם. אבל אם מכר או נתן קודם שנתייאשו
נתיאשו אחר כן לא קנה. וכן העיד עליו הלואי. נלא הוי שנוי
השות אלא אם מכרו או נתנו לאחר. אבל אם בא אחר וגזלו מעצמו
מציית הגזלן כאילו גזלו מציית הבעלים ואם ירצה הנגזל לגבות מהלואי גבה
וכה׳ או מהשני גובה או אם ירצה יגבה חצי מזה וחצי מזה. ואם פרע
הלואי לשני. או שגזלן הלואי ומכרו לשני אינו כלום כי אין לו אלא שם
אלא עם הבעלים. לא שנא ידע השני שהיה גזל ביד הגזלן לא שנא לא ידע.
ואפי׳ אם אכלו השני צריך לשלם לבעלים. בלא שפין נתיאשו.

לבעלים נתיאשו ובא אחר ואכלו פטור. הני נמי שאם היה בעין היה צריך להחזיר
עתה שאכלו פטור. וכן אם מת והוליש לבניו לא חשיב שינוי רשות אלא
הרי הוא כאילו הוא קיים שאם הוא בעין ולא נשתנית צריכין להחזירה אפי'
נתיאשו הבעלים. ואם נשתנית והיא קיימת נותנין למיה. אבל אם אכלום בין
בחיי האב בין אחרי מותו אם קודם שאנס אכלום חייבין לשלם לאחר שאנס
פטורין. בלא נשלא היה להם אביהם אחריות נכסים. אבל
אם היה להם אביהם אחריות נכסים אפי' אכלום אחר שאנס חייבין לשלם.
וכן אם מכרה האב או מכרה לאחר והיה להם אחריות נכסים חייבין
לשלם. והאידנא למנהגי משתעבדי אפי' אם לא היה אלא מטלטלין
חייבין לשלם. ואין חלוק בין אם הם גלוים או קבועים לאפי' בגלוים אם
אכלום פטורים ואפי' בקבועים אם היא קיימת חייבין. ואם אמרו הגלוים
אנו יודעים שאבינו עשה עמך השבון ולא נשאר לך בידו כלום אם
אין ידוע שגזלה אביהם אלא עדיתיהם נאמנין ואם לאו אינן נאמנין.

השביחה

הגזילה כגון פרה וילדה רחל ונגזזה כתבתי למעלה
בלין גבי שהשבח של הגזלן. ואין צריך לומר שאם
הוציא עליה יצאות והשביחה שהוא שלו. ואפי' לא עשה בו אלא שינוי המחזר
כגון עפר ושאינו לבוש או עושים משופין ועשאם כלים דהני לא קנה
גזילה שבח מיהא קנה ומחזיר לו הגזילה והוא יתן לו שבח שהשביח
ועשאו כלי. וכשם שהשבח הגזילה הוא של הגזלן כך אם לאחר
שהשביחה מכרה או הוליכה לבעיו אפי' לאחר יאוש קנה הלוקח והיוצא
השבח. בין שבח שעשה ידי פיטוס בין שבח לידה וגיזה. וכח הלמלכה
ונוטל דמי השבח מן הנגזל ומחזיר לו הגזילה וחוזר הנגזל ונוטל דמיו
מן הגזלן שהרי לא נתייאשו. עכ'. והוא הולך בשיטתו שאינו מחשב לידה
וגיזה שינוי מעשה. אבל לפי מה שכתבתי למעלה שהוא שינוי מעשה אין
צריך להחזיר הגזילה אלא נותן דמיה כמו שהיתה עוה בשעת הגזילה.
וכן אם השביחה היורש או הלוקח השבח שלו. מכרה הגזלן
לבני אדם שהשביחה הגני השבח לבעלים. ואם מכרה הגני לישראל אחר
שהשביחה מיבעיא אם אותו שבח אם הוא שלגזלן או לא ונראה שיתפשרו
לפי אין מוציאין מיד הלוקח. ואי תפשו גזלן לא מפקינן מיניה. בלא שבח
שהשבח הוא שלגזלן בגיזה וולדות ופיטוס שעשה ידי הוציאה. אבל אם
נתיקרה או נתפטמה מיהיכא כל זמן שלא נשתנית השבח שלגזלן
וצריך להחזירה כך כמו שהיא אפי' אם נתיאשו הבעלים קודם שנתיקרה.

לפי גזל חבית שליין והיתה שוה דינר בשעת גזילה והוקרה עד שעמדה
על לי ושברה או שקיאה או מכרה או נתנה מעלם ל כמו שהיתה שוה
בשעה שהוציאה מן העולם · שברה מאיליה מעלם בשעת הגזילה ·
היתה שוה ל בשעת גזילה ובשעת הוצאה מן העולם אינה שוה אלא דינר
מעלם ל · לא שנא שהאה לא שנא שברה מאיליה · הגוזל
מחבירו אשכול של תמרים ובו תמרים ואם ימכרו כולם ביחד אינו שוה
אלא מ"ט פרוטות ואם ימכרו כל אחת בפני עצמה ישוו ק פרוטות אינו
מעלם לו אלא מ"ט · ואין הנגזל יכול לומר אני הייתי מוכר אותן אחת אחת ·
הגוזל כלי ושברו אין אומדין יתן השכרים וישתמש עליהם
כמו שהיה שוה אלא עדיך ליתן לו כדי שלם או למוון והשבריס שלו ·
ואם ירצו בעלים לקבל השבריס ושישלים לו עליהן שומעין לו ·

גלפרה

והזקינה או כחשה כחש שאינו חוזר אין יין והחמיץ
או תירות והדקיבו כלם הרי זה כמי שגזל כלי ושברו
ומעלם כשעת הגזילה · אבל אם כחשה הפרה כחש שיכול לחזור או לא
הדקיבו כל התירות אלא מקצתם או גזל חמץ ועבר עליו הפסח אומר לו ר
הרי שלך לפניך · בלא שהוא בעין · אבל אם שבר אחר שנאסר בהנאה
חייב להחזיר לו דמים כמו שהיה שוה בשעת הגזילה · גזל
מעובד ונפלק חייב למלם לו בשעת הגזילה · ואם נפטל כת הלמכם אם
פסלתו מלכות שאינו יוצא בכל חייב למלם לו בשעת הגזילה · ואם פסלתו
מדינה שאינו יוצא במדינה זו ויוצא במדינה אחרת אומר לו הרי שלך
לפניך · ואלא הלאוץ זל כת לאמי בפסלתו מלכות אומר לו הרי שלך לפניך ·
ובגזל עבדים וכחשו כחשא דלא הדר כת רב אלפס שמשלם
בשעת הגזילה לעבדא כמעלגלי לאמי · וכן כת הלמכם · ואלא הלאוץ זל
כת שאומר לו הרי שלך לפניך · וכן כת הלאבד והלמה ·
גזל בהמת חבירו ועשאה בה מלאכתו והחזירה אחר כך אעפ שעבר בשו
איגו חייב ליתן לו כגון שמחזירה בעיניה בלא כחש ובלא פחת ·
ואי אם הוא גזל בכך או לעשות ביוצא בזה קונסין אותו אפי בחוזר ·
לארץ למלם לבעלים כדי מה שהניה בבהמתו · התנוק בעבדו של
חבר ועשאה בו מלאכתו אם היה עושה מלאכה רבו ובטל ממנה חייב
למלם לעבדא כמקדקני לאמי ואינו נגזל · ואם היו בעליו חייבין לו
משנת אמור להשתעבד בו מפני שניאה כביתי · התנוק
בפשיגתו של חבירו או בשאר מטלטלין ועשה בה מלאכה וקלקלה · אם

אינם עומדים להשכיל אפי׳ נשטם על דעת ליתן בהם שכר ליגו כגזלן
כיון שאין דעת הבעלים להשכירן ואינו מועלם לו אלא מה שקלקלה
וכל הנזקים משלמין כשעת הגזילה · ואם עומדין להשכיר ונעלם זכה
על דעת ליתן שכר · אין תלוי ברצון הבעלים לרצון נותנין שכרן לרצון
נותנין מה שקלקלה · לא נגזלן על דעת ליתן שכר ליגו כגזלן ומועלם מה
שקלקלה · וכן הלין אם נגזלה על דעת שאלה לשואל שלא מדעת הוי
כגזלן : וכתב הלמ״ה הני מילי שנעשה בה מלאכה הוא נשתמו אבל השכיר
לאחר אע״פ שנגנב מתורת גזלנות כיון דקיימא לאוקי השוכרה מהגזלן
צריך ליתן השכירות לבעלים שעדיין לא קנאה הגזלן קנין גמור אלא
להתחייב באונסיה · ונמצא כשגובה הגזלן השכר מיד השוכר ממון הגזל
הגזול הוא גובה וצריך להחזירו לו ע״כ · הדר בחצר מביאו
שלא מדעתו פי׳ שלוואהו הד בו ולא אמר לו כלום שאם אמר לו צא ולא יצא
חייב ליתן לו כל שכרו אלא לא אמר לו כלום וזה דר בו · פי׳ שאם הדר
בו לא היה צריך לשכור בשעת שאינו והיה פקדון אפי׳ היה חצר העומד
להשכיר · אבל דר שלפ כת אם החצר עומד להשכיר צריך ליתן לו שכר
אפי׳ אם הדר לא היה צריך להשכיר · ולזה הסכים אא״ה ז״ל · והלמ״ה
הניח בצ״ע שאפי׳ לא היה לו בו כיון שעומד להשכיר וגזלו ממנו חייב
ואא״ה ז״ל כת בזה שהוא פקדון · ואם אין החצר עומד להשכיר
אין צריך ליתן לו שכר אפי׳ אם היה זה הדר צריך לשכור כיון שלא מסכים
בכלום · לפי׳ אם חסרו אפי׳ דבר מועט כגון שהיה הבית חדש וזה מקרו
במה שהשתילו צריך ליתן לו כל מה שהוזה ממנו · ודוקא
שלא גילה הדר בדעתו שהיה נרצונו ליתן לו שכר אילו לא הניחו
לדור בו בחנם · אבל אם גילה בדעתו שאם לא היה מניחו לדר בחנם
היה נותן לו שכר קודם שהיה יוצא ממנו צריך ליתן לו שכרו · ואין
צריך לומר בחצר דלא קיימא לאוקי ובבא דלא צריך למיבר שהוא פקדון · ואפי׳ אם שכרו מאחר שהיה סבור שהוא שלו ונמצא שאינו שלו
צריך ליתן לזה שכר אע״פ שנתכוון על דעת ליתן שכר · ואפי׳ אם נתנו מה
שנשכרו ממנו צריך להחזירו לו · ובחצר דקיימא לאוקי
ובבא דצריך למיבר שחייב ליתן לו שכרו אפי׳ שכרו מלאכה ונתן לו
השכר ונמצא שלשמעון צריך ליתן לשמעון שכרו ויחזור ויתבע מלוקח
מה שנתן לו · ואפי׳ שכרו מלאובן בתחות מכלי שיניו צריך לשמעון
כל השכר שראוי ליתן בו ואינו יכול לומר לא נכנסתי בו אלא על לעולם

לתתן כל כך שכר. מי שהיה לו עמר וממעטין ובא אחר
וגזל את העמר ואת הממעטין ועבדן את העמר בממעטין והוזל העמר
העבוע בעינן שאינו שוה אלא כמו שהיה שוה כשהיה בבין ושואל הר
הגזל ממעטין. מיבעיא אם חייב לו בהן או לא ולא איפשיטא. ואין ז
מוציאין מיד הגזלן. ואם תפס גזלן לא מפקינן מיניה. אבל אם
גזל ממעטין אפי' אם הם שרויין בעינן שלא שנה בהן ועבדן בהן עמ
עמרו חייב לשלם למי הממעטין אפי' לא השביח להם עמרו.

נגזל שבבע ונוטל כתבתי למעלה בסימן פ"ט. כגון שיש עליס
שנכנס לביתו של פלוני בפניו ונטל כלים ולא ידעו כמה
אבל אם ראו שנכנס לביתו של פלוני שלא בפניו ונטל משם כלים וכע
וכשנודע לבעל טוען שדרך גזילה לקחן וזה טוען שלי הם או מכרתם
לי או נתתם לי או בחובי לקחתים אינו נאמן אפי' הוציאן מבולין
והבעל הבית עשוי למכור בגין. שכל מה שהוא בבית האדם הוא
בחזקתו ואין אדם יכול להוציא משם אלא בראיה. ומי שמוציא
משם לבר אם יש עדים שהוציאו וכמה היה אין לאן עסק שבועה
אלא עדיך להחזירו כתי מה שישדו העדים. ואם אין שם אלא עד
אחד והוא כופר ואומ' לא נשבעתי או נכנסתי ולא לקחתי בלום
נשבע שבועה דאוריתא להכחיש העד. ואם מודה שלקח אבל ט
טוען שלי היה או בחובי לקחתיו הוה ליה מחויב שבועה להכחיש
העד ואינו יכול לישבע להכחישו שהרי מודה לדברין ומשלם.
כי ההוא גברא דחטף נפלא מחבריה בפני עד אחד וטען שלי היה
ואסיקנא דהוה ליה מחויב שבועה ואינו יכול לישבע ומשלם. שאם
לא היה שם עד כלל היה נשבע היסת שעלו היה. ואילו היה טוען
לא חטפתי היה נשבע שבועה דאוריתא להכחיש העד. אבל עתה
שמודה שחטף אלא טוען שלי היה משלם. כרת
הלמכס חטף זהוביס בפני עד אחד ואומ' שלי חטפתי ועשרים
היו אומר שאין העד יודע כמה היו משלם העשרים. שהרי יודע
בודאי שחטף ואילו היו שנים היה משלם ונמצא בעד אחד
מחויב שבועה ואינו יכול לישבע. אמ' החוטף כ' והנגזל אומ' ק'
הואיל ואין העד יודע משלם מ' שהוא מודה בהם שחטף
ונשבע שבועת התורה על השאר שהרי נתחייב במקצתן. ודעת
נוטה הוא שנשבע היסת שהרי לא הודה בכלום אלא שאומ' שלי

חטפתי.

הגוזל

שכר שוה נכסיה. הוא הנגזל וכל אחד ואחד נשבע ונוטל. וכת הלומדים אפי׳ אין כאן ערים שגזל. וכן נמי אם גזלו

מטפחי. נכנס לביתו שלפלוני ונוטל משם כלים בערך אחד ונגזל משם כלים בערך אחד ואין הערך יודע כמה נגזל ובעל הבית אומר כל כלים היו לי בביתי והגוזל אומר לא נגזלתי אלא ׳ והיו שלי׳ חייב להחזיר לי׳ מפני שהוא מחויב שבועה ואינו יכול לישבע. ואינו נשבע על השאר אפי׳ שבועת היסת מפני שאינו יכול לטוענן על הגזלן טענת ודאי. עכ׳.

והלאבד השיג עליו וכת אם טענת בעל הבית אינה ודאי היאך זה מחויב בשבועה ולמה ישלם לי מכח מחויב שבועה ואינו יכול לישבע. וכת עוד להלאבד הטוענן את חברו גזלתני ל׳ לירדין והוא אומר לא גזלתיך נשבע היסת כדין כל השבועים. ואם הודה שנגזל כ׳ מעלם כ׳ ונשבע שבועת התורה על הכ׳ כדין כל מודה מקצת טהרי לא הוחזק גזלן בערים. וכן הטוענן על חברו שנכנס לביתו וגזלו כלים והוא טוענן דרך משכון לקחתיס בחוב שיש לי עליך ובעל הבית אומר אין לך בידי כלום אעפ׳ שהודה שמשכנו על בושת הויאיל ואין שם ערים. קלי׳ זה נשבע ונוטה חובו מהמשכון שהפה שאסר הוא הפה שהתיר ונשבע בנקיטת חפץ כיון שנשבע ונוטל.

שאלה למי הלאוש ז׳ל. ראובן היה לו בחצר ולאחד היתה לולה בו נכ׳ בביתו אחר יצא ראובן מהעיר ומגר ביתו וחזר ומצא שהיו חסרים מכלי ביתו אמ׳ לפלוני מי נכנס בביתי אמלוה לו אמרתי לו כשיצאת מכאן שאם הייתי שומעת שום דבר על עליך שהייתי שומרת עליך וכן עשיתי כאשר שמעתי שנתפרסם הנאתי תפסיך מביתך שלא יפסלו והנס בבירת פלוני והוא אומ׳ מעולם לא ערבתיך אלא נכנסת בביתי שלא ברשותי. אם שמעת בשבועה שלא לקחה יותר ממה שהיא מודה במגו לא היו לברוס מעולם. או נמי הויאיל והודת בערים שהכמינ לה קודם שבאו לדין אין כאן מגו. תשובה האשה נשבעת שלא נטלה יותר ממה שהודת עליו זה נגזל שתקנו חכמים שנשבע ונוטל דהתם מיירי שערים מעידים שנכנס לביתו שנגזל ולא היה תחת כנפיו כלום וכשיצא היו לו כלים תחת כנפיו ולא ידע כמה היו לכא מצי הנכנס לישבע שהלי ערים מעידים אותנו שנגזל והוי כמו גזלן הילך נשבע שכנגדו ונוטל. אבל הכא שאין עדים בדבר היא נשבעת שלא נטלה יותר ואינה עריכה מגו אלא נאמנת בשבועתה כיון שאין עדים מעידין שנטלה כלום ועוד היא מומחית שהרי אומנת היא שכר שוה נכסיה.

הוא הנגזל וכל אחד ואחד אומ׳ אותי גזלת כל אחד מאחד מחמשה ואינו יודע מי

מעניים מאחד מונה ומאחד מאתים ואיכו יודע משלמי היו המאתים וכל
אחד ואחד אומר עלי היו כל אחד ואחד שבע ונוטל מאתים. בלא בא
בשתובעין אותו. אבל אם אין תובעין אותו אלא הוא מעצמו אומר גזלתי
אחד מכם ואיכו יודע אי זה הוא או שלמי היו המאתים אין בל מחייבין
אותו. אבל אם בא לעצמו ידי שמים עליך לתתן לכל אחד ואחד.
אמר לאחד גזלתיך ואיכו יודע אם החזירלו לך אין בל מחייבין אותו וכל
שם בא לעצמו ידי שמים עליך ליתן לו. אמר איכו יודע אם גזלתיך אם לאו ר
פטור אף לעצמו ידי שמים. שבא לגמרות תשובה ולהחזיר
הגזילה אמרו חכמים אין מקבלין ממנו כדי לפתוח פתח
לדרכי התשובה והמקבל ממנו אין רוח חכמים נוחה הימנו. ומיהו
אם רצה לצאת ידי שמים ולהחזיר אין בל מוחין בנגזל מלקבל ויכול
לקבלה. ומיהו שלא תקנו חכמים אלא בגזל או גזלן מפורסם שעסקו
בכך שמפני שקשה לו לפרוש עצמו לגמרי כדי שישוב. אבל הגוזל
באקראי מקבלין ממנו. ואפי בגזל מפורסם דוקא בשאין הגזילה קיימת
והוא בא מעצמו לגמרות תשובה. אבל אם הגזילה קיימת או אפי ר
אינה קיימת והוא עומד במקומו והנגזל תובעו מחייבין אותו להחזיר.
הרועים והגבאין והמוכסין תשובתן קשה מפני שגזלין
קרבים ואין יודעין למי יחזירו. לפי יעמדו בהן ערכי לבים: עשה תשובה
והחזיר הגזלה לרשות הבעלים אעפ שלא ידעו בשעה שמחזירה אם אחר
כך נודע להם בגון שמנה בלון ומצאם שלמים יצא בדפריעית לעיל
בלין גבי. לפי גזלו מעות והבליעם לו בחשבון ונתנם בביתו יצא שודאי
ימנה מעות שבביתו וכשימצאם יתריס ידע בהם. לפי אם לא ידע מיו
מעות שבביתו לא יצא. וכת הלמ"ס וכן אם החזירם לבית שאין בו מעות
לא יצא עד שיודיעו שהחזירם לבית פלוני. וכן למחוסר בלי
מיד בגו שלחברו ושתמע בו שחשוב כנגזלן מפני שהוא שואל שלא מ
מדעת אפי אם החזירו ליד הבן אם הוא קטן לא יצא עד שיחזירנו ל
ליד הבעלים. הנגזל את חברו לישוב ובא להחזירו במקב
לא יצא ואם ירצה הנגזל לא יקחנו עד שיניע לישוב. אבל אם מחזיר ן
בישוב אעפ שאינו באותו מקום שגזלו יצא. **אין הנגזל** לפעמי
וכא גזלן להחזיר אין צריך ליקח אחרין להביאו
ליקח אפי אם כתב בו אלא יוליענו לומר כך וכך גזלתיך קחנו וכוותה. בלא
שלא עשה. אבל אם כתב לו ונשבע אין לו תשובה עד שיניענו לידו.

ואפי

ואפי' הוא רחוק ממנו הרבה צריך להגיענו לידו ואפ יתן לא לבנו על גזלן
ולא ליד שלוחו. בלא שלא עשאו שליח אלא הוא עכירו ולקיטו או ממציא
לו שליח ולא עשאו שליח בגדיש. אבל עשאו בגדיש יתגנו לו וכן עשו
אותו בד' שליח שלא בגדיש ונתגנו לו יצא. ואין צריך למר אם נתגנו ליד
בד' שיצא. החזיר לו כל הגזילה או שמחל לו שליה חוץ מכל
מפחות משוה פרוטה אין צריך לילך אחריו אפי' אם הגזילה קיימת ולא
חיישי שמא תתיקר ותשוה פרוטה. ולי קי אפי' אם מתיקר אין צריך
להחזירה לו כיון שפגם אחת לא תיתה שוה פרוטה. והלכה לצריך
להחזירה לו. אבל כל זמן שעומד בידו שוה פרוטה צריך להחזירה
לידו או ליד שלוחו ליד בד' או שלוחם. מת הנגזל כשבא הגזלן לעשות
תשובה יחזירנה ליד הבשם אם היא בעין. ואם אינה בעין או שנשתנית
יתן להם דמיה. הגזל את אביו ושבבע לו ומת אביו יתנה
לבניו של אביו שהם אחיו. ואם אין לאביו בן אלא הוא יתננה לאחיו שלאביו
שהם יתומי אביו. כת הלמלכם הגזל את אביו ושבבע לו ומת אביו. אם
אין הגזילה קיימת עושה חשבון עם אחיו על הקרן. ואם הגזילה קיימת
חייב להוציא הגזילה עצמה מתחת ידו לפי נותן הגזילה לאחיו ועושה
עמהם חשבון. ואם אין לו אחים שנמצא זה הגזלן לבדו יגרע מוציא
הגזילה מתחת ידו לבניו. ואם אין בשם לזה הבן הגזלן נותנה לבעל חובו
בהלואתו או לצדקה. הואיל ויצאה הגזילה מתחת ידו נפטר אפי' שנתנה
במתנה או פרעה. והוא שיודיעם ויאמר זה גזל אבא. עכ'.
ואין זה מדרך המעשה אלא כמו שפירשתי שיתננה לאחי הגזלן או לאחי
אביו אם אין לו אחים. ונם מה שכתב ועושה חשבון עם אחיו משמע שהוא
נוטל חלק בגזילה. זה אינו אלא אינו נוטל בה חלק כלל. ואם אין לו נכסים
שיוכל לתת חלקו ממנה לזה מאחרים ומשיב לאחיו כל הגזילה כדי לקיים
מצות השבה ובגלי החוב באין ונפרעין מהירושה כגבי חלקו. כגון אם היו
שני אחים והוא השלישי נתרעים בעלי חובים מהירושה שלש החוב והשאר
יגבו ממנו. ואם אינו מוציא יגרע לאביו יתננו לצדקה. ולכל מי שיתננה
צריך שיאמר לו זה גזל אבא. הגזל הגל ושבבע לו אפי' זקן
עגין במעלה דהשתא הוה ליה כשאר ממון הגר וזכה בממון עבדי
אעפ"כ צריך להוציאה זה מתחת ידו ליתנה לצדקה.

הלכתא סתם גזילה לא הוי ייאוש בגדיש. לפי המציע את הגזלן
או הקונה ממנו לא קנה וצריך להחזיר בגדיש.

אבל פתם נשבה הוי יאוש בעלים. לפי הקונה מהנגב קנה. ופי' הראב"ד
שקונה גוף הנשבה אבל צריך ליתן לבעליה דמיה. ולי פי' שקונה לגמרי
ואפי' דמים אין צריך ליתן. ויש' הא דנגנב הוי פתמא יאוש דוקא
בגנב ישראל אבל בגנב גוי לא הוי בפתמא יאוש. ולפי זה בלסטים אפילו
אם הוא ישראל פתמא לא הוי יאוש. אבל מדברי אלו הראב"ד ז"ל יראה
דבלסטים ישראל פתמא הוי יאוש ובלסטים גוי פתמא לא הוי אלא אם
ידוע שנתייאש. ולפי זה בנגב אפי' הוא גוי הוי בפתמא יאוש.

שאלה לרב שרירא גאון. ראובן שנאבדו לו כלים או נגנבו או
שנגלגם לפטים ונתכל כיל גוי וקנהו ישראל אחר ממנו בפחות מעשרים בו
הבעלים ותבעוהו מיד זה שבידו ואמ' לו כבר נתייאשת ממנו השיב
ראובן יש לי עדים שלא נתייאשתי שחפשתי אחר הכלים עד עתה ועוד
כי מנהג אנשים כל מי שיאבד ממנו ממון בין בנשבה בין בלסטים ויתגל
ביל ישראל אחר שיחזירנו לבעליו ויתן לו מה שהוציא עליו ואתה נראה
לשונות המנהג. ואם המחזיק טוענן נתייאשת והתובע טוענן לא נתייאשתי
ואשבע שלא נתייאשתי ואין עדים בדבר במה יתברר הדבר שנתייאש.

תשובה. אם הבעלים מרדפין אחר הכלים שנאבדו לו ואמי
לא נתייאש וזה שקונה צריך להחזירם. ואם אמ' בעל הכלים דברים
מהם שנתייאש אין לו לחזור על הקונה ולתבוע. ואם לא אמ' דברים
שנודע מהם שנתייאש ואינו מרדף אחריהם ואומ' לא נתייאשתי והקונה
אומ' נתייאשת אין סומכין לא על דברי זה ולא על דברי זה ואין כאן ס'
שבועה אלא בל אומדין הדבר אם ראוי ליאש אם לאו. ואם רואין הדבר
שראוי ליאש מעמידין ביל הקונה. ואם רואין הדבר שאין ראוי ליאש מ'
מוציאין מיד הלוקח. לפי אם נתברר הדבר שבעל הכלים היה מרדף ז'
אחריהם אין כאן יאוש ותייב הקונה להחזירן לו אעפ' שנגלו בפחות
מדמה מעשרין. וכן אם העיל מקונה בלא כלום תייב להחזירם בחנם.
והלוקח מהלסטים אם בא לצאת ידי שמים מחזיר לבעלים הראשונים.
ואפ' נתבטן לקחם הבעלים והלוקח בזול הרי הדבר מסור לבב ומן השמים
נתברעין מלמעלה. ומה שכתבתם שיש מנהג במקומכם שהקונה
מה שבטים והנביים מחזיר לבעלים ונוטל מה שהוציא. אם ודאי כך
הוא תייב כל אדם לבטל מנהגים מנהגכם. לאמרי מלך למנהגו מילתא
היא דיתבי לא תפיק נבוך רעך אשר נבלו ראשונים. וכל דבר שיש בו
תקנה גדולה והפרת מריבות. לפי עשו כמנהגכם ולא תשנו. ושלום.

אסור לקנות שום דבר מהגזלן ואסור להחזיק בידו ולסעדו
בשום דבר מפני שהוא מחזיק ידי עוברי עבירה. ד
והלוקח ממנו לפני יאוש לינו כלקוח מהגנב. שאם הוא גזלן מפורסם
עריך להחזירן לבעליהם והוא יתבע לגזלן. ואם אינו מפורסם לעשו בו
תקנת השוק וגוטל דמים מהגנזל ומחזיר לו הגזילה והגנזל חוזר ותובע
מהגזלן. ואם נתייאשו הבעליהם קודם שלקח קנה. ולענין הלוקח קנדד
גוף הגזילה ומחזיר לו לגנזל והגנזל חוזר ותובע לגזלן דמיה. ולדעת
לי אין מחזיר לו כלום. כתב הלבוש אסור ליהנות מדבר
הגזול אפי אחר יאוש והוא שיודע בודאי שדבר זה גזול. כיצד ידע
בודאי שבהמה זו גזולה אסור לרכוב עליה. ידע בודאי שכית זה גזול
אסור לישכם בו. וכל כיוצא בו. ואין נראה כן מהא דאמר שמואל לינ
למלכותא לינא תדע דקעלי דקלי גנזרי גזרי ועברי עלייהו ואי לאו
לינא הוא היכי עברי עלייהו. ומדקאי אכיי ודילמא מעות דאיאוש מריהו.
אלמא לאחר יאוש שרי. מי שהותחזק בגזלן אסור ליהנות
ממנו דכל מה שיש לו הוא בחזקת גזול. ואם ידוע שיש לו מעשו דבר
שאינו גזול אפי הכי אוסר מלוננו מותר ליהנות ממנו עד שידע בודאי
שהוא גזול. ולית פסק עד שיהא רוב ממונו שאינו גזול. ואפי הלבוש זל
כתב כסברא ראשונה. וכן כתב הלבוש. וכתב עוד המוכסין והלסטין הם
בחזקת גזלנין וכל מעשה מן הגזל ואסור להנות מהם. ונראין דברי
בלסטים. אבל לא במעשה של מוכסין. שלא אסרו אלא להחליק ממעשו
מתוך תיבתו. אפי שמה שיש בה הוא בחזקת גזל לפי שנוטל יותר
מן עבדתו. אבל כמה שיש לו בביתו או אפי בעוון שלא בתיבת המוכסין
מותר לעשא וליתן עמון. ואפי מתיבתו אם היה חייב ליתן לו מיני דינר
ואין לו יכול ליתן לו דינר שלם והוא מחזיר לו חצי דינר מתיבתו כנל
נטלו לו מוכסין תמורו או כפותו ונתנו לו תמור אותם
אחר הרי זה שלו אפי שהבעלים מתייאשים מהם והרי הוא כאילו מוהה
לו. וכתב הלבוש ואם תגמיל ותיק הוא ומחמיר על עצמו מחזירו
לבעליו. בלא שהמוכס הוא כגזלן במוכס הענומד מאליהן.
או אפי אם הוא מטעם המלך ואין לו קצבה ולוקח מכל אחד כפי מה
שירצה. אבל אם פסק המלך ליקח קצבה ידועה מכל אדם והגמיל
מוכס ידוע לגבות דבר זה אם ידוע שזה האדם עומן ואינו מעשר ויקח
ליקח יותר מחוק המלך אינו כגזלן לפי שהמלך נתן. ולא עוד אלא

שאסור לאדם לעבור עליו. וכל המבריח עצמו מהמכס הוא כגזלן לפי ש
שגוזל מנכס המלך כיון שהוא מלך בני או מלך ישראל. וכן אם ישראל
קנה המכס מהמלך המבריח עצמו ממנו הרי הוא גוזל ישראל ש
שקנאוהו. אבל אם קנהו גוי מותר להבריח עצמו דהוי כהפקעת
הלואתו דשרי במקום לטיכא חילול השם. מלך שכרת
אילנות של בעלי בתים ובנה מהם גשר או הרס בתים ובנה מהם חומה
או דרך מותר ליהנות מהם לפי שזה הוא חק המלך. ואפי אם עזה
לגבליו לכרות מכל אחד ואחד דבר יקוע והלכו הם וכרתו הכל מאחד
מותר. וכן המס שים לו לגבות מבעלי השדות אפי הכניסו כל
תבואתם ולא עשאר שם רק אחד ובזה ממנו בשביל כולם אינו גזל.
לפי שאין עליהם לגרוח לגבות ממנו מכל אחד ואחד אלא זה
שגבלו. ממנו יגבה מכל בעלי השדות מכל אחד חלקו. בלא בעלי
השדות. אבל האריס אין להם למשכנו בשביל בעלי השדות. וכן רשות
ביד גבאי המלך למשכן אחד בשביל כל המס. בלא בתוך שנתו שהמס
למלך. אבל עברה השנה וחגבאי תרע כבר המס למלך אין לו כח ל
למשכן אחד בשביל חברו. גבאי המלך שמוכלין השדות
בשביל המס שעליהן אינו גזל ומותר ליקח מהם. אבל מס שעל ראש
האדם אינו מוטל אלא על האדם עצמו. לפי אם מכר שדהו בשביל
מס הראש הרי זה גזל ואין לקנות מהם. עזה המלך
עכל מי שלא יתן מס מעדהו שתהיה השדה למי שיתרע המס וברח
בעל השדה ובא אחר ופרע המס למלך ואכל פירותיה אין זה גזל
אלא אוכל פירותיה עד שיחזרו הבעלים. וכן אם עזה עכל מי שלא
יתן המס הקצוב עליו שיעתעבדו כל מי שיתנגו בשביל ופרע
אחד בשבילו מותר לו להשתעבד בו ובלבד שלא ישתעבד בו עבודת
עבד. שלין המלך לין בכל מה שיגזור בכל מלכותו.
בלא בדבר בלבי שגזף על כל בני מלכותו כגון שמטיל מס קצוב
בכל מנה ומנה ועל כל איש ואיש או שגזל כל מי שיעבור על דבר פלוני
שיתחייב נכסיו למלך וטיצא בזה אין שכנגם על אחד ולקח חצרו או ש
שדהו אינו גזל ומותר ליקחנה ממנו שכן חוק המלך ליקח ממון מי
שעבר בדבר. אבל מלך שלקח חצרו או שדהו של אחד דרך חמס שלא
כדין חק המלכות הרי זה כשאר גזלן ואסור ליקח ממנו.
והלואה כתב אפי אם הוא מטיל על כל בני המדינה אם הוא דבר

כת הרמב"ם

דברים הלכה גזל והעובד

אפרו חכמים מעשה עליהם פעול מדברהן כגון מפריחי יונים ומעתקי בקוביא.

מפריחי יונים כמי שמעלה ביישוב יונה זכר מהביא נקבה עמו ומעלה נקבה שתביא זכר עמה ונמצא שגוזל משל אחר. ומן ביונים בלבד אלא הוא הדין שאסור לעשות כן ביישוב בגזל מיני בהמה וחיה. וכן אפרו לעולם יונים ביישוב מפני שהם של אחרים. ואין פורסין רשתות ליונים אלא אכ"ה הרחיק לתוך המדבר כל מילין. ובמקום כלמים אפי' הרחיק מאה מילין לא יתרום לפי שהולכין למרחוק על ידי הכרמים. וכן אם יש שובכין אפי' אם הם שלו או של גוי לא יתרום אפי' ברחוק ק מילין לפי שהולכין למרחוק על ידי השובכין. ומרחיקין השובך מן העיר ק אמה ולא יעשנו בתוך שלו אלא אם מרחיק ק אמה לכל רוח. ולמועלה בלין הרחוקות נקיין בארתי וכר זה.

מעתק בקוביא כגון אלו שמעתקין בעצים או בצרורות או בעצמות וכיוצא בזה או כגון אלו שמלהיבין בהמותיהן וכל מי שמתרגל עליו ונתר או תקנתו את שלו חבדו שיקח כך וכך וכל כיוצא בזה אסור וגזל מדבריהם. כת הרמב"ם המעתק בקוביא עם הגוי אין בו מעשה גזל אבל יש בו מעשה איסור שנעשק בדבר בדברים בטלים שאין ראוי לאדם לנעשק כל ימיו אלא בדבר חכמה וישוב העולם. עכ. וראיה שפעמל מעתק בקוביא מעשה גזל אפי' אם יש לו אומנות אחרת ועל כן מחלק בין מעתק עם גוי או עם ישראל. ואנא הלאו"ל לא סמק שאינו פעול אלא אכ"ה אין לו אומנות אחרת. ואנתו פעול אפי' מעתק עם הגוי. הפועל מעתק נזק חיה או עוף. אם יש למעמדה בית קיבול שנעשיה בכלי אין חייבין לו כלום והגוטל ממנה הלי זה גזל גמור ומוציא מידו. ואם אחזה נעשיה כלי אין על הגוטל ממנה לין גזלן לאורתא. ואפי' מוציאין מידו אבל הוא נתפס דלבנן. ועיין תשובה תירוץ שכל שמחה מהאילן ונפלו לארץ. אם באו ליד הגוי קודם שהגיעו לארץ אבא אחר

קרקע

ואחר כך קנאם הלוקח שקנאם בייאוש ע"
הבעלים אין דינו כמעלטין שאם נתייאשו מהם
לפי תומן.

ונעני כעות. אבל קרקע אינה נגזלת אלא אם נתייאשו הבעלים ממנה קודם
שמחזרים הגזלן לבעלים בראיות בעליה עומדת ונוטל אותה מיד הלוקח בלא
דמים והוא תוזר ליטול דמיה מהגזלן שמכרה לו. ואפי' נמכרה לאלף זה
אחר זה לבעלים הנגזל נוטלה מיד מי שמוצאה בידו בלא דמים והוא
תוזר ונוטל דמיו מיד מי שמכרה לו. ובין הוא תוזר על הלוקח שלפניו
שמכרה לו עד שיחזור הלוקחה מהגזלן על הגזלן ליטול דמיו: לפי אם
אירע בה קלקול כגון שעשתה נהר וכיוצא בזה התפיד שבא מאילו אין
אחריות ההפסד על הגזלן. שבחזקת בעליה עומדת ואומר לו הרי שלך
לפניך. בלא בהפסד שבא מאילו. אבל אם התפידה הגזלן כגון שחפר בה
בורות שיחין ומערות או עקרץ האילנות או הרס הבתים חייב להעמיד
לו בית או שדה כמו שהיה בשעת הגזלה או יעלה לו דמיו.

גזלוה מן הגזלן או שגנבה הגנב ממנו. אם מכרה מדינה היא
שגזלו גם שדות אחרות וכן הגנב לקח שדות משל אחרים אומר לו הרי
שלך לפניך. ואם לא אירע כן לאחרים חייב להעמיד לו שדהו. אנסו
הגנב לגזלן שיראה לו כל שלוחיו והראה את זאת שבגלם וגנבה מידו
חייב להעמיד לו שדהו. וכשם שקרקע הנגזלת היא באחריות
הגנזל לחובתו שאם תתקלקל אומר לו הרי שלך לפניך כך היא לטובתו
באחריותו. שאונס שאם גזל מעלטלין ונשתמש בהן אפי' הכי אין עריך
לשלם לו מה שהנה אלא כמו שהיו שויס בשעת הגזלה גזל הקרקע
ונשתנת בו ואכל פירותיו עריך לשלם לו כמו שהנה ממנו.

וכת אלא להלאע זל בהשובה על ראובן שתבע לשמעון גזלת כמי

ואכלת פירותיו שעם רבות ועגל שהפקידו עיקר הכרם כמה שלא נעבדתו
כראוי · ונשמעון כופר בכל · אם אין לראובן עדים · שבגד שמעון ויקבל ·
ואם יש לו עדים · שלם לו הנעבדים של שתי שעם כפי שישבגד שמעון
ששוו בשעת הביעור · והפסד הקרקע לא ישלם דקרקע אינה נגזלת
ואומר לו הרי שלך לפניך · עוד לעזון אא מלאש זל בתשובה ·
שלש עבירות הן בגזלן גזילת הקרקע · הראשונה במחשבה שמחשב
בלבו על ממון חברו · והשטיה בדבור שמדבר אילן היה אותו ממון
שלי · והשלישית שמוציא מחשבתו ודבורו לפעל והולך ונוטל ממון
חברו · ומעבדין משעובדין ומוציאין מרשות הבעלים ומטיאם לכי
לרשותו נעשה הגזל · אבל מקרקעי נתמעטו מדין גזל · לפי אם גזל ע
שדה ולא הרעה ולא זרעה או גזל בית ולא נשתמש בו אין כאן בל תגזול ·
כי בדשות בעלים הן עומדין אעפ שמוציא הבעלים מלהשתמש בקרקע
שלהם ברמא בנזקין הוא ואינו חייב לשלם · אבל אם אכל הגזלן פירות
העדה עובר משום בל תגזול · וכן אם נשתמש בבית ולא העלה שכר
לבעלים עובר משום בל תגזול · הגזל ליפרע מן

נשיבא

הפירות שאכל
הגזלן מה שהפסיד לו בקרקע או
אינו נובה אלא מכח חרי · דהוה ליה כמלוה על פה · בלא בשלא עמד
בדין · אבל אם עמד בדין ונתחייב לו לשלם ההפסד והפירות ואחר כך
מכל נובה מנכסים משועבדים · אבל אם לא עמד בדין עליהם
אפי עמד בדין על אחד מהם אינו מועיל לו לשעבד להיותו עורך מה
מומשעבדי · וכן נמי אם נחלוה מהגזלן מתחתו שחייב להשלים לו ס
שלהו · אם עמד בדין ואחר מכר בנובה הגזל מעמה עמכר ·
גזל והשביח והגזבל בא לגודפה שמין לו וידו על התחתונה ·
אם השבח יתר על ההוצאה אין נוטל מהגזל אלא ההוצאה · ואם
ההוצאה יתירה על השבח אין לו אלא הוצאה כשיעור השבח ·

מכר

הגזלן הקרקע ולא ידע הלוקח שהיא גזולה והשביחה ·
כשבא הגזבל לטורפה עורך אותה מיד הלוקח כמו ס
שהיא עם שבחה ואינו נותן לו כלום בין אם השביחה הוא בהוצאתו
בין בשבאת דממילא · והוא חוזר על הגזלן ליטול דמי הקרן והשבח
כיצד · אם הוציא והשביח ונתן על ההוצאה נוטל ההוצאה
מהגזבל ומותר השבח עם הקרן נוטל מהגזלן · קרן מנכסים משעובדים
אפי אם לא כתב לו אחריות · ושבח מנכסים בני חורין · ואם ההוצאה

יתירה על השבח אין לו אלא הוצאה שיוצר שבח מהגזלן. ואם הוא
שבחא דמומיא כגון דקלא ואילן ארעא ואמקיא שרטון נוטלו הגזלן
ואינו נותן ללוקח כלום. והוא חוזר ונוטלו מהגזלן.
ואם ירע הלוקח שהיא גזולה ולקחה כשבא הנגזל ליקחנה עורפך
עם שבחה ואינו נותן ללוקח כלום. והוא אינו חוזר ליטול מהגזלן אלא
קרן ולא השבח לכיון שידע שהיא גזולה לא נתן לו הדמים בשביל
התורת מקח אלא בתורת הלואה ואם היה נוטל יותר ממה שנתן
לו היה ריבית: וכתב רב אלפס דוקא בשבח דאתי ממילא. וכן
בשבח הבא על ידי הוצאה אינו מפסיד אלא השבח היתר על
ההוצאה. אבל הוצאתו נוטל מהגזלן. ור"י פי שאפי בשבח שעל
ידי הוצאה אין לו כלום כיון שידע שהיא גזולה. ולזה הסכים אלא הלכך
זל.
וכתב הלבוש המוכר שלא קבל עליה אחריות השבר
בתירוץ. אינמי קבל עליה ולא קנו מיניה ולית ליה למוכר קרקע.
אבל קבל עליה אחריות השבח וקנו מיניה או איתי ליה קרקע.
מעכבינן ליה. לא שפא קבל עליה אחריות דעכו זביני לא שפא
קבל עליה. ואי לא קבל עליה אחריות דשבח בתירוץ אלא דקבל
עליה אחריות דזביני מתמא מאי דקבל עליה קבל ומאי דלא
קבל עליה לא קבל. לכיון שהכיר שהיתה גזולה לא אמרי דקבל עליה
אחריות אלא למה שתירץ בהדיא. עכ. ואלא קלאם זל
כתב ולא מסתבר לי לכיון שהכיר שאינה שלו אפי זביני לינמי אין
כאן ולא נתכון לגנוב לשם מכר אלא לאכול הפירות והמעות תקדון
ומיחזי כריבית. ולפי אינו נוטל שבח אפי קבל עליו אחריות. עכ.
ואם יטענון המוכר שהלוקח ידע שהיתה גזולה ואין לו
ליטול שבח והלוקח טוענן שלא ידע. כתב הלבוש שעל המוכר להביא
ראיה. ופירות שאכל הלוקח בעוד שהיתה בידו ועריך לשלם אותם
לנגזל ליכא בהם עם הנגזלן כליכו של שבח. שאפ לא ידע שהיתה
גזולה נוכה אותם מהגזלן מנכסים בני חורין. ואם ידע שהיתה

הגוזל

השדה ומכרה או
נתנה לאחר שאין מעמידין כלום
הנגזלן מהגזלן. אלקיים המוכר והמתנה שעשה ולא אמרי שקנה
כחו שהנגזל. לכאורה מהנגזל היה יכול להוציא מהלוקח כך יוציאנה
גם מיד נתיבו מעותיו. שלא כיון בלקיחתה אלא כלי לעמוד

בגמ׳ שהשאיר ביד הלוקח או מקבל המתנה. לפי׳ אם לא קנאה
עד שתבעו הלוקח בדין על שמכר לו שלה שלא היתה שלו ונתחייב
לו לשלם והתחילו בד׳ להכרין על נכסיו לשלם ללוקח ואחר כך קנאה
מהנגזל אז לא אמרי׳ שקנאה כדי לעמוד בגמ׳ שהרי אינו ר׳
חושש לעמוד עמו בגמ׳ ויכול הוא בעצמו להוציאה מיד הלוקח
ונותן לו מעותיו. וכן אם אחר שמכרה הנגזל לראשון ר׳
מכרה גם כן לאחר או נתנה לו במתנה או הורישה לאחד מבניו ואחר
כך קנאה מהנגזל אין כאן הוכחה לקיים מקח ראשון אלא לקיימה ביד
השני לקחה והשני מוציא מיד הראשון והנגזל מחזיר לו מעותיו. ומלשון
הלמ״ב. יראה דהה״נ אם קנאה מהנגזל קודם שמכרה או נתנה לאחר
ואחר שקנאה מכרה או נתנה לאחר דאמרי׳ נמי שלא כוין לקיימה ביד
הראשון. ואינו נראה. דמיד כשקנאה נתקיימה ביד הלוקח ואינו ר׳
יכול למכרה עוד לאחר. כתב אא״ז הר״א ז״ל דאיתי מפי
דהה״נ כל היכא דאיכא טענה בלקיחה של עדה זו כגון שהיא סמוכה
למערב שלו או שהיא עליית וכיוצא בזה דכל שאי אפשר לתלות בדבר
אחר יד הלוקח על התחתונה דלא אמרי׳ לאוקומה קמי לוקח בעי ר׳
אלא בשערחו והשתדלותו עליה מוכיח שמכוין להעמידה בתוכו.
ולא מסתבר לי דאי איכא מילי אחריני למוכח דלאו לאוקומה קמי
לוקח בעי. תלמודא הוה מפרש לה כי היכי דמפרש בזבנה אורתא
ויהבה במתנה. אלא בסברא כל דהוא לא אמרי׳ הכי. אלא היכא דמוכח
בתירוץ כמו באורתא וזבנה ויהבה במתנה. עכ׳. נמלה
לתוכו בירושה מהנגזל לאחר שמכרה או נתנה לאחר אין כאן ר׳
הוכחה לקיים המוכר והמתנה שהרי לא טורח אחריה שמאיליה ר׳
נפלה לו ויכול להוציאה מיד הלוקח. ובאה הנגזל מהנגזל
בחובו. אם היה לנגזל קרקע אחר שהיה יכול לגבותה ולא רצה אלא זאת
ודאי נתכוון להעמידה ביד הלוקח ומקבל המתנה. ואם אין לנגזל
קרקע אחרת לגבות ממנה חובו אין. אין כאן הוכחה לקיים המוכר
והמתנה. ואם נתנה הנגזל לנגזל במתנה בליבי נה כב. אמאי
ודבינא אי תעיב לאילו קנאה ממנו או לא. וכתב הלמ״ה להוי לוקח
מוחזק ודאי ומוכר ספק. ואין ספק מוציא מידי ודאי. ואא״ז הר״א
ז״ל כתב דלא מפקינן ליה מנגזל ונגזל הלוקח להביא ראיה שנתכוון ר׳
להעמידה בידו. נגזל שמביא עדים שלקח השדה מ׳

מהגגל כתבתי למעלה בסימן קכ׳. ונגי שאונם קרקע
מישרש ומכרה לישרש אחר כתבתי למעלה בסימן ל״ה.

היורד

לתוך שדה של חברו שלא ברשות ונעגנו אינו יכול
לומר נעיגנותי אני נוטל. ואם בגגל השדה אומר לו
עקור נעיגנתיך ונך. יא אם היא שדה העשויה ליטע כי שיתב עונה
ליטע מלחורשה אין שומעין לו ואם אין עשויה ליטע שומעין. וכן
ואא הלאש זל כתב לאפי׳ אם היא עשויה ליטע שומעין. וכן כתב הלמה.
ולא עוד אלא שמחייבין לבעל האילנות למיגר אובלי ולאפוקינהו מ׳
מארעיה דהאיך. עכ׳. אמ׳ בגגל השדה שחפץ בגגיעות
או אפי׳ אמ׳ שאינו חפץ בהם ואחר כך עשה מעשה שמוכיח שחפץ
בהם כגון שגדל סביבם וכיוצא בזה והיא שדה העשויה ליטע שמין
כמה אדם רוצה ליתן בשדה ליטעה וכך נותן לו. ואם אינה עשויה
ליטע ידו על התחתונה שאם השבח יתר על ההוצאה נותן לו ה׳
ההוצאה ואם ההוצאה יתרה על השבח אין לו אלא הוצאה שיעור
שבח. והלמה כתב אפי׳ בשדה שאינה עשויה ליטע אי גבי דעתיה
דשיחא ליה בהו שמעין לו וידו על העליונה. ואי לא גבי דשתיה דשיחא ליה
בהו בהא איכא לפלוגי אם היא שדה העשויה ליטע אומדין כמה
אדם רוצה ליתן בשדה זו ליטעה. ואם אינה עשויה ליטע ידו על
התחתונה. ואא הלאש זל כתב כסברא ראשונה. היורד
לשדה חברו ברשות אפי׳ בשדה שאינה עשויה ליטע כתב הלמבם
ידו על העליונה. ובגגל בגבעי אשתמ ושותף כיורד ברשות לאמני.
הבונה חרבתו שלא ברשות שמין לו וידו על התחתונה.
אמ׳ בגגל הבנין ענני ואבני אני נוטל שומעין לו. ואם אמ׳ בגגל
החרבה עגל עציך ואבניך ונא שדרו ממתיבתא דשומעין לו.
יגגל אי שביק ליה בגגל בנין ואזל ליה ותזיק לבגגל הקרקע לגדר
ליה ומנגר ליה דחזיק דשיחא ליה ביה מחייבין ליה בדמי בנין
על גמרא וידו על העליונה. והלאבד כתב שאין שומעין לו לכל
חלבה עגומדה ליבנות וזה מזיק הוא ואין שומעין לו אלא ישב
בתוכה עד שיתן לו יציאותיו. וכתב אא הלאש זל ומסתבר טעמא
היכא דלא היה מעותיו בחרבתו ויש לו מעשלו שראוי לבנות בהן
לזה בלא קיפוח פרנסתו דאז ודאי הואנה הוא מבקש כדי להפסיד
לבעל הבנין ואין שומעין לו. הא לאו הכי שומעין לו.

שאלה לאדם הרואה עכ"ל ראובן היו לו בתים והלך לו מהעיר וכא
שמעון ולך בתים ואמר הבית שהיה רעוע אין נגזי ליפול ובנה בו והחזיקו
והציל מפכנת שלה ומיילו וכיילו וכשבא ראובן הוציא את שמעון מ
מביתו כי תחלה נכנס בו שלא ברשות. אם חייב ליתן לו השבח טוען ז
שאילו לא בנאם היו נופלים או אין לו אלא הוצאה. תשובה.
כיון שהבית היה רעוע וקרוב ליפול אין לראובן יכול להוציאו עד שיתן לו
כל יצאותיו שהוציא לחזק הבית להציל מנפילה. אבל אם שמעון בנה
חדרים וסייד וכייד והוציא בו דברים שלא היו צריכין לבנות אלא ע
שבנה אותם להשתמש אין לראובן חייב לפרעם לו אלא אומר טול הוצאך
ואבנין. ועוכא זו תהיה על פי בנאים שיראו הבנאים שבנה מה שהיה
צריך להציל מנפילה וישומו כמה היה צריך להוציא על בנין זה. וכשיתן
לראובן אותה ההוצאה יצא שמעון מהבית. עוד שאל השואל
למדנו רבינו למה נחשוב בנין המועיל אעפ"י שאינו לפכנה. ונגד מי ה
הסיד היה בבתים קודם לכן ומצפצים לסיד היה הטוחל מעופש ורעוע
והוצרך שמעון להלקם הסיד כלי לתקן הקיר ותקנן כמו שהיה מקודם
לכן ותקן שוברים ותלונות וגגות הדולקות ומנעולים. תשובה.
כל בנין שאינו מכנה שהבית היה יכול לעמוד ולהתקיים ולהסמר מנ
מנפילה וקלקול נמה נחייב את בעל הבית לפרוע. יכול לומ איט רוצה
להוציא מעולם בו כיון שהבית היה יכול להתקיים בלא אותו בנין אם בעת
להשאתך טול עציך ואבניך. כת הרמב"ם החצרות הלי הם
ראויות לבנין ולהוסיף בהם בתים ועליות לפי הולו העושים שהבונה בחצ
חבירו שלא מדעתו הלי זה כעוטע שדה העשויה ליטע ושמין לו כמה
אדם רוצה ליתן בבנין זה לבנותו והוא שיבנה בנין הלאוי לאותה חצר
כמנהג אותו המקום. כל מי שמשמין לו בין שהיתה ילו על
העליונה או על התחתונה אינו נוטל כלום עד שישבע בנקיטת חפץ כ
כמה הוציא. ואם יאמר יבאו הלייטין וישומו ההוצאה והלי היא גלוי
לעינים וישערו העציס והאבנים והסיד ושכל האומנין בתחלת שכטערי
שומעין לו ויטול בלא שבועה. ולכן זה שנוטל השבח בכל שהיתה ילו
על העליונה אין צריך שבועה. כל שמשמין לו ונוטל ש
שטוען בעל השלה ונתתי והיורד לשלה אומר לא נטלתי לירד ואמין נ
ושבוע שלא נטל כלום ונוטל שהרי אומר לבעל השלה והלי עדיין לא
שמו לך ולא ידעת כמה היית חייב ליתן ואיך נתת. אבל אם שמו לו

והוא אומר נתתי אפילו שניים לא נשבע היורד בעבד העלה נאמן ויש
ויש בו שבועת היסת שנתן ויתקוד שהקרקע בחזקת בעליה. עכ"
אות

המסיג

גבול בעהו והכניס מהתחום בעהו לתוך התחומו אפי'
מלא אצבע. אם בחזקה הלי זה גזלן. ואם בתחר הלי זה
גנב. ואם בארץ ישראל עובר עוד בלאו לא תסיג גבול רעך.

מי שהיה

דרך הלבים עוברת מתוך שלהו ונעלה ונתן להם
מן הצד הדרך שנתן להם מן הצד הוא שלהם
ובה הדרך הראשון הוא שלהם ואינו יכול למוכרם מהם אפי' נתן להם
דרך עוברה וישרה.

הלכות נזיקין

כשם שאסור לגזול ולגנוב מה
ממון חברו כך אסור להזיק ממונו. אפי' שאינו נהנה כיון שמזיקו
בין במזיד בין בשוגג חייב לשלם. ובלבד שלא יהא אנוס כגון אם
נפל מן הגג ברוח שאינה מצויה והזיק. אבל אם נפל ברוח מצויה
והזיק חייב לפי שאנוס הוא. כת' הלמ"ם היה עוללה בתולם
ונשמעה המציכה מתחתיו ונפלה והזיקה אם לא היתה חזקה ומהודקת
חייב. אבל אם היתה חזקה ומהודקת או שהתגיעה פטור שזו מכה נילי
שמים היא. וכל כיוצא בזה. והלמ"ל המיג עלו וכת' שאין זה אונס לפטור
אפי' מרוח מצויה. ואפי' לנפוס היזק לממון חברו אסור
אלא שיש על גולם שחייב לשלם ויש עד גולם שפטור כאשר יתבאר
בגמ'. ואפי' בראייתו אם יש היזק לחברו אסור להסתכל בו לאמר לב
יהולל אסור לאדם שיעמוד על שלה חבלו בשעה שעומדת בקומתה.
כל מקום שמזיק חייב לשלם בין בהיתו בין בשעת הזיקו.
ואפי' בשעת הזמזיק אם הכניס בו היזק ממונו שלא בשעת הזיקו
לא שנא בגופו או בממונו חייב לשלם. לגהי שיש לו רשות להועיאו
אין לו רשות להזיקו. ומי' דוקא בזמזיקו בזמזיל. אבל אם בשוגג הזיק
בו פטור בגג הכית. ואם בעל הכית הזיק בנכסים אפי' בשוגג חייב
בשוגג. בין שנכנס שלא בשעת. כת' הלמ"ה דוקא שלא ידע בעל
הבית שנכנס אבל ליהו שנכנס והזיק בו פטור לאיהו לאזיק אכ
אתשזיק. אפי' שנכנס שלא בשעת. היו שניהם בשעת
בשוגג שניהם בשאיהם רשות ליכנס או שהיו שניהם שלא
בשעת והתזיק זה בזה בין בשוגג בין במזיד אם לא ידעו זה בזה

עכו"ם ראוי זה את זה פטורין. לאו זה את זה אלא שלא כונו חייבין.
לפי שעתם שהיו לריכים בלשעת ההבים או שהיו מהלכין שניהם והזקן זה
בזה פטורין. הזיקו זה את זה חייבין. היה אחד רץ ואחד מהלך
והזק מהלך בדרך חייב מפני שרץ שלא בלשעת. בלאו נחול. אבל בעכו"ם
בין השמלשעת פטור מפני שרץ בלשעת. וכת הלמוד אם שעתם דרין
אפי' הזיקו זה את זה פטורין. דהא דאמרי' הזיקו זה את זה חייבין ד'
היינו דוקא כשהמזיק עושה ומזיק אין עושה כלום. אבל נבי ד'
שעתם לרין דתרוייהו עבדי מלאכה בהזקן זה בזה פטורין.

שאלה לאוא הלאוש ז"ל. חתן היוצא מחופתו והלכו עמו מיודעיו
לוכבין בסוסים כמנהג הבחורים ועבר החתן לפניהם בא אחריו אחד
בסוסו ופגע בפרד שהחתן רכב עליו והכהו ובא לו לחתן הפרד ש' זהובי
בסבה זו שהפרד היה שלבני ונוטען המזיק כיון שהיה בלשעת הלכים ש'
שכל אלם יש לו לשעות לילך שם שאינו חייב בשלם. למאי מלמינן ליה
מאחר שהכהו בסוס הוי כמו חיצין או לרגל מלמינן ליה לאחר שלעשה
בשליבת האוכף או נאמר מאחר שכהו מעורב בו שרגלו של הלוכב הוק
בשליבת האוכף כאילו עשאו הוא בעצמו אלא שהיה אנוס כיון שהתל
שתחלתו בפשיעה חייב. תשובה. מה שטוען שהוא פטור
כיון שהוא בה והיה לו לעיון בשמור עצמן לאו טענה היא שאין לו ד'
לאלם לרון בלה אפי' ברגלו שיכול לבעמוד כשירצה. כל שכן הלוכב ס'
פוס שאין לו בשות לרון במקום שבני אלם לוכבין שמא לא יוכל להעמיד
הסוס כשירצה. ובמצא שפושעין הוא ומזיק בגופו הוא כיון שרוכב על
הבהמה ומזיק בגוף הבהמה או באוכף שעליה חייב בשלם בל מה שיעמדו
בי שנפחתו דמי הפרד בשביל הכאה זו. אבל אם הפרד של בני ועגיך
העיזק בשלם לבני. והך ממה שנפחתו דמי הפרד אין המזיק חייב לפרוע
לו זה אם הבני מעכיר עליו הדרך בשביל זה אין לחייב לזה כיון שלא
כוין. שנים שמהלכין בלה זה בחביתו וזה בקורתו ונפלעו זה
בזה ושברה החבית בקורה פטור ששניהם היו ב
בלשות. ודוקא שפיעץ בעל החבית כשבירדה שלרך הילוכו הטיח החבית
בקורה. אבל אם עמד בעל החבית ובעל הקורה בא בקורתו ושברה החבית
חייב. היה בעל הקורה ראשון ובעל החבית אחרון. ושברה החבית
בקורה פטור. ואם עמד בעל הקורה לגוח מכובד ומעמו חייב אפי' אם
אין הקורה מגולאה את כל הדרך. ואם הזהיר בעל החבית ואמר לו עמוד

פטור · ואם עמד לתקן מעשיו אע"פ שלא הזהירו פטור שהרי עדיין היה
ולא היה יכול להזהירו · היה בעל החבית ראשון ובעל הקורה אחרון
ושברה החבית בקורה · אם עמד בעל החבית לפנות פטור · ואם הזהיר
לבעל הקורה שיעמוד חייב אע"פ שעמד בעל החבית ופנאך לפנות ·
ואם עמד לתקן מעשיו חייב בעל הקורה אע"פ שלא הזהירו ·

כתב הרמב"ם מי שמלא חצר חברו כלי יין וכלי שמן אפי' הכניסם בעזרת
אם לא קבל עליו בעל החצר לשמור הרי זה נבנם ויצא כחדא וכל מדה
ששבר בכניסתו וביציאתו פטור עליהם · ואם שברם בכונה אפי' הכניסם
בעל הכלים שלא ברשות הרי זה חייב עליהם · וכל כיוצא בזה · והשמה הוא
כיון שהכניסם ברשות איך יפטר על מה שמשבר בכניסתו וביציאתו ·
וכן העיד עליו הלאבד וכל אפתמר בדין זה שלא נתן לו רשות למלאות · אבל
נתן לו רשות למלאות חייב · **כתב הרמב"ם** האומר
להבירו קדיר כפותי ושבר כלי והלך זה
וקרעו ושברו הרי זה חייב אע"פ שהרשהו · אבל אם אמר לו קרע עמו
שתהיה פטור · בד"א שיהיה חייב בשלא אמר לו קרע עמו שתהיה פטור
בשבא בידו בתורת שמירה או שאלה ופקדון · אבל אמר לו קח כלי זה
ושברהו ובוק זה וקרענהו והלך זה ועשה לו פטור —— אמר לו
קח כלי שלי פטור ושברהו אפי' אמר לו עמו שתפטר חייב · ואע"פ שהעושה
המעשה חייב האומר לו שותפו הוא בענין ורשע הוא שהרי הכשיל
עור וחזק ידי עובדי עבירה · ואע"ג דהאי לאו כת אפי' לא אמר
לו בפירוש עמו לפטור אלא העיזק אמר לו שבור כלי ושאל אותו המעיק
אהה אומר עמו שתהיה פטור והשיב העיזק לאו אפי' אם נראה קצת
בשתוקא שמשמענו שאינו נותן לו רשות עמו ליפטר אפי' הכי יש לנו
לומר דבתמיהה קאמר לא פשיטא איך לא הייתי אומר לך עמו לפטור
אלא ודאי עמו ליפטר אמרתי לך ולכך פטור · ובשל חקלו כיוצא בזה
חייב · הולך שהיה הולך את חברו להרגו או אחר אחת מכל
הנזקות לאנסה בין חייבי כריתות בין חייבי מיתות ב"ד או אחר הזכור
בס' שמות ושבר כלים בין שלגרלך בין של כל אדם פטור · שהרי הוא חייב
פטור ולכך פטור מהתשלומין · ואם הגרלך שבר כלים שלגרלך פטור
שלא יהא ממונו חמור עליו ממלתו · ואם היו של אדם אחר חייב שהמציל
בנפשות ישלמו חברו לשלם · ואקר שלגרלך בין של כל אדם פטור · ולא מן הדין אלא

משום תקנה כדי שלא ימנעו מלבא על הנדרים.

ספינה שעבדה מכובד משאה ועמד אחד מהם והקל ממשאה והשליך לים תגבור שהמשא שבה דוקק אחריהם להדבק ומצוה רבה עשה ש שהשליך והושיעם. עכ. והראב"ד השיג עליו וכתב שאין לאדם דוקק כבל ואין זה דומה להזיה מעשה דפרק הגוזל. ודין זה שהטיל אונס שהטיל משלו איש אחד מחשב על כלם כפי משאם.

כתב הרמב"ם

חמשה שישבו על פספס אחד ולא נשבר ובא אחד וישב עליו ונשבר אונס שהיה ראוי לישבר בהם קודם שישב הוא הואיל וקרב שבירתו האחרון חייב. שהרי יאמרו אילו לא נסמכת עליו היינו עומדים קודם שישבת. ואם ישבו כאחד ונשבר כולם חייבים. עכ. ואיא הראב"ד ז"ל כתב דפתם בני אדם הישבים על הספסל ונשבר תחתיהם פגורים לא שנא ישבו כאחד לא שנא ישבו זה אחר זה דפתם בספסל עשוי לכך לישב עליו כל הנכנסין ואין בעליו מ מקפיד בכך והוה ליה כשואל שמותה הבהמה מחמת מלאכה. אבל אם הישבים עליו גדולים ושמעם שאין פתם בספסל ראוי לסבלם וישבו כולם כאחת כולם חייבים. ואם ישבו זה אחר זה אם לא היא נשבר אלמלא ש ישבת האחרון אז הוא לבדו חייב. ואם היה שבר מיד אף אם לא ישב הוא עליו אז הוא פטור. ואם הענין כך שבזולתו היה מתקיים שעה ועל ידי שישב עליו נשבר מיד אם כשישב עליו נמצאו עליהם ומ ומנענן מלעמוד הוא לבדו חייב. ואם לאו כולם חייבים.

הקוצץ נטיעותיו אונס שאינו רשאי אחרים שקיצצו נט נטיעותיו חייבין. ואם האילן עומד ליקצץ כגון ש שהוא מזיק הרבים והקדיש אחד וקיצצו או שיש לו שוב העומד ליהדר כגון שמזיק לבריות וקדש אחד והדגן שלא מחמת הבעלים חייב לשלם לבעלים כפי שיראה לליינין משום שהפקיעם מלקיים המצוה. ואם יטענון אתה אמרת לי לקצוץ האילן או להדוק השור נאמן ופטור כיון שעומדין ליקצץ וליהדק. אבל שאר כל מזיק שטוענין אתה הל הרשיתנו להזיק אינו נאמן. וכיוצא בזה. העוחט חיבר ונעוף ובא אחר וכסה שלא מדעת השוחט חייב ליתן לו ליהודים שמ שמנענו מלעשות המצוה. והה בבל מצות עשה שהיא על האד לעשות ובא אחר ובקש ועשאה ומנע את זה מלעשותה חיי ליתן לו עשרה זהובים.

כשם שחייב על נזקי שאר ממון חבירו כך חייב על נזקי בהמתו לפי אם הניח בחלת על לב שור חבירו ונשברה או שלחתו כשם חייב כאילו עשה כן לבגד חבירו. אבל אם הניח בחלת על עבד חבירו ונשברה פגור שהיה לו לשמרה. ולקמן בנזקי האדם יתבאר שאינו חייב כשמלשיח בחלת על לב השור אלא אלו הוא בפתח. ואז הוא חייב אפי אם הוא בפני הבעלים. ובעבד פגור אפי נכהב. אבל אם אינו בפתח בעור שלי פתוח. ומלא קשדוחק השור ליס וכיוצא בזה חייב לשלם.

שור שעלה על גבי שור שלחברו להזיקו בין אם הוא תם או מועד ובא בעל התחתון ושחטו את שלו להציל ונפל העליון ומת פטור. דחפו לעליון ומת אם היה יכול לשחטו ולא שחטו חייב. לא היה יכול לשחטו פטור.

כת הלמדנו שטס שהמיתו בהמה או עבדו כלי כאחל מעשטין ביטמן חמשה שהניחו חמוץ חבלות על הבהמה ולא מתה ובא אחרון והניח חבלתו עליה ומתה אם היתה מהלכת באותם חבלות ומשהניח זה חבלתו עליה עמדה ולא הלכה האחרון חייב. ואם מתחלה לא היתה מהלכת האחרון פטור. ואם אין ידוע כולן מעשטין בשוה. היתה בהמת חבר ו במים וכבש עליה שלא תעלה עד שמתה במים או שהיתה בחמה ואחזה שלא יכלה לעמת עד שמתה חייב. ודוקא שאחזה בידו. אבל מגר עליה הדלת שלא תצא נראה שפטור מדיני אדם.

אדם המזיק הוא אחד מארבעת נזיקין. ונזק הנעשה בידיו או בגופו הוא היזק. והגלגלתין הוא נזק שאינו עושה בגופו. כגון זרק אבן או ירה חץ או פטר מים על חבירו או על כליו והזיקו או שרק והזיק בצרורות הרוח קודם שנח. אבל אם הזיק אחר שנח הוה ליה תולדת בור דאשר יתבאר בנזקי הבור.

הכה בפגיש ויצא ממתת ידו ונתנוץ והזיק חייב. הבעלי מקבל עליו למטור הכותל ופתח ועבר את האבנים או הזיק חייב. היה מכה מיצר זה ונפל מיצד אחר פטור ואם מחמת ממכה חייב. מחצב שחצב אבן ונתנה לפתח והזיק בה הפתח חייב. מסרה הפתח לחמר החמר חייב. מסרה החמר לכתף הכתף חייב. מסרה הכתף לבעלי הבתי חייב. מסרה הבעלי לאותו שמסדיה על שורות הבתן המסדר חייב. ואם אחר שהניחה על שורות הבתן נפלה והזיקה אם הס קבלנים כולם חייבים. ואם הס שכירי יום והאחרון לבדו חייב וכולם פטורים.

המזיק לחברו היזק שאינו שבר כגון שמטמא נהדיוטין או שערב לו יין נסך חייב. כגון התורמוס הוא פטור אבל חכמים קנסו אותו וחייב לשלם

כלי שלא יהא רגיל למעשה כן. לפי אם מת המזיק קודם שעלם אין הנבין
את בנו לעלם. וכן אם היה שוגג פטור שלא קנסו אלא המזיד.
המנסך יינו שלחברו לפי שאין אלם אנסר דבר שאינו שלו. ואם
היה לו בו שותפות או שהוא מעומד או שהתלו בו וקבל התראה שחשוב
כמו מעומד ואנסר חייב לשלם אפילו שמתחייב בנפשו. שחינוב תשלומין
חל מטעה שהנביהו ועדיין לא נתחייב בנפשו. **יש צר** במזיק
ממון חברו ואינו עושה שום מעשה אלא שבגרמה
בא הנזק לחברו. וקל כל מאיר ללאין ליה דגרמי. לפי כת הלמ"ם הלוחץ
מטבע של חברו על שנפל ליס חייב לשלמו אפילו שלא הנביהו. וכן הפוחס
מטבע של חברו והעביר ענרתו חייב אפילו שלא חסרו. והמוכר
שטר חוב לחברו וחזר ומחלו דקל שהוא מחול הוא צריך לשלם לגוקח הפסד
הפסדו. וכן השורף שטר חוב שלחברו חייב לשלם לו כל התוב שהיה בו אפילו
שלא שרף לו אלא ציד. וכגון שמאמין למלוה בעה שאומ שהיה מקוייס
ושהיה שכומו כך וכך למ"לי בשאין ערים יודעין כמה היה בו. שאם
יש ערים שיודעין אינו חייב לו כלום שהעדים יעשו לו שטר אחר.
וכן החורם כלי מלאכת הבר והין תחתיו כליס וכסתות שראוי ליפול
עליהם שלא ישבר ובא אחר וסלקס חייב המסלק אפילו שלא עשה הנזק אלא
בגרמתו בא לו. ולי פי כיון דקל גרמא בנזקין פטור ונס קל כמאן
דלאין ליה דגרמי צריך לחלק ביניהס. והיינא מכבל לבלין דשורף שטר
שלחברו ומוכר שטר חוב וחזר ומחלו ומלאה ממון חברו לגוי ומלאה ליגר
לשולחני ואמ לו טוב ונמלא לש ומסכך בפני עלבתבואת חברו ואסרה ודיין
שדן וטועה וחייב שלא כדין בבל אלו חייב מעוס ליה דגרמי. אבל המסלק
כליס מתחת כלי עזרק חברו והלוחץ מטבע חברו עד שנפל ליס או שפיחס
ענרתו והגותן סס המות לפני בהמת חברו והשולח הבערה ביד חרש ש
שוטה וקטן והתורע גדר לפני בהמת חברו והטומן קמת חברו בפני הדליקה
והמבעית את חברו או שתקע באזנו ותרשו ולבה ולבתו הרוח ושסה בו
הכלב כל אלו פטורין מעוס ליה דגרמי. וכן כת אלא הלאם זל.
כת הלמ"ם החורק כלי שלחברו מראש הגג על גבי כליס של בעל
הכלי וקלס בגגל הכלי וסלק הכליס החורק חייב שזריקתו היא הגורמת
הראשון לשבירת הכלי. ואס קלס אחר וסלקן שעתן חייבין החורק והסלקן
שעשאס גרמו לאבד ממונו שלזה. עב ואע תעה איך מתחייב
הראשון דבהליא קאמ בגמ בעידנא דשלא תפוקי מתחת בריה. אבל נראי

הזורק פטור לעולם אם מקלן הוא לדעת רב אלפס חייב על
המקלן · ולדעת ר"י פטור על המיטלן גב · וכן השיב עליו הראב"ד ·
הזורק כלי מראש הגג שאין תחתיו כלים וכסתות ונשברו באויר בא אחר
ושברו במקל הזורק חייב והמשבר פטור · דחשבינן ליה כשבור מעיקרו
שעת הדחק

כאשר

השברים · יעשם המוכר שמין לו השבריים ·
שאם שבר לו כלי או הבגד שורו אין אומרי' יקח
השברים והנבלה ויתן לו כלי ושור אחר אלא יקח הטיזק השברים והכלי
והנבלה והמזיק יעלים לו עליהם מה שפיחתו נשבירתן ובהלינתו ·

כמו שהנגזל

שעת הדחק

שבבו ונגזל כך הטיזק שבבו וגזלו · שאם זרק
כיסו לים והטיזק אומר שהיה מלא מרגליות והמל
והמזיק אומר איני יודע מה היה בו נשבבו הטיזק בפקיעת חפץ וגזלו והוא
שיטענו עליו דברים שהוא אמוד בהם שיהיו לו או שלרך להלוותם כקלון
כיוצ · וכגון שיטענו בדבר הנגיל כגון שטוענין שהיו מעות בכיס · אבל
בדבר שאינו נגיל כגון שזרק לו סלע לים שאין דרך ליתן בו מעות וטוען
שהיו בו מעות מיכעיא אם הוא נאמן בשבועתו ולא איפשיטא · וכתב
הלמ"מ שאם תפש אין מוציאין מידו אלא בשבוע ומחזיק · ולדעת
אי הלא"ש ז"ל כיון דספיקא דילמא הוא אין מוציאין בו תמיסה · ודבר זה
מבואר יותר למעלה בסימן פ"ו

המוסר

ממון חבירו ביד
אנס בין אנס גוי או ישרל חייב
לשלם לו מפני
שגזלם לו להפסיד ממונו וליגו כשאר מזיק לכל דבר אלא שאנס נשבע
ונתן ביד · בלא נשהראה מעצמו בלא אונס או שאנסוהו להראות שלו
והראה שלו ושל חבירו או שיסרו אותו ולא אמרו לו על מה והראה ממון
חבירו ונפטר בכך · אבל אם אנסו האנס שיראה לו ממון פקדון בפירוש
והראהו לו פטור · ואם נגזלו בידו ונתנו לו חייב אפי' אנסו גם על הגזילה
שיגזלו ויתנו לו כיון שעשה מעשה חייב · והראב"ד כתב בזה שהוא
פטור · ואלא הלא"ש ז"ל כתב בפשיטות לאשונה · וכן כתב רבינו אפרים והלמ"מ · ומי
אם כשאנסו האנס להראותו לו והראהו לו ואחר כך נגזלו בידו ונתנו לו
פשיטא אם היה במקום שהיה יכול האנס ליטלו · שעל מה שהראה לו פטור
מיהו עקיבא אגוס וגם לא עשה מעשה · ועל מה שנגזלו ונתנו לו אחר כך
שבור · דמיון דהראהו האנס ויכול ליטלו חשוב כאילו נגזלו · אפי' אינו חייב
אלא אלא האנס מאנס אותו ליכך להביא לו הממון מכוח פקדון · ואפי' בזה
כתב אלא הלא"ש ז"ל שאינו חייב אלא אלא לא ידע האנס שהיה ממון לפקדון ר

אלא על פי המסור. אבל אם ידע האנס שהיה למפקיד ממון ואנס לזה לילך
לביתו ולהכניאו פעור. שעשה שמריבין על דבר אחד קרקע
או מטלטל כל אחד אומר עלי הוא והלך אחד ומסרו ליד אנס מנלין אודנו
עד שיתזירהו כמו שהיה ויסלק האנס מעליו ויעשו בו דין.
ראובן שהיה חייב מנחה לגוי ואנס הגוי את שמעון עד שפרעם לו בשביל
ראובן אין ראובן חייב לשלם לשמעון מה שלקח ממנו האנס בשבילו אלא
אם היה החוב שהיה לו לאנס על ראובן מן המם ואנס לשמעון שיפרע
בשבילו אז חייב לפרעו. ונבר זה מבואר ענוד למעלה בסימן קכ"ו.
מסור מיבעיא אם שבע ונטל ולא איפטיטא. ולת הלמד
שאם תפס הנמסר אין מוציאין מידו אלא בשבע ומחזיק מה שבידו. ולדעת
אלא הדאם זל כיון דספיקא דליכא הוא לא מהני ביה תפישה: ופילת דלא
מיבעיא אם שבע ונטל אלא כשהמוסר מכחיש הנמסר. אבל אם המסור
איבו יודע כמה היזיק אז ישבע הנמסר ויטול. אבל לי"ם אפי' אין המסור
טוען ואפי' לא יטול הנמסר בשבועה. ולזה הסכים אלא הדאם זל.
כת הלמד אין המוסר נשבע לפי שבועה חמורה ולא שבועת היסת
שהוא רשע ואין לך פסול יותר מזה. כלא שהראה מעצמו בלא אונס. אבל
אם אנסוהו להראות או להביא ועשא ונתן ביד אעפ שהוא חייב לשלם אינו
רשע אלא בר תשלומין הוא ומשביעין אותו כשאר הפטרים. עכ.
שאלה לאלא הלאם זל. דחל שטוענת על ראובן שמסרה ביד גוי
והתפילה הלבה. וקיצת בירה בעדים וקיצת בהודאתו. והוא אומר לא
התפדתיך. תשובה. מה שתובל לברר בעדים שהתפילה יפרע
לה וישבע ראובן שאינו יודע שהתפילה יותר כיון דספיק בתיקו אם עשו
תקנת בגתל במסור לא מפקינן ממונא. ובהודאתו אין נראה לחייבו ולאפוקי
ממונא. כת הלמד אפור למסור ישראל ביד גוים כין בשפע
כין בממונו ואפי' היה רשע ובעל עבירות ואפי' היה מצר לו ומעצרו.
וכל המוסר ישראל ביד גוי כין בנופו כין בממונו אין לו חלק לעולם הבא.
ומותר להרוג המוסר בכל מקום ואפי' בזמן הזה. ומותר להלבו קודם שיסגו
שימסור. אלא כשאפל הליט מוסר פעור נופו או ממונו הרי זה מותר
עצמו למיתה. ומתרין בו אל המסור ואם הניח פעיו ואוכל אמסרנו מיתה
להרגו וכל הקודם להלגו זכה. עשה המוסר אעבר שם שמר
יראה לי שאסור להרגו. אלא אם הוחזק למסור הרי זה יהרג. שמר מסור
אחריס. לפי מותר להרגו או למסרו לגוים. וכל המציל לעבור ומעצר

מותר למכרו ביד גוים להכותו ולקנטו ולאסרו. אבל מנפץ ערך היחיד אסור
למכרו. ואסור לאבד ממונו שלמסור אעפ"י שמותר לאבד גופו שהרי מ
ממונו רואי ליורשיו. עכ"ל וכן כתב הר"א ז"ל מלטוטל. אעפ"י שמ
שמורידין המסור מ"מ אסור להרגו בפרגם ראשונה ושניה ושלישית עד
שיתחזק במסור אז שמותרין בו ולא עייתי. ובגמל העטור כתב לוקא ביד
הוא שאסור לאכזרו אבל גרמא מצי למיעבד ליה ואף בדיעבד דגרמי שרי
ליה לאיעשי לאזוקי. שאלה לאו הלאש"ג. למודעי
רבינו מה לעשות באיש שנתפרסם עליו שהוא מלטין בחיילים מישרא
ובקהל לאומות העולם והוא מנגיד תמיד בכביוס שיכך ויאמר על
אנשים יחידים וקהלות מישראל דברים שיוכל להניע להם נזק בגופם
ובממונם והנה ניתן רשות לקהל מצד המלכות לדון אותו בשבר ואם
ימצא מן הדין שחייב מיתה שימיתוהו ועל זה נתקבצו והעמידו בד'
לחקור הלבר אם יתאמת הדיבוס הנזכר שיקבלו העדיות ועל פיהם ידונו
וישאו לפניהם ענייות שזה נפתח. העידו נפלי דר' ראובן ושמעון ר'
שנתבדר להם שהאיש הזה הוא מוחזק שהוא מלטין ומסור ושניזם
במלטינות פעמים רבות ליהודים ושמהיום חדש ועל הנה בהיות דין
פגרו בכאן באשכילי"ה כשהיה מנגיד ביוצא בזה נלבל עמו אחד מגבולי
הקהל שיסור מזה הניזוס ולא רצה לימנע. וגס העידו עליו אנשים
רבים מלבד אלה שהוא מוחזק בחזקת מלטין ומסור ושניזם לפניהם
במלטינות פעמים רבות. עתה יורנו רבנו אם יש להדונו כלין לודף
ואם יתן להעילן בנפשו. תשובה. גס כי בגמל ד' מיתות
היינו לוקא שאין לדון האדם לחייבו מיתה על אחת מהעבירות שהי
שחייבין עליהן מיתה. אבל כל אותם שמותר להציל בנפשם שאין
נהרגין לשעבר. אלא להציל הנרדף אותם לא נגמל שאין מיתתם
תלויה בעדים ועדה אבל בראייתו כל אדם שהרואה אותם חייב
להרגם. והרודף למסור ממון חברו ביד בני השוו אותו חכמים לרודף
אחר גופו להרגו. הילכך הוה ליה רודף ויתן להציל בנפשו. ובגדון
זה שכתבת שהיה מנגיד להלשין ושלבר אלו אחד מגבולי הקהל שיסור
מזה ולא רצה לסור מגילוי הרעה היינו לגמרי עובדא דרב דהוא דבעי
אחוויי אתבעיא לחבריה ואמ"ל ליה לא תחוי אמ"ל ליה אחויא הוה יתיב רב
כהנא קמיה קס שמעיה לקושיה. הכא נמי מותר דמו לבל ישרא. וכל
הקולס בו להרגו זכה לשמים. וכ"ש אס עוו להרגו על ידי גוים שיתה עשו

שאפי׳ שלא בשעת מעשה אמרי׳ המסורות מוליכין. ואעפ״כ אין
מזרעין אותם בילים אלא מוליכין אותם לבור ולא יכלו לגלגל מעשר ניטוחין
מערמה. מה שאומר לגוי להדגן. הינו כמו הגדה לבור שאינו מעשה. וכן
ראיתי בתשובה למסור אף שלא בשעת מעשה מותר לעשות עליו גוי להדגן.
כ״ש בנדון זה שכתבת שהיה מנחש והתדגו בו ולא רצה לימנע הרי זה
כשעת מעשה. ודשות ביד כל אדם להדגן. ואין צריך לקבל העדות בפנינו.
ואף שלא בשעת מעשה שדנין עליו להדגן ביד גוי אין צריך לקבל העדות
בפנינו. כי הדבר ידוע מי שהוא מוחזק מסור ומלעיז הגוים מקרבין אותו
בשביל השלטון ואיכ היה צריך לקבל העדות בפנינו ולחקור בדינו
שלמה לא יעשה ממנו דין. כי יגעל על ידי גוים. כי אפי׳ כשאינו בשכרה
הוא מוסר יחידים ורבים. כ״ש כשהוא עצמו בשכרות גופו שימסור ויגלה
סתרי הרבים וימכון לכל ישראל. לכך נהגו בכל תפוצות הגולה כשיש מסור
מוחזק בכך שב׳ פגומים מפר ישראל או מכוונם ביד גוי שמנקשים עצה
ותחבולה לבערו מן העולם משום מגלך מילתא שיוסרו האחרים ולא
יבו מוסרים בישראל וגם להציל כל ישראל הנרדפים מתחת ידו. היכך
בנדון זה שהעידו עדים שהיה מוחזק מסור ומלעיז וגם היה בשעת מעש
יפה עשו שדנוהו להלייה וכן יאבדו כל אויבי השם ואוהביו כצאת השמש
בגבורתו.

כשם

שאסור לאדם שיזיק לחבירו ואם הזיק חייב
לשלם כך עדיך לשמור ממונו שלא יזיק ואם הזיק
חייב לשלם. לא שנא יש בו רוח חיים לא שנא אין בו רוח חיים. יש בו
רוח חיים כגון בהמה וחיה ועוף. אין בו רוח חיים כגון גוב ואש
ותולעת וכיוצא בהן. ובלבד שלא יהא בן לעתיד. אבל עבד כיון שיש בו דעת אינו
חייב על נזקין. שאם היה חייב על נזקין אם יקנטנו יכך ויזיק לחייב את
רבו. בהמה לכתף וכי יגוף שור איש את שור רעהו וגו׳.
ותנן אחד השור ואחד כל שאר בהמה וחיה אלא שדבר הכתוב בהוה. ואין
הלין שוה בכולן. יש שמועדין לכתחלה בכל מה שיעשו. ויש שיש
בהם דברים שמועדין בהן בתחלתן. ויש שיש בהן דברים שהן תמים
מתחלתן ואחר כך נעשין מועדין. והן המועד שמשלם כל מזיק
שיזיק. והם אינו משלם אלא חצי נזק. לפי דבר שהוא תם בן מותתו
ונעשה מועד בגופו תם משלם חצי נזק. ואחר שיעשה מועד משלם
נזק שלם. ועוד יש בין תם למועד. מועד שהזיק חייב
הנזק הוא על נכסיו בגליון לשלם לניזק כל היזקו. אבל תם אין חייב

על נכסי בעליו אלא על גוף העבד הממית אפי' הממית עבד עובד אלילים
והוא אינו עובד אלא לינר אינו נותן לו פעלו כלום אלא נוטל העבד ואם
מת העבד אינו מעלה לינוק כלום אלא יפסיד הכל ואם
נעשה מוגד על ידי ג נניחות שיבח זה אחר זה ואין רצונו להאריך
בהגדאתו כיצד נעשה מוגד או כיצד חוזר לתמותו שאין מוגד
בזמן הזה מפני שאינו נעשה מוגד אלא על פי סמוכין לפי שאין
תמותו וגם אין רצונו להאריך בדיני עבד שהמית אלא לפי שאין
לנו אותו עתה מלפני עריך בא על לב אעפ שגם חצי נזק על
הם קנס הוא ואין גובין אותו מכל מקום כיון שאין מועילין מליין
אם תפש ערין אע לפלש אותו ואלו מועדין מתחלתן
הזאב והארי והדוב והברדלס והנמר ואפי אם הסכני תרבות אם המיתו
או הזיקן אפי בהמה גדולה מהם חייבין לשלם הכל וכת הלמ שגולם
חייבים לשלם נזק שלם בכל מיני היזק שיזיקו אבל לי פי לאו בכל מיני
הזק אלא כל אחד מועד בדבר שדרכו בכך כגון הארי לדרוס ולאכול
או לנגוף ולהניח לפי באחד מאלו הוא מועד וחייב נעליו ברשות הניזק
נזק שלם ותגור בלה כלין רגל אבל אם נגף ואכל לאו ארחיה והגה
ליה בקלן תמה וחייב חצי נזק בין ברשות הרבים בין ברשות הניזק
ולזאב ולשאר החיות דרכם בשליפה ולזה הם מועדין וחייבין שלם
ברשות הניזק נזק שלם ותגורין ברשות הרבים אבל בשליפה לאו ז
ארחיהו וליכן בה בקלן תמה ונחש נמי מועד מתחלתן ודרכו
בכך מיני היזקות לפי באי זה ענין שיזיק חשוב כרגל ותגור ברשות
הרבים וחייב ברשות הניזק נזק שלם וכן כת אא הלאש זל
ושאר כל הבהמות יש בהם לבד שהם תמיס בו בתחלתן ונועדין ז
מועדין כבנן קדן אבל בשן ורגל הם מועדין מתחלתן
וקדן תמה מעלה חצי נזק אם היזק ברשות הרבים או ברשות הניזק או
בחצר השותפין באי זה ענין שיהיושותפין או בחצר שאינה של שניהם בכל
ענין חייב ואינו תגור אלא אכל ובעת הניזק ברשות הניזק והזיקן שם שיעמד
לו איגמלא ובגמרת לרשותי לא היה שולי מזיקך ומיהו פועלים שעבדו ברשות
בעל הבית לשאול שכרם ונתחם שם שולו של בעל הבית או שלשם אם אין ז
בעל הבית רגיל לשאת לשוק או אפי רגיל לשאת לפעמים כיון שאינו מצוי בכל
פעם בשוק חייב בעל הבית בנזקם שברשות נבעתו ואם הוא מצוי בשוק
בכל פעם פטור שאין נבעתין אלא ברשות וכת אא הלאש זל בזמן הזה

בזמן הזה מנהג פשוט שנכנסין הפועלין לבית בעל הבית לתבוע שכרם ונם
אין מוציי בשוק לאדם מעות בכיסו לפדיון לפועלים · הילכך על פי המנהג
חייב אפי׳ אם מוציי בעל הבית בשוק · ושן ורגל אין חייבין
אלא אם הזיקן בישות השוק אבל בלה פגורין ואין עליך לומר בישות המזיק ·
ומי אם התיזה אבנים בישות הרבים והלכו והזיקו בישות הזיקו או ענך
ארוך ומקיעתו מונח בלה ומקיעתו בישות הזיק ודחפה ענלו בלה ושברה
כלים בישות הזיק חייב · וחצר שאינה שלשנים אחד מהם או שהיא
שלשניהם להכניס בה כלדבר בין פירות בין שוורים או שהיא של שניהם
לשוורים ואין שנים אחד מהם רשאי להכניס בה פירות ליזה בישות הרבים
לתגור בה שן ורגל · אבל אם היא שלשניהם דק להכניס בה פירותיהם ואין
להם רשות להכניס בה שוורים ונכנס בה שור שלאחד מהם ואכל פירותיו של
חבדו או שהיא של שניהם דק להכניס בה שוורים ולאחד מהם לפירות והכניס
בה הוא פירותיו ואכלם שור של חבדו חייב · ואם היא שלאחד מהם לפירות
ולא לשוורים ונשיב לשוורים ולא לפירות הזיק אותן שהיא מיוחדת לו
לשוורים לאותו שהיא מיוחדת לו לפירות בשן ורגל חייב לבביהו הוי
חצר הזיק · וכקרן פגור דלבבי ליליה הוי חצר המזיק · ואם הזיק אוכלו
שמיי והדשן לו לפירות לאותו שמיוחדת לו לשוורים בקרן חייב דלבבי
ליליה הוי חצר הניזק · ובשן ורגל פגור דלבביהו הוי חצר המזיק ·
וראובן שהכניס פירותיו לחצר שמעון בלא רשותו ונכנס שורו של
לוי שם ואכלם פגור · וחצר שהיא של שניהם לשוורים נלאחד מהם לשאר
דברים והכניס בה עליתו וחבדו שמיוחדת לו לשוורים הכניס בה שורו
והזיק השור לעליה וגם העלית הזיק לשור אין אומרין יאמר זה בזה אלא
שמין הנזקין בבל וכל מי שהזיק יתן מעלה · קלן ורגל נקראין
אבות לפי שהן טהובין בפשוק ולהנה תולדות שכל הלומה לבל אחד
מאלו הוי תולדתו ודינו כמותו לכל דבר · כיצד שור האמור בפשוק הוא
שנגח בקרן ואין לרכו בכך אלא לרך מקרה ואין לו השה בהזקו · וכל הה
הלומה ליזו כמלחתו כגון שנגחה בעלמה או נשכה בשיטה או נעמה בל
ברגליה או רבצה על כלים והפסידתן לא שנא על כלים גדולים או קטנים
כל אלו דינן בקרן הגמה לכל דבר · והלומבם כת דוקא מרבצה על כלים
גדולים אבל רבצה על קטנים אדחה היא ודינה כשן · ואיי הלאם זה
כת כסברא הראשונה · וכן לשת רב אלפס · וכן כל לבל שאין לרכה בבך
אעפ שהוא לרך אכילה כגון שאכלה כמות או כלים דינו כקרן ואינו מש

מעשם אלא חצי נזק בין ברשות הניזק בין ברשות הרבים · ועוד
יש דברים שמזקת בגופה או בפיה ובידיה בקרן ובקרן יתבאר בידיי שאין
ורגל · פרה שרבצה ברשות הרבים ופרה אחרת הלכה דרך
עליה ובעגונה בה חייבת אעפ"י שזו שינת ורבוצה אין למהלכת רשות
לבעלים בה · אבל הזיקה דרך הילוכה פטורה · רגל
הוא אב דועלת את בעליה לכתי נקלא · הוא
שהבהמה הולכת ברגלה ומזקת דרך הילוכה והוא לבר שדרכה בכך
ואין לה בה הנאה · וכל הלומה לו בדברים אלו הוא תולדתו ודינו כמ'
כמותו · כיצד כגון שהזיקה בגופה דרך הילוכה או בשערה או בשלח
שעליה או באוכף שעליה או בפרומביא שבפיה ובזוג שבצוארה
או במעוי שעליה · ותרנגלין שהיו פורחין ממקום למקום ושברו
כלים בגופיהן או שהיו מהדסין על גבי עיסה או פירות וטינפום
או נקרו בהם · וכן בכל דבר המלובל בגופה כגון המושכת בקר
והוליכתו על גבי כלים ושברו · כל אלו דינן כמו רגל ·
כשבעה בזנבה כדרך הבהמות ודאי ארחה היא · אבל בשאכעס רב
מיבעיא אי הוי ארחה או לא הוי ארחה והוי תולדה דקרן · וכתב הר'
מאיר לפי שאיפשיטא · ואפ' הראש"ל כך לאיפשיטא והוי ארחה ותולדה
דרגל היא · וכשבעה באמתה מיבעיא ולא איפשיטא · וכתב
הר'מאיר אם כשבעה באמתה ברשות הרבים פטור שמא רגל הוא · ואם
היתה הניזק גובה חצי נזק שמא קרן הוא וחייב ברשות הרבים חצי
נזק · ואם הלכה ברשות הניזק והזיקה גובה נזק שלם אם התם · ול'
פי' כיון דספיקא דידיה הוא לא מהניא ביה תפיסה ואפי' התם מפקינן
מיניה אם היזיקה בראה שמא רגל הוא · וברשות הניזק אם התם גרע
המזיק מובין לו מגונו חצי נזק · ואפי' אם היזיקה לאדם אחר בראה
וברשות הניזק דינא הכי ואינו יכול לומר אם תאמר שהוא קרן תתחייב
בראה ואם תאמר שהוא רגל תן לו נזק שלם ברשות הניזק אלא הולכין
בשעתן להקל · בהמה המהלכת בראה והתיזה ערוגות
ברגליה או אבנים ושברה כלים ארחה הוא ופטורה בראה ותולדה דרגל
היא אפי' הכי אינה חייבת ברשות הניזק אלא חצי נזק אבל משלמת
מן הגוליה שולאי תולדה דרגל הוא אלא שהלכה למעשה מסיע הוא
שאינה משלמת ברשות הניזק אלא חצי נזק · וכן כל כיוצא בזה ·
דמיירי דארחה לא שנא ברשות דרגל דפליגי אי שהיו הרגלין

מהדפין והעלו עפר או ערורות ושברו כלים לא שנא ערורות לשון
חזיר שנוכר בשעפה והתיז ערורות והזיק . בהמה שהניחה
גלגים לנעיסה וקלקלה הינו ערורות וכגון דלחיק מה עלמא שאין לה
מקום לנגוח אונה ואינה דאי לאו הכי הוי שנוי . בהמה שהלבי
גלה והזיזה שם ערורות והלכו לרשות הניזק ושברו שם כלים מעלם
חצי נזק . היתה הולכת ברשות הניזק ודרסה על כלי ושברתו ונתן
ממנו שבר על כלי אחר ושברו על הראשון מעלם נזק שלם ועל השני
חצי נזק . ואין חלוק בין כח אחד לכמה כח : שאם הותן שבר מהכלי
שנשבר על ידי התזה על כלי אחר ושברו חייב עליו גם חצי נזק . דרסה
על הכלי ולא נשבר ונתגלגל למקום אחד ונשבר שם מעלם נזק
שלם . אונס שלא נשבר תחת רובלה חשבינן ליה כאילו שיברתן בשעה
שדרסה עליו . הלכה ברשות הניזק ובשעה בדגליה ומ
ומחמת הבישנו נתנו ערורות ושברו כלים מיבעיא אם יש שנוי
לערורות ואינו מעלם אלא לבישן נזק או לא ולא איפשיטא . וכל
הלמלמם חייב לבישן ואי תפש חצי נזק לא מפקינן מיניה . וזה הוא בזמן
שדינן קנס . אבל האידנא לאין דינן קנס אלא אפ תפש לגובלם גובה הקנס .
ולדעת לי שאין מועיל התישה לספיקא דלישנא אפי אם תפש אינו גובה
אלא הלבישן : ואם הולכת במקום שאי אפשר לה שלא התיז ובשעה
והזיזה מיבעיא אי אדתה היא ומעלם פלגא אי לאו אדתה היא . ואם
יש שנוי לערורות אינו מעלם אלא לבישן ולא איפשיטא . וכל הלמלמם
שאם הוא ברשות הניזק חייב לבישן ואם תפש חצי אין מוציאין מ
מידו ואם הוא בלה פשוט שמא לגל הוא ואם תפש לבישן נזק אין
מוציאין מידו דשמא שנוי הוא ואינו תולדה דרגל אלא ערורות
בשנוי . ולדעת לי לא מהניא תפישה אי תפש בלה מפקינן מ
מיניה . וברשות הניזק אם תפש גוף המזיק גובין לן ממנו לבישן .
ושם שחייב על כח שיש בן ממש כמו בהתזה
ערורות כך חייב על כח שאין בן ממש כגון פוס שענף וחמור
שנגח ושברו כלי בקולפו . ותלינגול שעבר כלי בדרך שבקשתו או
שהושיט ראשו לאויר כלי ותקע בו ושברו . בלא שיש בו זרעונים
דהשתא הוי אלהיה . אבל אין בו זרעונים הוי שנוי הויישנו ולא
ליי לי השתא . ואי תפש גוף המזיק גובין לן ממנו לבישן והשתא
דם כח שאף אם אין בו זרעונים מעלם חצי נזק שהרי מעשה

ולא נהירא. דלטין שהוא ענוי לערורות אינו מעלם אלא רביע. וכן השיג עליו
הלאבד. תרנגול שהיה הולך ושבר כלי לדך הילוכו אחתיה הוא
ומעלם נזק עלם. היה חוט או רצועה קשורה בגבו ושבר בה את הכלי פ
גרירה ושבר לדך הילוכו הוי כגופו ומעלם נזק עלם. זלקו ושבר בו מעלם
חצי נזק. בלא בחוט של הפקר או שיש לו בעלים והעשענהו ונקשר מא
מאיליו. אבל אם החוט של בעל התרנגול ולא העשענו אפי נקשר מאיליו
וזלקו התרנגול ושבר בו חייב נזק שלם. לפי אמרי בערורות מעלם חצי נזק
אלא כשלחתה רבר של הפקר. אבל אם מתחת רבר שיש לו בעלים ולא העשענו
בעליו ושבר בו הכלי יש בו חיוב נזק שלם. אבל כשהעשענו בעליו או שהוא
הפקר ונקשר מאיליו ושבר בו לדך זליקה חייב בעל התרנגול חצי נזק: ז
ואם הזיק החוט אחר שנח פגוד להוה ליה בור וכתי כי יכרה איש ז
בור. ודרשי ולא שור בור. לפי חוט שיש לו בעלים ולא העשענו ונקשר
מאיליו ברגל תרנגול של הפקר חייב בעל החוט הכל. בין שבר בו לדך
גרירה בין זלקו ושבר בו. וכתי הלמה אלא שיש לתלק. שאם הזיק אחר
שנח חייב מעלם בור המתגלגל. ונפק מי לפגוד בו את הכלים. ואם בהלי
לאזיל מזיק חייב בו מעלם אשן. ואם יש לחוט בעלים וגם לתרנגול
בעלים והזיק בו לדך גרירה מעלם בל אחד החצי. ואם שבר בו לדך זליקה
מעלם בעל התרנגול רביע ובעל החוט ג חלקים. ואם הזיק לאחר שנח
פגוד בעל התרנגול וחייב בעל החוט הכל. ואם אלם קשר החוט ברגל
התרנגול הקושר חייב בכל לא שנא יש לו בעלים ולא העשענהו לא שנא אם
הוא של הפקר אפי אם לא נתכון הקושר לזכות בו. תרנגול
שהיה מחטוט בחבל לכלי ונפסק החבל ושבר הכלי אם עיסה לבוקר ה
בחבל להשתא אחתיה הוא אי אפי אין בו עיסה והוא בכלי שדרכו ליתפק
על ידי חטיעת תרנגול חייב בין בעל חבל בין בעל לכלי נזק שלם. ואם החבל
חדש ואין עיסה לבוקה בו משונה הוא ואינו חייב אלא חצי נזק בין בעל
החבל בין בעל הכלי. ואם הוא הולך אחר הכלי ומגלגל עד המקום שנשבר
שם חייב בעליו נזק שלם. הכלב והבלי שקפצו מראש הגג
ונשברו כלים מעלמים נזק שלם. ואם נפלו אם הכלים קרובים לבותל
בעין ראויין לישבר על ידי קפיצה פגוד דאנוס הוא. ואם הכלי ארוך
וראשו האחד קרוב לבותל והשני רחוק בענין שראוי לישבר על ידי
קפיצה ונפלו קרוב לבותל ונשברו חייב. דתחלתו היה בפשיעה על ידי קפיצה.
לפי חייב אלמ עמוד באנוס. ואם הבותל עב אפי אם קרובים לבותל ונפלו

חייב. ואם לבנו ממעה למעלה ושברו כלים אנוס הוא ופטור לגמרי. ורבי
שפטר כתב שחייב חייב מיני נזק. ולא נהירא לאו הלאוקי דעתיך אלא פטור לגמרי:
בלא"ה אמרי: ממעלה למטה חייב נזק שלם בעקפצו כדרכו.
אבל אם נגח כנגח הכלב חפץ בקליפה והגלי בקליפה אין מועלם אלא מיני נזק.
ואלם ותרנגול בין ממעלה למטה בין ממטה למעלה אלחיה הוא וחייב נזק
שלם. ונגח מי שמסר ביתו לחבירו לשמור והיה בו חרש שוטה וקטן ערום
למעלה שלא ידלקו לא ממעלה למטה ולא ממטה למעלה: והלמלפ כרך
קפנו ממטה למעלה מועלם חצי נזק ממעלה למטה מועלם נזק שלם.
והוא שהלה הגלי ונתרך וקפץ הכלב. אבל אם נתרך הכלב וקפץ הגלי בין
בין ממעלה למטה בין ממטה למעלה נזק שלם. ולא נהירא דהיינו דתחייב ב
על ידי שיגוי נפץ מכי אלחיה. **שן הוא אב** דהא ושלח
את בשילה לכתי בקרא מוקמי ליה נמי
בבהמה שאוכלת פירות חבירו לבריס הלאויים לה ונהנית באכילתה. וחייבת
נזק שלם בין אם אכלתן בין אם לא אכלתן אלא שהתפידתן ולא כלתה אותן
לגמרי. לפי כל הדומה לזה שמזיק בדבר שהוא נהנה הוא תולדתו. כגון ז
שנהכבה בכותל להשמתה והזיקתו. או שטנפה פירות להשמתה כגון ז
שנתגבלה עליהן. בלא"ה שאוכלת לבר הלאוי לה. אבל אוכלת
דבר שאינו לאוי לה כגון כסות וכלים שנוי הוא ואינו מועלם אלא חצי נזק.
בין שאכלה אותם בחצר הטיזק או בגעות הלבים. אכלה לכל
שאין דרכה לאכול כלל אלא על ידי הדחק כגון תרה שאכלה שעורים וחמלוך
שאכל כרשין וכלב שלקלק את השמן. וחמור שאכל מחשכת בשר וחתול
שאכל תמלים חשיב שפיר אכילה. אבל בהמה שאכלה בשר או תבשיל
לאו אכילה היא ומועלם חצי נזק. אכלה פת אינה היא והלא בהמה. אבל
חיה לאו אכילה לא בפת ולא בתבשיל. בהמה שראתה לחם
בפל ושברה הפל ואכלה הלחם מועלם נזק שלם גם על הפל שכן דרכה
לשבר הפל כדי לאכול הלחם. אכלה הלחם תחלה ואחר כך שברה הפל אין
מועלם על הפל אלא חצי נזק וכגון שהפיל נזק הבהמה שמשונה היא והוי
קלן ואינו קועלם אלא מנופי. וכן אם ראתה אכלין על פי החבית ונתכבה
בחבית לגלגות לאכול האכלין ושברתה מועלם גם על החבית נזק שלם שכן
דרכה לגלגות עליה כדי לאכול האכלין. חיה שטרפה בהמה
ואכלתה או שאכלה בשר חי אלחיה הוא וחייב נזק שלם. אבל כלב שהמית
כבש ואכלו או חתול שהמית תרנגלין גזלנים ואכלם מועלם הוא ואינו מ

מעשה אבל חצי נזק. וכתב אאז"ה ז"ל נראה בפתח שפתחתה מיתה אינו
מעשה אכל חצי נזק דאותו הוא ענוי מאין לדכון להמיתם. אבל למי העבדה
מעשה ברשות הניזק נזק שלם וגרסי' מה שנהנית. שהאכילה אינה ענוי
שכן דרכם לאכול עבדות אפי' של בהמות גדולות. אין חיוב
השן אלא אם אוכלת ברשות הניזק. אבל אם לקחה בחצרו והניחה מעשה
ואכלה בלה פטור. אבל אם לקחה בלה והלך ואכלה ברשות הניזק כל הלילה
שחייב. פי' הרא"ש ז"ל למי ונמ' אפי' במקום שאין לחייב על הנגיפה
כגון שהיו התירות במקום שאי אפשר לה להטילם מעשה ובא ראובן והניעם
תירות של שמעון שבחצר שמענן לפי תירת לני חייב לני אם המועיט חרש ש'
שוטה וקטן אני שאין להם מעשה. שאם היה אפשר להשתלם ממנו היה הוא
חייב ובעל הפרה פטור. לעון הלמ"ה כגב שנגח בחצר הניזק
והניעו לרשות הדגים ואכלו עם מעשה מה שנהנית. אכלו בשדה שלנעל
החצר מעשה נזק שלם כמו אכלו בתוך החצר שהרי ברשות הניזק אכלו:
כל מה שנקרא חצר הניזק לנבי רובל כפי מה שפירשתי למעלה חייב גו נמי
על העזן. אכלה בלה מעשה מה שנהנית. ופליגי בה כיצד
מעשה מה שנהנית. רבה אמ' למי שמיר פי' כל מה שאכלה אין מעשה
אותו אלא כאילו היה תבן. רבא אמ' למי שעוגים בזול פי' שלש פחות
משוויין. ואיכ מבין לבני הלמ"ה שכתב רואין אותו כאילו הוא שעוגים
או למי שמיר ומעשה למי שמיר או למי שעוגים. היאך תפסק כדברי
שניהם דהא ודאי פליגי. וב אתם כתב איכא מאן דפסק לבבא ואיכא מאן
דפסק כרבה. והלא"ב כתב כרבא. וכן היא מסקנת אאז"ה ז"ל. וכיון
שאינה מעשלמת אלא מה שנהנית אם אכלה דברים הרעים לה פטור.

היו התירות מונחים בצלי הרחבה והיא בתוך החכרה
אעפ"ת שאינה יכולה לינעם אלא אם תחזיר ראשה לצלי הרחבה והחזירה
ראשה ונעלתן ואכלתן בחוכה בין דרך הכיכתה בין שעמדה עם ואכלתם
אינה מעשלמת אלא מה שנהנית. אבל אם יצאה מהרחבה לצלי הרחבה
ונקחתם עם ואכלתם עם מעשם כל מה שהזיקה. אכלה מפתח החנות
מעשלם מה שנהנית. מתוך החנות מעשלם מה שהזיקה. הקיצה מקום
מרעותו לילה והשח עם תירותיו ואכלתן עם כת"א הלא"ש ז"ל דחשיב
כלה. היתה מהלכת ברשות הרבים ופשטה צואתה ונחתה
תירות על גבי בהמה אחרת חשוב כלה ואינו מעשלם אלא מה שנהנית.
אבל אם אינה יכולה להניע ולירק התירות מעל גבי חברתה אלא אם הקפץ

ותקחם אז חשוב כחצר העזק ומעלם נזק שעם. וכן כל כיוצא בזה. כגון
שהיו תפירות מונחים כלה במקום שאי אפשר ליטעם אלא אם תקפוץ או
שהיו לו תירות מופשלים נקופה מאחוריו כגוונין שאי אפשר לה ליטעם אלא
אם תקפוץ חשוב כחצר העזק. ואם אפשר לה ליטעם בלא קפיצה אז חשוב
כלה. והלמ"ה כת דבאכלה מעל גבי חבירתה או מתוך קופה המופשלת
לו מאחוריו חייבת אפי בלא קפיצה. ובלה אם קפיצה מעלם כל מה שהזיק
ובלא קפיצה מה שנהנית. ואע"ג דלא כת נתברא באשונה.
מתגלגל מיבעיא אי חשיב כחצר העזק ולא איתמיטא. ואין מוציאין. ופרש"י
כגון שלקחה הבהמה האכלין וגלגלתן בלה. ודוק כהב שהיו כולן מונחין
בפשוט העזק וגלגלתן לתוך. אבל מעני שהוא אדוך מקיעתו מונח בפנים
ומקיעתו כחוץ וכשמושכת הראש האוחד נגרר השני אחריו בגל מקום
שהיא מתחלת למשכן חשבינן לה כאילו אוכלתן שם בין בלה בין בלה.
ולי פי שהיה האוכל מתגלגל מרשות העזק לרה"ר ועברתו הבהמה ואכלתו
ברשות העזק. ואם לא עברתו היה סופו לנוח בלה. לכך מיבעיא ליה
אם חשוב כלה.

כלב

שנגרל חברה ובה נחלת והלך לנדיש של
בגרל החברה ואכל החברה והדליק הנדיש. מעלם
על החברה נזק שעם. ועל הנדיש אם הסיח החברה על הנדיש מעלם על
מקום החברה נזק שלם ועל שאר הנדיש חצי נזק. ואם זנקה על הנדיש
מעלם על כל הנדיש חצי נזק אפי על המקום שזנק הנחלת.
בלא נשתמר בגרל הנחלת את נחלתו אלא שהכלב חתר הלכת וגרל את
החברה. אבל אם פשע ולא שמרה כת הלמ"ד כגרל הנחלת חייב על
שריפת הנדיש ובגרל הכלב חייב על אכילת החברה ועל מקומה. וכן
כת הלמ"ה שבגרל הנחלת לבד חייב על כל הנדיש. ולא עהילי שאם
הניחה על הנדיש על מקום החברה מעלם כל אחד חצי. ובגרל שאר
הנדיש אז מעלם בגרל הכלב רביע בין על מקום החולה בין על שאר
הנדיש ובגרל החברה שלשה חלקים.

הכנים

פירותיו לחצר
חברו שלא ברשות ואכלתן בהמתו על בגרל ה
החצר תשור. ואפי אם בגרל החצר עתן ובגנם זה עם בהמתו טעונה
להביא חטים לטחון שבגרל החצר משתבר בכשפתו אפי הכי חשיב ש
שלא ברשות. ואם הנזקה שם בהמת בגרל החצר ובגרל הפירות חייב
בלא שנפחה בהם או הוחלקה וכיוצא בזה. אבל אם אכלה מקום עד

שהזיקן לה פגוד בעל התירות. ואם נכנס בעשות שנתן לו
לבעל התירות רשות להכנס שהרי אמר לו לשמרם. אם הוא עשה
דבר שע"ע שיעריך בעל החצר להסתלק מעשה חייב בעל התירות אפי'
אם אכלה מהם בהמת בעל החצר הרבה עד שהזיקן לה. כהיא אתתא
שנכנסה לבית חבירתה לגזוז גרשות והוערך בעל הבית לעשות מעשה
כלי שלא יסתבך בה ואכלה בהמתו מהעיסה עד שמתה וחייבוה לשלם
מפני שהוערך בעל הבית להסתלק מעשה. ואם אינו עומד בעל שעשות
אין אינו חייב אם אכלתן בהמת בעל החצר והזיקה באכילתן אלא
אלרבה בעל החצר חייב בשמירת התירות שלא תזיקם בהמתו לדעת
לי' דבסתמא מקבל עליה שמירתא כלקמן. אבל אינו חייב לשמרם
מהזק של אחריים. ולא דאמר לו כנוס סתם. אבל אם אמר לו כנוס ושמור
לך חייב לשמרן מכל הזק שלא יבא להן וכיוצא בזה
שהגדיש נשרה חבדו שלא ברשות חייב אם הזיקה בהמת בעל
השדה. ובגל השדה פגוד אם הזיקתן בהמתו. ואם אמר לו שומר הש
השדה כנוס והגדש אעפ"י שלא אמר לו בעל השדה כנוס הוה ליה כאילו
נתן לו רשות ליכנס ופגוד הוא בגזקי בעל השדה והשומר חייב בנזקי

המעביר

תילותין אעפ"י שלא קבל עליו שמירתן בהמתו שמ"ג
אעל גנת חבדן אם אמר לה שתלך ותכנס
לבגה אפי' לא ירדה אלא עמדה באונס והזיקתו בין על ידי אכילה
ובין על ידי אכילה מהירקות בין על ידי נפילה שנפלה עליהירקות ונתפזרו מע"ג
מעשה כל מה שהזיקה אפי' לגדה ונטעה תירות בתוכו לידה. וכן אפי'
אם אי אמר לה שקדד ונפלה שלא באונס מעשה כל מה שהזיקה.
אבל אם אי אמר לה שתדד ונפלה באונס אין מעשה אלא מה שנהנית. ומה היא הנאתה שהירקות שנפלה עליהם
הם לבים והעלוה שלא נחבגוה בגח ולא נתפסקו איבריה. ואפי' שהתה
עם כל היום והלבה מעבינה לעבינה ואכלה אינו מעשה אלא מה
שנהנית. אבל אם יעשה מעשה והוא ידע אפי' חזרה אחבך שלא לדעת
שמירה בדאני ותזרה מעשה מה שהזיקה לא מצי ליה תנו בשמירה
ותה ובני שמירה מעולה שקדוב הוא הדבר שהתחזר עם כיון שלמל
כבר טלך לדך עם. ומה הוא נקרא אונס שפגורה אם נפלה
כאן אם נפלה באין אי עשיה ונפלה. אבל אם רחפוה חברותיה
ונפלה עליה היא ומיב לדעת בשלתם והלמלכם. אבל לי' מי לאפי' לא

דתפוגה חבדותיה לא הוי פשיעה ופטור. וכן כתב הלמ"ה. וכן היא מסקנת אא"
הל"אש ז"ל. המועמיד בהמת חברו על קמת חברו או שהלישה עד שהלכה
על קמת חברו אותו שהעמידה אן שהלישה חייב. בהמרן
שאכלה או הפסידה פירות מחוברין כיצד מעשרין הנזק רואין מה
שהפסידה ושמין מני שבא לקנות שעיס חלקים כלי מה שאכלה כמה
היה נותן בהם עתה קודם האכילה וכמה היה נותן בשביל מה שאכלה
וכך יתן לניזק. ובין אם אכלה מעט או הרבה כך שמין. ואע"ג הל"אש
ז"ל כתב שעלייו פותחין מזה שמין כמה מדויח הניזק שלא ובחשבה
שדהו במה שלא נשארו בה הפירות עד שיגמרו וכך מונחה למזיק.
והלמ"ה כתב שאין מנכין אותן. ואם אכלה פירות שעבד גמרו ואין
צריכין לשדה מעלם דמי פירות גמורין בשנים אם פאה היא ואם פאתים
פאתים. הפסיד האילן וכן הקונץ אילן שלחברו אם לא
גמר גידולו ולא הגיע לכך שיהא ראוי לנעקור ולהתנל במקום אחר אין
דינו כפירות שלא נגמרו ושמין אותן בפ. ואם גמר גידולו וראוי להתנל
במקום אחר את דינו כפירות גמורין ושמין אותו בפני עצמו. לשון
הלמ"ה. אכלה פירות דקל אם אין פירותיו יפין מעשרין אותו בפ. ואם
פירותיו יפים מעשרין אותם בפני עצמן כמה היה יפה קודם וכמה היה
יפה עתה. עכ"ל.

המשסה

כלבו של חברו בחברו פשוע
מלינו אדם וחייב בילי שמים ובעל הכלב
חייב. וכתב הלמ"ה חצי נזק ונתעסק מעשום דהוי שנוי. ואם שסהו בפ
בעצמו פטור לכל המשנה ובא אחר ושינה בו פטור.

שור המועד

וכן שן ורגל שמן מועדין מהתלמוד דיי
להם בשמירה פחותה. לפי אם קשרו בעלו
בחופרה או שמרו שמירה פחותה ויצא והזיק פטור. בא במועד:
אבל תם לא פגו ליה בחופרה ולא בשמירה פחותה עד שישמרנו ש
שמירה מעולה. ואי זה היא שמירה מעולה דלת שיכולה לעמוד
אפי' ברוח שאינה מצויה. ושמירה פחותה היינו שאינה יכולה לעמוד
אלא ברוח מצויה. אבל אם אינה יכולה לעמוד אפי' ברוח מצויה פחות
לא שמרה כלל ומיחייב אפי' לא נפלה הדלת על ידי הרוח אלא לפי עוצם
או חתרה הדלת והפילתו. דתחילתו בפשיעה וסופו באונס
באונס לבדי חתירה. וכל כל שתחלתו בפשיעה וסופו באונס
מחמת הפשיעה חייב. אבל אם חתרה בה פרצה [illegible] פטור.

אונס שהוא רעוע שאין האונס בא מחמת התשמישה . אבל שמרה בראוי /
ונפרעה בלילה או שחתרה הלכת וניאחה והזיקה פטור . ודוקא נפרעה
בלילה . אבל נפרעה בין חייב דקלא איכא למימרא ומסתמא ידע
ומיהו בלילה פטור אפי' ידע שנפרעה . שאינו חייב לשמור ולטורוח אחריה
בלילה כיון שהוא אונס . הלכך אם לסטים הם חייבים משעת מעשיה או
שהכישוה בעקב להזיאה . ודוקא שהזיאוה כדי לגזלה . אבל הזיאוה
כדי לאבדה פטור . השורץ גדר לפני בהמת חברו וברחה
ונתמדה אינו חייב לשלם הבהמה אפי' היה הדוחבל בריא אבל חייב על
הכותבל . והלומפס כתב שחייב נס לשלם לבעל הבהמה בהמתו . והלומפס
כתב שחייב נס כן בנזקי הבהמה אם יזאה והזיקה . והלאבד כתב שאינו חייב
בנזקי הבהמה אלא אלא הכישה והזמינה לנזק . ואם הכותבל לשנוי פטור
מדיני אדם בין על הכותבל בין על הבהמה לא שנא אם הזיקה או הנזקה
וחייב בדיני שמים . השתה בחמה או שמסרה לחרש שוטה
וקטן ויזאה והזיקה חייב אפי' היתה קשורה בקשר חזק ונפרעה בלילה
שחתרה . והלאבד כתב שאם היתה קשורה כראוי שהוא פטור . ודעת אחרת
הראש כל כסברא ראשונה . מסר שורו לחמשה לשמרו ופשע
בו אחד מהם ויצא והזיק אם אינו נשמר אלא בשמירתו זה שפשע
בשמירתו חייב . ואם הוא נשמר בשאריס אם השאריס לא נפתקו
משמירתו הוא פטור והם חייבים . אבל אם אמרו לו כיון שאינך נוצה
לשמרו נם אנו מפתקין משמירתו כלם חייבים . מסרו לש/
לשומר חנם או לנושא שכר או לשואל ולשוכר מסתמא קבל עליו שלא
יזיק ושלא ינזק . והמ' בשור סתם . אבל אם מכיר בו שהוא נוגח אינו
מקבל עליו אלא שלא יזיק אבל לא שלא ינזק . ואם לא שמרוהו כראוי /
ויצא והזיק נבשו תחת הבעלים וחייבין לשלם תם חצי נזק ומועד נזק
שלם והבעלים פטורים . ואם אחר שהזיק התם ברשותו אונס לבעלים
הדי שלך לפניך לא אמ' כלום שהלי בל לנוקחין אותו להשתלם מגופו
כתב הלומפס שמרוהו כראוי שמירה מעולה השומרים פטורים והבעלים
חייבים . ואיש מבין דבריו כיון ששמרוהו כראוי למה הבעלים חייבים .
ונ' תשיב עליו הלאבד . שמרוהו שמירה פחותה אם שומר חנם הוא
פטור והבעלים חייבים . ואם שומר שכר הוא או שואל הם חייבין והבעלים
פטורים . מסרו השומר לשומר אחר והזיק חייב שומר
שמסר לשומר חייב אלא אלא מסר לבנו או לתלמידו . ואם הזיק כתב הלומפס

הראשון חייב לשלם לשזק. שיאמר לו השזק לחוקה לא שמרתי אתה ומשכרת
לאחר שלם לי אתה והשלשה אתה לין עם השני. משלו השומר לבגו או
למשפחתו ובנסו תחת שומרין וחייבין. והלואבד השיב עליו וכל שהנגנב
גובה מהשני או מואי זה שיר שלה. כמעלה כדין השומרים כתבתי
אם הזיק שורו של שואל לשורו של משאיל או איפכא.

מי שבהמתו

רוצלה ליכנס בשדה חברו ומזיקתו. כתב ר"י
שיכול בעל השדה להתרות בבעל הבהמה עד
שישמור בהמתו ויצייך לשמרה ואי נמי יכול לומר לו גדור שדך כדי שלא
תכנס בו. אבל לה כתב שיכול בעל הבהמה לומר גדור שדך ואם לא גדיה
והזיקתו פטור. בלא בשדה לפי שמתשטים לרעות ואין הדועה יכול
לשמור כדם שלא יכנסו לשדות. אבל בעיר אם נכנסה לתוך הזיק והזיקה
חייב. שאין אדם יכול לנעול ביתו. ועל הדועה מוטל לשמור הבהמה
כשמוליכה בעיר שלא תכנס לבית הזיק. וכן היא משקטת אל הלואבד זל.
הקצבים שיש להם בהמות לשחוט בית השוק אם הן
מזיקות את דרשות הרבים מותרין בבעלים שישמרום ואם לא ישמור ושלי
הזיק לשחטה ויתן אותה לבעלים שחוטה. לעון הלוקחם בהמה שהיתה
דועה ונכנסה בשדה אחר אעפ שעדיין לא הזיקה מותרין בעליה
שלש פעמים ויש רשות לבעל השדה לשחטה ואותו לבעלים בוא ומכור
הבשר שלך מפני שאסור לאדם להזיק ולשלם מה שהזיק ואפי לבעם
הזק אפול. עכ. מעשעש מדבלין שפין זה נוהג בכל הבהמות. ואל
הלואבד זל כה דוק אלו שעומדין לשחוט. אבל ענן לחלבה ורחל לגזתה
לאו כל כמיניה אלא אי מפסדי משלם. וכן השיב עליו הלואבד.

הבנים

שורו לחצר חברו שלא ברשות ונגחו שורו של בעל
החצר פטור. וכן אם הזיקו בגגל החצר פטור. שיכול
לומר לו כיון שהכנסתו שלא לרעות לא ידעתי בו נגח שתגנתי בו. ומיהו
אם הזיקו לרעות חייב לשלם נזק שלם מפני שיש לו רשות להוציאו מל
מרשותו אבל אין לו רשות להזיקו. הזיק שור הנכנס לבעל החצר אם
לשורו ליכא כאילו הזיקו ברשות הרבים. ומשלם חצי נזק ומשתתף
עמם. קלקל החצר כגון שחפר בו בורות שיחין ומערות
בעל השור חייב בחצי נזק החצר ובעל החצר חייב בחצי הבור שהיה
לו להתמנו. נפל לבור שבחצר והבאיש מימיו. אם הבאישם בשעת נפילה
חייב בחצי הנזק. ואם הבאישם אחר נפילה פטור שהלי נעשה בשאר

תקלה שחשוב כבור והמים חשובים ככלים ובור פטור בנזקי כלים בלמקום
ואם הכניסו ברשות בעל החצר פטור בעל השור בנזקי בעל החצר
ואת הלאכל שאינו פטור אלא מנגיחה שנגח עורו אבל לא מהבאשת
המים שהלי חצר המותחין הוא ולא עוד לכובסי מי הבור חצר הנזק הוא
שהלי יש לו רשות לבעל החצר בחצר לעורים ולטירות ולזה אינו לעורים
עכ׳ ואם היזיק עורו של בעל החצר לעורו של הנכנס אחר
שנתן לו רשות ליכנס בהא איכא פלוגתא דרבוותא דב אפס פסק כל
שאינו חייב בשמירתו עד שיקבל עליו לשמרו וכן כתב הסמ״ג ולי פסק
כחכמים דאמרי כיון שנתן לו רשות ליכנס הרי קבל עליו שמירתו
ומי לוקא בנזקין דאתו ליה מחמתה חייב דהס אבל בנזקין דאתו ליה
מעצמיא אינו חייב עד שיקבל עליו לשמור וכן היא מסקנת אלפ״ת
הלאכל זל׳ **אפס** שהס אינו מעשה אלא מניעה פרה מ״ו
מעוברת שהזיקה גובה חצי נזק ממנה ומולדה
מפני שהוא כגופה אפי׳ ליתה לפלה משתלם כל החצי נזק מהולד
אבל הרגלת שהזיקה אין גובין מגיעתה לפי שאינה כגופה
פרה מעוברת שנגחה ונמצא ולדה בצדה ואין ידוע אם ילדה
קודם שנגחה שאין אין להשתלם מהולד או שמא לאחר שנגחה ילדה
ויש לה להשתלם מן הולד ואין הפרה לפנינו להמעיד ולא יטול מן
הולד אלא אם כן יביא עדים שנגחה קודם שילדה וכן שור שנגח את
הפרה ונמצא עוברה עומד בצדה ואין ידוע אם מחמת נגיחה
הפילה או שמא קודם נגיחה הפילה המועד ואפי׳ אם היזק עושין
בריא והמזיק שמא אפי׳ אם אין המזיק מוחזק אלא עומדת באפס
מוקמינן לכל בדשותו והוה ליה ספק מזיק וספק הריאה ואם אינו מזיק
ראיה פטור המזיק אף משבועה דלא דמיון שבועה אשתבע אלא כי
היכי לכולי אבל הכא לקנסא הוא ואם תאמר מיפטור הכתירה נמי לא
מיחייב שבועה וכת הלמה דאפי׳ תפס בעל שהלי לא מהני דאפי׳ מ״ו
מהמשכן ליה משעשע מגן אינו כלום כיון שהוא קנס לא שייך ביה
חיובא אלא בעדים ולא נהיר לאי הלאכל זל אלא כל היכא דתפס בעל
שהלי נאמן בטענו להלוס אפי׳ בקנס אם היזק טוענין בריא
שור שנגח פרה מעוברת והפילה אין שמין פחת הפרה
בפני עצמה והולד בפני עצמו שאם כן מפסיד המזיק אלא שמין הכל
ביחד כמה היתה שוה קודם נגיחה וכמה היתה שוה היא והנכד ומשלם

אם הוא מועד כולם ואם הוא תם החצי. היתה הפרה לאחד והולד לאחר
מה שנפתחה מחמת חסרון שמונה שאינה שמונה כשהתחלה הוא לבעל
הפרה לבד. אבל מה שנפתחה מחמת שמתחלה היתה נראית יותר
גדולה ממה שהיא עתה הוא של שניהם. והנפל לבעל הולד.

שור שהיה רובץ אחר שור אחר והזיק זה אומר שורך הזיק וזה
אומר לא כי אלא בפלע לקה המועדה אמרי אם עיקר טענתי
בריא ומחזיק טוענין שמא. כת הלמדם ואם טוען הזיק אתה יודע שעושה
הזיק עשבע היסת שאינו יודע. בלא נמועד. אבל בתם פעור משבועת
היסת שהרי אם הודה מעצמו פעור הואיל והוא קנס. היו שנים
רובצין אחרין ועלים מעידים שאחד מהם ננחו ואינם יודעים אי זה וכל
אחד מהם אומר שלי לא ננח שניהם פעורים עד שיביא ראיה. ואם שניהם
שלאיש אחד נוטל חצי נזק ממה שנשתה מהפתוח שבשניהם. ואם היו
מועדין משלם נזק שלם מוכחין. בלא בשניהם לפטרנו. אבל מת אחד
או נאבד והם תמים פעור אומר שניהם שלאיש אחד. שיאמר לו הבא
ראיה שזה הזיקך. וכת הלמדם בריצעני על שם נאמן שאינו נפטר
כשמת אחד אלא מחצי. אבל משתלם מהנשאר כביכול נזק. ולא נהיית
לאיש הלאוש ישלם אלא הוא פעור מהכל. היו שני השוורים
הרובצים אחד נמוך ואחד קטן או אחד תם ואחד מועד השוה אומר
גדול הזיק או המועד הזיק והמזיק אומר קטן או התם הזיק המועה.
וכל זמן שאין ראיה אי זה הזיק אלא עדים מעידים שאחד מהם הזיק
ואין יודעין אי זה כת הלמדם משלם כמו שאומר מזיק ובודאי כן הוא
כלבדין אם אין השוה מבדר לבדין לומר ודאי זה הזיקני אנו אם לו ב
עדים נוטל כלבדי המזיק. אבל אם טוענן בריא לי שזה הזיקני הרי זה
מודה לזה שהאחר לא הזיקו. לפי אם אין לו עדים אינו נוטל כלום. מזה
שאומר שהזיקו אינו נוטל שהרי המזיק מכחישו. ומהשני נמי אינו
נוטל שהרי הודה שהוא לא הזיקו. ולומה לטוענו חתום והודה לו בפ
בשטרים שפטור אף מדמי השטרים. אבל יראה מדבדין שאף ל
כשטוענן הזיק בריא אם אין לו עדים נוטל כלבדי המזיק. וזה לומה.
שזה הוא טוענו חתום והודה לו בשטרים. ויותר מזה כת אלא הלאוש
ישלם שאפי אם התם הזיק התם או הקטן לא מהשא ליה ומעשאין מידו
ופטור לגמרי. כת הלמדם טוענן הזיק אתה יודע נאמן שהזה
שזה הזיק לפניך הרי המזיק נשבע שבועת התגלה ומשלם כמו שהזה

שהרי הודה במקצת. והניח עליו הלואב ואתם ומוענד קאי. ורצונו לומר
דוקא בתם ומוענד שהחיוב הוא על נכסיו חשוב הכל הביעה אחת ד
הלכך הוי מודה מקצת. אבל אחד גדול ואחד קטן שעשהם תמיס
שהחיוב הוא על גוף השוורים כל אחד חשוב הביעה בפני עצמו ואין ז
כאן מודה מקצת. ולפיכך אף הלואב זל אין כאן שבועה כלל דהוה ליה
כפיעו חטים והודה לו בשעורים. הילו העזקים שעשה אחד
גדול ואחד קטן והמזיק שעשה אחד גדול ואחד קטן או אחד תם ואחד
מוענד העזק אומר גדול או המוענד הזיק את הגדול וקטן או התם את
הקטן והמזיק אומר לא כי אלא קטן או התם הזיק את הגדול וגדול או
מוענד את הקטן המענה. ואם אין שם ראיה תעור לגמרי אם העזק
טוען ברייא דהוי כמו טוענו חטים והודה לו בשעורים. ובזה כתב אף הלואב
זל שאם תפס העזק מעותיהם כמו שאמר המזיק לגדול מהקטן ולקטן מ
מהגדול כיון שיש לו תביעה על שעשה. ואפי תפס נפש ועלים ועלפעמו
שאומר המזיק. אבל אינו נוטל כפי דברין כיון שתפס נעלים. ודוק ח
שתפס קונם. שבא לבד. אבל לאחר שבא לבד לא מהניא תפיסה אפי ז
ליטול כדברי המזיק. ואם תפס שלא בעלים נוטל כדברין.

שור שנגח

חזר ונגח העזק והבעלים עותדין. וכל אחד
מפסיד לפי חלקו. כיצד שור שוה ל שנגח שור
שוה ל ואין הנבלה שוה כלום העזק יטול ק ובעל השור ק. חזר ונגח
שור אחר שוה ל ואין הנבלה שוה כלום האחרון נוטל ק והעזק ע
שלפעמו והבעלים כל אחד נוטל ג. חזר ונגח שור אחר שוה ל ואין ה
הנבלה שוה כלום האחרון נוטל ק והעזק שלפעמו ג והעזק הראשון
והבעלים כל אחד יטול כה. שבשלג נגיחה כל אחד מפסיד החצי
שיש לו בג. אבל תפעו העזק ליפרע ממנו אחר שנגח
שעשאה שומר עליו להתחייב על נזקין. כלל גב שתם שנעשאה שומר על
הכל ואין הבעלים מפסידים מחלקם כלום. וכן פרשני. אבל לי פי אעפ
שתפעו אינו מפסיד אלא לפי חלקו ואין חילוק בין תפעו לבא תפעו.
ולזה הסכים אף הלואב זל.

שני שורים

תמיס שה
בעותר חצי
שחבלו זה בזה משלמין
נזק. כגון אחד העזק בחבלו שוה ק והשני העזק שוה ג יצאו ב בג
ו תעותגיה יעלם לו תעים. ואם שעשה מועדין משלמין בעותר
נזק עלם. אחד תם ואחד מוענד. מוענד בתם שהעזק המוענד לתם

ותר מאמה שהזיקו יעלם במותר נזק שלם כגון אם הזיק מועד בתם
בן והתם לא הזיקו אלא ג מעלם לו עגה · תם במועד מעלם במותר
חצי נזק כגון שהזיק תם במועד בן והמועד לא הזיקו אלא בג מעלם
לו כה · וכת אא הלאש זל למייתי דוקא שהתחילו בבת אחת
או לאחר שנתגלגו זה מזה חזר חבל השני עם בראשון · אבל אם אחד התחיל
המתחיל מעלם חצי נזק והאחר פטור · שכל המשלח ובא אחר ושלח בו
פטור · וכת עוד היכא שהתחילו כאחד גם התם מעלם נזק שלם כמו
המועד · כגון אם המועד הזיק בתם ג והתם הזיקו בג היה מן הד"ן
שיעלם מועד לתם ל שהתם חייב לו ל שהם חצי נזקו והמותר שהם
ל יפרע לו אפי הכי כיון שהתחילו כאחד אין כאן חבלה אלא במותר
ויצאו מ בג ואינו מעלם אלא י · כך דקדק מלבדי לשי · ואין דשרת
כ"י כן אלא בין התחילו בבת אחת בין בזה אחר זה נפרעין כמו שפרשתי

שמין

תחלה · השבריס בנזקין · שאם שבר לו כלי אין אומרי'
יתן לו כלי שלם ויקח לו השבריס (הנא) אלא שמין למוכר
נפחתו למיו בשביל השבירה ויקח הניזק השבריס ויעלים לו המזיק
עליהם · וכן אם המוכר עורן יתן לו מה שנפחת בשביל המיתה ותשאר
לו הנבלה : ושמין אותה כמו שהיתה עוה בשעה שנועד לו ההזק · ואם
נפחתה בין שעה שנועד לו להעמדה בלין ההפסד הוא לניזק · כגון היה
השור שוה ל ובשעה שנועד לו היתה הנבלה שוה ק ובשעת העמדה בלין
אינה שוה אלא פ מעלם לו ק אם הוא מועד ואם הוא תם ג לפי שלא
היה לו להשהותה עד שתפסד אלא עורח הנבלה הוא על המזיק · כגון
אם נפל שור לבורו וחייב להעלותו ליתנו לניזק מכאן מעונדע לו לניזק
היה לו להשתדל בו להעלותו ועל המזיק ליתן לו ההוצאה : והכי אם
הוזלה בין שעה שנועד לו להעמדה בדין אין שמין אותה כשעת העמדה
בדין אלא כשעה שנועד לו · ואם העליחה כגון בשעה שנועד
לו היתה שוה ק ובשעת העמדה בלין שוה קכ חולקין · אם הוא מועד מעלם
ל ובתם מה · אבל אם העליחה כל כך עד שאם יעלו חלק בשבח יהיה בו
יתר מהזק שנעשה כגון שור שוה ה פלגים והנבלה שוה ל זוז בהן ואי'

שור

לא עדיל שבחא עאין לו להלניח · שוה ל שחבל בשור שוה
ל והפחיתו שוה ג ושבח הניזק עד שעוה בשעת
העמדה בלין ל · אין המזיק יכול לומר לא הפסדתיך כלום שהרי שוה יותר
מעמה שהיה שוה תחלה · ואם אין הניזק יכול לומר אלמלא שחבל בו היה מעלים

עד שהיה עוה"ת אלא נותן לו כשעת הנזק. בין שבח מעולא בין שבח עכ"
ירי פגוס. כחש מחמת הנחיחה שבשעת העמדה בדין אינו עוה"ת אלא
שמין הפחת כשעת העמדה בדין. וכגון שלא כחש מחמת מלאכה אלא
מחמת עצמו. העביד המזיק בין נחיחה להעמדה בדין
אם העביד מעצמו נוטל היזק חלק בשבח. שמשעת נחיחה נחלט השור
למזיק וברשותו העביד. וכן אם כחש ברשותו כחש. ואם מחמת הוצאה
שהוציא עליו המזיק העביד אם ההוצאה יתרה על השבח אין לו למזיק
בשבח כלום אלא נוטל כפי מה שמגיע בשעת הנזק. ואם השבח יתר על
ההוצאה המזיק נוטל הוצאתו ושכר טרחו ונמלו. כדין היורד לשדה
חברו וכגונה ברשות. וכשאר השבח נוטל היזק חלקו.

שור שחבל באדם דינו כשור שהזיק. אם תם הוא משלם חצי
נזק ומועד נזק שלם. אפי' שחבלן לבהמה וחבל באדם.
ופטור מיעוד שבת ומפני שבת. שלא חייבה תורה בל לבריות אלא
באדם החובל. לפי שור שהזיק האדם פטור: ושורו שחבל באליו ואמו או
שהלקיק בשבת חייב בנזקין. אעפ"י שאילו עשאו הוא היה פטור חייב
על מעשה שורו. למוד שהוא פטור לפי שמתחייב בנפשו ואם ליה בל
בדבר מיושב. נגח האשה וילדה יליה פטור מדמי ולדות
אפי' אם הוא מועד ליגח. שלא חייבה תורה בדמי ולדות אלא באדם. ומי
אם נגח שפחה וילדה חייב בדמי ולדות כאילו נגח בהמה מעוברת.
ושמין אותה כמה היתה שוה תחלה וכמה נפחתה למחר. ומשלם הפ
חצי נזק ומועד נזק שלם. **שור** שלו שנגח שור של
נכרי [illegible] ושל נכרי [illegible] שנגח לשלו שנגח הפ
בין מועד משלם נזק שלם. ושלו הפקר שנגח פטור. שאם הקדיש אחר
נזקה בו הוא שלו. ולא עוד אלא אפי' היו לו בעלים כשעת נגיחה אם
הפקירן קודם שעמד לדין פטור. ומי לוקח אם זכה בו אחר. אבל אם
קדש הוא זכה בו חייב. וכן אם נגח ואחר כך מכר או הוריש חייב.
שור שלו הקדיש שנגח שור שלו חרש שוטה וקטן חייב. ושלו
חרש שוטה וקטן שנגחו שלו הקדיש וכן שלמי שהלכו בעלי למדינת הים
נגח פטורין. הוחזקו נגחנין בד' מועמדין לו אתמרופא לעמדו ולא
לבדוק מעמדו אם יגח בלעמדתו אלא אד' הועדו ואחר כך נגחו נפרעין מ
מהיתומים. **שור** הפ שהזיק ומבערו להבירו אפי' קודם
העמדה בדין הוי מכור לכשיתפשטנו שיקחנו

הלוקח. ואם מכרו מזיק אינו מכור והעזק גוטלו מהלוקח. ואפי' ר
שהתנאם בו הלוקח קודם שנטלו עליך לשלם לו. ואם שהטו המזיק עליך
לשלם לו הפחת שפחתתו המיתה אפי' לדידן דלא מגבינן ליה בדינא.
כיון דאי תפש לא מפקינן מיניה. היה המזיק חייב לבעל
חוב אפי' הל שעבדו קודם והקדם ותפש קודם לעזק אינו כלום ויכול
העזק לקחתו מידו כיון שהבעל חוב יכול לגבות ממקום אחר והעזק
אינו נפרע אלא מגוף השור. לפי' אם היה משועבד לבעל חוב באפותיקי
מפורש שגם הוא אילו יכול לגבות ממקום אחר אם החוב קדם לעזק אין
העזק גובה ממנו. ואם העזק קדם לחוב גובה ממנו. ואפי' קדם בעל
חוב ותפש לא עשה כלום. דכיון שאחר שהקדם והגבה מה שגבה לא גבה.

בשם שאין לנין דיני ממונות אלא על פי עדים כך אין לנין תיא
עזקין אלא על פי עדים כשרים. ופי' שבא להשמיענו
אפי' שור של נכרי שנגח של ישראל אין לנין אותו אלא בעדים כשרים.
לעזון הממונים אין העזקין משתלמין אלא בראיה ברורה ובעדות
כשרה שלא האמין הואיל ואין מצויין בארצות הסוסים והגדרות הרעין ר
אלא העבדים הלועזים וכיוצא בהם אם השדו שעור זה נגח או הזיק לקדם
שומעין לו אין הדבר כן אלא לעולם אין מחייבין ממון על פי ר
עדים עד שיהיו העדים כשרים וישדו בבל' ויחייבו' כל המזיק לשלם.
שור שהיה לועה ונמצא שור הרוג בצדו אעפ"י שזה מנוח
וזה מועד ליגח או זה מנושך וזה מועד לישוך אין אומדין ואפי' זלל
הרגו אלא בעדים כשרים. **מפני** שבהמה דקה דרכה תיב
לרעות בשדות אחרים והזקה מצוי הקבו
חכמים שלא יגדלנה האדם במקום שדות וכרמים אלא ביערים. ואפי'
בבית אסור ואפי' אינה שלו. והחמירו בה כדי להרחיק מההזק שאסור
לאדם שיזיק לחברו. ומי עניקר התקנה לא היתה אלא בארץ ישראל אלא
דקאמר בגמ' שבבל יש לה דין ארץ ישראל לדבר זה. ויש לבבל מנהג
דינן בתר בבל גרירינן ולדידן נמי אסור. ונראה דבהא לא גרירינן
אחר בבל דטעמא דאסרי בבבל לפי שהיו עם רוב שדות לישראל. ופי'
דהשתא ליתיה לטעמא טרי. אעפ"י שאין מגדלים ר
אותן יכול להשהותן קודם לרגל וקודם למשתה בגו ל"ם. והרוצח לוקח
ושותה ולוקח ומשתה עד שישתוט מועט מועט. בבבל שתי וערב
ותרעה בשדה אלא לוקח ומשתה בביתו כדי שלא תזיק. ורועה

שעשה תשובה אין מחייבין אותו למכור הכל ביחד אלא מעט מעט.
אין מגבין חזירים בכל מקום אפי' למעות בהם עני
עכורות ואין צריך לומר לסחורה. ואסור לגבל בבד רע אלא אם הוא
קשור בשלשלאות של ברזל. ובעיר הסמוכה לספר מותר לגבלו וקושרו
ביום ומתירו בלילה. מי שנתגלו לו כלבים וחזירים נירושה אין מר
מחייבין אותו למכור מאחד אלא מוכר מעט מעט.

ביור הוא

מאבות נזיקין דכתי כי יכרה איש בור. שאחר
שחפרו בין הפקירו או לא הפקירו חייב בנזקן
כיון שעשה הדבר המזיק וזהו ממונו שמזיק במקום שעשאו שאינו
זז ממקומו אלא עומד במקומו והעובר עליו ניזוק. לפי כל הלומה לו
שהוא ממונו ומונח במקומו ומזיק לא שנא אם הוא בעומק או בגובה
או אפי' לא זה ולא זה אלא שעמד פניס בלה והוחלקו בהם עור או חמור
חייב. אחד הכורה בור ואחד הפותח בור שכרהו אחר וכסהו כראוי
ובא זה וגלהו חייב. חפר אחד בור ובא אחר וכסהו וחזר
וגלהו בעל הבור חייב. אבל אם מלאהו העני וחזר ופלק העפר האחרון
חייב. שכבר נפסקו מעשי הראשון. אחר החופר או הלוקח או שיתנו
לו במתנה כיון שהוא בעליו חייב עליו. אבל אם ממונו עשאו כגון
שעשוהו הפר חפירה ברשות הרבים או בבבל עם אבן וכעלו בו פעור.
אבל אם עשאו העור ברשותו חייב לפלקו אחר שיודע לו. לא פלקו חייב
עליו. כת הלומדים אפי' נתפר מאיליו. אם הוא במקום שחייב לכסותו ולא
כסהו חייב בנזקיו. אחד החופר בלה או ברשותו בתוך ד'
עתחים סמוך ללה או באמצע רשות והפקיר רשותו ולא הפקיר בורו או
שחפר ברשותו ופתחו לרשות חברו ונפלה בו בהמת חברו בכל ענין חייב.
ומי דוקא קודם שנודע לבעל החצר. אבל לאחר שנודע לו פטור להכותה.
דכיון שהוא חייב בנזקי בעל החצר היה לו לבעל החצר למלאותו מיד
וזה יתרץ לו וכיון לא מליה כמאן דכרייה איהו דאמי.
אבל החופר באמצע רשותו והפקיר לשותו ובורו או שהפקיר בורו ולא
רשותו פטור מפני שאין לו בעלים ום בתחלה עשאו ברשות. וכן
החופר ברשות הרבים לצורך הרבים ומפר להם כתוי על בור פטור.
וכת הלומה והזכ אי ליתליה כתוי והודיע לבל שרוצה להתחלק ממונו
שי יתעסקו בו לכסותו פטור. והמ שחפר לצורך הרבים במקום שיש
לו רשות לחפור. אבל במקום שאין לו רשות לחפור אי נמי לעבל מעי

מפני הראיה לעורך עצמו והדר מימלך למימפר לרבים לא מיתקיר עיר הטאים
ליה או עד למסמי ליה עכ"ל ואינו נראה דכיון שמוסרו עתה לרבים והם
עדיין לא מיגמא שחפרו תחלה לצרכו האומץ לחבירו ב
לחפור בור בבית וחפרו חייב הכורה והמעלח פטור הבונה סמוך לבית
רשאי לחפור לעורך היסוד אפי להרחיבו בגגין שחופר ברשות הרבים
ואם הזיק בו אחר פטור כיון שעשאה ברשות אחד הזיק
בור שיח ומערה כולן שוין לחייב ובלבד שיהא בו כדי להמית דהיינו ו
טפחים אז חייב אם נפל בו שור או חמור ומת או הזיק ואם אין בו
אינו חייב על המיתה אפי נפל בו השור מעומד בעגין שיש בו גובה ו
אם נתרץ גובה רגלי השור עם עומק הבור אבל הלמ"ה כתב בזה שחייב
ואיא הלאש"ז ז"ל כתב כסברא ראשונה אבל אם מזיק בבור פחות מי' חייב
היה עמוק ח' טפחים ונטפחיים מהם מים חשוב כעומק
עשרה וחייב על המיתה אבל אם היה עמוק תשעה ונטף מהם מים
אין עמוק שבעה מהם ג' טפחים מים מיבעיא אי חשוב כעמוק עשרה
ולא איפשיטא ואין מחייבין חפר אחד ח' ובא אחר והמשיך
בו טפח שניהם חייבין בנזקין כל אחד לפי מקח שחפר וכן אם חפר אחד
ו' ובא אחר והשלימו לב' ובא אחר והשלימו לכל שבעתן חייבין כיון למיתה
כיון לנזקין אבל אם אחד חפר ט' ובא אחר והשלימו לי' כיון שחפר בו
טפח אל שערן אנשים על שפתו עד שיחזר להיות עמוק י' אחרון לבדו חייב אפי
בנזקין ואם פחת אחר כך הטפח שהוסיף או הפיר האבנים שהוסיף מיבעיא
אם כבר נשתלמו מעשי ראשון ונפטר או לא ולא איפשיטא ושניהם פטורין מ
מספק ולדברי האומץ דמהניא תגיעה לפשיקא לי' מאי זה מהם שחפר
לא מפקינן מיניה חפר אחד בול ובא אחר והרחיבו האומץ עלה
בגמ' תרי ליעבי לליעבא קמא אי בהבלא מיית תרי מיענו הבלא ונפטור ואי
בחבוטא מיית הדי קירב הזקא וחייב וגאידך ליעבא קמא אי מהאי ניפא
שהרחיבו נפל הדי קירב הזקא וחייב ואי מאידך ניפא נפל הדי מיענש
הבלא ופטור וכתב אא"ז ז"ל וקל כליעבא בתרא והלמ"ה כתב אכ"מ
מחמת הבלא מת האחרון פטור ואם מחמת חבוטא מת האחרון חייב
שהרי קירב הזקן וכן אם נפל מאותו עד שהלחיבו חייב ואם מצד שחפר
הלשון נפל הלאשון חייב ותימה הוא קיימך הוא תגסק כתרי ליעבי
בתרא אין חילוק בין אם מת מהבלא או מחבוטא כמו שראוי

ונפל לתוכו שור או חמור ומת פגור . כפהו כתני שיכול לעמוד בפני שומין
ואינו יכול לעמוד בפני גמלים ונפל לתוכו גמל ומת חייב אפי אי לא
שכיתי גמלים ואפי אם הוא פקח וביש . דכיון שרואהו מכוסה עבר עליו .
ואם לא נפל בו גמל אלא גמלים עברו עליו וקלקלו הכסוי ואחר כך נפל
בו שור ומת אם גמלים מיניין שם אפי לתרקיס חייב . אבל אם גמלים
מיניין שם כלב פגור . כפהו כתני שיכול לעמוד בפני שוריס
ואינו יכול לעמוד בפני גמלים בענין שאם יעברו עליו גמלים יתול מיד
ושכיתי גמלים ולא עברו עליו אלא התליע ונפל בו שור פגור אלעג שפשע
בענין גמלים . דלענין שור לא פשע . שאם יעבור עליו לא יתול . ואם יעברו
עליו גמלים ויקילוהו וישאר פתוח פגור על שור שיפול בו אחר כך . הילכך
פגור . אבל אם כפהו בענין שכשיעבור עליו גמל לא יפול מיד
אלא יתקלקל בענין שיפול כשיעבור עליו שור אחר כך ושכיתי גמלים
והתליע מתוכו ונפל בו שור חייב . לאמרי מגו שפשע לענין שור זה
עצמו שנפל בו שראוי ליפול בו אחרי שיעברו עליו הגמלים ויקלקלוהו
פשע נמי לגביה היכא שנפל בו אחר שהתליע מתוכו .
בגר של שט שותפין שעבר עליו הראשון ולא כפהו השט ולא כפהו שטחן
חייבין . ואם הראשון מסר הכסוי לשט שיכסנו השט חייב והראשון פגור .
וכן הדולה מבור של רבים ובא חברו ואמר לו תן לי ואני אלקה אין השט מ
אתחייב עד שימסור לו הראשון הכסוי . לשון הרמב"ם עבר עליו הראשון
ולא כפהו השט ולא כפהו הראשון חייב עד שימסור ללו לשט . ולא נהירא
אלא שניהם חייבים עד שימסור ללו לשט . כפהו הראשון
ובא השט ומעאו מגולה ולא כפהו השט חייב . ועד מתי נפגור הראשון כלי
שיודע שהוא מגולה וישכור פועלים וכלבות ארזים ויכסנו . וכל תקלה שי
שיארע בו בכל זה הזמן השט לבדו חייב . ופי' המאכיר אם יש בכלי שידע
שיעבור שרגיל לחזור כלילות מבורו חייב אלעג שלא ידע . ופרש' שאין נותנין
פשעור זה אלא לראשון אבל שט שעבר עליו ומיעאו מגולה היה לו להושיב
שם שומר מיד וכיון שלא עשה כן חשוב פועל . ולי קי להה לשט נותנין
לו שיעור לשכור פועלים ולכבות ארזים אלא שאין עניך הועה . ולזה ה
כפהו הראשון זל . כה"ג הרמב"ם מדקאמ' ולכבות ארזים
שמתניתין שאני אינו מועיל לכבות אלא ביוקר הארזים שעריך להמתין לו
עד שיאמינו שכבות כשורים מלילה קאמ' ויקנה ארזים . ותו שמעי' מדקאמ'
לכבות ארזים אלא לשכור פועלים דהה לכל הנזקין אם

הוא דבר שאין דרכו בגרעמו לפלקו אין מחייבין אותו לפלקו עד שיעבור
שעליס. והמ' לאוסף כגון בור שכסהו כראוי והתליע. אבל בור שהניחו מעלה
פושע הוא ולאלתר חייב בנזקין. המכסה בורו בכסויו שלחברו
ולקח ובא בעל הכסוי ונפל כסויו בעל הבור חייב. ואין בעל הכסוי חייב להודיענו
שהוא נוטלו. המועד בורו לעומר לעומר השומר חייב בנזקין.
מפרו לחרש שוטה וקטן הבעליס חייבין אע"פ שהוא מהגסה.
בעטן חיוב בור בלה פטור כ ושמוע. דב סבר שחיובו מעוס הבל אבל
לא מעוס חבט. אבל ברשותו חייב גס מעוס חבט. ושמוע סבר בין בל
ברשותו בין בלה חייב בין מעוס הבל בין מעוס חבט. ונפל שאס עשה תל
בלה ועלה עליו עור ונפל לארץ והזיק ומת או שנפל העור לבור
מאחוריו שלא על פיו בעטן שלא נבנס בו הבל בלב פטור ושמוע חייב.
ובב שאס פסק כבב. והלמבלס כת כשמוע. ולזה הסליס אי הלאוס ז"ל.
לפי עשה תל בלה גבוה י ועלה עליו שור ונפל לארץ חייב בין אס מת בין אס
הוזק. ואס אינו גבוה י חייב על הנזקין ופטור על המיתה. היה
הבור מלא סמוכין של עמר חייב עליו מעוס הבל אע"פ שאין בו חבט. והוא
שיהיה עמוק יתר על רחבו. אבל אס רחבו כעמקו אין בו הבל ופטור.
כתו ונפל שמה שור או חמור ותגן אחד השור ואחד כלהנהלה
שניס לחייב על שילתן בבור. אבל פטור על אדס וכלים דדרשי שור ולא אדס
חמור ולא כלים. אפי' נפל בו שור עס כלים ומת השור ושברו הכלים חייב
על השור ופטור על הכלים. ולא נתמעט אדס אלא ממיתה. אבל אס הזיק
בבור חייב. אבל בכלים פטור בין אס שברו לגמרי או אס הזיקן. ואפי' על
מיתת בהמה אינו חייב אלא אי היא פקחת ונפלה בו בלילה או אס היה
חרשית שוטה או פוחה ונפלה בו אפי' ביום. אבל פקחת שנפלה ביום פטור.
וכת הלמ"ה אבל אדס שנפל בו והזיק אפי' פקח ביום חייב שאין דרכן של
בני אדס להתבונן בדרכים ולא אידגני ליה לגמיוני. בבור שנפל
בבור לא שנא תס ולא שנא בעל מום פטור. בן שכרוי ועומד
ובנגס בן אדס להרחיבו או להעמיקו והיה שור על שפתו ונבעת מקול
הכורה ונפל לתוכו בין על פניו בין מלאחוריו חייב בעל הבור הכל אפי'
היא פקחת וביום שהלכורה פטור שאינו אלא גרמא. וכיון שיש [illegible]
להשתלם ממנו משתלם מבעל הבור. אבל אס נבעת השור מקול הכורה
ונתקל בבור ונפל לאחוריו הבור פטור. [illegible]
על פי הבור ונתקל בה השור ונפל בבור ומת מעלה בעל פיגום הראשון ונפל

הבור המזיק. ושור שנתם בהמה לבור אפי' היא תקחת ובינם אם הזיק
מועד משלם בעל השור המזיק ובעל הבור המזיק. ואם הוא תם משלם בעל
השור רביע ובעל הבור ב' חלקים. ואם אדם ושור נתפו אותה לבור והיה
האדם שלא בכוונה שאם היה בכוונה היו פטור בעל הבור שלשתן חייבין.
אם השור מועד משלשין ביניהן. ואם הוא תם משלם השדנות והשאר ישלמו
ביניהם האדם ובעל הבור. ואם לחצו בהמה ויצאו יליה האדם לבדן
חייב הכל ושור ובור פטורים. ואם לחצו בו אדם והוזק שלשתם חייבין בעל
ובשאר ארבעה דברים חייב האדם לבדו. ואם לחצו בו כלים ושברו האדם
ובעל השור חייבין ובעל הבור פטור. וכתב הלמ"ה ז"ל שעם
שמזיקין ושותפים בב' חיובא אלא שהאחד ברח או שהוא כאן ואין לו למשלם
משתלם מן האחר. ודוקא על שיעור מאי דהוה מיחייב ביה מהאי שזקא
היכא דהוה עביד ביה איהו לחודיה. אבל נפיל נפיל. ואינו נראה דלא מחייב
ל' נתן אלא היכא דליכא לאי שתלומי מיניה אלא היכא שפטור מדינא ז'
דכיון שהתורה פטרה אותו שעמו והוא עשה כל הנזק עדיף למשלם. אבל
אם שותפו בר תשלומין אלא שאין לו למשלם למה יפרע הוא בשבילו. וכן
כתב הלי חזקיהו. שור שנתם בהמה לבור האידנא אינו משלם
אלא שעשה תקנה. אעפ"י שהשור פטור אף מהרביע שהרי אין לשון ליט
קנסות אין בעל הבור משלם אותו בשבילו. החופר בור בלילה
ונפל עליו שור והרגו פטור בעל השור. ואם מת השור נוטל בעל השור

תולדת הבור

למי שורו מיורעי בעל הבור. אבל
סכינו ומשאו שהטיחם בלילה והזיקו
במקומן בין הפקידין או לא הפקידין או שהטיחן בראש גבו ונפלו ברוח
מיניה והזיקו במקומן אחר שונתו שדומה לבור מחמתו שמזיק במקום
שמונח שם. לפיכך יש לו כל דין בור לחייב נזק שלם מתחלתו על מיתת
בהמה או הזקה ועל נזקי אדם. דין נתקל באבן והוזק באבן דין נתקל
בקרקע והוזק באבן. אבל אם נתקל באבן והוזק בקרקע פטור. ומגוד בו
שמיתת אדם ונזקי אדם. וכן אם הטיחם ברשות והפקיר רשותו ולא
הפקידם ונתקל בקרקע ונזק בתקלה זו והוזק חייב בעל התקלה.
ואם נפלו ברוח שאינה מציניה והזיקו בשעת נפילה או אפי' אחר
נפילה כל זמן שלא היה לו פנאי לסלקם פטור. אבל לאחר מכן חייב.
ואם הטיחם בלילה ולא הזיקו במקומן ונתגלגלו במקום אחר על ידי רגלי
אדם או רגלי בהמה. אם הזיקו דרך הילוכן על ידי רגלי אדם חייב המגלגל

המניח

המניח את הכד בלה ונפל אחר
עליו דרך בע אדם לית
להתבונן בדרכים · ואם הנזק בו בעל הכד חייב ואפי' המקיל הכד שכל
המפקיל נקרין בדבר שאין לו רשות לעשות מתחלה חייב · ואם הניח
הכד במקום שיש לו רשות להניחו כגון במקום פנוי שלפני בית הכד
שפנומים מניחין שם כדין כשבית הכד מלא או טינף בו ובא אחר
ושברו ונתקל בו חייב · ואם הנזק בו בעל הכד פטור שהיה לו להסתכל
לפניו · ואם היה אפלה שאינו יכול להסתכל ונתקל בה ושברה פטור · ואם
הוזק בה בעל הכד חייב אעפ"י שהניחו ברשות · ואם מילא כל הדרך כדים
שאי אפשר לעבור אפי' עכבו כדים פטור · ומיהו אם נמנה שעברה הזק
בחרסיה פטור אעפ"י עזה מילא כל הדרך דאיהו לאזיק אנפשיה · והק
אדם אמרינן אין דרכו להסתכל · אבל בהמה שעיניה למעלה דרכה לעיין
אנה תלך · לפי אם נתקלה והזיקה בכד המונח בלה פטור בעל הכד ואם
שברתו דרך הלוכה הוה ליה רגל ופטורה · דרך ביעוט הוה ליה קרן
וחייב · מי שהיה טוען כד ונתקל ושבר הכד והזיק
לאחרים בשעת נפילה פטור דנתקל לאו פועל הוא · לפי אם לאחר שנחו
שברי הכד בארץ הזק בהם אדם · אן שהותלק במים שנשתכו מהכד
פטור מדיע אדם דהני ליה מפקיר נזקין לאחר נפילת אונס וחייב
בדיני שמים אם היה לו פגמי למלקט ולמלקט · ואם מתבין
לזכות בשבלי הקרס חייב בנזקין שיזיקן אחר כך דהשתא הוה ליה בור
ופטור בהם על הכלים · ואם פשע בנפילתו ושבר הכל חייב בין על מה
שיזיק בשעת נפילה בין על אחר שנחו השברים אפי' אי אפקיר ליהו
השופך מים לרה"ר ונשפכו בהם כלי של אחר פטור דהוו להו
בור ופטור בו על הכלים בין הפקירם או לא · אבל אם הותלק בהם אדם
ונפל לארץ והזק חייב · וכ"ש אם נתלגו המים בארץ ונעשו רפש ונזיק
והזיקו דמשתא הוו להו בור מעשה אפי' אם הוא בימות השמים עיש

רשות לכל אדם לפתוח בים שלם להיות מקלת ללה אפי הכי אם היזיק חייב
בשלם · וכל בימות החמה שהוא חייב כיון שהוא שלא ברשות שאין לו
רשות לפתוח ללה בימות החמה · שמהלכין ונתקל הראשון ונפל זה אחר זה ונתקל הראשון ונפל הראשון אם היה הראשון יכול לעמוד ולא עמד ללה הוא חייב שהלי פושעני הוא · אבל אם לא היה יכול לעמוד פסק רב שפט שהוא פטור אפי אם היה לו פעמי להזהיר לשני שלא יכשל בו לפי שהיה טרוד ולא נזכר להזהירו · ואת הלאש זל כת שהוא חייב אם היה לו פעמי ולא הזהירו · ואם היה יכול לעמוד או שהיה לו פעמי להזהיר לשני ונתקל בו שהוא חייב לדעת את הלאש זל כת רב שפט שגוף השני חשוב כאלם המזיק וחייב בין אם הזק בו השני בגופו בין אם הזקק בו כלין שנשברו בו כלין · וממונו חשוב כמו בור אפי אם הפקירן ואינו חייב אלא אם הזק או השני בגופו · אבל אם נשברו בו כלין פטור · וכן כת הלמנם · ואת הלאש זל כת שגופו של ראשון יש לו דין בור וחייב אם הזק בו השני בגופו · ופטור אם נשתברו בו כלין · אבל ממונו אפי דין בור אין לו דהוה ליד מפקיר נזקיו אחר נפילת אונס ופטור מכל מה שהזק בו השני ·

היו עלעה ונתקל השלישי ונפל בשני והזק בו הוא או כלין · גוף השני חשוב כמו בור וחייב אם הזק בו השלישי בגופו ופטור אם נשברו בו כלין · וממונו אפי דין בור אין לו ופטור בין אם הזק בו השלישי כמונו בין אם נשתברו בו כלין · ואם מחמת הראשון שנפלו הוא חייב על נזקי כולם · ומשכחת לה כגון שהיה מונח לרוחב הדרך או באלכסון ונתקלו בו כלם ונתגלגל · אין אדם רשאי להושיט את זבלו זבלים כלי להטיחו עם לללה שלא בשעת הוצאת אבל בשעת הוצאת זבלים יש לו רשות להושיט הזבל והגלל ללה ולעברו כלים כלי שיהא נשוך ברגלי בהמה · ואסור לאחר לזכות בו · ויש בו משום גזל אם שמרו אחר · ומי אם היזיק חייב לשלם · ולאחר שהזיק כל הקודם בהם זכה שם · בלא זבל וגלל שאין בו הזק כל כך לרבים · אבל תבן שמוליכין ומוציאין יותר לפי שהן מרוסין ומתליקין בהן אדם ובהמה אין כל רשות להושיאן · ואם הושיאן וזכה בהן אחר הלי הן שלו בין בשקר הקבן ובין בגמה שהשביר · והוא שזכה בהן מעצמן · אבל אם נתגלגלו אם יש לו רשות לזכות בהן אין מורין לו לין בנוף · אבל

בשפתן מודין לו. ואם התנו בבעלים גלא פליגי אין מפקידין אותן לכל. וכל
זה לא אירי אלא בשזכה בהן אחר לאחר שהשביחן. אבל אם זכה בהן קונם
שהשביחו מיבעיא ולא איפשיטא. וכתב הלבוש שאין מוציאין אותן מידו.
ואפילו הכא ז"ל כתב שמוציאין אותן מידו אפשר שהן כהפקר אם הוקרה
בהן אדם והמה חייב לשלם. הגודר גדרו בקונם מותר
לזה אם הוציאם לזה אפי' מועט חייב בנזקן.
ואם לא הוציאן כלום פטור אפשר שהן שמור לזה ממש לפי שאין דרך
בני אדם להתחכך בכותלים. המלטיע קונהתיו וזכוכיותיו
בתוך שלו חברו ובא בעל הכותל וסתר את כולו אם היזקן בשעת
נפילה חייב בעל הכותל בכל ענין. ואם אחר שנחו היזקן אי בכותל רשע
חייב בעל הקנץ. ואין בעל הכותל צריך להודיעו. ואם הוא בריא חייב
בעל הכותל. ומלת חסידות הוא שיגיע אדם קונהתיו ושאר נזקין
במקום שלא יבא מהם תקלה כגון שיעלים לגגו או יערפם באש.

הכותל

והאילן שהם לשונים וההנו בבעלים שיסידום ונפלו
לאחר הזמן שנתנו להם והזיקו בין בשעת נפילה
בין לאחר נפילה יש להם דין בור בין אם התקידום הבעלים בין אם לא
התקידום. ואם לא התנו בהם או שהתנו בהם ונפלו בתוך הזמן והזיקו
לא שנא בשעת נפילה לא שנא לאחר נפילה כל זמן שלא נודע לבעלים
שנפלו פטורין. וכן אפי' אם נודע להם שנפלו אם לא היה להם פנאי
לסלקם או שהתקידום פטורים. אבל אם יש להם פנאי לסלקם ולא התקידום
חייבין דהוה ליה ממונו שהזיק. שאפי' אם אחר מניח כליו לפניו בלה
במקום שיכולין להזיק חייב בעל הכלי לסלקן. לא יזרוק אדם
אבנים או דבר אחר לזה שלא יכשלו בהם רבים.
עושין חבל תחת לה ולא בגרות שיחין ומערות אפי' על כתפי אבנים חזקה
מאד שמא התחת. ואין מוציאין יזיק בלה אלא אם הוא למעלה
מגמל ורוכבו. וכתב הלבוש והוא שלא יאפיל על דרך הרבים. אבל בדרך
יכול להוציא מדעת בני המבוי מה שאין כן בלה שאין לו בעלים. ואם הוא
כותל לתוך שלו ומוציא. כגם ולא הוציא ינציא כל זמן שיראה. אבל אשנו
בשאי להחזיר הכותל למקומו. שדרך שהחזיקו בו רבים אפשר שקלקלו
לקח חבר וכה יזיק ונתחייבו בלבוין לזה הרי הן בחזקתן. ואפי' אם
נפלו תוך וכונה אדם. אילן הכונה לזה קונה כיוצא בו. גמל ורוכבו
עובר. מנחים בשני שפתי הנהר פנוי כרואב כתני המלחים

עיורין עם ומועטין הפקיעות. וכל אילן הנמצא בתוכם זה קונעין אותו
ואין צריכין להתרות בבעליו מפני שמעכב על מועטי הפקיעות
אין שוגין. עיין גליה להעתותו זמן רב. ואין לובשים לבשם אבל גובלין עם
גויים לערוך הבנין אבל לא לעשות לבשם. והבונה בלה כשמוציא לבושים
לצרכי הבנין צריך שלא ישהם עם אלא מביא ובונה מיד. ואפי' הכי אם הזיק
חייב פשלם. **אשהואאב** כדכתי' כי תצא אש. והוא
מומנו שהולך למרחוק ומזיק על ידי תולוי
שמוליכו. לפי כל הדומה לו שהוא ממונו והולך ומזיק דרך הילוכו הוא
הגלדתו. ויש לו דיגו לפטור בו נזקו. כתי' כי תצא אש מעשמע אפי' ש
מעצמה שמלך בתוך שלו והולך ודולק בשל חברו אפי' לא עשה לו אלא
עצמו ואבנו או שליחכה גרו שהוא דבר שאינו רגיל לו חייב לשלם הכל אלא
אלא הרחיק כשיעור. אבל אם הרחיק כשיעור ויצאה והזיקה פטור.

וכמה שיעור הרחקה הכל לפי הדליקה. שאם הרחיק מגבול חברו עד
כדי שאין רגיל דליקה כזו שתתפשט על גבול חברו. וכן אם יש בינתן גדר
ומעשרין שדליקה כזו אינה רגילה לעבור גדר עבישתם ועגבה והזיקה
פטור. לא הרחיק כל כך חייב. ואם יש בינתים נהר רחב ח אמות אפי' אין
בו מים אן יאור קטן יש בו מים פטור ואין צריך לשער. וכל זה לא
איירי אלא בשמתגלגלת ועגלה למעלה. אבל אם נפרכת לעדריה ועציס
מצויין לה אין לה שיעור בין לענין גובה בין לענין רוחב אלא בכל מקום
שמתגבר חייב לשלם. **בלא** שיש שיעור לפטור במדליק בתוך
שלו. אבל המדליק בתוך שלחברו אין שיעור לפטור אלא אפי' עברה כמה
מילין חייב. נפלה לדליקה בחצרו והיה גדר בינו לבין חברו ונפל הגדר שלו
מחמת הדליקה אם היה יכול לכבות כדי שלא תעבור ולא עשה חייב. ואם אי
אפשר לו לכבות פטור. **השולח** את הטעירה ביד חרש שוטה
וקטן פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים. **בלא** שמוסר לו בחלת לפי ש
עדיפה ליכבות. אבל מפסל לו שלהבת חייב. שלח ביד פקח הפקח חייב
והמשלח פטור. וכן אם מסר הטעירה ביד שומר לשמור ויצאה והזיקה
השומר חייב. **הביא** אחד הנעים ונא אחר והביא האש והדליקו
בגדים. אין שיאחד הביא האש ואחד הביא הנעים והדליק בהם האש לענין
לענוש האחרון חייב. בא אחד ונתנה המלבה חייב. לבתו הרוח שאינה מצוי
כולן פטורין. ואם נתלבה ברוח מצויה האחרון חייב. ואם אחד שהיו שם
האש והנעים בא אחד ונתנה עם הרוח שפיזרתו. אם יש ברוח לגדה כדי

לבבות פטור המלבה אם יש בלבונין כדי לבבות. וכן אם אין ברוח כדי
לבבות ולא בלבונין כדי לבבות ונתערפו יחד ולבנו פטור. אבל אם אין ב
ברוח כדי לבבות ויש בלבונין כדי לבבות חייב. עשה אחד
האש ובא אחר והקיף בה אם יש כמה שעשה הראשון כדי שתגיע למקום
שהלכה הראשון חייב. ואם לאו הראשון פטור והאחרון חייב.
הכופף קנתו של חברו לפני הדליקה כלי שתגיע לה הדליקה אם בשעה
במקום שתוכל הדליקה להגיע לה ברוח מצויה חייב לשלם. ואם אינה
יכולה להגיע לה ברוח מצויה פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.
גמל שהיה טעון פשתן ועבר בלה ונכנס פשתנו לתוך חנות
של חנוני ודלקה בנרו של חנוני ודלקה כל הבירה בגלל הגמל חייב שפשע
במה שהרבה בשעתו עד שנכנס לבירה. ואם הגמל הולך ומסכסך האש
בכל הבירה חייב בכולה נזק שלם. ואם לא מסכסך בכל הבירה אלא הדליק
במקום אחד ומשם נתפשט בכולה חייב על מקום שהדליק נזק שלם
ועל השאר חצי נזק. ואם הניח החנוני נרו בתוך הוא חייב לשלם אף למי
שפשתן לבעל הגמל ואפי הוא בר חנוכה. שהיה לו לשמור שלא יזיק.
הלכתא טמון באש פטור. שאם הלך גדישו של חברו
אפי היו בו מוריגין וכלי בקר שדרך להטמין בגדיש פטור. ורואין מקום
הכלים הטמונים לאילו הם שעורים או חטים כפי מה שהוא הגדיש וכן משם
לו. בלא במדליק בתוך שלו והלכה ודלקה בתוך של חברו וכלו חצירו כגון
שנפל גדל שביניהם שלא מחמת הדליקה והיה אפשר לו לכבדה ולא נכבה
אבל אם הדליק בתוך של חברו או אפי בתוך שלו וכלו כלו חצירו כגון שנפל
הגדל מחמת הדליקה חייב בדבר שדרכו להטמין. כגון בגדיש מוריגין
וכלי בקר. ובבית כל דבר. שכל דבר דרך להיות בבתים. ולא עוד אלא
אפי בכל מה שיעבור בגדל הבית שהיה בבית פחמין ונוטל. והוא שיעשן
בדבר שהוא חמוד דו שיהיה לו או שיהיה דרך להתקדילו בידו.
המשאיל מקום לחברו להגדיש והגדיש והטמין בו כלים ועשרך
המשאיל אש ויצאה והדליקה הגדיש אינו משלם אלא למי הגדיש בלבד.
השאיל לו מקום להגדיש חטים והגדיש שעורים או להגדיש שעורים
והגדיש חטים או שהגדיש חטין וחטין בשעורים או שעורים וחטין ב
בחטים אינו משלם אלא למי שעורים. דאה אחד הדליקה
שמתקדבת לקמת חברו והלך ונפח אותה אעפ שנדלק לו הפחד שהרי
עשאה טמון. נדלק שנפטר המבעיר פטור מדיני אדם וחייב בדיני שמים.

הלכתא אעו מעוס חמין . שאפי הלוך בתוך עגו והלבה
והזיקה רוח מצויה חשוב כאילו ירה חץ בילים . ואם שרף אדם נהרג
עליו . ואם היזיק חייב בל דביס . בלא בשהאש ראוי להגיע למקום
שהזיקה בשעה שהלילקה . אבל אם לא היה ראוי להגיע שם בגון שהיה גדר
ביניהם ונתבל שלא מחמת האש אפי אם היה אפשר לו לגדרה כבר כלו .
חייבו ויש לו לין ממונו שהזיק . השח לחברו גחלת על לבו
ונשרף פגור אפי ההדרו בו . שלא היה סבור שלא יסלקנה . שאין לך שיעור
אדם שנעמו לישרף כדי שיהדר חברו . השיחה על בגדו ונשרף חייב שאינו
חושש לסלקה כיון שזה חייב לשלם לו . ועבדו כגון שאם השיח גחלת על
לבו פגור . ושורו כממונו . פרט לאפי בשור שאינו כתות חייב המניח לפני
שאין בו דעת להסירה . אבל השבח פי שאם אינו כתות פגור המניח לפני
שיש בו דעת להרוח מן האש . ואינו חייב אלא בשור כתות . וחייב אפי אם
הבעלים עומדים אצלו שאינו חושש להסירה כיון שהמניח חייב לשלם לו
שורו . וכהג בעבד פגור לפי שהוא חושב שיסירנה האדון כיון שהעבד חייב
במצות ולא יסמוך על תשלומין של זה . וכן כתב אלא הלאש גל .
תולדות האש אבנו וסכינו ומטאו שהשחן בראש גגו ונפלו ברוח מצויה
והזיקו דרך הילוכן חייב . אבל נפלו ברוח שאינה מצויה פטור .

כאשר באין להגבות לגזק נזקו רואין אם יש למזיק מטלטלין
אין יורדין לנכסין למכור הקרקעותין אלא יתן לו מטלטלין
ואפי אם יש לו כסף יתן לו סובין דכלמיל דמטלטלין מיטב הוא ושמין
אותן כפי מה שיוכל למכרו מיד ובמקומו . ואם אין לו מטלטלין ירדין
לנכסיו ונותנין לו מעידית שבנכסיו . ואפי אם דבורית של מזיק עובד
כעידית של ניזק אינו מקבלה ממנו אלא עריך ליתן לו מעידית שבקרקעותיו .
ואם יש לו שפי עידית אין הניזק יכול לומר תן לי מעידית פלונית אלא
ברצון המזיק תלוי ליתן לו מאי מה עידית שירצה . אבל אם המזיק חפץ
גם כן ליתן לו אותו עידית שבקש אלא שהיא עתה בזול וממתין עד
שתתיקר ואומר אם תרצה עתה קחנה כפי מה שעתידה להתיקר אין ש
שומעין לו ויעריך ליתנה לו כפי מה שהיא שוה עתה . מלת
המזיק קודם שישלם אין בל יורדין למטלטלין של יתומים אלא אם
הניח הדקדק מנכין לניזק מהם ומן הזיבורית משום שהנזק נעשה עליו
כחוב . ואין מטלטלי דיתמי משועבדין לבעל חוב . ואם קדם הניזק
והתפס מטלטלין בחיי אביהם נותן לו מהם . והאידנא שתקנו הגאונים

דיתמי משתעבדי לבעל חוב מנכסי גיזקין ממטלטלי דיתמי כך
כתב רש"י ז"ל והלכך אפילו כתב לא תקנון אלא לבעל חוב משעת נעילת דלתות
אבל נזקין לא שייחי לא תקנון לא שכיח. ואע"ג דאמרינן ז"ל כתב לבדורת
הלכו מטלטלי כמקרקעי לכל מיני שעבוד מדינא דגמ' אף בלא תקנה מיהו
דהוה אנמלא דערביא שאינה גובה כתובתה מהם.

אסור

לאוסף שיכה את חברו ואם הכהו עובר בלאו של לפניהם ואם
הקפידה תורה בהכאת רשע קל בהכאת עליק. והמוליכ ידו על חברו להכותו
אלמא שלא הכהו נקרא רשע. וכל שאסור להכות בחברו. והחובל בחברו
חייב בה דברים שהם נזק ערך רפוי שבת ובשת. אם החבלה בעשיו של
שישתן בה כל חמשתן. ואם אין בה אלא ל' מעלם ל'. ואם ג'ב. ואם ב'ב. ואם
אינ. ואם הכהו מלכה שאין בה שוה פרוטה לוקה כיון שאין בו
חיוב ממון. ואפי' אם הכה עבד כנעני של חברו לוקה שהרי הוא חייב
במיעוט. כיצד קטע ידו או רגלו או אעבר אחד או שחיסרו אחד מכל אברין
נותן לו נזק ערך רפוי שבת ובשת. הכהו על ידו ועברתה נסותה לחזור
או הכהו על עינו ונפרדה נסותה לחיות אין כאן נזק ונותן ערך רפוי שבת
ובשת. הכהו על ראשו ועבת אין כאן נזק ושבת ונותן לו ערך רפוי ר
ובשת. הכהו במקום שאינו נראה כנגן על בגדיו ולא ראהו אדם אדם נותן
לו ערך ורפוי. הכהו במעופחת שבידו וכיוצא בו אין כאן אלא בשת. כואב
בשפוד על ערפו במקום שאינו עושה מכורה ואינו מעכבו ממלאכה
אין כאן אלא ערך. השקהו סם או סכו סם ושנהו ממריאה שוה משלה
לו רפוי בעבד שיקפאהו שיתזור לו מריאתו. אסרו בחד
ובגלו ממלאכתו נותן לו שבת בעבד. וכת אע"ג דלוקא שהכניסו
לתדר וסגר עליו. אבל אם היה בתדר וסגר עליו ומנעו מלצאת הוי נרמה
בנזקין ותגור מליע אדם. נבח שער ראשו אין נותן לו אלא בשת שעתה
לחזור. סכו בסם שאין סופו לחזור נותן לו כל ה דברים. שהוא מעשר מן
הסם. ושבת כגון אם הוא יודע לרקד בראשו ולשנוך שער ראשו מליקוד
ונמצא שבגלו ממלאכתו. ובשת אין לך בשת גדול מזה. אבל בבל אבד
שחסרו נותן לו כל ה דברים אפי' הפילאתעזינו. שאי אפשר עלא יחבה תיו
שעה אחת אלמא שהשער אין לו רפואה בשר השיעים עריך רפואה. ואפי' תערו
כשעורה מעורר בשרו חייב לו ה דברים שאין השער חוזר כשהיה. נפי'
החובל בחברו ונקרע העור חייב בכל ה דברים. וכיצד
מעלמין אלו ה דברים. נזק. אם תקרין אבר או חבל בו חבורה שאין ק

פוסלה לחזור עמהן אותו כאילו היה עבד נמכר בעוק כמה היה שוה קונה
שחבל בו וכמה נפחתו דמיו אחד החבלה וכן יתן לו · וכתב אלא הלואש ז"ל
שעמהן הנוק לכל אדם כפי מלאכתו · כגון אם היה עבד נוקב מרגליות ועבד
לגלו עמהן עבד נוקב מרגליות כמה נפחתו דמיו בשביל חסרון רגלו ר
והוא לכל מוענו · ואם קטע ידו הוא לכבר מרובה · ומיהו יראה לעומת
זו שענועין לכל אדם כפי מלאכתו היינו דוקא להוסיף בעומתן כגון אם קטע
ידו של עבד נוקב מרגליות · אבל אם קטע לגלו והיתה עומתו פחות ר
מעומת עבד העומד לעומתו ולעומתו מה עינוה רבו לפי שהעבד הנוקב
מרגליות אין רבו מקפיד כל כך על חסרון רגלו כי ראוי הוא למלאכתו
לעשות ויותר יהיה קבוע במלאכתו עומתו לו הנוק כאילו לא היה נוקב
מרגליות · דמסתבר שלא יפסיד באומנותו · שאם יראה לא יעשה מלאכתו
זו ויהיה כשאר כל אדם הנמכר לכל מיני העמהים · ענר ·
אם קטע ידו אומדין מי שנכתבה ידו למלכות לחתכה בסיף כמה היה
רוצה ליתן לחתבה בסם בנגון שלא יהיה מעטער ודמים אלו יתן לו על
שעיערו · אבל אין לשום כמי שנכתבה ידו למלכות לחתכה בסם כמה היה
רוצה ליקח ויחתבוה לו בסיף · שחומרא היא זו למעיק · שאין אדם לוקח
שום ממון כדי לקבל ענר · אבל זה כבר נענער · והיכא שבאו בשפוד
על עפרנו שאין שם אלא ענר לבד יראה מדברי הלמכים שאומדין כמה
נאם כיוצא בזה לוקח כדי להענער בכך · ואלא הלואש ז"ל כתב שאין שמין
כך שאין שום אדם לוקח ממון כדי לקבל ענר אלא שמין מי שהיה רוצה
מלכות לבות בשפוד על עפרנו כמה היה נותן שלא יהיו עוענין לו
ענר כזה · ושומא זו קלה להוציא ממון להענבל מלוקח ממון ר
לקבל ענר · פרי כשמין הענר אין שמין אלא ענר של שעת המכה ·
אבל הענר הנמשך אחרי כן אינו מעלם · וכבי שמעון כתב שמעלם
המכה · וכן היא מסקנת הלואש ז"ל · כיצד מעערין ר
השבת · אם לא חסרו אבר אבל חלה ונפל למטבב או שעבתה ידו ר
ופתה לחזור נותן לו שבתו של כל יום ויום כתועל בגוף של אותה מ
מלאכה לבגיל מינה רואין כמה היה רוצה ליקח ולישב בעל · וזה תלוי
כפי מה שהיא מלאכתו · שיש מלאכה כבדה ושכרה מועט שהיה
לוקח דבר מועט כדי לישב בעל · ויש מלאכה קלה ושכרה מרובה
ועליהן נאמר קל קבבה כדי לישב בעל · ואם חסרו אבר
כגון נתן לו נוקב שמנע דמיו מאבר כגון אם קטע ידו כבר נתן לו מה

[illegible] שאינו יכול לעשות מלאכה כידו אבל רגלו הוא עליו [illegible]
[illegible] קישואין לבשיתרפא. לפי נותן לו כל ימי מעך חליו בבל יום ויום
כמו שנותנין לשומר קישואין. וכן אם שבר רגלו אחת עליין הוא רגלו
לשמור קישואין. שכל שהי רגליו אינן רגלי לשמור קישואין אבל
רגלי ליטול במקום אחד לשמור הפתח כל ימי מעך חליו.
סימא לו עין אחת עדיין הוא רגלי למלאכתו ראשונה. סימא שתי עיניו
אינו רגלי אחר שיבריא אלא לטחון בריחים וכך יתן לו כל ימי מעך חליו.
וכתב אלפסי ז"ל דזה מיירי בסתם בני אדם שאינם בני אומנות. אבל
אם הוא בעל מלאכה שמין אותו לאותה מלאכה שיכול לעשות אחר שיתרפא.
כגון אם הוא מלמד תינוקות וקטע את ידו ושבר את רגלו לאחר שיתרפא
הוא רגלי למלאכתו. וכן אם היה נוקב מרגליות ושבר את רגלו לבשיתרפא
רגלי למלאכתו ראשונה. ולמה ישלמו לו בימי חליו כאילו היה שומר
קישואין. כיצד משערין הליקוי אומדין בכמה ימים
אפשר להתרפאות מחולי זה ונותנין לו מיד. ארך עליו החולי יותר
משאמדוהו. אין ערין להוסיף לו יותר. וכן אם הבריא בפחות ממה
שאמדוהו אין ערין לפחות לו. כלל הלמ"ד שבכל זה הוא לתקנת המזיק
שאין מחייבין אותו ליתן דבר יום ביומו כל ימי החולי. לפי אם אמד המזיק
אין רצונו בתקנה זו אלא ארפאהו דבר יום ביומו שומעין לו. לא אמדוהו
אלא היה נותן רפואתו של כל יום ויום ונעלם בו ממחים מחמת המכה
או נפתדה אחר שהיתה חייב לרפאתו וליתן לו דמי שבתו. נעלם בו מן
ממחים שלא מחמת המכה אינו חייב לרפאתו ולא ליתן לו דמי שבתו.
נלא נהירא. וכן העיד עליו הלוקח. עבד על דבלי הרופא
והכביד חלין אינו חייב לרפאתו ונרין לשכור לו רופא. ואם אמר
החובל אני ארפאך או יש לי רופא שירפאך בחנם אין שומעין לו שיאמר
הנחבל כשאין הרופא מצוי ליטול שכר. אינו מניין כל כך בלשון המשנה
ואם יאמר אני אביא רופא ממקום רחוק שיקח שכר מועט יכול לומר לו
הנחבל הרופא שהוא במקומו מדקדק יותר שלא יפסיד ממחאתו.
ואם יאמר הנחבל תן לי שכר הרופא וארפא את עצמי. יכול המזיק
לומר לו שמא לא תרפא עצמך יפה ויקראו אותו מזיק לעולם.
בשלמ. הכל לפי המזיק והמתזיק. שיותר הוא בשלמ המ
המתזיק מן המזיק לפי שמתזיק מן המכה. והמזיק מהמכה אף מבזה בזיונו ומרעה

או אחזו ותקע לו באקפו נותן לו דמי כולו . וכת אא הלאעש זל ודוק
בפתם בע אדם שאין להם אומנות . אבל אם הוא בעל אומנות ולאני
עדיין לאותו אומנות אין נותן לו דמי כלו אלא רואין כמה נפחתו דמיו
קטוב ידו ולא אמלוהו ועבר רגלו ולא אמלוהו וסימא
עיניו ולא אמלוהו ואחר כך חרשו נותן לו דמי כולו כפי מה שאומדין אותו
בפעם אחת . ואם אמדוהו בין כל מכה ומכה נותן לו כפי מה שאמדוהו על
כל מכה ומכה . וכת אא הלאעש זעזל לעניין נזק ועבת אין
חילוק בין חד אומדנא ובין כל אבר ואבר לבד . דבכל שומא שמין כמה
נחסרו דמיו בשביל אותו אבר על שיעטרפו כל אברין יחד . וגם עבת
שאין הכאה להכאה פשיטא שאנו נתנין לו כי עדיין הוא ראוי למלאכה
כשיתרפא כל זמן שלא חרשו . ואין חילוק אלא לענין ערב ריפוי ונשתת .
ודבר פשוט הוא שצריך ליתן לו ערב ריפוי ונשתת על כל מכה ומכה .
אבל יותר יעלו כשישומו כל מכה ומכה בפני עצמה ממה שיעלו אם
ישומו כלם יחד אם כולם כאחד ואין ביניהם אלא דבר מועט . אבל בנזק
ושבת אפי חילוק מועט כזה אין ביניהם כי שמין כל אבר ואבר בפני
עצמו . עכ . ולמעבם כת אמלוהו לכל נזק ונזק ואחר כך אמדוהו
לכולו אין גובין ממנו אלא דמי כולו בבבל . ואם לתפש הניזק נזק על כל
אבר ואבר ודמי כולו אין מועטאין מידו . עכ . כשבבל מבין
לנחבל לדברים אין נותנין לחובל בהם שום זמן . אבל אם לא עשה בו
דבר אלא שביישו נותנין לו זמן כיון שלא חסרו ממון . וכאשר ידוע כל
עם החובל צריכין לשער הדבר שהכהו בו והמקום שהכהו עליו אם
ראוי לגעות בו הכאה כזו . שאם אין ראוי לגעות מכה כזו בבבל
שהכהו בו או במקום שהכהו שם פצוע . אבל בשת אין צריך אומד
שהרי אפי רקק בו בבל חייב בשת . לפי צריכין העדים לידע במה הכהו
ומביאין אותו לבבל ואומדין אותו . כת הלמעבם אבל הדבר שהכהו בו
וגרם החובל לא היה בו כדי להזיק ישבע הנחבל ויטול . ובזקל אין צריך
אומד אפי מאתו קטון יש בו כדי להמית ולהזיק . החובל
בעצמו אומר שאינו דעתו אחרים שחבלו בו חייבין . כת הלמה שאינדך
הלבת אלא אדם דעתו לחבול בעצמו . המבגיית את חברו
אומר שחלה מן התחל פצוע מליט אדם וחייב בליט שמים . והוא שלא
נגע בו פגע ע"ג מאחוריו או שנראה לו באותלה וטועה בו וכן
אם ערך לו באזנו וחרשו פצוע מליט אדם וחייב בליט שמים . אחזו

ותקנו לא באזנו וחרשו או שנגנב בו והלכו בשעה שהנעילתו או שאחזו
בבגדיו חייב בתשלומין. כת הלומדים אם הנחבל אומר נחרשתי או
נסמית עיני ואיני רואה או איני שומע אינו פומין שהרי אין אנו מכירין
הדבר ושמא יעריס. ואינו נגעל הנוק לנוק עד שיבדק זמן מרובה
ויהיה מוחזק שאכל מאור עינו או נתחרש ואחר כך ישלם זה
המביים את הערוס או מי שהוא בבית המרחץ פטור.
שעבה בו הרוח והביאה בגדיו ונראה כשרוס ובא אחר והוסיף בהשעורתו
חייב בכולה. ומכל אין בשתו שלשה מרובה כמו המביים את שאינו
ערוס כלל. וכן אם הביאה בגדיו לירד לנהר או שעלה מהנהר וביישו
חייב. ומכל אין בשתו שלשה מרובה כמו המביים את מי שהוא לבוש
בגדיו. ולי פי ואפי המביים את מי שהוא ערוס או מי שהוא בבית
המרחץ בשאר בגדים כגון שסטרו או שרקק בו חייב בבושת. ולא קאמר
בבל המביים את הערוס או מי שהוא בבית המרחץ פטור אלא לענין
להתחייב בהשוטת בגדיס לפי משכחת בהו בושת אלא בבלבב.
ביישו ישן ומת מתוך שנתו שלא הניעו כת הלומדים אין
גובין אותו מהמביים ואם התעוררו וראוהו אין מועילין אותו מידם.
ואפי הלאפי זכ כת שהוא פטור. ישן שחייב פטור. המביים את
השוטה פטור. את החרש חייב. המביים את הבר ואת העבד חייב.
המביים את הקטן אם כשמכלימין אותו נכלם חייב. ואם לאו פטור.
ומכל אינו דומה המביים את הקטן למביים את הגדול. ולא המביים
את העבד למביים בן חורין. ולא מביים חרש למביים פקח.
רקק בחברו חייב. אבל רקק בבגדיו או שחישן בלבדים פטור.
וכת הלומדים ויש לבל בבל מקום ובכל זמן לגדול לפי מה שילמוד.
ואם בייש תם חייב לשלם לו בשת שלמה. אלעפ שלא בייעו אלא בבל
בלבדים כבד נתפס הלין כל המביים תלמיל חכם קונסין אותו ונוביין
ממנו משקל לה לינר זהב. ונוביין אותו בכל מקום בין בארץ ישראל
בין בבבל ומעשים היו אעלנו בכך בספרד. ויש תלמידי חכמים
שמוותלין על זה וכן נאה להם. ויש מתוכשין ועושין פשרה פושהם
אבל הלייעין יהיו אומרין למביים חייב אתה ליתן לו ליטרא זהב.
אלעפ שהמביים לשאר אדם בלבדים אינו בל תשלומין עון גדול
הוא. ואינו מתרפה ומבדה לעם ומביישן אלא שוטה הוא ונפ לוה. ולמדו
חכמים הלאשונים כל המביין פני אדם בשר מישראל אין לו תבה לעולם

הבא שאלה לאו הלאו זל שעאלת על תלמיד עביזוה
בדברים ומסרו גופו וממונו למלכות ואמרו שחלל שבת ונעבד עקר
ופגרתו מלכות ותבע ליטרא זהב תשובה דע לך כי יש
בירושלמי המבייש הזקן נותן לו ליטרא זהב וזקן זה שקנה חכמה ד
וכיון שחורתו אומלגותו וקובע עתים לתורה ואינו מבטל לימודו
אלא בשביל מזונותיו כי אי אפשר ללמוד בלא מזונות היאך כל אדם
יעשה תורתו קבע ומלאכתו עראי כגון שיש לו עתים קבועים ללימודו
ואינו מבטלם כלל ושאר היום כשהוא פנוי ואינו צריך לחזר אחר
מזונותיו חוזר וללומד ואינו מעייל בשוקים וכרחובות אלא כדי להשכר
להשתכר פרנסתו ופרנסת אשתי ביתו ולא לאיצור ולהרבות
הון לזה אנו קורא תח והמבייש חייב קנס ליטרא זהב ובלבד דלא
סגי שמעשה שאם אין מעשיו מתוקנין יותר גדול הוא מעם הארץ
עד שיתיים המתבייש וכן כת אלא הלאו זל יש הכאורת
דבות שיש בהן בזוי ויצר מעט ואין בהן נזק וכבר פסקו להם חכמים
דמים קצוצין שיתן אותו דבר הקצוב ובכללו הוא דמי היצר והבזיון
והפגי להשבת בין אם צריך לרפואה בין אם אינו צריך כזה הוא מעשה
וכמה הוא מעשה הבוטע בחברו מעשה ל סלעים הכהו בארכובותיו ס
מעשה ג סלעים קבץ אצבעותיו כמו אוגד אגודה והכהו בידו כמהיא
אגודה מעשה ג סלעים תקע חברו בכתפו מעשה סלע סטרו על פניו
מעשה ב סלעים סטרו בלאחר יד מעשה ק סלעים יצרם באזנו או תלטם
בשערו רקק והניע הרוק בכשרו או שהעביר עליהו או שפרע ראש
האשה מעשה ק סלעים וכזה מעשה שיעשה אפי עמאו
כמוה פעמים זה אחר זה והסלע יש בו חצי דינר כסף נ דינרים ומחצה
נחשת לפי מי שנתחייב בהכאתה אלו לעשה ק סלעים הרי זה מעשה
ד׳ק סלעים ומחצה כסף נקי בלא במכובד אבל מי שהוא מבוזה ואינו
מקפיד בכל אלו הדברים אינו נוטל אלא מה שראוי לו כפי מה שיראו ה
הלייפס עראוי להשתלם עכ ונד אלפס כת שאלו הדמים ה
הקצובין אינן אלא בשביל הבושת והצער שעשו לבזיים אלו שנן ברוב
הזק שאדם עושה לחברו ואם יש רפוי ושבת הכל לפי העשין ובזה לא
יכלו חכמים ליתן קצבה וכן כת אלא הלאו זל שאלה
לרבי היוי אחור רבון עאין דען ליוי קנסות בבבל התובל בח

בזמן הזה כגון עצרת באחו או קונם ראש חודשו או אתר
מי אפי אבדין מה יעשו באותו החובל. תשובה. קנסות לא
מגבינן ותכלות אם דבר שיש בו תועלת נשבת מגבינן בזמן הזה אבל
דבר אחד אין מגבין אלא מגלין אותו. וגזילות מגבינן שפיר אפי שורף
תרומה. וכן כתב רב עמרם גאון. אנשי מאין דעין דיני קנסות נהוג הכמי
לגלותו עד שיפייסנו במעון או שילבה שלין רעים. ומעשה באחד
שהפיל שנו שלחברו ונדהו מר רב עמרם גאון ואמר לו דבר קצוב איני
חותך עליך אלא לך ופייסהו בדמים או בדברים. ואני כתבתי דעת
אין חייבין על
הגאון ז"ל למעלה בתחלת הספר בסימן ב.
הבשת עד שיהיה מכוין. אבל המזיק חברו בלא כוונה
פטור. ואם כוין לבייש הקטן ובייש הגדול נותן לגדול דמי בשתו של
קטן. וכן אם כוין לבייש עבד ובייש בן חורין נותן לבן חורין דמי בשתו
של עבד. אבל עבר רפוי ונשבת מייב אפי בלא כוונה ובלבד שלא יהא
אנוס אלא עובר קרוב למזיק. אבל בנזק מייב אפי אם הוא אנוס
שאדם מועד לעולם בין שוגג בין מזיד בין עד בין ישן. בלא
שימן מייב בשוגג שאדם באחד ונתהפך האחד על חברו והזיקו או
קרע בגדיו. אבל אם היה האחד ישן ובא חברו ושכב בגדו זה מבא בא
באחרונה חייב אם הזיק לראשון. ואם הראשון הזיק פטור. וכן אם העמ
בגדו בעד היושן ונתהפך עליהם ושברם פטור שזה שהניחם בגדו פושע
הוא כמה שהניחם בגדו. שאלה מאי הלאש ז"ל. שיש
שנתאבקו יחד והפיל האחד את חברו לארץ ונפל עליו ונפצעו את עינו
של התחתון מה דינו. תשובה. נראה לפטור מה דברים.
אעג"ב דקיימא לן אדם מועד לעולם היינו אונס פטור כראיתא
בירושלמי היה ישן ובא חברו ושכב אצלו הראשון פטור בזוקי שב
ותשא גבי היו שניהם רצים בשוגג הרבים והזיקו זה את זה שבא בכוונה
פטורין. ובנדון זה התאבקו זה עם זה מדעת שניהם והזיקו זה את
זה שלא בכוונה. כי הדבר ידוע כי כשנתם מתאבקין זה עם זה עיקר
כוונתם שיפיל אחד את חברו. וכשאחד נופל על חברו אי אפשר לו
לעמוד ולבוין שיפילהו בדחת בנגין שלא יזוק. כי בכל רחם מתאבקים
וכל אחד מהם מכוין להפיל את חברו. ומחלו כל אחד לחברו אם יזיקנו
ואדעתא דהכי נתאבקו יחד. בכל מקום שנתבטל בחברו בכוונה
חייב בה דברים אפי אם נכנס חברו לרשותו שלא בשוגג ותבלבן וקנצין

חייב. נהי שיש לו רשות להוציאו אין לו רשות לחבול בו. אבל אם הוא
מסרב בו לצאת ואינו רוצה יש לו רשות אפי' לחבול בו להוציאו. ומיהו
אם לא ידע בו שנכנס שלא ראהו והזיקו שלא בכונה פטור אף מהנזק.
ואם זה שנכנס הזק מאילו בבעל הבית פטור. ואם בעל הבית הזק
בו חייב כיון שנכנס שלא ברשות. וכת הלמ"ה לוקא בשלא ידע בו ולא
ראהו שנכנס. אבל אם ראהו פטור דאיהו דאזיק אנפשיה. היו שנים
ברשות או שלא ברשות הזקו זה בזה פטורין. הזיקו זה את זה בכונה
חייבין. כרפרשית לענין בסימן שע"ח. הנכנס לחנותו של
נגר בין ברשות בין שלא ברשות ונתזה לו בקיסם על פניו וחבל בו
פטור מלהשית כיון שלא כוין וחייב בל דברים. תשב"ץ לוקא דשדראה
אותו שנכנס. ורועה לומ' שאם לא ראה אותו פטור. כמו בנכנס לחצר
חברו שלא ברשות והזיקו שפטור אם לא ראה אותו. וליבא מי שאמ'
אם לא ראה אותו חייב אע"ג דנכנס לחצר חברו פטור אם לא ראה
אותו היינו לוקא בבעל הבית שאינו אומן. אבל אומן שדרך בני אדם
ליכנס בביתו בשביל אומנותו יש לו להזהר יותר. המבקע
ברשות היחיד והזיק ברשות הרבים או בלה והזיק ברשות היחיד אחר
חייב בל דברים ופטור מהבושת. היתה אבן מונחת לו בחיקו בין לא
הטיל בה מעולם בין שהטיל בה ושכחה ועמד ונפלה מחיקו והזיק בה
חייב בנזק ופטור מל דברים. נתכוון לזרוק ב' נזקין ולא נתכוון לאחד
ל' נזקין ה' חייב בנזק ופטור מל דברים. נפל מן הגג
בגוף מצניה חייב בל דברים. לשונו קרוב למזיק הוא. שלא היה לו
לעמוד לגג שאין בו מעקה כיון שיכול ליפול ברוח מצויה. ופטור
מן הבושת כיון שלא כוין. ואם נתהפך דרך נפילתו כדי שיפול על
האדם להשחיתו כדי שלא יחבט בקרקע. חייב גם על הבושת. ואם נפל
ברוח שאינה מצויה אינו חייב אלא בנזק. הזורק אבן ונאחז שיצאה
מתחת ידו הוציא אחר ראשו וקבלה פטור מל דברים לחייב בנזק.
הכזיק אעתו בתשמיש המטה חייב בל דברים.
הלמ"ה האומ' לחברו קטע ידי או סמא עיני על מנת שתפטר חייב.
שהרבה ידוע שאין אדם רוצה לכך. ואפ"ה לא כת אם התחבל
אומ' לו בשיבוש ענ"מ שתפטר ואי' פטור. אלא מיירי שהתחבל אומ'
לו קטע ידי או סמא עיני סתם ואפ"ה אותו התובל אתה אומ' לי על
מנת שיפטר והשיב לו התחבל הן אע"פ שאומ' הן שהיה למה שאומ'

בעהמ"ח דמשמע שנותן לו רשות עכ"ל לפעמים אפי' הכי חייב. עיש לענין מ
לפרש דברי דבהמ"ח אמ"ל הן. פי' והיאך הייתי אומ"ל לך דבר זה. ונלפ"ד
חייב. אבל אם אמ"ל בפירוש עכ"ל לפעמים פטור. עטש
שחבלו זה בזה. יצא זה בזה. ואם אחד חבל בחבירו יותר ממה שחבל בו
הוא משלם לו כמותר נזק עלם. וכתב הרא"ש ז"ל לנקא מהתחילו שהם
לאחד או לאחר שחבל אותו בחבירו חזר גם הוא וחבלו בו. אבל אם התחיל
האחד הרע פטור. שיש לו רשות לחבול בו כדי להציל עצמו. מי' ע"ד
אומ"ל אם היה יכול להציל עצמו בחבלה מועטת וחבל בו חייב. מיל'
דהוה אהיה יכול להציל עצמו באחד מאבריו והרגו. וכן הדין אם אלם
רואה באחד שמכה לאביו או לבנו או לאחיו והכה המלה כלי להציל
את קרובו שפטור. וכן אם רואה אחד מישראל שמכה את חבירו ואי
יכול להציל אם לא שיכה המכה אעפ"י שאינו מכהו מכת נפש יכול
להכות המכה כלי לאתרושי מאימורא. עכ"ל. כתב הלמ"ב שעיש שחבלו
באחד כאחת שהן חייבין ומשלשין ביניהן. היה אחד מתבוין ואחד
אינו מתכוין זה שאינו מתכוין פטור מהבושת. אעפ לנ
שהחובל בחבלו נתן לו כלה לכלים אין מתכפר
מה שגנב של הבושת שביישו עד שיפייסנו שימחול לו. וכאשר יפייסנו
לא יהא אכזרי שלא ימחול לו אלא כיון שיבקש ממנו פנים לאשונל
ושעיה ויודע שהוא שב מחטאו ונחם על רעתו ימחול לו. וכל הממהר
למחול הרי זה משובח ורוח חכמים נוחה הימנו. ונחבל
שגנב וגוזל כתבתי למעלה בסימן פ"ג. הנונף האשה
וייצאו ילדיה חייב בדמי ולדות לשלם לבעל
ושמין אותם כמה היתה שוה קודם נפיפה בשורה מעוברת וכמה נפ
נפחתה דמיה בשביל הנפיפה ניתן לבעל. ואם מת יתן ליורשיו. ויעיי
ונוק יתן לאשה. וכיצד שמין אותם. נזק שמין כמה לאשה נפחתה
ונכחשת יותר כשמתפלת עכ"ל הראה מכשולת כדרכה. וגם ויעיי
שמין כך כמה מיעוברת יותר כשמתפלת על ידי הראה מכשולת
כדרכה. ושבת ורפוי רואין אם עריכה רפוי או עריכה להתבטל יותר
מעשם תלך כדרכה יתן אותו לבעל. ואם אינה עריכה רפוי ואי להת
להתבטל יותר פטור. ובשת אם הוא נסתר לה שט חלקים לו תלך
אחד. ואם הוא בגלוי לה חלק אחד ולו שני חלקים. כתב הלמ"ב נפפה
קאשה אחר מיתת הבעל אף דמי ולדות לאשה. וא"א הרא"ש ז"ל כתב שהם

החובל

ליורשין וכן השיב רבינו הלאבד היתה שעורה לגר וחבל בה
בחיי הגר נותן לגר דמי ולדות לגר מת הגר פטור ואם חבל בה לאחר
מיתת הגר כת הלמכס שהם לאשה ואיא הלאש זל שהוא פטור כיון
עוד הלמכס היתה שפחה או גויה בשעת הריון ובשעת נפילה שתחרר
או נתגיירה דמי ולדות לאשה ולדעת איא הלאש זל לא משכחת נהו לאשה
שאם הבעל קיים הם שלו ואם מת פטור גבי האשה ויעיין
ילדיה ומתה פטור מלשלם אפי הוא שוגג כיון שיש בו חיוב מיתה אילו
היה מזיד לא נתכון לאשה חייב בתשלומין והלאבד כת שאפי לא
נתכון לאשה פטור מתשלומין באבין ואמו ולא
הועיא מהם לם חייב בה ובני הועיא מהם לם
חייב מיתה ולפי פטור מתשלומין אפי הוא שוגג לפי לא יקין הבן לאבין
ולא יועיא לו קון מבשרו ולא יפתח לו מורפא שמא יבוא להועיא לו לם
החובל בחברו בשבת פטור מהתשלומין אפי הוא שוגג
כיון שיש בו מיתת בי אבל החובל בחברו ביום הכפורים אפי למזיד
חייב לשלם לו והא רבייה קיא להתשלומין החובל בעבד
כנעני שלו פטור חבלו בו אחרים נזק ובושת ושבת הוא לאדון
ורפוי מתרפא בו אמלוהו להתרפאות בי ימים ועשו לו סם חריף ונתרפא
בי ימים אותו היתרון הוא לאדון אעפ שהעבד בעצמו יתר בשביל
הסם שמא חריף מי שחציו עבד וחציו בן חורין אפ
בעלמו בו כתייה שיכולין לשחררו חבלתו לעצמו ואם בעלמו
קנוסס שאינם בו כתייה חבלו בו חבלה שפופה לחזור כגון שהכהו
על ידו ועברתה ופופה לחזור אם בעמה ביומו הוא שלו וביום של רבו
לרבו אבל אם אין פופה לחזור כגון שחסרו אבר חולקין בו הבי והוא
והלמכס לא חילק אלא כת סתם ביום לרבו וביום של עצמו לעצמו
ואיא הלאש זל כת כמבריא ראשונה עבד שיצא לחירות
ועדיין לא כתבו לו גט שחרור וחבלו בו אחרים כת הלמכס אינו
יכול להועיא מהם לבעצמו כיון שעדיין לא בעמד שחרורו ולא האדון
יכול להועיא מהם כיון שאין לו בו קנין והלאבד הביא עליו וכת ויש
אומ שכותבין הרשאה זה לזה ונותנין אותו החובל בעבד
עבדי חייב בפולן חוץ מבשת בזמן שהוא שלו חבלו בו אחרים כת הלמ
בם יקח בהם קליקע והרב אובל השירות ולבשיצא לחירות יקח הקליקע
וכן דעת הרב שלפ ורח פי בשבת גדולה דמיגן דמי ידו יקח כלין

קרקע וגר אוכל פירות שהרי הוא מפסיד בקטיעת ידן מה שיש בין
שאר מיכות לשמירת קיטונאין אחר שיתפרא לפי שאכל הפירות בעוה
אצלו ולכשיצא לחירות יגלגו. ושבת קטנה דהינו שכר שמירת קיטון
כל ימי משך החולי כגלגל לגבי. ולזה הסכים אא"ז ז"ל. חבלו בעבד
שאין בו הפסד לגבי כגון שקטע ראש אזנו או ראש חוטמו הכל לגבי
נאין לגבי מומנו כלום. החובל בבתו הקטנה או שחבלו בה
אחרים ענר בשת ורפוי הוא עלה אפי' נעשו לה סם חריף שמהרה לה
להתרפאת בו. ונוק אם נחתו למיה בשביל החבלה לגון שמצעוב
בפנים ואילן בא האב לקדשה או למוכרה הין למיה פחותין בשביל
החבלה אז הוא של האב. ואם לאו כגון שאין החבלה בפנים אז הוא של
נערה. ובשבת כת הלמ"ד אם היא מומחת על עולתן האב הוא של
כיון שמעשי ידיה שלו. ואא"ז ז"ל כת אפי' היא מומחת על עולתו
אם חבלו בה אחרים הוא לנערה ואם חבל בה הוא פטור. ואם אינה מומחת
על עולתן אביה חבל בה הוא חייב ליתנה לו. החובל בבן
הגדול שאינו מומר על עולתו או שחבלו בו אחרים יתנו לו מיד. ואם הוא
קטן יעמדו לו סנגלה. ופליגי ביה נמי מאי סנגלה. רב חסדא אמ' שת. ורבי
בר רב הונא אמ' לקלא לאכול מיטה תמרי. וכת הלמ"ד כלמ"ד כרבי.
ואא"ז ז"ל כת כרב חסדא. ואם הם סמוכים על שלחנו כת הלמ"ד חבל
בו הוא פטור בין גדולים בין קטנים. חבלו בהם אחרים אחרים גדולים יתנו
להם מיד קטנים ילקח בהם קרקע והוא אוכל פירותיו עד שיגדלו. ואא"ז
ז"ל כת שאינו פטור בסמוכין על שלחנו אלא מן התורת אבל בנזק
ענר ורפוי ובשת חייב אפי' בסמוכין על שלחנו. וגדולים יתנו להם מיד
וקטנים יעשה להם סנגלה. החובל בחרש שוטה וקטן חייב
והם שחבלו באחרים פטורים. אפי' נשתתה השוטה ונתפקח החרש והגדיל
הקטן אין חייבין לשלם. החובל באשה ועבד חייב. והן שחב
שחבלו באחרים פטורין מפני שאין להם ממה לשלם. ותנרשה האשה
ונשתחרר העבד חייבין. לפי שמיד ב"ד כל"ה לגבים וכותבין ונותנין ליד
הנחבל ולכשיהיו להם נכסים ישלמו. ואם יש לאשה נכ"מ או נכ"ב כופין
אותה למכרם בעודת הנאה. פי' שאם תתאלמן או תתגרש שיקחם הלקוח
ואם תמות ישארו לבעל. ואותה טובת הנאה שקבלה בהם תהן לנחבל.
אבל אין חייבת למכור כתובתה לשלם לנחבל. ואם חבלה
בבגנה אם יש בחבלה כדי הכתובה תמכרנה לבעלה ונפרעין בה למי"ז

החבלה ולא חיישי כיון שאין לה כתובה תהא קלה בעיניו להניאה שאף
אם לא תמכרנה לו בשביל חיוב כתובתה לא ימנע מלהניאה שהני מיני
עדיף ליתגה לה כיון שחייבת לו כגללה מן החבלה אבל אם כתובתה
מרובה מן החבלה אין אומדין לה למכרה לו כדי שלא תהא קלה
בעיניו להניאה ואעפ"א המוכר לא היה מניאה כיון שכתובתה מרובה
מהחבלה ורואין אם כתובתה מרובה מכתובה ראשונה תעמידנה על
כתובה ראשונה ותמכור המותר ותתרע החבלה ואם אינה יכולה על
כתובה ראשונה לא תמכור כלל ונספר אבן העזר פרשתי נתבלו בה
אחרים למה יתנו ה' דבריס תשובה לבעלן שאלתם
אשה שחבלה בבעלה והוא שחבל באשתו וכן אחרים שחבלו בה כיצד
משלמין תשובה הוו יודעין כל שעמין אותן כעבד אין גובין
אותו בבבל אבל אם קדמו ותפשו אין מניאין אותו מידן ואעפ שלא תפשו
יש עליהן מן הדין לגבותו עד שיפייסהו בממון לפי איש שחבלה בו יעשה
כמה תפייסנו כל מה שקנתה אשה בעלה ואם תפייסנו בכתובתה שתקדעה
נמיאת עומדת בלא כתובה אלא אם כתובתה יתירה מלה כפיס יקדעה
ויעמידנה על כה עיקר כתובתה כיון שכתובתה תפושה בידו ונעשה לינו
כמו שאמרנו אי תפש לא מפקינן מיניה אבל אם אחרים חבלו באשתו
שאין יש לו רשות בגללה עליה ואילו אחר אין לו רשות עליה לפי כך מנדין
אותו עד שיפייס אותה ואת בעלה שאינו דומה מי שחובל באשה פנויה
כחובל באשת איש לפי יש לו עליו מן הדין שם פיוסין כמה שיפייס ילקח
בו קרקע והוא אוכל פירות שאלה לרב תועפות נאון הגיש ז
שכב את אשתו ואחז בשערה ושמע משערה בידו אם יש לה קנס וכמה
קנסה תשובה הכין חזי לגא קנס זה ושיעורו כמו שאמרו תלש
בשערו נותן לו חמשים זוז לגענין אחרים אבל זאת אשתו היא אעפ אין
לו רשות לבישה ולא לחבול אבל היוס אין דעין ליו קנסות ולא מגבין ז
אותן וכן בושת נמי אין מגבין אבל אם קלס ותפש אין מניאין אותו מידן
ובמקום שלא קדם ותפש אעפ שאין גובין מנדין אותו עד שיפייס את
חברו בממון או ירבה עליו דעים ואפי במקום שגובין קנס של אשת איש
הוא שלו בעל שבל מה שקנתה אשה קנה בעלה כל שכן במקום שאין ז
גובין אותו ואין לה יתרון בקנסה אבל יש מהדין לפייסה ולרצותה ואם
ילון מן הדין יעשים לה כלגס על כתובתה ויאיים על עמתו שלא יהא רבי
לעשות כן ופיוס שהוא עושה כך בבבל יצא ידי חובתו וראוי עליו

שתמתול

מצוה

שתתחייב ותתרצה לו. לגון בחייבי מיתות בד"ו ועינלה
מדינת לענדי המקדש. ועתה אין אנו לעסק ביו נפשות
שאף בזמן הבית בגולו ביו נפשות וכ"ש עתה שאין לדונם ערכיכין בד"
של כ"ג וגם ענדי מקדש אין לנו עינלה בהן הדוחת. וכתב רב שרונוחי גאון
שמי שמתחייב האילנא באחד מכל חייבי מיתות בד"ו שאין בידינו לא להרגו
להלקותו ולא להגלותו ולא להחבטו. אלא מעלין אותו ומבין אותו
מכת מרדות ומעבדילין אותו מן הקהל. ואפשר שהוא לאכת אלא
מעד הדין שודאי אין בידינו לדונו. אבל במה שערין לעשות לו מעשה מיגדר
מילתא בזה לא דבר. כי מי חולק על ב"ד שעבר שאין בד"ו מכין ועושין כדי
לגעות גדר. וכן יש תשובה לגאון על אחד שקם על חברו בפורים בגוב לבו
ביין ויהרגהו. ועשו ונתן בדבר שלא לדונו בדין דוחת. ומיום דכרינן. ועתה
רבותי אל תתנו למשומים יד להיות כל איש ערוך כמתלהלה היורה זיקים
ויאמר שוגג הייתי. אך העמידו בד"ו והכו ועשהו למיגדר מילתא כי הך. וכבן
לוכב בשבת ומטיח באשתו מיגדר מילתא בכל שבת. ולא כמו שפילפלו רבותינו
למשום מיגדר מילתא דיתידא קנסינן אלא אכ"ע לעשות גדר לדבר שיש בו ערוך
רבים קנסינן לפי ערוך השעה אע"פ שאין בשן האילנא דיו נפשות.

בלא דיו נפשות ערכיכין בד"ו ועדים. אבל ההרגין בלא בד"ו גדולין גם
עתה. ואלו הן. הדולק אחר חברו להרגו שמעזה על כל הדואה אותו שדולק
שיהרגנו כדי להציל הנדלק אפי' אם הוא קטן. כיצד. אם היה יכול
יהרגוהו והוא דולק אחריו אפי' אם אינו לפבל התראה כיון שעדיין הוא דולק
הוא נהרג. ואם יכולין להציל הנדלק באחד מאברי הדולק אסור להרגו. כיצד
הלמכס היה יכול להציל באחד מאבריו ולא עשה אלא הרגו הרי זה שופך דם
וחייב מיתה אבל אין בד"ו ממיתין אותו. ואיט יודע כיון שחייב מיתה למה
אין בד"ו ממיתין אותו. וכן הדולק אחר אחת מכל העבירות
לאנסה בין חייבי מיתות בד"ו בין חייבי כריתות או הדולק אחר הזכור יכולין
להציל בנפשו ומעזה להרגם כדי להציל. אבל הדולק אחר הבהמה
לרבעה או לעבוד על אחת מכל מעזות שבתורה אפי' לחלל שבת או לעבוד
ע"ז אינו נהרג אלא בבד"ו ובהתראה ועדים. וכל אותן ההכבין
דוקא מקודם שיעשה העבירה. אבל אם כבר עשאה אפי' לא נאמרה בדקן
שהעזה בה אין רשאין להרגו. ואם אמרה היא התחוהו ואל תהרגוהו אין
שומעין לה. הבא במחתרת בד"ו מותר להרגו. [illegible]
תשוב כדולק שעל עסקי נפשות הוא בא. שאין אלם גרעתר על המוגו אלא

ולאי בגבל הממון יעמוד על ממונו להצילו וזה יקום עליו ויהרגהו. לכך
אמרה תורה להלכו להציל בעל הממון. לפי אין להלכו אלא אם ידוע שאם
יעמוד בעל הממון להציל ממונו שהוא יקום עליו ויהרגהו. ומי יכל אדם
בחזקת זה הוא ויכול להלכו אלא אם ידוע שהחותר אוהב לבעל הממון ולא
יהרגנו אף אם יעמוד כנגדו להציל ממונו. וכן אם היה חותר על הבן ו
מסתכלא אין להלכו כי רחמי האב על הבן ולא יהרגנו אף אם יעמוד
כנגדו להציל ממונו אלא אם ידוע שהאב שופא הבן ויהרגנו אם יעמוד
כנגדו להציל ממונו ממונו. כת הלמלם אחד הבא במחתרת
או שנמצא בתוך גבו של אדם או בתוך חרבתו או בתוך קרפתו בין בים
בין בלילה ולמה נאמר מחתרת לפי שדרך רוב הגנבים לבוא במחתרת בלילה
אבל הבא במחתרת בתוך שדהו או לתוך בעתו או לתוך הדיר והמהרישו
לו למים. שחזקתו שבא על הממון לבד לפי שאין רוב הבעלים מצויים
במקומות אלו. וכן הגנב שגנב וילא מן המחתרת הואיל ופנה ערוך יש
לו למים. וכן אם הקיפוהו עדים או בני אדם אעפ שעדיין הוא בחצות זה
שבא עליו אינו נהרג. ואין צריך לומר שאם תבעו בעל שאינו נהרג. עכ.
והלאבד כת אעפ שדרכו חכמים אם זכתה השמש עליו דרך
מעשל אעפ אין מקיש ילא מכילי תעמוטו. בים אינו כשאי להלכו. שאין
גנב בא בים אלא לדך השמטה שומטו וגורף מיד. ואינו מתעכב לבעל
ממון גדול ולא לעמוד על בעליו להלכו. אלא גנב בלילה מפני שיודע ש
שבעל הבית בבית ובא להלכו או ליהרג. אבל גנב ים אין בעל הבית מצוי
בביתו ושמיטה בעלמא היא. עכ. ומעשה זה גב יש לומר אפי
בלילה דוקא בא במחתרת כיון שתותר לעתו להלכו בעל הממון. אבל
כשבא דרך גגו וחצרו יש לומר שאין דעתו להרוג בעל הממון אלא אם
יעמוד כנגדו יברח. שלא נכנס אלא מפני שמוצא דרך ליכנס כמו שאומרי
סדרנה קופיאה לגנב. הבא על הנגיה מי שמקנא לעשו יכול
להרגו. אבל אם בא לבד לשאול אין מורין לו להרגו. אלא אם הוא נעלמו
יקנא לבו בחשאים וירצה להרגו הלעות בידו. ודוקא בעשת מעשה
ולהתיא. אבל בעיעגא או שתיבא הבועל אין המקנא רשאי להרגו. ואפי
אם לא תיבא והרג הוא למקנא איבו נהרג עליו. אבל אם אחר הרג למקנא
להציל הבועל נהרג עליו. מיני ישרא ואם שעבדים עכ
והשיקורי ואם שכופרים בשבועה ובתורה שבועל פה והעובדים עכ
אחת מכל המיעות להכועים מוליכין אותם. שאם הרואה יש בו כח להרגו

בתרהמיא יעשה ואם לאו יבא עליו בעלילה · כיצד נפל לבור ויש בו סולם בבור יפלבנו בעלילה שיאמר לו הריע עריך לו להעלות בני מן הבור וכן כל כיוצא בזה · אבל הרועים בהמה דקה וכיוצא באלו שעובדין עבודות תמיד אין מורידין אותן לבור למצב מיתתן · אבל אם ירדו לבור איגן עריך להעלותם שנ׳ לא תעמוד על דם רעך והאי לאו רעך הוא · דלא׳ במי שהוא בעל עבדות וענומל בדשעו ועונה בו כגון ה רועים שפקדו בהן ושוטין באולתם · אבל מי שאינו עומל בדשעו אלא אוכל עבדות או עובד על שאר עבדיות להשאתן אסור לעמוד על דמו ומ ומצוה להצילו · **הרואה** את חברו טובע בנהר או שלסטים באים עליו תייב להצילו בין בגופו בין בממונו · ומי אם יש לו ממון לשכור שלסטים לו · כגון הרואה את חברו טובע כיס או שלסטים באים עליו ויכול להצילו אן שיסכור אחרים להצילו ולא הציל או שמעם שגנים או מוסרים מחשבין עליו רעה ולא בלה אותן תבר והודיעו או שילע בגי או באנס שהוא קובל על חברו ויכול לפייסו בגבל חברו ולהודיעו מה עבדבו ולא פייסו וכל כיוצא בזה עובר על לא תעמוד על דם רעך · ואם מצילו פאילו קיים עולם ·

שלם תעון המשפט · ונכתב תחלתו על יד ר׳ אברהם
הלוי נר״ו נסופו על יד יוסף בר שיעתל הספרדי עם
יע״י · והשלמתו היתה ביום שעמי כא׳ ימים לחדש ר
עבט שנת הקמ״ח לא תבלה · בירושלם יכונגה עטון :

Jewish Theological Seminary of America
LIBRARY

02547

